

Evans E. - The Books of Jeu and the Pistis Sophia as Handbooks to Eternity

TAM METİN EKSİKSİZ TÜRKÇE TERCÜME (295 Sayfa)

Gnostik Araştırma Kütüphanesi Arşivi

--- SAYFA 1 [Görsel / Boş] ---

--- SAYFA 2 ---

Sonsuzluğun El Kitapları Olarak Jeu Kitapları ve Pistis Sophia

--- SAYFA 3 ---

Nag Hammadi ve Maniheist Çalışmalar Editörler Johannes van Oort Einar Thomassen Yayın Kurulu j.d. beduhn – m.s. deconick – w.-p. funk i. Gardner – S.N.C. yerine – a. marjanen s. nagel – l. Painchaud – b.a. Pearson n.a. Pedersen – s.g. richter - j.m. robinson m. Scocello – j.d. Turner – g. wurst cilt 89 Bu seride yayınlanan başlıklar brill.com/nhms adresinde listelenmiştir.

--- SAYFA 4 ---

Sonsuzluğun El Kitapları Olarak Jeu Kitapları ve Pistis Sophia, Tarif Edilemez Olanın Gnostik Gizemlerini Keşfetmek Yazan: Erin Evans Leiden | boston

--- SAYFA 5 ---

Kongre Kütüphanesi Yayındaki Verilerin Kataloglanması Evans, Erin, yazar. Sonsuzluğa el kitapları olarak Jeu Kitapları ve Pistis Sophia: Tarif edilemez olanın gnostik gizemlerini keşfetmek / Erin Evans tarafından. sayfa cm – (Nag Hammadi ve Maniheist çalışmaları; cilt 89) ISBN 978-90-04-28446-3 (ciltli: alkali kağıt) – ISBN 978-90-04-30119-1 (e-kitap) 1. Books of Jeu. 2. Pistis Sofya. 3. Gnostisizm. I. Başlık. II. Dizi: Nag Hammadi ve Maniheizm çalışmaları; v. 89. BT1390.E935 2015 299'.932-dc23 2015021716 Bu yayın çok dilli "Brill" yazı tipinde dizilmiştir. Latince, ipa, Yunanca ve Kiril alfabesini kapsayan 5.100'den fazla karakterle bu yazı tipi özellikle beşeri bilimlerde kullanıma uygundur. Daha fazla bilgi için lütfen www.brill.com/brill-typeface adresine bakın. issn 0929-2470 isbn 978-90-04-28446-3 (ciltli) isbn 978-90-04-30119-1 (e-kitap) Telif Hakkı 2015, Koninklijke Brill nv, Leiden, Hollanda. Koninklijke Brill nv, Brill, Brill Hes & De Graaf, Brill Nijhoff, Brill Rodopi ve Hotei Publishing markalarını bünyesinde barındırmaktadır. Her hakkı saklıdır. Bu yayının hiçbir kısmı yayıncının önceden yazılı izni olmadan çoğaltılamaz, tercüme edilemez, bir erişim sisteminde saklanamaz veya elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt veya başka herhangi bir biçimde veya herhangi bir yöntemle aktarılamaz. Öğelerin dahili veya kişisel kullanım için fotokopisi çekme yetkisi, uygun ücretlerin doğrudan The Copyright Clearance Center, 222 Rosewood Drive, Suite 910, Danvers, ma 01923, ABD'ye ödenmesi koşuluyla Koninklijke Brill nv tarafından verilmektedir. Ücretler değişebilir. Brill, bu çalışmada kullanılan telif hakkıyla korunan materyallerin tüm hak sahiplerinin izni sürmek için tüm makul çabayı göstermiştir. Bu çabaların başarılı olmadığı durumlarda yayıncı, gelecek baskılarda uygun teşekkürlerin yapılabilmesi ve diğer izin konularının halledilebilmesi için telif hakkı sahiplerinden gelen iletişimleri memnuniyetle karşılar. Bu kitap asıtsız kağıda basılmıştır.

--- SAYFA 6 ---

İçindekiler Tablo ve Şekil Listesi ix Kısaltmalar x Giriş 1 1 “Gnostik” Nedir? 1 2 “Jeu'lular” kimlerdir? 2 3 Jeuian Metinleri Nelerdir? 4 4 Bu Kitap Hakkında 9 bölüm 1 Vaftiz ve Yükseliş Rehberleri 1 Jeu'nun İlk Kitabı 15 1 Metne Giriş 15 2 Kozmoloji 17 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 23 4 Anahtar Kavramlar 33 5 Özet 36 2 Jeu'nun İkinci Kitabı 38 1 Metne Giriş 38 2 Kozmoloji 39 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 51 4 Anahtar Kavramlar 62 5 Özet 70 3 Jeu Kitaplarındaki Diyagramlar 73 1 Mühürlerin, Diyagramların ve Görsellerin Dini ve Büyülü Kullanımı 74 2 Jeu Kitaplarındaki Diyagramlar 81 3 Sonuçlar 93 4 4 Pistis Sophia (a) 95 1 Metne Giriş 95 2 Kozmoloji 96 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 105 4 Anahtar Kavramlar 127 5 Özet 133

--- SAYFA 7 ---

vi içindekiler Bölüm 1: Özet 135 bölüm 2 Cezalar ve Ahlaki Yaşam 5 4 Pistis Sophia (b) 141 1 Metne Giriş 141 2 Kozmoloji 142 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 149 4 Anahtar Kavramlar 151 5 Özet 152 6 3 Pistis Sophia 154 1 Metne Giriş 154 2 Kozmoloji 156 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 167 4 Temel Kavramlar 177 5 Özet 182 Bölüm 2: Özet 185 bölüm 3 Giriş Metinleri ve Mitler 7 1/2 Pistis Sophia 191 1 Metne Giriş 191 2 Kozmoloji 193 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 213 4 Temel Kavramlar 221 5 Özet 231 8 Pistis Sophia Efsanesi 233 1 Pistis Sophia'nın Düşüşü ve Restorasyonu: Hikaye 235 2 Pistis Sophia'nın Düşüşü ve Restorasyonu ve Yuhanna Apokrifonu 237 3 Mitik Kozmoloji ve Sethian Polemik 241 4 Pistis Sophia Efsanesi Üzerine Diğer Gözlemler 246 5 Daha Eski, Sophia Olmayan Bir Jeuian Kefaret Efsanesi mi? 252 6 Özet 255

--- SAYFA 8 ---

içindekiler vii Bölüm 3: Özet 257 Sonuçlar 260 1 Dini-Kültürel Faktörler 260 2 Metinlerin Düzeni 262 3 Jeuian Öğretisi, Yaşamı ve Uygulaması 264 Ek 1: Jeuian Sistemi: Kozmolojiler 267 Ek 2: Işık Hazinesinin Sıraları (2 Jeu) b32(70),4-b37(75),32): Tam Liste 270 Kaynakça 271 Dizin 282

--- SAYFA 9 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 10 ---**

Tablolar ve Şekiller Listesi Tablolar 2.1 Işık Hazinesinin Rütbeleri 42 4.1 □□□□ saflarının yok edilmesinde Jüpiter ve Venüs'ün konumları 109 7.1 Tarif Edilemez'in gizeminin bilgisi (2ps 95[220-226]) 196 7.2 Ps. 85:10-11 İsa ile ilgili 227 Şekil 1.1 “Jeu” diyagramının taslağı (Jeu 12) 19 1.2 1 Jeu'dan örnek sayfa 20 1.3 Ani Papirüsündeki Altıncı Kapının Koruyucuları 25 1.4 Ölümünden sonraki dünya haritalarının karşılaştırılması 26 1.5 Gökyüzünün sabit halkaları 29 3.1 Karakterli sihirli mücevherler 76 3.2 Örnek karakterler 77 3.3 Jeu Kitaplarındaki mücevher ve figürlerin karşılaştırılması 78 3.4 Ofit diyagramının restorasyon örnekleri 79 3.5 Jeu Türleri 83 3.6 Hazine yöneticilerinin karakterleri 85 3.7 Hazine mühürleri ve isimleri 87 3.8 Aeon mühürleri ve isimleri 89 3.9 Vaftiz mühürleri 92 7.1 İlk Gizem/Tarif Edilemez/miras alanlarının olası temsili 200

--- SAYFA 11 ---

Kısaltmalar 1 En 1Enoch (Etiyopya Kıyameti) 1 Jeu Jeu'nun İlk Kitabı 1ps Pistis Sophia, Birinci Kitap 2 En 2Enoch (Slav Kıyameti) 2 Jeu Jeu'nun İkinci Kitabı 2ps Pistis Sophia, İkinci Kitap 3 En 3Enoch (İbranice Kıyamet) 3ps Pistis Sophia, Üçüncü Kitap 4psa Pistis Sophia, Dördüncü Kitap (Birinci Bölüm) 4psb Pistis Sophia, Dördüncü Kitap (İkinci Bölüm) AdvHaer Adversus haereses Allogenes Allogenes ApJohn John'un Apocryphon'u Cels Contra Celsum GosEg Mısırlıların İncili GosJud Yahuda'nın İncili GosPhil Philip GosThom'un İncili Thomas'ın İncili HypArch Arhontların Hipostası Keph The Öğretmenin Kephalaia'sı Marsanes Marsanes Meta Metamorfozları OrigWorld Dünyanın Kökeni Üzerine Pan Panarion pg Patrologia Graeca pgm Papyri Graecae Magicae StelesSeth Seth'in Üç Steli TrimProt Trimorfik Protennoia TriTrac Üç Parçalı Tractate Zost Zostrianos

--- SAYFA 12 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_002 Giriş Jeu Kitapları ve Pistis Sophia, 200 yılı aşkın bir süre önce Batı'ya getirilen Kıpti Gnostik metinlerdir. Bu süre zarfında, özellikle bir asırdan daha kısa bir süre önce keşfedilen Nag Hammadi kütüphanesindeki metinleri çevreleyen araştırmalarla karşılaştırıldığında, bunlara nispeten daha az bilimsel ilgi gösterildi. Her ne kadar bu metinler büyük ölçüde birbirleriyle yakından ilişkili olarak kabul edilse de, yalnızca yüzeysel tartışmalara maruz kalmışlardır (öncelikle yalnızca Pistis Sofya'yla ilgili veya her ikisinin içeriğini gözden geçiren çok kısa özetler) ve Nag Hammadi'deki keşiften bu yana bunların tüm içerikleri veya bağlamları hakkında sistematik bir inceleme yapılmamıştır. Bu kitap akademik alandaki bu boşluğu dolduracaktır. Jeu Kitapları ve Pistis Sophia'nın ayrı bir Hristiyan Gnostik grup veya topluluğa ait temsili metinler olduğu olgusunu sunar. Her metni sırayla analiz ettiğimizde, her eserin kendine özgü nitelikleri olmasına, fikirlerin gelişimini göstermesine ve zaman içinde değişen kültürel ortamı yansıtmasına rağmen, bu metinler bütünü'nün aslında nispeten tutarlı bir kozmoloji, teoloji ve ritüel uygulama sistemi sunduğunu gösterecektir. Sisteme örülmüş çok çeşitli senkretik unsurları inceliyor ve rekabetçi bir dini ortamda takipçi kazanmak için çalışan bir grubun resmini çiziyor. 1 "Gnostik" nedir? Bu kitapta söz konusu metinler Gnostik olarak anılmaktadır. Bu tartışmalı bir terimdir; "Gnostisizm" in ne olabileceği veya bir Gnostik grup veya ideolojiyi neyin oluşturduğu hakkında birçok kitap ve makale yazılmıştır. 1 Bir metnin Gnostik olmasının ne anlama geldiğine dair görüşlerdeki geniş çeşitliliklere rağmen, okundukları durumlarda, Books of Jeu ve Pistis Sophia evrensel olarak adlandırılmıştır. 1 Son katkılarının sınırlı bir örneği için bkz. M. Williams, Rethinking "Gnosticism": An Argument for Şüpheli Bir Kategorinin Ortadan Kaldırılması (Princeton: Princeton University Press, 1996); K. King, Gnostisizm Nedir? (Cambridge, Mass.: The Belknap Press, Harvard University Press, 2003); C. Marksches, Gnosis: An Introduction, J. Bowden, çev., (Londra: t&t Clark, Ltd., 2003); B.A. Pearson, Antik Gnostisizm: Gelenekler ve Edebiyat (Minneapolis: Fortress Press, 2007); A.H.B. Logan, The Gnostics: Bir Erken Hristiyan Kültünün Belirlenmesi (Londra: t&t Clark, 2006); D. Brakke, The Gnostics: Myth, Ritual, and Diversity in Early Christian (Erken Hristiyanlıkta) (Cambridge, ma: Harvard University Press, 2010).

--- SAYFA 13 ---

2 giriş Gnostik - uzman olmayan çalışmalarda, Nag Hammadi metinlerinin keşfinden önceki eski bilimlerde ve Gnostisizm hakkındaki modern tartışmanın gerçekten başlamasından bu yana daha yeni çalışmalarda. Bu, Gnostik teriminin nasıl tanımlanması gerektiğine dair çok çeşitli düşüncelere rağmen, bir şekilde bilim adamlarının her zaman özellikle bu metinlerin bu kategoriye girdiğini belirlediklerini gösteriyor! Yeni terimini tanımlamak bu çalışmanın amacı değildir, ancak burada kullanıldığı şekliyle ne anlama geldiğini belirlemek faydalı olacaktır. A. DeConick'in yakın tarihli bir çalışması, "Gnostik maneviyat"ı yeni ortaya çıkan yapılar ve bilişsel çerçeveler açısından ele almanın ilgi çekici yeni bir yolunu sunuyor. 2 Temel olarak, Gnostik maneviyatın beş karmaşık kavramdan oluşan yeni ortaya çıkan bir çerçeve yapısını ortaya koyuyor: 1) Gnosis'in kişisel mülkiyeti, 2) mistik uygulamalar yoluyla Tanrı'nın deneyimsel bilgisi, 3) birey içindeki doğuştan maneviyat, 4) transgresif ezoterizm ve hermenötik ve 5) bir arayış bakış açısı ve arayış yönelimi. 3 Bu çerçeve, belirli bir grubu veya öğreti dizisini tanımlamanın aksine, bir dizi dini metin, grup veya harekette uygulanır. Bu özel bir çerçeve değil; içinde geliştirilen çok çeşitli sistemler var ve bunların hepsi kesinlikle aynı fikirde değil. Gnostik terimi bu nedenle burada bir tür maneviyat, Milattan Önce Milattan Sonra İlk Yüzyılların kültürel ağında geliştirilen ve yayılan bilişsel bir çerçeve anlamında kullanılmaktadır. Jeu Kitapları ve Pistis Sophia'da anlatılan sistem ve uygulamalar bu çerçevenin tüm unsurlarını yansıtırken, bu inanç ve uygulamaların kendine özgü detayları onları dönemin bilinen diğer dini gruplarından ayırmaktadır. Bu kitap, onları geniş bir hermeneutik kategori içinde geçici örnekler olarak kenarlara göndermenin ötesinde, bu metinlerin ve bunları yazan ve kullanan grup veya topluluğun daha net bir resmini sunmayı amaçlamaktadır. 2 "Jeu'lular" kimlerdir? Burada analiz edilen metinler, şimdiye kadar onu diğer Hristiyan Gnostik gruplardan veya metinlerden ayırt edecek bir isim veya terim olmadan var olan farklı, ibadet eden bir dini grup veya topluluğa yönelik hem giriş çalışmalarını hem de derinlemesine ritüel kılavuzlarını temsil etmektedir. Bu, 2 A. DeConick, "Crafting Gnosis: Gnostic Spirituality in the Ancient New Age", Gnosticism, Platonism, and the Late Ancient World: Essays in Honor of John D. Turner, K. Corrigan ve T. Rasimus, eds'de bilinen herhangi bir grubun tanımıyla eşleşmiyor. (Leiden: Brill, 2013), 285-305. 3 A. DeConick, "Gnosis'i Oluşturmak", 297-301.

--- SAYFA 14 ---

giriş 3 sapkın bilimcileri veya aslında Nag Hammadi kütüphanesinde veya bilinen diğer Hıristiyan Gnostik metinlerinde bulunan herhangi bir sistemi. Bu kitap boyunca gösterileceği gibi, bu grup, tanınabilir bir dizi ilahi ve alt-ilahi karakterlerle ve gelişen ancak makul derecede tutarlı gizemler ve inisiyasyon ritüelleriyle tamamlanan farklı bir kozmoloji ve soteriolojiyi benimsiyor. Böyle farklı bir grup, bilimdeki inançlarını ve ilgili metinlerini ayırt edecek bir ismi hak ediyor. Grubun üyelerinin kendilerinden bahsederken hangi terimi kullanmış olabileceği bilinmiyor. Kurtarıcı adına zulme maruz kaldıkları öne sürülüyor (3ps 277), ancak özellikle İsa'dan Mesih olarak bahsetmedikleri için kendilerini "Hıristiyan" olarak adlandırıp adlandırmayacakları belli değil. Heresiologların, grupların kendi isimlerinden bağımsız olarak bazı Hıristiyan Gnostik gruplara unvanlar verdikleri biliniyordu.⁴ Bunlardan bazıları, Valentinianuşçular veya Marcosçular gibi kurucularının veya öğretmenlerinin isimlerine dayanıyordu; ancak burada incelenen metinlerde veya herhangi bir harici tarihsel kayıta bu grubun belirli liderlerinin ismine dair hiçbir belirti yoktur. Diğer grup başlıkları, Sethianlar veya Barbeloitler gibi mezhep için önemli olan figürlerin isimlerinden ortaya çıkmıştır. Jeu Kitaplarını ve Pistis Sophia'yı kullanan grup için bu, izlenecek en mantıklı yol gibi görünüyor, çünkü bunlar oldukça farklı bazı ilahi varlıklara yer veriyor. İlk bakışta gruba adını verecek en mantıklı isim Pistis Sophia gibi görünebilir; Askew Codex'in bazı metinlerinde önemli bir rol oynuyor ve en azından yazar bu metinlere kendi adıyla bir başlık vermeyi seçiyor. Ancak buna rağmen o, bu grubun öğretilerindeki en önemli figür değildir; aslında, bu kitabın ilerleyen kısımlarında ele alınacağı gibi, maddi alemlerin özünde güçsüz bir varlığı olarak tasvir edilmiştir. Öne çıktığı metinler geç döneme ait kompozisyonlar gibi görünüyor ve hikayesi özellikle rakip bir dini harekete hitap etmek için tasarlandı. Bu grubu diğer Hıristiyan Gnostik hareketlerden ayırmanın daha iyi bir temsilcisi Jeu'dur. Bu figür kozmik yaratıcıdır; yüksekleri yayımlarıyla doldurur ve maddi alemlerdeki tüm arkonları düzenler. Grubun gelişiminin ilk aşamalarından itibaren hayati bir rol oynar ve bu metinler bütünü için benzersizdir. Bu nedenle bu metinleri ve bunları yazan ve kullanan grubu tanımlayıcı olarak "Jeuian" terimi seçilmiştir. 4 Bkz. F. Wisse, "Stalking That Elusive Sethian'lar" 563, *The Rediscovery of Gnosticism: Proceedings of the International Conference on Gnosticism at Yale, New Haven, Connecticut, 28-31 Mart 1978*, Cilt. 2, B. Layton, ed. (Leiden: E.J. Brill, 1981), 563-576.

--- SAYFA 15 ---

4 giriş 3 Jeuian Metinleri nelerdir? Bugün mevcut olan Jeuian metinleri, Bruce ve Askew kodeksleri olarak bilinen iki Kipti kodeksinde bulunur. Metinlerin tarihlenmesi belirsizdir; Akademisyenler, belgelerin mevcut biçiminin Milattan Sonra 4. yüzyılın sonları/5. yüzyılın başlarında ortaya çıktığını öne sürme eğilimindedir. Bu versiyonların çevrildiği veya kopyalandığı metinlerin tarihi ve hatta orijinal dili henüz daha az kesindir. Bunların Yunanca yazılmış olması ve bir dizi Gnostik mezheplerin geliştiği bir zamanda Mısır'da ortaya çıkmış olmaları muhtemel görünüyor; 3. yüzyılda bir kökene sahip olmaları muhtemeldir.5 Metinlerin kendileri genellikle Pistis Sophia ve Jeu Kitapları olarak anılır, ancak bu başlıklar orijinal değildir.6 Bu metinlerin her biri birden fazla kitap veya alt bölüm içerir, ancak metinlerin birbirleriyle nasıl ilişkilendirildiği ve içeriklerinin nereye bölünmesi gerektiği bazen tartışmalıdır. Mevcut çalışmanın her bölümü ayrı bir kitabı ele aldığından, daha geniş metinlerin nasıl bölünmesi gerektiğini en baştan belirlemek önemlidir. 5 El yazmaları, içerikleri ve kökenleri hakkındaki tartışmaların bir örneği için bkz. E. Amélineau, *Pistis Sophia: Ouvrage gnostique de Valentin* (1895; yeniden basım: Milan: Archè, 1975); E. Amélineau, *Notice sur le papyrus gnostique Bruce* (Paris: Imprimerie Nationale, 1891); C. Schmidt, *Koptisch-gnostische Schriften*, Bd. 1: *Pistis Sophia'yı ö. Die beiden Bücher des Jeû. Unbekanntes altgnostisches Werk* (Leipzig 1905); C. Schmidt, *Pistis Sophia: Ein gnostisches Originalwerk des dritten Jahrhunderts aus dem Koptischen übersetzt* (1925; yeniden basım: Graz: Edition Geheimes Wissen, 2010); G.R.S. Mead, *Unutulan Bir İncanın Parçaları* (1905; yeniden basım: New York: University Books, 1960); F. Legge, *Hristiyanlığın Öncüleri ve Rakipleri M.Ö. 330'dan Din Tarihi Araştırmaları Yapıyor. 330a.d.'ye, Cilt. ii* (Cambridge: Cambridge University Press, 1915); E. DeFaye, *Gnostiques et Gnosticisme: Étude Critique des Documents du Gnosticisme Chrétien aux IIe et IIIe Siècles* (Paris: Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1925); F.C. Burkitt, *Church and Gnosis: Hristiyan düşüncesi ve spekülasyonları üzerine bir çalışma İkinci Yüzyıl* (Londra: Cambridge University Press, 1932); J. Doresse, *Les livres secrets des gnostiques d'Égypte: Introduction aux écrits gnostiques coptes découverts à Khénoboskion* (Paris: Librairie Plon, 1958). 6 Bruce Kodeksinde bulunan tek başlık, Birinci Jeu Kitabının sonunda bulunan "Büyüklerin Kitabı" dır. İki "Jeu Kitabı"nın başlığı, Pistis Sophia'daki referanslardan ve Schmidt'in, Bruce Codex metinlerinin Pistis Sophia'nın yazarının atıfta bulunduğu metinlerle aynı olduğu yönündeki önerisinden kaynaklanmaktadır. Bkz. C. Schmidt, 'Die in dem koptisch-gnostischen Codex Brucianus enthaltenen "Beiden Bücher Jeû", ' 573-754, *Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie* 37 (1894), 555-585 ve ayrıca Pistis Sophia: Ein gnostisches Originalwerk, 62-66'daki tartışması. Pistis Sophia, yaygın olarak bilinen adını, 2ps'nin başında sonradan yazılmış olan "Pistis Sophia'nın İkinci Kitabı" başlığından alır. Ancak bu metin, 3ps'de olduğu gibi, sonunda "Kurtarıcının Kitaplarından Alıntılar" başlığını da taşır (Pistis Sophia'nın diğer metinleri başlıksızdır).

--- SAYFA 16 ---

giriş 5 3.1 Bruce Kodeksi: Jeu Kitapları Bruce Kodeksi'nin içeriği ve organizasyonu karmaşıktır: Mısır'dan getirildiği andan itibaren yaprakları karıştırılmıştır ve modern bilimin dikkatine sunulduğu zamandan beri sayfalarının çoğu kayıptır. Yaprakların doğru sırası ve hatta orijinal olarak içerdiği kitapların sayısı ve sırası konusunda tartışmalar olmuştur.7 C. Schmidt'in eleştirel baskısı bir yüzyıldan fazla bir süredir genel olarak kabul görmüştür; Ancak yakın zamanda E. Crégheur Jeu Kitaplarının yeni bir baskısını hazırladı. Schmidt, içeriği iki ana esere ayırdı: Modern bilim tarafından birlikte Jeu Kitapları olarak adlandırılan Jeu'nun Birinci ve İkinci Kitabı ve İsimsiz Metin. Başlıksız Metnin Jeu'nun iki Kitabıyla doğrudan ilişkili olmadığı hem içeriğinden hem de el yazısından açıkça anlaşılıyor; Başlıksız Metin, burada incelenen grupla ilgili değildir.8 Schmidt'in iki Jeu Kitabının kapsamı dahilinde, tümü parçalı olan altı bölüm vardır; bu bölümleri içeriklerine göre düzenler.9 Schmidt'in sayfa numaraları ve ardından parantez içinde Crégheur'un numaralandırmasıyla verilen metinlerin bu altı temel birimi şunlardır: 1) 1-4 (d1-d4). "Seni sevdim. Sana, gerçeği bilen yaşayan İsa'ya hayat vermek istedim." ifadesiyle başlayan dört sayfalık bir giriş bölümü. Bölüm cümlelerin ortasında kesiliyor. 7 Bruce Codex'in Mısır'dan çıkarılmasından bu yana ortaya çıkan transkripsiyonları ve eleştirel baskılarının yanı sıra el yazmasının geçmişine ilişkin tam bir tartışma için bkz. E. Crégheur, *Édition critique, traduction et Introduction des 'deux Livres de Léou'* (ms Bruce 96), avec des Notes philologiques et textuelles (PhD diss, University of Laval, 2013), 9-50. 8 Ut genellikle Seth metinleriyle ilişkilendirilir; bkz. B.A. Pearson, *Ancient Gnosticism: Traditions and Literature* (Minneapolis: Fortress Press, 2007), 94-95; H.-M. Schenke, "The Phenomenon and Significance of Sethian Gnosticism," *The Rediscovery of Gnosticism*, Cilt. ii: Sethian Gnostisizmi, ed. Bentley Layton, 588-616; J.D. Turner, "Gnostisizm ve Platonculuk: Nag Hammadi'den Daha Sonra Platoncu Edebiyatla İlişkilerinde Platonlaştırıcı Sethian Metinler", 425, *Neoplatonism and Gnostisizm* içinde, ed. R.T. Wallis (Albany: State University of New York Press, 1992), 425-459; J.D. Turner, *Sethian Gnosticism and the Platonic Tradition* (Québec: University of Laval Press, 2001), 61. 9 Crégheur kendi baskısında, el yazmasına kodolojik ve papirolojik bir yaklaşımın gerekliliğini savunuyor. Bununla birlikte, metnin Schmidt tarafından önerilen altı ayrı bölüm içindeki yaprakların genel sırasını, Schmidt tarafından önerilenin tersi sırayla okunması gerektiğini önerdiği tek yapraklı bir parça dışında korur (E. Crégheur, *Édition critique*, 117-118).

--- SAYFA 17 ---

6 giriş 2) 1a-4a (d1^a-d4^a). Giriş metninin başka bir el yazısıyla yazılmış, yine eksik olan ikinci bir kopyası. 3) 5-34 (c1-c30). Hazine ve bunların nasıl doldurulduğuna dair bir tartışma. Hazinesi doldurmak için yayılma sürecine bir giriş yapıldıktan sonra, esas olarak düzenli bir kalıba uyan, her hazineyi numaralandıran ve düzenini ve sakınlarını özetleyen bir dizi diyagram var. Sıralı diyagramlar ilk hazineyle başlıyor ve 28. hazineden sonra bir boşlukta kopuyor. 4) 35-38 (a1-a4). Onüç çağın kuruluşuyla ilgili olarak onu öven, İlk Gizem'e ilahinin bir parçası. Parça, beşinci çağa ilişkin bir dördükle başlar. 10 5) 39-86 (b1-b48). Altmış hazinenin geçişine ilişkin talimatlar. Günümüze kadar gelen tartışma elli beşinci hazineyle başlıyor ve sistemli bir şekilde altmışıncıya kadar devam ediyor. Ayrıca, her şeyin nasıl ortaya çıktığına dair başka bir tartışma daha var; bu, yaklaşılmaz tanrıya yönelik, İsa'nın ayetleri okumasını ve havarilerin koro söylemesini içeren bir ilahiyle sona eriyor. İlk kitap şu başlıkla bitiyor: "Büyüklerin Kitabı □□□□□□□□□□□□□□□□." Yaprığın arka yüzü, Hazine ve Işık Krallığının zirvesine ulaşmak için gerekli gizemlerin listesinin ana hatlarını çizen başka bir kitapla başlıyor. Aynı zamanda bir dizi vaftizi çok detaylı bir şekilde anlatıyor ve on dört çağ boyunca nasıl yükselileceğine dair talimatlar veriyor. Bu bölüm, son çağın ötesinde üç arkonun yerine nasıl davranılacağına dair talimatların ardından kesiliyor. 6) 87-88 (e1-e2; Crégheur sırayı tersine çeviriyor). Tek bir yaprak: bir taraf okyanusla ilgili bir ilahinin başlangıcını verir, diğer taraf ise ruhun Orta'nın arkonlarından (□□□□) geçişinin bir kısmını anlatır. Schmidt'in iki Jeu Kitabını oluşturan bloklar bunlardır. Mevcut çalışma, bu metinlerin nasıl ortaya çıktığını keşfetmeye çalışıyor; bu metinlerin nasıl kullanıldığını ve daha önceki belge ve fikirlerden bu mevcut forma nasıl bir araya geldiklerini belirlemeye çalışıyor. Bunları üreten kültürel ve dini çevre ve arka planı tespit etmeye, içeriklerin nasıl ve neden bu formatta ortaya çıktığına dair ipuçları bulmaya çalışıyor. Bu analizde Schmidt'in bazı bölümlerinin Jeu'nun iki ana Kitabından bağımsız olduğu tespit edilmiştir. 10 Schmidt bu yaprakların ilk kitaba ait olmama ihtimalini kabul etmiştir (Gnostische Schriften in koptischer Sprache, 389n.1; 393); ayrıca bkz. V. MacDermot, The Books of Jeu ve Untitled Text of the Bruce Codex (Leiden: E.J. Brill, 1978) xiv; M. Tardieu ve J.-D. Dubois, Introduction à la littérature gnostique: Collections retrouvées avant 1945 (Paris: Les Éditions du Cerf, 1986), 85.

--- SAYFA 18 ---

giriş Ayrı eserlerin 7 parçası. O halde, mevcut amaçlar doğrultusunda, bu kitap, metinlerin aşağıdaki organizasyonu ve sınırları ile tanımlanan iki Jeu Kitabına odaklanmaktadır: 1) Jeu'nun Birinci Kitabı (1 Jeu): Bölüm 3 (Schmidt'te 5-34; Crégheur'da c1-c30) ve Bölüm 5'in ilk kısmı (Schmidt'te 39-53; Crégheur'da b1-b15) 2) Jeu'nun İkinci Kitabı (2Jeu): Bölüm 5'in ikinci kısmı (Schmidt'te 54-86; Crégheur'da b16-48). Bruce Codex'ten iki Jeuian parçasına da zaman zaman atıfta bulunmaktadır; bunlar doğrudan Jeu Kitaplarının bir parçası olmadığından, karışıklığı önlemek için bunlara şu şekilde değinilecektir: 3) bc Frag 1: Bölüm 4 (Schmidt'te 35-38; Crégheur'da a1-a4) 4) bc Frag 2: Bölüm 6 (Schmidt'te 87-88; Crégheur'da e1-e2) Tekrarlanan girişin Jeu ve Jeuian Kitaplarından bağımsız olduğu kabul edilmektedir. sistem; dolayısıyla buradaki analize dahil edilmemiştir. 11 Kısaca, bu organizasyonun nedenleri her bölümün içeriğiyle ve bunların birbiriyle nasıl bağlantılı olduğuyla bağlantılıdır: 1) 1. ve 2. bölümler, Jeuian olmayan ayrı bir çalışmadan parçalardır; diğerlerinden farklı el yazısına sahip olmanın yanı sıra, Jeuian metinlerinde başka hiçbir yerde bulunmayan dil ve temaları kullanırlar - örneğin, "müritler" yerine sürekli olarak "havariler" terimini kullanmak, "yaşayan İsa" başlığı. 2) Bölüm 3, Bölüm 5'in ilk bölümünde (1 ve 2 Jeu'yu ayıran başlıktan önce) ve başka hiçbir yerde atıfta bulunulan veya bulunan bir organizasyon tarzını, temaları ve görüntüleri kullanır - örneğin, bireysel hazinelerin taslak diyagramları, "Işık Hazinesi/Hazinesi" yerine sadece "hazinelere" atıfta bulunur, ilahi dünyanın ilk yayılımlarına veya kökenlerine ilgi gösterir, ritüel yükselişi veya kozmolojiyi sunar Bilgiler aşağıdan yukarıya doğru değil, yuksekten aşağıya doğru. 11 Bu düzenleme, Crégheur'un metinlerin düzenine ilişkin vardığı sonuçlardan biraz farklıdır. Önerilen yapıya ilişkin kodikolojik akıl yürütme için bkz. Baskı eleştirisi, 51-95. Ancak, el yazmasının mevcut durumu ve korunma şekli nedeniyle papirüsün, liflerinin ve ruloların başlangıçta nasıl bir araya getirildiğinin net bir analizinin çok zor olduğunu ve kodoloji ve papirolojiye ilişkin herhangi bir yargının geçici ve sınırlı olması gerektiğini belirtiyor (Edition eleştirisi, 59-60).

--- SAYFA 19 ---

8 giriş 3) Bölüm 4, Jeu Kitapları'ndan bağımsız bir Jeuian parçası olarak kabul edilir: aeon'ların tasviri, Bölüm 5'te bulunan tartışmalarla çelişir ve daha sonraki Pistis Sophia metinlerinde yaygın olan ancak Jeu Kitaplarının geri kalanında kullanılmayan dili ve aeon sistemini kullanır - örneğin, yaklaşılamaz tanrı veya Baba yerine en yüksek tanrıyı İlk Gizem olarak adlandırmak, Jabraoth'un ve üç güçlü tanrıların yerleşimi, aeonların dekanları ve bakanları tartışılıyor.12 Crégheur'un yeni eleştirel baskısı, el yazmasında bulunan her sayfadaki satırları numaralandırmanın muazzam faydasını sağlıyor; bu nedenle alıntılar, parantez içinde Schmidt'in sayfa numaraları ile birlikte onun sayfa numaralandırması kullanılarak verilecektir. Ancak mevcut çalışma, metnin iki ayrı kitaptan oluştuğunu ve içeriklerinin organizasyonunun başlangıçta Crégheur'un analizinden biraz farklı olduğunu öne sürdüğü için, alıntılar yukarıda listelenen kitap başlıklarını da içerecektir. Örneğin, 1 Jeu c1(5),9'a yapılan bir atıf, Crégheur'un c1/Schmidt'in 5. sayfasının 9. satırına atıfta bulunur; bu, bu araştırmanın perspektifinden Jeu'nun Birinci Kitabının bir parçasıdır. Bununla birlikte, Crégheur'un doktora tezi baskısı, bu metinlerde görülen sayısız diyagramı içermez;13 diyagramlara yapılan atıflar için yalnızca Schmidt'in sayfa numaralandırması kullanılır, yani 1 Jeu (8). 3.2 Askew Kodeksi: Pistis Sophia Bruce Kodeksi'nin aksine, Askew Kodeksi büyük ölçüde tamamlanmıştır.14 Birkaç boşluğun yanı sıra ana metinle ilgisi olmayan ve farklı bir el ile yazılmış birkaç parçalı metin içerir, ancak genel olarak içerik düzenlidir ve aynı inanlar grubuna veya topluluğuna aittir. Bu metinlerin nasıl bölünmesi gerektiği konusunda bazı akademik tartışmalar olmuştur: metinler arasında başlıkların görüldüğü bazı net ayrımlar vardır, ancak diğer durumlarda materyallerin nasıl gruplandırılması gerektiği daha az açıktır. Genel bilimsel fikir birliği, metinde genellikle Kitaplar 1-4 olarak bilinen en az dört bölümü kabul etmektedir. Bazı bilim adamları altıya kadar alt bölüm önermektedir. Mevcut çalışma beş ayrı kitabı kabul ediyor ve Kitap 4 12'deki bir boşluğun farkında olan Crégheur ayrıca bu parçanın yazımının metnin büyük kısmından biraz farklı bir tarzda olduğunu belirtiyor (Edition eleştirisi, 78). 13 Bunları kitabın nihai yayınlanacak versiyonuna dahil etmeyi planlıyor (E. Crégheur, *Édition critique*, 181). 14 El yazmasının çok kısa bir tarihçesi için bkz. V. MacDermot, "Giriş," xi-xii, C. Schmidt, ed., *Pistis Sophia*, V. MacDermot, çev., (Leiden: E.J. Brill, 1978), xi-xviii.

--- SAYFA 20 ---

Giriş 9 aslında iki farklı metin arasındaki ayrımı kapsar. Bu bölüm ve beş kitabın hepsinin birbiriyle nasıl ilişkili olduğu ilgili bölümlerde daha ayrıntılı olarak tartışılacaktır. Kısaca bölümler şu şekildedir: 1) 1 Pistis Sophia (1ps): Bölüm 1-62 2) 2 Pistis Sophia (2ps): Bölüm 63-101 3) 3 Pistis Sophia (3ps): Bölüm 102-135 4) 4 Pistis Sophia (a) (4psa): Bölüm 136-143 5) 4 Pistis Sophia (b) (4psb): Bölüm 144-148 Daha sonraki bir eldeki iki parça, çalışmaların geri kalanına ait olmadığı için analizin dışında tutulmuştur: biri 1ps'nin sonunda ve diğeri de taslağın son sayfasında. Şu anda standart ve açıkça numaralandırılmış bir baskı mevcut olmadığından bu çalışmalara atıfta bulunmak bazen zordur. Çoğu zaman basitçe kitap ve bölüm numarasına göre alıntı yapılır, ancak bölümler birkaç sayfaya kadar uzayabilir. Bu nedenle, kitap ve bölüm numarası verilirken, bu çalışmada alıntılarda parantez içinde V. MacDermot'un çevirisinden alınan sayfa numarası da yer alacak ve bu çeviri de C. Schmidt'in eleştirel baskısını kullanacaktır. Bu, metindeki öğelerin tek başına bölümden biraz daha dar bir şekilde belirlenmesine olanak sağlar. MacDermot'un baskısı, Kıpti ve İngilizce çevirilerin karşılıklı sayfalarda görünmesi avantajına sahiptir. MacDermot'un İngilizce çevirileri de kullanılacak olup, bu yazının yazarı tarafından ara sıra değiştirilecektir. 4 Bu Kitap Hakkında Bu kitap üç bölüme ayrılmıştır: Bölüm 1, grubun soteriolojik inançlarının merkezi çekirdeğini oluşturan ritüellere ve gizemlere büyük ölçüde odaklanan metinleri kapsar. Bu metinlerin büyük olasılıkla rahipler ve tören görevlileri, metne bağlı olarak resmi olarak cemaate katılmış olanlar veya inisiyasyona girmek üzere olanlar tarafından kullanılması amaçlandığını ileri sürüyor. Farklı bilgi düzeylerine, grup arınma veya inisiyasyon ayinlerine ve çağrı ve yanıt ilahileri de dahil olmak üzere grup ayin uygulamalarına erişime sahip çok sayıda üye kademesine dair kanıtlar sunarlar. Bölüm 2, öncelikle grup üyeleri için uygun bir etik veya yaşam tarzı kurallarının belirlenmesiyle ve bu kuralları ihlal edenlere verilecek cezaların ana hatlarıyla ilgili metinlerle ilgilidir. Bu kitapların hedef kitlesinin

--- SAYFA 21 ---

10 giriş, hala eğitim gören ve inisiyasyon süreci için hazırlık aşamasında olan kişilerdi. Bu bölümdeki metinlerin başka yerde bulunmayan belirli kozmolojik ve sistematik unsurlara sahip bir zincirin parçası olduğuna dair işaretler olsa da, genel olarak içerikleri daha geniş bir sisteme uygundur ve Askew Kodeksine dahil edilmeleri, bunların grup içinde kabul edildiğini göstermektedir. Bölüm 3, büyük olasılıkla ilk önce okunması amaçlanan metinlerle çalışır: giriş metinleri, yeni üyelerin ilgisini çekmeyi ve ilgisini çekmeyi, bu grubun öğretilerini diğerlerinin üstüne koymayı ve sadık takipçileri bekleyen daha yüksek gizemlere ipucu vermeyi amaçlıyordu. Bu metinler, hem İsa'nın öğrencilerine gerçek bilgiyi yalnızca dirilişten birkaç yıl sonra sunduğunu iddia ederek, hem de düşmüş Sophia mitinin gözden geçirilmiş versiyonuyla, rakip Hristiyan Gnostik grupların öğretilerine doğrudan meydan okuyor. Bu kitabın her bölümü, kozmoloji ve ilahi figürleri nasıl ele aldığının tartışılması, dış dini ve kültürel etkilerin analizi ve her metnin benzersiz odağını oluşturan unsurların incelenmesi de dahil olmak üzere, tek bir metni inceliyor. Bu modelin istisnaları, hem 1 hem de 2 Jeu'da bulunan diyagramların tartışıldığı 3. Bölüm ve her biri Pistis Sophia metinlerinin en sıkı bağlıları olan 1 ve 2ps'nin farklı kısımlarıyla ilgilenen Bölüm 7-8'dir. Bu tematik sunum sırası, orijinal kompozisyonları için önerilen kronolojik sıraya çok iyi uyuyor. İçerikle ilgili sonuçlar farklı olsa da, burada kullanılan metinlerin kronolojik sırası, Jeu Kitapları'nın kompozisyonunu Pistis Sophia'dan önce koyan ve Pistis Sophia'nın geleneksel modelindeki 4. Kitabı bu cildin geri kalanından daha eski olarak kabul eden geçmiş bilimsel görüşü takip ediyor.¹⁵ Bu yerleşik görüşle ana farklılıklar, 4. Kitabı iki ayrı eser olarak kabul etmesidir: 4psa. ve 4psb ve 3psa'nın 1/2ps'den bağımsız olduğu düşünüldüğünde.¹⁶ 15 dikkate alındığında C. Schmidt, *Koptische-gnostische Schriften*, xvii; G.R.S. Mead, *Unutulan Bir İnancın Parçaları*, 574, E. de Faye, *Gnostiques et Gnosticisme*, 311-314; F.C. Burkitt, *Church and Gnosis*, 63; J. Doresse, *Les livres secrets des gnostiques d'Egypt*, 84. Bu genel görüş birliğin istisnası, kompozisyonun satır sırasını koruyan ancak kronolojiyi tersine çeviren F. Legge'dir (*Forerunners and Rivals of Christian*, 184; 193-194). Bu, öncelikle metinlerin daha ortodoks bir Hristiyanlıktan cahil bir çöküşe dönüştüğü görüşüne dayanmaktadır. 16 İlginçtir ki, 4psa ve 4psb'nin ayrımını tanıyan ve 4ps ve 3ps arasındaki benzerliklere dikkat çeken önceki tek bilim adamı, yukarıda sözü edilen aynı zamanda metinlerin ters kronolojik sıralamasını öneren tek kişi olan Legge'dir (*Forerunners and Rivals of Christian*, 183; "Giriş", xiv-xxviii).

--- SAYFA 22 ---

giriş 11 3ps ve 4psb'nin geçmişte ilişkilendirildiği daha büyük çalışmalardan ayrı olarak geliştirilmesi nedeniyle, bunların kronolojik şema içindeki konumları belirlenmelidir. 4psa ve 1/2ps fikirleri arasında kısmen basamak görevi gördüklerini öne süren işaretler ilgili bölümlerde tartışılacaktır. 1 Jeu'nun 2 Jeu'ya göre önceliği daha az açıktır ancak aynı zamanda grubun gelişimiyle ilgili tartışmayla da daha az ilgilidir. 1 Jeu, grubun ilahi alem sisteminin temelini sergiliyor ve diğer metinlerde çok yaygın olan dış dinsel etkinin en az işaretini gösteriyor, bu nedenle ilk önce bunu tartışmak yerinde olacaktır. Her durumda, kronoloji kavramı her metnin ifade ettiği fikirlere dayanmaktadır: Bugün mevcut olan versiyonların her biri, daha önceki birçok kaynaktan derlendiğine dair işaretler göstermektedir. En yaşlıdan en küçüğe doğru bu kronolojik sıralama, her metinde dış dini kaynaklardan alınan belirli kavramların varlığını veya yokluğunun yanı sıra ilahi dünyayı ve onun nüfusunu çevreleyen değişen dil ve başlıkları açıklamaya yardımcı olur. Aynı zamanda en son, en giriş niteliğindeki metinlerde incelik ile ima edilen unsurların, daha önceki ritüel kılavuzlarında sunulan ayrıntılı bilgilerin ışığında daha net anlaşılmasına da olanak tanır. Bu organizasyonun, grubun gelişiminin çeşitli aşamalarına katkıda bulunan faktörleri daha net hale getirmeye hizmet edeceği ve hem sistemlerinin hem de uygulamalarının çoğulcu bir dini ve kültürel ortamda nasıl ortaya çıktığını göstermeye yardımcı olacağı umulmaktadır.

--- SAYFA 23 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 24 ---**

bölüm 1 Vaftiz ve Yükseliş Kılavuzları ··

--- SAYFA 25 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 26 ---**

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_003 bölüm 1 Jeu'nun İlk Kitabı 1 Metne Giriş Bu muhtemelen mevcut Jeuian risalelerinin en eski yazılı metni olacaktır. Girişte belirtildiği gibi, "Jeu Kitapları" başlığı, modern bilimde bu terminoloji altında gruplandırılan iki metnin hiçbirinde bulunmaz. Bu isim, Pistis Sophia'da bulunan iki "Jeu Kitabı"na yapılan iki referanstan ve C. Schmidt'in bu metinleri onlarla özdeşleştirmesinden kaynaklanmaktadır.1 G.R.S. Mead, Bruce Codex broşürlerinin Pistis Sophia'da atıfta bulunulanlarla aynı olmadığını, daha ziyade bu metinleri yeniden işleyen başka bir belgeye dayandığını düşünüyor. Ayrıca Schmidt'in Birinci Kitap olarak adlandırdığı şeyin ikincisinden sonra olduğuna inanıyor; ikincisi giriş ritüelleri veriyor ve alt çağları tartışıyor, ilki ise daha yüksek alemlerle ilgileniyor; ancak mevcut elyazmasında bu sıralama imkansızdır.2E.deFaye, 2 Jeu üzerinden 1 Jeu'nun kronolojik önceliğini korur, ancak bunu iki kez tekrarlanan açılışta veya Schmidt tarafından yerleştirilen eskilerin tanıtılmasında görülen üstün ahlak algısına dayandırır.3Bölümü.3.1'de gözlemlendiği gibi, bu "giriş" bu risalenin bir parçası değildir.F.Legge, Bruce Kodeksi'ne inanır. metinler kronolojik olarak Pistis Sophia'dan sonradır4 ancak bu görüş diğer bilim adamları tarafından desteklenmemektedir. 1 Bkz. Giriş, n.6; C. Schmidt, "Die in dem koptisch-gnostischen Codex Brucianus enthaltenen 'Beiden Bücher Jeu'", 573-574, Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie 37 (1894), 555-585; H.-M. Schenke, "Vorwort" xxxii, C. Schmidt, Koptisch-gnostische Schriften, Cilt. 1: Pistis Sophia'yı öl. Die beiden Bücher des Jeû. Unbekanntes altgnostisches Werk 4., um das Vorwort erweiterte Auflage herausgegeben von Hans-Martin Schenke (1905; gözden geçirilmiş 4. baskı Berlin: Akademie-Verlag, 1981), xvi-xxxiv. 2 G.R.S. Mead, Unutulan Bir İnancın Parçaları (1905; yeniden basım: New York: University Books, 1960), 520; 569-570. E. Crégheur'ün yeni baskısında, metinlerin yapısına ilişkin kodikolojik teorisine uymak için bu metnin ilk bölümünü 2 Jeu'nun sonuna taşıdığını belirtmek gerekir (Édition critique, traduction et Introduction des 'deux Livres de Léou' (ms Bruce 96), avec des Notes philologiques et textuelles [PhD diss, University of Laval, 2013]). Yerleştirme her iki durumda da kesin değildir; ancak bölümün diline, temalarına ve içeriğine bağlı olarak, 2 Jeu'nun sonuç bölümü yerine 1 Jeu'nun bir parçası olarak daha uygun görünüyor ve mevcut çalışmada da bu şekilde muhafaza edilmiştir. 3 E. de Faye, Gnostiques et Gnosticisme: Étude Critique des Documents du Gnosticisme Chrétien aux iie et iiie Siècles (Paris: Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1925), 314. 4 F. Legge, Forerunners and Rivals of Christian Being Studies in Religious History from 330b.c. 330a.d.'ye, Cilt. 2 (Cambridge: Cambridge University Press, 1915), 194.

--- SAYFA 27 ---

16 Bölüm 1 Kitabın başlangıcı kayıptır ve şu anda Baba'nın gerçek tanrı Jeu'dan yayılımının tanımıyla başlamaktadır. Bu metnin tamamı, Baba'nın emriyle Jeu'nun yayılımlarıyla doldurulan ilahi alemler olan Işık Hazinelerinin karmaşıklıklarına odaklanmaktadır. İlk bölüm bu diyarların kökenlerini ve nüfusunu tartışıyor; hayatta kalan 28 hazine tanımının her biri (orijinal olarak 60'tan) bir harita ve başının bir listesi, seviyenin on iki ek kalıntısı ve üçü giriş yolu için ve üçü çıkış yolu için olmak üzere altı gözlemci veya kapı koruyucusu ile özetleniyor. Uzun bir boşluktan sonra metin, hazinelerin her birinden geçiş talimatlarını ele alan ikinci bölümün sonuna doğru devam ediyor; geriye yalnızca 54'üncü ila 60'ıncı hazineler kalıyor. Bu talimatlar, bir önceki bölümde ele alındığı için bu alanların yapısı ve içerikleriyle ilgili değildir; daha ziyade, her biri yalnızca kafasıyla tanımlanır ve verilen bilgilerin geri kalanı, yükselenin oradan güvenli bir şekilde geçmesi için gereken mühürler, şifreler ve gizemli isimlerle ilgilidir. Bunu, tüm bu yerlerin nasıl ve neden Baba sayesinde ortaya çıktığına dair bir tartışma takip eder. Ayrıca tüm bölgelere erişime izin verecek şekilde tek isim ve mühür konusunda oldukça yersiz bir enterpolasyon da mevcut. Kitap, önceki metinde sunulduğu gibi, İsa ile on iki havarisi arasındaki çağrı ve tepkiyi içeren, yaklaşılamaz tanrı İsa'nın Babası'nı kendi içindeki tüm eylemleri ve yaratılıştaki rolü nedeniyle öven bir ilahiyle sona eriyor. Kitap bu nedenle yükseliş el kitabının bir parçası olarak hareket ediyor, ilahi dünyanın nasıl yaratıldığını açıklıyor, her bir alemin bir haritasını sunuyor ve son olarak bu alemlerde güvenli bir şekilde nasıl gezinileceğine dair talimatlar veriyor. Bu metin, antik Yakın Doğu'daki ilahi alemler veya gökler için oldukça alışılmadık bir sayı olan, hazinelerin sayısını açıkça altmış olarak veren tek metindir. Daha sonraki metinler Hazine'yi tekil veya bazen ikili bir varlık olarak sunuyor; ancak Hazine içinde alt kademeler mevcut. Bununla birlikte, geleneksel olarak Jeu'nun İlk Kitabı olarak adlandırılan metnin Jeu metin grubuna ait olduğunu ve erken bir kompozisyon olduğunu doğrulayan bazı ortak özellikler vardır. 2 Jeu'da çağlar için verilenlere oldukça benzeyen yükseliş talimatlarının formatına ek olarak, Jeu'nun hazinelerin kurulmasındaki önemi onu hemen diğer metinlerle bağlantılandırıyor. Ayrıca, daha sonraki metinlerin tümünde ilahi rütbelere ve gizemler listelerinde yer alan "beş ağacın" rütbeleri, kozmik yapının bir parçası olarak burada da karşımıza çıkmaktadır (1 Jeu b13(51),19).

--- SAYFA 28 ---

jeu'nun ilk kitabı 17 2 Kozmoloji 2.1 Işık Hazineleri Hazine veya Işık Hazineleri, Jeu kozmolojik hiyerarşisinin zirvesidir.5 Bunların tanımları, bu erken yinelemeyi oluşturan 60 hazinenin tümünün ana hatlarını çizmeye çalışan ve geri kalan tüm metinlerin arka planında güçlü bir güç olmaya çalışan 1 Jeu'ya hakimdir.6 1 Jeu bazen tekrarlayıcı olduğu için eleştirilmiştir, hayal gücünden yoksun ve sıkıcı ama aslında geç antik çağlardan günümüze ulaşan en ayrıntılı yükseliş el kitaplarından birini koruyor. Birinci bölüm, hazinelerin ilk 28 seviyesinin yapılarını, en üst veya en iç seviyeden başlayıp dışarıya doğru ilerleyerek özetlemektedir. İkinci bölüm 55. hazineye atlıyor ve inisiyenin her seviyeden geçmek için ihtiyaç duyduğu mühürleri ve savunmaları detaylandırıyor. Schmidt, iki türün sunulduğu stil veya yapıdaki farklılıkları hesaba katmak için hazinelerin her biri otuz hazineden oluşan iki sınıfa ayrıldığını öne sürüyor. Bunun, 2 Jeu'da iki Işık Hazinesi'ne yapılan göndermeyi açıkladığına inanıyor.7 Mead, başlangıçta muhtemelen altmış Jeu diyagramının bulunduğunu öne sürerek aynı fikirde değil.8 Ortadaki uzun boşluk, bu çatışmanın kesin bir çözümünü engelliyor, ancak Mead'in bu noktadaki vardığı sonuç daha muhtemel: altmışıncı hazinenin tanımı (aşağıda tartışılıyor), açıklanan unsurların altmışıncı için tasvir edilmemesine rağmen, ilk yarıda bulunan modele uyuyor. hazine; bu, metnin boşluk öncesi kısmının formatının altmış hazinenin tamamı için devam ettirileceğini gösteriyor. İki bölümün farklı formatları, her bölümün farklı amaçlarının bir sonucu gibi görünmektedir: İlk bölüm, her düzeyde yaşayanların tam listesini ve bunların yerleşim planı ve içeriklerinin bir haritasını sunmaya çabalarken, ikinci bölüm, inisiyeye, her düzeye erişim için isimlere, mühürlere ve şifrelere odaklanarak, bunlar aracılığıyla yükselmek için ihtiyaç duyduğu bilgileri vermeye çalışır. Karşılaştırmaya imkan verecek daha kapsamlı bir anlatımın mevcut olmaması talihsizliktir. Ancak metinden geriye kalanlarda hâlâ yapılması gereken önemli gözlemler var. 5 Daha sonraki metinlerde 1/2ps gibi en yüksek alemlere atıfta bulunan terminoloji değişse de, en yüksek bölgelere ulaşmak için gereken gizemlerin doğası aynı kalıyor gibi görünüyor. 6 60 sayısı ve Pisagor teorisi hakkında bkz. Hippolytus'Haer vi.34, burada Valentinus'un pleroma'sının matematiksel bir yorumu, bir dairenin Pisagorcü bölümlerini 12, 30 veya 60 parçaya yansıtır (ayrıca bkz. E. Amélineau, "Les featureés gnostiques d'Oxford", 200, Revue de l'histoire des Religions'da) [Paris: Ernest Leroux, 1890], 176-215, 261-294). 7 C. Schmidt, Gnostische Schriften in koptischer Sprache, 371. 8 G.R.S. Mead, Unutulmuş Bir İncanın Parçaları, 540.

--- SAYFA 29 ---

18 bölüm 1 1 Jeu'da Işık Hazineleri inanlının ulaşabileceği en yüksek alemlerdir. Hazineler doludur ve her hazinenin başı, gerçek tanrı Jeu tarafından yayılmıştır - bu, bu kitapta ve başka hiçbir yerde Jeu için tekrar tekrar kullanılan bir başlıktır - kendisi de yaklaşılamaz tanrı İsa'nın Babası tarafından üç yaratıcı sesiyle yayılmıştır ve yayılmıştır. Bu ilk bölümdeki farklı diyagramların içerikleri veya yapıları arasında bazı farklılıklar vardır ve bunların çoğu muhtemelen yazım karışıklığı veya hatasına atfedilebilir. Karakter diyagramları Bölüm'de daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır. 3. Şimdilik her seviyede beklenen temel yapılar veya sakinlerin şunlar olduğuna dikkat etmek yeterli: 1) Hazinenin Babası: son unsuru "□□□□" olan gizemli bir isme sahip bir varlık 2) □□□□ varlığını çevreleyen, büyük ihtimalle onun "yerlerini" temsil eden kutular dizisi 3) Bu yerlerin "kökünü" tasvir eden bir sembol 4) İçeri ve dışarı giden bir dizi alfa Bu kutuları bölen iki çizgi arasında tutulan, Baba'ya giden yolları ve onun önüne çizilen perdeleri temsil eden kutulardan dışarı 5) On iki yayılım/baş 6) Üç/altı gözlemci 7) Hazinenin Babası'nın "karakteri" Bu unsurlar, yukarıda bahsedildiği gibi, her seviyenin bir haritasını sunar - kendi başına opak olan, ancak metnin ikinci bölümünde, açıklama kısmında daha fazla aydınlatılan bir harita. altmışıncı hazine. Orada metin, hazineyi çevreleyen altı yerin ortasında hazinenin Babasının yer aldığını söylüyor. Sembolün "bulunduğu yerlerin kökü" olduğunu açıklıyor. Alfa dizisini tutan iki çizgi, "Baba'nın huzuruna, onun yerine ve içine gideceğiniz yollardır. Bu alfalar aynı zamanda O'nun önüne çekilen perdelerdir" (1 Jeu b4(42),2-12). Böylece her bir seviyenin babası, bir dizi perdenin arkasında, yer veya bölüm dizisinin ortasında yer alır.9 Gözetleyicilerin konumları, altmışıncı ve en dıştaki örnek olarak tahmin edilmelidir. hazine görünüşte benzersizdir: hazinenin içinde yalnızca bir kapı olmasına rağmen, "dışarıda olan dış kısmında, üzerinde dokuz bekçi bulunan üç kapısı vardır. Her kapının üzerinde üç tane vardır ve adı 9 Ayrıca E. Crégheur'un hazine ana hatlarıyla ilgili tartışması, Édition kritiği, 134-139.

--- SAYFA 30 ---

Yeni 19'un ilk kitabı şekil 1.1 Her birinin “Jeu” diyagramının taslağı (Jeu 12) farklıdır” (1 Jeu b4(42),21–24).¹⁰ Hazineilerin en dış noktasındaki üç kapının üzerindeki dokuz gözcü, daha sonraki metinlerde, kısaca tartışılacağı gibi, kendilerine ait bir yaşam üstlenirler, ancak bilgi Jeu diyagramlarını açıklamakta hala faydalıdır. İlk bölümde bulunan örneklerde, her diyagramda on iki yayılımın adlarının yanı sıra üç gözlemci adı verilmiştir. Her seviyeye eşlik eden metinde verilen üç gözlemci adı daha vardır. Bu adların altısının hepsinin üzerinde ayrı ayrı harfler bulunur. Schmidt'in bölünme teorisine göre tek tip 60 hazine teorisini destekleyen başka kanıtlar: 60. hazinenin burada verilen gerçek sunumunda, gösterilen veya verilen hiçbir yol çizgisi, alfa veya gözlemci yoktur, oysa bu unsurların tümü ilk bölümün diyagramlarında açıkça tanımlanabilir.

--- SAYFA 31 ---

20 bölüm 1 şekil 1.2 1 Jeu'dan örnek sayfa. Jeu 24: Üstte iki değil, üstte ve altta üç harften oluşan not satırları (ms Bruce 96, f. 40v. The Bodleian Libraries, Oxford Üniversitesi'nin izniyle çoğaltılmıştır)

--- SAYFA 32 ---

[illegible]

--- SAYFA 33 ---

22 bölüm 1 1/2ps'deki İlk Gizem - dolayısıyla, "olmayanların ikinci sırası" en dıştaki daire veya sıralama olacaktır, çünkü dışarıda sadece iki sıra vardır.13 55. hazine bu en dış sırada veya en içeriden hesaplandığı gibi, olmayanların ikinci sırasında yer alacaktır. Ayrıca "ortada/Ortada (𐤌𐤍𐤔𐤌) babalığın beş seviyesi" vardır (1 Jeu b1(39),15), bu da ekliptik yolunda parlak olmayan beş gezegeni akla getirir.14 Hazineserin, haritalarının ve 1 Jeu'daki sıralamalarının en olası yorumu bir yıldız haritasıdır. Aşağıda tartışılacağı gibi, metinlerin bu en eskisi, yıldızlara tapınmayla ve Mısırlıların ölümler son dinlenmeyi yıldızlar arasında bulması fikriyle en güçlü bağlara sahiptir. 2.2 𐤌𐤍𐤔𐤌 𐤌𐤍𐤔𐤌1 Jeu'da oldukça zararsız bir şekilde ortaya çıkıyor. Yukarıda belirtildiği gibi, Babalıkların ve hazinelerin organizasyonunu açıklarken İsa öğrencilerine "Babalığın beş sırasının 𐤌𐤍𐤔𐤌'da olduğunu ve bunların hepsinin ortasında olan tanrının yerlerinde olduğunu" söyler (1 Jeu b1(39),18-20). Burada ayrı bir bölge olarak 𐤌𐤍𐤔𐤌'nin varlığı önceki çevirmenler tarafından fark edilmemiş gibi görünüyor, bunun nedeni muhtemelen 1) tipik olarak 𐤌𐤍𐤔𐤌'nin "𐤌𐤍𐤔𐤌'nin yolu" ifadesinin bir parçası olmasıdır. (𐤌𐤍𐤔𐤌𐤌𐤍𐤔𐤌𐤌𐤌𐤌),15 ve 2) daha sonraki metinlerde burası hep bir kötülük ve ceza diyarıdır, burada hazinelerin yüksekleri arasında mevcut olmayan kavramlardır ve bir tanrının meskeni olarak hizmet eder. Ancak bu tutarsızlıklar, bu metnin içeriği ile daha sonraki kuzenleri arasında meydana gelen teolojik değişimlerle açıklanmaktadır. Burada hazineler büyük olasılıkla yıldızlı gökyüzünü temsil ediyor ve 𐤌𐤍𐤔𐤌 ortasında Babalığın beş sırası tutulum boyunca hareket eden beş gezegendir.16 Gezegensel dereceleri ile 𐤌𐤍𐤔𐤌 şu anda göksel güç ve görkemin simgesidir. Böylece ekliptik, güneşin ve gezegenlerin yolu ve varoluşun yüksekliğinin bir parçası olarak başlar. 2.3 1 Jeu—Kozmoloji Özeti Şu anda Jeuian grubundan kalan metinlerin bu en eskisi, öncelikle, bir insan ruhunun erişebileceği varoluşun özeti olan altmış Işık Hazinesini tartışmaktadır. Tedavi açıklamasının düzeni ve içeriği 13 Bkz. Bölüm 7.2.2. 14 Bölüm 4.2.6'daki 𐤌𐤍𐤔𐤌 tartışmasına bakın. 𐤌𐤍𐤔𐤌 teriminin burada bölge olarak kullanılması, Pistis Sofya'da sık sık görülmesine rağmen, önceki çevirmenlerin yorumlarına yer vermez. MacDermot bunu büyük harf içermeyen, bağlantıyı kaçıran "orta" olarak çevirir. 15 Ancak durumun her zaman böyle olmadığını unutmayın; bkz. 4psa 136[355], 3ps 111[285], 132[341]. 16 Bu konu astroloji tartışması Bölüm 1.3.2'de daha detaylı tartışılacaktır.

--- SAYFA 34 ---

Jeu 23. surenin ilk kitabı, geleneksel Mısır dini etkisini yansıtır ve çeşitli bölgelerde dolaşmak için yükselen ruhun ötelere ayrıntılı bir haritasını sağlar. Bu durumda hazineler, ruhun yıldızlar arasındaki son dinlenme yeri fikrine dayalı olarak büyük olasılıkla yıldızlı küreyi temsil eder. Bu metinde görünen diğer tek bölge, 𐤌𐤍𐤔𐤌, muhtemelen içinde hareket eden beş "sıra" veya gezegenle birlikte ekliptik. Bu bölge, büyük olasılıkla Jeu'yu bir güneş tanrısı olarak temsil eden "Tüm'ün ortasındaki tanrının yerleri" olarak tanımlanır; güneş, Mısır dini düşüncesinde ekliptiği veya "ortayı" belirlemenin yanı sıra büyük önem taşıyordu; Jeu, hazinelerin tüm içeriğinin yayılmasından ve organizasyonundan sorumludur ve bu bölgelerin tüm başkanları da onun adını taşır. Daha sonraki metinlerde büyük bir rol oynamalarına rağmen, on iki çağdan/Heimarmene'den ya da herhangi bir ceza yerinden bahsedilmiyor. Bunun yerine, inanlıya yükseklerle çıkmak için gereken ayrıntılı bilgiyi sağlamaya odaklanıldı. İyi bir hayat yaşamak önemli sayılsa da, öncelikli mesele bu değildi ve kötü hükümlerin tartışılması ancak daha sonra hayati önem taşımaya başladı - belki de hem astral tanrılara ve onların insan doğasındaki rollerine yönelik artan şüpheler hem de dış grup mezheplerinden gelen artan baskılar ışığında, bu da uygun ibadet ve davranışın daha katı bir taslağının ortaya çıkmasına neden oldu. 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 3.1 Mısır Dini Bruce Kodeksi'nin Mısır'da satın alındığı yerin ve tüm Jeuian metinlerinin tek kopyasının şu anda yalnızca Kıpti tercümesi olarak korunduğu gerçeğinin ötesinde, diğer kanıtlar hem Jeu Kitapları hem de Pistis Sophia'nın orijinal içeriklerinin Mısır menşeli olduğunu desteklemektedir. Heresiologlar tarafından bilinen gruplarla bağlantıları hakkındaki çeşitli spekülasyonlara rağmen, Mısır kökenleri bilim adamları tarafından geniş çapta kabul edilmektedir.17 Doğası 17 E. Amélineau, "Les featureés gnostiques d'Oxford", 200-203, Revue de l'histoire des religions (Paris: Ernest Leroux, 1890), 176-215; G.R.S. Mead, Pistis Sophia: The Gnostic Tradition of Mary Magdalene, Jesus, and his Disciples (1921; yeniden basım: Mineola, ny: Dover Publications, Inc., 2005), xxvii; F. Legge, Öncüleri ve Rakipleri Hristiyanlığın Din Tarihi Çalışmaları 330b.c'den itibaren. 330a.d.'ye, Cilt. 2 (Cambridge: Cambridge University Press, 1915), 175-177; A. von Harnack, Die Chronologie des altchristlichen Litteratur bis Eusebius, Cilt. 2: die Chronologie der Litteratur von Irenaeus bis Eusebius (Leipzig: J.C. Hinrichs'sche Buchhandlung, 1904), 184; K.R. Köstlin, "Das gnostische System des Buches

--- SAYFA 35 ---

Bu menşei gösteren işaretler, ilahi alemin ana hatlarından ve haritalarından astronomik ilgi ve teknik araçlara, ritüel unsurlardan takvim ipuçlarına ve mitolojik tasvirlerle kadar oldukça çeşitlidir. Daha sonraki metinlerde bu unsurlar, rol veya ahlaki doğa açısından orijinal benzerlerinden farklı olsa da, bunların tamamının farklı şekillerde ortaya çıkması, bunların, aşağıda gösterileceği gibi, daha fazla Yunan-Roma Gnostik sistemine eklenen ikincil bir kaplamanın aksine, orijinal olarak grubun inançlarında merkezi olduklarını göstermektedir. Burada 1 Jeu'da sunulan ilahi alemin taslağının Mısır arka planı tartışılacaktır. 3.1.1 Kapılardan Yolculuk Hazinelelerin her düzeyini, başlarını veya yöneticilerini, eşlik eden yayımları ve gözcü gruplarını sunan kapsamlı, kalıplaşmış model, ölümler için yeraltı dünyasının çeşitli kapılarından geçme konusunda rehberlik görevi gören Ölüler Kitabı'ndaki belirli büyülerle güçlü bir şekilde paralellik gösterir. 18 İkincisinde geçilmesi gereken kapıların sayısı yedi ile yirmi bir arasında değişir, ancak ortak özelliklerden biri, her kapıda kişinin konuşması gerektiğidir. Üç kapı görevlisine: bir bekçi, bir gardiyan ve bir spiker. Merhumun geçişine izin verilmesi için her birinin adını belirtmesi gerekir - tıpkı üç gözlemciden oluşan her grubun adlarının 1 Jeu'da belirtildiği ve sembollerinin giriş kapısı Pistis Sophia'nın üzerine yerleştirildiği gibi," 184-196, Theologisches Jahrbücher 13, von Baur ve Zeller, eds. (Bielefeld-Leipzig, 1854), 137-196; C. Schmidt, Pistis Sophia: Ein gnostisches Originalwerk des dritten Jahrhunderts aus dem Koptischen übersetzt (1925; yeniden basım: Graz: Edition Geheimes Wissen, 2010), 43; C. Schmidt, Gnostische Schriften in koptischer Sprache aus dem Codex Brucianus (Leipzig: J.C. Hinrichs'sche Buchhandlung, 1892), 596; H.-M. Schenke, "Vorwort" xxiii, C.Schmidt, Koptisch-gnostischeSchriften, Cilt 1: DiePistisSophia.DiebeidenBücherdesJeû. Unbekanntes altgnostisches Werk 4., um das Vorwort erweiterte Auflage herausgegeben von. Hans-Martin Schenke (1905; gözden geçirilmiş 4. baskı Berlin: Akademie-Verlag, 1981), xvi-xxxiv; G. Massey, Antik Mısır: Dünyanın Işığı (Londra: T. Fisher Unwin, 1907), 771-786 B.A. Pearson, Antik Gnostisizm: Gelenekler ve Edebiyat (Minneapolis: Fortress Press, 2007), 255;D.Frankfurter, ReligioninRomanEgypt:AssimilationandResistance (Princeton: Princeton University Press, 1998), 261-262; E. Crégheur, Édition critique, 168; P.D. Moncrieff, PaganismandChristianityinEgypt, 176. Yazarlar, Mısır dininin daha ince noktalarını, onların geleneksel dinin taraftarları olmadıklarını ileri sürerek zayıf bir şekilde kavradıklarını göstermektedir (178-179). Onun belirttiği tutarsızlıklar, şüphesiz sadece geleneksel Mısır kültürünün geç bir versiyonu değil, daha ziyade benzersiz bir senkretik sisteme sahip Mısır kökenli bir grup olan bu grubun yorumlarından ve modifikasyonlarından kaynaklanabilir. 18 Jeu Kitapları ile Mısırlı cenaze rehberleri arasındaki yakın ilişki için bkz. D. Frankfurter, Religion in Roman Egypt, 261-262.

--- SAYFA 36 ---

1 Jeu 25'in ilk kitabı şekil 1.3 Ani Papirüsündeki Altıncı Kapının Muhafızları. Ani Ölüler Kitabı'ndan detay, Sayfa 12. © The Trustees of the British Museum. Her seviyeye ait tüm haklar saklıdır. Dahası, büyülere eşlik eden bazı hikayelerde altı koruyucu varlık yer alıyor ve bu da Hazinelelerin her birinde üç gözlemciden oluşan iki grubun (biri girişte ve diğeri çıkışta) dahil edildiğini yansıtıyor olabilir. Üç tür kapı bekçisi arasındaki ayrım da bu ikinci bölümde açıkça görülmektedir: Her aşamada uygun isim, mühür ve şifre verildiğinde, "gözcüler, rütbeler ve peçeler geri çekilir" ve hazinenin Babasına erişim sağlanır (1Jeu b1(39)-b5(43), b7(45)-b9(47)). Ölüler Kitabı metinlerinde verilen koruyucu varlıkların isimleri, onlar açısından daha tanımlayıcı bir yapıya sahip olma eğilimindedir; örneğin, "Yılanlarla yaşayan", "Ateşli" ve "Suaygırı suratlı, kudrete öfkeli", 144. 19 büyüsünde beşinci kapının koruyucularının isimleridir. Bununla birlikte, 1 Jeu'daki gizemli isimlerin gruba dahil olanlar için somut bir anlama sahip olduğu (veya bir zamanlar sahip olduğu ve aktarım sırasında bozulduğu) göz ardı edilmemelidir. 19 J.H. Taylor, Öbür dünyaya yolculuk: Eski Mısır Ölüler Kitabı (Londra: The British Museum Press, 2010), 136.

--- SAYFA 37 ---

26 bölüm 1 şekil 1.4 Ölümünden sonraki dünya haritalarının karşılaştırılması The Field of Reeds—Tabut Metinlerinin Büyü 466'sından kısa bir kesit (kaynak: Coffin, 12th Dynasty, Deir el-Bersha. © The Trustees of the British Museum. Tüm hakları saklıdır) 1 Jeu—ikinci Jeu bölgesinin bir parçası (kaynak: ms Bruce 96, f. 20v. ile çoğaltılmıştır) Bodleian Kütüphaneleri'nin izni, Oxford Üniversitesi) Her halükarda, kişinin karşılaşmayı bekleyebileceği varlıkların tasvirleri ve aslında ötesindeki alemlerin haritaları, Ölüler Kitabı'nın yanı sıra Tabut Metinlerinin çoğunda da yaygındı. Ölüler Kitabı'ndaki çeşitli kapılardan geçen bu yolculuğun amacı, son kapının ötesindeki en iç bölgedeki Osiris'e ulaşmaktı. Merhumun bir "Osiris yönü" edinmesine rağmen bunun, ölen kişi ile tanrının doğrudan ilişkilendirilmesini gerektirmediğine dikkat edilmelidir; daha ziyade ölen kişiyi tanrının adanmışlarıyla ilişkilendirir ve son kapıya girildiğinde yeraltı dünyasının sarayının o kralına ait olma fikrini taşır.20 Hem 1 hem de 2 Jeu'da ruhun yükselişinin amacı en yüksek hazineye ulaşmak ve gerçek tanrının yerinde kalmaktır. Bu, Mısırlıların yeraltı dünyasının en yüksek efendisinin huzurunda kalma arzusuyla paralellik gösteriyor. 3.1.2 Yıldızlarla İlgili Bir Ölümünden Sonra Yaşam Mısır'daki en eski yazılı kayıtlardan, kralın ölümünden sonra yıldızlara yükseleceğine ve onun yerini "yok edilemez" veya "yok edilemez" yıldızlardan biri olarak (hiç batmayan kutup çevresi yıldızları) alacağına inanılıyordu.21 The 20 M. Smith, Traversing Eternity: Texts for the Afterlife from Ptolemaic and Roman Egypt (Oxford: Oxford University Press, 2009), 7. Ayrıca 3Enoch'taki en yüksek dereceli meleklerin isimlerinin sonuna yhwh adının eklendiği ve bu onların yüce tanrıya olan yakınlığını gösterdiği de belirtilebilir. 21 J.H. Taylor, Eski Mısır'da Ölüm ve Ölümünden Sonra Yaşam (Londra: British Museum Press, 2001), 25.

--- SAYFA 38 ---

jeu 27'nin ilk kitabı mumyalama işlemi için ayrılan sürenin uzunluğu da yıldız imgeleriyle bağlantılıydı: yetmiş günlük süreç Sothis/Sirius yıldızının yılın başlangıcını işaretlemek için heliacal yükselişinden önce kaybolduğu zaman dilimiyle ilişkilendiriliyordu.22 Ölüm sonrası hedef aynı zamanda güneş tanrısı Ra'nın maiyetinin birleşmesi, gökyüzünü "milyonlarcalık kabuğuyla" kat etmesi olarak da görülebilir - yine bir Bu çeşitli konular (yeraltı dünyasında Osiris'e katılmak, kabuğunda Ra'ya katılmak ve ebedi bir yıldız olmak) birbirini dışlayan şeyler olarak görülmüyordu ve aslında el ele gidiyordu. Gökyüzüne yükselme fikri başlangıçta Mısır kraliyetine aitken, zamanla diğerlerini de kapsayacak şekilde genişletildi. Ptolemaik ve Roma dönemlerinde, bu onurlu konuma ulaşan çeşitli bireylerden söz eden çok sayıda metin vardır.23 O halde, Jeu Kitaplarını kullananların, varoluşun yıldızlı zirvesine ulaşmak için birçok bölgeden yükselen benzer bir yıldız ötesi yaşam tasavvur etmiş olabileceklerini düşünmek yersiz olmayacaktır. Her ne kadar Mısır metinlerinde kapılar, koruyucular ve şifreler dizisi genellikle yeraltı dünyasına geçişi anlatan büyülerle sınırlı olsa da, Mısırlıların öbür dünyaya dair çok boyutlu bir bakış açısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu grubun yeraltı dünyasındaki ikameti atlayarak bu fikri yükseliş yolculuğuna kadar genişletmesi mümkündür. Jeu Kitapları, Mısır yeraltı dünyasının karanlık alemiyle çelişen bir kavram olan ışık alemleriyle oldukça ilgilidir. Yeraltı dünyası yolculuğunun, güneş tanrısının maiyetinin ve yıldızın kaderinin ilk aşamalarda birbirine bağlı olması, yukarıdakilerin tümünün unsurlarını birleştiren daha sonraki bir gelişmeye izin verecektir: yolculuk, kişinin ışık bölgelerinin güneşinin/tanrısının yerinde kaldığı astral aleme götürür. 3.2 Astroloji Jeu'nun iki Kitabı kozmolojik açıdan mevcut Jeuian külliyyatının en esrarengiz metinleridir.1Jeu özellikle ilahi alemlerin kesin yapısına ilişkin bilinen herhangi bir metinle örtüşmez. Belgenin şu anki tahrif edilmiş durumu, yazarın kafasındaki genel yapıya dair net bir görüş elde etmeyi imkansız kılıyor; ancak yukarıda da belirtildiği gibi, birinci ve en içtekenden altmışıncı ve en dış doğru ilerleyen toplam altmış "hazine"nin bulunması kuvvetle muhtemeldir. Bunlar ayrıca şu şekilde düzenlenmiştir: 22 M. Smith, Traversing Eternity, 36. 23 Bkz. M. Smith, Traversing Eternity, 197, 239, 289, 293, 326, vb. Ayrıca Dan ile karşılaştırm. 12:3, MÖ daha sonraki yüzyıllarda sonraki yaşamda yıldızlar olarak bilgeliğin oluşmasına ilişkin Mısırlı olmayan bir görüş için.

--- SAYFA 39 ---

[illegible]

--- SAYFA 40 ---

Jeu 29'un ilk kitabı şekil 1.5 Gökyüzünün sabit daireleri. Yayıncıların ve Loeb Classical Library Mütevelli Heyeti'nin Manilius, Astronomica, Loeb Classical Library Cilt 469'un izniyle, G.P. Goold, s. xxxiii, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, © 1977, Harvard College Başkanı ve Üyeleri tarafından. Loeb Classical Library®, Harvard College Başkanı ve Üyelerinin tescilli ticari markasıdır. bunlar babalıklar...beş ağacın sıralarına isim verdiği onlar” (1 Jeu b13(51),15-19). Beş gezegen sırası daha sonra, ekliptik olarak paralel daire sıralarından bağımsız olan ortada (□□□□) hareket eder ve burası “Her Şeyin ortasında olan tanrının” yeridir (1 Jeu b1(39),19- 20) - Jeu, içtekinin en iç kısmındaki ilk hazinede ikamet eder.28 28 Bu tanrının tanımının belirsiz olduğuna dikkat edin - 1 Jeu'nun başka bir yerinde Jeu'dan "gerçek tanrı" olarak söz edilirken, İsa'nın Babası Baba veya yaklaşılamaz tanrı olarak anılırken, fiziksel bir konuma sahip olarak tanımlandığı için Jeu en muhtemel aday gibi görünürken, yaklaşılamaz tanrı tamamen tarif edilemez ve tarif edilemez görünmektedir. belirli bir meskeni yoktur - aslında o, tüm yerlerle çevrilidir ve her yere dağıtılmıştır (1 Jeu b11(49),28-b12(50),6).

--- SAYFA 41 ---

30 Bölüm 1 Gökyüzünü haritalandırmak için ne kadar uygun bir yöntem olsa da, gökyüzünün yarısının tamamen bilinmediği ve bu nedenle her bir sıranın sonuçta ortaya çıkan tanımlarının yıldızlı meskenlerin bütünüyle somut bir tasvirini temsil ettiğinin hayal edilemeyeceği unutulmamalıdır. Hem yöneticiler hem de her seviyedeki daha küçük yayılımlar için verilen isimlerin dini veya astronomi metinlerinde bilinmemesi gerçeği, yazarın veya grubun, göksel kürenin tekdüze bir ızgarasına dayalı olarak göksel varlıkların spekülatif olarak adlandırılmasında rol oynadığını göstermektedir - her bölüm, gözlemlenebilir varlıklardan bağımsız olarak eşit sayıda varlık içerir. Işık Hazineleri ve bunların içinde yaşayan varlıkların göksel küre temelli yorumu bağlamında, en yüksek ilahi varlıkların (yaklaşılamaz tanrı, İsa ve Jeu) doğası dikkate alınmalıdır. Yaklaşılamaz tanrının, kendi içinde parladığı ve İsa'dan Jeu'ya, hazine yerlerine kadar yayılımlar oluşturmak üzere parladığı ve kendisini her yere dağıttığı anlatılır. O tarif edilemez, hem dolduruyor hem de herkes tarafından kuşatılıyor. Öte yandan İsa, Babasına övgüde bulunarak kendisini "senin bütün benzerliğinin ve bütün suretinin" (1 Jeu b11(49),20-21) olarak tanımlıyor. Bu nedenle o bir ışık varlığıdır, ancak yıldızlar gibi görünür bir unsur olarak görülmesi zorunlu değildir. Bununla birlikte, gerçek tanrı Jeu, fiziksel değişimleri gerçekleştirmek için ortaya çıkarılmıştır: Baba "onu diğer yayılımları ortaya çıkarmaya yönlendirecek, böylece bunlar bu yerleri dolduracak... o, bunun dışındaki hazinelerin başı olarak bu türde görevlendirilecek" (1 Jeu c1(5),5-12; ayrıca bkz. 1 Jeu b12(50),21-b14(52),25). Bu onun evrendeki rolünün daha somut olduğunu gösteriyor gibi görünüyor. Onun "'Jeu' olarak adlandırılması, böylece her yerdekilerin 'Jeu' olarak adlandırılması ve böylece hepsinin üzerinde kral yapılması gerekir" (1 Jeu b14(52),22-24) gerçeği, ayrıca kozmik varlıklarla, hatta onların başı olmasına rağmen, daha temel bir bağ olduğunu düşündürmektedir.29 Burada Jeu, kozmik hazinelerin hükümdarı olan güneş olarak düşünülebilir mi? Bu belirgin bir olasılıktır, çünkü kendisi beş gezegen seviyesinden ayrı olmasına rağmen, bunların hala onun yerinde olduğu söylenmektedir - ekliptikte, güneşin yolunda. Metinlerin bir bütün olarak Mısır bağları göz önüne alındığında, diğer kozmik tanrıların ötesinde güneşe duyulan güçlü saygı yersiz olmayacaktır.30 29 Bu figürlerin ve bir bütün olarak Jeu Kitaplarındaki yayılma sürecinin alternatif bir yorumu için, bkz. E. Crégheur, Édition eleştirisi, 119-134. 30 Onun iki "büyük ışıktan" biri olarak daha sonraki unvanı (4psa 139[360]) da bu ilişkiyi yansıtır olabilir.

--- SAYFA 42 ---

jeu'nun ilk kitabı 31 3.3 Maniheistlerle Etkileşim Jeu metinlerinin bu en eski, en merkezi kısmında, Maniheist mitler ve kavramlarla bağlantılar minimum düzeydedir - belki de bu hareketlerin her ikisinin de ilk kez aynı dönemde ortaya çıkıp büyüdüğü gerçeğiyle bağlantılıdır. Ancak bu gruplar arasında erken dönemdeki etkileşimlere dair birkaç ümit verici öneri var. 3.3.1 Beş Ağaç Jeu metinlerinde belirsiz de olsa önemli bir rol oynayan beş ağaç, 1 Jeu'da bir kez ve daha sonra kişinin yükseklerde bir yere ulaşmak için alması veya geçmesi gereken gizemler veya rütbelere listesinin her versiyonunda yer alır.31 Maniheist literatürdeki beş ağaç -en azından bugün kaldığı kadarıyla- karanlığın güçlerine bağlıdır, karanlığın topraklarından başlar ve kötü meyveler verir (Keph vi 30.19-21; xv 48.14-16). Bu, Jeuian metinlerinde bulunan beş ağacın genel görünümünden çok uzaktır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, bu beş ağaç hep birlikte, ışık krallığındaki tüm iyi şeyleri içeren "Hayat Ağacı"nın karşılığı olan "Ölüm Ağacı"nı oluşturur.32 Karanlık diyardakilerin ayna yansıması olan beş ışık ağacının da varsayılması mümkün olsa da, bunu kesin olarak söylemek için yeterli kanıt yoktur. 3.3.2 Güneş ve Ayın Arabaları Maniheist parçalar arasında bulunan güneş ve aya yapılan atıfta, Yaşayan Ruh'un iki savaş arabasına nasıl "beş halka duvar" taktığını anlattığını belirtmek ilgi çekicidir. Güneş örneğinde, "her halka duvarda on iki kapı yerleştirdi. Ve toplamda 60 kapı var" (bt 4 no. 11 Pa).33 Belirtildiği gibi, 1 Jeu'da altmış "Işık Hazinesi" bulunur ve bunların "içeride Babalığın iki aşaması, ortada bir ve dışarıda iki aşaması" olacak şekilde bölündüğü söylenir (1 Jeu b1(39),15-16) - altmış hazine bölünmüş olur her biri (en az) bir kapısı olan on ikilik beş gruba bölün. Durum 31 Bkz. Tablo 2.1. 32 S.N.C. Lieu, Geç Roma İmparatorluğu ve Ortaçağ Çin'inde Maniheizm, 10. 33 Bkz. P.O. Skjærvø, An Introduction to Manicheism ii—Texts, 43, ders notlarında, Erken İran Medeniyetleri 103, 2006 Güz dönemi (Harvard fas web sitesinde mevcuttur, <http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Manicheism/>, erişim tarihi: 20 Eylül 2013). Shabuhrgan m 98-99 (P.O. Skjærvø, Maniheizme Giriş ii — Metinler, 29) aynı zamanda her biri beş duvarlı olan güneş ve ay arabalarından bahseder ve güneşin arabasını on iki kapıyla ilişkilendirir; ancak bu pasaj yalnızca duvarlardan birinin kapılarla donatıldığını öne sürüyor ve toplam sayının 60 olduğunu belirtmiyor.

--- SAYFA 43 ---

Jeu'yu güneşle ilişkilendirmenin mümkün olduğu daha önce öne sürülmüştü ve kendi saflarındaki Işık Hazinelelerini Maniheizm'den gelen bu görüntüye bağlama fikri ilgi çekiciydi. Bununla birlikte, Hazinelelerin ışık toplamaya katıldığına veya Hazinelelerin ötesinde kişinin yükselebileceği daha yüksek bir alemin olduğuna dair herhangi bir öneri yoktur; Maniheizm'de güneşin rolüne dair hiçbir tuzak yoktur. 1 Jeu, mevcut Jeu külliyatındaki metinlerin en eskisi ve dolayısıyla Maniheist gelişimin ilk aşamalarında ortaya çıkması en muhtemel metin gibi görüldüğüne göre, bir derece etkinin diğer yöne gitmiş olması mümkün olabilir mi? On ikilik beş setteki 60 birimden oluşan bu format, Yakın Doğu antik kozmolojik spekülasyonlarında son derece alışılmadık bir durumdur, ancak 1 Jeu'da, oldukça gelişmiş ve uzun uzun tanımlanmış, ilahi alemin merkezi parçasıdır. Maniheist fragmandaki referans, ışığın toplanmasına yönelik araçlar olarak güneş ve ay ile ilişkilidir, ancak 60 kapının böyle bir amaca hangi amaca hizmet edeceğini hayal etmek zordur. Belki de dünyadaki yükselen saf ruh ve arıtılmış ışık eşitlenirdi. Her iki taraftaki kaynak materyaller kesin olarak söylenemeyecek kadar parçalı, ancak daha fazla araştırma için olası bir yol. 3.4 Katolik Hristiyanlarla Etkileşim Katolik Hristiyan etkisini akla getirebilecek belki de en bariz unsur, Jeuian metinlerinin en önemli parçalarından biri olarak İsa'nın varlığıdır. Her metinde tutarlı bir şekilde yer alan tek figür odur. Ancak onun fiziksel enkarnasyonunun veya dünyadaki eylemlerinin önemine dair herhangi bir fikir yoktur. Her durumda, İsa dirilişinden yıllar sonra tasvir edilmiştir ve onun temel rolü bir öğretmen veya eğitmendir. Hem erkek hem de kadın müritlerine, daha yüksek bir varoluş durumuna ilerlemek için ihtiyaç duyacakları ilahi dünya hakkında bilgilerin yanı sıra kozmik alemler, bunların sakinleri ve işlevleri hakkında bilgi verir. İlahi hiyerarşideki kendine özgü yeri her zaman en yüksek varlığa sıkı sıkıya bağlıdır, ancak onun doğumuna, ölümüne veya dirilişine verilen önem hakkında hiçbir gösterge yoktur. Ayrıca, bu aşamada herhangi bir Yeni Ahit metninden veya özellikle dört kanonik İncilden herhangi bir etki belirtisi yoktur. Hatta belki de İsa'nın Jeuian sisteminin orijinali olmadığı, dini ve kültürel önemi arttıkça daha eski bir Mısır sistemine uyarlanmış olması muhtemeldir. Temelde İsa, Jeuian sisteminde ilahi dünyadan gelen, ilahi gizemleri insanlara getirmeye gelen bir elçi olarak var olur: Daha katolik bir kaynaktan tanınabilecek herhangi bir şeye başvurmayan, klasik bir ilahi bilgi öğretmeni. Bununla birlikte, 1 Jeu'nun derlendiği dönemde hem İsa'nın hem de Jeu'nun, en yüksek varlığın, yaklaşılamaz tanrının kutsal emanetleri olarak kabul edildiği belirtilmelidir. Bazı akademisyenler Jeu isminin bir versiyonunu yansıtabileceğini öne sürdüler.

--- SAYFA 44 ---

jeu 33'ün ilk kitabı Tetragrammaton, yhwh.³⁴ F.C. Burkitt ayrıca 1 Jeu'da Jeu'yu tanımlamak için kullanılan "gerçek tanrı" teriminin bizzat Eski Ahit'ten türetildiğini ileri sürer.³⁵ Ancak daha Katolik bir Hristiyan geçmişi, Yhwh'yi en yüksek tanrıdan ayırmaz³⁶ veya İsa'nın ondan önce var olduğunu öne sürmez. Jeu'nun olumlu bir kozmik yaratıcı olarak rolü göz önüne alındığında, bazı Platoncu-Gnostik etkilerin izlerinin olması mümkündür. Bununla birlikte, grubun soteriolojisinin özü esasen Mısır'ın ruhun yükselişine ilişkin inançlarından türetildiği için, Roma Mısır'ında yhwh ve Osiris'in bazıları tarafından birbirlerinin yerine geçebilecekleri düşünüldüğü de gözlemlenebilir.³⁷ Jeu ve Osiris arasındaki potansiyel bağlantılar göz önüne alındığında Ölülerin efendisi rolünde ve Mısır morg metinleri ile bir bütün olarak 1 Jeu arasındakilerde, ismin vahiy olarak İsa isminin benimsenmesiyle birlikte Osiris'in senkretik bir ikamesi olarak kabul edilmesi mümkündür. Grubun bir bütün olarak senkretik doğası daha sonraki bölümlerde daha ayrıntılı olarak gösterilecektir. 4 Temel Kavramlar Mevcut Jeu metinleri arasında, 1 ve 2 Jeu açıkça ritüellere ve grup ibadetine yönelik materyalin çoğunu içerir; 4psa, yakında başlayacak olanlara yönelik daha fazla giriş veya hazırlık materyaliyle birleştirilmiş bazı ritüel bilgileri sunar. Bu metinlerin her biri, grubun iç gizemlerinin özünü oluşturan bilgi ve uygulamanın farklı bir bölümünü ele alıyor. 1 Jeu, ruhun ilahi alemin en yüksek noktalarına nihai yükselişiyle ilgili bilginin yanı sıra, düzenli grup ibadetini oluşturmuş olabilecek ilahi ve ayinle ilgili unsurların tadını da aktarır. 34 G.R.S. Mead, *Unutulan Bir İncanın Parçaları* (1905; yeniden basım: New York: University Books, 1960), 534; F.C. Burkitt, *Church and Gnosis*, 86; E. Crégheur, *Baskı eleştirisi*, 131; C. Colpe, "Heidnische, jüdische und christliche Überlieferung in den Schriften aus Nag Hammadi" 68, *Jahrbuch für Antike und Christentum* 25 (1982), 65–101'de. 35 F.C. Burkitt, *Church and Gnosis*, 86; refers to Ps. 30:6. 36 N.20'de belirtildiği gibi, 3Enoch, 1 Jeu'da hazine başkanları tarafından paylaşılan bir model olan, adlarının sonuna Tetragrammaton eklenmiş yüksek sınıftaki varlıklara sahiptir. Ancak bu metinler arasında önemli farklılıklar vardır ve doğrudan paylaşılan bir geleneği öne süren herhangi bir öneri, en iyi ihtimalle zayıf olacaktır. 1 Jeu, Enoch veya Hekhalot'un yükseliş metinlerinden çok Mısır Ölüler Kitabı'na benzer. Dahası, Enoch metinleri yaygın Yahudi veya Hristiyan geleneklerinde kanonik olarak kabul edilmiyordu. 37 J. Ferguson, *The Religions of the Roman Empire* (Ithaca, ny: Cornell University Press, 1970), 223.

--- SAYFA 45 ---

34 bölüm 1 4.1 Yükseliş Ritüel Talimatları – Işık Hazinelele 1 Jeu'nun en yüksek ilahi alemlerin yapısı ve içerikleri hakkında bilgi aktarmaya yoğun bir şekilde odaklandığı kanıtlanmıştır. Bununla iç içe geçmiş olan bir şey de, inisiyenin gerçek tanrının huzurundaki nihai dinlenme yerine giderken bu alemlere yükselmek için ihtiyaç duyacağı spesifik bilgiyi aktarma zorunluluğudur. Bu bilginin yaşamda meditatif bir yükseliş için de kullanılıp kullanılmayacağı belli değil, ancak kesinlikle ezberlenmesi ve ruhun ölüm sonrası yükselişinde kullanılması amaçlanıyor. Hazinelelele oluşumunu ve nüfuslarını ayrıntıları ile anlatan ilk bölümden sonra, ikinci bölümde hazinelerden nasıl geçileceğine dair açık talimatlar veriliyor. Hazinenin ve sakinlerinin her düzeyi hakkında uzun bilgi listeleri önemlidir, çünkü bu işe yeni başlayan okuyucunun eninde sonunda bu alemlerin her biri ile ve onları koruyan ve koruyan figürlerle yüzleşmek zorunda kalması beklenir. Bu nedenle kiminle veya neyle karşılaşılacağı ve bunların ötesine nasıl geçileceği hakkında bilgi sahibi olmak hayati önem taşımaktadır. Yükseliş prosedürü, sistematik bir şekilde sunulan çok sayıda özel bilgiyi içerir. Onlara her hazinede rehberlik ederken, İsa öğrencilerine önce kendilerini mühürlemeleri gereken bir mühür verir; daha sonra bir kez okunması gereken mührün adı; bunu elde tutulması gereken bir şifre veya sayı takip eder ve başka bir isim üç kez tekrarlanır. Belirli isimler ve semboller her seviye için farklıdır, bu da büyük miktarda bilginin işlenmesini ve hatırlanmasını sağlar. 4.1.1 Mühürler Mühürler metin içerisinde çizgi çizimleri olarak verilmiştir ve genellikle düz çizgilerle, köşeli şekillerle veya yıldız veya jant teli desenleriyle temsil edilir. Antik kültürde ve daha spesifik olarak Jeu'nun iki Kitabında diyagramların veya mühürlerin kullanımı Bölüm'de tartışılacaktır. 3. Burada bu mühürlerin genel yükseliş sürecinin bir parçası olarak kullanımını tartışmak yeterlidir. Mühür, bölgenin koruyucularını alt etmenin ilk adımı olarak her aşamanın başında kullanılacaktır. Öğrencilere kendilerini mühürle mühürlemeleri söylenir, bu da bunun vücutlarının bir yerine çizilmesi veya basılması gerektiği anlamına gelir. Alnın mührü alması amaçlanmış olması muhtemeldir - Jeu yüzünde kendi "karakter" sembolünü taşıy (1 Jeu c4(8),0d-0h) ve hazinelerle geri kalanındaki Jeu-varlıklarının karakter diyagramları da benzer yerleşime sahip olabilir; ayrıca 2 Jeu'nun vaftiz ayinlerinde ikinci mühürler alnın üzerine yapılır. Böylece yüz veya alın, hem 1 Jeu'da hem de ilgili metinlerde mühürler veya kişisel tanımlayıcılar için etkili bir yer olarak belirlenir. Mührün bu bağlamda kullanılması, hemen okunan isminin bilinmesiyle birleştirildiğinde, hamiline belirli bir hazinenin kademelerinden geçme hakkını gözle görülür şekilde gösterebilir.

--- SAYFA 46 ---

jeu'nun ilk kitabı 35 4.1.2 Nomina Barbara'nın okunması Büyülü isimler sözlü olarak söylenmelidir; bir kez bir bölgeye ilk varıldığında mührün adı için ve geçiş izni verilmesi için sonuç olarak bir diğeri üç kez tekrarlanmalıdır. Bu metindeki yükseliş bilgilerinin, bir sonraki bölümde tartışılacağı gibi, 2 Jeu'daki aeonik yükseliş anlatımında bulunan paralelliklere dikkat etmek ilginçtir; ancak 2 Jeu'da katılımcıya birer kez okuması için üç isim verilirken, burada bu isim üç kez tekrarlanacak tek bir isme indirgenir. Tekrarlanan ismin neye işaret ettiği belli değil; Kitabın ilk bölümünde gözlemcilerin her birine ayrı ayrı isimler titizlikle verildiğinden, bunun gardiyanların veya gözlemcilerin adını temsil etmesi pek olası değildir. Başlangıçta talimatların tek bir ismin söylenmesini içermesi mümkün olabilir, ancak yükseliş bilgisi el kitabının bu versiyonunun 2 Jeu'da ayrıntıları verilen aeonik yükselişle aynı zamanda derlenmiş olması ve hazine yükselişinde okunacak isimlerin sayısının, daha düşük, aeonik yolculukta bulunan kalıba paralel olacak şekilde şişirilmiş olması mümkün olabilir. Bu isimler okunduğunda, "Babalarının evine gidinceye kadar bekçiler, rütbeler ve perdeler açılır" (1 Jeu b2(40)-b3(41)). Tam olarak neyi adlandırdıklarına bakılmaksızın, bu isimler hamiline kimlik belgesi olarak hizmet eder ve onların daha yüksek, iç alemlere erişmesine izin veren daha yüksek bilgiyi gösterir. 4.1.3 Şifreler Her hazinenin kendine özel şifresi olması gerekir. Burada "şifre" olarak tercüme edilen terim "ⲡⲏⲫⲟⲥ"tur ve bu birçok anlama gelebilir: en yaygın olarak oy verme aracından kehanet aracına kadar çeşitli şekillerde kullanılan bir çakıl taşı veya taş. Aynı zamanda mecazi olarak bir sayıya veya şifreye de atıfta bulunabilir - ve ⲡⲏⲫⲟⲥ metinde yalnızca sayılarla tanımlandığından, MacDermot İngilizce çevirisinde bunu buna göre tanımlamıştır. Metin, şifrenin katılımcının elinde tutulduğunu belirtiyor ve bu da şifrenin küçük bir taş gibi fiziksel bir nesne üzerine yazıldığını veya kazındığını gösteriyor. Bu sembollerin boyna asılması veya başka bir şekilde sergilenmesi yerine bir veya daha fazla elde tutulması gerekliliği, bu tanımlara salt edebi bir fenomenin aksine gerçek, fiziksel bir ritüel bağlamını destekleyen daha fazla maddilik ve öğretici bir özgüllük kazandırır. Belirli bir dünyaüstü bölgeyle ilişkili bir işareti veya muskayı elde tutma fikri, bazı Yahudi yemin formüllerinde de bulunur. Örneğin, bir Kıpti yardım çağrısı Gabriel'e başvurur ve onun "babam Adonai'nin mührü ve sağ elimde bulunan on dört muska nedeniyle" gelmesi konusunda ısrar eder.³⁸ Lesses, metin aynı zamanda 38 M.W. Meyer ve R. Smith'e de gönderme yaptığı için, Ancient Christian Magic: Coptic Texts of Ritual Power (San Fran-

--- SAYFA 47 ---

36 bölüm 1 on dört gökkubbede, muskalar ve gökkubbeler arasında bir yazışma olması muhtemeldir.³⁹ Her ne kadar bu bir yükselişten ziyade güçlerin yeryüzüne çağırılması olsa da, Jeu Kitaplarında olduğu gibi, her bölgenin onunla başa çıkabilmek için bilinmesi ve sahip olunması gereken kendi bireysel işareti vardır. 1 Jeu'da tüm unsurlar (isimler, mühürler ve şifreler) yükselen kişinin bilgisini sergilemek için birleşir ve bu da onun yükselmeye layık olduğunu iletir. İşaretler gösterildiğinde ve uygun sözler söylendiğinde, tüm gardiyanlar uzaklaşarak çağdan geçişe izin verirler. 4.2 Litürjik Kanıt - İlahi Çağrı ve Yanıt İlahi alemin son derece ayrıntılı taslağı ve bu alanda nasıl ilerleneceğine dair talimatların yanı sıra, 1 Jeu aynı zamanda bu materyallerin bir grup veya topluluk ortamında kullanılması için tasarlandığına dair daha fazla kanıt sağlayan benzersiz bir ilahi içerir: lider ve iman kardeşleri arasında bir "çağrı ve yanıt" formatını içerir (1 Jeu b10(48),15-b15(53),25). On iki kişi İsa'nın etrafını sarıyor ve o, yaklaşılmaz tanrıya övgüler yağıdırıyor; havarileri her ayetten sonra üç amin ve "Ey yaklaşılmaz tanrı" nakaratını söylüyor. İlahi, dünyanın kademeli olarak ortaya çıkışı ve üretimi için genişletilmiş bir övgü biçimini alıyor ve temelde önceki metnin ana hatlarını çizdiği tüm ayrıntıları kapsıyor. Dolayısıyla bu, grubun teolojisinin ve kozmolojisinin ilahi biçiminde yinelenmesidir. Hem bir ana konuşmacının hem de ilave katılımcıların tepkisinin gerekli olması, bunun bir grup ortamında performans için yapılmış olduğunu ve inanç sistemlerini bir övgü eylemiyle güçlendirdiğini düşündürmektedir. 5 Özet Jeuian grubu Mısır bağlamında, yaklaşık MS 3. yüzyılda ortaya çıktı. Onların öncelikli ilgi alanlarından biri ruhun ölümden sonraki yolculuğu ve kaderiydi. Bu nedenle, hem karmaşık kozmolojilerinin ayrıntılı bir taslağı hem de ruhun nihai varış noktasına seyahat etmesi için gerekli bilginin edinilmesi son derece önemliydi. Amaç, ruhun, her şeyin nihai kaynağının, yaklaşılmaz tanrının krallığının hemen öncesinde, gerçek tanrı Jeu'nun mevcudiyetine giden yolu bulmasıydı. Bu gruptan kalan en eski kanıtlardan itibaren, hem İsa'yı ilahi bir figür olarak hem de cisco'yu dahil ettiler: Harper, 1994), 136-137; R.M.'de alıntılanmıştır. Lesses, Güç Kazanmak İçin Ritüel Uygulamalar: Erken Yahudi Mistisizminde Melekler, Büyüler ve Vahiy (Harrisburg, pa: Trinity Press International, 1998), 320. 39 R.M. Lesses, Ritüel Uygulamalar, 320.

--- SAYFA 48 ---

jeu'nun ilk kitabı 37 öğretmeni ve Jeu, insan ruhunun gidebildiği yere kadar ilahi alemin evrensel yaratıcısı ve hükümdarı olarak. Bununla birlikte, bu muğlak Hristiyan kavramları, temelde Mısır'ın inanç, ritüel ve uygulamalarına dahil edildi. Gerçekten de Jeu, kutsal ölülerin huzurunda toplanmasıyla ölülerin veya yeraltı dünyasının efendisi olarak Osiris'in özelliklerinin yanı sıra bazı güneş özelliklerini de gösterir. İncillerin kullanımı veya İsa'nın yaşamı ve ölümünün önemi gibi diğer daha "Katolik" Hristiyan kavramları tamamen eksiktir; bu, yüzey adları ve figürlerin yeniden benimsenmesine rağmen, grup kurucularının daha ana akım Hristiyan inançları veya uygulamaları hakkında çok az bilgisi veya ilgisinin olduğunu düşündürmektedir. Jeu'nun İlk Kitabı, mevcut Jeu metinlerinin en eskisi olarak, grubun en derin, en hayati ve ayırt edici öğretileriyle ilgilidir. Işık Hazinesini dolduran varlıkların yayılımının ve bu hazineler içindeki konumlarının kapsamlı açıklaması, ruhun gerçek tanrının huzurundaki dinlenme yerine yolculuğunda bu alemlerden nasıl geçileceğine dair ayrıntılı talimatlarla el ele gider. Bu nedenle metin, daha önce inisiyasyon veya vaftiz almış olanlar için ruhun yükselişi için talimatlar veren bir el kitabını temsil eder. Bu yönüyle Mısır morg literatürüne, özellikle de Ölüler Kitabı'na açıkça paraleldir ve bu grubun başlangıçta içinde geliştiği Mısır ortamının bir yansımasıdır. Daha sonraki, daha giriş niteliğindeki Jeuian metinleri, bu tür güçlü Mısır tasvirlerinden uzaklaşıyor, çünkü zamanla grubun etrafındaki dini ve kültürel ortam değişti ve onlar da buna uyum sağlamaya çalıştı. Bununla birlikte, bu ilk belge, daha sonra oluşturulan giriş metinlerinde ima edilmeye devam edilen, grubun kurulduğu gizem öğretisinin temel türünü göstermektedir.

--- SAYFA 49 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_004 bölüm 2 Jeu'nun İkinci Kitabı 1 Metne Giriş Bu metin, odağı Hazine'nin yükseklerinden ilk önce geçilmesi gereken ara seviyelere, yani on iki (veya on dört) çağa kaydırır. Ek olarak burada, herhangi bir eski Gnostik metinden en ayrıntılı ritüel açıklamalarından dördü bulunmaktadır; bunlar, alıcıların alınlarına çizilecek mühürlerin tasvirleri ve her tütsü sunusu için uzun malzeme listeleri ile tamamlanmıştır. Metin açıkça çeşitli kaynaklardan alınan bir derlemedir, çünkü Işık Hazinesi'nin rütbeleri veya gizemleri listesinin en az dört farklı permütasyonu baştan sona çeşitli noktalarda bulunur. Öğrenci grubu, onikilerin yanı sıra kadın öğrencileri de içerecek şekilde genişletildi ve metinlerin geri kalan kısmı boyunca kadınlar önemli olmaya devam ediyor. yükseliş 1 Jeu'da bulundu. Metin açıkça, inisiyasyon ritüelleri (su, ateş, Kutsal Ruh vaftizleri ve arkonların kötülüğünü ortadan kaldıracak bir gizem) için temel bir rehber olarak hizmet ediyor ve aynı zamanda Hazine saflarına ulaşmadan önce geçilmesi gereken maddi, aeonik alemlere bir rehber sağlıyor. Vaftiz ayinleri gerçekleştirilip ilgili mühürler alındıktan sonra dikkatler aeonik yükseliş için gereken bilgilere çevrilir. Aeon kavramı erken dönemlere aittir ve daha sonraki metinlerde çok fazla gelişme görülür. Burada on iki aeon'un olağandışı bir alt bölümü vardır; altıncısı "küçük Orta (□□□□)" olarak adlandırılır; dahası, on dördüncü aeon, görünüşe göre, başka hiçbir yerde bulunmayan bir bölüm olan on üçüncünün bir uzantısıdır. Rütbelere veya gizem listelerinin birden fazla versiyonunun dahil edilmesi, burada yakın bir sırayla toplanıp sunulan gizemlerin hiyerarşisine ilişkin büyük miktarda spekülasyonun meydana geldiğini gösteriyor. 1Jeu'nun başlangıcı eksik olmasına rağmen, burada eksik olan sonudur ve Işık Hazinesi'nin dışındaki üçlü güce sahip tanrıların ötesinde ne olduğu belirsizliğini koruyor. İsa'nın birçok kez diğerlerinden daha fazla vurguladığı gizem, yani günahların bağışlanması gizemi bir sır olarak kalıyor.

--- SAYFA 50 ---

Jeu'nun ikinci kitabı 39 2 Kozmoloji 2.1 Işık Hazinesi 2 Jeu, Işık Hazinesi'nin bir tartışmasıyla başlar, ancak çok sayıda hazinesi olan 1 Jeu'dan farklı olarak, burada bireysel hazineler dizisinden ziyade özel olarak adlandırılmış bir bölge olarak tekil "Işık Hazinesi" olarak anılır.¹ Yukarıda belirtildiği gibi, 2 Jeu'daki Işık Hazinesi, hiçbirinin birinin aynısı değil (bkz. Tablo 2.1). Açıkça görülüyor ki bu bölgeler, içerikleri ve buralardan beklenenler hakkında çok sayıda spekülasyon yapıyordu ve görünüme göre bu yazar bu spekülasyonların birçok farklı versiyonunu derlemiştir. Ancak farklılıklara rağmen listenin temel bileşenleri genel olarak aynıdır. Hem 2 Jeu'da hem de 1/2ps'de bulunan listenin versiyonlarında, neredeyse her hesapta izleyenler, çocuğun çocuğu (veya ikiz kurtarıcılar), 3 amin, 5 ağaç ve 7 ses belli bir sırayla karşımıza çıkıyor. Her ne kadar 2 Jeu'nun büyük bir kısmı vaftiz ritüellerinin ana hatlarını çizmeye ve aşağı aionik bölgeleri geçmek için gerekli bilgilere ayrılmış olsa da, listelerin sayısı ve Hazine'ye yapılan kısa referanslar, varoluşun bu zirvesine ulaşmanın, yolculuğun ilk aşamalarındakilerin akıllarında yüksek olması gerektiğini gösteriyor. En eski ve en yeni metinler, bu ilk ve sonraki yazılar arasındaki sistem birliğini daha da ortaya koymaktadır. Yüzeysel temalar ve dildeki farklılıklara rağmen, temel gizemler esasen aynı kalıyor. Hazine'de bulunan Jeuian ilahi hiyerarşisindeki birkaç önemli oyuncu hakkında biraz tartışma yapılması gerekiyor. Jeu'nun ilahi alemlerin oluşumundaki çok önemli rolü 1 Jeu'da gösterildi. 2 Jeu'da metnin büyük bir kısmı aşağı aionik dünyanın varlıklarını detaylandırmaya ve ön veya başlangıç ritüellerinin ana hatlarını çizmeye ayrılmıştır; dolayısıyla Jeu gibi aşkın bir varlığın rolü daha az yaygındır. Bununla birlikte, İsa'nın öğrencilerine sunduğu bazı gizemler veya rütbeler listelerinde hâlâ yer almaktadır. İlk listede, üç vaftizin gerçekleştirilmesinden hemen önce Jeu, "tüm hazinenin hükümdarı" olarak ve onların dinlendikleri "en içtekilerin hazinesine, sessizlik ve sessizlik olan en içtekilerin hazinesine" girmeden önceki son kale olarak adlandırılır (2 Jeu b21(59),12–21; bkz. 1 Ancak bazen çoğul olarak da anılır; bkz. 2 Jeu) b30(68),26, 33; b37(75),18; b38(76),23, b47(85),3, 24. 2 Jeu b35(73),27 ayrıca "ikinci Işık Hazinesinden" bahseder.

--- SAYFA 51 ---

Tablo 2 Tablo 2.1). Vaftizlerden ve arkonların kötülüğünü ortadan kaldıracak gizmeden sonra, yine bir rütbe ve ilerleme listesi verilir. Bu sefer Jeu yine listenin sonlarına doğru, "tüm Işık Hazinesinin hükümdarı olan büyük Adam"² ve "Işık Hazinesinin babası" olarak tanımlanan kişiyi öne çıkarıyor (2 Jeu b35(73),6–15, bkz. Ek 2). Ancak burada hâlâ ilk ortaya çıkışının ötesinde ilerleyecek yerler var; Hazine'nin en dış bölgelerinde görev yapmış gibi görünüyor. Daha ileri bölgelerden geçerek Hazinelerin içlerine doğru ilerleyerek "gerçek tanrının" hazinesine ulaşırlar. 1 Jeu'da bu aynı zamanda Jeu'nun bir tanımıdır, ancak burada ayrı bir şekle gönderme yapıyor gibi görünmektedir. Bu "gerçek tanrının" hazinesine ulaşıldığında, gerçek tanrı onlara gizemini, mührünü ve büyük ismini sunar ve "yaklaşılmaz tanrıyı" (□□□□□□□□□□□□q) çağırır. Bu, 1 Jeu'nun sonundaki ilahide geçen ve aynı zamanda İsa'nın Babasına da atıfta bulunan bir terimdir (1 Jeu b10(48)–b15(53)). Bu ulaşılma tanrı, havarileri "her pleromada tamamlamak ve [onları] [gerçek tanrının] o hazinesinde bir rütbe haline getirmek" için bir ışık gücü gönderir (2 Jeu b37(75),29–32). Dolayısıyla gerçek tanrının yeri, varoluştaki en yüksek varlığın veya ilahi gücün hemen altındaki, doğası gereği "yaklaşılamaz" olan varlığın huzurunda ikamet eden bir insanın ulaşabileceği en yüksek yerdir. 2 Jeu'da gerçek tanrı olan Jeu'nun iki ayrı varlığa bölünmesi, metnin yazarının veya derleyicisinin kafa karışıklığından kaynaklanıyor olabilir. 1 Jeu'da, gerçek tanrı Jeu hazinelerin tüm yönetici varlıklarını üretir, yönetir ve onlara adını verir. Metnin başlangıcı açıktır ve şöyle der: "Bu gerçek tanrıdır. O [İsa'nın Babası?] Onu bu tipte baş olarak ayarlayacak. Ona Jeu adı verilecek" (1 Jeu c1(5),2–4) ve kısa bir süre sonra gerçek tanrının tipinin bir diyagramı, "Jeu, gerçek tanrı" (1 Jeu c1(5),0e–0f) olarak etiketlenir. Ancak başka yerlerde "Jeu" adı sıklıkla atlanır ve ondan yalnızca gerçek tanrı olarak söz edilir. Bu, özellikle kitabın ikinci yarısında, hazine planlarının anlatımındaki büyük boşluktan sonra belirgindir.³ Görünüşe göre, "Jeu" ve "gerçek tanrı", ilk zamanlarda hazinelerin diğer hükümdarlarına birbirinin yerine geçebilen referanslardı. bkz. Bölüm 6.2.2. 3 1Jeu'nun son ilahisinde gerçek tanrıya ve Jeu'in ayrı kıtalarına özellikle belirsiz göndermeler vardır (1 Jeu b12(50),21–b15(53),8). 1 Jeu'nun ilk yarısının (Crégheur'un c bölümü) aslında ayrı bir metnin parçası olması veya ilahi yayılımın terminolojisindeki ve tartışmasındaki küçük farklılıkları açıklamak için 1 veya 2Jeu'dan bağımsız bir geleneğin parçasını içermesi mümkündür; ancak bu farklılıklar, böyle bir olasılığın tamamen spekülatif kalmasını sağlayacak kadar küçüktür.

--- SAYFA 52 ---

jeu 41'in ikinci kitabı, ancak bunların farklı bağlamlarda kullanılması, daha sonraki bir yazarın veya derleyicinin, bunların ayrı figürler olduğuna inanmasını sağlayacak şekilde kafasını karıştırmış olabilir. "Gerçek tanrı" kolaylıkla daha yüksek bir varlığa uygun bir unvan olarak alınabilirken, bilinebilir bir isim olan Jeu, güçlü ama daha az yüce bir figüre daha uygun görülebilir. Gelenek onu yaratılışına ve organizasyonuna açıkça bağladığı için Jeu olumlu doğasını ve Işık Hazinesi'ndeki ikametini korur, ancak gerçek tanrı, bilinemeyenin hemen önündeki yere yüceltilir. 2 Jeu'nun yazarı, aşağıda tartışılacağı gibi, standart on üç aeon düzenine on dördüncü aeon'u eklerken benzer bir kafa karışıklığı sergiliyor. Jeuian mitolojik sistemindeki bir diğer önemli figürün, Büyük İyi Sabaoth'un bu rütbe listelerinden birinde yer aldığı da gözlenmelidir (2 Jeu b32(70),17; bkz. Tablo 2.1). Onun rütbesi, Işık Hazinesi'nin kapılarında, ikiz kurtarıcıların ve büyük Jao'nun, yani İyi'nin safları arasında görünür. Gücü ve rolü hakkında bilgi verilmemektedir. Her ne kadar bu figür Jeuian mitinde önemli olsa da, bu metnin bir ritüel el kitabı niteliğinde olması nedeniyle, burada ona yalnızca geçerken değinilmektedir. Onun adının, bu kitabın açıklamak için var olduğu ritüelleri gerçekleştirmek için gereken tüm öğretiyi zaten almış olan, metnin hedeflenen okuyucuları tarafından tanınacağı açıktır. Bu nedenle burada daha fazla açıklama yapılmasına gerek görülmedi.

--- SAYFA 53 ---

42 bölüm 2 tablo 2.1 Işık Hazinesinin Sıraları 2 Jeu b16(54) 2 Jeu b19(57),27- b20(58),4 2 Jeu b20(58),27- b21(59),21 2 Jeu b32(70),4- b37(75),32 1ps 1[2-3] 1ps 10[18] 2ps 86[194] 2ps 86[197] 2ps 93[217] İzleyiciler 9 ToL Kapısının İzleyicileri ToL Kapılarının İzleyicileri 9 ToL İzleyicileri ToL'nin (kapılarının) İzleyicileri 9 ToL'nin 3 Kapısının Gözetleyicileri Kurtarıcı 9 Gözcüler Işığın Yayılımları 3 Amens Çocuk Çocuğun Sıraları Hazine 3 Amin İkiz Kurtarıcı = Çocuğun Çocuğu İkiz Kurtarıcı = Çocuğun Çocuğu 9 ToL'nin Gözetmenleri İkiz Kurtarıcı 12 Kurtarıcı İkizler 3 Amin 5 Ağaç Çocuğun Çocuğu 3 Amin 3 Amin İkiz Kurtarıcı 3 Amin (+ 12 Kurtarıcı?) 9 Gözcü ve 3 ToL Kapısı Üçlü Güçlü Bir ToL Ağacı 5 ToL Ağacı 7 Ses Harika Sabaoth (ToL'dan) 5 Ağaç 5 Ağaç 3 Amin 5 Ağaç İkiz Kurtarıcı 5 Ağacın Sıraları 7 ses ve 49 Gücün İradesi Babasız Olanlar Büyük Jao İyi (ToL'den) 7 Amin = 7 Ses 7 Ses 5 Ağaç 7 Ses 3 Amin 7 Ses ToL'u çevreleyen Tüm İsimlerin Adı/Büyük Işık Üçlü Ruhlar 7 Amin 5 Yardımcılar 7 Amens 5 Ağaç ToL'un Anlaşılmaz Olanları Jeu'nun Yeri (En Dıştakilerin Hazinesi) 5 Ağaç/ Hareketsiz Ağaçlar (Büyük Işığın Uzantısı) ToL'un Kurtarıcıları 7 Amens

--- SAYFA 54 ---

jeu'nun ikinci kitabı 43 2 Jeu b16(54) 2 Jeu b19(57),27- b20(58),4 2 Jeu b20(58),27- b21(59),21 2 Jeu b32(70),4- b37(75),32 1ps 1[2-3] 1ps 10[18] 2ps 86[194] 2sn 86[197] 2sn 93[217] En İçtekilerin Hazinesi (Sessizlik ve Sessizlik) 7 Ses 5 Kesik ToL'nin yayılımlarının sıraları (devamı — bkz. Ek 2) Birinci Nizam 5 Lider = 5 Yardımcı Anlatılamaz 5 Kesiğin Büyük Elçisi Birinci Nizam = Muhbirin Gizemi

--- SAYFA 55 ---

44 chapter 2 2.2 The Place of the Right

Scholarshavetraditionallylocatedtheplaceoftherightimmediatelybelowthe Treasury of Light (see Appendix 1). However, its origin appears to have actually been as a term for the Treasury itself. Through the course of its development it becomes detached and devalued, its purpose obscured in the introduction of new levels and language regarding the higher realms. Its first appearance in 2 Jeu is in a list of places for which Jesus promises to give the disciples their mysteries. The order here is: 1) The twelve divine aeons, 2) The (place of the) invisible god, 3) The Midst (□□□□), and 4) The place of the right. (2 Jeu b18(56),18–26) The mysteries of the twelve aeons are duly given later in the text. After this, the thirteenth aeon is described as housing the great invisible god. There is following this a “fourteenth aeon,” which is otherwise unknown in other texts, but that appears to be a clumsy addition of the author that should actually be part of the thirteenth aeon. Beyond this is an unnamed space which, based on the nature of its inhabitants, it is fairly clear that it is the Midst (□□□□), as will be demonstrated in Section 2.2.3 below. The important detail to be taken from this latter space in relation to the place of the right, however, is that the three entities in that region are described as being “outside the Treasuries of the Light” (2 Jeu b47(85),3).⁴ Although the text cuts off before progressing beyond this place, it certainly appears that these good beings, who are held back only by their lack of the mystery of the forgiveness of sins, are stationed immediately before the Treasury; they are waiting for when “[Jesus] will give the mystery of the forgiveness of sins to these three archons of the light, which are of the last of all the aeons, because they have believed in the mystery of the Kingdom of the Light” (2Jeu b48(86),1–4). Themysteryoftheforgivenessofsins is the ultimate requirement for entry into the Treasury: although descriptions of the circumstances for its administration are varied (2 Jeu b20(58),10–22; b30(68),23–b31(69),27; b36(74),14–b38(76),9; b48(86),9–21), it inevitably gives access past the watchers to the Treasury and indeed to the presence of the true god, located in its heart. These beings in the Midst (□□□□) are “superior to all the gods which are in all the aeons” (2 Jeu b47(85),24–25)—they are 4 Usually in 2Jeu the Treasury of Light is singular, and MacDermot also translates it so; however, the text reads plural in this instance. See n.1.

--- SAYFA 56 ---

jeu 45'in ikinci kitabı, daha sonraki metinlerde "solun yerini" oluşturan alt çağların ötesinde - ve İsa'nın lütfu aracılığıyla nihai gizemi alana kadar burada, Hazine'nin hemen dışında bekleyin. Bu erken aşamada sağın yerinin aslında Hazine olduğunu tespit etmek, daha sonraki metinlerdeki bazı ifadelerin açıklanmasına yardımcı olur.5 2.3 Ortanın Yeri (□□□□) Daha önceki bilim adamlarının kozmolojik ana hatlarına göre Yüksek veya Orta Işık-Dünyası olarak adlandırılan alanın son bölgesi olan □□□□, Ortanın orta noktası olarak başlar. Daha sonra gittikçe katmanlaşan seviyelerin karışımına kapılmadan önce, evren sol ve sağ alemler arasında. Yunanca μέσος bu bölge için kullanılır ve daha sonraki metinlerde kötü arkonların yaşadığı alt bölge olan Kıpti □□□□ ile karıştırılmamalıdır; her ikisi de faydasız bir şekilde "Orta" veya "Orta" olarak tercüme edilir.7 Bunlar çok farklı iki bölge olduğundan, ikisini ayırmak için metinden uygun terim kullanılacaktır. Sağdaki yerde olduğu gibi, □□□□ Jeu Kitaplarında öncekiyle aynı listede yalnızca bir referans alır (2 Jeu b18(56),18-26). Listedeki konumu on üçüncü çağ (ya da metinde anlatıldığı gibi, görünmez tanrının ve alıcılarının yeri) ile Işık Hazinesi (ya da sağdaki yer) arasındadır. Metinde takip eden çağların ana hatlarına bakıldığında, bunun on üçüncü çağdan hemen sonraki "on dördüncü çağ" ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, aslında on üçüncü çağdan sonra ve Hazine'den önce tanımlanan iki alan vardır: "ikinci büyük görünmez tanrının" (2 Jeu b46(84),28) yaşadığı on dördüncü çağ ve onun ötesinde, "ışığın üç arkonunu" veya "Işık Hazinesi'nin dışındaki üç tanrıyı" (2 Jeu b47(85),1-3) tutan bir alan. Bu alanların her biri için birer tane olmak üzere iki mühür verilmiştir: Birincisi, ikinci görünmez tanrının güçlerinin geri çekilmesine neden olur ve bir sonraki mührün kullanıldığı üçlü güçlü olanlarla bir sonraki yere geçişi sağlar. Bu muhtemelen bc Frag 1'de (a3(37),17-a4(38),16) bulunan alemlere hitap etme tarzını yansıtıyor: burada 24 görünmez yayılım on üçüncü çağın bir parçası olarak listeleniyor, fakat aynı zamanda övgülerin dışında kendi kıtalarını da alıyorlar. 5 Diğer Gnostik incelemelerde sağ ve sol motifi hakkında daha fazla bilgi için bkz. giriş des 'deux Livres de Léou' (ms Bruce 96), avec des Notes philologiques et textuelles (Doktora tezi, University of Laval, 2013), 414-415. 6 Bkz. Ek 1. 7 Kötü □□□□bölgesi genel olarak "Ortanın Yolu" olarak anılır, ancak bu yine de okuyucuya iki seviye arasındaki ayrım hakkında net bir fikir vermez.

--- SAYFA 57 ---

46 bölüm 2 onüçüncü Thaeon'un kendisi hakkında. 2Jeu may bu nedenle on üçüncü çağın 24 görünmez yayılımını ve çağın daha yüksek varlıklarından biri olan görünmez tanrıyı ele alma ihtiyacının kafa karıştırıcı bir yorumunu yansıtıyor.8 Bu, metinlerin hiçbirinde başka hiçbir yerde görünmeyen, on dördüncü çağın sıradan "ikinci görünmez tanrısını" açıklayabilir. On üçüncü çağdaki adres yalnızca 24 yayılımı kapsar; görünmez tanrının hâlâ ele alınması gerekiyor, ancak yazar, sonsuzluk başına yalnızca bir mühür olduğunu varsaydı ve bu nedenle, bilinen yükseliş ritüelinin veya duanın geri kalan kısmını kapsayacak şekilde bir "on dördüncü çağ" ekledi. 2Jeu b18(56),18-26'da verilen alemler listesinde sıralamanın doğrudan on üçüncü çağdan □□□□'ye gitmesi, on dördüncü çağın beceriksiz bir ekleme olduğunu ve ana sistemin bir parçası olmadığını düşündürmektedir. Üç ışık arkonunu veya üçlü güce sahip tanrıları barındıran isimsiz yer, on üç çağın ötesindeki doğal adım olan "□□□□"dir. İsa, "tüm çağların sonuncusu olan bu üç ışık arkonuna günahların bağışlanması gizemini vereceğini çünkü onlar Işığın Krallığının gizemine inandıklarını" söylüyor (2 Jeu b48(86),1-4). Bunlar, bu metinde bu sözün verildiği tek arkontik varlıklardır - her ne kadar altıncı çağda "küçük □□□□" olarak adlandırılan ve içlerinde biraz iyilik taşıyan başka tövbecar arkonlar olsa da (2 Jeu b41(79),17-22), sonunda onlara daha yüksek gizemlerin verileceği konusunda doğrudan bir gösterge yoktur. □□□□'nin bu kullanımlarından, terimin, en yüksek gizemlerle, özellikle de Hazine'ye erişim için gerekli olan gizemlerin en büyüğü olan günahların bağışlanması gizemiyle tam olarak kabul edilmemiş veya arınmamış tövbe eden varlıklar için bir konuma atıfta bulunmak için kullanıldığı açıktır. □□□□ kendisi on üç/on dört çağ (veya solun yeri) ile Işık Hazinesi (veya sağın yeri) arasında yer alır; varoluşun bu iki aşırı noktası arasında gerçek bir ara nokta, pişmanlık duymayanlar ile kutsanmış gizem alıcıları arasındaki orta yol. 2.4 On Üçüncü Aeon On üçüncü aeon da ilk olarak aynı listede □□□□ ve sağdaki yerlerin ortaya çıktığı yerde görünür (2 Jeu b18(56),18-26). Her ne kadar bu listede açıkça "on üçüncü çağ" olarak adlandırılmasa da, on iki çağ ile □□□□ arasındaki konumuyla ve aynı zamanda her zaman on üçüncü çağla ilişkilendirilen, orada yaşayan görünmez tanrıyla tanımlanabilir. Çağlar ve bunların savunmaları listesindeki açıklamalarda, sakinleri hakkında daha fazla ayrıntı sunulmaktadır: büyük görünmez tanrıya, büyük bakire ruha ve 8 On üçüncü çağın varlıkları hakkında aşağıya bakınız.

--- SAYFA 58 ---

jeu'nün ikinci kitabı 47 24 görünmez tanrının yayılımları da onun içinde yaşar. Bu 24 yayılım daha sonraki metinlerde Pistis Sophia'nın da dahil olduğu metinlerde daha büyük bir rol oynar, ancak burada bunlar sadece gizemli isimlerle adlandırılmıştır. Onlar “aldığınız bu gizemler nedeniyle sizi kışkandıkları için, sizi ele geçirmek isteyerek önünüze gelecekler” (2 Jeu b46(84),3-5). Bu varlıklar, □□□□ çağındaki inanan üçlü güce sahip tanrılar ve altıncı çağdaki inanan arkonlar gibi, öğrencileri ve aldıkları gizemleri kışkırtırlar; ancak, diğer kışkanç varlıklardan farklı olarak, ne nihai kurtuluş vaat ederler ne de uygun gizemler sunulduğunda öğrenciler için sevinirler. Böylece on üçüncü çağ, inananın yükseliş yolunda olumsuz bir durak olarak tanıtılır ve aydınlanmış müritleri geride tutmak isteyen kışkanç varlıkların evi olur.9 2.5 On İki Aeon Genel olarak on iki aeon kaçınılması veya içinden geçilmesi gereken bölgeler olarak tasvir edilmesine rağmen, 2 Jeu'da bunların doğası biraz belirsizdir: bunlardan bazıları gerçeğin karşısında kaçan kötü varlıkların evi olarak tasvir edilir, diğerleri ise öğrenciler için sevinir ve onların ilahi bilgiyi sergilemeleri. Her halükarda, 1 Jeu'da bulunan astral yükseliş temasıyla, korunan alemlerde ilerlemek için isimlerin, mühürlerin ve şifrelerin sunulmasıyla hala güçlü bağlar var - burada bazen daha düşman varlıklarla ilişkilendiriliyor, ancak yine de paralellikler açık. 2 Jeu'daki sistem on iki aeon'a bölünmüştür. İlk beşi, kötü bir doğayı ima eden bir dille anlatılmıştır: kendilerine uygun ad, mühür ve şifre sunulduğunda, içerideki arkonlar kötülükle ilişkilendirilen yönler olan batıya ve sola doğru kaçarlar (2 Jeu b39(77)-b41(79)). Ayrıca üçüncü ve dördüncü çağlarda, özellikle Seth sisteminde kötülükle ilişkilendirilen iki isim olan Jaldabaoth ve Samaelo, thearchonların adları arasına dahil edilmiştir.10 Bu ilk beş çağ, görünüşe göre alt tabaka 9'u temsil etmektedir. On üçüncü çağ da M.Ö. Frag 1 a3(37),17-a4(38),16'da mevcuttur. Burada 24 görünmez yayılım, görünmez tanrıdan ayrı olarak listelenmiştir, ancak her ikisinin de on üçüncü çağda kurulduğu söylenmektedir. Ek olarak, "üç tanrı" (muhtemelen 2 Jeu dışında her zaman on üçüncü çağla ilişkili olarak ortaya çıkan üç üçlü güce sahip tanrılar) da onun sınırları içinde görünür. Bu durumda, on üçüncü çağ da dahil olmak üzere tüm çağlar, İsa'nın dağılmış olan ve toplanıp ışık alemlerine geri getirilmesi gereken "üyelerini" içerir. Bu faktörler, bir bütün olarak parçanın dili gibi, 1/2ps'de bulunan sistemi yansıtır. 10 Bölüm 2.3.3.3'teki tartışmaya bakınız.

--- SAYFA 59 ---

48 bölüm 2 olumsuz bir yapıya sahip. Öte yandan altıncı çağa “küçük □□□□□” denir ve onun arkonlarının içlerinde biraz iyilik vardır çünkü onlar inanmışlardır (2 Jeu b41(79), 17-22). Kendilerine uygun bilgi sunulduğunda, öğrenciler adına sevinip geçmelerine izin verirler. Geriye kalan çağlardaki arkonlar tarafsız bir dille anlatılıyor; Batıya kaçmazlar, sadece geri çekilip öğrencilerin ilerlemesine izin verirler.¹¹ Bu metinde on iki çağın hükümdarlığı açık değildir. Schmidt, çağların, doğalarının ve sakinlerinin bu ve PistisSophia metinleri boyunca büyük ölçüde aynı kaldığına inanarak, Adamalar Sabaoth'un çağlara hükmetmesi gerektiğini savunur.¹² On ikinci çağdaki sayısız tanrıya gönderme yapar: "Işık Hazinesi'nde arkonlar olarak adlandırılanlar; onlar tüm çağlara hükmeden büyük arkonlardır" (2 Jeu) b44(82),24-28) Sabaoth ve onun kötü yandaşlarına gönderme olarak. Dahası, bu metnin yazarının daha sonraki metinlerde bulunan ceza yerleri hakkında hiçbir bilgisi olmadığını kabul eder - Orta'nın yolu (□□□□), Kaos, Amente veya dış karanlık - ancak bunun yerine on iki çağın tamamının ceza yerleri olarak görüldüğünü öne sürer.¹³ Bu metnin yukarıda bahsedilen ceza alemleri hakkında hiçbir bilgi göstermediği doğrudur; ve Adamas Sabaoth'un metnin başındaki "büyük arkon" ile bağlantılı olduğu (2 Jeu b17(55),22-25) ve onun yükseklerle çıkmak için ortadan kaldırılması gereken kötülüğün simgesi olduğu (2 Jeu b29(67),24-26) göz önüne alındığında, kişi bunu kabul etmeye cazip gelebilir. Öte yandan, Adamas Sabaoth'un on iki çağ boyunca böyle bir liderlik rolünün bu metinde birincil olmadığını gösteren önemli kanıtlar var. 2 Jeu'da ona yapılan iki atıf, onun, kusuru uygun ritüellere girmeyen tüm erkekleri etkileyen ve güçleri, bazı yanlış yönlendirilmiş insanları rahatsız edici cinsel ritüellere girişmek üzere ışığın yolundan uzaklaştıran "büyük arkon", arkontik kötülüğün simgesi olarak konumunu vurgulamaktadır (2 Jeu b17(55),14-20, b29(67),24-26). Ancak bu metnin hiçbir yerinde onun nerede var olduğu veya faaliyet gösterdiği belirtilmemektedir. Her ne kadar kaçınılmaz olarak tamamen kötü biri olarak tanımlansa da, daha sonraki ps metinlerinde onun meskeni olan on ikinci çağ burada tarafsız bir dille anlatılmıştır - ve genel olarak yalnızca ilk beş çağ negatif 11 E ile tasvir edilmiştir. Crégheur çağları üç bölüme ayırır: 1-5 alt/alt çağlar olarak, 6-11 küçük Midst'in çağları olarak ve 12-14 çağlar olarak. üst / üstün çağlar (Baskı eleştirisi, 140-146). 12 C. Schmidt, Gnostische Schriften in koptischer Sprache aus dem Codex Brucianus (Leipzig: J.C. Hinrichs'sche Buchhandlung, 1892), 395. 13 C. Schmidt, Gnostische Schriften in koptischer Sprache, 394-395.

--- SAYFA 60 ---

jeu 49 terimlerinin ikinci kitabı. Dahası, on iki aeon'un Adamas Sabaoth'a değil, görünmez tanrıya ait olduğu açıkça söylenir (2 Jeu b30(68),31) ve on ikinci aeon'un tanımında bulunan varlıklar görünmez tanrı, Barbelo, doğmamış tanrı ve onlara hizmet ettiği söylenen "büyük arkonlardır". Doğmamış olanın metinlerde benzersiz bir figür olarak görüldüğü tek yer burasıdır, ancak bu üçlünün ilk ikisi sık sık karşımıza çıkar ve açıkça olumsuz bir doğaya sahip değildir.¹⁴ Burada hem on ikinci çağın hem de başlarının tarafsız karakteri, Sabaoth'un bu aşamada on iki kötü çağın lideri olma olasılığını göz ardı ediyor gibi görünüyor. Seth üçlüsünün buraya dahil edilmesi muhtemelen orijinal taslağa ikincil bir ekleme olsa da, Adamas Sabaoth'un on iki çağla bağlantılı olarak burada hiçbir şekilde bahsedilmemesi kasıtlı gibi görünüyor. Daha sonraki metinlerde üçlü ancak on üçüncü çağda kalıcı yuvalarına nakledildiğinde Sabaoth on iki kötü çağın başı olarak onun yerini alır. Schmidt ayrıca 4psa'da, her biri altı aeon'un arkonlarını yöneten iki kardeş günahkar Sabaoth ve tövbekar Jabraoth'un efsanesine dikkat çeker, ancak bu metinde görünen mitin buradaki üst ve alt aeonlar arasındaki ayrımı açıklayamayacağını kabul eder.¹⁵ Jabraoth'un adı Bruce Kodeksinde görünmesine rağmen (bc Frag 1 a4(38),19), aynı terminolojiyi paylaşan bir parça halindedir, soterioloji ve kozmoloji 1/2ps ile en yakın olanıdır ve BooksofJeu'nun hiçbirinin parçası değildir. Schmidt, bu parçanın Jeu Kitapları'nın bir parçası olmadığını ve aslında bu metinlerden daha sonra olduğunu kabul ediyor; ancak bu 2 Jeu pasajına ilişkin diğer sonuçları ikna edici değildir. İyi ve kötü aeonların sayısındaki farklılığı ve iyi "küçük Orta aeon"un konumunu, on ikiden gerçek bir orta aeon'a sahip olamayacağı şeklindeki garip bir öneriyle uzlaştırır, böylece altıyı bir tarafa ve beşi diğer tarafa yerleştirir.¹⁶ 2 Jeu'daki on iki aeon'un bölünmüş doğasının benzersiz olduğu doğrudur. Her ne kadar altı eonun hükümdarlarını yöneten iki kardeş efsanesi, biri günah işleyen ve biri tövbekar, ps metinlerinde bulunmasına ve muhtemelen Jeuian sisteminin erken bir parçası olmasına rağmen, birkaç nokta göze çarpıyor: birincisi, iyi ve kötü aeonların sayısı yanlış (altı ve altı yerine, burada beş ve yedidir); ve ikincisi, 144psa'da görünmez tanrıyı kötü niyetli gezegenlerden birinin güç sağlayıcısı olarak sunar, ancak genel olarak metinlerde çok az şey yapar ve basitçe cahildir - Adamas Sabaoth veya Authades gibi aktif kötü figürlerin aksine. 15 C. Schmidt, Gnostische Schriften in koptischer Sprache, 392. 16 C. Schmidt, Gnostische Schriften in koptischer Sprache, 392-393.

--- SAYFA 61 ---

50 bölüm 2 efsanenin ortaya çıktığı metinler, tövbe eden arkonlar aeonik alemde kaldırılır ve günah işleyen arkonlar ya içinde hapsedilir ya da on iki çağın tümüne tek başlarına hükmederler. Diğer metinlerin hiçbirinde, kişinin içinden geçmesi gereken çağların doğasında sürekli bir bölünmeye dair hiçbir kanıt yoktur. 2Jeu'daki beş/yedi çağ bölünmesinin benzersizliği, grubun gelişen inançlarından söz eder: Bu erken aşamada, çağların beş şeytani ve yedi tarafsız aleme bölünmesi, belirli diğer Gnostik metinlerde gösterilen beş ay altı kaotik veya dipsiz diyar ve yedi gezegensel cennet kavramını akla getirir; bunlar da zodyakın on iki bölümüyle ilişkilendirilir.¹⁷ Bu alemler, Ruhun dünyanın başlangıç noktasından yükselişi için, ay altı alemlerde ilerlemeye başlamak ve kişinin gezegenler aracılığıyla yıldızlı aleme doğru ilerlemesi mantıklı olacaktır.¹⁸ 2.6 2 Jeu—Kozmoloji Özeti Işık Hazinesi hala gerçek öğrencinin nihai varış noktası olsa da, artık sıklıkla tek bir bölge (veya belki bir ikilik) olarak tanımlanmaktadır. Hazine'nin çeşitli kademelerine, sıraları ve sayıları farklılık gösterse de, farklı listeler metne renk katsa da büyük ilgi var. Yazarın bu varyasyonları çeşitli kaynaklardan derlemiş ve aralarında bazı tutarsızlıklara rağmen hepsini dahil etmeye çalışmış olması muhtemeldir. Bununla birlikte, inisiyasyon ayinleri ve alt gizemler için bir rehber kitap olarak, bu metnin daha acil kaygısı, Hazine'ye ulaşmak için çağlar boyunca geçiştir: Kişinin geçmesi gereken bölgeler, on iki ilahi çağ, görünmez tanrının yeri (on üçüncü çağ), □□□□□ ve son olarak sağın yeri (Işık Hazinesi) olarak listelenir. Yine açıkça cezalandırmaya ayrılmış bölgelerin bariz bir eksikliği var; ancak ilk beş çağ, ilahi olandan korkan ve gizemlerle karşı karşıya kaldığında kaçan arkonların evi olarak tanımlanıyor. İlginç bir şekilde, görüldüğü diğer tüm Jeuian metinlerinde (4psb, 3ps ve 1ps'de bir kez) Kaos ceza diyarına yerleştirilen Jaldabaoth'un burada üçüncü çağda yaşadığı söyleniyor. Bu, her ne kadar tüm çağların aşılması amaçlanmış olsa da, ilk beş çağların aşılması gerektiği anlamına gelebilir. 17 Bkz. aşağıda, Bölüm 2.3.2. 18 Ay altı alemlerin, özellikle olumsuz ya da kusurlu olanlar da dahil olmak üzere, çeşitli varlıklar tarafından doldurulduğu kavramı daha sonraki Helenistik kozmolojide yaygındı; bkz. Philo, On Giants.2:6-8; Eph.2:2; Tertullian, Apology22; ayrıca bkz.A.D.DeConick, TheThirteenthApostle: WhattheGospelofJudasReallySays, (2007; gözden geçirilmiş baskı Londra: Continuum, 2009), 53; R.A. Piper, "Jesus and the Conflict of Powers in q: Two q Miracle Stories", 323 n.20, The Sayings Source q and the Historical Jesus A. Lindemann, ed. (Leuven: Leuven University Press, 2001), 317-350.

--- SAYFA 62 ---

jeu 51 aeons'un ikinci kitabı özellikle bu noktada bu konuda deneyimsiz olanlar için cezalandırma yerleri olarak hizmet etti. Üçlü güce sahip üç tanrının veya arkonların yeri -□□□□□- açıkça ıslah yerleri olmadan tanımlanır (2 Jeu b48(86),16-17), bu da önceki çağların hepsinin bir ceza yönüne sahip olduğu olasılığını akla getirir. Her ne kadar biri günah olmadan yaşaması konusunda uyarılsa da odak noktası yine gruba sadakat ve Krallığa dahil edilecek gizemleri almak gibi görünüyor Yokluğu kişinin bu dış mekanlarda sıkışıp kalmasına neden olan ışığın. Bir bütün olarak on iki çağ, nihai hedefe ulaşmak için aşılması gereken beş ay altı ve yedi gezegensel alemin temsil edebilir. □□□□□, sol ve sağ yerler arasında orta nokta olarak hizmet eder ve henüz almamış, ancak sonunda günahların bağışlanmasının gizemini alacak ve Hazine'ye girecek olan varlıkları bekleme alanı olarak hizmet eder. Dolayısıyla aeon'lar burada kozmosun en alt alemleridir; dünyadan güneş sisteminin eteklerine kadar kişinin içinden geçmesi gereken bölgelerdir; bunların arasında alt bölgeler, uygun gizemleri almamış olanlar için ceza veya ıstırap yerleri olarak hizmet eder; □□□□□kozmosu üst ve alt aleme böler¹⁹ ve sağdaki yer, inisiye olanlar için nihai varış noktası ve dinlenme yeri olan Işık Hazinesidir. 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 3.1 Mısır Bağları 3.1.1 Tanrı'nın Maiyetine Katılma Mısırlıların, sarayının veya maiyetinin bir parçası olma sayesinde yeraltı dünyasının en yüksek efendisinin huzurunda kalma arzusu, son bölümde tartışıldı.²⁰ 2 Jeu ayrıca, önceki yerlerin tüm gizemlerini tamamladıktan ve en içteki bölgeye ulaştıktan sonra, öğrencilerin gerçek tanrının hazinesinde bir rütbeye dönüştürülmesini de anlatır: "Fakat o, yaklaşılmaması mümkün olmayan tanrı, kendi içinden bir ışık gücü çıkaracak ve size gerçek tanrının yerine gelecek ve size gerçek tanrının hazinesinin karakterini verecektir. Ve sizi her pleromada tamamlayacak ve sizi o hazinede bir rütbe haline getirecek" (2 Jeu b37(75),26-32). Böylece gerçek tanrının, öbür dünyanın efendisinin ve bir insanın arzulayabileceği zirvenin huzurunda kalmalarına izin verilir. 19 Bu noktada malzeme hala tekdüze olarak olumsuz görülmediğinden, bu alemleri "manevi" veya "maddi" olarak tanımlamakta tereddüt ediliyor. 20 Bkz. Bölüm 1.3.1.1.

--- SAYFA 63 ---

52 Bölüm 2 3.1.2 Yıldızlardan Sonra Bir Yaşam Yıldızlara ölüm sonrası yolculuk ve ruhun 1 Jeu'daki göksel küredeki nihai varış yeri hakkındaki Mısır inançları arasındaki bağlantı da son bölümde tartışılmıştır.²¹ Greko-Romen ve Gnostik gezegensel gökler ve burçlar küresi fikirlerinin daha açık bir şekilde devreye girdiği 2 Jeu'da, öğrencilere yolculuklarının sonunda burada kalacakları söylenir. Işık hazinelerinin üzerinde gerçek tanrının yerine yer alıyor, bu da onların bir dizi yıldız veya takımyıldızla dönüştüğünü gösteriyor. 2 Jeu'nun on iki dönemi kat etme talimatlarında Mısır astronomik bağlantıları için daha fazla potansiyel var. Her düzeyde kişiye okuması için üç isim verilir - belki de on iki katlı zodyakın uygulanmasından önce Mısır astral zaman işleyişinde orijinal olarak kullanılan ve Greko-Romen astrolojik şemasında bir dereceye kadar benimsenen otuz altı dekan veya dekan yıldızı yansıtır.²² Daha sonraki dönemlerde bu dekanlar üçlü gruplara bölündü ve on iki burçtan her biriyle ilişkilendirildi. Mısır sistemleri ile Jeu Kitaplarında bulunanlar arasındaki potansiyel astrolojik bağlantılara dair son bir not olarak, otuz altı dekan'a ek olarak, Mısırlıların dekanal kuşağından ayrı olarak yirmi dört saatlik yıldızları da kabul ettikleri gözlemlenmelidir.²³ 2 Jeu'da, ilk on iki aeon'un her biri, onları ekliptiğin zodyak/dekanlarına bağlayan üç isim-şifre içerir ve on üçüncü aeon yirmi dört tane içerir. yayılımlar. Belki de bu, hem yaratılmış alem hem de ışığın üst alemleri hakkında değişen görüşlere uyum sağlarken geçmişteki astronomik bölünmenin önemini koruma çabasını yansıtıyor olabilir.²⁴ 21 Bkz. Bölüm 1.3.1.2. 22 Bkz. Manilius, *Astronomica* iv.294-407, G.P. Goold, *Manilius' Astronomica*'ya "Giriş" (Londra: Heinemann Ltd., 1977), lxxxv-lxxxvii; ayrıca bkz. J. Evans, "The Astrologer's Apparatus: A Picture of Professional Practice in Greco-Roma Egypt" 2, *Journal for the History of Astronomy* 35 (2004), 1-44 ve T. Barton, *Ancient Astrology* (London: Routledge, 1994), 28-29, özellikle Stobaeus'tan alıntı, Alıntı 6, 1.21.9, 1.189. Bununla birlikte, üç isimden oluşan grubun, yıldız çağrışımlarından ziyade, 1Jeu ve Mısır Ölüler Kitabı'nda bulunan her kapıdaki üç gözlemci veya koruyucunun şemasını yansıtmaları mümkündür. 23 O. Neugebauer ve R.A. Parker, *Mısır Astronomik Metinleri, Cilt. 2: The Ramesside Star Clocks* (London: Brown University Press, 1969), 5. 24 Erken çağların kötü varlıklarının negatif bir alem olarak "batıya" kaçışının, aşağıda daha ayrıntılı olarak tartışılacağı gibi, kesinlikle Mısır dışı olduğu gözlemlenmelidir.

--- SAYFA 64 ---

jeu'nun ikinci kitabı 53 3.1.3 Ritüel Prosedürler Jeu Kitapları ile Mısır'ın dini-büyüsel uygulamaları arasındaki paralellikler, kapı bekçileri ve şifrelerin ötesindeki ritüel unsurlarda da tespit edilebilir. Bazı büyüler "çevrelemeyi... veya belirli bir yöne bakmayı içeriyordu; bazı büyüler dört kez tekrarlanıyordu, bu da muhtemelen tehlikenin yaklaşabileceği ana noktalara bakmayı ima ediyordu."25 Mevcut Jeuian külliyyatının ritüel ayrıntıları açısından en zengini olan Jeu'nun her iki Kitabı da, hazinenin, dünyanın veya sözcüklerin okunduğu genel konumun "dört köşesine" dönerken sihirli isimlerin veya duaların okunduğu örnekler içerir (1 Jeu) b9(47),13-14; 2 Jeu b22(60),31-b23(61),2; b25(63),9-11, b28(66),29-30, b29(67),26-28). Aynı prosedür 4psa'da, İsa'nın arkhontik varlıklardan kenara çekilip kendisinin ve öğrencilerinin geçişine izin vermelerini istemeden önce dünyanın dört bir yanına isimler okuduğunda (4psa 136[353-354]) ve aynı zamanda gözlerini ışığa açmadan önce de görülür (4psa 141[367]). Ayrıca, İsa'nın öğrencilerinin kendisini çevrelemesini ve/veya ayakları bitişik durmasını sağladığı, koruyucu bir daire oluşturacaklarını ima eden dua veya ritüel örnekleri de vardır (1 Jeu b10(48),10-11; 2 Jeu b23(61),2-3; b25(63),4-5; b28(66),28-29, b29(67),7-8). Tüm bu ayinler - 1 Jeu'da tüm hazinelerden geçiş için yeterli olacak şekilde adın okunması, 4psa'da aeonik arkonlardan korunmak için ve vahiy öncesinde ve vaftizler sırasında günahın etkisini ortadan kaldırmak için 2 Jeu'da - kötü varlıkların onlara zarar vermek veya ilerlemelerini durdurmak isteyebilecekleri, dolayısıyla bu savunma pozisyonlarını ve manevralarını gerektirebilecekleri bir bağlamda gerçekleştirilir. müritlere, sırları değerli olanlar dışında kimseye vermemeleri yönünde uyarı -aile üyelerinden olanlar da dahil ("onları babaya, anneye, erkek kardeşe, kız kardeşe veya akrabaya vermeyin..." [2 Jeu b17(55),5-7]) - Ölüler Kitabı'nda da paralelleri vardır; burada çeşitli büyülere, bunları kendinizden başka hiç kimse için, hatta birinin babası veya oğlu için bile kullanmaması uyarısı eşlik eder.26 2 Jeu'daki kadın aile üyelerini içeren liste, daha sonraki metnin kendi dilinde erkek ve kadın müritliğini aktif olarak kapsadığını yansıtır. 3.2 2 Jeu'da Astroloji Yukarıda gözlemlendiği gibi 2 Jeu'da evrenin taslağı 1 Jeu'dan çok farklı bir odağa sahiptir. Artık eşit sıralarda dizilmiş 60 hazine yok, 25 J.H. Taylor, Journey through the afterlife: Ancient Egypt Book of the Dead (London: The British Museum Press, 2010), 33. 26 Bkz. 133b, 137, 190, The Book of the Dead or Going Forth by Day: Ideas of the Ancient Egypt Concerning the Ahiret, Kendi Şartlarında İfade Edildiği şekliyle (T.G. Allen, çev. [Chicago: The University of Chicago Press, 1974]).

--- SAYFA 65 ---

54 bölüm 2 bir yaratıcı tarafından yönetiliyor ve iki yanında gezegenler var. Daha önceleri her zaman çoğul olan "Işık Hazinesi" artık sıklıkla tek bir varlık olarak anılmaktadır; her ne kadar yükselen öğrencilerin seyahat edecekleri yerlerin en uzun anlatımında açıkça bahsedilen en az iki hazine olsa da (2 Jeu b35(73),27). "Gerçek tanrının" yeri hala insanın ulaşabileceği en uzak yer, ancak bu varlık artık "Işık Hazinesinin babası" olarak birkaç sıra geride kalan Jeu'dan farklıdır. Bu kitabın ilgi alanı büyük ölçüde on iki çağa kaymıştır; "Orta" -yukarıda bahsedilen Yunanca terimle birlikte- bu çağların üzerinde ve aslında onları aşan "on üçüncü çağ"ın üzerinde var olan küçük bir rol oynamaktadır. Bu, Pistis Sophia'nın kitaplarında çiçek açan kozmolojinin başlangıcıdır. Bu on iki çağ bir nevi bulmaca gibidir. Bunların zodyak burçlarını temsil etmeleri açık bir olasılıktır ve aslında, bununla en yakın bağları olan metin olan 4psa'daki on iki aeon'un rolü de budur. Bununla birlikte, çağların tanımı aynı zamanda kaosun ay altı beş seviyesini veya yedi gezegensel göğün izlediği yeraltı dünyasını temsil eden potansiyel bir okuma da sunmaktadır (bkz. GosJud 51,4-52,14; Ap John iii 17,17-20; bg 41,12-15, ii 11,4-6). İlk beş çağ, uygun işaretler ve mühürlerle sunulduğunda, "batıya ve sola," kötülüğün yönlerine kaçın. Kötü varlıklar olarak diğer geleneklerden aşına olduğumuz isimler, Jaldabaoth ve Samaelo, yazar veya derleyici tarafından üçüncü ve dördüncü çağlarla ilişkilendirilen arkonlara eklenmiştir.28 Genel olarak bunların kötü niyetliliğin korkunç diyarları olduğu yönünde bir algı vardır. Ancak altıncı çağda bir değişiklik meydana gelir - buna "Küçük Orta (□□□□)" denir ve "bu yerlerin arkonlarının içlerinde biraz iyilik vardır, çünkü o yerlerin arkonları inanmıştır" (2 Jeu b41(79),17-22). Eğer Midst güneşin yolunu temsil ediyorsa,29 "Küçük Orta"nın da olması mümkündür.27 Z. Pleše, yedi ve beş bölüm için Yuhanna Apokrifonu durumunu, dünya yıldız falının belirli bir şekilde inşa edilmesini içeren karışık bir Yunan-Mısır kökenini öne sürerek açıklar (PoeticsoftheGnosticUniverse: NarrativeandCosmologyinthe Apocryphon of John [Leiden: Brill, 2006], 183-184). A.D. DeConick, bunun, biri yedi gezegene, diğeri burçlara odaklanan iki sistemin bir karışımı olduğunu ileri sürer (A.D. DeConick, The Thirteenth Apostle, 153). Ayrıca bkz. Welburn, "'Apocryphon Johannis'teki Arhontların Kimliği", Vigiliae Christianae 32 (1978) 241-254; A.D. DeConick, "Arhont Olarak Havariler: Apostolik Otorite için Mücadele ve Tchacos Kodeksi ve Diğer Erken Hristiyan Edebiyatında Gnostisizmin Ortaya Çıkışı", The Codex Judas Papers: Proceings of the International Conference on the Tchacos Codex, Rice University, Houston, Texas, 13-16 Mart 2008, M.S. DeConick, ed. (Leiden: Brill, 2009), 255-257. 28 Jaldabaoth hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Bölüm 2.3.3.3. 29 Bkz. 1 Jeu bölümü, Bölüm 1.3.2.

--- SAYFA 66 ---

jeu 55'in ikinci kitabı, güneşinkinden biraz farklı bir açıyla hareket eden ve aslında yedi gezegensel alemden ilki olan ayın yolunu temsil eder. Antik düşüncede Ay'ın genel olarak olumlu bir doğaya sahip olduğu kabul edilir ve özellikle bir ışık kaynağı olarak bazen beş gezegen dışında Güneş ile aynı kategoride yer alır.³⁰ Burada o, ilahi bilgiden önce terörden kaçmayan, yalnızca ilerlemeye izin vermek için geri çekilen aeon'ların geri kalanına götürür. Bu nedenle altıncıdan on ikinciye kadar olan yedi aeon'un gezegensel alemleri temsil etmesi mümkündür; bunların hepsi nötrden pozitif doğrudur. yönü. Bu yine gezegensel "iblislere" tamamen olumsuz nitelikler atfeden diğer Gnostik kozmolojilerin tersidir.³¹ Bir an için doğrudan zodyak korelasyonu olasılığına dönersek, her bir çağ için, sakinleri olarak tanıtılan "aeon'un arkonlarının" sayısına bakılmaksızın, bir sonraki seviyeye geçişe izin vermek için üç ismin çağrıldığını belirtmek ilginçtir.³² Yukarıda Bölüm 2.3.1.2'de tartışıldığı gibi, bu şu şekilde olabilir: Mısır astronomisindeki dekanslar kavramının kabul edildiğinin göstergesidir; zodyakın her burcuna kendi büyüğü veya ilahi adlarıyla atanan üç alt bölüm. Hiçbir yerde bu varlıklar için kesin bir bağlam sağlayabilecek herhangi bir özel isim veya kavramın verilmemesi, kesin bir analizi imkansız kılmaktadır. 1 Jeu'nun görünür, gezegensel Midst'i (𐤎𐤓𐤕𐤔), 4psa'daki uğursuz dönüşünden önce burada dikkat çekici bir şekilde yok. Orta (𐤎𐤓𐤕𐤔), on üçüncü çağ da dahil olmak üzere tüm çağların üzerinde görünür; aeon'lar ister zodyak dairesini ister gezegensel ve ay altı küreyi temsil etsin, güneşin yolu olarak bir konumdan hariç tutulur. Alt, görünen ve üst, ilahi alemler arasındaki sınır bölgesini temsil eder. Ancak metne dair bir ipucu, Seth geleneğinde öne çıkan isimlerin (Jaldabaoth, Barbelo, görünmez tanrı) açıkça (ve bazen beceriksizce) mevcut bir geleneğe eklenmiş olması gerçeğinde yatmaktadır. Dolayısıyla, her iki yorumun da bir bakıma doğru olması mümkün olabilir - onluklarla birlikte bir zodyak şeması ek bir anlayış kazanmıştır. 30 Ayın yolu ve önemi hakkında - ışık ile karanlık veya doğrular ile günahkarlar arasındaki ayrım da dahil olmak üzere - bkz. 1 Tr 41:5-8. 31 Z. Pleše, Poetics of the Gnostic Universe, 181-193'teki tartışmaya bakınız. T. Rasimus, çeşitli Gnostik ve heresiolojik kaynaklardaki tipik gezegensel iblisler dizisi ve bunların permütasyonları hakkında mükemmel bir tartışma veriyor; 2 Jeu'daki varlıklar için önerdiği yazışmalar son derece sorgulanabilir olsa da (Gnostik Mit Oluşturmada Cennet Yeniden Değerlendirildi: Ophite Kanıtının Işığında Sethianizmi Yeniden Düşünmek [Leiden: Brill, 2009], 103-128; yazışma tablosu için 104). 32 Bakınız yukarıda n.22.

--- SAYFA 67 ---

56 2. bölüm, Yuhanna Apokrifonu veya Yahuda İncili gibi belirli Sethian metinlerinde bulunan beş kaos/yedi cennet şemasıdır.³³ Her halükarda, on üçüncü çağın ötesine yükselmenin kişiyi görünür alemin ve dolayısıyla bu bölümün kapsamının ötesine götürdüğü açıktır. 3.3 Seth Polemik Jeuian metinlerindeki Sethian'ın (bazen "Klasik Gnostik"³⁴ olarak da adlandırılır) izleri soluktur ama yine de mevcuttur. İlk Gnostik grupların birçoğunda olduğu gibi, son zamanlarda "Seth" öğretisinin nelerden oluştuğuna dair çok fazla tartışma olmuştur.³⁵ En ilgi çekici argümanlardan biri, T. Rasimus'un Ofitlerle ilgili son araştırmasından gelir; sıklıkla "Seth" olarak anılan metinlerin gövdesinde Ofit, Barbeloit ve Setit malzemelerinin farklılaştığını savunur.³⁶ Ancak bu öneri, bu çeşitli kolların farklı metinlerde birleşimini ve harmanlanmasını içerir. Bu bölüm, bu geleneklerin daha ince noktalarını ve sınırlarını tartışmayı amaçlamamaktadır ve mevcut amaçlar doğrultusunda, "Sethian", her üç kolu da kapsayan metinlerin bütününe tanımlamak için buluşsal bir terim olarak kullanılabilir. Jeu ve Pistis Sophia Kitapları Sethianizmin ayırt edici özelliklerinin çoğundan yoksundur, ancak bazı figürlerin ve kavramların benimsendiğine dair işaretler -orijinal bağamlarından ve anlamlarından çok uzak olsa da-2 Jeuon'dan itibaren görülmektedir. Sethian sistemiyle bazı etkileşimler öne sürmeden açıklanamayan bir mitolojik örtüşme derecesi vardır, ancak Jeuian'ların farklı anlayışları vardır. Zodyak'ta onları altışarlı iki gruba ayrılmış halde bulmak daha tipiktir; sırasıyla güneş ve ay tarafından yönetilen bir günlük ve bir gece grubu. Bu bölünmenin muhtemelen Jeu'luların kozmolojik tarihinin en azından belirli kısımlarında geçerli olduğu, 2 Jeu b30(68),21'deki "altı büyük çağ"a ve 4psa'daki Jabraoth ve Sabaoth mitlerine yapılan göndermelerden açıkça anlaşılmaktadır. ³⁴

Bkz.B.Layton,TheGnosticScriptures(GardenCity,ny:Doubleday,1987),5-21;B.A.Pearson, Ancient Gnosticism: Gelenekler ve Edebiyat (Minneapolis, mn: Fortress Press, 2007), 51-100. 35 Örneğin H.-M. Schenke, "Gnostik Sethianizmin Olgusu ve Önemi", TheRediscovery ofGnosticism:ProceedingsoftheInternationalConferenceonGnosticism at Yale, New Haven, Connecticut, 28-31 Mart 1978, Cilt. 2, B. Layton, ed. (Leiden: E.J. Brill, 1981), 588-616; F. Wisse, The Rediscovery of Gnosticism, Cilt. 2, 563-576; J.D. Turner, Sethian Gnosticism ve Platonik Gelenek (Québec: University of Laval Press, 2001), A.H.B. Logan, Gnostikler: Bir Erken Hristiyan Kültünün Belirlenmesi (Londra: t&t Clark, 2006). 36 Gnostik Mit Oluşturmada Cennetin Yeniden Değerlendirilmesi: Ofit Kanıtlarının Işığında Sethianizmi Yeniden Düşünmek(Leiden:Brill,2009). Ayrıca Sethian külliyatına atıfta bulunmak için "Klasik Gnostik" terimini kullanır (5).

--- SAYFA 68 ---

jeu 57'nin kozmik yapı, soterioloji ve teogoni hakkındaki ikinci kitabı korunmaktadır. Örtüşmenin doğası, şu anda mevcut olan herhangi bir Seth metnine aşinalık önermez,³⁷ bunun yerine Seth öğretisinden belki de en öne çıkan figürlerden bir seçkiyi kullanır: hiyerarşinin tepesindekiler ve en alttaki hükümdar. Benimsenen figürlerin orijinal rollerinden farklı şekillerde kullanılması - öncelikle onları daha yüksek bir statüden daha düşük bir statüye indirerek - Jeu'lu yazarların Sethian sistemlerini bunu hesaba katacak kadar ciddi bir şekilde yeterince dikkate aldıklarını, en önemli olduğunu düşündükleri figürleri alıp kendi sistemlerine uygun gördükleri şekilde sabitlediklerini gösteriyor. Bu, söz konusu karakterlerin Sethian orijinallerinden tamamen farklı doğalara sahip olmasıyla sonuçlanır. Figürlerin bu benzersiz yorumlarının nispeten sabit kalması gerçeği, Jeu'lu yazarların kendi gelenekleri ve teolojik yörüngeleri dahilinde hareket ettikleri ve dış etkileri yalnızca kendi sistemleri bağlamında kabul ettikleri görüşünü desteklemektedir. 3.3.1 Seth'in "Üçlemesi" Kesinlikle Set'in etkisinin ilk izleri çağlar boyunca yapılan yolculukta ortaya çıkar. On ikinci çağda öğrencilere görünmez tanrı Barbelo ve doğmamış tanrıyla karşılaşacakları söylenir (□□□□□□□□—2 Jeu b44(82),21).³⁸ Bu, Seth metinlerinde özetlenen en yüksek üçlünün benimsenmesi gibi görünmektedir. Görünmez Ruh, Barbelo ve Kendiliğinden Doğmuş Olan'dan (Autogenes) veya Baba, Anne ve Oğul'dan oluşan Yuhanna Apokrifonu. Bu metinde, Kendi Kendini yaratan, Görünmez Ruh aracılığıyla Barbelo'nun oğlu olarak tamamlandıktan sonra, Kendiliğinden doğan'a katılmak için on iki çağ verilir (ApJohn bg 34,10-11; iii 12,18-19; ii 8, 22-23) ve alt güçler onlara tapar: "Seni yüceltiyorum ve övüyorum, Görünmez Ruh. Çünkü her şey senin yüzünden var oldu ve ve (o) her şey sana (geri döner). Seni, Kendiliğinden doğan'ı ve üç çağları övüyorum: Baba, Anne ve Oğul, mükemmel güç" (ApJohn bg 35,13-20; ayrıca bkz. iii 13,11-16; ii 9,6-11; iv 14,63-65). ³⁷ Bununla birlikte, daha sonraki Pistis Sophia metinleri, Yuhanna Apocryphon'unun bazı versiyonları hakkında bilgi veriyor gibi görünüyor; kalan kopyaların sayısına bağlı olarak görünürdeki popülerliği göz önüne alındığında, bu hiç de şaşırtıcı değil. ³⁸ "Doğmamış" terimi Sethian metinlerinde çeşitli varlıklara atıfta bulunmak için sıklıkla kullanılır; ancak orijinal üçlünün üçüncü üyesine atıfta bulunularak başka bir yerde görünmüyor. Bu metnin yazarının, bu terimin bu diğer durumlarda kullanılması nedeniyle kafası karışmış olabilir. Terminolojideki değişikliğin önemi belirsizliğini koruyor çünkü bu, Jeuian külliyatında Seth üçlüsünün tam olarak ortaya çıkışı olan tek şey.

--- SAYFA 69 ---

58 bölüm 2 2 Jeu'da bu üçlü, Seth dünyasında kendisine sağlanan varoluşun zirvesinden çok uzaktadır ve on iki maddi çağa yerleştirilmiştir. Tüm çağlara hükmeden ve bu üçüne hizmet eden "Işık Hazinesinde arkonlar olarak adlandırılan birçok başka tanrı olmasına" (2 Jeu b44(82),24-27) rağmen, onlar maddi alanda sıkı bir şekilde kalırlar. Yüksek Hazine'de sadece arkonlar olarak bilinen "tanrılara" atıfta bulunması, yazarın Seth hiyerarşisini, bu üçlüye verilen önemi ve onun altında ortaya çıkan çeşitli rütbeleri bilmesine rağmen, onu yanlış yönlendirilmiş ve kendi teogonisi tarafından temsil edilen gerçekliğin gerçek yüksekliklerine karşı kör olarak gördüğünü gösteriyor. Bu figürlerin eklenmesindeki ana nokta, onların kasıtlı olarak manevi varlıklardan maddi varlıklara indirgenmesi gibi görünmektedir. Yazar, onları on iki maddi çağa yerleştirerek ve başkalarının onlara yanlışlıkla "tanrılar" dediğini belirterek, kendi sisteminin Sethian'ların sistemine göre üstünlüğünü vurguluyor. Yukarıda, bu üçlünün muhtemelen önceden var olan aeonlar ve onların sakinleri listesine ikincil bir ekleme olduğu belirtilmişti. Her çağ için tipik kalıp (sözcüklerde bazı küçük değişikliklerle birlikte), arkonların gizemli isimlerini listeler: "(x)'inci aeon'a ulaştığınızda, arkonlar (...), (...) ve (...) önünüze gelecek." Bunu, bir mühür, adını, bir şifreyi içeren ve aynı arkon adlarının geri çekilmesini emreden uygun savunmaları sunma talimatları takip eder. Bununla birlikte, on ikinci çağda, görünmez tanrı Barbelo ve doğmamış tanrının tasviri, sürekliliğe pek önem verilmeden eklenmiş gibi görünüyor. Önceki bölümlerin akışından sonra biraz sarsıcı. Ancak bu girişten sonra metin olağan kalıpla devam ediyor: "Yine o çağın arkonları karşınıza çıkacak. İsimleri şunlardır: □□□□□□□□. □□□□□□. □□□□□□□□" (2 Jeu) b44(82),30- b45(83),1). Bunu bir mühür, onun adı, bir şifre ve bir dizi farklı gizemli isim izliyor; bu da metne daha fazla yolsuzluk girdiğini gösteriyor. Nihai bozulmaya rağmen, bölümün geri kalanı, Seth üçlüsünü tanımlayan metin bloğu hariç, önceki çağlar tarafından oluşturulan kalıba tam olarak karşılık geliyor. Bu metnin yazarı ya da derleyicisi, varlıkların bu gruplandırılmasını, kendi önceden var olan sistemi içinde açıklama gerektirecek kadar önemli bulmuş olmalı -onları on iki maddi çağa yerleştirerek ve onları, kendi Işık Hazinesi ve tanrısallık anlayışına bağlı olarak tanrılardan arkonlara indirgeyerek. 3.3.2 Görünmez Tanrı ve Üçlü Güçlü Olanlar Set'in üçlüsüne yönelik bu hafifliği hemen "büyük görünmez tanrı"nın ve "büyük bakire ruhun" on üçüncü çağda ortaya çıkışı izler (2Jeu b45(83),17-18). Bu, Sethian'ın ilkel üçlüsünün Görünmez Ruhu'nun bazen görünmez olarak anıldığı şekliyle iki figür halinde birleştirilmesi olabilir.

--- SAYFA 70 ---

jeu'nun ikinci kitabı 59 Bakire Ruh.39 Burada üçlü birlik yoktur; bunun yerine "görünmez tanrının 24 yayılımı" vardır. Bu kombinasyon daha sonraki Jeuian metinlerinde bulunana daha yakındır, ancak 24 yayılım açıkça Sethian değildir. On üçüncü çağ, metinlerin geri kalanı boyunca, genellikle üçlü güce sahip üç tanrıyla birlikte, büyük görünmez tanrının alanı olarak kalır. Üçlü güçlü olanlar 2 Jeu bağlamında tartışılacak; on üçüncü çağın yönetici varlıkları için burada yine Seth'teki muadillerinin aksine, maddi çağların zirvesindeki bu konumun, solun yerinin Jeuian sisteminde elde ettikleri en yüksek yer olduğunu gözlemlemek yeterlidir. Aslında, görünmez tanrının 24 yayılımı, öğrencilerin gizemler hakkındaki bilgilerini kısıyor ve onları geride tutmak istiyor, altıdan on ikiye kadar olan çağlarda eksik olan bir muhalefet duygusuna geri dönüyor. On üçüncü çağ ve sakinleri, Seth'li mülteciler de dahil olmak üzere, sol alanın sınırında kararsız bir statüye sahiptir; yine Seth'li eşdeğerlerinden çok farklıdır. Üçlü-Güçlü Olan, Sethian metinlerinde karmaşık bir rol oynar. Esas olarak yükseliş odaklı incelemelerde, Zostrianos'ta, Seth'in Üç Steli'nde, Allogenes ve Marsanes'te görülür. Esas olarak Görünmez Ruh veya Barbelo ile ilişkilendirilir ve doğası ne olursa olsun her zaman Görünmez Ruh'a yakındır. Böylece Allogenes'te "sonsuz bir Yaşam, Görünmez ve Üçlü Güçlü Ruh ortaya çıktı" (Allogenes 66,32-34); Marsanes'te ise "o kişinin (Görünmez Ruh'un) faaliyeti Üçlü Güçlü Olan'dır" (Marsanes 7,16-17). Çoğunlukla Varoluş-Canlılık-Zihniyet gibi bir dizi Platonik gücü temsil eder.40 Ancak Jeu metinleri Platoncu metafizikle herhangi bir ilgiden yoksundur ve Üçlü-Güçlü Olan, "üçlü güçleri" belirtilmemiş olan üç ayrı üçlü-güçlü varlık haline gelir. Yalnızca 2 Jeu'da, görünmez tanrıdan ayrı olarak, Ortadaki varlığın (□□□□) üzerinde yer alan üç güçlü olanlar vardır. Burada onlar, büyük görünmez tanrıdan ve Barbelo'dan üstündürler ve Işık Hazinesi'nin gizemlerine olan inançları sayesinde en sonunda Işık Krallığı'na girmeyi başarmaya hazırdırlar. Onlar, son gizemin sırrını bilen tek insan olmayan varlıklardır, böylece haritayı, şu anda aeonik bölgelere gönderilen yüksek Seth kökenli olanlar da dahil olmak üzere, tüm alt aiyonik varlıklardan ayırırlar.41 39 Bkz. Ap John ii 4,34-35 ve tamamı; bg 32, 7-8; GosEg iii 44,11-12; 49,23-25; 53,16-17; 65,10-12. 40 J.D. Turner, Platonlaştırıcı Set'in incelemelerindeki varlıkların doğasını ve ilişkilerini uzun uzadıya tartışıyor; bkz. Sethian Gnostisizmi, 499-556; Üçlü Güçlendirilmiş Olan hakkında özellikle bkz. 512-531. 41 2 Jeu b47(85),22-25: "...çünkü bu üç arkon tüm çağların içindedir ve onlar

--- SAYFA 71 ---

60 bölüm 2 3.3.3 Jaldabaoth Jaldabaoth, Sethian sisteminde düşmüş Sophia'nın şekilsiz, cahil yaratımıdır. Platoncu yaratıcının şeytanlaştırılmış bir versiyonu olarak, maddi dünyanın ve insanlığın yanı sıra kaderin ve gezegenlerin yaratılışından da sorumludur. Jeuian metinleri, evrenin yaratılışına veya ona yakın olan kötü varlıklara ilişkin ayrıntılı bir tartışmadan yoksundur ve Jaldabaoth'un kader ve ruhların köleleştirilmesi konusundaki başarılarının çoğu, Adamas Sabaoth'a atfedilir.⁴² Bununla birlikte, Jaldabaoth ortaya çıkmaya devam ediyor ve bir nebze Set etkisine işaret ediyor olabilir. 2Jeu'da üçüncü çağda ortaya çıkar, onu dördüncü çağda Samaelo takip eder. Bu iki isim, Sakla(s) üçüncü ismiyle birlikte bazı Seth metinlerinde Jaldabaoth'a atıfta bulunmak için kullanılır (ApJohn ii 11,18; TrimProt [39,27]; HypArch 87,3; 94,25; 95,7-8). Jeuian metinlerinde üç güçlü olanlar çoğaldıkça, yazar Samael'i Jaldabaoth'un başka bir adı yerine ayrı bir figür olarak yanlış anlamış olabilir. Dahası, bu isimler mevcut bir arkon şemasına eklenmiş gibi görünüyor ve □□□□□□□□ ve □□□□□□□□ gibi alışılmadık gizemli isimler listesinde dramatik bir şekilde öne çıkıyor. Batı/sol ve gizem korkusuyla ilişkilendirilen “küçük Orta”nın altındaki bu isimlerin ilk beş çağda eklenmesi muhtemelen tesadüf değildir. Bu iki figürün yukarıda tartışıldığı gibi Sethian üçlüsüyle aynı anda eklenmiş olması mümkündür. Yuhanna Apokrifyonu'nda Jaldabaoth'un hükümdarlar yarattığı beş ay altı bölgeye bağlı olduğu unutulmamalıdır (ApJohn iii 17,19; bg 41,15). Kibirli bir konumdan indirilenler, tüm hazineler, tüm çağlar boyunca var olan tüm tanrılardan üstündür...”⁴² Hem “Sabaoth” hem de “Adamas”, Set mitolojisinin çeşitli versiyonlarında yer almasına rağmen, sıklıkla daha olumlu bir rol üstlenirler: Sabaoth, kötü tanrının çocuğudur (ApJohn ii 10.34; iii 16,25; bg) 40.10; iv 26,19) bazen tövbe ettiği ve babasından üstün olduğu düşünülür (HypArch 95,15-25; ayrıca bkz. OrigWorld 103,32-104,26); Adamas yüksek ilahi varlıklardan biridir (ApJohn iii 13,4; GosEg iii 49,18-19; 50,20-). 21;51,5-6,21-22;55,17-18;65,15;iv61,8-22;62,18-19,30-31;67,3-4;77,11-12; Zost6,26;30,4-5; 51,14;StelesSeth118,25-26;GosJud48,21-26;ayrıca bkz. J.D.Turner,SethianGnosticism,79), Seth'in babası olan ve ilahi üçlüyle yakından bağlantılı olan Jeuian metinleri Set'in figürlerini sıklıkla karalasa da, onların bağlantılarını veya soylarını tamamen değiştirmek yaygın değildir. Bu nedenle, şeytani “Sabaoth, Adamas”. Jeuian metinlerinde görünüşe göre farklı bir gelenekten türeyen İyi Sabaoth, Jeu'nun çocuğu olarak tanımlanır ve tutarlı bir şekilde ışık alemlerinde ikamet eder ve bu nedenle Jaldabaoth'tan gelen ancak daha sonra tövbe eden Sethian Sabaoth'a da eşdeğer değildir.

--- SAYFA 72 ---

jeu 61 dünya yaratıcısı ve gezegensel ve ay altı alemlerin hükümdarının ikinci kitabı, yükseliş sırasında inisiye olmayanların yolunu kesmek için ayarlanmış çok sayıda alt arkon arasında yer alıyor. 3.4 Maniheistlerle Etkileşim Her ne kadar Pistis Sophia metinleri daha güçlü bağlantılar gösterse de, Jeuian geleneğinin bu erken aşamasında Maniheist etkisi hala minimum düzeydedir ve en iyi ihtimalle zayıftır. Işık Bakiresi, Maniheist gelenekte öne çıkan bir figürdür ve bu unvana sahip, aynı zamanda yargıç olarak da adlandırılan bir figür, 2 Jeu'da kısaca karşımıza çıkar. Burada, dünyada gerçekleştirilen bir tören olan ateş vaftizine katılmaya çağrılır (2 Jeu b25(63),26-b26(64),32), Maniciler ise tüm dışsal törenlerden ve dünyevi arınmalardan kaçınırlar (Augustine, Contra Faustum 20:3-4),43, maddeyi, hiçbir temizliğin onu arındıramayacağı kadar doğası gereği kötü olarak görürler. Jeu Kitapları ve Pistis Sophia'nın bazı bölümleri, dünyevi bedeni arkontik etkiden kurtarmak için vaftizlere ve ritüellere güçlü bir vurgu yapar ve Işık Bakiresi bu ritüellerden en az birinde anahtar bir rol oynar. Bu nedenle, başlık benzer olmasına rağmen, figürün gerçek doğası ve rolü, özellikle 2 Jeu'da temsil edildiği şekliyle, bu gelenekler arasında önemli ölçüde farklıdır.⁴⁴ 3.5 Katolik Hristiyanlarla Etkileşim Matta 3:1145'te bulunan yaşam suyu, ateş ve Kutsal Ruh ile ilgili vaftiz dilinin bu grup tarafından bilindiği ve 2 Jeu'nun yazıldığı zamana kadar "vaftiz" teknik teriminin arınma veya inisiyasyon bağlamlarında kullanıldığı açıktır. Bununla birlikte, ritüellerin içerikleri, Katolik olsun veya olmasın, Hristiyan vaftizinin bilinen herhangi bir biçimiyle asgari düzeyde bağ göstermektedir.⁴⁶ Ayrıca bkz. L. Cirillo, "The Mani Logion: 'The Purification That Was That That Comes Gnosis' (cmc 84, 9-12)", New Light on Manichaeism: Papers from the Sixth International Congress on Manichaeism, J.D. Beduhn, ed. (Leiden: Brill, 2009), 45-59. Her ne kadar J.K. Coyle, Faustus'un ifadelerinin görüldüğü gibi değerlendirilmemesi konusunda uyarıda bulunur (Maniheizm ve Mirası [Leiden: Brill, 2009], 90), aksi yöndeki örnekleri Maniheist kaynaklardan değil, Pistis Sophia da dahil olmak üzere "Gnostik" kanıtlardan kaynaklanmaktadır. ⁴⁴ Maniheist gelenekteki Işık Bakiresi hakkında daha fazla bilgi için bkz. Bölüm 4.3.4.2. ⁴⁵ Her ne kadar terminoloji Luka 3:16'da da bulunsa da, bir bütün olarak metinlerdeki güçlü Matta tercihi göz önüne alındığında, referans büyük olasılıkla Matta'dan gelmektedir. ⁴⁶ Erken Hristiyan vaftizindeki uygulama çeşitliliği hakkında bkz. Bradshaw, Erken Hristiyan İbadetini Yeniden Yapılandırmak (Londra: Hristiyan Bilgisini Teşvik Derneği, 2009), 55-97; P.F. Bradshaw, Hristiyan İbadetinin Kökenlerini Arayış: Erken Ayin Çalışmalarına İlişkin Kaynaklar ve Yöntemler (Oxford: Oxford University Press, 2002), 144-170. Beş mühürün Sethian veya "klasik Gnostik" ayininin potansiyel önemi hakkında bkz. J.-M. Sevrin, Le

--- SAYFA 73 ---

62 bölüm 2 suya dalma (veya "ışığın yedi bakiresinin yaşam suyu"nın ilk töreninde şarabın dönüştürülmesi dışında herhangi bir suyun varlığı). Ritüelin sonunda alnın üzerine ayrıntılı bir mühür çizmek için kullanılan kokulu tütsü olmasına rağmen, başın veya vücudun krallara özgü veya cenaze öncesi yağlanması veya duyu organlarının mühürlenmesi yoktur. Keten giysiler belirlenirken, sembolik olarak yeni bornozların çıkarılması ve giyilmesi söz konusu değildir. Vaftiz edilenler kötülükten vazgeçmiyor ya da inanç beyanında bulunmuyor ya da aslında hiçbir şey söylemiyor. Ekmek ve şarabın dahil edilmesi de efkaristiya çağrışımları taşıyor gibi görünebilir, ancak bunlardan hediye ve sunuların bir parçası olarak söz edilmesine rağmen, bunlarla ilgili dualar yoktur ve bunların önemine veya tüketimine dikkat edilmez. Metinlerin hiçbir yerinde İsa'nın dünyevi bedeni veya kurtarıcı gücü ile ritüel bir yemek arasında bir bağlantı belirtilmemiştir, dolayısıyla bu unsurların dahil edilmesi yazar için muhtemelen bu tür çağrışımlardan yoksundur. Kısacası, yeniden doğuşla, İsa'nın kendi vaftiziyle ya da bu dünyada ya da ilahi alemde meshedilmesiyle ya da İsa'ya ya da bir Teslis tanrı grubuna dualarla ilgili tüm bağlantılar tamamen eksiktir. Bu farklılıklara rağmen, bu metinlerin İsa'yı vaftizleri gerçekleştiren kişi olarak sunması ilginçtir, böylece kendi otoritesinin ağırlığını vaftizleri daha sonra gerçekleştirecek ya da alacak olanlar için bunların etkililiğine ve kutsallığına verir. Matta, İsa'nın ateş ve Kutsal Ruh'la vaftiz edeceğini öne sürse de, bu hiçbir zaman kanonik müjdelerde açıkça geçmez. Dolayısıyla yazarın Mattean geleneğinin bu bölümünü ve ilgili terminolojinin bir kısmını bildiği, ancak daha ana akım Hristiyan ritüellerinin sembolizmi veya doğası hakkında hiçbir fikri olmadığı veya bunlarla fikir birliğine varmadığı anlaşılıyor. 4 Temel Kavramlar 1 Jeu, ruhun en yüksek alemlere doğru nihai yükselişi hakkında bilgi sağlarken, 2 Jeu daha fazla ön ritüel materyali sunar - inisiyasyon vaftizleri veya arınma ritüelleri ve maddi çağlar veya görünür kozmosta yükseliş için talimatlar. Işık Hazinesi'ne ulaşmadan önce, dosya baptismale Séthien: Études sur la sacramentaire gnostique (Québec: University of Laval Press, 1986), 247-294; A.H.B. Logan, The Gnostics: Bir Erken Hristiyan Kültünün Tanımlanması (Londra: t&t Clark, 2006), 79; A.H.B. Logan, "Beş Mührün Gizemi: Gnostik İnisiyasyonun Yeniden Değerlendirilmesi", Vigiliae Christianae 51 (1997), 188-206. Daha genel olarak Gnostik ritüel hakkında bkz. J.D. Turner, "Ritual in Gnosticism", J.D. Turner ve R. Majercik, eds., Gnosticism and Later Platonism: Themes, Figures and Texts (Atlanta: Society of Biblical Literature, 2000), 83-139.

--- SAYFA 74 ---

jeu 63'ün ikinci kitabında, ilk olarak vaftizlerin arınmasını almak ve ay altı ve gezegensel kürelerin alt kozmik alemlerinde seyahat etmek gerekliydi. Burada odak noktası inisiyasyon veya arınma ayinleri olacak ve takip edecek aeonik yükseliş hakkında kısa bir tartışma olacak. 4.1 Arınma Ayinleri Çağlar boyunca veya hazinelerde yükselmeye ilişkin herhangi bir bilgiyi almadan önce, öğrenciler "üç vaftizi" almalıydılar: su, ateş ve Kutsal Ruh, ardından arkonların kötülüğünü ortadan kaldıracak gizem. Bu ritüellerin açıklaması, bilinen herhangi bir erken Hristiyan Gnostik metninde bulunan en ayrıntılı dünyevi ritüel kılavuzudur. Bu liste yalnızca görevli tarafından okunan duaları değil, aynı zamanda inisiyenin giymesi veya sunması için bitki bazlı malzemelerin karmaşık bir listesini, her ritüelin başında ve sonunda kullanılacak mühürlerin ayrıntılı çizimlerini ve kişinin ayine ilişkin bilgisini veya değerini kanıtlamak için gereken mistik şifrelerin ve isimlerin listesini içerir. Bireysel ritüelleri tartışmadan önce, bunları gerçekleştirmenin önkoşulları biraz dikkati hak ediyor. Herhangi bir vaftiz almalarına izin verilmeden önce, öğrenciler "babalarını, erkek kardeşlerini, karılarını ve çocuklarını arkalarında bırakmışlardı ve tüm dünya hayatını arkalarında bırakmışlardı ve on iki yıl boyunca O'nun (İsa'nın) peşinden gitmişler ve O'nun kendilerine emrettiği tüm emirleri yerine getirmişlerdi" (2Jeu) b19(57),20-25; ayrıca bkz. b18(56),14-15). Grubun inançlarını ve yaşam tarzını her türlü aile veya dünyevi bağların üzerinde tutması bekleniyordu. Vaftizlerden herhangi birine kabul edilmeden önce tipik bir takipçinin on iki yıl boyunca kendini adamış bir öğrenci olarak görev yapması gerekip gerekmediğine bakılmaksızın, bu sürenin belirlenmiş olması, bu erken aşamada, kişinin gizemlere inisiyasyondan önce, hatta en temel düzeyde bile, grubun ahlaki öğretilerine veya öğretilerine ve yaşam tarzına bağlılığını kanıtlamak için uzun bir sürenin gerekli olduğunu göstermektedir. Metin aynı zamanda kişinin bunları almaya layık olması için kaçınılması gereken günahları da sunar. İsa şöyle diyor: "Bu sırları vereceğin kişiye yalan yere yemin etmemesini, hiç yemin etmemesini, zina etmemesini, zina etmemesini, çalmamasını, hiçbir şey arzulamamasını, gümüşü sevmemesini, altını sevmemesini, herhangi bir konuda arkonların adını veya meleklerinin adını anmamasını, çalmamasını, lanetlememesini, yalan yere suçlamamasını ve iftira etmemesini emret; ancak onların evetleri evet olsun ve onların evetleri evet olsun ve onların hayır hayır" (2 Jeu b19(57),1-12). Bu, bu vaftizlerin diğer sadık takipçilere de verilmesi gerektiğini açıkça ortaya koyuyor, ancak aynı zamanda grup tarafından günah olarak kabul edilen eylem veya davranışların ilk ve en basit taslağını da temsil ediyor. Bu liste, özellikle günahkar bir yaşam için beklenecek cezalar açısından, aşağıdaki metinlerde büyük ölçüde geliştirilmiş ve genişletilmiştir. Ancak burada sadakat, vefa ve doğruluktan elde edilecek faydalar üzerinde durulmaktadır.

--- SAYFA 75 ---

64 bölüm 2 yaşamak—vaftizlerin ve gizemlerin alınması, bunun sonucunda ölümsüzlük ve ışığın miraslarına giriş. 4.1.1 Su Vaftizi Verilen dört dünyevi ayin arasında vaftizlerin ilki, setteki en ayrıntılı ritüel bilgiye sahiptir. Öğrencilere verilen ilk talimat, temiz bir erkek veya kadından iki sürahi şarap getirmeleridir. Burası herhangi bir ritüel taslağında bir malzemenin kaynağının vurgulandığı veya herhangi bir şekilde atıfta bulunulduğu tek yerdir. Ayrıca bu, tamamlandığında ortaya çıkan işareti tanımlayan tek ayindir; saf bireyden elde edilen şarap suya dönüştürülür. Bu, malzemenin ve kaynağının saflığı ile ritüelin başarısı arasında bir bağlantı olduğunu gösteriyor. Bu açılış ve kapanış olayları arasında, öğrencilerin ilk arınmasını sağlamak için çeşitli unsurlar bir araya gelir. İsa öğrencilerini hazırlıyor, onlara keten giysiler giydiriyor, onlara tutmaları için uygun şifreyi (yedi sesin şifresi⁴⁷) veriyor, onları uygun mühürle mühürlüyor ve ağızlarına, başlarına ve ellerine bazı bitkiler koyuyor.⁴⁸ Ayrıca sunağı keten kumaşla, asma dallarıyla, buhur sunusuyla, iki sürahi şarapla, bir kadeh şarapla ve öğrenci sayısına göre ekmek somunlarıyla düzenleyerek sunuyu hazırlıyor. Bu son detay, bunun pratikte ayarlanabilir bir grup ritüeli olarak tasarlandığını gösteriyor; ekmek miktarını belirtmek yerine, belirli bir zamanda ritüeli gerçekleştiren kişi sayısına göre belirlenmeye bırakılıyor. İsa ve öğrencileri dünyanın dört köşesine dönüp kötülüğe dört ana yönden hitap etmeyi veya onu savuşturmayı önerdikten sonra,⁴⁹ İsa öğrencilerinin büyük olasılıkla merkezi sunağın etrafında bir daire şeklinde "ayakları bitişik" durmasını ve İsa'nın da görevli olmasını ister. İsa tüm konuşmayı yapıyor ve Cregheur'un □□□□ kelimesini vaftiz şifreleri bağlamında "ünlü harfler" olarak tercüme ettiğini, ancak aynı terimi başka bir yerde "ses" olarak tercüme ettiğini belirten bir notla başlıyor. Yedi sesin sesli harflere gönderme yapması kesinlikle mümkün olmasına rağmen metinde bu durum net değildir, dolayısıyla daha önceki çeviri burada korunmuştur. 48 Burada ve 1 Jeu'da bulunan mühürler bir sonraki bölümde derinlemesine tartışılacaktır. Bu ve sonraki ritüellerde kullanılan bireysel maddi içerikler hakkında daha fazla ayrıntı için bkz. E. Evans, "Jeu'nun İkinci Kitabındaki Ritüel", *Practicing Gnosis: Ritual, Magic, Theurgy and Liturgy in Nag Hammadi, Manichaean and Other Late Antique Literature*. Birger Onuruna Yazılar A. Pearson, A.D. DeConick, G. Shaw ve J.D. Turner, eds. (Leiden: Brill, 2013), 137–159. 49 J.H. Taylor, *Öbür dünyaya yolculuk: Eski Mısır Ölüler Kitabı* (Londra: The British Museum Press, 2010), 33; Bölüm 2.3.1.3.

--- SAYFA 76 ---

jeu 65 serisinin ikinci kitabı, aralarına amens serpiştirilmiş voces magicae veya nomina barbara. Bu, Baba'ya duyması için ricada bulunmak yerine, bu şekilde başlayan tek ayindir. İlk ve en giriş töreni olarak bu, bu açılışın başlangıçta bu gizemli kelimelerin bilgisi yoluyla katılımcıların değerliliğini göstermeyi amaçladığını, daha sonraki ayinlerde ise ilk temizlenmeyi zaten geçirmiş olmanın bir dereceye kadar değerli olduğunu kanıtladığını düşündürebilir. Başlangıçtaki nomina barbara dizisinden sonra İsa Babasına şöyle seslenir: "Dinle beni Baba, sen tüm babalıkların babası, sen sonsuz Işık" (2 Jeu b23(61),11–13). Bu adres aşağıdaki ayinlerde standarttır. Yedi ışık bakiresinin on beş yardımcısını çağırır ve her birine isim verir. Öğrencilerini ışığın yedi bakiresinin yaşam suyuyla vaftiz etmelerini ve Zorokothora'nın bu suyu şarap sürahilerinden birine getirmesini ister. O anda şarap usulüne uygun olarak suya dönüştürülür, öğrenciler vaftiz edilir, sunudan pay alırlar ve ikinci mühürle mühürlenirler (2 Jeu b24(62),1–6). Şarabın suya dönüştürülmesinin, İsa'nın Kana'nın düğünündeki eylemlerinin kasıtlı olarak altüst edilmesi mümkündür (Yuhanna 2:7–9), ancak yazarın Yuhanna'nın müjdesine aşina olduğuna dair çok az işaret vardır, dolayısıyla bu bir spekülasyon olarak kalır. Her ne kadar alıcıları "Işık Krallığı'nın mirası arasında" saydığı söylene de, bu ilk törenin göreceli prestiji açıkça düşük. Çağrılan varlıklar kozmik hiyerarşide önemsizdir: ışığın yedi bakiresinin kendileri değil, onların yardımcılarının vaftiz suyunu getirmeleri istenir. İsa'nın Babası, yüce bir tanrı olarak asgari bir rol oynar. 4.1.2 Ateş Vaftizi Bu ayinin düzeni bir öncekine çok benzer, ancak şarabın nasıl elde edileceğine dair bir koşul yoktur; bunun nedeni belki de şarabın ayinin başarısının göstergesinde artık bir rol oynamamasıdır. İsa bir kez daha öğrencilerine keten giysiler, taçlar, mühürler, yedi sesin şifresi ve ağızlarına ve ellerine bitkiler yerleştirir. Burada aynı zamanda ayaklarının altına knotgrass⁵⁰ yerleştirildiğini de belirtmektedir: Bu, ayak altındaki bir bitkiye isim vermenin tek törenidir. Sunak, keten kumaş, asma ve zeytin dalları, buhur sunusu, iki sürahi şarap, bir kadeh şarap ve öğrencilerin sayısına göre ekmekle kurulur. Dünyanın dört yönüne veya köşesine döndükten sonra dua başlar: "Duy beni Baba, sen tüm babalıkların babası, sen sonsuz Işık" (2 Jeu b25(63),12–13). Her ne kadar başlangıçtaki sihirli isimler dizisi yerine doğrudan İsa'nın Babasına çağrıyla başlasa da, bu dua çok daha uzun ve daha karmaşıktır.

--- SAYFA 77 ---

66 bölüm 2 öncekine göre. Diğer iki vaftizde olduğu gibi basitçe genel günahların affedilmesini istemek yerine, burada İsa silinecek hata türlerini sıralıyor: iftiralar, lanetler, yalan yeminler, hırsızlıklar, yalanlar, asılsız suçlamalar, fuhuşlar, zinalar, arzular, açgözlülük ve çocukluktan günümüze kadar yapılan her şey. Daha sonra Zorokothora Melchisedek'i, yargıç Işık Bakiresi'nin ateş vaftizinin suyunu getirmesi için çağırır (2 Jeu b25(63),26-28). Metinde Melchisedek51 adının kullanıldığı tek yerin burası olması dikkat çekicidir; bu belki de daha sonraki etkileri yansıtır, çünkü 4psa tutarlı bir şekilde "Zorokothora Melchisedek" tam adını kullanır. Günahların listesi aynı zamanda 4psa gibi bir metnin etkisini de yansıtabilir, çünkü bunlar □□□□ hükümdarlarının anlatımında verilen günah türleriyle tutarlıdır. Bundan sonra İsa, Babasının "Işık Hazinesindeki ölümsüz isimlerini" (2 Jeu b25(63),29-30) çağırır; bu, su vaftizinin başlangıcında bulunan formül türü olan, aralarına aminler serpiştirilmiş bir dizi nomina barbaradır. Daha sonra, Baba'nın duyması için çağırıyor tekrarlar ve aynı zamanda Işık Bakiresi'nin ateş vaftiz suyunun bu sefer sadece Zorokothora tarafından, Melkisedek adı olmadan indirilmesi talebini tekrarlar. Tekrarlanan bu bölüm, buradaki anlatımın birden fazla kaynaktan derlendiğine dair başka bir kanıt olabilir. Bu ikinci bölümün deseni, yalnızca Zorokothora adının kullanıldığı ve belirli günahların listelenmediği diğer iki vaftizdeki prosedürle daha uyumlu olduğundan, bunun daha orijinal versiyon olması muhtemeldir. Işık Bakiresi'ni ve onun ölümsüz isimlerini çağırmaya devam eder ve ondan öğrencilerin günahlarını bağışlamasını yargıç olarak talep eder. Ayinin sonunda öğrencinin alnına yazılan mührün aynı zamanda "Işık Bakiresi'nin mührü" (2 Jeu b26(64),31) olarak adlandırılması dikkat çekicidir ve bu da onun bu ritüelde oynadığı önemli rolü güçlendirir. Ancak sonunda İsa şöyle der: "Şimdi Babam, eğer onların günahlarını bağışladıysan, kötülüklerini silmişsen ve onların Işık Krallığı'nda sayılmasına neden olduysan, bu güzel kokulu tütsünün ateşinde bana bir işaret ver." Nihayetinde günahları bağışlayan ve ritüeli tamamlayan Baba'dır. Işık Bakiresi'ne doğrudan çağırının başka bir kaynaktan olup olmadığı belirsizdir; kesinlikle ruhları yargılama kapasitesinde hareket eder, ancak onun günahları bağışlama fikri alışılmadık bir durumdur. Son olarak, ayinin başarısını gösteren kesin işaretin belirtilmediği yukarıda gözlemlenmiştir. Ateşte olan bir şeydir. 51 Burada bile "Melkisedek" kısmı "□□□□" olarak kısaltılmıştır; ancak daha sonraki metinlerden Melkisedek'in kastedildiği anlaşılmaktadır.

--- SAYFA 78 ---

Jeu 67'nin ikinci kitabı olan tütsü, vaftiz ateşi olarak adlandırılan metinde şaşırtıcı değil, ancak spesifik belirteç söylenmeden bırakıldı. Bu, en düşük ritüelin ötesinde, işaretlerin ilk elden deneyimlenmesi gerektiği ve bunun gibi bir eğitim kılavuzunda bile yazılmaması gerektiği fikrinin göstergesi olabilir. Her halükarda, bu törenin, su vaftizinde olduğu gibi, Işık Krallığının mirası içindeki öğrencileri saydığı söylenir; bu da muhtemelen onların birçok bölgeye sahip olan mirasta daha yüksek bir seviyeye kabul edildiğini gösterir.⁵² 4.1.3 Kutsal Ruh'un Vaftizi Bu, üç vaftizden en kısa olanıdır. İsa bir kez daha önsöz olmadan sunağı tütsü, şarap ve ekmekle kurdu, ancak üzerini örtecek keten kumaş yoktu. Öğrenciler yine keten giyerler ve ellerinde ve ağızlarında bitkiler ve ellerinde yedi sesin şifresi olan dallardan bir taç giyerler; yine dünyanın dört bir yanına dönerler ve sözlü duaya başlamadan önce mühürlenirler. Dua, önceki ayinde olduğu gibi İsa'nın Babasına çağrıyla başlar; bunu, Baba'nın "ölmez isimleri" olarak adlandırılan ve baştan sona aminler serpiştirilmemiş bir dizi nomina barbara takip eder. İsa, öğrencilerinin belirtilmeyen günahlarının ve kötülüklerinin affedilmesini veya silinmesini ve sunuda bir işaretin görünmesini talep etti. Bu belirsiz işaret görüldüğünde, sunudan bir kısmını öğrencilerine verir ve alınlarını yedi ışık bakiresinin mührüyle mühürlüyor. Yine bu ritüelin başarısı, öğrencilerin Işık Krallığının mirasının bir kısmına kabul edilmesini sağlar. 4.1.4 Arhontların Kötülüğünü Ortadan Kaldıracak Gizem Üç vaftizi alan İsa, dikkatini arkonların kötülüğünü ortadan kaldırmak için gizemi gerçekleştirmeye çevirir. Bu sefer deniz kenarında bir sunak yapılır (2 Jeu b28(66),32-33).⁵³ Öğrenciler bir kez daha keten elbiseler giydirilir, bir bitkiyle taçlandırılır, mühürlenir ve ağızlarına bir şey konulur. Yine ayakları bitişik dururlar ve dünyanın dört bir köşesine bakarlar ve İsa, Babasına bir takım ölümsüz isimlerle seslenir. Bu duayla Adamalar Sabaoth'un ve arkonlarının, öğrencilerinden kötülüklerini ortadan kaldırmaya zorlanmalarını talep eder. Bu törenin öncekilerle pek çok benzerliği olsa da, bazı dikkate değer farklılıkları da var. Bu, asbest ve akik taşı da dahil olmak üzere bitkisel olmayan malzemeleri adakların arasında listeleyen tek ritüeldir. Her üç vaftizde de ağza yerleştirilen madde □□□□□□□□□□ olarak adlandırılan bir maddedir. 52 Miras(lar) Bölümlerde daha ayrıntılı olarak inceleneyecektir. 6 ve 7. 53 Bu, 4psa 136[353] başlangıcındaki ayine paraleldir.

--- SAYFA 79 ---

68 2. bölüm (cynocephalia),⁵⁴ burada daha önce ateş vaftizinin tütsü sunularında ortaya çıkan buhurdur. Burada ekmek veya şarap kullanılmaz. Üç vaftizde kullanılan yedi sesin şifresi yerine burada ilk amin şifresi bulunur; Ayinin bitiminde öğrencilerin alınları iki amin mührü ile mühürlenir. Onun başarısını gösteren herhangi bir işaret yoktur, ancak tamamlandıktan sonra öğrenciler ölümsüz kılındıkları için sevinirler ve gidecekleri her yere İsa'yı takip etmeye başlarlar. Bu törenin biraz farklı ilkeler çerçevesinde işlediği görülüyor. Bu muhtemelen bu ritüelin vaftizlerin ötesinde bir aşama olması ve dolayısıyla farklı malzemeler gerektirmesinin bir sonucudur. Her ne kadar önceki ritüellerle bireyin işlediği günahlar affedilmiş ya da silinmiş olsa da, burada Jeuian kozmolojik sistemindeki kötülüğün başına, katılımcıların üzerindeki etkisini kalıcı olarak ortadan kaldırması emrediliyor. Pek çok hiyerarşik seviyeye sahip olan, çok geniş olan Işık Krallığı'nın mirası içinde bir yerde bir yer garanti altına almak yerine, bu onların ölümsüzlüğünü ve İsa'nın onları yönlendirdiği yere seyahat etme yeteneklerini garanti eder. 4.1.5 Arınma Ritüellerinin Özeti Bu ritüeller dizisinin açıkça yeryüzünde gerçekleşmesi amaçlanmaktadır. Belirtilmiş bir yer olmamasına rağmen, arkonların kötülüğünü ortadan kaldıracak son gizemin deniz kenarındaki konumu dışında, bunların hepsi, inisiyeller için özel türdeki giysilerin, çeşitli bitkilerin ve aromatik tütsü malzemelerinin, bir sunağın, ekmeğin ve şarabın toplanması da dahil olmak üzere çeşitli maddi hazırlıkları içerir. Sunu için gereken malzemelerin çoğu pahalı olabilirdi, ancak bir dini gruba kabul edilmenin masrafı beklenmedik değildi; dönemin gizem dinlerinin de inisiyasyonlarıyla ilgili büyük bir masrafı vardı. Örneğin, Apuleiusin Metamorfozları, ana karakterin İsis gizemlerinde ikinci inisiyasyona girecek kaynakları bulmada yaşadığı zorluğa dikkat çekerken, üçüncüsünde bu bir sorun olmayacak kadar başarılı olmuştu (Meta 11.28-30); ayrıca Mitra gizemlerinden kalan arkeolojik kanıtlar, yalnızca mithraeumların kurulumunda değil, aynı zamanda ritüel yemekler ve kurbanlar için gerekli malzemelerin sağlanmasında da büyük miktarda paranın gerekli olduğunu göstermektedir.⁵⁵ Bu 54 E. Crégheur: aslanağzı; V. MacDermot: anemon; ayrıca bkz. E. Evans, "Ritual in the Second Book of Jeu," 143. 55 H. Bowden, Mystery Cults in the Ancient World (London: Thames & Hudson Ltd, 2010), 196.

--- SAYFA 80 ---

jeu 69 ayinlerinin ikinci kitabına göre, bu parasal hüküm muhtemelen inisiyenin değerliliğinin göstergesinin bir parçasıydı. Sırları alan kişinin altını ve gümüşü sevmemesi emri olmasına rağmen (2 Jeu b19(57),5-6), bunları almanın ön şartı olarak tüm dünya mallarından vazgeçmeleri gerektiği belirtilmemiştir. Bu ritüeller ayrıca ilerleyen bir diziyi temsil eder. İnisiyasyon için bir dizi ritüel kavramı aynı zamanda gizem dinlerinden de iyi biliniyordu. Yukarıda belirtildiği gibi, İsis'in gizemleri görünüşe göre en az üç aşamadan oluşuyor olabilir. Mitra gizemlerinin yedi kademesi vardı.⁵⁶ Eleusis gizemlerinin Büyük ve Küçük gizemleri vardı.⁵⁷ İskenderiyeli Clement genel olarak Yunan gizemleri hakkında arınmalardan sonra "öğretme ve gelecek olana hazırlık işlevi olan daha küçük gizemlerin ve sonra artık öğrenmenin değil, doğa ve gerçekler üzerine tefekkür ve değerlendirmenin olduğu her şeyi ilgilendiren daha büyük gizemlerin" geldiğini söylüyor (Stromata) 5.70.7-71.1).⁵⁸ Bu, 2ps'de daha sonra bulunan daha büyük ve daha küçük gizemler fikrine paralel olabilir. Gizem dinlerinde bu ayinlerin bazılarının başlangıç aşamaları açıklamaya açık olup oruç tutmayı, arınmayı veya yıkanmayı vb. içerirken, son aşama her zaman atlanır. İnisiyelerin deneyimlemesi amacıyla gizli tutulur. Bu vaftizler, arkonların kötülüğünü ortadan kaldırmaya yönelik gizemin yanı sıra, her ayinin sonundaki son işaretin kasıtlı olarak dışarıda bırakılmasıyla, inisiyasyon aşamalarını da tasvir ediyor olabilir. Bu ayinler daha fazla mistik bilgi edinmek için bir gerekliliktir; her biri alıcıya miraslarda - ilahi alem olan Krallığın veya Işık Hazinesi'nin bilgisinde - hafifçe ilerleme hakkını verir. Her ne kadar bu ritüeller burada birbiri ardına anlatılıyor olsa da, bir bireyin her birini ayrı ayrı, birinin alınması ile diğeri arasında bir süre geçmesiyle gerçekleştirmiş olması muhtemeldir. Böylece, su vaftiziyle belirli gizli bilgiler bahşedilecek ve grubun emirlerine bağlı kalınmaya devam edildikten bir süre sonra ateş vaftizine girilebilecek ve bununla ilgili bilgi kazanılabilecekti. Dahası, eğer Işık Hazinesi/miraslar gerçekte görünür yıldızları temsil ediyorsa, o zaman son ritüeli tamamlayanların ölümsüzlüğü 56 Örneğin bkz. R. Beck, Beck on Mithraism: Collected Works with New Essays (Ashgate Publishing, Ltd., 2004), 15; G. Lease, "Mitraizm ve Hristiyanlık: Borçlanmalar ve Dönüşümler", 1325, Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt Cilt. 2.23.2, W. Haase, ed. (Berlin: Walter de Gruyter, 1980), 1306-1332. 57 H. Bowden, Mystery Cults, 32. 58 A. Roberts, J. Donaldson ve A.C. Coxe, çev., The Ante-Nicene Fathers, Cilt. 2 (Buffalo: Hristiyan Edebiyat Şirketi, 1885).

--- SAYFA 81 ---

70 chapter 2 have been thought to entail gaining a position among the celestial retinue—in line with earlier Egyptian afterlife goals.⁵⁹ 4.2 Ritual Ascension Instructions—The Material Aeons After the description of the baptismal purifications, the text turns its attention to the realms one must traverse in order to reach the Treasury—the thirteen/fourteen material aeons, and the Midst (□□□□).⁶⁰ The procedure used to pass through these realms is almost identical to that found in the Treasury ascent scheme in 1 Jeu, with each level having its own named seal, a cipher, and a series of names to be recited.⁶¹ The description of the words or phrases needed for the aeonic ascent is more formulaic. With slight variation, in each case it says, “When you reach the (x)th aeon, (...), (...), (...), the archons of that aeon will come before you. Seal yourselves with this seal ... this is its name (...). Say it once only. Hold this cipher (...) in your hands. When you have finished sealing yourself with this seal and you have said its name once only, say these defences also: ‘Withdraw yourselves (...) (...) (...) [same or similar to archons names above] because we call upon (...) (...) (...) [different nomina barbara].’” Although repetitive, each level has its own, unique set of names, ciphers, and seals to memorize for successful passage. There is a combination of material (thecipherorpebbleheldinthehands),visual(thedrawnseal),andverbal(the recitation of the seal name, the archon names, and the final defensive names) elements that demonstrate the practiced ritual nature of this description. However, prior to imparting this information, Jesus says that these mysteries are to be performed “when you come forth from the body” (2 Jeu b30(68),18-19; b39(77),5). Although a meditative ascent in life cannot be fully discounted as a possibility, it seems that unlike the purification rituals discussed above, the material is primarily intended for memorization and material preparation to be used in an ultimately post-mortem context. 5 Summary The Second Book of Jeu is a ritual handbook that leads the initiate from a series of purifying, possibly initiatory rituals into preparation for an ultimate 59 See Section 1.3.1.2. 60 On the fourteenth aeon and the likelihood that it is a mistaken interpolation, see above, Section 2.2.3. 61 For more information on these elements, see Section 1.4.1.

--- SAYFA 82 ---

görünür kozmik alemlerde ölüm sonrası yükseliş Jeu 71'in ikinci kitabı. Birden fazla vaftiz veya arınma ritüelinin olması, grup içinde birden fazla düzeyde üye veya inisiye bulunduğunu göstermektedir. Her ritüel ölümsüzlüğe giden yolda farklı bir arınma düzeyi sağlar. Her ne kadar bu ayinlerin tümü burada yakın bir sırayla sunulsa da, hepsinin bir inisiyasyon için aynı anda gerçekleştirilmiş olması pek olası değildir. Aksine, metin, uygun ayinin uygun zamanda gerçekleştirilmesi için başvurulacak rahip memur için bir el kitabı görevi görmektedir. Öğrencilerin bu ayinleri almadan önce hayatlarını ve ailelerini geride bırakıp on iki yıl boyunca İsa'yı takip ettiklerinden bahsediliyor; bu da, ilk vaftiz veya inisiyasyon aşamasını almadan önce temel öğretileri veya mitleri dinleyen ve grubun ahlaki kurallarına göre yaşamaya çalışan, inisiye olmamış bir grubun da hala takip ettiğini öne sürüyor. İlk üç arındırıcı ayin veya vaftizin isimleri (su, ateş ve Kutsal Ruh) Hristiyan İncillerinde bulunan ifadeleri, özellikle de Matta'ninkileri açıkça yansıtmaktadır. Bununla birlikte, bu ritüellerin içeriği, daha yaygın Hristiyan vaftizleriyle neredeyse hiçbir bağlantı göstermemekte, bunun yerine, hareketlerinde ve maddi unsurlarında güçlü Mısır ritüel etkisini yansıtmaktadır. Tıpkı İsa veya Jeu'nun evlat edinilmesinde olduğu gibi, grup kurucularının Hristiyan Gnosis'ten bazı fikir veya ifadeleri duymuş oldukları, ancak bunların önemine dair herhangi bir anlayış veya ilgi duymadan, onları doğrudan mevcut Mısır pratik bağlamlarına naklettikleri görülüyor. Ayrıca, Sethian mit ve tasvirlerine karşı yapılan polemikte de görüldüğü gibi, grubun yakın kültürel çevresinde en az bir başka Hristiyan Gnostik gruba doğrudan mücadele içinde olduğu görülüyor. Mevcut Jeuian metinlerinin tümü, grubun, üst bölgeleri ve ilahi varlıkların çekirdek kadrosunu ve soteriyolojik inançları olduğu gibi bırakırken, alt alemlere ve onların sakinlerine ilişkin sunumlarını değiştirmeye yönelik esnek tutumunun bir kanıtıdır. 2 Jeu'da sunulan dört ritüel, kademeli olarak arınma seviyelerini ve giderek daha yüksek tanrısal varlıklarla etkileşimi içerir; sonuçta kötü güçlerin etkisinden özgürleşme, ölümsüzlük ve Işık Krallığına dahil olma ile sonuçlanır. Bu ritüeller gerçekleştirildikten sonra, ölüm anında alıcıya cennetin yollarının açılmasına izin verilir. Bu yollarda seyahat etmek, yolu koruyan arkonlara, arınma ayinlerinde kullanılanlara benzer ve 1 Jeu'da kullanılan yöntemlerle neredeyse aynı olan formüller kullanılarak gösterilen daha fazla bilgi ve yeterlilik gerektirir. Bu nedenle, önceki metinde olduğu gibi, kozmolojik taslak oluşturma ve çeşitli alanlardan geçiş için bilginin aktarılması son derece önemlidir. Her ne kadar ölüm sonrası bir yolculuğa odaklanılsa da yine zihinsel ve potansiyel olarak maddi bir zemin hazırlığı gerekiyor. Yaşayan inisiye, doğru nomina barbara'yı ezberleyerek ve her bölge için benzersiz mühürler ve şifreler sağlayarak,

--- SAYFA 83 ---

72 Bölüm 2 Gelecek yükselişe yönelik sıkı, kişisel ruhsal hazırlık ritüeli. Talimatlar, dünyada başlayıp ay altı ve gezegensel alemlerde yukarıya doğru ilerleyen ve sonunda Işık Krallığına ulaşan görünür kozmosta bir yolculuğun ana hatlarını çiziyor. 2 Jeu böylece inisiyenin acemilik aşamasından kozmosun ötesindeki nihai ölümsüzleşmeye kadar olan yolunu adım adım sunuyor.

--- SAYFA 84 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_005 chapter 3 Diagrams in the Books of Jeu The large number of diagrams in the Books of Jeu is one of the most note-worthy—and fascinating—aspects of these texts. It is the only extant early Gnostic document containing diagrams or images. That even among the paucity of scholarship on the texts so little has been written on them is a testament to their mysteriousness and obscurity. P.C. Finney notes these pictures “have nothing to do with the world as we know it. They are conceptual images, abstracted from nature and nonrepresentational.”¹ Unfortunately, the concepts they depict are quite esoteric and largely lost, in part never to be recovered due to the poor state of the manuscript. Thus this chapter must begin with the cautionary statement that what follows is not an attempt at a definitive interpretation of their meaning. Rather, it is an opening investigation into what will hopefully result in a scholarly conversation on their possible significance in the context of their users. Since the diagrams appear only in the two Books of Jeu, and their general format and probable usage appears to be similar between the two texts, here they will receive in-depth treatment in a chapter of their own. The fact that so many diagrams are included in these two texts, the primary ritual handbooks of the innermost Jeuian mysteries, is evidence of their importance in the beliefs and practices of the group that utilized them. That they are meticulously given in extensive systematic patterns demonstrates how vital they were considered to be—it was necessary to have knowledge of the whole system, including the characters and seals of each individual head or ruler. Even in the Pistis Sophia texts, which do not themselves include such diagrams, knowledge of them is presumed necessary (2ps 99[247]; 3ps 112[289–291]). Despite the suggestion that some aspects of these mysteries might be considered unnecessary in the later stages of the group’s development, the mysteries Jesus promises to present the disciples still include “the heads of the mysteries ... in all their types and their ciphers and the seals of the last space” (2ps 99[247]). This strongly reflects the traditions found in 1 Jeu especially, as each treasury has a head and an associated seal and cipher, and indeed in that text Jeu’s development is described in terms of types. It is thus probable that 2ps still considers the material contained in 1 Jeu, if not 2 Jeu as well, to be necessary. P.C. Finney, “Did Gnostics Make Pictures?”, 437; in *The Rediscovery of Gnosticism: Proceedings of the International Conference on Gnosticism at Yale, New Haven, Connecticut, March 28–31, 1978*, Vol. 1, B. Layton, ed. (Leiden: E.J. Brill, 1980), 434–454.

--- SAYFA 85 ---

74 3. bölüm ruhun yükselişi ve kurtuluşu için deneme. Diyagramların bilgisi ve bunların kullanımı bu nedenle Jeuian metinlerinin sisteminin bir bütün olarak anlaşılması için faydalıdır. Benzer kullanımlara sahip benzer semboller Ortaçağ ve Rönesans dönemlerinde bol miktarda bulunsa da,² Jeuian metinlerinin muhtemelen ortaya çıktığı dönemden kalan birkaç örnek daha vardır. Bu dönemler arasında sürekli bir geleneğin veya zihniyetin var olup olmadığını tespit etmek mümkün olmadığından, odak noktası Jeu Kitaplarında bulunan diyagramlar üzerinde kalacaktır.³ Bununla birlikte, Greko-Romen döneminde mistik diyagramların ve görüntülerin kullanımına ilişkin bazı ön tartışmalar, konuya yararlı bir giriş sağlayacaktır. 1 Mühürlerin, Diyagramların ve Görsellerin Dini ve Büyülü Kullanımı 1.1 Hekhalot veya Yahudi Yükseliş Edebiyatı Hekhalot edebiyatı, unsurları Milattan Önce ilk yüzyıllardan tespit edilebilen, "göksel 'saraylara' veya 'merkabah'a, Tanrı'nın göksel taht arabasına nasıl çıkılacağına (veya 'alçalacağına') ilişkin talimatlar veren mistik metinlerin Kabalistik öncesi külliyatı" olarak tanımlanabilir.⁴ Hekhalot veya ilahi dünyanın sarayları, 1 Jeu'da geçilecek hazinelere benzer görüntüler önerebilir. Sarayların her birinde, yükselen kişinin isimlerini ezberlemesi gereken ve uygun mühürleri göstermesi gereken meleksi koruyucular vardır: "Her birinin adı (melek) - ona mührünü gösterirsiniz ve o sizi sarayına getirir."⁵ Ancak mühürlerin nelerden oluştuğu açık değildir. 2 Örneğin bkz. Picatrix (10./11. yüzyıl), Peter de Abano'nun Heptameron seu elementa magica'sı. (1496), Johannes Trithemius'un Steganographia'sı (1500), Heinrich Cornelius Agrippa'nın Occulta Philosophia'sı (1533), John Dee'nin Monas Hieroglyphica'sı (1564), Arbatel de magia veterum (1575), Süleyman'ın Küçük Anahtarı. 3 Mümkün olduğunda kodeksteki resim de dahil edilecektir, ancak çoğu zaman el yazması o kadar hasar görmüştür ki, resimler korunmamıştır. Bu durumlarda C. Schmidt'in yeniden yapılandırmaları dahil edilecektir ve bunlar da çoğunlukla C.G. Woide ve M.G. Schwartz'e'nin transkripsiyonları, el yazması daha iyi durumdayken yapıldı. Bunlar, çoğu bilim insanının bu noktaya kadar kullandığı biçimdir; ancak çoğu zaman orijinalin doğru bir yansıması değildirler. 4 J.R. Davila, "Eski Yahudi Kıyametleri ve Hekhalot Edebiyatı" 105, Paradise Now: Essays on Early Jewish and Christian Mysticism, A.D. DeConick, ed. (Atlanta: İncil Edebiyatı Derneği, 2006), 105–125. 5 Hekhalot Zutarti, §413, alıntı: R.M. Lesses, Güç Kazanmak İçin Ritüel Uygulamalar: Erken Yahudi Mistisizminde Melekler, Büyüler ve Vahiy (Harrisburg, pa: Trinity Press International, 1998), 257.

--- SAYFA 86 ---

jeu 75 kitaplarındaki diyagramlar ve görselleri gösterilmemiştir. Bunlar doğrudan bedenine üzerine ya da vücuda iliştilen kağıt parçaları üzerine ya da ellerde tutulan bir nesnenin üzerine yazılmış ya da gerçekten de halkalara kazınmış olabilir.⁶ Ancak bunlar, "yedi sarayın girişindeki kapı bekçilerine pasaport olarak gösterilmesi gereken, meleklerin ya da tanrının yönlerinin büyüğü isimleri olarak" tanımlanır.⁷ Hem 1 hem de 2 Jeu'da, çağlar ve hazinelerden güvenli geçişe yönelik talimatlar, ψῆφος, üzerinde muhtemelen bir çeşit isim veya güç ifadesini temsil eden belirli bir sayının yazılı olduğu bir çakıl taşı.⁸ Bu talimatlarda, mühür şeması, adı ve şifre numarasının tümü hem metinde hem de yükseliş prosedüründe yakından bağlantılıdır. G. Scholem, Hekhalot metinlerinde ve Jeu Kitaplarında mühürlerin koruyuculara sergilenmesi ile mühürlerin her birine bir ismin atfedilmesi arasındaki paralelliklere dikkat çeker ve vaftiz mühürlerine eşlik eden formüllerin orijinal olarak İbranice kökenli olduğunu öne sürer.⁹ 1.2 Greko-Romen Büyüsü Her ne kadar Yunan Büyülü Papirüsleri ve mücevherler, hiçbirisi Jeu Kitaplarında bulunan diyagramlarla doğrudan bir paralellik sağlamaz. Birçoğu, etraflarında formüsel yazılar bulunan tanrıların veya iblislerin çizimlerini, büyüğü aksiyona katılan antropomorfik veya zoomorfik temsilleri içerir - dini mistik bir yükselişe güvenli geçiş garantisi eden soyut görüntülerden çok uzaktır. Bununla birlikte, hem papirüslerde hem de değerli taşlarda sıklıkla bulunan sembollerin veya "karakterlerin" kullanımını kısaca tartışmak faydalı olacaktır. Birçoğu Yunan harflerinin modifikasyonları gibi görünse de en yaygın sembollerden biri, her noktasında daire bulunan dört çapraz çizgiden oluşan sekiz köşeli bir yıldızdır.¹⁰ Sekiz köşeli yıldızın tarih öncesi kökenleri vardır, 6 R.M. Lesses, Güç Kazanmak İçin Ritüel Uygulamalar, 317-319. 7 G. Scholem, JewishGnosticism,MerkabahMysticismandTalmudicTradition (2. baskı; New York: jtsa, 1961), 32-33. 8 Belirli isimleri temsil etmek için sayıların kullanılması eski büyüde yaygındı; Bunun en iyi örneklerinden biri Βαυχωνωνχ'dir; bazı sihirli papirüslerde adının sayısal değeri 3663, adın yerine geçmektedir. Taş/isim bağlantısı için azizlere üzerinde gizli bir ismin yazılı olduğu bir taş vaat edildiği Vahiy 2:17'yi de karşılaştırın. Jeuian ritüelindeki ψῆφος hakkında Bölüm 1.4.1.3'e bakınız. 9 Bkz. G. Scholem, "Über eine Formel in den koptisch-gnostischen Schriften und ihren jüdischen Ursprung," Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche 30 (1931), 170-176. 10 Bkz. C. Bonner, Studiesin MagicalAmulets,ChieflyGraeco-Egyptian (Ann Arbor: University of Michigan Press, 1950), 194-195.

--- SAYFA 87 ---

76 bölüm 3 şekil 3.1 Karakterli sihirli mücevherler A. Mastrocinque, Catalog des intailles magiques du département des Monnaies, Médailles et Antiques (Paris: Bibliothèque Nationale de France, 2014), no. 159. Slg. Skoluda mn068. S. Michel, Bunte Steine—dunkle Bilder: magische Gemmen (München: Biering ve Brinkmann, 2001), no. 102. Fotoğraf Beate ve Wolfgang Skoluda'nın izniyle. ama belki de en iyi bilineni, Eski Babil'den Yeni Babil dönemlerine kadar Babil tanrıçası İştâr'la olan ilişkisidir.¹¹ Daha sonraki bu mücevherler ve büyüler bağlamında, A.A. Barb, kökenini tanrıların isimleri için Babil belirleyicisi olarak verir.¹² Sekiz köşeli şekil, aşağıda görüleceği gibi, kesinlikle 1 ve 2 Jeu'da bulunan belirli göksel varlıkların ötesine yükseliş için güçlü bir şekil olarak görülmektedir. Karakterlerin özel anlamı bilinmiyor, ancak yaygın oldukları açıktır - "Etiyopya'dan Ermenistan'a ve Endülüsten Yemen'e kadar tüm geç antik ve ortaçağ halklarının, dillerinin ve dinlerinin büyüğü geleneklerine girmişlerdir." "Cennet ve Dünya: Mezopotamya Göksel Kehanetinde İlahi-İnsan ilişkileri," 174n.20, Prayer, Magic, and the Stars in the Ancient and Late Antique World, S. Noegel, J. Walker ve B. Wheeler eds. (University Park, Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press, 2003), 169-186. 12 "Diva Matrix: P.P. Rubens'in mülkiyetinde olan sahte bir gnostik gravür ve bir sembolün ikonolojisi" 216n.48, Journal of the Warburg and Courtauld Institutes 16 (1953), 193-238. 13 G. Bohak, AncientJewishMagic:AHistory (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), 271.

--- SAYFA 88 ---

jeu 77 kitaplarındaki diyagramlar şekil 3.2 Örnek karakterler. Karakterleri İbrani alfabesinin harfleri olarak "çözmeye" çalışan bir Geniza parçası. Cambridge Üniversitesi Kütüphanesi'nin detayı, t-s k12.60 (verso). Cambridge Üniversitesi Kütüphanesi Syndics'in izniyle çoğaltılmıştır. veya mistik bir alfabe olarak gruplandırılmıştır. Bu ikinci kullanım daha sonraki insanlar arasında birçok spekülasyonun konusu oldu ve her işarete alfabetik bir eşdeğer atfederek kodlarını çözmek için birçok girişimde bulunuldu.¹⁴ Greko-Mısır büyüsü büyük olasılıkla onların nihai kökeniydi ve Jeu Kitaplarında mühürleme ve yükselme amaçlı benzer diyagramların varlığı pek şaşırtıcı gelmiyor. Özellikle sekiz köşeli figürün hem büyü mücevherlerde/papirüslerde hem de Jeu Kitaplarında bu kadar yaygın olması, özellikle ona atfedilen sembolik önemi anlatıyor. 2 Jeu bağlamında öncelikle "mühürler" kategorisinde yer alması (aşağıda tartışılacak olan türler veya karakterlerin aksine), mühürler potansiyel olarak düşman varlıklardan koruma sağlamak ve daha yüksek bölgelere erişim sağlamak için sunulduğundan, Jeu'lu yazarın onu muska anlamında özellikle etkili olarak gördüğünü öne sürüyor. Sekiz köşeli yıldız figürünün yaygınlığının ötesinde, diğer birkaç büyü mücevher de bazı ilgi çekici desenlere sahiptir (Şekil 3.3). Soldaki, 1 Jeu'daki bazı karakter diyagramlarına benzerken, sağdaki, 2 Jeu'daki on iki çağ boyunca yükseliş için verilen bazı mühürlere benzerlik taşır. Diyagramda gösterilen iki yıldız ve çok uzun zamanların göksel yükseliş/yıldız yolculuğu ile potansiyel bağlantısı göz önüne alındığında özellikle sonuncusu ilgi çekicidir. Güneş ve yıldız ilişkileri 14 G. Bohak, *Ancient Jewish Magic*, 274 arasında oldukça yaygındır.

--- SAYFA 89 ---

78 bölüm 3 şekil 3.3 Jeu Brit Kitaplarındaki değerli taşlar ve figürlerin karşılaştırılması. Muş. Env. g 233, ea 56233. Kaynak: S. Michel, *Die Magischen Gemmen im Britische Museum—Band i Text* (London: The British Museum Press, 2001), no. 227. Çizim British Museum Mütevelli Heyeti'nin izniyle çoğaltılmıştır. İngiliz. Muş. Env. g 1986,5-1,152. Kaynak: S. Michel, *Die Magischen Gemmen im Britische Museum*, no. 560. Çizim British Museum Mütevelli Heyeti'nin izniyle çoğaltılmıştır. Jeu 23 (1 Jeu) için "Karakter". Bayan Bruce 96, f. 40r. The Bodleian Libraries, Oxford Üniversitesi Mührü'nün 9. çağ (2 Jeu—Schmidt'in reproduksiyonu) mücevherlerinin izniyle çoğaltılmıştır. Bu, bu mücevherlerin Jeuian grubuyla ilişkili olduğunu iddia etmek değil, sadece benzer motiflerin varlığına işaret etmek içindir. Mücevherlerin işlevi belirsizdir; ancak, hem çağlardan hem de hazinelerden geçme talimatlarının, üzerinde muhtemelen bir adı temsil eden belirli bir sayının yazılı olduğu bir ψήφος, yani bir çakıl taşı tutmayı içerdiği zaten belirtilmişti. Mührün de böyle bir taş üzerine, yükselişte kullanılmak üzere kazınmış olması ihtimali vardır.

--- SAYFA 90 ---

jeu kitaplarındaki diyagramlar 79 1.3 Ofit Diyagramı "Gnostisizm" tarihinin en ünlü diyagramı olmasına rağmen bu şekil aslında korunmamıştır. Origen'in *Contra Celsum*'da verdiği kapsamlı açıklama tamamen açık değildir ve bilim adamları tarafından etkileyici çeşitlilikte yeniden yapılanmalarla sonuçlanmıştır.¹⁵ Bu bölüm aslında Celsus'un ve Origen'in iki ayrı tanımını veriyor gibi görünüyor; iki açıklama belirli açılardan farklılık gösteriyor. Diyagram, göksel (ve muhtemelen göküstü¹⁶) bölgelerin bir haritasını temsil eden dairelerden ve yükseliş töreninde kullanılacak mühürleri temsil etmiş olabilecek diğer görüntülerden oluşuyordu.¹⁷ şekil 3.4 Ofit diyagramının restorasyon örnekleri J. Arendzen, "Gnostisizm," 597, *The Catholic Encyclopedia* 6 (New York: Appleton, 1909) 592-602. B. Witte, *Das Ophitendiagramm nach Origenes' Contra Celsum* (Altenberge: Oros, 1993) 142. A. Mastrocinque, *From Jewish Magic to Gnosticism* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2005) 101. 15 Farklı modern bilimsel sunumların bir koleksiyonu için, bkz. T. Rasimus, *Paradise'daki 1-9. levhalar Gnostik Mit Oluşturmada Yeniden Değerlendirildi: Ofit Kanıtlarının Işığında Sethianizmi Yeniden Düşünmek* (Leiden: Brill, 2009). 16 Göküstü alemlerin şemaya dahil edildiğini düşünen akademisyenler arasında A. Mastrocinque, *From Jewish Magic to Gnosticism*, 96-101; A.H.B. Logan, *The Gnostics: Bir Erken Hristiyan Kültürünün Belirlenmesi* (Londra: t&t Clark, 2006), 43; T. Rasimus, *Paradise Reconsidered*, 244. 17 M.S. DeConick, *Practicing Gnosis: Ritual, Magic, Theurgy and Liturgy in Nag Hammadi, Mani-*

--- SAYFA 91 ---

80 3. Bölüm Diyagrama, yedi gezegensel arkonun adları ve açıklamaları ile birlikte geçmeleri gereken şifreler eşlik ediyordu.¹⁸ Ölüm sonrası veya meditasyon amaçlı bir yükseliş olarak, ruhun çeşitli bölgelerdeki yolculuğuna yardımcı olarak hizmet etmiş olabilir.¹⁹ Bu, aynı zamanda bir ölüm döşeği ritüeli²⁰ veya bir inisiyasyon töreniyle de ilişkilendirilebilecek bir "mühürleme" veya meshetme ile bağlantılıdır.²¹ Bunlar üzerinde çok az bilimsel mutabakat vardır. ancak bu olasılıklar 1 ve 2 Jeu'da bulunan ritüeller ve yükseliş açıklamalarıyla paraleldir. Vaftizler, öğrencilerin mühürlenmesiyle birlikte, ölüm döşeğindeki arınmalardan ziyade inisiyasyon amaçlı gibi görünmektedir; Celsus tarafından Mitraik inisiyasyon ayinlerine paralel olarak kurulan Ofit mühürlemesinde de olduğu gibi (Origen, Cels 6.22). Aslında "mühür" terimi ilk kilisede vaftizi veya inisiyasyon töreninin bir bölümünü ifade etmek için kullanılıyordu.²³ Ancak yükseliş prosedürü daha belirsizdir. Talimatlar büyük olasılıkla nihai bir ölüm sonrası yolculukta kullanılmak üzere tasarlanmıştır ve muhtemelen bir veya daha fazla coşkulu veya meditasyon dolu yolculukla önceden şekillendirilmiştir.²⁴ Bu yine Chaeen ve Diğer Geç Antik Edebiyat için en olası yorum gibi görünüyor. (Leiden: Brill, 2013), 37–74. 18 Origen, Cels 6.22–38. 19 Bazı akademisyenler, Origen'in şifreleri en dıştan en içeriye doğru sırayla sunması nedeniyle metnin bir yükselişten ziyade bir iniş sunabileceğini öne sürüyorlar (B. Witte, *Das Ophitendiagramm nach Origenes' Contra Celsum* vi 22–38 (Altenberge: Oros, 1993), 35–39, 101–102, 113, 125–128). Bununla birlikte, Origen'in ritüel sırasını etkilemeden bunları listenin başından sonuna kadar sırayla okuması mümkündür. 20 T. Hopfner, "Das Diagramm der Ophiten," 88–89, *Charisteria Alois Rzach zum Achtzigsten Geburtstag dargebracht* (Reichenberg: Stiepel, 1930), 86–98; N. Denzey, "Bu Bulunması Zor Ofitleri Takip Etmek: Yeniden Değerlendirilen Ofit Diyagramları" 98, 105–106; Frederik Wisse *Onuruna Yazılar*, ark: *The Journal of the Fakültesi of the Religious Studies* 33 (2005), 89–122; A.H.B. Logan, *Gnostikler*, 41–42. Denzey ayrıca anlatılan iki diyagramın farklı amaçlara yönelik olabileceğini, birinin bir morg ritüeli için, diğerinin ise canlı ve coşkulu bir yükseliş için olabileceğini öne sürüyor (115). 21 B. Witte, *Das Ophitendiagramm*, 39, 101–102; T. Rasimus, *Cennetin Yeniden Değerlendirilmesi*, 249–255; A.D. DeConick, "Ruhların Yolu Gezegenlerden Geçer." 22 Her iki tarafın argümanlarının bir tartışması için bkz. T. Rasimus, *Paradise Reconsidered*, 244–250. 23 H. Chadwick, *Origen: Contra Celsum* (Cambridge: Cambridge University Press, 1965), 342n1; E. Ferguson, *Erken Kilisede Vaftiz: İlk Beş Yüzyılda Tarih, Teoloji ve Liturji* (Cambridge: Eerdmans, 2009), özellikle 312–313 ve 338–339. İnisiyasyon olarak beş mührün "Gnostik" gizemi hakkında bkz. A.H.B. Logan, "Beş Mührün Gizemi: Gnostik İnisiyasyonun Yeniden Değerlendirilmesi", *Vigiliae Christianae* 51 (1997), 188–206. 24 Helenistik dünyada bu tema kombinasyonunun yaygınlığı hakkında bkz. A.F. Segal,

--- SAYFA 92 ---

Jeu 81 ofit diyagramının kullanımı kitaplarındaki diyagramlar da. Hayatta mühürlendikten veya arıdktan sonra, ruhun çeşitli kozmik tuzakları aşarak yapacağı uzun yolculuktan önce isimler veya şifrelerin ezberlenmesi gerekir.²⁵ Celsus'un bazı insanların "bazılarının aslan, bazılarının boğa ve diğerlerinin yılan veya kartal veya ayı veya köpek haline gelmesi için arkontik formlara" geri dönmesine ilişkin tanımı (Origen, Cels 6.33), bunu başarıyla tamamlayamayanlar için teriyomorfik reenkarnasyon kavramını akla getiriyor gibi görünüyor. Ölüm sonrası yükseliş. Ofit diyagramı, sunulacak şifre dizileri için düşündürücü bir araç, bir harita ve ezberlemeye yardımcı olabilir. Her ne kadar Jeu Kitapları genel bir resimli kozmolojik harita sunmasa da, 1 Jeu'daki Jeu diyagramları benzer bir amaca hizmet ediyor gibi görünüyor; çeşitli seviyelerin ana hatlarını çiziyor, her bir özel gözlemcinin veya koruyucunun konumunu tasvir ediyor ve her aşamada diğer içerikleri ve sakinleri sırayla ortaya koyuyor.²⁶ Her halükarda, hem bazı paganlar hem de Hristiyanlar tarafından bilinen Ofit diyagramı hakkındaki tartışmanın korunması, ikinci ve üçüncü mezhepler arasında bazı mezheplerin olduğunu göstermektedir. Yüzyıllar boyunca diyagramlar, özellikle yükselişe hazırlık olarak kabul edilen bir dini eğitim ve uygulama yöntemiydi. Jeu'lular, kesinlikle Ophite olmasa da, ilahi alemlerin sunumu için bu yöntemin bir versiyonunu açıkça benimsediler. 2 Jeu Kitaplarındaki Diyagramlar A.F. Segal'in gözlemlediği gibi, "kökenini bilmek bize kültürel bir öge hakkında bir şeyler söyler, ancak belirli bir kültürdeki anlamının yeterli bir tanımından çok uzaktır."²⁷ Daha geniş Greko-Romen din kültüründe ve hatta ana akım olmayan Hristiyanlığın diğer dallarında mühürlerin ve diyagramların kullanımı hakkında bir şeyler bilmek faydalıdır; ancak Jeu Kitaplarını üreten grup bunu kendi şartlarına göre yaptı. Bu nedenle, Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt Cilt. 2.23.2, ed. W. Haase (Berlin: Walter de Gruyter, 1980), 1333-1394. 25 T. Rasimus, Paradise Reconsidered, 277. 26 Bkz. Bölüm 1.2.1. B.A. Pearson ayrıca Jeu Kitaplarındaki diyagramlar ile Ophite diyagramındaki diyagramlar arasında bir amaç benzerliği olduğunu öne sürüyor, ancak her ikisini de aynı spesifik "Gnostik" dini geleneğe atfediyor; bkz. Roma ve Kıpti Mısır'da Gnostisizm ve Hristiyanlık (New York: t&t Clark International, 2004), 266-267. 27 A.F. Segal, Life After Death: A History of the Afterlife in the Religions of the West (New York: Doubleday, 2004), 175.

--- SAYFA 93 ---

[illegible]

--- SAYFA 94 ---

jeu kitaplarındaki diyagramlar 83 şekil 3.5 Jeu30 Türleri Yayılımları ortaya çıkarmak için hareket ettirilmeden önce yazın Yayılımları ne zaman ortaya çıkaracağını yazın Eğer ortaya çıkarırsa yazın Üst: Yayılmadan önce yazın. Altta: Karakteri (yüzünde) Birinci ses; Jeu 1 (hazine diyagramlarından ilki, karakter aşağıda) 30 Codex görüntüsü yayıldığında yazın, ms Bruce 96, f. 16r, 16v, 18r, 18v, 20r. Oxford Üniversitesi Bodleian Kütüphaneleri'nin izniyle basılmıştır.

--- SAYFA 95 ---

84 bölüm 3 Aşağıdaki şema aslında önceki tiple aynıdır, şimdi yayılmadan önceki hali olarak tanımlanmaktadır (□□□□□□□□□□□□□□). Bu, hemen ardından gelecek olan yayılımın yakınlığını vurguluyor. Yüzünde olduğu söylenen karakter diyagramının dahil edilmesi, burada ayrıca gelecek olanın bir yansıması olarak hareket ediyor. Karakterini oluşturan yedi ortak merkezli daire, ilk hazinenin üretimi için dönüşüyor gibi görünüyor: Baba onu hareket ettirdikçe ses çıkarıyor; ve "bir ses çıkardığında, yayılma olan bu ses ortaya çıktı. Birinden diğerine, hazineden hazineye doğru ilerleyen türdendi" (1 Jeu c4(8),16-19). Aşağıdaki diyagram, aşağıdaki hazine diyagramları/haritalarının prototipi olan bu sesi temsil etmektedir. Her ikisi de Jeu adını taşıyan dört eşmerkezli kare ve üç eşmerkezli daire vardır; bu belki de yedi eşmerkezli daireden oluşan Jeu'nun orijinal karakterinin ortaya çıkışının bir yansımasıdır. Hazine diyagramlarının konumsal veya fiziksel doğasını akla getiren, onun yeri veya topos'u olarak etiketlenmiştir. Son olarak, ortaya çıktığında onun türü ortaya çıkar (□□□□□□□□□□□□□□): şimdi yedi dairenin tamamı kapılarla tamamlanmış kareler olarak temsil edilir (alfalarla temsil edilir), Jeu'nun adını içerir, "[İsa'nın] Babasının dilinde". □□□□□□□□□□□□□□Jeu, onun ortaya çıkmasından önce metinde verildiği gibi. Hazinelerin potansiyel hükümdarından fiili hükümdarına dönüşümü tamamlandı. Ancak hâlâ hazine kademelerinin ortaya çıkıp onları doldurması gerekiyor. Baba onu bir kez daha hareket ettirir ve Jeu yine kendi yerinden ses vererek kendi yayılımlarını harekete geçirir. Böylece tartışma gerçek tanrıdan onun yayılımlarına ve bunların geri kalan hazineleri dolduran yayılımlarına doğru kayar. 2.2 Hazine Başkanlarının Karakterleri Hazinelerin her biri, Jeu adının eklendiği gizemli bir isme sahip bir varlık tarafından yönetilen çok sayıda yayılıma ev sahipliği yapar. Bu hükümdar, hazine haritasının ortasında tasvir edilmiştir; kendisine giden yollar peçelerle örtülü ve gözlemciler tarafından korunmaktadır.³¹ Her durumda, hazine düzeninin bu temsiline altı, o hazinenin başının karakterini temsil eden bir diyagram bulunmaktadır. Karakter diyagramları yukarıda tartışılan türlerle birçok özelliği paylaşır. Çoğunlukla değişen sayılarda eşmerkezli dairelerden oluşurlar. Bazıları jant tellerine veya çaplarına göre bölünmüştür; bazılarının kareleri veya dikdörtgenleri vardır; ve bazıları ünlüleri desenin bir parçası olarak tasvir ediyor. ³¹ Haritaların ayrıntıları ve düzenlemeleri hakkında daha fazla bilgi için Bölüm 1.2.1'e bakınız.

--- SAYFA 96 ---

jeu kitaplarındaki diyagramlar 85 şekil 3.6 Hazine yöneticilerinin karakterleri³² Jeu 2 Jeu 3 Jeu 4 Jeu 5 Jeu 6 Jeu 7 Jeu 8 Jeu 9 Jeu 10 Jeu 11 Jeu 12 Jeu 14 Jeu 15 Jeu 16 Jeu 17 Jeu 18 Jeu 19 Jeu 20 32 Codex görüntüleri Bayan Bruce 96'dan, f. 20r, 20v, 22r, 22v, 24r, 24v, 26r, 26v, 28r, 28v, 32r, 34r, 34v, 36r, 36v, 38r, 40r, 40v, 42v, 44v. Oxford Üniversitesi Bodleian Kütüphaneleri'nin izniyle basılmıştır.

--- SAYFA 97 ---

86 bölüm 3 şekil 3.6 Hazine yöneticilerinin karakterleri (devam) Jeu 21 Jeu 22 Jeu 23 Jeu 24 Jeu 25 Jeu 26 Jeu 27 Jeu 28 Bu sembollerin kullanımına ilişkin herhangi bir bilgi verilmemiştir; metin her birini basitçe "Onun karakteri" olarak etiketliyor. İlk Jeu'nun karakterinde olduğu gibi bunların da yüzlerinde temsil edilmiş olması muhtemeldir. Bu, onların, kendi alanlarından geçmelerine izin vermek için gösterilen mühürlerin aksine, Jeu-varlıkların kendilerindeki tanımlayıcı işaretleri temsil ettikleri anlamına gelebilir.33 Bununla birlikte, karakterlerin türetildiği sistem belirsizliğini koruyor ve yarıdan fazlası eksik olduğundan, herhangi bir yorum varsayımsal kalacaktır. Bunların kullanımının, yukarıda tartışıldığı gibi genellikle arka arkaya birkaç dizi halinde görünen bir tür büyülü alfabeyle atıfta bulunan "karakterler" teriminin daha tipik Greko-Romen büyülü kullanımına benzemediği belirtilmelidir. Görsel olarak farklı olmalarının yanı sıra bunlar, alfabetik kod anlamına gelmeyen varlıkların sembolleridir. Bunlar bireysel olarak, belki de yükseliş yolu boyunca karşılaşılabilecek varlıklar için tanımlayıcı işaretler olarak sunulurlar. Bu bölümün tamamının harita işlevi gördüğü göz önüne alındığında bu kullanım mantıklı olacaktır. 2.3 Mühürler Temel olarak sembolik veya temsili görünen tür ve karakterlerin aksine, mühürler pratik veya ritüel bağlamlarda kullanılır.34 Mühürlerin kullanıldığı üç tür örnek vardır: 33 E'den yükseliş. Crégheur, karakter resimlerinin aynı zamanda ahşap, taş veya metale damga olarak oyulmuş olabileceğini öne sürer (Édition critique, traduction et Introduction des 'deux Livres de Léou' (ms) Bruce 96), avec des Notes philologiques et textuelles [PhD diss, University of Laval, 2013], 137), mühürlerin kullanılmış olabileceği kadar. 34 Diğer çeşitli Gnostik bağlamlardaki mühürlere yapılan atıflar için bkz. E. Crégheur, Édition critique, 155n.506.

--- SAYFA 98 ---

jeu 87 hazineleri (1 Jeu), çağlar boyunca yükseliş (2 Jeu) ve vaftizler/gizemler sırasında arkonların kötülüğünü ortadan kaldırmak için (2 Jeu) kitaplarındaki diyagramlar. Her ne kadar metinler ayrı olsa ve biraz farklı prosedürler kullansa da, her iki yükseliş seviyesi için de mühürlerin kullanımı benzerdir. 2.3.1 Hazine Mühürleri Hazine mühürleri, gerçek tanrının yerine giden yolda her hazineden geçmek için gereken bir dizi bilginin parçasıdır. İnsanın kendini mühürlemesi gereken mührün yanı sıra, bir kez okunması gereken mührün adı da vardır; Şekil 3.7 Hazine mühürleri ve adları 54.(?) Hazine Mührü Adı: □□□□□□□□ Şifre: □□□□(70331) Oku (üç kez): □□□□□□□□ 55.(?) Hazine Mührü Adı: □□□□□□□□ Şifre: □□□□(30515) Oku (üç kez): □□□□□□□□□□□□ 56. Hazine Mührü Adı: □□□□□□□□ Şifre: □□□□(90410) Oku (üç kez): □□□□□□□□ 57. Hazine Mührü Adı: □□□□□□□□□□□□ Şifre: □□□□(90419) Oku (üç kez): □□□□□□□□□□□□ 58. Hazine Mührü Adı: □□□□□□□□ Şifre: □□□□(90122) Oku (üç kez): □□□□□□□□ □□□□□□□□ 59. Hazine Mührü Adı: □□□□□□□□ Şifre: □□□□(90187) Oku (üç kez): □□□□□□□□

--- SAYFA 99 ---

88 bölüm 3 60. Hazine Mührü Adı: ██████████ Şifre: █████(30885)35 Oku (üç kez):

██████████ bir elinde; ve üç kez okunması gereken ikinci bir isim. Yükselen kişinin kendisini mühürle mühürlemesi, diyagramlara daha aktif bir ritüel amaç kazandırır. Hekhalot literatüründe isimlerin/mühürlerin mistik bir yükselişle birlikte kullanılması ve belirli yemin bağlamlarında işaretlerin veya muskaların elde tutulması gerekliliği yukarıda tartışılmıştır.³⁶ Buradaki tüm unsurlar, yükselenin bilgisini sergilemek için bir araya gelir ve bu da onun yükselmeye layık olduğunu iletir. İşaretler gösterildiğinde ve uygun sözler söylendiğinde, tüm gardiyanlar uzaklaşarak hazineden geçişe izin verir. Şu ana kadar tartışılan tip ve karakterlerin daire desenlerinin aksine mühürler öncelikle düz çizgilerden ve köşeli şekillerden oluşuyor. Ayrıca sonsuzluk yükseliş mühürleri arasında büyük önem taşıyan, genellikle sekiz noktadan oluşan parmaklık veya yıldız desenleri de ön plana çıkıyor. Bu mühürlerin, mührü doğru istasyonda taşıyıcıya basmak için taşınacak olan eşlik eden şifre numarasıyla birlikte bir çakıl taşına veya değerli taşa oyulması amaçlanmış olabilir. Mühür veya σφραγίς terimi, bir baskı veya işaretin yanı sıra, aynı zamanda bir mühür yüzüğündeki taş veya mühür anlamına da gelir.³⁷ Greko-Romen kültüründe, bazıları bu mühürlere benzer desenlere sahip, muska görevi gören oyulmuş değerli taşların önemi yukarıda görülmüştür. E. Crégheur'un Schmidt gibi şifre numarasını 30885 olarak verdiği, ancak Kıpti şifresini Woide'dan sonra █████ olarak gösterdiği göz önüne alındığında, fiziksel nesnelerin büyük olasılıkla ölüm sonrası bir olaya yönelik hazırlığın bir parçası olarak görülmesi tamamen şaşırtıcı değildir. 36 Bölüm 3.1.1. 37 Liddell ve Scott, Greek-English Lexicon, (7. baskı 1883) 1513-1514'teki tanıma bakınız.

--- SAYFA 100 ---

jeu 89 kitaplarındaki diyagramlar, Mısırlıların merhumla birlikte eşya bırakma uygulaması - kişinin uygun noktalarda söylenecek uzun ve karmaşık isim ve büyü dizilerini hatırlamada yardıma ihtiyaç duyması durumunda Ölüler Kitabı'nın kopyaları da dahil.³⁸ "Orfik" altın tabakalar, ölüm sonrası yolculukta yardım için Greko-Romen dönemi metinlerinin örneklerini temsil ediyor; Styx Nehri boyunca feribot yolculuğunun ücretini ödemek için ölen kişinin ağzına bozuk para koyma şeklindeki Greko-Romen uygulaması da düşünülebilir. 2.3.2 Aeon Mühürleri Aeon mühürleri, düz çizgilerin veya yıldız desenlerinin yaygınlığı ve bunların yükselişte pratik kullanıma yönelik formüllere dahil edilmesi de dahil olmak üzere hazine mühürleriyle birçok özelliği paylaşır. Hazine deseninde olduğu gibi üç kez tekrarlanacak tek bir isim yerine, burada mühür, isim ve şifrenin sunumundan sonra çağrılacak üç benzersiz isim var.³⁹ Artık şifre tek el yerine iki elle tutulacak. İlginçtir ki, 8. aeon'a kadar olan şifreler, aeon'a karşılık gelen rakamla başlar.⁴⁰ Şekil 3.8 Aeon mühürleri ve adları 1. Aeon Mühür Adı: ████████ Şifre: █████(1119) 2. Aeon Mühür Adı: ████████ Şifre: █████(2219) 3. Aeon Mühür Adı: ████████ Şifre: █████(3349) 4. Aeon Mühür Adı: ████████ Şifre: █████(4555) 38 Her ne kadar Ölüler Kitabı, M.Ö. 1. yüzyılda cenaze edebiyatı külliyatı olarak kullanılmayı bırakmış olsa da (J.H. Taylor, Journey through the afterlife: Ancient Egypt Book of the Dead [London: The British Museum Press, 2010], 59), buradaki motifler kullanılmaya devam edildi. 39 13. ve 14. çağlarda isim sayısı daha fazladır. İlk on ikinin modeli, zodyakla olan bağlantıları ve 36 dekanal yıldızın bu bölgelerle olan ilişkisi ile ilgili olabilir. Bkz. Bölüm 2.3. 40 Burada ve bazı vaftiz mühürlerinde şifre numaraları da sayısal versiyonun yanında kelimelerle de yazılmıştır. Benzer işlevi gören ancak biraz daha eski bir kökene sahip olduğu anlaşılan bir metinde yer alan hazine mühürlerine eşlik eden şifrelerde rakamlar tam olarak yazılmadığından, bu rakamın uzun olması muhtemel görünüyor.

--- SAYFA 101 ---

[illegible]

--- SAYFA 102 ---

Jeu 91 kitaplarındaki diyagramları Mühürlerden en az dördünün sekiz köşeli yıldız versiyonlarından oluşması bu figürün önemini göstermektedir. Açıkça bu tehlikeli alanlarda korunmaya yönelik güçlü bir amblemi temsil ediyor. Hazine mühürlerinde kullanılması, aynı zamanda bu metinleri üreten grubun dünya üstü varlıklara yükselme potansiyeline olan inancını da doğruluyor. Mısır hiyerogliflerindeki diyagramların parçalarının kökenlerine ilişkin bazı ipuçları bulunabilir: örneğin, ilk zamanlarda birçoğunun gökyüzünü desteklediği düşünülen güneş veya sütun sembolü.⁴² Grubun kökenlerinin Mısır'dan geldiği açıkça göz önüne alındığında, bu cazip bir olasılıktır; ancak, diyagramların yalnızca bazı bölümlerinin bu tür potansiyel etkiye sahip olması ve grubun hiyerogliflerin iyi bilindiği bir ortamdan olması zamansal uzaklığı, böyle bir önerinin benimsenmesinde ihtiyatı artırmaktadır. Her halükarda, mühürler bağlamında sembollerin kullanımı belirsizdir ve anlamlarına ilişkin daha derin yorumlar varsayımsal kalır.

2.3.3 Vaftiz Mühürleri Üç vaftizin (su, ateş ve Kutsal Ruh) ayrıntılı açıklamaları ve "arhonların kötülüğünü ortadan kaldıran gizem" 2 Jeu'da muhafaza edilir; bunların her biri iki mühür içerir: birincisi, katılımcıların sunumu ve hazırlanmasından sonra, ancak duadan önce ve ikincisi vaftiz veya gizem ve ritüel yemeğin tamamlanmasından sonra sunulur. Ayinin ortasında kullanılanlara, yükselişte kullanılan mühürleri hatırlatan bir "gerçek isim" ve ayrıca başka bir kelime veya isim şeklini alan bir "yorum" verilir. İki ismin kullanılmasının, Yunanca tercümede çarpıtılmış, bazı varlıkların gizli bir ismini ve ifade edilebilir bir ismini sunan İbranice bir formülle ilgili olması muhtemeldir.⁴³ Bu mührün duadan önce takdim edilmesi, bunun çağlar ve hazine mühürleri gibi, çağrılacak varlıklara bilgi ve değerlilik sembolü olarak kullanıldığını düşündürülebilir. İlk mühürler, yükseliş mühürlerinde çok sık kullanılan yıldız amblemlerine benzer dal dairelerinden oluşur ve üçüncü vaftizin mühründe sekiz kollu yıldızın kendisi bulunur.⁴⁴ İlk ikisinin güneş ve ay bağlantıları olabilir, 42 E.A.W. Budge, Mısır Ölüler Kitabı (1895; yeniden basım: New York: Dover Publications, Inc., 1967), ci. 43 G. Scholem, "Über eine Formel", 175–176. 44 M. Rognstad bu diyagramların ilk üçünde Hayat Ağacı, on dört çağ ve Venüs ya da İştar'ın tasvirlerini görüyor ("Gnostiske initiasjonritualer: En studie av initiasjonsritualene i 2. Jeubok i Codex Brucianus." [Yüksek lisans tezi: Bergen Üniversitesi, 2006], 48–53). Bununla birlikte, grubun Yaratılış mitolojisini (3ps'deki Enochic referansının ötesinde) kullandığına dair herhangi bir göstergenin bulunmaması göz önüne alındığında, kanıtlar tamamen ikna edici değildir.

--- SAYFA 103 ---

92 bölüm 3 şekil 3.9 Vaftiz mühürleri. Üst sıra—ritüel öncesi; alt sıra - sırasıyla on iki ve on dört dalları göz önüne alındığında, Arhontların Kötülüğünü Ortadan Kaldıracak Ritüel Sonrası Su Ateşi Kutsal Ruh Gizemi, güneşin içinden geçtiği zodyak istasyonlarını ve ayın büyüme periyodunun günlerini temsil eder. Her ne kadar bu spekülatif olsa da, grubun ışığa olan ilgisi ve metinler boyunca iki aydına olan yüksek saygısı, bunu daha ileri araştırmalar için makul bir yol haline getiriyor. İkinci mühürler isimlerle ilişkili değildir ancak kullanımları biraz daha açıktır: müritlerin alınlarına mühürlenmiştir.⁴⁵ Bu mühürler daha küçük ve basittir, belki de alında çoğaltılmalarını kolaylaştırmaktadır. Daha tipik Hristiyan mesnetmesinde veya Mısır'daki cenaze hazırlıklarında olduğu gibi yağ kullanılmış olabilir. Bunlar kötülüğü ortadan kaldırmak ve yeniden doğmak için yapılan ritüellerdi ve kişiye ölüm sonrası ilahi dünyanın en yüksek bölgelerine yükselme hakkı veriyordu. Kutsal Ruh'un vaftizine ilişkin ikinci mührün ka veya ruhsal öz anlamına gelen hieroglifle benzediğini belirtmek ilginçtir:☩. Bu ritüellerde tütsü sunuları için kullanılan malzemeler de Mısır tapınaklarında kullanılan kyphi tütsü tariflerine benzemektedir.⁴⁶ Aynı uyarı notları geçerli olsa da yukarıdaki yükseliş mühürlerinde olduğu gibi bu kategorideki diğer mühürler için de Mısır öncüllerinin aranması mümkündür. Gerçek şu ki, çağlardan söz edildiğinde sayıları her zaman on iki veya on üçtür ve daha geniş Jeuian külliyatı içinde Venüs'ün yüksek ilahi rolüne dair hiçbir ipucu yoktur. Armatürler olarak güneş ve ay, ruhlarda ve ışığın yenilenmesinde çok daha güçlü bir rol oynar. ⁴⁵ Son ritüelin ikinci mührü, iki isimle ve açık bir mühür yerleşimi olmaksızın, ilk mühürlerin özelliklerini paylaşır. ⁴⁶ Bkz. L. Manniche, *Sacred Luxuries: Fragrance, Aromatherapy, and Cosmetics in Ancient Egypt* (Ithaca, New York: Cornell University Press, 1999), 47–59.

--- SAYFA 104 ---

Jeu kitaplarındaki diyagramlar 93 Arhontların kötülüğünü ortadan kaldıran gizemdeki son mühür, öğrencilerin ölümsüz olmasına neden olur ve daha sonra yükselişte İsa'yı takip etmelerine olanak tanır (2 Jeu b30(68),3–6). Daha sonra çağlardan nasıl geçileceğine dair talimatlar verilir. Bu ritüellerin sağladığı arınma (son mühürlemelerle örneklendirilmektedir) katılımcıya ölümsüzlük verir ve ışığın krallığında yer alma hakkına doğru atılan ilk adımdır. 3 Sonuç Diyagramlar, iki Jeu Kitabının yazarları için dini öğrenmenin ve uygulamanın hayati bir yönüydü. İçerdikleri bazı semboller antik dünyada yaygın olsa da, buradaki kullanımları günümüze ulaşan metinler arasında benzersizdir. Her ne kadar bu metinler evrenin kökenine dair İncil'deki bir gelenekten tanınabilecek bir mit sunmasa da, ilk türlerde ve hazine haritalarında sunulduğu şekliyle hazinelerin tüm sakinleriyle birlikte -en yüksek tanrının ilhamı ve gerçek tanrının eylemleriyle- aşamalı olarak ortaya çıkışı, kesinlikle bir yaratılış teorisini akla getiriyor gibi görünüyor. Bu açılımı sembolik görüntüler ve haritalar aracılığıyla temsil ediyorlar. Belki de risalelerin doğasından dolayı, insanın ve dünyanın kökenleri yoktur. Burada ilahi alemlerin nüfusu, doğası ve navigasyonu son derece önemlidir. Metinler, göksel yapı hakkında bilgi vermenin yanı sıra, ruhun kurtuluşu ve kozmosta yükseliş için gerekli olan ritüelleri ve bilgiyi özetleyen bir ritüel el kitabı görevi de görüyor. Mühürlerin, onlara eşlik edecek isim ve numaraların da dahil olduğu açıkça incelenip ezberlenmesi amaçlanmıştı. Vaftiz ritüelleri, bir ruhun nihai yükselişi için ilk hazırlıkları sağladı, onu günahattan arındırdı ve kötülüğü uzak tutmak ve onu saf olarak tanımlamak için mühürlledi. Mühürleme ritüelin başlamasını sağlar ve mühürleme ritüeli kalıcı bir saflıkla sona erdirir. Prosedürün tamamen ölüm sonrası bir prosedür olup olmadığına veya yaşamda ilk kez meditasyon veya esrime yükselişinin meydana gelmesine bakılmaksızın, mühürler yükseliş için koruma sağlar ve isimleriyle birlikte bilginin ve yolculuğa devam etme gücünün kanıtını sunar. Bu nedenle, bu metinleri kullanan grup için diyagramlar, evrensel yaratılış, ilahi yöneticiler, bireysel ruhun yükselişi ve arınma ritüelleri - esas olarak ilahi kavrayış ve uygulamanın her yönü - kavramlarıyla ilişkilendirilir. Tüm bunların bilgisinin, öte dünyada nihai barışa ve yüceliğe ulaşmak için gerekli olduğu düşünülmektedir. Kozmolojik yapının açıkça değiştiği ve en yüksek alemleri çevreleyen dilin çarpıcı biçimde değiştiği daha sonraki Pistis Sophia metinlerinde bile, bireysel mühürler ve diyagramlar hakkındaki bu bilginin gerçek bir usta için hala gerekli görüldüğüne dair ipuçları verilmektedir.

--- SAYFA 105 ---

94 3. Bölüm Cezalar, dünyevi davranış ve protokoller ve zahiri tefsirlerle önemli ölçüde ilgilenen bu daha sonraki, daha giriş niteliğindeki metinlerin, bilginin bu en kutsal ve sırrını sunmaması belki de şaşırtıcı değildir. Bununla birlikte, yazarlar okuyuculara bu gizemleri "Jeu Kitapları"nda bulmaları konusunda teşvik ettiğinden, varlığı ve önemi devam etmektedir. Başından sonuna kadar bu bilgi, bir bütün olarak Jeuian sisteminin soteriolojik inançlarının ve uygulamalarının önemli bir parçası olmaya devam ediyor.

--- SAYFA 106 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_006 bölüm 4 4 Pistis Sophia (a) 1 Metne Giriş Pistis Sophia metinlerinin bölünmesi henüz çözülmemiş bir konudur. Elyazmasındaki başlıklar onu en az dört kitaba ayırıyor ve H.C. Puech şunu gözlemliyor: "Bugün, el yazmasının dört bölümünün iki farklı gruba bölünmesi gerektiği konusunda neredeyse oybirliğiyle fikir birliğine varıldı."1 Bu nedenle, metnin dört bölümden veya metinden oluşması bilimde geniş çapta sorgulanmamaktadır; kabul edilen iki grup 1-3ps ve 4psinSchmidt'tir. Ancak G.R.S.Mead, dörtlü bölmeyi benimsemesine ve 3 ve 4ps'nin parçalarını daha büyük bütünlerin alt bölümleri olarak görmesine rağmen haspositedasmanyassixbooks'tur.2 F. Legge, bunların yaygın olarak kabul edilen görüşe göre ters kronolojik sıraya göre oluşturulduğunu kabul etse de, burada kullanılan bölmeleri kabul eder.3 Mevcut argüman için, en azından beş metin açıkça ayırt edilebilmektedir. Schmidt'in dördüncü kitabında sekiz sayfalık bir boşluk var ve içerik, temalar ve hatta varsayılan kozmolojiler bu boşluktan önce ve sonra önemli ölçüde farklılık gösteriyor, bu da bunların ayrı çalışmaların parçaları olduğunu gösteriyor. Burada 4psa ve 4psb olarak adlandırılacaklardır. 136-143. bölümlerden oluşan 4psa, öncelikle kozmolojik ve astrolojik spekülasyonlar ve ritüel gelişimle ilgilenir. İsa'nın bir sunak önünde, kendisinin ve öğrencilerinin, İsa'nın rollerini açıkladığı alt kozmolojik bölgelerden bazılarına tanıklık etmelerine olanak tanıyan bir ritüel dua ile açılıyor. Kitabın büyük bir kısmı, çağlar boyunca düşmüş arkonların Jeu tarafından burçlar küresine hapsedildiğine dair bir efsane sunuyor; kötü Midst'in (□□□□) krallıklarını, hükümdarlara uygun açıklamalarla ve her hükümdarın insanlığa uyguladığı günahlar ve cezalarla birlikte tanıtıyor ve ana hatlarını çiziyor; ve Midst'in her hükümdarı (□□□□) tarafından eziyet edilen günahkarlar serbest bırakıldığında gezegenlerin konumlarını anlatıyor. Metnin geri kalanında İsa, enkarnasyonunun unsurlarını ve bunların dünyadaki rollerini yorumluyor ve 1 H.C.'yi yönetiyor. Puech, "Pistis Sophia", 362; New Testament Apocrypha, Cilt 1, W. Schneemelcher, ed., R. McL. Wilson, çev. (Cambridge: James Clarke & Co. Ltd., 1991), 361-369. 2 G.R.S. Mead, Pistis Sophia: Magdalalı Meryem, İsa ve Müritlerinin Gnostik Geleneği (1921; yeniden basım: Mineola, ny: Dover Yayınları, 2005), xxiii-xxv. 3 F.Legge, "Giriş,"PistisSophia,G.Horner,ed.andtrans.(London:Societyfor Promoting Christian Knowledge, 1924), vii-xlvi.

--- SAYFA 107 ---

[illegible]

--- SAYFA 108 ---

4 pistis sophia (a) 97 Hazine (4psa 141[368]). Bu, madde ve üst ışık dünyasının tamamen ayrı veya uyumsuz olarak görülmediğini gösteriyor; madde yalnızca bir yan ürün olsa bile hâlâ Hazine ile bazı bağları var. Bu metnin odak noktası olmamasına rağmen, Işık Hazinesi hâlâ kozmolojik yapının zirvesidir ve kaynağı İsa'nın manevi Babasıdır. Jeu Kitaplarında vaftiz dualarını alan Baba, dualara daha büyük bir güç veren gücün ismine sahiptir. Jeu öncelikle organize ettiği ve emrettiği görünür evrende çalışır; ancak, burada hala Hazine'nin bir parçası veya başka bir adı olan hakkın yerinde ikamet ediyor. 2.2 Hakkın Yeri İsa, öğrencilerine verilen hakkı "bizim yerimiz" olarak tanımlar (4psa 138[358]) - bu, hakkın yerinin, belgenin geri kalanının arıtılmış ışık ve ruhların nihai hedefi olarak sunulan Hazine ile doğrudan ilişkilendirilmesi durumunda çok daha anlamlı olur. Bu açıklama, 2 Jeu'da sunulan taslakla neredeyse aynı olan bölgeler için gelir. (b18(56),18-26). Her bölge için öğrencilerine kendi gizemini ve orada yaşayan varlıkları çağırmanın yolunu vaat ediyor. Burada Işık Hazinesi'nden söz etmek sağdaki yeri takip eder, ancak bunların ayrı bölgeler olduğunu şart koşmaz. Bunun yerine, Ortadan (□□□□□) sonra, İsa farklı bir ifade kullanarak, onlara Hazine gizemini verme diline dönmeden önce öğrencilerine doğru olanların, yani "bizim yerimizin" vaftizini vereceğini söylüyor. Bu durum, hakkın yerinin Hazine ile onun bir parçası olacak kadar yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Sağdakilerin vaftizi, Hazine'ye girmeden önce basit bir gerekliliktir; "sağdakiler" orada yaşayanlardır. Jeu'nun ayrıca sağdan geldiği de söylenir (4psa 136[355], 139[361]). 1 Jeu'da Jeu gerçek tanrı olarak anılırken ve 2 Jeu'da gerçek tanrı ve Jeu aynı işlevleri sürdürerek ayrı figürler halinde birleştirilirken, burada "gerçek tanrı" unvanı tamamen kullanım dışı kalıyor. Jeu, özellikle maddi çağların kozmik organizatörü rolünü sürdürüyor; Adamalar Sabaoth'un asi arkonlarını bir "Heimarmen küresine" bağlar ve Jabraoth'un iyi, inanan arkonlarını "Güneş ışığının mevcudiyetinde, Midst'tekilerin yerleri (□□□□□) ile görünmez tanrının yerleri arasındaki arıtılmış bir havaya" taşır (4psa 136[355-356]). Buradaki Heimarmen küresi zodyaktır, sabit yıldızların küresidir, böylece günah işleyen çağları maddi alem içinde bağlar; aksine □□□□□ ışık aleminin sınırındır, ruhların yargıcının ikamet ettiği yerdir - tam olarak ışık aleminin bir parçası değildir, aynı zamanda maddi çağların erişiminin ötesindedir. Asi arkonları hapsedip organize etmenin yanı sıra, beş gezegene de güçler veriyor.

--- SAYFA 109 ---

98 4. Bölüm ve bu alandaki rotalarını belirliyor. Jeu ayrıca "Hazine'nin ışığıyla ortaya çıkan tüm arkonların, tanrıların ve güçlerin sağlayıcısı" olarak tanımlanır (4psa 139[360]). Böylece maddi bölgeler ve varlıklar üzerinde güç uygular, ancak Işık Hazinesi'nde kalır ve gücünü ondan alır. Jeu aynı zamanda İsa'nın Babasının Babası olarak da adlandırılır (4psa 136[355]; 139[359]; 139[360]), bu, İsa'nın yaklaşılamaz veya Tarif Edilemez Olan'dan geldiği göz önüne alındığında potansiyel olarak kafa karıştırıcı bir isimdir. Bu başlığın anahtarı 3 sayfalarda ima ediliyor ve 2 sayfalarda açıklanıyor: Büyük İyi Sabaoth, İsa'nın, ruhunun "babası"na veya onun dünyevi enkarnasyonunun gücüne atıfta bulunarak Baba adını verdiği kişidir; Jeu da bu Büyük Sabaoth'un babasıdır. O halde İsa'nın ikili babaları vardır: Onun gerçek ya da manevi babası olarak yaklaşılamaz ya da anlatılamaz olan tanrı ve onun dünyevi ruhunun babası olarak Büyük Sabaoth. Büyük İyi Sabaoth da sağ tarafta veya Hazine'nin olduğu yerde ikamet eder, sağdakilerin yükseklerinden bakar ve Jeu gibi kötü arkonların diyarlarından birinden ruhların özgürleştirilmesine katılır (4psa 139[361]).⁵ Bir diğer önemli figür sağın yerinde ikamet eder: Zorokothora Melchisedekis, Jeu ile birlikte tasvir edilir, metnin söylediği gibi, "bu ikisi tek başındır" harika ışıklar" (4psa 139[360], vurgu bana ait). Rütbelerinin zamanı geldiğinde birlikte hareket ederler: Arhontların arıtılmış ışığını ortadan kaldırmak için aşağıya inerler ve bunu bıraktıklarında birlikte "Işık Hazinesi'nin yerlerine çekilirler" (4psa 139[360]). Zorokothora Melchisedek "ışıkları taşıy ve onları Ortadakilerin (□□□□) kapısına götürür ve onları Işığın Hazinesine götürür", bu sırada Jeu sağdakilerin yerlerine çekilir (4psa 139[360–361]), bu da aralarında herhangi bir yer olmadığı önerisini destekler. □□□□ve Hazine'nin olduğunu ve Hazine ile hakkın yerinin aynı olduğunu. Önceki metinlerde de görüldüğü gibi, Hazine'de birden fazla bölge var ve buradaki iki figür, Hazine içindeki kendi görevlerine geri dönüyor. Zorokothora Melchisedek öncelikle arkonlardan arıtılmış ışığı taşıy ve onu Işık Hazinesine getirir; ancak o aynı zamanda Jeu'nun yaptığı gibi (4psa 140[362–364]) işkence gören ruhları arkantik alemlerden salıverme sürecine de katılır. Bu şekilde, arkonların bakımına katılarak, ancak daha çok bir haberci ve hamal olarak hareket ederek neredeyse Jeu'ya eşit bir konumdadır.⁶⁵ Bu konuda MacDermot'un tercümesine katılmıyorum. "□□□□□q6□□□□□□□□□□x□□□□□□□□□□□□" "sağdakilerin üzerine yüksekten bakıyor" (benimkine vurgu yapın). Anlamı, hakkın yükseklkte olmasıdır. 6 Melkisedek Yahudi, Hristiyan ve bazı Gnostik gruplarda bilinen bir figür olmasına rağmen,

--- SAYFA 110 ---

4 pistis sophia (a) 99 2.3 4psa'da, üç üçlü güce sahip tanrılar artık 4psa'nın sakinleri değildir, ancak metinlerin geri kalanı boyunca orada kalacakları on üçüncü aeon'a taşınmışlardır. Jabraoth'un altı çağının arkonları, ışığın gizemlerine inanan tövbekar arkonlar olarak yerlerini aldılar. Çok uzun zaman içindeki yerlerinden "4psa'nın yerleri arasında ve görünmez tanrının yerleri arasında, güneş ışığının bulunduğu temiz bir havaya" taşınarak ödüllendirilirler (4psa 136[355-356]).⁷ 4psa'da yine on üçüncüden sonraki bir sonraki büyük alem. çok uzun zamandır ve gizemlere inanan varlıklarla akrabadır. Jabraoth'un 4psa ile on üçüncü çağ arasına yerleştirilmesi, 4psa kendisinin, daha yüksek alemlere girmeden önce bir araf veya bekleme alanından, bir yargılama yeri olarak daha sonraki metinlerde daha kabul edilen rolüne, yani Işık Bakiresi, ruhların yargıcına doğru hareket ettiğini gösteriyor. Işık Bakiresi'ne bu metinde açıkça atıfta bulunulmamaktadır, ancak daha sonra görüleceği gibi,⁸ 4psa'deki "güneşin ışığı" onun varlığını akla getirir ve tanımlandığı gibi âlemin genel rolüne ve doğasına uyar. Ancak 4psa ile ilişkili ana figür İyi Küçük Sabaoth'tur. Zodyak küresindeki arkonların üzerinde gezegenleri temsil eden beş büyük arkon yerleştirilmiştir. Bu büyük arkonların her birine Jeu, on üçüncü çağdan kalma bir varlıktan gelen bir güç bağlar. Geriye yalnızca Zeus/Jüpiter kaldığında, "onların kötülükleri yüzünden yok olmaması için kürenin çağları boyunca dünyayı yönlendirmek için bir dümene ihtiyaçları olduğunu fark etti. Orta'ya (4psa) gitti, Orta'nın Küçük Sabaoth'undan bir güç çekti, onu Zeus'a bağladı çünkü o iyi, böylece onlara iyiliğiyle rehberlik etsin" (4psa) 137[356-357]). Daha sonra "Dünyada Zeus olarak anılan Küçük Sabaoth, İyi'ye (4psa 139-140[361-366]) atıfta bulunularak Küçük Sabaoth ile Zeus arasındaki ayrım daha da azaltılır. Gücünün Zeus'la, yani yararlı gezegen Jüpiter'le ve onun göksel küredeki hareketleri ile ilişkili olması önemlidir. Her ne kadar bu metinlerde sunulan beş kişiden dördünün rolünün bilinen diğer geleneklerle doğrudan bir paralelliği yoktur. Bkz. F.L. Horton, Jr., Melçizedek Geleneği: MS Beşinci Yüzyıla Kadar Kaynakların Eleştirel Bir İncelemesi. ve Epistle to the İbranilerde (Cambridge: Cambridge University Press, 1976), 166. 7 M.Ö. Frag 1a4(38),19-22'de Jabraoth'un arkonlarının da "saf havanın olduğu bir yere" yerleştirildiğinin söylendiğine dikkat edilmelidir. Bu parça, Pistis Sofya'nın belirli yönleriyle yakın bağları göstermektedir (bkz. Bölüm i.3.1). Jabraoth'un hikayesi Bölüm'de daha detaylı tartışılacaktır. 8. 8 Bkz. Bölümler. 5 ve 7.

--- SAYFA 111 ---

100 bölüm 4 gezegenler on üçüncü çağdan, sol bölgeden gelen güçlerle çalışır, Küçük Sabaoth'un gücüyle Zeus/Jüpiter hepsini iyilikle yönetir. Küçük Sabaoth/Zeus ve Afrodite (ya da Venüs), zodyakın zıt burçlarında pozisyon aldıklarında, günahkar ruhlar, kötü büyük arkonların pençesinden serbest bırakılır (4psa 139-140[361-364, 366], bkz. aşağıdaki Bölüm 4.3.2). Kısmen Zeus gibi veya onunla birlikte gökssel küredeki hareketleri nedeniyle kötülük yavaş yavaş yok edilir ve insan ruhlarına dünyada bir şans daha verilir. Küçük Sabaoth ile olan ilişkisinin yanı sıra bu bölgeye iki ana referans daha var. Bunlardan ilki, arkonların on iki döneminin ve on üçüncü çağın ve Hazine'ninkinden önceki gizemlerini takiben, öğrencilerin alacağı gizemler listesindeki "□□□□'lerin vaftizinin gizemi" (4psa 138[358]) ile ilgilidir. Bu bir vaftizin ilk sözüdür; çok uzun zamanların yalnızca tanımlanamaz gizemleri vardır. Bu, bu vaftizi/gizemi almanın çağların kötülüğünden ilk adım olduğunu ve bunu Hazine'ye giriş sağlayan sağdakilerin vaftizinin takip edeceğini gösteriyor. Diğer olay ise Zorokothora Melchisedek'in çağlar öncesinden Hazine'ye giden yolda arkonların arıtılmış ışığını taşıdığı bir ara âlem gibidir (4psa 139[360-361]). Böylece 4psa'da □□□□'nin soldaki kötü çağlar/yer ile sağdaki iyi Hazine/yer arasında bir tampon işlevi gördüğünü görüyoruz. Işığın gizemlerine inanan arkonların bekleme yerinin hemen üstünde yer alan bu yer, muhtemelen ruhların yargıci olan Işığın Bakiresi'nin yanı sıra, ruhları cezalardan kurtarmada rol oynayan Küçük İyi Sabaoth'u da barındırıyor. Bazı yönlerden, ana işlevinin Hazine'ye girmeden önce bekleme yeri olduğu 2 Jeu'daki önceki rolünden yükseltilmiş gibi görünüyor. 2.4 On Üçüncü Çağ On üçüncü çağa 4psa'da nadiren doğrudan değinilir, ancak sakinleri belli bir sıklıkla ortaya çıkar. Görünmez tanrı, Barbelo ve üç güçlü tanrılarının hepsi metnin akışında bir rol oynarlar. Bunlardan en önemlisi, bu alemdeki güçlerin gezegenlerle olan ilişkisidir; Zeus onları Ortadaki Küçük Sabaoth'un gücüyle yönetirken, geri kalanlar "büyük görünmez olandan" (Kronos/Satürn) güçlere sahiptir; üçlü güçlü tanrı, □□□□- □□□□□□□□□□□□□□□□(Ares/Mars); üçlü güçlü tanrılardan bir diğeri, □□□□- □□□□□(veya βαίλχωωωχ, Yunan büyüünden bilinen bir isim; Hermes/Merkür); ve Barbelo'nun (Afrodite/Venüs) kızı Pistis Sophia (4psa 137[356]). 1/2ps'e hakim olan daha sonraki efsanenin kahramanı Pistis Sophia'nın, insan ruhları için olumlu sonuçlar sağlamak üzere Zeus ile birlikte çalışan yararlı gezegen Afrodite ile ilişkili olduğunu gözlemek ilginçtir. İle ilgili

--- SAYFA 112 ---

4.2. pistis sophia (a) 101 normal olarak on üçüncü çağla ilişkilendirilen diğer varlıklardan, büyük görünmez tanrının/atanın diğer 23 görünmez olanından/yayımlarından hiçbirinden bahsedilmez, biri tarafsız gezegen Hermes ile ilişkilidir ve ikisi kötü niyetli gezegenlere bağlıdır. Bundan, onüçüncü maddede nispeten olumlu çağrışımlara sahip olan tek varlığın, Pistis Sophia'nın düşüşü ve yeniden canlanması mitinin bu noktada Jeuian öğretilerine dahil edildiğine dair kanıt eksikliğine rağmen, PistisSophia olduğu anlaşıyor.9 Başka yerlerde, İsa'nın enkarnasyonunda, günahları arındırmak için gerekli unsurlar olan Barbelo'nun yerinden şarap ve kan alınır (4psa 141[368]). Ancak, "tüm isimlerin içinde yer alan ve tüm gizemlerden üstün olan isim", "kötü yargıların ve onların güçlerinin paraleptai'lerine [alıcılarına] ve onların tüm güçlerine ve ayrıca Barbelo'ya, görünmez tanrıya ve üç üç kudretli tanrıya ... hepsi birbirinin üzerine düşecek ve çözülecek ve yok edilecek" dediğinde (4psa 143[373]). On üçüncü çağdaki tarafsız, kötü veya İsa'nın enkarnasyonuna dahil olan tüm varlıklar en yüksek gizemler aracılığıyla yok edilir. On üçüncü çağın alemine doğrudan yapılan tek referans, öğrencilerin gizemleri alacağı alemler listesinde gelir (4psa138[358]). Bu, vaftizlerin ilkinin girişe izin verdiği □□□□'den önce yer alır; dolayısıyla en düşük gerçek inisiyelerin bile kalacağı yerlerin dışındadır. Bir amaca hizmet etse de nihai yıkıma mahkum bir yerdir. 2.5 On İki Aeon/Heimarmene/Küre Her ne kadar daha önceki bazı bilim insanları bunları üç ayrı bölge olarak görse de10 bunlar, biri hakkında yapılan tartışmanın diğerlerine atıfta bulunulmasını gerektirecek kadar yakından bağlantılıdır. 2 Jeu'da on iki aeon, muhtemelen ay altı ve gezegensel alemleri temsil eden beş negatif ve yedi nötr aşamayla karışık bir doğaya sahipken, 4psa'da bu unsurlar çok daha net bir şekilde ayrılır: on iki aeon bağımsız olarak var olur; beş şeytani ay altı alemi, □□□□;11'in arkonlarının beş bölgesinde temsil edilir ve yedi gezegen (özellikle, kendi kategorilerindeki iki ışık kaynağıyla birlikte beş gezegen), hem iyi hem de kötü güçlerine dikkat edilerek ayrı ayrı numaralandırılır. Burada Sabaoth ve Jabraoth efsanesi ortaya konuluyor: Her biri on iki çağın altısını yönetiyordu ve eylemlerine göre her birinin takipçileri 9'a taşınıyordu. Pistis Sophia efsanesi hakkında daha fazla bilgi için bkz. 8. 10 Bkz. Ek 1. 11 Rolünün bundan biraz daha karmaşık olduğuna dikkat edin; aşağıdaki Bölüm 4.2.6'ya bakın.

--- SAYFA 113 ---

102 bölüm 4 kendi adil çöllerini almak için farklı yerler (4psa 136[355–356]).12 Jabraoth ışığın gizemlerini benimsedi ve soldaki yerden yukarıya doğru hareket ettirildi, Sabaoth ise kötü gizemlerinde ısrar etti ve kaderin alanına hapsedildi. Bu pasaj, Adamalar Sabaoth'un kötülüğüne özgüllük kazandırmaktadır: o ve arkonları "cinsel ilişkiyle ilgilenmeye devam ettiler, baş melekler, baş melekler, melekler, papazlar ve dekanlar doğurdular" (4psa 136[355]). 2 Jeu'da bahsedilen cinsel ritüellere katılan insanlarla olan ilişkisi göz önüne alındığında, bu onun doğasına ilişkin daha önceki yorumlarla uyumludur. Çeşitli doğurgan varlıklar muhtemelen yıldızları ve diğer gök cisimlerini temsil eder ve bu varlıkların ve onların duygusallığının hüküm sürdüğü maddi alemin somut örneğidir. Ceza olarak, Jeubindshimandhisevilarchons, "Heimarmene-küre" (4psa 136[355]) veya kısaca gezegensel varlıklar tarafından yönetilen "küre" (4psa 139[359]) içindedir.13 Küreyi oluşturan, geleneksel Greko-Romen formlarının (koç, denge, yengeç vb.) tanımlarıyla birlikte verilen zodyakın on iki dönemidir. Gezegenler bu çağlar boyunca, "kürenin altındaki" havadar yerlerde var olduğu tanımlanan □□□□ yolu üzerinde hareket ederler (4psa 139[359]). Bu, Sabaoth'u ve takipçilerini hapseden kürenin burçlar kuşağı olduğunu ve sayıca on iki burç olması nedeniyle muhtemelen hâlâ "on iki çağ" olarak düşünülebileceğini gösteriyor. □□□□ veya beş şeytani ay altı alemin yolu, zodyakın on iki aeonunda hareket eden gezegenlerden etkilenir. İnsanları günaha teşvik eden ve sonra onları cezalandıran, □□□□ yolundaki varlıklardır - küreyi/zodyak üzerinde hüküm süren gezegenler, kötü Adamalar Sabaoth'u hizada tutmanın yanı sıra, ruhları işkencelerinden kurtarma ve onlara dünyada doğru bir hayat yaşamaları için bir şans daha verme gibi olumlu bir etkiye sahip olabilir. 2.6 □□□□ Buradaki □□□□ ikili bir yapıya sahiptir. 1 Jeu'da gezegenlerin diyarı olarak görüldüğünden, bu hikayenin arkontik dünyanın kökenini tanımladığını öne süren C. Schmidt ile yaygın olarak kabul edilen astrolojik görüşü korur (Pistis Sophia: Ein gnostisches Originalwerk des dritten Jahrhunderts aus dem Koptischen übersetzt [1925; yeniden basılmış Graz: Edition Geheimes Wissen, 2010], 28). Bununla birlikte, □□□□'nın hem aeon'ları hem de krallıkları zaten mevcut ve burada hem yeni hem de orijinal popülasyonlarına kısa bir bakış sunarak basitçe yeniden organize ediliyorlar. 13 Görünen o ki, Adamas Sabaoth ve onun kötü arkonlarının hapsedilmesiyle ilgili iki ayrı anlatım var (4psa 136[355–356]; 139[359]), bazı dil ve olaylar tekrarlanıyor.

--- SAYFA 114 ---

4 pistis sophia (a) 103 gezegenlerin kişilik özellikleri ve kusurlarını atfetme gücü; aynı zamanda, yıldızlar küresinin altında bulunur, bir grup gezegensel varlık tarafından yönetilir ve beş bölüme ayrılmıştır; bu da 2 Jeu'da bulunan kötü ay altı alemlerin bir kümesi olarak bir rol oynadığını akla getirir.¹⁴ Dolayısıyla burada gezegenlerle ilgili bilgilerin birbiriyle çelişen iki versiyonu bulunur: zodyak boyunca hareket eden ve ilahi ve göksel kürelerde eylemleri tetikleyen beş gezegen ve bunların doğalarının Yunan yorumu; ve Dünya'nın beş gezegeni. □□□□beş ay altı âlemin hükümdarlığına kaydırılıyor. Bu beş yöneticinin isimleri verilmiştir ve her biri farklı türde bir günah üzerinde hakimiyet sahibidir; tıpkı gezegenlerin her birinin farklı kişilik özelliklerini kontrol ettiği düşünüldüğü gibi. Bu durumda, insanların günahlarının nedeni ve aynı günahların cezası olarak ikili bir rol daha üstleniyor. İçimizdeki mekanların her biri, duman, ateş ve yok olma açısından tanımlanıyor. İlginç bir şekilde, Bruce Kodeksi'nin parçalarından biri, 4psa'da bulunan □□□□ yolundaki büyük arkonların aynı adlarını listeliyor. Bu parçada, son arkon - Jacthanabas - "dış karanlığın arkonunun halefi (□□□□□□□□)" olarak tanımlanıyor.¹⁵ Bu, o eserdeki □□□□ ile dış karanlık arasında bir bağlantı olduğunu gösteriyor. Bu bağlantı 4psa içinde de mümkündür, çünkü □□□□ve dışarıdaki karanlık bu metinde bahsedilen tek ceza yerleridir. Bu parça aynı zamanda 2 Jeu'nun beş alt aeonunun daha sonra □□□□ yollarına dönüşme olasılığını da desteklemektedir: ruhun bu bölgeler boyunca hareketinin mekaniğini tartışırken, her iki durumda da ruh, içindeki varlıklara, onlarda korkuya neden olan belirli güç sözcükleri biçiminde bir gizem sunar. 2.7 Dış Karanlık Ortaya çıktığı metinlerde, bu bölge, her ne kadar yerleşimi ve giriş (ve çıkış) düzenlemeleri farklılık gösterse de, şiddetli cezaların ve imhanın nihai yeri olarak hizmet ediyor. İlk olarak 4psa'da tek bir örnekte ortaya çıkıyor, kişi ölümden sonra tüm isimlerden daha üstün olan ismi söylediğinde ne olacağını anlatıyor: ... Bunu iblisler ve dış karanlığın alıcılarına söylediğinde- ness, arkonları ve güçleriyle (exousiai) ve güçleriyle (dunameis), hepsi yok edilecek ve alevleri yanacak... Ve bu isim kötü yargıların paralemptai'sine söylendiğinde ve 14 Ayrıca 4psa'da kürenin altında "havadar yerler" olarak tanımlanırlar, bu tanımlama aynı zamanda Helenistik kozmolojide ay altı alemini tanımlamak için de kullanılır. MÖ 15 Frag 2 e1(88),19–20. E. Crégheur bunu "dış karanlığın arkonunun hizmetkârı" olarak tercüme ediyor. Genel anlam aynıdır.

--- SAYFA 115 ---

104 bölüm 4 onların güçleri (exousiai) ve tüm güçleri ve ayrıca Barbelo ve görünmez tanrı ve üç üçlü güce sahip tanrılar... birbirlerinin üzerine düşecekler ve dağılıp yok olacaklar. 4psa 143[373] Çağlar içindeki bölünme, kötü arkonların hapsedilmesi ve □□□□ arkonlarının yolları ve araçları hakkındaki çok ayrıntılı açıklamadan sonra, dış karanlığa yapılan bu ani, kısa gönderme biraz sarsıcıdır. Bu ismin okunmasıyla yok olmaya mahkum olarak listelenen diğer varlıkların bölgelerinin belirtilmemiş olması özellikle merak uyandırıcıdır - kötü yargıların paralemptai'leri/alıcıları büyük olasılıkla çağların arkonlarıdır ve görünmez tanrı Barbelo ve üç üçlü güçlü tanrının tümü on üçüncü çağa aittir. 4psa'nın kozmogonik düzeninde bu, metinde daha önce belirtildiği gibi bir alt bölge bırakır: □□□□. Çevredeki tüm alanları yok etmek ama □□□□'yı ayakta bırakmak tuhaf olurdu. □□□□ ile Bruce Kodeksi parçasında bulunan dış karanlık arasındaki potansiyel bağlantı göz önüne alındığında, bu aşamada bu iki bölgenin bir ve aynı olması mümkündür. Bu şekilde □□□□ sınırlarının ötesindeki her şey (on üçüncü aeon ile □□□□ arasındaki boşluğa taşınan Jabraoth'a inanan arkonlar hariç) en üstün ismin gücüyle yok edilir. 2.8 4psa—Kozmoloji Özeti Burada günah, yargı ve ceza ile meşguliyetin başlangıçları görülmeye başlıyor. Eylemlerine göre farklı bölgelere yerleştirilen Sabaoth ve Jabraoth'un ilk hikayesinden itibaren, evren artık tuzaklarla doludur ve günahlar, kötü yerlerde yaşayan, ölüm anında ruha saldırıp ona eziyet etmeyi bekleyen kötü varlıkların etkisine atfedilir. Işık Hazinesi/sağdaki yer varoluşun zirvesi olmaya devam ediyor; aslında kozmolojinin çoğu 2 Jeu'nunkini yansıtır: on iki çağ, on üçüncü çağ, □□□□ ve Işık Hazinesi. Ancak şimdi, on iki aeon açıkça zodyak rolünü üstleniyor ve □□□□ yolunun ay altı bölgesi de aşılmalı, beş büyük arkonun kişiyi günah işlemeye ikna etme çabalarının üstesinden gelinmeli. Bu cezalara hapsedilmiş biri için, yukarıdaki aeonlar/burçlar etrafında hareket eden gezegenlerin hareketi yararlı sonuçlar doğurabilir. Gezegenlerin kendisi de Yunanca isimlerini alıyor ve Helenistik astrolojideki aynı temel niteliklere sahipler: Jüpiter ve Venüs iyi niyetli, Satürn ve Mars zararlı ve Merkür nötr. Son olarak bu metinde, belirli gizemlerin yerine getirilmesiyle belirli bölgelerin popülasyonlarının yok edilmesi kavramı öne çıkıyor.

--- SAYFA 116 ---

4 pistis sophia (a) 105 yıkım için "dış karanlığın" (muhtemelen □□□□), "kötü yargıların" (muhtemelen on iki çağ) ve görünmez tanrı Barbelo'nun ve üç üçlü güçlü tanrının (hepsi de on üçüncü eon'un sakinleridir) güçlerinin alıcıları vardır. Üst ve alt dünyaları ayıran bölge olan □□□□, sonunda ortadan kaldırılır. 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 3.1 Mısır Düşüncesi 3.1.1 Ouroboros Pistis Sophia'daki Mısır bağları, Jeu Kitaplarındakilerden farklı niteliktedir, ancak yine de yaygındır. 4psa'nın başlangıcına yakın bir zamanda yapılan güneş ve ay tasviri, bu görüntü karışımının izlerini göstermektedir. Güneş kursu "kuyruğu ağzında olan ve solun yedi gücünü taşıyan büyük bir ejderha" olarak tanımlanır (4psa 136[354]). Ouroboros -kuyruğu ağzında olan bir ejderha veya yılan - güneş diski olarak yedi gezegensel gücü taşıyan Mehen figürüyle bağlantılı olabilir - dünyayı çevrelediği, onu kaostan koruduğu ve Ra'yı ve güneş kabuğunu koruduğu söylenen sarmal yılan veya ouroboros.16 Burada olumlu doğası, arkonların ışığını toplayan ay teknesiyle yan yana gelmesiyle desteklenmektedir.17 3.1.2 Dekanlar Olasılıktan sonra ancak 2 Jeu'da dekanal yıldız sisteminin belirtilmemiş bir anlamı olarak, "dekan" (□□□□□□) terimi beş ps metnin dördünde geçmektedir.18 4psa'da, Sabaoth'un cinsel günah işleyen arkonlarının doğurduğu çeşitli varlıklardan biri olarak bir kez kullanılmıştır: baş melekler, melekler, bakanlar ve dekanlar (4psa). 136[355]). Jeu daha sonra tüm bu varlıkları Heimarmen küresine bağlar, 16 J.H. Taylor, *Death and the Afterlife in Ancient Egypt* (Londra: British Museum Press, 2001), 238; A. Schweizer, *Sungod'un Ölüler Diyarında Yolculuğu: Eski Mısır Amduat'ını Okumak*, E. Hornung, çev. (Ithaca, New York: Cornell University Press, 1994), 218. 17 Ancak dünyayı çevreleyen yılan Mısır'da kesinlikle olumlu bir imaj değildi; daha olumsuz yönler Bölüm'de daha ayrıntılı olarak incelenecektir. 6. 18 Parçalı 4psb hariç. Terim Bruce Kodeksi'nde M.Ö. 1. Fragman'da yer almasına rağmen, bu parça daha sonraki Pistis Sophia metinleriyle genel olarak daha fazla dil ve tema bağı göstermektedir ve Jeu Kitaplarının doğrudan bir parçası olması pek olası değildir (bkz. Bölüm i.3.1).

--- SAYFA 117 ---

106 4. bölüm, bunların hepsinin sabit yıldızlar küresinde bulunan yıldız türleri olduğunu öne sürüyor. Bu, Mısırlıların dekanları kaderin işleyişine bağlı yıldızlı tanrılar olarak yorumlamasına izin verecektir. 3.1.3 Diğer Görüntüler Gezegensel güçleri taşıyan Ouroboros'a ayın teknesi eşlik etmektedir. Metin şöyle diyor: "Fakat ayın tabanı bir tekne türündendi ve onu bir erkek ejderha ve bir dişi ejderha yönlendirirken, onu iki beyaz boğa çekiordu. Ve ayın arkasında bir çocuk tasviri vardı ve onlar arkonların ışığını onlardan çalarken ejderhalara rehberlik ederken, önünde de bir kedi yüzü vardı" (4psa 136[354-355]). Bu tekneyi yönlendiren ejderhalar aşağıdaki Maniheizm bölümünde tartışılacaktır, ancak onu çeken iki beyaz boğa, Mısır'ın cenaze törenleriyle bağlantılı olabilir. Mumyalamadan sonra merhumun cesedi, kayık şeklindeki bir kaide içindeki katafalk üzerine yerleştirildi ve o da bir kızak üzerindeydi.19 Bu kızak ya erkek arkadaşlar ya da öküzler tarafından çekiliyordu ve bir grup beyaz öküzün onu çekmesi arzu edilirdi.20 Böylece ceset, nihai dinlenme yerine nakledildi. Burada, ölen kişinin mumyalama sonrası ölümden sonraki yaşamda hak ettiği yere doğru yolculuğuna çıkması gibi, arkonların ışığı da solun kötü varlıklarına hapsedildiği yerden doğru yere doğru bir yolculuğa çıkarılır. Ayın ejderhalarına rehberlik eden çocuk, ay tanrısı Khonsu ile ilişkilendirilebilir; alternatif olarak, bazen güneş teknesinde tasvir edilen çocuk Harpokrates'in temsilcisi de olabilir.21 Scott-Moncrieff, bunun güneş çocuğu Harpokrates'in karışık bir yorumu olması gerektiğine inanıyor ve hatalı ay atfını, yazarın Mısır dini ve imgeleri konusunda pek bilgili olmadığını kanıtı olarak alıyor. Harpokrates'in yetişkin versiyonu Horus'un ay ile ilişkilendirildiği de belirtilebilir. Ay Khonsu'ya gelince, o genellikle çocukluğu simgeleyen yan bukleye tasvir edilir; aynı zamanda teknelerle22 ve ayın yörüngesindeki hareketiyle de ilişkilendiriliyordu.23 19 J.H. Taylor, *Death and the Afterlife in Ancient Egypt*, 187. 20 Bkz. 18th Dynasty stela in J. Assmann, *Death and Salvation in Ancient Egypt* (D. Lorton, çev., Londra: Cornell University Press, 2001), 301. 21 L. Kákosy, "Gnosis und ägyptische Religion," 245, *Le Origini dello gnosticismo: Colloquio di Messina 13-18 Nisan 1966*, U. Bianchi, ed. (Leiden: E.J. Brill, 1967), 238-247; Polis Departmanı Scott-Moncrieff, *Mısır'da Paganizm ve Hristiyanlık* (Cambridge: Cambridge University Press, 1913), 179. 22 M.A. Murray, *Mısır Tapınakları* (1931; yeniden basım: Mineola, ny: Dover Publications, Inc., 2002), 96-99. 23 D.B. Redford, *Oxford Eski Mısır Ansiklopedisi*, Cilt. 2 (Oxford: Oxford University Press, 2001), 482.

--- SAYFA 118 ---

4 pistis sophia (a) 107 Dolayısıyla burada kastedilen kişinin kendisi olma ihtimali tamamen göz ardı edilemez. Kabin ön tarafındaki kedi yüzü muhtemelen Yunan etkisinin ardından daha sonraki dönemde ay tanrıçası olarak kabul edilen kedi ve güneş tanrıçası Bast'la ilgilidir. Bazen gözleri iki armatüre bağlı olan Horus'un ay gözü olarak görülüyordu. Ayrıca, hem Bubastis (4psa 139[361]; 140[362, 363, 364, 366]) hem de Typhon (4psa 140[364, 365]) 4psa'da rol oynarlar; Bubastis aynı zamanda İsis ve Afrodit ile ilişkilendirilen Bastet'in Helenleşmiş formudur;²⁴ ve Typhon kötü tanrının Yunanca adıdır. Seth.²⁵ 3.2 Astroloji Mevcut tüm Jeuian metinleri arasında 4psa, astrolojik etkinin en belirgin işaretlerine sahiptir. İlk olarak, güneş diskinden, "solun yedi gücünü taşıyan" (4psa 136[354]) "kuyruğu ağzında olan büyük bir ejderha" olarak tekil bir şekilde söz edilir; bu, ekliptikte hareket eden yedi gezegene açık bir göndermedir. Ay, iki ejderha tarafından yönetilen ayrıntılı bir teknedir; Bölüm 4.3.4.1'de tartışılacağı gibi, muhtemelen ay düğümlerine bir göndermedir. Ancak bu iki açıklama benzersizdir ve kitabın geri kalan kozmolojisiyle ve aslında Jeuian metnlerinin geri kalanıyla çelişir, bu da onların bir dış kaynaktan yapılan eklemeler olduğunu düşündürür. Kitap için daha büyük önem taşıyan şey, on iki çağın, ışığın gizemlerine inananlar ve cinsel ilişkide ısrar eden altı çağa bölünmesinin açıklamasıdır. Bu, burçların her biri altışar günlük ve gece gruplarına bölünmesini temsil ediyor olabilir.²⁶ Bu bölünmenin sonucu, iyi arkonların on üçüncü aeon ile iyi Orta (□□□□□) arasında, sol/kozmosun alt bölgeleri ile ışığın üst bölgeleri arasındaki sınırın hemen altındaki bir konuma yükselmesidir. Buna karşılık, ihlal eden çağlar, her çağda 1800 arkonla, üzerlerine yerleştirilmiş 360 arkonla ve hepsine hükmedecek beş büyük arkonla "küre"nin içinde sınırlanmıştır: Cronos, Ares, Hermes, Afrodit ve Zeus. Bu büyük olasılıkla burçlar çemberinin ve onu yöneten gezegenlerin bir tasviridir: 24 S.K. Heyob, *Greko-Romen Dünyasında Kadınlar Arasında İsis Kültü* (Leiden: E.J. Brill, 1975), 51. 25 Bkz. L. Kákosy, "Gnosis und ägyptische Religion," 246; A. von Lieven, "Gnosis and Astrology: Pistis Sophia'nın 'Kitabı iv'", 228, *Under One Sky: Astronomy and Mathematics in the Ancient Near East*, J.M. Steele ve A. Imhausen, eds. (Münster: Ugarit-Verlag, 2002) 223–234. 26 Bkz. A. von Lieven, "Gnosis and Astrology", 225.

--- SAYFA 119 ---

208 4. Bölüm Satürn, Mars, Merkür, Venüs ve Jüpiter, dairesinin 360 derecesine ve onun on iki bölümünün her birinin 1800 dakikasına hükmeder.²⁷ Burada, bu metinlerde her zaman olduğu gibi, güneş ve ay, kader küresinin normal işleyişine dahil edilmekten muaftır. Bu gezegen arkonları daha sonra çeşitli varlıklardan alınan güçlerle donatılır. Bunlardan dördü, on üçüncü çağdaki veya sol yerdeki varlıklardan güç alıyor: Kötü niyetli gezegenler Satürn ve Mars, onları görünmez tanrıdan ve üç güçlü iki kötü tanrıdan birinden alıyor; Nötr gezegen Merkür, nötr/iyi üçlü güce sahip tanrı (𐀓)𐀕𐀗𐀘𐀙𐀚𐀛𐀜𐀝'den; ve iyi niyetli gezegenlerden biri olan Venüs, Barbelo'nun kızı Pistis Sophia'dan ve on üçüncü çağdaki 24 görünmez yayılım arasında iyi niyetli olduğu kabul edilen tek varlık. Geriye kalan Jüpiter, iyi Orta'dan (𐀔𐀖𐀗𐀘) Küçük Sabaoth'tan bir güç alır; böylece o, "kürenin sonsuzlukları boyunca dünyaya rehberlik edecek ve böylece onların kötülükleri tarafından yok edilmeyecek bir dümen" olabilir (4psa 137[357]). Böylece, beş gezegenin iki faydalı, iki zararlı ve bir nötr olarak geleneksel bölünmesi korunmakta ve bu gezegenlerin doğalarını kendi mitosunda yer alan varlıklarla ilişkileri yoluyla açıklayan bu yazarın kozmolojisi ile harmanlanmaktadır. Ayrıca Zeus/Jüpiter'e "Hermes'inkilerin huzurunda mesken olarak iki çağ" verilmiştir. (𐀓𐀕𐀗𐀘𐀙𐀚𐀛𐀜𐀝𐀞𐀟𐀠𐀡𐀢𐀣𐀤𐀥𐀦𐀧𐀨𐀩𐀪𐀫𐀬𐀭𐀮𐀯𐀰𐀱𐀲𐀳𐀴𐀵𐀶𐀷𐀸𐀹𐁀𐁁𐁂𐁃𐁄𐁅𐁆𐁇𐁈𐁉𐁊𐁋𐁌𐁍𐁎𐁏𐁐𐁑𐁒𐁓𐁔𐁕𐁖𐁗𐁘𐁙𐁚𐁛𐁜𐁝𐁞𐁟𐁠𐁡𐁢𐁣𐁤𐁥𐁦𐁧𐁨𐁩𐁪𐁫𐁬𐁭𐁮𐁯𐁰𐁱𐁲𐁳𐁴𐁵𐁶𐁷𐁸𐁹𐁺𐁻𐁼𐁽𐁾𐁿𐂀𐂁𐂂𐂃𐂄𐂅𐂆𐂇𐂈𐂉𐂊𐂋𐂌𐂍𐂎𐂏𐂐𐂑𐂒𐂓𐂔𐂕𐂖𐂗𐂘𐂙𐂚𐂛𐂜𐂝𐂞𐂟𐂠𐂡𐂢𐂣𐂤𐂥𐂦𐂧𐂨𐂩𐂪𐂫𐂬𐂭𐂮𐂯𐂰𐂱𐂲𐂳𐂴𐂵𐂶𐂷𐂸𐂹𐂺𐂻𐂼𐂽𐂾𐂿𐃀𐃁𐃂𐃃𐃄𐃅𐃆𐃇𐃈𐃉𐃊𐃋𐃌𐃍𐃎𐃏𐃐𐃑𐃒𐃓𐃔𐃕𐃖𐃗𐃘𐃙𐃚𐃛𐃜𐃝𐃞𐃟𐃠𐃡𐃢𐃣𐃤𐃥𐃦𐃧𐃨𐃩𐃪𐃫𐃬𐃭𐃮𐃯𐃰𐃱𐃲𐃳𐃴𐃵𐃶𐃷𐃸𐃹𐃺𐃻𐃼𐃽𐃾𐃿𐄀𐄁𐄂𐄃𐄄𐄅𐄆𐄇𐄈𐄉𐄊𐄋𐄌𐄍𐄎𐄏𐄐𐄑𐄒𐄓𐄔𐄕𐄖𐄗𐄘𐄙𐄚𐄛𐄜𐄝𐄞𐄟𐄠𐄡𐄢𐄣𐄤𐄥𐄦𐄧𐄨𐄩𐄪𐄫𐄬𐄭𐄮𐄯𐄰𐄱𐄲𐄳𐄴𐄵𐄶𐄷𐄸𐄹𐄺𐄻𐄼𐄽𐄾𐄿𐅀𐅁𐅂𐅃𐅄𐅅𐅆𐅇𐅈𐅉𐅊𐅋𐅌𐅍𐅎𐅏𐅐𐅑𐅒𐅓𐅔𐅕𐅖𐅗𐅘𐅙𐅚𐅛𐅜𐅝𐅞𐅟𐅠𐅡𐅢𐅣𐅤𐅥𐅦𐅧𐅨𐅩𐅪𐅫𐅬𐅭𐅮𐅯𐅰𐅱𐅲𐅳𐅴𐅵𐅶𐅷𐅸𐅹𐅺𐅻𐅼𐅽𐅾𐅿𐆀𐆁𐆂𐆃𐆄𐆅𐆆𐆇𐆈𐆉𐆊𐆋𐆌𐆍𐆎𐆏𐆐𐆑𐆒𐆓𐆔𐆕𐆖𐆗𐆘𐆙𐆚𐆛𐆜𐆝𐆞𐆟𐆠𐆡𐆢𐆣𐆤𐆥𐆦𐆧𐆨𐆩𐆪𐆫𐆬𐆭𐆮𐆯𐆰𐆱𐆲𐆳𐆴𐆵𐆶𐆷𐆸𐆹𐆺𐆻𐆼𐆽𐆾𐆿𐇀𐇁𐇂𐇃𐇄𐇅𐇆𐇇𐇈𐇉𐇊𐇋𐇌𐇍𐇎𐇏𐇐𐇑𐇒𐇓𐇔𐇕𐇖𐇗𐇘𐇙𐇚𐇛𐇜𐇝𐇞𐇟𐇠𐇡𐇢𐇣𐇤𐇥𐇦𐇧𐇨𐇩𐇪𐇫𐇬𐇭𐇮𐇯𐇰𐇱𐇲𐇳𐇴𐇵𐇶𐇷𐇸𐇹𐇺𐇻𐇼𐇽𐇾𐇿𐈀𐈁𐈂𐈃𐈄𐈅𐈆𐈇𐈈𐈉𐈊𐈋𐈌𐈍𐈎𐈏𐈐𐈑𐈒𐈓𐈔𐈕𐈖𐈗𐈘𐈙𐈚𐈛𐈜𐈝𐈞𐈟𐈠𐈡𐈢𐈣𐈤𐈥𐈦𐈧𐈨𐈩𐈪𐈫𐈬𐈭𐈮𐈯𐈰𐈱𐈲𐈳𐈴𐈵𐈶𐈷𐈸𐈹𐈺𐈻𐈼𐈽𐈾𐈿𐉀𐉁𐉂𐉃𐉄𐉅𐉆𐉇𐉈𐉉𐉊𐉋𐉌𐉍𐉎𐉏𐉐𐉑𐉒𐉓𐉔𐉕𐉖𐉗𐉘𐉙𐉚𐉛𐉜𐉝𐉞𐉟𐉠𐉡𐉢𐉣𐉤𐉥𐉦𐉧𐉨𐉩𐉪𐉫𐉬𐉭𐉮𐉯𐉰𐉱𐉲𐉳𐉴𐉵𐉶𐉷𐉸𐉹𐉺𐉻𐉼𐉽𐉾𐉿𐊀𐊁𐊂𐊃𐊄𐊅𐊆𐊇𐊈𐊉𐊊𐊋𐊌𐊍𐊎𐊏𐊐𐊑𐊒𐊓𐊔𐊕𐊖𐊗𐊘𐊙𐊚𐊛𐊜𐊝𐊞𐊟𐊠𐊡𐊢𐊣𐊤𐊥𐊦𐊧𐊨𐊩𐊪𐊫𐊬𐊭𐊮𐊯𐊰𐊱𐊲𐊳𐊴𐊵𐊶𐊷𐊸𐊹𐊺𐊻𐊼𐊽𐊾𐊿𐋀𐋁𐋂𐋃𐋄𐋅𐋆𐋇𐋈𐋉𐋊𐋋𐋌𐋍𐋎𐋏𐋐𐋑𐋒𐋓𐋔𐋕𐋖𐋗𐋘𐋙𐋚𐋛𐋜𐋝𐋞𐋟𐋠𐋡𐋢𐋣𐋤𐋥𐋦𐋧𐋨𐋩𐋪𐋫𐋬𐋭𐋮𐋯𐋰𐋱𐋲𐋳𐋴𐋵𐋶𐋷𐋸𐋹𐋺𐋻𐋼𐋽𐋾𐋿𐌀𐌁𐌂𐌃𐌄𐌅𐌆𐌇𐌈𐌉𐌊𐌋𐌌𐌍𐌎𐌏𐌐𐌑𐌒𐌓𐌔𐌕𐌖𐌗𐌘𐌙𐌚𐌛𐌜𐌝𐌞𐌟𐌠𐌡𐌢𐌣𐌤𐌥𐌦𐌧𐌨𐌩𐌪𐌫𐌬𐌭𐌮𐌯𐌰𐌱𐌲𐌳𐌴𐌵𐌶𐌷𐌸𐌹𐌺𐌻𐌼𐌽𐌾𐌿𐍀𐍁𐍂𐍃𐍄𐍅𐍆𐍇𐍈𐍉𐍊𐍋𐍌𐍍𐍎𐍏𐍐𐍑𐍒𐍓𐍔𐍕𐍖𐍗𐍘𐍙𐍚𐍛𐍜𐍝𐍞𐍟𐍠𐍡𐍢𐍣𐍤𐍥𐍦𐍧𐍨𐍩𐍪𐍫𐍬𐍭𐍮𐍯𐍰𐍱𐍲𐍳𐍴𐍵𐍶𐍷𐍸𐍹𐍺𐍻𐍼𐍽𐍾𐍿𐎀𐎁𐎂𐎃𐎄𐎅𐎆𐎇𐎈𐎉𐎊𐎋𐎌𐎍𐎎𐎏𐎐𐎑𐎒𐎓𐎔𐎕𐎖𐎗𐎘𐎙𐎚𐎛𐎜𐎝𐎞𐎟𐎠𐎡𐎢𐎣

--- SAYFA 120 ---

4 pistis sophia (a) 109 tablo 4.1 𐤀𐤌𐤍𐤍 Derecenin yıkımında Jüpiter ve Venüs'ün konumları Archon Jüpiter konumu Venüs konumu Zaman ruhu 1. sırada Paraplex Koç ♈ Terazi ♎ 133 yıl 9 ay 2 Ariuth Yengeç ♋ Oğlak ♑ 113 yıl 3 Hekate Akrep ♏ Boğa ♉ 105 yıl, 6 ay 4 Parhedron Typhon Yay ♐ İkizler ♊ 138 yıl 5 Jacthanabas Kova ♐ Aslan ♌ 150 yıl, 8 ay Geriye kalan burçlar (muhtemelen Jüpiter'in "konutları"): Balık (♓); Başak (♌) Toplam Süre: 648 yıl, 11 ay Soli-Ay Döngüsünün Uzunluğu: ~649 yıl Jüpiter'in Sinodik Döneminin Uzunluğu: 13 ay 13 aylık periyot, 648 yıl, 11 aylık bir zaman dilimine tam olarak 599 kez sığar Gezegenler ve onların zodyakla ilişkileriyle ilgili bu açıklama, daha sonra beş ay altı ceza aleminin ve bunların insanla bağlantılarının bir yorumuyla birleştirilir. zaaflar. Yine, 360 kötü arkon Jeu tarafından alınır ve bu kez kürenin altına, başka bir "beş büyük arkon" (4psa 139[359]) tarafından yönetildikleri "Orta" yolunda (𐤀𐤌𐤍𐤍) bağlanırlar.³¹ Burada "Orta" terimi, 1 Jeu'da 31 W. Bousset gibi görünen Kipti kelimesine geri dönmüştür. 360'ı gün olarak Babil takvim sistemine bağlarlar (Hauptprobleme der Gnosis [1907; yeniden basım: Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1973], 358-360) ve B. Przybylski de bunları bu kez Mısır'a ait bir takvim sistemine bağlar ("The Role of Calendrical Data in Gnostic Literatürde," 56-57, Vigiliae'de

--- SAYFA 121 ---

110 Bölüm 4'te, ilahi hazinelerle olan ilişkilerinde gezegenlerin yollarına değinilmişti - ama şimdi kötü bir rol oynuyor. Beş büyük arkon saf kötülüktür ve insanları günaha sürükler, daha sonra aynı günahlar için onlara eziyet ederler. Bu arkonlara, bazen belirli tanrı veya tanrıçaların (Hekate, Typhon) tanımlarıyla eşleşen, bazen uymayan isimler ve fiziksel açıklamalar verilir. Gezegenlerin ve ay altı alemlerin bu net bölünmesi, daha önce 2 Jeu'nun on iki aeon'unda önerilen durumu geliştiriyor ve açıklığa kavuşturuyor gibi görünüyor: burada gezegenler zodyak-aeon'lar boyunca hareket eder ve hareketleri aracılığıyla ay altı arkonların alemlerini etkiler. Böylece, ay altı alemlerin negatif varlıkları insanları günaha sürükler ve daha sonra ceza için onları toplar; gezegenlerin göklerdeki hareketleri ise astrolojik çalışmalara ilişkin daha tipik bir Greko-Romen görüşüne uygun olarak olumlu ya da olumsuz sonuçlara sahip olabilir. Jüpiter ve Venüs belirli burçlarda karşıt açıya girdikçe, ay altı 𐤀𐤌𐤍𐤍'deki beş kötü arkondan birinin yerleri yok edilir ve bu alandaki ruhlar küreye dönmek üzere serbest bırakılır. Bu, insan ruhları için pek de ideal bir durum değildir, çünkü onlar hâlâ kaderin etki alanı içinde sıkışıp kalmıştır; ancak onlara acil işkenceden kurtulma, arkonların ayartmalarına direnme olasılığı ve yazar topluluğunun gizemlerini öğrenme fırsatı verilir; bu, döngüyü tamamen aşmanın ve ışık alemine girmenin tek yoludur. Hareket döngüsünün ve ruhun salıverilmesinin tanımında dikkat edilmesi gereken ilgi çekici şeylerden biri, ruhun her aşamada harcayacağı çok spesifik zaman miktarıdır. Gezegensel dönemlerle kolayca açıklanamaz; ne de kilit gezegenler Jüpiter ve Venüs kendilerine ayrılan burçlara geçtiğinde. A. von Lieven, Jüpiter'in başlangıç noktasını hesaplamayı ve ayrılış burcuna anlam yüklemeyi önermiştir, ancak bu da tatmin edici değildir.³² Her bir sıra için belirli zaman dilimlerine ilişkin bir açıklama vermese de, göz önünde bulundurulması gereken olası şeylerden biri, tüm dönemlerin toplam süresidir: her bir sıranın miktarları toplandığında toplam 648 yıl 11 ay elde edilir. Tam bir güneş-ay döngüsü için en kısa süre (aynı türden bir tutulmanın günün ve yılın aynı saatinde meydana geldiği zaman) yaklaşık 649 yıldır.³³ Bu, tüm Christianae 34 [1980], 56-70). A. von Lieven'in Midst yolunun beş sırasının aslında altı olması gerektiği ve bunların otuz altı dekanı temsil ettiği yönündeki önerisi ("Gnosis and Astrology," 226-230) ikna edici değildir. 32 "Gnosis ve Astroloji", 230-231. Yine rastgele gezegen-burç ilişkilerinin önemine dayanıyor ve verilen gerçek zaman dilimleri hakkında hiçbir açıklama yapmıyor. 33 Bkz. N. DeVore, Astroloji Ansiklopedisi (Abingdon, MD: Astrology Classics Publishing, 1999), 166.

--- SAYFA 122 ---

4 pistis sophia (a) 111 Gezegenlerin arkonların sıralarına göre hareket süreci bir tam ay döngüsü kadar sürer. Ayrıca Jüpiter'in devresinin, "her çağda on üç ayı sabit bir şekilde sabit bir şekilde geçirmesi" şeklinde kurulduğu belirtilmektedir (4psa 137[357]). Zodyak dönemi veya güneşin etrafında tam dönüş süresi on iki yıl olduğundan bu durum kafa karıştırıcı olarak değerlendirilebilir. Ancak, Dünya, Güneş ve söz konusu gezegenin aynı göreceli konumlara döndüğü sinodik dönemi on üç aydır (~399 gün).³⁴ Dolayısıyla Jüpiter heliakal yükseliş yaptığında -güneş doğmadan hemen önce ilk kez kısa bir süre görünür hale geldiğinde, bir süre sonra hiç görünmemiştir- Aslan burcundaki bir sonraki heliacal yükselişi on üç ay sonra olacak ve bir sonraki burç olan Başak'ta olacaktır.³⁵ Son olarak Jüpiter'in on üç aylık sinodik dönem, 648 yıllık, 11 aylık bir tek-ay döngüsünde tam olarak 599 kez uyuyor. Dolayısıyla, yazarın, acı çeken ruhların serbest bırakılması sistemini, gök küreyle ilişkili olarak güneşin, ayın ve Jüpiter'in görünür döngülerine dayandırdığı anlaşılıyor. 3.3 Sihirli İsimler ve Kelimeler "Büyü"nün tanımı ve "din"den ayrımı konusundaki tartışma bin yıldır hararetle bir şekilde devam ediyor. Sınırlar oldukça değişkendir ve büyük ölçüde tanımlamayı yapan bireyin kültüründen etkilenir. A.F. Segal'in belirttiği gibi, "hiçbir sihir tanımı evrensel olarak uygulanabilir olamaz çünkü 'sihir' tam anlamıyla bilimsel bir terim olarak yorumlanamaz ve yorumlanmamalıdır. Kullanıldığı bağlam değiştikçe anlamı da değişir. Büyünün tek bir tanımı mutlak olamaz, çünkü büyü'nün tüm tanımları tartışılan kültüre ve alt kültüre göredir."³⁶ Bir kişinin sihri, diğerinin dini eylemidir. Bu nedenle, hem Jeu Kitaplarında hem de Pistis Sophia'da bazı tanımlara göre "büyülü" olarak kabul edilebilecek unsurlara rağmen, bu bölüm ağırlıklı olarak Yunan Büyülü Papirüslerinde ve diğer eski Yunan-Mısır büyü ritüeli kaynaklarında bulunan güç isimleri ve ifadeleri veya nomina barbara ve voces magicae tartışmasıyla sınırlı olacaktır. Geleneksel Mısır dininin ve Yunan-Mısır astrolojisinin rolleri yukarıda tartışılmış olsa da, bu bölüm, antik Yunan-Mısır ezoterik kültürünün önemli bir alt bölümünü kapsayarak bunları tamamlamaktadır. ³⁴ J.Evans, The History and Practice of Ancient Astronomy (New York: Oxford University Press, 1998), 309. ³⁵ Bkz. C. Nelson, "399-Day Mean Sinodic Period of Jupiter," http://www.timeemits.com/HoH_Articles/399-Day_Mean_Synodic_Period_of_Jupiter.htm, erişim tarihi 11 Haziran 2015. ³⁶ A.F. Segal, "Helenistik Büyü: Bazı Sorular of Definition", 350-351, Studies in Gnosticism and Hellenistic Religions içinde: Gilles Quispel'e 65. Doğum Günü vesilesiyle sunulmuştur, R. van den Broek ve M.J. Vermaseren, eds. (Leiden: E.J. Brill, 1981), 349-375.

--- SAYFA 123 ---

112 bölüm 4 Bu isim ve ifadelerin ezoterik doğasından dolayı çoğu durumda somut açıklamalar imkansızdır. Büyülü papirüslerdeki kullanımları değişkendir ve çeşitli durumlarda ortaya çıkabilirler, bu da kişinin 4psa'da korunan belirli isimlerin seçiminin ardındaki mantığı anlamasını sınırlandırır. Aslına bakılırsa, bu tanınabilir büyü isminin öncelikle 4psa'da geçmesi gerçeği kendi içinde dikkate değerdir.³⁷ Bu, bu metnin yazarının kendisinin ya Jeuian sistemini yerleşik güç isimleri olduğunu düşündüğü şeylerle ilişkilendirmekle özellikle ilgilendiğini ya da bunun önemli olduğu kültürel bir ortamda veya zamanda yazdığını gösteriyor; ve dahası, bu tür bir meşguliyetin uzun süreli olmadığını veya grup içinde geniş çapta paylaşılmadığını ve dolayısıyla aşamalı olarak ortadan kaldırılmasına izin verildiğini gösteriyor. Bu bölümün temel amacı, bu metnin olduğu kültürel ortamı daha da aydınlatmaktır. 4psa'nın yazarı, Greko-Romen Mısır'ına özgü pratik din veya büyü el kitaplarının geliştiği bir kültür içinde yazıyordu. 3.3.1 Aberamentho "Aberamentho" adı İsa'ya atıfta bulunmak için üç kez kullanılır (4psa 136[354], 139[360], 141[367]). İki farklı şekilde yazılmıştır (ⲁⲃⲉⲣⲁⲙⲉⲛⲑⲟⲩⲁⲛⲁⲭⲉⲃⲉⲗⲑⲟⲩⲱⲥⲉⲛⲉⲙⲁⲣⲉⲃⲁ- ⲁⲃⲉⲣⲁⲙⲉⲛⲑⲟⲩⲁⲛⲁⲭⲉⲃⲉⲗⲑⲟⲩⲱⲥⲉⲛⲉⲙⲁⲣⲉⲃⲁ) ve iki durumda da düzeltmeler el yazmasına eklenmiştir. Tutarlılıkla ilgili bu endişe eksikliği, metnin yazımında daha da görülmektedir. ⲁⲃⲉⲣⲁⲙⲉⲛⲑⲟⲩⲁⲛⲁⲭⲉⲃⲉⲗⲑⲟⲩⲱⲥⲉⲛⲉⲙⲁⲣⲉⲃⲁ, aynı zamanda ⲁⲃⲉⲣⲁⲙⲉⲛⲑⲟⲩⲁⲛⲁⲭⲉⲃⲉⲗⲑⲟⲩⲱⲥⲉⲛⲉⲙⲁⲣⲉⲃⲁ (4psa 137[356]) olarak da görünür. Her ne kadar belirli isimlerin yazılışında kesinlikle esneklik olsa da, bu tek metinde bulunan yazım çeşitliliği, yazarın bu terimlerin daha geleneksel kullanımı konusunda ya bilgisiz olduğunu ya da bu terimlerle çok fazla ilgilenmediğini gösteriyor. Yunan Büyülü Papyri'de Aberamentho sıklıkla çok daha uzun bir palindromik ifade olan Αβεραμενθουουθλερθεχαναχεθρελθουωθενεμαρεβα'nın kısaltması olarak kullanılır.³⁸ 37 Birkaç istisna dışında: ⲁⲃⲉⲣⲁⲙⲉⲛⲑⲟⲩⲁⲛⲁⲭⲉⲃⲉⲗⲑⲟⲩⲱⲥⲉⲛⲉⲙⲁⲣⲉⲃⲁ adı 4psb'de bir kez görünür ve Typhonin bcFrag 2. Bu metinlerin her ikisi de son derece parçalıdır ve daha fazla paralellik analizini engellemektedir. Bu örneklerde bu figürlerin her ikisi de 4psa görünümünde oynadıkları rolleri sürdürüyorlar, bu da söz konusu belirli durumlarda istikrarlı bir geleneği akla getiriyor; ancak aynı varlıkların külliyyatın başka yerlerinde de ortaya çıkması, ancak bu daha yaygın "sihirli" isimler olmadan ortaya çıkmaları, bunların sonuçta kısa ömürlü ilişkiler olduğunu gösteriyor. Jao adı aynı zamanda birçok Jeuian metninde ve ayrıca büyü papirüslerde oldukça sık görülür; aşağıya bakın, n.51. 38 HD Betz, ed., The Greek Magical Papyri in Translation (Chicago: University of Chicago Press, 1992), 331. Büyülü palindromlar genellikle 30'un üzerinde, bazen 100 veya daha fazla harften oluşuyordu ve bu nedenle yaygın olanlar genellikle formüllerde kısaltılıyordu.

--- SAYFA 124 ---

4 pistis sophia (a) 113 G. Massey, ismin İsa'yı "Amente/Amentho'nun efendisi" olarak temsil ettiğini ve onu Amente'deki Horus konumuna yerleştirdiğini iddia eder;39 bu öneri bilimsel açıdan çok az ilgi veya destek görmüştür. Etimoloji sorunlarının ötesinde, Aberamentho olarak anıldığı tek metin olan 4psa'da Amente mevcut değildir. İsa'nın Amente'de öğrencileriyle konuştuğu 4psb'de bu unvan yoktur. Massey'nin metinlere ilişkin genel görüşü, Pistis Sophia belgelerinin tümünü bir bütün halinde harmanlayarak bazı hatalı varsayımlara ve kafa karıştırıcı sonuçlara yol açmaktadır. F.C. Burkitt, ismin yeraltı dünyasının Yunan lordlarından biri olan 'Rhadaman-böylece'den türetildiğini öne sürüyor. Tartışma, Leiden Papirüsü'nün "gerçek isimlerinden" biri Aberamenthōu olan ve diğer orijinal isimleri Sümer tanrıçası Ereshkigal gibi diğer bazı antik yeraltı tanrılarını temsil edebilen Typhon Seth'i çağıran büyü bir büyüsüne dayanıyor.40 Bu nedenle, büyü'nün yazarının Yeraltı Dünyasının Efendisi için bazıları yanlış olan çeşitli yabancı isimler topladığını öne sürüyor. yazıldığını ve 'Rhadamanthus' isminin yanlış okunup Aberamentho'ya dönüştürüldüğünü söyledi. Şöyle diyor: "Klasik gelenekteki Rhadamanthus, Pistis Sophia'nın Aberamentho'su gibi adil ve nazikti."41 Bu teoriyle ilgili bir takım sorunlar var.42 Burkitt, tek bir büyü'nün sınırlı bilgisiyle çalışıyordu. Yunan Büyülü Papirüsleri, palindromun bir parçası olarak ya da kısaltması olarak Aberamentho isminin birkaç örneğini içerir.43 Bu palindromun yeraltı tanrısı isimleriyle çok az bariz bağlantısı vardır. Çeşitli amaçlarla çeşitli tanrılara hitap etmek için kullanılır. Dahası, Burkitt'in bahsettiği büyü, daha sonra 4psa'da kötü bir arkon olarak ortaya çıkacak olan Typhon'a yöneliktir. Büyü'nün kendisi Typhon'u bir rakibi alt etmeye çağırıyor; Kendisini pek de nazik bir yeraltı dünyasının temsilcisi olarak sunmuyor. Son olarak, Burkitt'in teorisinin aksine, bu metinde İsa aslında bir yeraltı tanrısı gibi davranmıyor. O, ruhların kötü Midst'in (𐤎𐤍𐤏𐤔) işkencelerinden ara sıra kurtulmasını sağlayanın Aberamentho olarak İsa olduğuna inanıyor,44 ancak metinde buna dair hiçbir ipucu yok. Gezegenleri, hareketlerini ve çalışmalarını düzenleyen Jeu'dur. 39 G. Massey, Eski Mısır: Dünyanın Işığı (T. Fisher Unwin, 1907), 772. 40 pgm'de, xivc.16-27. 41 F.C. Burkitt, Church and Gnosis: A Study of Christian think and spekülasyon in the Second Century (London: Cambridge University Press, 1932), 83. 42 C. Bonner ayrıca bu teoriyi "nafile spekülasyon" olarak adlandırır (Studies in Magical Amulets, Chiefly Graeco-Egyptian [Ann Arbor: University of Michigan Press, 1950]), 203. 43 pgm i.294; ii.125-126; iii.67, 116-117; iv.181, 3272; v.180; xxxvi.8; lix.6; cxxvi.13. 44 F.C. Burkitt, Kilise ve Gnosis, 81.

--- SAYFA 125 ---

[illegible]

--- SAYFA 126 ---

4 pistis sophia (a) 115 ve görünmez tanrı Agrammachamarei ve sülük Barbelo'nun güçleri ve melekleri ve baş melekleri ve tüm güçleri ve her şeyi" (4psa 136[354]) — tüm maddi varlıklar genellikle Jeu'nun kontrolü altında olduğu kabul edilir. Thoth yıldızlara ve bireysel kaderlere hükmederken ve Hermes kozmik bir tanrı ve dünya yöneticisi olarak kabul edilirken, 48 Jeuian metinlerinde bunlar daha düşük rollerdir ve İsa'nın kendisi bunların çok üstündedir; Hermetik gelenekte ortaya çıkan bu figürlerin birleşimi, esasen aydınlanmış bir insandır ve her halükarda İsa'nın temsil ettiği en yüksek Babanın oğlu veya gücü olmaktan uzaktır. Yazarın İsa'yı Thoth, Hermes veya Thoth-Hermes/Hermes Trismegistus ile ilişkilendirmek istemesi pek mümkün görünmemektedir. A. Mastrocinque ayrıca, bu ismin İsa'ya atfedilmesi için, belirli yılan şeklinde güneş figürleri gruplarında bir yaygınlığa ve onu dört parçaya bölen ve bunları dört yönle ilişkilendiren tam palindromun olası etimolojisine dayanan daha büyük argümanına dayanarak bir neden önermektedir: "İsa, Aberamentho olarak bilinen büyümlü Mısır tanrısı ile birleştirildi çünkü o, en kuzeydeki göksel kutupta ikamet eden yılan biçimli bir tanrıydı, ve aynı zamanda bir güneş tanrısıydı." 49 Bununla birlikte, İsa'nın bir yılan biçimine sahip olduğu yönünde herhangi bir öneri yoktur -metinde böyle bir biçime hiçbir şekilde atıfta bulunulmamaktadır ve 4psa'daki bir ejderhanın tanımı ayrı bir bağlamda tartışılmaktadır; aslında İsa'nın, kısmen kozmik varlıklardan üstün olduğu düşünüldüğü için, bir güneş tanrısı olarak kabul edildiğine dair herhangi bir ima da yoktur. Aslında, yukarıda bahsedilen ejderha, güneşin diski olarak tanımlanmaktadır, ve İsa'dan oldukça bağımsızdır. Bu metinde bir güneş tanrısı olması muhtemel bir figür varsa, o da iki büyük ışıktan biri olan Jeu'dur. Ritüel gücün bu ortak isminin İsa'ya atfedilmesi, onun gerçek ilahi doğasının aksine, büyük ihtimalle onun dünyevi bedeni veya aeonik veya maddi alemlerdeki işlevleriyle ilgilidir; bu, onun ya dünyevi enkarnasyonu bağlamında ya da aşağıyı kontrol etmesi bağlamındadır. İlki, maddi çağların arkonlarının hareket etmesini talep etmeden öncedir (4psa 136[354]); sonra, Babasının Babasının Jeu olduğunu açıklarken (4psa 139[360]) -böylece Jeu'nun çocuğu ve 48 G.Fowden'in babası olan İyi Sabaoth'a atıfta bulunur, TheEgyptianHermes:AHistoricalApproachtotheLatePagan Mind (Princeton: Princeton University Press, 1986), 22-26. 49 A. Mastrocinque, Yahudi Büyüsünden Gnostisizme (Tübingen: Mohr Siebeck, 2005), 191.

--- SAYFA 127 ---

[illegible]

--- SAYFA 128 ---

4 pistis sophia (a) 117 arkonon'ı yerleri" oldukça ilginçtir, çünkü arkonlar kaderle ilişkilendirilen bu metinler bütününde yer alır. Bu belirli varlığın neden bir arkon adıyla anılmak üzere seçildiği açık değildir, ancak özellikle bu ismin seçilmesi, Maskelli formülünün büyülerdeki popülaritesi ve kaderle olan bağlarının bir kombinasyonu ile ilişkili olabilir. On üçüncü çağın görünmez tanrısına bir zamanlar □□□□□□□□□□(4psa 136[354]) denilirdi; bu, büyülü papirüslerde birkaç yazılış şekliyle sıklıkla bulunan başka bir isimdir. Öncelikle, bu ismin, yukarıda alıntılanan, İsa'nın yoldan çekilmesini emrettiği varlıklar listesinde yer aldığına dikkat edilmelidir. On üçüncü çağın görünmez tanrısıyla ilişkilendirilerek, daha yüksek bir rütbeden gelen emirlere tabi olan maddi bir varlığı tanımlayan bir isimdir. Görünmez tanrıya "sihirli" bir isim atfetmenin, onun üzerinde daha büyük bir güç vereceği düşünülürdü; bu metinde, "dünyadaki insanların onları çağırdığı" (4psa 137[357]) olağan isimlerine ek olarak, tarihte bilinmeyen "yok olmaz" isimler verilen gezegenlerde de görülen bir uygulamadır. G. Scholem, Akramachamarei isminin Aramice bir kökene sahip olduğunu ileri sürmektedir; "sihirlerin kökünü kazımak" emir cümlesi buradan gelmektedir.⁵³ Bununla birlikte, burada kullanılmak üzere seçilmesinde bu dilsel kökenin veya anlamsal anlamın bir rol oynadığına dair yine çok az işaret vardır. 3.3.4 Bainchoooch □□□□□□□□ her 4psa ve b'de bir kez olmak üzere iki kez görünür. Her iki seferde de aynı figüre atıfta bulunmak için kullanılır: nötr üçlü güçlü olan. Bu isim Büyülü papirüslerde sıklıkla kullanılır ve daha uzun bir palindromun parçası olabilse de, daha çok "Khukh'un ruhu", karanlık tanrısı olarak çevrilen bu biçimde görülür.⁵⁵ 4psaite'de bu figürün tarafsız gezegen Merkür'ün gücünü sağladığını açıklar (4psa 137[356]).⁵³ G. Scholem, Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition (New York: The Jewish Theological Seminary of America, 1965), 97. ⁵⁴ A. Audollent, Defixionum Tabellae (Paris, 1904), 325, ii. 7-8'den alıntı: G. Scholem, Jewish Gnosticism, 96; ⁵⁵ Bkz. H.D Betz, The Greek Magical Papyri, 18n.3.

--- SAYFA 129 ---

118 bölüm 4, doğru bir şekilde yaşayan ancak Işık Hazinesine erişimlerine izin verecek gizemleri almayan ruhlara eşlik eden ve onlara dünyanın yaratılışını mutlulukla öğreten yarı olumlu bir yol (4psb 147[382]). O halde bu, bir ismin özellikle etkili olduğu düşünülen ve dolayısıyla insan alemi ve belirli ruhlar üzerinde aktif bir rol oynayan bir figürle ilişkilendirilen başka bir durum gibi görünüyor. 3.3.5 Hekate ve Typhon Son olarak, hem Hekate hem de Typhon, günahkarların ruhlarına eziyet eden Midst'in (𐤌𐤍𐤕𐤕𐤍) büyük arkonları olarak ortaya çıkarlar. Bu isimler, büyülü bağlamların dışında bulunan ilahi figürler için de geçerli olsa da, büyülü papirüsler arasında görünme sıklıkları nedeniyle buraya dahil edilmişlerdir. 4psa'da Hekate üç yüzlü olarak tanımlanır; bu, onu sık sık üç biçimli olarak tasvir eden Yunan-Mısır büyü geleneğiyle uyumludur.⁵⁶ Diğer şeylerin yanı sıra bir büyü tanrıçası olarak, otomatik olarak kötü bir varlık olarak kabul edilmez. Typhon'un formu, 4psa'da fiziksel bir tanım verilmemiş olmasına rağmen, eşek yüzüne sahip olduğu söylenen M.Ö. Frag 2'de biraz detaylandırılmıştır (bc Frag 2 e1(88),11-12). Bu aynı zamanda kötü Mısır tanrısı Seth'in Yunanca adı olan yaygın Typhon tasviriyle de uyumludur.⁵⁷ Her iki figür de büyülü papirüslerde çeşitli amaçlarla sıklıkla kullanılır. Daha önce tartıştığımız büyü geleneğinden alınan isimlerde olduğu gibi, bu belirli figürlerin ithal edilmesinin doğrudan açık bir nedeni yoktur; Midst'in diğer üç büyük arkonunun (𐤌𐤍𐤕𐤕𐤍) kökenleri de net değil. 3.3.6 Thernopsi Formula One'in başka bir formülünden de burada kısaca bahsetmeyi hak ediyoruz. "Thernopsi" formülü temel olarak ψ , $\nu\omega$ ve $\theta\epsilon\rho$: $\psi\nu\omega\theta\epsilon\rho$ $\nu\omega\psi\theta\epsilon\rho$ $\theta\epsilon\rho\nu\psi$ hecelerinin yeniden düzenlenmesiyle oluşan bir kelime dizisidir. Yunan Büyülü Papirüs'te en az iki kez geçmektedir; başka bir örneği ise muhtemelen bozulmalar veya farklı okumalar içermektedir.⁵⁸ Psinother, Mısır dilinde "Tanrı'nın oğlu" anlamına gelen kelimedenden türemiştir.⁵⁹ Formül, 56 Bkz. sayfa iv.2119,2608-2610,2727,2880; xxxvi.190; ayrıca bkz. C. Bonner, *Studies in Magical Amulets*, nos.64,66; A.Delatte and Ph.Derchaine, *Les intailles magiques gréco-égyptiennes de la Bibliothèque Nationale* (Paris: Bibliothèque Nationale, 1964), 189, nos. 252, 253, 254. 57 Kötü Seth veya güneşin rakibi olarak Typhon için, örneğin bkz. sayfa xii.373-374; xxxiia.1; xxxvi.319; lvii.4; lxxviii.1; lxxviii.7. 58 Bkz. sayfa iii.186; iv.828-829; vii.316; ayrıca H. Betz, *The Greek Magical Papyri*, 339. 59 E. Amélineau, *Essai sur le Gnosticisme égyptien: Ses développements et son Origine égyptienne* (Paris: Ernest Leroux, 1887), 320; Polis Departmanı Scott-Moncrieff, *Mısır'da Paganizm ve Hristiyanlık*, 170n.1; H.D. Betz, *The Greek Magical Papyri*, 54n.112; M.W. Meyer, ed., *The*

--- SAYFA 130 ---

4 pistis sophia (a) 119 iki kez 4psa'da, yine farklı yazımlarla, yukarıda tartışılan isimlerde de tipiktir (4psa 136[353], 142[370]). Her iki örnekte de, αω harflerinin bir dizi permütasyonundan hemen sonra, Işık Hazinesi'nin Babası'na (İyi Sabaoth, İsa'nın dünyevi "babası"nın aksine) yapılan çağrılarda görünürler. Bu duaların her ikisinde de birkaç bilinmeyen sihirli kelime ortaktır, ilkinde ise bir dizi başka yaygın büyü kelime de görünür. Bu duaların bu en yüksek Babanın bir ismini veya isimlerini temsil etmediği açıklığa kavuşturulmalıdır; bu isim yazılı değildir. Bu yazılı güç isimleri listeleri Jeu ve Sabaoth gibi daha alt düzeydeki varlıkların isimlerini içerir; bu da bu kelimelerin dinleyicinin dikkatini çekmeyi ve konuşmacının daha geniş ilahi bilgisinin göstergeleri olarak hareket etmeyi amaçladığını düşündürmektedir.⁶⁰ Cümlelerin etimolojik kökeninin veya anlamının bilinip bilinmediğine bakılmaksızın, yazarın bunu kendi sisteminin en yüksek varlığına hitap ederken uygun bulduğu açıktır. 3.3.7 Sihirli İsim Kullanımının Özeti Bu, özellikle 4psa'nın yazarının, öncelikle Yunan-Mısır menşeli pratik ritüel veya "sihirli" metinlerde bulunan isimlere ve sözel formüllere hem erişiminin hem de ilgisinin olduğunu göstermektedir. Bu unsurlar belirli bir büyü veya metinde bir arada bulunmuyor, ancak çeşitli kaynaklara dağılmış durumda, bu da hem ritüel kullanım açısından terimlerin popülerliğini hem de 4psa'nın yazarının potansiyel olarak kullanmış olabileceği materyallerin çeşitliliğini gösteriyor. Yukarıdaki terimlerin birçoğunun önerilen etimolojik kökenlerine rağmen, yazarın bu belirli unsurları dahil etmek için seçerken bunları göz önünde bulundurduğuna dair çok az kanıt vardır. Aksine, algılanan güçleri nedeniyle seçilmiş gibi görünüyorlar. Her ne kadar en yüksek Baba'ya hitap etse de doğrudan onunla ilgili olmayan thernopsi formülünün yanı sıra, bunlar maddi alemde ikamet eden veya hareket eden varlıklarla ilgilidir. Bu belki de yazarın zihninde neden daha maddi ritüel bağlamlarda çağırılabilirliğini açıklıyordu. İsa'nın durumunda, Aberamentho adı onun Işık Hazinesi'ndeki ruhsal kökeninin tersine, tamamen onun maddi enkarnasyonu ve güçleriyle ilgilidir. Bu, yazarın sisteminde üst manevi unsurlar ile alt maddi unsurlar arasındaki ayrımı korur. Ancient Mysteries: A Sourcebook (1987; yeniden basım: Philadelphia: University of Philadelphia Press, 1999), 212. Alternatif olarak, T. Hopfner (Griechisch-ägyptischer Offenbarungszauber, Cilt 1 [Leipzig:Haessel, 1921], sn. 750) formülün Mısır'da "en yüce tanrı" anlamına gelen kelimeden türetildiğini öne sürmektedir. 60 Örneğin 4psa 136[354]'te bu tür isimlerin bir listesini verdikten sonra metin sadece İsa'nın "Işık Hazinesinin Babasının adını söyleyerek yeniden haykırdığını" söyler.

--- SAYFA 131 ---

120 bölüm 4 3.4 Maniheistlerle Etkileşim 3.4.1 Güneş ve Ay Görüntüsü Üçüncü Elçi'yi ve Işık Bakiresi'ni taşıyan ve arkonlardan ışık toplayan gemiler olarak güneş ve ay imgesi, Maniheist mitinde anahtardır. Göksel tekne tasviri tüm Jeuian metinlerinde yalnızca bir kez görülür: "Fakat ayın tabanı bir tekne tipindeydi ve onu bir erkek ejderha ve bir dişi ejderha yönlendirirken, onu iki beyaz boğa çiziyordu. Ve ayın arkasında bir çocuk tasviri vardı ve ejderhalara arkonların ışığını çalarken rehberlik ediyordu, önünde ise bir kedi yüzü vardı" (4psa 136[354-355]). O halde burada bir tekne olarak tasvir edilen yalnızca Ay'dır; bu geçişin hemen öncesinde ise güneş disk, kuyruğu ağzında olan ve "solun yedi gücünü", yani yedi gezegeni taşıyan bir ejderha şeklinde görünür. Ayın teknesini yönlendiren iki ejderha, büyük olasılıkla, Maniheist mitte de önemli kabul edilen ay düğümlerini temsil eder: Şabuhrgan, özellikle gökkubbeyi oluşturan varlıkların "yedi gezegeni bağladığını ve iki ejderi (=ay düğümlerini) askıya aldığını ve onları zincirlediğini" belirtir (Shabuhrgan m 98-99).⁶¹ Ancak Maniheist kaynaklarda bu düğümler veya "Yükselenler" kötü olarak kabul edilirdi, bazen yedi gezegen listesindeki olumlu görülen güneş ve ayın yerini kötü doğalarıyla⁶² değiştirmeye hizmet ederler; halbuki burada onlar, arkonlardan gelen ışığın toplanmasına yönelik çalışan ay paketinin bir parçasıdır. Bu pasaj, Pistis Sofya'nın Mısır bağlantılarını desteklemek için kullanılmış ve bu tür bağlantılar yukarıda tartışılmıştır. Bununla birlikte, eski Mısır'daki güneş yılanı tasvirlerine rağmen, tekne tasvirleri açısından güneş teknesi Mısırlılar için alunarondan çok daha önemliydi ve burada hiçbir güneş gemisi görünmüyor; ayrıca ne güneşin ne de ayın ışık topladığı düşünülüyordu. Bu ışık toplama kavramı Maniheist sistemde hayati öneme sahiptir. Bu şekilde 4psa pasajı Mısır'dan çok Maniheist tasvirlerle daha yakından bağlantılı görünüyor, ancak yine de yazışmalar kesin olmaktan uzak. Ayrıca, bu pasajdaki görsellerin ps metinlerindeki başka herhangi bir şeyle bağlantısının olmayışı, bunun harici bir kaynaktan yapılan bir ekleme olduğunu akla getiriyor - her ne kadar aşağıdaki materyalde de görünür ekleme veya birleştirmelerin çeşitli örnekleri mevcut olsa da. 61 P.O.'da referans verilmiştir. Skjærvø, An Introduction to Manicheism ii—Texts (ders notları, Erken İran Medeniyetleri 103, 2006 Güz dönemi, Harvard fas web sitesinde mevcuttur: <http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Manicheism/>, erişim tarihi: 20 Eylül 2013), 29. 62 T. Pettipiece, Maniheistte Pentadik Redaksiyon Kephalaia (Leiden: Brill, 2009), 63-64.

--- SAYFA 132 ---

4 pistis sophia (a) 121 3.4.2 Işığın Arındırılması Madde içindeki ışığın arıtılması hem Maniheizt hem de Jeuian metinlerinde önemli bir kavramdır. Maniheizt gelenekte arınma süreci bazen daha acil ve içseldir: örneğin seçilmişlerin bedenleri, meyve ve sebzelerde hapsolmuş ışığı onları sindirerek arındırır.⁶³ Ancak arkonların yutmuş oldukları ışığı bırakmalarını sağlayan ilk süreç, Jeuian metinlerinde bulunana biraz daha yakındır, eğer ikincisi daha az grafiksel: göksel bir varlık (veya varlıklar) önlerinde belirir ve onların saf ışıklarından istemeyerek vazgeçmelerine neden olur, sonra Jeuian metinlerinde bulunana biraz daha yakındır. o ışığı hazineye veya ışık krallığına geri götürür; geri kalanı veya tortuları arıtılmak üzere dünyaya gider. Yukarıda görüldüğü gibi, güneş ve ay, bunu gerçekleştirmek için bir kapasitede birlikte çalışırlar: Maniheizt mitte, güneş ve ay gemilerinde arkonların önünde görünen ve onların ışıklarının bir kısmını şehvetle boşaltmalarına neden olan, Işık Bakiresi ile birlikte Üçüncü Haberci'dir.⁶⁴ 4psa, Jeu ve Zorokothora Melkisedek'in "büyük ışıklar" olduğunu söyler. Onların rütbeleri, arkonlara inerler ve onlar (ışıklar) onlarda arınırlar. Ve Zorokothora Melchisedek, arkonlarda arıtılmış olan ışıklardan arıtılmış olanı alır ve onları Işık Hazinesine götürür" (4psa 139[360]). Bu ikisinin o dönemde güneş ve ay ile ilişkilendirilmiş olması mümkündür; Jeu'nun 1 Jeu'daki güneş ve buradaki diğer büyük ışık olarak Zorokothora ile olan potansiyel ilişkisi göz önüne alındığında, bu tamamen göz ardı edilemez.⁶⁵ Ancak bu açık değildir ve 1ps'te hem güneş hem de ay alıcısı, kozmik kürelerin üzerinde sağda yer alan Melkisedek'e rapor verir (1ps 25[35]). Her halükarda, 63 S.N.C.'deki referanslara bakın. Lieu, *Manichaeism in the Son of Man Period* (Manchester: Manchester University Press, 1985), 21n.122. 64 Bkz. P.O. Skjærvø, *Maniheizme Giriş i*, 47. Şunu da belirtmek gerekir ki, kusurlu alt varlıkların önünde ortaya çıkan ve onları şehvetten dolayı yasadışı ışık güçlerini boşaltmaya teşvik eden ilahi bir varlığın imgesi, Epiphanius'un Nicolaitans tanımında da bulunur (Pan 25.2.4), burada arkonların annesi olan ve onu kurtarmak için tohumlarını toplamak üzere önlerine çıkan Barbelo'dur. güç. Ancak bu durumda hikaye, görünüşe göre grup içindeki ahlaksız cinselliği mazur göstermek için kullanılırken, Maniciler arkonların şehvet ve cinselliğini kaçınılması gereken en aşağılık şeyler olarak tasvir ediyor. 65 Lycopolisli Alexander, Maniheiztlerin, ışığı toplamaya başladığı ve onu ileriye doğru göndermeye başladığı sırada, özellikle ayı, dünyadan ilahi aleme ışık toplayan ve nakleden bir kişi olarak düşündüklerini söylüyor (I. Gardner ve S.N.C. Lieu, *Manichaean Texts from the Roman Empire* [Cambridge: Cambridge University Press, 2004], 180-181); bu, Zorokothora Melchisedek'in buradaki rolüne karşılık gelecektir.

--- SAYFA 133 ---

122 4. bölüm ne onları ne de Maniheizt metinlerde bulunan ışığın şehvetli boşalmalarını; dolayısıyla, sistemler arasında paralellikler olmasına rağmen bunlar tam kopyalar değildir; daha ziyade bu sistemlerin içinde geliştiği ortak bir kültürel ortamı veya düşünce modelini yansıtır. 3.4.3 Karanlığın Beş Dünyası ve Ortanın Yolu Ortanın yolu (□□□□) ile ilişkilendirilen beş kötü alem, Maniheiztlerin karanlığın beş dünyası fikrine bağlı olabilir. Karanlığın beş Maniheizt dünyasının her biri karanlık bir unsurla ilişkilendirilir: duman, ateş, rüzgar, su ve karanlık. Her biri ayrıca farklı bir fiziksel ve duyuşsal tanımlamayla yönetilir ve her biri farklı bir insan alt kümesini yönetir: dünyanın güçleri ve otoriteleri, ateşe tapanlar, putlara tapanlar, vaftizciler ve kahinler (Keph vi) 33,5–34,5). T. Pettipiece, bu beş alt yöneticinin "derleyicinin dünyada beş olumsuz etki alanı olarak algıladığı şeye belirli bir yönetici ruh otoritesi tanımlama ve atfetme arzusunun bir yansıması" olduğu yönündeki önerisinde ikna edicidir;66 yani Sasani kralları, onların Zerdüşt din adamları, geleneksel kültler, Hristiyanlar ve diğer vaftizler. gruplar ve kehanetler ve kehanetler gibi popüler dinin unsurları. Dolayısıyla kötü alanların beşe bölünmesi, grubun dünyada karşı karşıya olduğu gerçek muhalefeti veya algılanan olumsuz etkileri yansıtacaktır. Kephalaia, "onlarla etkileşime girmeyin, böylece onların bağlarından ve cezalarından sonsuza kadar kurtulabilirsiniz" (Keph vi 34.10-12) uyarısında bulunurken, cezaların niteliği veya uzunluğu hakkında herhangi bir ayrıntı vermez. Midst yolunun beş büyük arkonunun (□□□□□) her biri, Maniheizt versiyonlardan daha az sistematik olsa da, kendi fiziksel tanımlarına sahiptir. Burada her arkon, öfke/iftira, cinayet, yalan yemin etme, zina/zina, adaleti engelleme, yoksulları ihmal etme gibi bazı günahları işleyen kişileri yönetir. Şeytani diyarın ve yöneticilerinin bu tanımı, dünyadaki belirli sosyal veya kültürel grupları ve eğilimleri kınamaktan çok, üyelerinin etik davranışlarıyla ilgilenen bir yazar veya grubu temsil ediyor. Dahası, bu alemler özel olarak cezalarla ilişkilendirilir; her ne kadar arkonlar insanları bu şekilde davranmaya zorlasa da, onların dürtüklemelerine teslim olan ve dünyada bu günahkar davranışlara giren ruhlar, aynı varlıklar tarafından cezalandırılacak şekilde kabul edilir. Bu cezalar, gezegenler onun dünyaya geri dönmesine izin verilecek şekilde hizalanana kadar ruhun kara duman ve kötü ateşle tüketilmesi nedeniyle Maniheizt benzerlerinden daha ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Maniheizt yazar ise 66 Pentadic Redaksiyon, 61 ile ilgileniyordu.

--- SAYFA 134 ---

4 pistis sophia (a) 123 ani dinden dönme ve toplumsal baskılar nedeniyle, Pistis Sophia'nın yazarı veya derleyicisi dünyadaki daha soyut ayartmalara, grubun münzevi ve etik ilkelerine ve ruhun bu yaşamdan sonraki yolculuğuna odaklanmıştı. 3.4.4 Geleneksel Gezegenler Dışında Güneş ve Ay'a Saygı Kötülük alemlerinin bu beşe bölünmesi ayrıca kısmen güneş ve ayın diğer beş kötü "gezegenden" Maniheizt ayrılmasıyla da ilgili olabilir. Armatürlere hürmet ederken beş gezegenin şeytanlaştırılması, antik düşüncede olağandışı bir durumdu ve bazı durumlarda Maniheizt yazarlar, daha tipik yedi gezegen sayısını oluşturmak için iki yükselen veya ay düğümünü dahil ettiler.67 Maniheizt sistemde güneş ve ayın önemi, dünyanın karanlık karışımından arıtılmış ışığı ışık krallığına geri taşımaya hizmet ettikleri için tartışıldı. En açık şekilde astrolojiyle ilgilenen Jeuian metni olan 4psa da güneşi ve ayı ayrı tutar, ancak diğer beş gezegene ilişkin görüşü, hepsini kötü olarak sunmaktan ziyade o zamanın popüler düşüncesiyle (Satürn/Mars kötü niyetlidir, Jüpiter/Venüs iyi niyetlidir ve Merkür nötrdür) daha uyumludur. Faydalı gezegenlerin hareketleri olumlu tepkiler verebilir. Bununla birlikte, □□□□yönetici beş kötü alemin beş kötü varlığı burada doğrudan gezegenlerle tanımlanmamış olsa da, bunların 1 Jeu'da olduğu gibi gezegensel bir arka plandan ortaya çıkma olasılığı vardır; aynı zamanda insanlıktaki belirli günahlara yönelik belirli özellikleri veya eğilimleri aktarma konusunda gezegen benzeri bir niteliğe de sahiptirler. İnsanlığı günah yoluyla şekillendirme ve boyun eğdirmedeki rollerinin, Maniheizt gezegen kavramından etkilendiği görülebilir. 3.4.5 Beş Kötü Alem ve Zodyak'ın Bölünmesi Zodyakın her biri "iki" burca sahip olan beş aleme bölünmesi, Kephalaia ve 4psa'da farklı şekillerde bulunur. Keph Ixix, burçları ve onun bölümlerini ve beş kötü gezegenin her biriyle olan ilişkilerini uzun uzadıya tartışıyor ve her karanlık dünya için iki burç öne sürerken, bunlardan ikisinin toplam on ikiyi oluşturan üç ilişkili burcu var. Bu bölümlerin hemen açık bir mantığı yoktur: Bölümün ilerleyen kısımlarında üç burçtan oluşan dört grubun bölümleri, her biri kendi grubundaki diğerlerinden eşit olarak ayrılan geleneksel dört elementli sınıflandırmalara göre sıralanırken, karanlığın beş dünyasına göre bölümlerde tahtaya dağılmışlardır. Dahası, burçların gezegensel yönetimine ilişkin geleneksel fikirlere bakılmaksızın, beş gezegenin her biri bu bölümlerden biriyle ilişkilidir. 67 Bkz. Bölüm 4.3.4.1.

--- SAYFA 135 ---

Zodyak'ı karanlığın beş dünyasına bağlamamız gerekiyor, ama belki de bu bağlantının kurulma şeklinin önemi pek dikkate alınmadan. 4psa bölümleri, burçları karşıtlık içinde eşleştirerek ve kalan ikisini gezegenlerin hayırsever hükümdarı Zeus/Jüpiter'in meskeni olarak alarak, on iki burcu beş aleme atama sorununu biraz daha zarif bir şekilde çözer. Beş bölümün beş alemin her birine "ait" olması yerine, yararlı gezegenlerin bunların içindeki konumlandırılması yoluyla ilişkilidirler ve aslında her bölümün yok edilmesine yardımcı olmaya hizmet ederler. Bir bakıma kader alanı, Midst'in (𐌆𐌆𐌆𐌆) arkontik yönetimine karşı insan ruhları için pozitif bir güce dönüştürülür. Gezegenleri beş kötü alemde ayırarak ve onları ya da burçları tamamen kötü olarak değerlendirmeyen bu sistem, zodyakın beş arkontik aleme bağlanmasında daha fazla esneklik ve denge sağlar. Böylece her türlü Maniheizt etki yeni ve yenilikçi bir sisteme dahil edilmiştir. 3.5 Sethian'larla Etkileşim 3.5.1 Görünmez Tanrı ve Üçlü Güçlü Olanlar Her ne kadar 2 Jeu'da Sethia hiyerarşisinin üçlü-güçlüleri bazı haklara layık bir konuma sahip olsalar da, bu onur Jeuian geleneğinin geri kalanında paylaşılmaz. 4psa'da, on iki aeon'un üzerinde ve Orta'nın (𐌆𐌆𐌆𐌆) altında belirtilmemiş bir alanda, büyük görünmez olanın yanında daha standart yerlerini alırlar - görünüşe göre on üçüncü aeon.68 Büyük görünmez olan ve üçlü güçlü olanlardan ikisi, beş gezegenden üçüne - iki kötü gezegen olan Satürn ve Mars'a - güç sağlar; ve tarafsız gezegen Merkür. Burada sıralanan bu iki üçlü-güçlü olanın "sihirli" isimlere sahip olduğunu ve Platonik gerçeklik kavramından tamamen ayrı olduklarını belirtmek gerekir. Ancak bunlardan biri benzersiz bir statüyü korur: (𐌆𐌆𐌆𐌆𐌆𐌆𐌆𐌆) olarak adlandırılan, 4psa 137[356]'da tarafsızlıkla ve 4psb 147'de[382] gizemleri almamış ancak doğru hayatlar yaşayan ruhların sorumluluğuyla ilişkilendirilir (ve özel olarak adlandırılmamış olsa da, 3ps'te çıkarım yoluyla) 103[262]—"büyük üçlü güçlerden biri; bunların arasında büyük bir güç de var". 4psa'da görünen diğer üçlü güçlü olanın, tamamen Mars gezegeniyle ilişkisi nedeniyle olumsuz, sıradan bir rolü var. Üçüncü üçlü güçlü 68 Gizemlere inandıkları için ödüllendirilen varlıklar olarak üçlü güçlülerin yerini alan Jabraoth'un arkonları, on iki çağdan "Ortakilerin yerleri (𐌆𐌆𐌆𐌆) ile görünmez tanrının yerleri arasında" arınmış bir yere taşınır. (4psa 136[356])

--- SAYFA 136 ---

4 pistis sophia (a) 125 birinin adı belirtilmemiş veya bahsedilmemiştir; Her ne kadar bu figürün Pistis Sophia mitindeki kötülüğün başı Authades olması mümkün olsa da, bu mitin erken bir aşamada kullanıldığına dair kanıt eksikliği göz önüne alındığında bu kesin olmaktan çok uzaktır.69 Üçlü-güçlü olanların görünmez tanrıya olan olağan yakınlığı, onların kökenlerini Sethian bağlamında yansıtır; burada tekil Üçlü-Güçlü Olan, Görünmez Ruh'un bir yönü veya ona yakındır. Bir rakamın üçe çarpılması öğretmenin ya da yazarın yanlış anlamasından kaynaklanabilirken, metinler hâlâ Sethier hiyerarşisinin kasıtlı olarak çarpıtılmasını temsil ediyor. Görünmez tanrı ve üçlü güce sahip olanlar on üçüncü çağa sürgün edilmiştir ve güçleri gök cisimlerine bağlanmıştır; bir zamanlar temsil ettikleri Platonik ideallerden çok uzaktır. Bu, Jeu'lu yazarların Sethian mitosunu kasıtlı olarak kendi kozmik güçler ve kökenlere ilişkin görüşlerine tabi kılmalarının bir başka örneğidir; Sethian'ların etkisine bir selam ama kesinlikle aşağılayıcı bir yorum. 3.5.2 Barbelo 2 Jeu'da ilk ortaya çıkışında on ikinci çağda görünmesine rağmen, bundan sonraki tüm metinlerde on üçüncü çağda var olur ve görünmez tanrı/Ruh'un daha tipik eşi olarak büyük bakire ruhun yerini alır.70 Barbelo'nun daha büyük rolünün ilk ipuçları 4psa'da ortaya çıkar. sonra onda ateş, su, şarap ve kan görürler. Bunlardan ilk ikisi Işık Hazinesinden, son ikisi ise "Barbelo'nun yerinden" geliyor. Dahası, su, ateş ve şarap dünyanın günahlarını arındırmak için varken, kan, İsa'nın aldığı "insanlığın bedeniyle ilgili bir işarettir" (4psa141[368]). Bu, İsa'nın ruh, güç ve maddi bedeninin unsurlarını aldığı 1/2ps'de görünen enkarnasyonunun yapısının erken bir versiyonu gibi görünüyor - ikincisi Barbelo'dan geliyor (1ps 61[122]; 2ps. 63[128]). Her iki durumda da, enkarnasyonun maddi bedeni, maddi on üçüncü çağda ikamet eden Barbelo'dan türemiştir. O aynı zamanda Pistis Sophia'nın (4psa 137[356]) annesidir; o, 1/2ps'de "iki büyük üçlü güce sahip olan büyük görünmez ata"nın yaydığı 24 görünmez yayılımdan biridir (1ps 29[43]). 2 Jeu'da da 24 ema-69 Kaynakların geç bir derlemesi olarak Pistis Sophia efsanesi ve doğası hakkında daha fazla bilgi için bkz. 8. 70 Barbelo'dan bazen bakire olarak da bahsediliyordu, bu da muhtemelen kafa karışıklığını artırıyor ve bu ikameye katkıda bulunuyordu; bkz. TrimProt38,14;GosEgiii42,12-13;62,1;iv52,4; 73,11-12; StelesSeth 121,21; Zost [36,23]; 63,6-7; 83,11; 87,10; 129,11; Marsanlar 4,11; 8,29; 9,2; Allojenler 59,6-7.

--- SAYFA 137 ---

126 bölüm 4 uluslar yalnızca büyük görünmez tanrıya bağlıdırlar (2 Jeu b45(83),21), çünkü üç güçlü olanlar daha yüksek bir statüye sahiptir.71 O halde bu, yayılımların oluşumunda Barbelo'nun rolüne dair ilk öneridir. 24'le olan ilişkisi hakkındaki kafa karışıklığı, PistisSophia'nın 1ps'teki pişmanlıklarından birine de yansıyor; kendisi şöyle yakınıyor: "Kardeşlerime, görünmez olanlara ve ayrıca Barbelo'nun büyük yayılımlarına yabancı oldum" (1ps 32[48]). Bu, Barbelo'nun üretken bir rolünü akla getiriyor; ancak bu, yalnızca görünmez tanrıya ve onun üçlü güce sahip hizmetkarlarına ait olan 24 görünmez yayılımdan farklı bir rol. Daha sonra Barbelo'yu 24 görünmez yayılımla (bu yazarın genel olarak cahil varlıklar olarak kabul ettiği) ilişkilendirme konusundaki isteksizliğinin nedeni, onu daha yüksek ışığa inanan Pistis Sophia ile ilişkilendirme arzusunun yanı sıra İsa'nın dünyevi enkarnasyonu için malzeme sağlamadaki rolü, belki de onun işlevinin erken Sethian'ın alçalan Kurtarıcı kavramlarına kadar uzanan kavramıyla açıklanabilir. Sethian'ın soy modeli incelemelerinde Barbelo, herkesin Annesi olarak, en azından dolaylı olarak Sophia'nın yayılmasına dahil olur. O, Sophia da dahil olmak üzere sonsuzlukları üreten, Kendiliğinden doğanların annesidir (ApJohn iii 11,4-12,15; bg 32,5-34,7; ii 7,16-8,20). J.D. Turner, "Sophia kozmogonik eksikliğin nedeni haline gelirken... aşkın düzeyde, daha yüksek Anne'nin (Pronoia, Protennoia, Barbelo) şimdi bu eksikliğin onarılmasını üstlenmesi gerektiğini belirtiyor. O, kendisinin doğrudan temsillerinin dünyevi, insan düzleminde görünmesini sağlayarak bunu başarıyor."72 Nihai tezahür genellikle Seth veya Mesih gibi erkeksi bir figürün biçimini alır.73 Mısırlıların İncili'nde, Kurtarıcı'nın tezahürü, büyük olasılıkla Barbelo'nun (GosEg iii 63,10-14; iv 74,24-30) "bakire aracılığıyla" hazırlanmış bir beden aracılığıyla gerçekleşir. Bu beden aynı zamanda "Logos'un doğurduğu" ve onun maddi doğası açıklığa kavuşturulmamıştır, belki de hem sağlayıcısı hem de taşıyıcısı için atfedilen daha yüksek doğaya uygun olarak. Dolayısıyla, Görünmez Ruh bu metinlerde en yüksek varlık olmasına rağmen, Barbelo hem Sophia'nın Anne olarak yayılmasına katılır hem de bazı durumlarda bir Kurtarıcı bedenin hazırlanması da dahil olmak üzere eksikliği onarmaya çalışır. Genel olarak Jeuian metinlerinde, Sethiyer hiyerarşisinin tamamı maddi çağlara indirilmiştir. Ancak Pistis Sophia'da, Barbelo'yu 24 görünmez yayılımın kaynağı olarak isimlendiren C. Schmidt'in aksine, Pistis Sophia'da bir takım teolojik bilgiler bulunmaktadır (Pistis Sophia: Ein gnostisches Originalwerk, 71). 72 J.D. Turner, Sethian Gnostisizm, 754. 73 J.D. Turner, Sethian Gnostisizm, 754. Bu tema üzerinde metinler arasında farklılıklar vardır, ancak kurtuluş için ilahi inişin gerekliliği tutarlıdır. Nag Hammadi'nin "iniş" incelemeleri ApJohn, TrimProt, Melch, ApocAd, GosEg, HypArch'tan oluşur.

--- SAYFA 138 ---

4 pistis sophia (a) 127 ve soteriolojik gelişmeler yaşanmaktadır. Grup, Sophia'nın kurtuluş mitinin bir versiyonunu benimsiyor; (Pistis) Sophia, düşmüş ve kurtarılmış unsur olarak kalıyor; ayrıca İsa'nın enkarnasyonunun yorumu ön plana çıkıyor.⁷⁴ Her iki durumda da Barbelo, yeni maddi doğası nedeniyle genel olarak büyük ölçüde azalmış prestijine rağmen öncelikli rolünü koruyor. Pistis Sophia'nın annesi olarak sunulur ve inen Kurtarıcı için bir beden sağlar. Bu beden, Barbelo'nun yeni maddi doğasına uygun olarak ve maddi bir enkarnasyonun açıklaması olarak maddidir; bu onun daha yüksek bir doğaya sahip olduğu ve Kurtarıcı'nın bedeninin maddiliğinin belirsiz olduğu önceki versiyonlarla tezat oluşturuyor. Kurtarıcı ile olan bu bağlantılar ve on üçüncü çağın tek inanan yayılımı sayesinde, o bir bakıma Seth'in düşüncesinde orijinal, mükemmel prensip olan ama Jeu'cu terimlerle sadece maddenin bir temsili olan görünmez tanrının/ruhunun üzerinde yükselir (2 Jeu b44(82)21-30; 4psa 143[373]; 1ps 61[122]; 2ps). 63[128]). Sethian'ın ilahi varlıkları hakkında genel olarak düşük görüşlü olan yazarların, daha önceki kaynaklarından saklamadan Barbelo'ya bu tür olumlu nitelikler ve çağrışımlar atfetmeleri pek olası değildir. Dahası, bu unsurlara rağmen, 4psa'da, üstün isim okunduğunda görünmez tanrı ve üç üçlü güçlü tanrıyla birlikte yok edilmeye hazır olması, yazarın onun doğasını hala maddi, diğer varlıklara eşdeğer olarak gördüğünü ve dolayısıyla ilahi gizemler karşısında kendisine özel bir statü verilmediğini gösteriyor (4psa 143[373]). Onun özel nitelikleri daha eski bir gelenekten kalma olmalı ve İsa'nın ihtiyaç duyduğu fiziksel beden daha yüksek, maddi olmayan bölgelerden gelemeyeceği için yazar bunun kaynağını değiştirmek için bir neden görmedi. 4 Anahtar Kavramlar 1 Jeu tamamen Işık Hazinesi'ne ve en yüksek ilahi alemlere yönelik yükseliş bilgisine odaklanırken, 2 Jeu dikkatini inisiyasyon arasında bölüştürürken 74 Onun 4psa'daki (141[367-369]) enkarnasyonuna ilişkin tartışma, Matta ve Yuhanna'nın birleşiminden elde edilen daha ezoterik materyallere dayanıyor gibi görünmektedir (güvercinin inışı, yaşayan suyun sağlanması, günahların bağışlanması için antlaşmanın kanı olarak şarap, mızrak yararı kan ve su üretir). Luka'daki tek benzersiz referans (12:49; "Yeryüzüne ateş yakmaya geldim"), İsa'nın getirdiği arındırıcı ateşi açıklamaya hizmet eder ve yazarın müjde hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu anlamına gelmez. Aslında bu pasaj 4psa'da önemli bir etki gösteren tek yerdir ve ayrı bir gelenekten alınmış olabilir. Aşağıdaki Bölüm 4.4.2'ye bakınız.

--- SAYFA 139 ---

128 4. Bölüm veya vaftiz ayinleri ve alt, maddi alemlere yükseliş, ritüel yönü olan bu son metin aynı zamanda en az açık olan ritüel malzemesini de içerir. İlk olarak evrenin organizasyonuna ilişkin efsanevi açıklamalarla ilgilenir ve aynı zamanda kötü arkonları ve bunların insanda yol açtığı günahları listeleyerek bir ahlaki yasanın ana hatlarını çizer. Bundan sonra, müjdenin yorumlanması için bir araç olarak kullanılan kısa bir vizyon ayini ve ardından 2 Jeu'da bulunan ilk vaftizin basitleştirilmiş bir versiyonu verilmektedir. 4.1 Efsanevi Arka Plan ve Ahlaki Öğretim Metnin ilk kısmı öncelikle Midst'in (𐌆𐌆𐌆𐌆𐌆) altındaki bölgelerin kozmolojisine bağlı mitolojik arka planla ilgilidir. Metnin kozmolojik yönü yukarıda tartışılmıştı ancak bu ilk bölüm aynı zamanda üyelerden beklenen ahlaki kuralları ve yaşam tarzını da vurgulamaya hizmet ediyor. Bazı arkonların cinsel ilişkiden vazgeçmeyi reddettikleri için hapsedildiğini açıklayarak (4psa 136[355]), en azından bazı açılardan münzevi bir yaşam tarzının inisiyelerden beklendiğini gösterir. Kötü Midst (𐌆𐌆𐌆𐌆) ve onun arkonlarının ana hatları aynı zamanda inisiyenin vazgeçmesi veya üstesinden gelmesi beklenen günahları kategorilere ayrılmış olarak (4psa) sunar. 139-140[359-366]; italik olanlar 2 Jeu b19(57),2-12'de bulunan listeyle paylaşılmaktadır: – Birinci sıra: öfke, küfür, iftira, – İkinci sıra: kavga, cinayet, öfkeden katılaştıran kalp, – Üçüncü sıra: yalan yemin, yalan, tamah, – Dördüncü sıra: şehvet, zina, zina, cinsel ilişki, – Beşinci sıra: taraf tutma, iyilere haksızlık etme, rüşvet alma, fakir ve muhtaçları ihmal etme. Bu günah listesi, 2 Jeu'daki öncekine göre odak noktasında bazı kaymalar olduğunu gösteriyor: Cinsel günahlar ve yalanlar her ikisinde de endişe kaynağıdır, ancak artık doğruluk ve adaletin gerekliliğini vurgulamanın yanı sıra öfke ve onunla ilişkili eylemler de dahil edilmiştir.⁷⁵ Liste, daha çok çeşitli günahlar için farklı bölgelerde farklı türde cezalar atamaya ve daha az doğru yaşamın yararlarına odaklanan 4ps ve 3ps'te daha da geliştirilmiş ve genişletilmiştir. Böylece, inisiyeler için ilk davranış kuralları, kaçınılması gereken bir dizi temel günahla başlayarak ve yavaş yavaş göreceli günahkarlık düzeylerine eklenerek katmanlara ayrılarak ortaya çıkar. 75 2 Jeu'da bulunan altını veya gümüşü sevmeme emri, adaleti engellemek için hediye kabul edilmesine veya fakirlerin ihmal edilmesine karşı emirlerde temsil edilebilir.

--- SAYFA 140 ---

4 pistis sophia (a) 129 4.2 Vizyon Ayini - Sevindirici Haberin Yorumlanması İçin Araç İlk vaftizin alınmasından önce, 4psa, öğrencilerin İsa hakkındaki algısını değiştiren, onlara ateşi, suyu, şarabı ve kanı görmelerini sağlayan kısa bir ritüeli içerir. Bu, İsa'nın bu sembolleri öncelikle müjdelere bulunan şekilde açıklamasına neden olur. Ateş, yeryüzüne ateş dökülerek arınmayla ilişkilendirilir (Luka 12:49); İsa'nın Samiriyeli kadına söylediği su (Yuhanna 4:10/14); paydaşlık şarabı (Matta 26:27-28) ve mızrağın İsa'nın böğrünü delmesinin sonucu olan kan (Yuhanna 19:34). Bu tartışmanın yer aldığı 141. Bölüm, aksi takdirde bu metinde son derece nadir bulunan çok sayıda müjde referansı ile noktalanmıştır ve aslında bu referanslar, Pistis Sophia'nın geri kalan kısmının birleşiminden daha yoğun ve çeşitlidir. Bu bölüm aynı zamanda kitapta kanonik İncillerin üçüne açık göndermelerin yapıldığı tek yerdir.⁷⁶ Özellikle Yuhanna, buradaki bir avuç referansın yanı sıra, mevcut Jeuian külliyatında başka yerlerde çok az temsile sahiptir. Ayrıca, bu metinlerde şarap ve kan sembollerine odaklanılan tek yer burasıdır; her ne kadar şarap hem 4psa hem de 2 Jeu'nun vaftiz talimatlarında yer alsın da, bu bölümde kendisine atfedilen aynı sembolizmi taşıyor gibi görünmüyor. Bütün bunlar bir araya gelerek bu bölümün ya dış bir kaynaktan alınan bir bölüm ya da belirli kanonik müjde sembolizminin ele alınması gerektiğini düşünen bir zamandan sonradan eklenen bir bölüm olabileceğini öne sürüyor.⁷⁷ "Ritüel" in kendisi son derece kısadır: İsa öğrencilerine ona yaklaşmalarını emreder, dünyanın dört köşesine döner, başlarının üzerinden "büyük ismi" söyler ve nefesini gözlerine üfler (4psa 141[367]). Gözlerini açtıklarında büyük bir ışık görüyorlar, ışıktan uzaklaştıklarında ise ateşi, suyu, şarabı ve kanı görüyorlar, bu da İsa'nın İncillere atıf yaparak yaptığı açıklamayı akla getiriyor. Bu bölümü takip eden vaftiz açıklamasında, 2 Jeu'da bulunan benzer ayinlerin aksine, katılımcıların dört yöne dönmesini içermemesi belki dikkate değerdir. Bu eylemin, vaftiz ayini açıklamasından kısa bir süre önce, potansiyel olarak mevcut bir belgeye eklenmiş olduğuna dair işaretler gösteren bir bölümde gerçekleşmesi, dört köşeye dönüşün temsilsiz kalan 76 işaret'ten taşındığını düşündürülebilir; Markos ayrıca mevcut Jeuian metinlerinin tamamında benzersiz referanslardan da yoksundur. Bu, grubun, elimizde kanıt bulunan en son noktaya kadar bu metne aşina olmadığını veya bu metni reddettiğini, dolayısıyla sonunda geleneksel dörtlü müjdeyi benimseme olasılığını dışladığını gösteriyor. ⁷⁷ Yeni (ve Eski) Ahit'in Pistis Sophia'da kullanımına ilişkin daha önceki bir tartışma için bkz. A. von Harnack, *Über das gnostische Buch Pistis-Sophia* (Leipzig: J.C. Hinrichs'sche Buchhandlung, 1891), 2-49.

--- SAYFA 141 ---

130 bölüm 4 vaftizin kendisi ile bağlantılı olarak daha önceki konum. Ancak bu bir spekülasyon olarak kalmalı. 4.3 İlk Sunu Vaftizi - Yeni Başlayanlar İçin Bir Giriş Aşağıdaki bölüm, 2 Jeu'daki vaftizlerle hemen hemen aynı şekilde başlayan "ilk sunu vaftizi" için talimatlar içermektedir. Gerçekten de, bu ritüel tanımlamayı takip eden metin, ateş ve Kutsal Ruh vaftizlerinin hâlâ geleceğini belirtiyor ve bu, ilk sunu vaftizinin ve su vaftizinin eşdeğer olması anlamına geldiğini muhtemel kılıyor. Bu ayin ile selefi arasında pek çok paralellik vardır; ancak oldukça önemli bazı farklılıklar da vardır. Bu törenin ilk kuruluşu ve genel işleyişi, 2 Jeu vaftizinin herhangi birinden çok daha basittir: Artık uzun bir tütsü veya sunum malzemeleri listesi yoktur, vaftizciler tarafından giyilen veya tutulan bitkiler yoktur ve mühürler yoktur. Katılımcı sayısına göre iki sürahi şarap ve ekmek var ama artık düzenlemede iki bardak su da var. Öğrenciler ellerinde bir şifre tutarlar, ancak buna yedi sesin şifresi yerine "Işık Hazinesinin Babası'nın isminin" şifresi denir.78 İsa dua ederek, "Duy beni Baba, sen tüm babalıkların babası, sen sonsuz Işık" diye seslenerek, 2 Jeu ritüelinde bulunan ifadeye paralel olarak - ancak 2 Jeu versiyonunda, bir dizi nomina barbara'nın yazılması gerekiyordu. gizli bilginin ilk gösterisi olarak bu formülden önce okundu. 4psa duasında bulunan nomina barbara, 2 Jeu su vaftizindekilerden oldukça farklıdır ve lao ve thernopsi formülü gibi büyülü papirüslerden bilinen bir stildeki isimleri veya kelimeleri sunar. 2 Jeu vaftizi, ışığın yedi bakiresinin on beş yardımcısının katılımını belirtirken, burada İsa sadece "günahları bağışlayanların" gelmesini istiyor - ya 15 ya da 16 isim veriyor.79 Bu, açık farklılıklar olsa da paralelliklerin sadece tesadüf olmadığını öne sürecek kadar yakın. 78 "Yedi ses" ile Işık Hazinesi'nin Babasının adının aynı şey için farklı terimler olması mümkündür; bu durumda şifrenin sayısı veya karakterleri verilmemiştir. 79 Listenin ortasında "□□□□" ifadesi beliriyor ve bu aynı zamanda "bana merhamet et" anlamına da gelebilir. Bunun ayrı bir isim olarak mı, yoksa anlaşılır bir ifade ve duanın bir parçası olarak mı düşünüldüğü belirsizdir. C.Schmidt ve G.R.S.Meadbotha, terimin olası çevirisini kabul ederken, V. MacDermot çevirisinde bunu açıklamaktadır (4psa 142[371]). E. Amélineau bunu gizemli bir isim olarak sunar ve şu isimle tirelenir (Pistis Sophia: Ouvrage gnostique de Valentin [1895; yeniden basım: Milan: Archè, 1975], 195).

--- SAYFA 142 ---

4 pistis sophia (a) 131 İsa, öğrencilerinin günahlarının affedilmesini ve kötülüklerinin silinmesini ister; ancak devamında şunu ekler: "Onların bugüne kadar zina ve zina yoluyla işledikleri şeyleri bağışlayın" (4psa 142[371]) ve metnin başlarında kötü arkonların cinsel suçlarda ısrarlarına verilen önemle uyumlu olarak cinsel günahların özel bağışlanma gerektirdiğini vurgular (4psa 136[355]; ayrıca bkz. 140[364]). Namaz bitince "bu sunudan bir işaret" almaları istenir; işaret oluşur ama belirtilmez. 2 Jeu'daki su vaftizinin işareti, saf bir kaynaktan elde edilen şarabın suya dönüştürülmesini içeriyordu; ancak burada şarabın kaynağı belirtilmemiştir ve masanın üzerindeki bardaklarda su zaten mevcuttur, bu da ayinin önceki versiyonunda açıklanan işaretin önemini ortadan kaldırmaktadır. Zorokothora Melchisedek artık vaftiz işaretlerinin veya malzemelerinin taşınmasında da yer almıyor. Yukarıda bahsedildiği gibi, ritüeli sonlandıracak bir mühür yoktur ve burada öğrencilerin sunudan aldıkları bile belirtilmez, bu da potansiyel olarak ekmek, şarap veya suyun dahil edilmesini geçmiş ayinlerin bir kalıntısı haline getirir. Genel olarak, bu ritüelin tanımı, 2Jeu'daki potansiyel eşdeğer su vaftizinden çok daha basittir. Bu basitleştirmeyi açıklamak için çok sayıda olasılık vardır. Birincisi, selefiyle karşılaştırıldığında bu metin, bu törenin grubun emirlerine inanan ve itaat eden herkes için yapılması gerektiği gerçeğini çok daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır (4ps 141[369], 142[372]). 2 Jeu, gizemlerin aktarılması gerektiğini belirtse de, 4psa'da olduğu gibi inananlara iletilmesi yönündeki olumlu emrin aksine, her zaman bu gizemleri alacak olanların yapmaması veya inanmaması gereken şeylerin listelenmesi bağlamındadır. 2 Jeu'nun çok daha güçlü bir gizlilik anlayışı ve bu ayinlerin elit doğası vardır. Her metinde ilk vaftizi açıklamadan hemen önce İsa'nın ifadelerini karşılaştırın: Ve size her gizemi vereceğim, böylece sizi Işık Krallığının her gizeminde yerine getirebilirim, böylece her gizemde yerine getirilmiş olan 'Pleroma'nın Oğulları' olarak çağrılısınız. 2 Jeu b21(59),23-26 Odak noktası daha çok bu ayini hemen geçiren öğrenciler ve onların alacakları onurdur. Vaftizler en sonunda, vaftiz edilmeye layık olan kişinin bireysel olarak doyuma ulaşmasıyla sonuçlanır. Size Cennetin Krallığının gizemini vereceğim, böylece onları (gizemleri) insanlar için kendiniz gerçekleştireceksiniz. 4psa 141[369]

--- SAYFA 143 ---

132 Bölüm 4 İşte çok daha öğretici: gizemler, arındırıcı gizemleri olarak kurtarılabilecek maksimum sayıda insana ulaşmaya çalışarak başkalarına aktarılabilmesi için verilmektedir. Eğer grup bir bütün olarak mümkün olduğu kadar çok insana ulaşmak ve geniş bir üye tabanı elde etmekle daha fazla ilgilenmeye başladıysa, o zaman potansiyel olarak ilk inisiyasyon ayinleri daha fazla sayıda din değiştirmeyi kolaylaştırmak için basitleştirildi. Bu, ritüeli daha yoksul üyeler için daha erişilebilir hale getirmek amacıyla ortadan kaldırılan potansiyel olarak pahalı bitkiler, tütsüler ve diğer sunum malzemelerinin uzun listesinin yokluğunu açıklayabilir. Ancak mühürlerin neden çıkarıldığını, neden bardaklarca suyun baştan eklendiğini ya da ekmek ve su/şarabın neden duruşmada hiçbir rol oynamadığını açıklamıyor. Farklılıkların bir başka olası açıklaması da iki metnin kullanım amacı veya okuyucu kitlesidir. 2 Jeu, hem vaftizlerin nasıl gerçekleştirileceği, hem de çağlar boyunca yükselmek için gereken bilgi hakkında son derece ayrıntılı ve açık bilgiler vererek yalnızca ilahi gizemleri listelemeye odaklanır. Görünüşe göre bu metnin hedeflenen okuyucusu, ritüelleri yöneten biri, daha önce bu ritüelleri gerçekleştirmiş olan ve şimdi bunları yeni inisiyeler için hazırlaması beklenen bir öğretmen olabilir. Bir ritüel el kitabı olarak, hazırlıkları yapmak ve ritüelleri düzgün bir şekilde gerçekleştirmek için tüm ince ayrıntılar gerekli olacaktır. Öte yandan 4psa, çok miktarda arka plan mitolojik bilgi ve yalnızca nispeten az miktarda ritüel materyal içerir; aslında, bir dizi vaftizden yalnızca ilkinin, en düşüğünü açıklar ve daha sonraki ayinlerin var olduğunu ve zamanla verileceğini kabul eder. Bu, kitabın hedef okuyucusunun temel eğitim alanı biri olduğunu gösteriyor: hâlâ grubun mitolojisi hakkında bilgi sahibi olması gereken, gruba kabul için ahlaki veya yaşam tarzı gereklilikleri konusunda eğitime veya bunların güçlendirilmesine ihtiyacı olan ve muhtemelen ilk vaftizi almaya yakın olan biri. Böylece metin, ilgili tüm işaretleri veya duyuşal deneyimleri vermeden okuyucuya ne bekleyebileceğine dair bir fikir verir. Metin ayrıca, okuyucuya ritüellerin kökeni ve rahibin veya ritüel görevlisinin otoritesi konusunda güvence vererek, bu gizemleri diğer inanlılara aktarma amacıyla açık bir amaçla verilen havarilerin konumunu da vurguluyor. Ritüelin tanımlarındaki farklılıkların nedeni ne olursa olsun, duada bulunan thenominabarbara'nın farklı olması, iki versiyonun yazımı arasında bir takım değişikliklerin meydana geldiğini göstermektedir. Üç vaftizin gerekli olduğu fikri, duanın, ifadelerin ve sunuların temel unsurları gibi sabit kalıyor, ancak diğer ayrıntılar zamanla değişiyor.

--- SAYFA 144 ---

4 pistis sophia (a) 133 5 Özet Jeu'nun iki Kitabı öncelikle ritüel kılavuzları ve yükseliş gizemleri için depolar iken, ritüel memurları ya da zaten vaftiz almış ve daha yüksek bilgiye hak kazanmış kişiler tarafından okunması amaçlanmışken, 4psa muhtemelen ilk vaftiz zamanına ya da en düşük inisiyasyon seviyesine yaklaşan insanlar tarafından kullanılmak üzere tasarlanmıştı. Böylece hayati bir arka plan sağlar: Bir üye belirli bir süre sadakatini kanıtlayana kadar gizli tutulabilecek önemli mitsel bilgiler ve ayinlere layık olmak için neyin gerekli -ya da daha doğrusu neyin yasak olduğu- konusunda ahlaki talimatlar. Bu bilgi özümseme kabul edildikten sonra, inisiyeye ne beklemesi gerektiği konusunda temel bir fikir vermek için ilk inisiyasyonun temel bir açıklaması yapılır. Ancak ayrıntılar kaydedilmemiştir; ritüelin içerdiği işaretleri ve önemi daha iyi anlamak için bunların deneyimlenmesi gerekir. Metnin diğer inanlılara vaftiz ayini vermeye odaklanması nedeniyle, amacının bir kısmının hem ritüelin gerekliliğini hem de bunu gerçekleştirmek için onlardan sonra gelen öğrencilerin ve rahiplerin otoritesini güçlendirmek olması muhtemeldir. Önceki metinlerden daha sonra yazılan bu kitabın kozmoloji açısından gözle görülür farklılıkları vardır. Solun ya da maddi ve ceza bölgelerinin kurgusunu ve içeriğini açıklamak ve özetlemek için büyük çaba harcanması, kozmolojik spekülasyonun hâlâ son derece önemli olduğunu gösteriyor. En alçak bölgelerin bilgisi, inisiye olmak üzere olanlar için özellikle önemliydi; arkonların ayartılmalarından ve yaptıkları hatalardan daha iyi kaçınmak için. Metnin doğası gereği burada çok az tartışılmış olsa da Jeuian sisteminin en hayati yönlerinin (yüksek bölgelerde yaşayan varlıklar ve yapısı, sağın veya Işık Hazinesi'nin yeri) sabit kaldığını belirtmek önemlidir. Aşağı dünyaya ilişkin görüşler diğer dinlerden veya felsefelerden unsurları yansıtacak şekilde değişebilirdi ve değişti de, ancak yüksek alemler ve kurtuluş tarzı nispeten sabit kaldı. Burada bulunan görünür kozmosun özel yapısının (gezegenleri barındıran ve Midst'in beş bölgesini çevreleyen çağlar ve kötü aeonik arkonların kader küresi içindeki hapsedilmesi) 2 Jeu'da anlatıldığı gibi daha önceki çağlar kavramının bir gelişimi gibi görünmesi dikkat çekicidir. Her ne kadar biraz farklı bir taslak olsa da, astrolojiye ilişkin bilimsel teoriler ve çatışan dini bakış açılarıyla dolu bir kültürel iklim içinde değiştiğinden, bu grubun gelişim yörüngesi içinde hâlâ makul derecede mantıklıdır. Bu metin özellikle Greko-Romen döneminde popüler olan astrolojik ve büyüselsel kavramlara odaklanmaktadır. Mevcut olanlardan daha fazlası

--- SAYFA 145 ---

134 bölüm 4 Jeuian metni, gezegenler ve onların doğaları hakkındaki iyi bilinen astrolojik inançları korurken, bunları Jeuian ilahi figürler ve kozmoloji sistemine dahil ediyor. Ayrıca bu kitap, mevcut Jeuian sisteminde başka hiçbir yerde bulunmayan temalar veya görseller içeren bir dizi pasaj içerir; örneğin, olası Maniheizm veya Mısır kökenleriyle birlikte ay gemisinin tanımı (4psa 136[354-355] veya müjde pasajlarıyla kan ve şarapla ilgili bölüm (4psa 141[367-369])). Bu, büyülü isimlere olan benzersiz ilgiyle birleştiğinde, bu kitabın yazarının çok çeşitli metinlere ve dini olmayan kavramlara sahip olduğunu ve kullanmaya açık olduğunu gösteriyor. Mevcut başka hiçbir Jeuian metninin bu özel ezoterik temaları paylaşmaması gerçeği, bunların daha geniş Jeuian grubu içinde geçici olarak popüler olsalar bile, öyle kalmadıklarını ve hızla bir kenara bırakıldıklarını göstermektedir. Dolayısıyla 4psa, Jeuianların en azından bazılarının var olduğu kültürel çevrenin bir kısmının anlık görüntüsünü temsil ediyor ve çok çeşitli metinleri ve etkileri verilen Jeuian yapısına dahil ediyor. Yakında vaftiz edilecek kişiler için tasarlanan bu metin, görünür evrenin yapısına ilişkin bir bakış açısı sunuyor, inanlı için yasaklanmış davranışların kurallarını ortaya koyuyor ve okuyucuyu gelecek arınmaya hazırlıyor.

--- SAYFA 146 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_007 Bölüm 1: Özet Mevcut Jeu metinleri arasında, en eski materyali içerenler büyük ihtimalle arınma ritüelleri ve ruhun yükselişi için talimatlar sunanlardır: 1 Jeu, 2 Jeu ve 4psa. Bu ayinler veya gizemler Jeu'cu soteriolojik inancın çekirdeğini oluşturur: Kendilerinde bir ritüel odağı olmayan metinlerde bile, canın kurtarılmasının tek yolunun onları almasına gönderme yapılır. Her ne kadar bu tür ruhlar için gizemleri bulacak iyi bir bedende reenkarnasyon vaat edilse de, doğru yaşam ve doğru inanç yeterli değildir. Bu metinlerin her biri farklı bir hedef kitle için yazılmıştır. En kapsamlı ve açık gizem bilgilerini içeren 1 ve 2 Jeu, muhtemelen grup içindeki rahipler, eğitmenler veya ritüel görevlileri için yazılmıştı. Bu nedenle, her vaftizin veya bilginin muhtemelen inisiyelere uzun bir süre boyunca bireysel olarak aktarılması amaçlanmış olsa da, bu metinler her bir arınma törenini başarılı bir şekilde tamamlamak için gereken tüm ayrıntıların yanı sıra ruhun yükselişi boyunca her bir istasyon için tüm bilgileri sunar. Grubun en derin gizemlerine dair eksiksiz bir el kitabı içeriyorlar. Öte yandan 4psa muhtemelen acemi, ilk vaftizini geçirmek üzere olan biri için yazılmıştı ve bu nedenle tanımladığı vaftizle ilgili çok daha temel ayrıntılara sahip ve sadece gelecek vaftizlere dair ipuçları veriyor. Anlatılan ritüelin İsa tarafından öğrencilerine verildiği, kendilerini layık görenlere iletilmesi yönünde özel bir emir verildiği gerçeğini vurguluyor, böylece potansiyel alıcıya törenin gerekliliği ve geçerliliğinin kanıtını sağlıyor. Önerilen bu arka plan aynı zamanda, bu metnin içerdiği, yeni bir inisiye için gerekli hazırlık olan, ancak daha deneyimli üyelere yönelik bir ritüel el kitabında yer almayan mitoloji ve ahlaki emirlerin dahil edilmesini de açıklamaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi, birden fazla vaftiz veya arınma ritüelinin mevcut olması, her bir düzeyin zaman içinde kazanıldığı birden fazla inisiyasyon düzeyinin olduğunu göstermektedir. 2 Jeu özellikle grubun gizli doğasını ve gizemleri alacak kişinin uyması gereken katı kuralları vurguluyor; şüphesiz bir tane aldıktan sonra, inisiyenin yavaş yavaş bir sonraki seviyeye layık olduğunu kanıtlaması beklenecektir. Bu fikir daha sonraki metinlerde, özellikle de 3ps'de yer alan ifadelerle desteklenmektedir. 2 Jeu'da tüm ritüellerin arka arkaya sunulmasının nedeni, metnin tam bir ritüel rehberi olma amacı ile ilgilidir. Bu grup için gizem-ritüel ve kozmolojinin el ele gittiğini belirtmek önemlidir. Gizem alıcılarına aktarılan ezoterik bilgilerin çoğunluğu, ruh için tüm bu gizemlerden nasıl geçileceğine dair bilgidir oluşur.

--- SAYFA 147 ---

136 bölüm 1: İlahi ve ilahi alemlerin bölgelerinin özeti. Bu nedenle, her bölgenin ve o bölgede yaşayan varlıkların ana hatlarının çizilmesine büyük miktarda alan ayrılmıştır. Bu tür bilgiler 1 Jeu'nun çoğunluğunu oluşturur; bir bölüm her hazinenin haritasını çıkarmaya ayrılmış, ikinci bölüm ise buradan geçmek için gereken mühürleri, şifreleri ve isimleri sağlamaya odaklanmıştır; ve 2 Jeu'nun büyük bir kısmı, her materyal aeon'daki varlıkların adlarını şifre bilgileriyle birlikte sunar. 4psa'daki Midst'in (□□□□) beş bölgesinin tanımı başka amaçlara hizmet eder; hem dürüstlere yönelik ahlaki veya etik yasakların bir listesinin ana hatlarını çizer, hem de o dönemde grup tarafından benimsenen ceza ve reenkarnasyon döngüsünün astrolojik modunu vurgular. Bu en eski metinler aynı zamanda en basit genel kozmolojilere sahiptir, ancak 4psa'da bulunan versiyon artan karmaşıklığa doğru bir eğilim başlatmaktadır. Temel taslağı, sağın yeri olarak da adlandırılan Işık Hazinesi'nden oluşur; on üç çağ veya solun yeri; ve Midst (□□□□), bu ilahi ve maddi bölgeleri ayıran orta bölge. Hazine, yaşamları boyunca Jeuian'ların vaftizlerini ve gizemlerini almış olan ruhların varış noktasıdır; sonsuzluklar bunları alamayan ruhların durdurulduğu ve cezalandırıldığı yerdir ve Midst, ruhların hakkın daha yüksek bir yerine geçişine veya dünyaya yeniden gönderilmesine izin verilmesi için bir bekleme ve yargılama yeri olarak hizmet eder. 4psa bunlara, kötü arkonlarla dolu ceza diyarları olarak aeonların yerini alan Midst'in beş diyarını (□□□□) ekler. Ana kozmolojik alanların her biri aynı zamanda Jeuian mitolojisindeki birçok önemli şahsiyete de ev sahipliği yapmaktadır: Işık Hazinesi, Hazine'yi dolduran, görünür kozmosu düzenleyen ve çağların arkonlarını denetleyen Jeu'nun evidir; Vaftiz sularını yeryüzüne ve sol taraftaki yerlerden ışığı Hazine'ye taşıyan ilahi bir hamal görevi gören Zorokothora (Melchisedek); ve 4psa'da Jeu ve Zorokothora ile neredeyse eşit olmasına rağmen bu üç metindeki rolü oldukça belirsiz olan Büyük İyi Sabaoth. Jeu, görünür kozmosu organize etmedeki rolüne bağlı olarak, kendisinin merkez ve yönetici olduğu güneş ilişkilerine sahip olabilir; 4psa'da Zorokothora Melchisedek ile birlikte "iki büyük ışıktan" biri olarak anılıyor ve bu düşünceye daha fazla destek veriyor. □□□□, daha sonraki metinlerde daha da netleşecek olan güneş bağlantılarına sahip olan yargıç Işık Bakiresi'nin evidir; ve öncelikle gezegenlerin hayırsever lideri Zeus/Jüpiter ile birlikte ortaya çıkan ve bu nedenle kötü arkonların yok edilmesine ve hapsedilmiş ruhların serbest bırakılmasına yardımcı olarak olumlu bir rol oynayan Küçük İyi Sabaoth. Aeon'ların varlıkları, 2 Jeu'da sonraki metinlerdekinden farklı bir düzenlemeye sahiptir: Standart düzenlemede görünmez tanrı Barbelo ve on üçüncü aeon'daki üçlü güçlü olanlar vardır; bunların her biri Sethian'lara karşı polemik niteliğinde bir eklemidir; ve on iki çağın hükümdarı olarak kötülüğün başı Adamas Sabaoth.

--- SAYFA 148 ---

bölüm 1: özet 137 1 Jeu'daki hazinelerin açıklaması Mısır morg literatürünü veya yükseliş rehberlerini güçlü bir şekilde yansıtmaktadır. En eski haliyle ışık hazinelerinin yıldızlı gökyüzünü temsil etmesi ve Mısırlıların belirli ruhların göksel kürede bir yer bulma kaderine olan inancını temsil etmesi oldukça mümkündür. Eğer 2 Jeu'daki fikirler temel olarak 1 Jeu ile çağdaşsa, o zaman ilk beşin alışılmadık bölümü tamamen negatif ve üst yedinin daha tarafsız olduğu aeonlar muhtemelen beş ay altı ve yedi gezegensel alemini temsil eder. Ruhun yolculuğu dünyada başlar ve sabit yıldızlardan oluşan gök küresini hedefleyerek güneş sistemi boyunca yukarı doğru ilerler. Ruh, aldığı vaftizlerin ve diğer gizemlerin sayısına bağlı olarak ancak izin aldığı sürece seyahat edebilir. Her ne kadar ruh yolculuğunun prensibi 4psa'da benzer görünse de, çağların yapısı yaygın Greko-Romen astrolojik kavramlarıyla daha uyumlu görünmektedir ve çağlar görünür zodyak şeklini almaktadır. Bu durumda kurtarılan ruhun varış yerinin hala göksel maiyet mi olduğu, yoksa artık daha soyut bir bölge mi olduğu açık değildir. Başlangıçta, çok sayıda üyeye sahip oldukça gizli bir Mısır yükseliş tarikatı, yavaş yavaş geleneksel gezegen kavramlarını ve önemli büyümlü isimleri birleştirerek Yunan astrolojisine ve büyüsüne olan ilgiyi arttırdı. Kültürel çevrelerinde Maniheizm ve Sethi etkisi de mevcuttu; ancak Maniheizm kavramlar muhtemelen aynı zamanda gelişirken ve tüm değişkenlikleriyle uyarlanıp benimsenebilirken, Sethianlar daha büyük bir tehdit olarak görülüyordu. Böylece onların birincil mitolojik figürlerine karşı polemik, onların alt düzeydeki maddi kozmolojilerinin tanımına dahil edildi. Her şeyde ve tüm kozmolojik veya doktrinsel gelişmeler boyunca, merkezi Jeuian'ın soteriolojik ilkelerinin ve yükseliş gizemlerinin önceliği korundu.

--- SAYFA 149 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 150 ---**

bölüm 2 Cezalar ve Ahlaki Yaşam :

--- SAYFA 151 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 152 ---**

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_008 bölüm 5 4 Pistis Sophia (b) 1 Metne Giriş Pistis Sophia'nın dördüncü kitabı olarak bilinen kitaptaki boşluğun ardından, yalnızca günahkarların cezalarına odaklanan yeni bir metin başlıyor. ve çeşitli ruh türlerinin kaderi(4psb144-148[374-384]).¹ Bu parçalı metnin büyük kısmı formülseldir: öğrenciler belirli günahkarları hangi cezaların beklediğini sorarlar ve İsa bu ruhların işkenceye maruz kalacağı âlemlerin sırasını açıklar. Buradaki kozmoloji 4psa'dan farklıdır: Yeraltı dünyası, birkaç bölümden oluşan tek bir bölge yerine, birkaç farklı cezalandırma bölgesiyle genişletilmiştir. Cezalandırma için de farklı zaman dilimleri vardır; bazı günahlar (örneğin cinayet) hem 4psa hem de b'de kapsamaktadır ve farklı sistemlere dayalı olarak farklı sonuçlar sunmaktadır. Cezalandırmayı hak eden günah türleri, grubun etik kurallarına dair bir fikir veriyor: küfür, iftira, cinayet, soygun ve hırsızlık ile gurur ve küçümseme, hepsi belirli dönemlerde cezalandırılmayı hak ediyor. Bundan sonra ruh, işlediği günahlara layık bir bedende reenkarne olur. Küfür, oğlancılık ve diğer bazı tarikatların kötü ayinlerine katılım gibi diğer günahların tümü cezayla ve ardından ruhun dış karanlıkta çözülmesiyle sonuçlanır. Bu etik kurala ek olarak, ruh göçünde bir dereceye kadar astrolojik belirlenim de tartışılmaktadır: Gezegenler Işık Bakiresi'ne (görünüşe göre güneşi temsil eden) göre belirli konumlarda olduğunda, dünyaya gönderilen ruhların ya hepsi doğru ya da hepsi kötü olacaktır. Bu, daha sonraki metinlerde silinen ve aslında tersine dönen kaderin kaçınılmazlığının kabulünü gösterir. ¹ Her ne kadar bilim adamlarının çoğu bu metni önceki 4psa'dan ayırmasa da, G.R.S. Mead (Pistis Sophia, xxii, 315) konu değişikliğini kabul ediyor ve bunun başka bir "kitap" olabileceğini öne sürüyor, ancak yine de el yazmasının "dördüncü bölümü"ne dahil edilmesini sürdürüyor ve 3ps ile yakın bağlarını gözlemlemiyor. F. Legge de burada bir ayrım yapıyor ve 3ps ile paylaştığı benzerliklerin farkına vararak daha da ileri gidiyor ("Giriş," xxviii). C. Schmidt, Legge'in bölünmesini çürütüyor, ancak argümanları ikna edici değil (Pistis Sophia: Ein gnostisches Originalwerk des dritten Jahrhunderts aus dem Koptischen übersetzt [1925; yeniden basım: Graz: Edition Geheimes Wissen, 2010], 69n.4).

--- SAYFA 153 ---

142 5. Bölüm Orijinal kompozisyon açısından, kronolojik olarak vaftizlere veya inisiyasyon uygulamalarına, en yüksek ilahi alemlerin tartışılmasına ve bunlara erişim için gizemlerin sunumuna odaklanmaktan uzaklaşan en eski metindir. Metin, uygunsuz davranışları ve bunların cezalarını vurgulamaya hizmet ediyor; yeraltı dünyasının veya ceza diyarlarının ve yöneticilerinin bir şemasını sunmak; ve hem günahla hem de astrolojiyle ilişkili olarak ruh göçü kavramını geliştirmek. 2 Kozmoloji Önceki metinlerde olduğu gibi, kozmoloji de Jeuian edebiyatının bu aşamasında büyük ilgi görmektedir. Ancak, ilahi alemlere ve maddi çağlara odaklanan önceki metinlerden farklı olarak, burada ilgi büyük ölçüde yeraltı dünyasını, yani günahkâr ruhların cezalandırılması için var olan diyarları geliştirmekle ilgilidir. Belirli ceza alemleri kavramını, 2 Jeu'daki negatif aeonlar veya 4psa'daki □□□□'nin günaha özgü bölgeleri tarafından rakipsiz bir uç noktaya taşıyor ve en az dört ayrı ceza alemiyle. 4psa'da olduğu gibi kişinin günah türüne göre tek bir yerde kalmak yerine, burada ruh ziyaret edilen bölgelerin sırası ve her bir bölgedeki zaman dilimi günah türüne göre belirlenerek bölgeden bölgeye taşınır. Öncelikle günahkar ruhların kaderiyle ilgilenen çok kısa ve parçalı bir metinden beklenebileceği gibi, üst ilahi alemlere ilişkin çok az tartışma vardır. Ancak metnin sonuna doğru Işık Hazinesi'ne bir atıf vardır: Sonunda ışığın gizemlerini alan kişinin, bu gizemleri gerçekleştirmeden önce her türlü kötülüğü yapmış olsa bile, Işık Hazinesi'ni miras alacağı söylenir (4psb 148[383]). Bu nedenle, günahkar bir yaşamın meyveleriyle ilgili uyarıların sonunda, belki de artık doğruluk yoluna dönmeye ve gizemleri almaya çalışan bir günahkar olarak okuyucuya umut vermek için buna atıfta bulunmaktadır. Buradaki tartışma □□□□ ile başlıyor; Yargılama alanı olarak, kendisinin ve birincil sakinlerinin rolünün özel olarak tartışılmasını hak eden en yüksek kozmolojik alandır. 2.1 □□□□ □□□□ yargı bölgesidir ve eğer gizemleri kabul etmemiş veya dış karanlıkta yıkıma değer günahlar işlememişse ruhun dünyaya geri gönderilme hazırlığı bölgesidir. Burada yaşayan iki ana figür vardır: İyi Küçük Sabaoth ve Işık Bakiresi. Ch'de belirtildiği gibi. 4, Işık Bakiresi ruhların yargıcidir. Her günahkar ruh, ilgili tüm ceza alemlerinden geçtikten sonra ona ulaşır ve o bunu yargılar ve "küre döndüğünde" veya gezegenler bir noktaya ulaştığında bunu alıcılarına verir.

--- SAYFA 154 ---

4 pistis sophia (b) 143 ruhun geçmiş eylemlerine uygun bir beden ve durum alması için uygun hizalanma. Eğer Zeus ve Afrodite onun huzurunda, Kronos ve Ares ise onun arkasındaysa o zaman dünyaya giren ruhlar erdemli olacaktır; eğer durum tersine dönerse ruhlar kötü olur. □□□□'deki Işık Bakiresi güneşle ilişkilendiriliyor gibi görünüyor, gezegenlerin ona göre konumları dünyaya giren ruhların doğasında belirleyici bir faktör. □□□□ terimi ekliptikle veya güneşin gökyüzündeki yolu ile ilişkilendiriliyordu, dolayısıyla bu ilişki tamamen şaşırtıcı değil; ancak □□□□'nin görünüşe göre ilahi ışığın sınırındaki göksel çağların üzerinde yer alması gerçektir - oldukça sıradışı. Jeuian sistemindeki gezegenlerin ve görünür gök cisimlerinin değişen doğası göz önüne alındığında, bu unsurların yıldızları ruhun varış noktası olarak kabul eden daha önceki terminolojiden kalma olması mümkündür. Daha sonraki metinler, gezegensel ve fiziksel gök cisimlerinin olumlu bir rol oynamayı bırakmasından çok sonra bile onun güneşin "gerçek formu" ile olan ilişkisini daha da desteklemektedir.2 Işık Bakiresi dışında, □□□□ ile ilişkilendirilen ana figür İyi Küçük Sabaoth'tur. 4psa'daki tasvirinin aksine, 4psb'de eylemleri kendi başına gerçekleştirir ve Zeus'a bağlı değildir; Zeus/Jüpiter'in hala oynayacak anahtar bir rolü olmasına rağmen bağımsızdır. Metnin çoğu günahlardan dolayı cezalandırılması gereken ruhlarla ilgilenirken, bir pasajda hiç günah işlemeyen ancak gizemleri almayan kişiye ne olacağı anlatılmaktadır: ona cezalandırılmadan bazı ıslah yerleri gösterilir ve sonra onu yargılayacak ve onu İyi Küçük Sabaoth'un yanına koyacak olan Işık Bakiresi'ne götürülür. Ruh, gezegenler ruhların yargıcının önüne çıkmak için uygun bir konfigürasyona ulaşana kadar orada kalır. Adamas Sabaoth'un alıcılarından biri tarafından ruha unutkanlık kadehi verildikten sonra, İyi Küçük Sabaoth'un alıcısı "anlayış ve bilgelikle dolu bir kadeh getirir ve içinde ayıklık vardır. Ve onu ruha verir ve o uyuyamayan ve unutamayan bir bedene atılır... ışığın gizemlerini bulana kadar aramak onun kalbini sürekli olarak teşvik edecektir" (4psb) 147[383]). Böylece, 4psb'de □□□□'daki kötü çağlar/yer ile sağdaki iyi Hazine/yer arasında bir tampon görevi görmeye devam ediyor. Burası, Işık Bakiresi'nin bir ruhun ne tür bir bedene reenkarne olacağına karar verdiği ve bu kaderin gerçekleşmesi için uygun gezegensel hizalanma oluşana kadar ruhların tutulduğu bir yargılama yeridir. Küçük Sabaoth the Good, reenkarnasyon sürecine yardımcı olur ve doğru ruhlarla bir 2 Bakınız Bölüm sağlar. 7.

--- SAYFA 155 ---

144 bölüm 5 dünyaya yeniden giren tüm ruhlara verilen unutkanlık kadehini dengelemek için bilgelik kadehinden bir yudum. Bir yargılama yeri olarak rolü, cezalarla ilgili bu son derece parçalı metindeki öne çıkan konumunu açıklamaktadır. Dahası, yargılama yeri olmak, ruhların 2Jeu'da zamanın sonunu beklediği yer rolünden, dünyalar arasındaki araf sabrı duygusundan, ruhun ya Hazine'ye kabul edilmesi ya da dünyaya yeniden girip gizemleri almaya çalışması için anında bir cümleye geçiş yapan mantıksal bir ilerlemedir. 2.2 On Üçüncü Çağ mı? 4psb ve 3ps, Jeuian sisteminde tipik olarak orada yaşayan üçlü güçlü olanlardan birinin dahil edilmesine rağmen, on üçüncü dönemi içermeyen ayrı bir gelenek koluna aittir. Burada görünen tek üçlü güçlü olan □□□□□□□□'dir, 4psa'daki nötr Hermes/Merkür ile ilişkilidir ve burada olumlu anlamda anılmaktadır. Onun alıcıları, gizemleri "sevinç ve mutlulukla" kabul etmemiş günahsız adamın ruhunu alır, ona dünyanın yaratılışını öğretir, ona intikam alınmadan ıslah yerlerini gösterir ve sonunda onu doğru bir bedene dönüştürülecek şekilde Işık Bakiresi, yargıç huzuruna getirir (4psb 147[381-382]). Tek bir pozitif üçlü güce sahip tanrı geleneği, aynı türde bir rolü yerine getirdiği 3ps'te de bulunur (3ps 103[262-263]). Bir sonraki bölümde tartışılacağı gibi, 3ps kozmolojik düzeninde on üçüncü dönemi açıkça hariç tutuyor. Bu nedenle, 4psb'nin parçalı doğasına ve üçlü güçlü olanlardan birine verilen öneme rağmen, kozmolojisinin on üçüncü dönemi içermeyişi sonucuna varmak mantıklıdır. Bunun yokluğu, aşağıda tartışılacağı gibi, bu iki metin dizisinde bulunan Seth polemiklerinin olağandışı eksikliğiyle ilgili olabilir; on üçüncü çağ tipik olarak Jeuian terimleriyle aeonik bölgelerde ikamet eden yalnızca maddi arkonlara indirgenmiş olan daha yüksek Sethian tanrıların ikametgahı olarak hareket eder. 2.3 Kürenin Sonsuzlukları 4psb'de sonsuzluklar sayılmaz, ancak dış karanlığa atılmayan yargılananların ruhları kürenin sonsuzluklarına gönderilir. Orada, Adamalar Sabaoth'un alıcısı, onlara önceki yaşamlardan ve cezalardan edindikleri bilgileri inkar ederek unutkanlıklarını verir (4psb 144[374,376];146[378,379];146[382]).3 Ruhlar daha sonra tekrar dünyaya atılır 3 Bu figür ile diğer Gnostik mitolojilerde "Sabaoth" veya "Adamas" olarak adlandırılanlar arasında çok az bir bağlantı olmasına rağmen, baş arkonun

--- SAYFA 156 ---

4 pistis sophia (b) 145 geçmiş günahlarına yakışan bir bedende, kürenin bu çağları olan Adamas Sabaoth ile Heimarmene/zodyak kader arasındaki bağlantıyı gösteriyor. Önceki metinlerin aksine, burada Adamalar Sabaoth'un nihayet aeonlar/küre ile açık bir bağlantısı vardır ve onun içinde hapsedilmek yerine bir güç konumuna sahiptir. Geçmiş açıklamalar onun cinsel günahlarla olan ilişkisine odaklanırken, duygusalılık/fizikselliğe olan bağlılığı vurgularken, burada onun kötü doğası, öğrenme sürecini ve insan ruhlarının arınmasını daha zor hale getirmede aktif bir rolü içerecek şekilde genişletilir - her ne kadar bu rol aynı zamanda reenkarnasyon döngüsünün kabul edilen bir parçası olsa da, Işık Bakiresi ona kürenin sonsuzluklarında ruhlar göndermektedir. 2.4 Amente Amente veya batı yeri yalnızca 4psb ve 3ps'de görünür; bunlar daha önce de belirtildiği gibi genel kozmolojisi ve temaları açısından bir dizi oluşturur. Bu iki metin, en çok günahkarların cezalarına ve aynı zamanda yeraltı dünyalarının veya ceza alemlerinin en karmaşık sistemine odaklanmaktadır. Buradaki Amente, bunlardan ilki ve en az sert olanını oluşturur ve onu Kaos, □□□□ ve dış karanlık takip eder.4 "Amente" terimi, eski Mısır dininde ruh için olumsuz bir varış noktası olarak kabul edilmeyen, gün batımının olduğu batı yeri olan ölümlerin yeri için kullanılan Mısır teriminden gelir. Burası sonsuz yaşam ya da dinlenme yeri olmaktan ziyade, günah işleyen ruhlar için geçici bir cezalandırma mekanına dönüştürülmüştür. Bu bölgenin başına Ariel denir ve 3ps'te köpek kafalı olarak tanımlanır; bu, Mısır dinindeki yeraltı dünyasının çakal başlı tanrısı veya yargısı olan Anubis'i anımsatır.5 Böylece bölge açıkça Mısır bağlamından uyarlanmış ve süreç içinde ateşli bir işkence diyarına dönüştürülmüştür. Verilen diğer tek bilgi nehirlerle, denizlere ve ateş çukurlarına sahip olduğu (3ps 102[256-258]) ve Ariel'in iki alıcısı olduğu, Abiut ve Charmon (4psb 144[375]), bunlar belirli ruhları üç gün boyunca alır ve onlara haklı cezalarını vermeden önce onlara dünyanın yaratılışını öğretir. Cezalar arasında doğrudan bir örtüşme olmasa da, kötü bir kader yorumuyla da yakından ilgilenen ApJohn'un uzun versiyonu, insanlara kökenlerini unutturan "unutkanlık suyu" ile ilişkilendirilmektedir (ApJohn ii 25,7; iv 39,4-5). 4 3ps 127[321-322] bu alemler ve onların göreceli sertlikleri için açık bir emir verir. Bu sıra genellikle bu iki metinde geçtiği her yerde korunur, ancak bazı durumlarda gerekli günahın/cezanın niteliğine bağlı olarak bazı alanlar atlanabilir. 5 Ayrıca bkz. Bölüm 6.3.1.3.

--- SAYFA 157 ---

146 4psb ve 3ps'deki Amente ile ilgili 5. bölüm, öyle görünüyor ki buraya ilk önce yalnızca daha az günahkarlar getiriliyor: 4psb'de cinayet işleyenler veya küfür edenler (son derece ciddi günahlar olarak kabul edilenler) ilk olarak çok daha kötü bir bölge olan Kaos'a getiriliyor. Jeuian bağlamında Amente belki de en iyi şekilde, Mısır geleneğinden uyarlanan ve benimsenen küçük bir ceza alanı olarak özetlenebilir. Geriye kalan metinsel kanıtlara dayanarak, oldukça sınırlı bir gelenek dizisi içerisinde genel kozmolojiye dahil edilmiştir. Jeu'cu bir perspektiften bakıldığında rolü ve kökeni belirsizdir ve işlevleri, ceza ve kurtuluşa ilişkin görüşlerin değişmesiyle geçerliliğini yitirir. 2.5 Kaos Kaos ayrıca ilk ve en önemli olarak 4psb ve 3ps'te görünür. Daha ağır günah işleyenlerin (sperm ve hayız kanı yiyip doğrudan dış karanlığa mahkûm olanlar hariç) ilk durağıdır. 3ps'te gizemleri almış bir ruhu Kaos(lar)a götürmek yasaktır, ancak o □□□□(3ps 112[289]) yolunda seyahat eder. Bu bölge, birçok Gnostik metindeki birincil kötü adam ve dünya yaratıcısı olan Jaldabaoth'un evidir. 4psb'de günahkarların ruhlarını ateşli belalarla kırbaçlayan 49'dan fazla şeytanı yönetiyor. 3ps'de, bu figürün tipik tasvirlerinde olduğu gibi, aslan suratlı olarak betimlenmiştir.6 İlginçtir ki, 4psb'nin Kaos bölgesini Persephone'nin evi olarak göstermesinin bir nedeni vardır (4psb 145[377]). Yunan mitolojisinde yeraltı dünyasının tanrıçası olarak kabul edilir; burada günahkâr ölülerin cezalandırılmasıyla bağlantılıdır. Ne yazık ki metin parçalıdır ve onun rolü veya Kaos bölgesi hakkında daha fazla açıklama yapıp yapılmadığını bilmenin bir yolu yoktur.7 Kaos, öncelikle günahkar ruhlar için bir cezalandırma yeri olarak rol oynar. Burada 4psb'de tanıtılıyor ve bu metinde ve 3ps'de, grubun günahlara ve bunların yansımalarına olan ilgisinin doruğunda en büyük rolünü oynuyor. Diğer Gnostik geleneklerde kozmik kürelerde yaşayan ve dünyanın, insanlığın ve kaderin yaratıcısı olarak kabul edilen Jaldabaoth ile ilişkilendirilse de, burada tüm bu eylemler başka varlıklara atfedilir. 6 Bkz. T. Rasimus rolünde bile, *Paradise Reconsidered in Gnostic Mythmaking: Rethinking Sethianism in Light of the Ophite Evidence* (Leiden: Brill, 2009), 106–128; H.M. Jackson, *Aslan İnsan Oluyor: Gnostik Leontomorfik Yaratıcı ve Platonik Gelenek* (Atlanta: Scholars Press, 1985). 7 Aynı zamanda ilginçtir ki, 4psa ve b, gezegen adları, Persephone'nin bu tek görünümü ve Adonisa'nın yeraltı dünyasına bir gönderme (4psb146[377]) şeklinde Yunan mitolojisinin unsurlarını koruyan yegane metinlerdir - hatta 3ps, 4psb'ye olan güçlü yönleriyle bu unsurlardan yoksundur ve gezegenleri isimsiz arkonlara indirgemıştır. Bu, Jeu'luların gelişiminde Yunan gizemlerine ve mitolojisine duyulan ilginin bir dönemini veya kolunu akla getirebilir; bu ilgi, grubun hakim mitosunda ve dilinde hızla çözülmüştür.

--- SAYFA 158 ---

4 pistis sophia (b) 147 ceza alemi, Amente ve üç tarafından sıkıştırılmış bir ruhun maruz kalabileceği ne en az ne de en kötü ceza diyarıdır. 2.6          g r n     göre 1 Jeu'da gezegenlerle bir ilişkiyle ba  lamı   olsa da ve 4psa'da insanlara yaşamdaki belirli olumsuz özellikleri verme yeteneğinde gezegensel kökeninin izlerini korurken bir dizi ay altı alemler olarak görünse de, 4psb'de tüm bu ilişkiler kayboluyor: sadece başka bir ceza diyarı haline geliyor. 4psa'da kendisi için belirtilen beş büyük arkonun veya 4psb'de tanımlanan Kaos'taki 49 Jaldabaoth iblisinin aksine, bu noktada     'ye belirli sayıda arkon atanmamıştır: arkonların "her biri" bir süre boyunca belirtilmemiş cezalar verir (duman ve ateşle ilgili; 4psb 146[378-379], 147[382]). zamanın. Astrolojik öneminden farklı olarak bu, önceki metinde verildiği gibi, sakinlerini neyin kötü yaptığına veya eziyet ettiğ  ruhlar üzerinde ne gibi bir etkiye sahip olduğuna dair bir açıklama yapmadan, bu yazar tarafından benimsenen birçok ceza alanından yalnızca biridir. 2.7 Dış Karanlık 4psa, büyük olasılıkla      ile ilişkilendirilen dış karanlığı kısaca atıfta bulunurken, 4psb'de en kötü günahkarların cezalandırılması için nihai varış noktası olarak kendi başına temsil edilir. Oraya atılmaya değ r günahlar öyledir ki, ruhun cezalarından sonra dünyada reenkarnasyon şansı verilmez, bunun yerine nihai kararda yok edilir. Metin eksik olduğundan günahların tam listesi ve bunların sonuçları belirsizdir, ancak burada bulunan dış karanlığı mahkum edilmenin    nedeni (cinayet, küfür ve oğlancılık) 3ps'de bulunan dış karanlığı layık günahların daha kapsamlı listeleriyle uyumludur. Bu durumlarda dış karanlık, günahkar ruhun içinden geçmek zorunda olduğ  bir dizi ceza aleminin son durağıdır. Daha sonraki listelerde yer almayan ve tartışılan tek günah - meni ve adet kanının ibadet amacıyla tüketilmesi - Kaos veya diğ r alemlerde hiçbir duraklama olmadan dış karanlığı anında ulaşıma yol açan özel bir durumdur (4psb 147[381]).8 Bu metinde alemin kendisine ilişkin açıklamalar minimum düzeydedir. 3ps'deki ayırt edici özelliğı olduğ  gibi, ejderha yüzlü bir arkonla (4psb 146[380]) ilişkilendirilir. 8 Bu g r n     göre bu grup için tehdit oluşturan belirli bir mezhebe işaret ediyor, çünkü 2 Jeu bu spesifik, oldukça sıra dış uygulamayı günahların en kötüsü olarak sunuyor. Bu grubun veya benzer uygulamaları olan grubun Epiphanius tarafından da bilindiğı açıktır (Pan 26.4.5-5.1). Belirli günahlara paralel olarak odaklanan 3ps'in bundan hiç bahsetmemesi, belki de söz konusu mezhebin artık bir tehdit olmadığını gösteriyor.

--- SAYFA 159 ---

148 5. bölüm, "merhametin olmadığı, ışığın olmadığı bir yer. Ama ağlayan ve dış gıcırdayan bir yer" olduğ  söyleniyor (4psb 147[381]).9 Son olarak, onun   z lme zamanı, "    'nin karanlığının kaldırılacağı zaman" olarak tanımlanıyor (4psb 145[377]). Bu metinde iki bölge açıkça farklı olsa da, bu durum dış karanlık ile üç arasında bir bağlantı veya sınır olduğ  fikrini devam ettiriyor. 2.8 4psb—Kozmoloji  zeti Ceza alanlarıyla ilgili spe lasyonlar burada bir platoya ulaşıyor, 3ps'te de bulunuyor ancak başka yerlerde yok. Bu oldukça parçalı bir metindir, dolayısıyla üst bölgelerin ilk bölümünde ele alınıp alınmayacağı belirsizdir; şu anki haliyle Işık Hazinesi'nin varlığı tek bir referansla doğrulanmaktadır.       aynı zamanda sistemin önemli bir parçasıdır; Işık Bakiresi ve İyi Küçük Sabaoth'un, "     'nin" eserlerine dayanarak, ruhların yargılandığı bir yer ve reenkarnasyon için ruhların verilmesi için bir temel görevi görür. Diğ r metinlerde olduğ  gibi sayılmasa da kürenin/zodyakın aeonları ruhların dünyaya gönderilmesinde rol oynar ve gezegenler Yunanca isimlerini ve doğalarını korurlar. Bu metnin ana odağı, günahkarların kaderlerini günahlarına göre özetlemektir ve bu, okuyucuya olası varış yerlerinin etkileyici bir listesini sunar: en küçüğünden en kötüsüne, bunlar arasında Amente, Kaos,      ve dış karanlık yer alır. Ölüm sonrası yolculuğ a dahil edilen bölgelerin sırası ve her birinde geçirilen süre, kişinin hayatına bağlıdır. Dış karanlık en kötü g nahkarlara ayrılmıştır ve bir kez oraya vardıklarında başka bir şans umudu yoktur. Sonunda dış karanlığı mahkum olanların çoğı için Kaos dahildir. Daha genel günahkarlar Amente'ye, Kaosa ve     'ye götürülür; dürüst bir şekilde yaşayan ancak gizemleri almayanlar yalnızca Amente'yi ve     (4psb 147[382])'yi ziyaret ederler.10 Görünen o ki,     'nin daha şiddetli cezalarına rağmen Kaos,     'den daha karanlık bir perspektiften görülüyordu. Bu bölgelerin tümü diğ r dini geleneklerin kozmolojilerinden kaynaklanmaktadır; bu yazarın günahlar ve cezalar konusunda g sterdiğ  büyük ilgiyle, sanki kendisi birkaç farklı ceza alanını benimsemiş gibi görünüyor. 9 Bkz. Matta 8:12, 22:13, 25:30; ayrıca Matta 13:42, 50. 10 3ps'te gizemleri alan ve sahte ruhun bağlarından kurtulan ruh     'dan geçirilir, ancak onun Kaoslardan geçmesi açıkça yasaktır (3ps 112[289]). G r n     göre Kaos'a karşı, erdemli kişiler açısından özel bir damgalama var ve bu bölge kolayca atlatılabilir.

--- SAYFA 160 ---

4 pistis sophia (b) 149 her birinin arka planı veya kökeni konusunda özel bir endişe. Ancak bu cezalarda geçirilen sürenin uzunluğu, maruz kalınan alemlerin sayısı ve türü, günahın mahiyetine göre değişiklik gösterdiği göz önüne alındığında, yazar için adalet duygusunun önemli olduğu açıktır. Aslında, bu cezalara maruz kalan kişinin içine atıldığı vücut türü bile, kişinin geçmiş suçlarına uygun olacak şekilde tasarlanmıştır ve erdemli bir şekilde yaşayan ancak gizemleri almamış olan kişi, dünyadaki bir sonraki akınında onları mutlaka bulacak bir forma gönderilir. 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 3.1 4psb'de Astroloji Bu geleneğin kozmolojisinde, hem ceza alanlarının sayısı hem de belirli bir günahkar tipinin cezalandırılması için verilen süre artmıştır. Örneğin 4psa'da 113 yıl Ariuth'un işkencesi altında kalan bir katil, don ve kar olan yerlerin her birinde, Kaos'taki Jaldabaoth yerlerinde, Kaos'taki Persephone yerlerinde ve Midst yolunda yaşayanların her biri tarafından üç yıl altı ay boyunca işkence görür. Böylece Jaldabaoth ve 49 iblisinin her biri sırayla hareket ettiğinden, katil yalnızca Kaos'ta 170 yıldan fazla cezaya maruz kalır. Metnin ilk kısmı eksik olduğundan bu dönemleri belirlemek için kullanılan sisteme dair ipuçları da kayboluyor. Bununla birlikte, aeonların/burçların ve faydalı ve zararlı gezegenlerin konumları, göç döngüsünde hâlâ rol oynamaktadır. Işık Bakiresi, Yargıç, ruhları bu varlıkların uygun hizalanmalarıyla dünyaya geri göndererek, günahkarların adil çölleri ve sonunda gizemlerin ve doğruların kurtuluşunun alınmasını sağlar. Genel olarak konuşursak, Jüpiter ve Venüs kendi aeonlarında onun huzurundayken ve Satürn ve Mars onun arkasında olduğunda, dünyaya giden tüm ruhlar erdemli hale gelecektir; ancak Satürn ve Mars onun huzurunda olduğunda ve Jüpiter ve Venüs'ü göremediğinde, dünyaya gelen tüm ruhlar kötü olacak ve ışığın gizemlerini bulamayacaklardır (4psb 148[383-384]). Burada zodyakın geleneksel gezegen evlerinin mi kastedildiği, yoksa 4psa'da olduğu gibi kendi gezegen-sonsuzluk ilişkileri sistemini mi kullandıkları açık değildir.¹¹ İlginç bir şekilde, gezegen evlerinin geleneksel atıflarını kullanarak, Jüpiter ve Venüs'ün kendi evlerinde olduğu ruhlar için yalnızca altmışlık bir açı mümkündür; ama eğer Jüpiter'in 4psa'da önerildiği gibi Başak burcuna izin verilirse, o zaman Venüs ile güçlü, pozitif üçgen açı mümkün hale gelir. Bununla birlikte, 4psa'daki muhalefetin olumlu etkileri göz önüne alındığında, geleneksel olarak

--- SAYFA 161 ---

150 5. bölüm hiçbir günah işlemedi ama gizemleri almadı, Işık Bakiresi onları pozitif bir gezegensel hizalanma oluşana kadar İyi Küçük Sabaoth'un yanına yerleştirir, böylece pozitif bir reenkarnasyonu garanti eder (4psb 147[382]). Buradaki Işık Bakiresi güneşi temsil ediyor gibi görüldüğü için bir çatışma var; gezegenler onunla temasa geçiyor ve diğer metinlerde konumu, nötr Orta (□□□□□) açıkça güneşin ışığıyla ilişkilendiriliyor.¹² Bununla birlikte, Orta (□□□□□) bölgesi aynı zamanda gezegenlerin hareket ettiği sonsuzluklardan daha yüksek bir bölge olarak kabul ediliyor. Işık Bakiresi'nin ve buradaki aleminin spesifik doğası ne olursa olsun, onun niteliklerinin en azından bazılarının Güneş'in niteliklerine bağlı olması oldukça muhtemel görünüyor. Batlamyus, güneşi, ilişkilendirildiği gezegenlerin özelliklerini alan tarafsız bir gezegen (Tetrabiblos i.5) olarak görür. Burada, kendi aeon'larında yararlı gezegenlerle açtığı ve zararlı gezegenlerle açtığı, yaratılışa giren tüm ruhlar kötü hale geldiğinde faydalı yaşamlar bahşeden Işık Bakiresi var. 3.2 Sethian'larla Etkileşim Bunun gibi parçalı bir metinde, onun kompozisyonunda hangi etkilerin bir araya geldiği parçaları bir araya getirmeye başlamak için çok az bilgi vardır. Elbette önceki metinlerde Seth'in polemiği mevcut, dolayısıyla burada izler bulmak pek de şaşırtıcı olmayacak; daha da şaşırtıcı olanı, aşağı bölgelerle ilgili bu tartışmada Seth'in figürlerini marjinalleştiren polemiklerin nispeten minimal düzeyde olmasıdır. Nispeten olumlu bir anlamda görünen tek başına üç güçlü bir figürün yanı sıra ortaya çıkan tek Seth figürü, rolünü marjinalleştirmeye yönelik bariz girişimler olmaksızın Sethian veya ilgili geleneklerden yakından benimsendiğine dair açık işaretler gösteren Jaldabaoth'tur. 4psb ve 3ps'te Jaldabaoth, 49 iblisiyle birlikte kötü ruhları da cezalandırdığı Kaos'un başı rolünü oynuyor. Jaldabaoth'un alemleri başka yerlerde de Kaos olarak adlandırılır (HypArch 93,31; 96,11; TrimProt 39,21-27) ve John'un Apocryphon'unda Kaos, hükümdarlar yarattığı beş ay altı alemden oluşurken (ApJohn iii 17,19; bg 41,15), o daha çok yedi gezegensel aleme ve bunların denizens.¹³ 4psb/3ps'deki Kaosun olumsuz bir yönü vardır, bu yönlerin geleneksel güç ve rollerine çok güçlü bir önem atfetmemek için dikkatli olmak gerekir. 12 Bu, 4psa 136[355-356]'da Jabraoth'un inanan arkonlarının "Güneş ışığının huzurunda, Ortadakilerin yerlerinin arasına..." ve ayrıca 2ps 186'da yerleştirildiği zaman açıkça görülmektedir: "Fakat Işığın Bakiresi'nin yerinde bulunan gerçek formundaki güneş ışığı, 24 görünmez olandan, büyük görünmez olandan ve aynı zamanda büyük olandan on bin kat daha fazla aydınlatılır. üç güçlü tanrı..." 13 Seelrenaesus AdvHaer i.30.5;OrigenCelsvi.31; ApJohniii17,20-18,13;ii11,26-12,6;bg41,16-

--- SAYFA 162 ---

4 pistis sophia (b) 151 bu iki metinde mevcut olan ceza/yeraltı dünyalarının çokluğu göz önüne alındığında biraz belirsiz bir konumdur, ancak kesinlikle on iki aeon'un veya kader küresinin altında yer alır. Onunla ilişkilendirilen 49 iblis, gezegen başına eşit sayıda iblis ve onların başı olarak kendisinin olduğu yedi gezegenle bir bağlantı olduğunu akla getiriyor. Ancak, geleneksel Yunan gezegen anlayışları 4psb'de hala rol oynamaktadır. Yazarın, gezegenlerin mevcut yorumuyla çelişmeden, kendisine sisteminde negatif bir varlık olarak bir rol kazandırmak amacıyla gezegensel bağlantıdan kasıtlı olarak bahsetmemesi mümkündür. Ayrıca HypArch ile yakın bağları olan ancak kendisi Sethian olarak kabul edilmeyen OrigWorld'ün, Jaldabaoth'un Kaos adı verilen yedi cennete hükmettiğini (102,2) ve ayrıca sonuçta Jaldabaoth'un gazabından ortaya çıkan 49 kaotik şeytanı (106,23-107,1) tasvir ettiğini de belirtmek gerekir. 4psb'nin ve daha sonra 3ps'in yazarının bu açıklamanın bazı yönlerine aşina olması ve bunları takdir etmesi mümkündür. 4 Temel Kavramlar 4psb ve onun en yakın kardeşi 3ps, günahlar, cezalar ve ceza alanlarıyla ilgili yoğun ilgileri nedeniyle Jeuian metinleri arasında benzersizdir. Bu parçalı metinden geriye yalnızca on sayfa kalmışken, 4psb çoğunlukla formüsel tartışmayı kullanarak çeşitli ruhların kaderlerini bütünüyle ele alıyor: Müritlerden biri belirli bir günah işleyen bir adamın kaderini soruyor ve İsa, o adamın küredeki süresi tamamlandığında, onun ruhu için belirli alıcıların geleceğini söylüyor ve o ruhun hangi alemlerde ve ne kadar süreyle cezalandırılacağına dair ayrıntılı bir açıklama veriyor. Her ne kadar 4psb ve 3ps yeraltı dünyasının aynı hiyerarşisini paylaşırsa da, 4psb bu tekrarlayan, kalıplaşmış formatta diğerlerinden farklıdır. Bu kısa metnin benzersizliğini belki de en iyi şekilde örnekleyen diğer unsurlar iki yönlüdür. Birincisi, yalnızca 4psa'da bulunan geleneklerden bazı kalıntıları içerir: Yunan gezegen isimlerinin ve astroloji biliminin kullanımı, yararlı ve kötü gezegenlerin konumları Dünya'da doğan bireyin doğasında anahtar rol oynar. Bu unsurlar öncekinden farklı bir sistemle kullanılıyor; bu metinde yer alan ceza alemlerinin dramatik biçimde farklı kozmolojisi ve reenkarnasyon bilimi dikkate alındığında gerekli değişiklikler yapılıyor. 4psa'nın kendisinin 42,15'in bir modifikasyonu gibi görüldüğü dikkate alınmalıdır; OrigWorld 101,24-102,2. Yedi arkonun ve Jaldabaoth'un metinsel sınırlar ötesindeki konumunun ana hatlarını çizen bir tablo için ayrıca bkz. T. Rasimus, Paradise Reconsidered, 104. Her ne kadar 2 Jeu'yu listeye dahil etmesi şüpheli olsa da, diğer metinlerin sunumu çok faydalıdır.

--- SAYFA 163 ---

152 bölüm 5 Gezegenler ve ay altı alemlerle ilgili önceki fikirler ve 3ps ve sonraki metinlerde, gezegen adlarının kullanımı ve potansiyel olarak reenkarnasyonda pozitif role sahip olan gezegenler kavramı tamamen ortadan kaldırılmıştır. Bu gerçekler, 4ps'in grubun astrolojik güçler ve reenkarnasyona ilişkin teorilerinin gelişiminde nispeten insan ruhunu köleleştirmeye çalışan kötü niyetli varlıklardan birine olumlu bir doğal süreç. İkincisi, Jeuian metinlerinde başka hiçbir yerde görülmeyen, Yunan mitolojisinden Persephone ve Adonis'ten (Περσεφόνη and Αδωνις, 4psb 146-147[377]) belirli figürleri içerir.¹⁴ Bu figürler veya onların daha geniş kozmoloji veya mitolojideki rolleri hakkında çok az açıklama verilmiştir, diğer ceza alanlarıyla ilgili oldukları gerçeğinden daha fazlası. 4psa'daki popüler büyümlü isimlerin veya kelimelerin kullanımına benzer şekilde, yalnızca burada görünmeleri, bu varlıkların - veya onları içeren mitlerin - ya daha geniş bir grupta ya da bu özel yazarın zihninde kısa bir süre popülerlik kazandığını gösteriyor. Bununla birlikte, grubun yerel dilinden hızla çıktılar ve ceza bölgelerine veya ruhun ölümden sonraki yoluna ilişkin daha sonraki yorumlarda çok az kalıcı etki bıraktılar. 5 Özet Bu metin, ritüel veya inisiyasyona odaklanmadan, mevcut en eski Jeuian belgesini temsil etmektedir. Büyük olasılıkla, 4psa'da bulunan Helenistik tarzdaki astrolojiye ilişkin ılımlı bakış açısının hala kabul edilebilir olduğu bir zamanda yazılmıştı - her ne kadar yeraltı dünyası kozmolojisi ve ruh doğası ve reenkarnasyondaki gezegensel rollere ilişkin büyük ölçüde değiştirilmiş teoriler bağlamında olsa da - ancak 3ps'ten itibaren öne çıkan İlk Gizem ve Tarifsiz'in uzaylarının veya gizemlerinin dilinden önce. Bu çalışma açısından, bir sonraki tematik blokta günah olarak kabul edilen eylem veya davranışlar, bunların ölümden sonraki sonuçları ve ruhun günaha sürüklenmesinin nedenleri astrolojik determinizm ve insanın yapısı açısından incelenmektedir. Önceki metinler ritüel ve ruhun yükselişine ilişkin talimat kılavuzları olduğundan, bu metin kısmen son bölümde verilen gizemlere layık kılınacak uygun yaşama dair bir talimat kılavuzudur. Bu "talimatlar" bir "anti-kod" biçiminde sunulmuştur.¹⁴ Bazı Seth metinlerindeki arkonlardan birinin Adonaios (Αδωναιος) olarak adlandırıldığı belirtilebilir, ancak bu Sethian listelerindekileri hatırlatan başka herhangi bir isme atıf yapılmaması ve burada Persephone'nin varlığı göz önüne alındığında, burada Yunanca Adonis'in kastedildiği muhtemel görünmektedir.

--- SAYFA 164 ---

4 pistis sophia (b) 153 etik, günahkar davranışlarda bulunan ruhlara ne olacağına dair bir dizi uyarı ve ima edilen doğru yol tüm bu tuzaklardan kaçınır. Geçmişteki metinlerde olduğu gibi, kozmolojik bilginin de hayati öneme sahip olduğu kabul ediliyor, ancak burada odak noktası gizemleri almamış ve dolayısıyla ölümden sonra ruhu bekleyen tuzaklardan kaçınacak bilgiye sahip olmayan ruhlar üzerindedir. Bu metnin muhtemelen bir birey hala inisiyasyona hazırlanırken okunması, kabul edilemez davranışlara karşı bir rehber olması ve grubun davranış kurallarının çiğnenmesi durumunda ortaya çıkabilecek sonuçlarla ilgili korku aşılması amaçlanmıştır. Okuyucu henüz inisiyasyona hazır olmadığından, gizemlerin ruhun ölüm sonrası yolculuğunu kolaylaştırmak için sağladığı bilgi türü hakkında hiçbir ipucu verilmemektedir. Daha ziyade gizemlere layık olmak ve günah işleyenleri bekleyen korkunç cezalardan kaçınmak için doğru yaşamaya odaklanılır. Aynı zamanda grubun reenkarnasyon teorisinin bazı bilimsel yönlerini açıklamaya da hizmet ediyor; yeniden doğuş için gerekli olan gezegenlerin konumlarını detaylandırarak, belirli kötülüklerle sonuçlanan gizemleri ve kurulumları bulma şansının yüksek olduğunu gösteriyor.

--- SAYFA 165 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_009 bölüm 6 3 Pistis Sophia 1 Metne Giriş 1-3ps sıklıkla bir grup olarak görülse de, 3psi her zaman ilk ikisinin doğrudan devamı olarak kabul edilmez.1 3ps'nin 1/2ps ile sürekli olmadığına dair çeşitli göstergeler vardır; bunların en önemlisi çarpıcı biçimde farklı kozmolojidir. Her birini bulduk. Aşağıda zaten tartışıldığı ve daha ayrıntılı olarak gösterileceği üzere, 3ps, kozmolojisi, günahlar ve cezaları ile ilgili endişeler ve bu bilgiyi sunmak için öğrenciler ile İsa arasındaki soru-cevap formatı açısından 4psb ile çok daha yakın bağları paylaşmaktadır.2 Belki de 3ps'nin 1/2ps'ten ayrı ve kronolojik olarak 1/2ps'den önce olduğuna dair en açık işaret, ikisi arasındaki "Kitaplar" ile ilgili ton farkıdır. Jeu'dan." 3ps, bu kitaplardaki gizemlerin herkes için gerekli olduğunu belirtir; hatta "asla kötülük yapmamış ve hiç günah işlememiş doğru kişiler için bile" (3ps 134[349]). Ancak 2ps daha temkinli; ışığın bölümlerine ilişkin son derece çok sayıda gizem içerdiklerini kabul ederken, "sizin [öğrencilerin] geri kalan ikinci düzey gizemlere ihtiyacınız yok, ancak onları Jeu'nun iki Kitabında bulacaksınız" (2ps 99[247]) belirtir. 2ps, Jeu Kitaplarının hala gerekli bilgileri içerdiğini düşünse de, 3ps bunların herhangi bir kısmının "daha düşük" veya gereksiz olduğuna dair hiçbir ipucu vermiyor.3 Ayrıca 1 G.R.S. Mead, Pistis Sophia, xxiv; F. Legge, Hristiyanlığın Öncüleri ve Rakipleri, 183; F. Legge, "Giriş" xiv, xxii; J. Doresse, Les livres secrets des gnostiques d'Egypt: Introduction aux écrits gnostiques coptes découvert à Khénoboskion (Paris: Librairie Plon, 1958), 80-81. Legge özellikle 3psb'nin 4psb'ye yakınlığının farkındadır; Mead, konunun 2 ile 3 saniye arasında değişmesinin bunun doğrudan takip etmediğini gösterebileceğini gözlemliyor. Doğrudan bir bağlantı olduğunu varsaymanın nedenlerinden biri, 2/3ps ("Kurtarıcı'nın Kitaplarından Alıntılar") paylaşılan başlığıdır; ancak bu, bunların aslında aynı eserin parçaları olduğuna dair kesin bir işaret değildir. Kozmolojideki büyük farklılıklar, öğrencilerin ruhları hakkındaki görüşler ve Jeu Kitaplarının yararlılığı hakkındaki görüş ayrılıkları, hepsi 3ps'in kodeksteki önceki metinlerden ayrı olduğunu gösteriyor. 2 1/2ps ayrıca bir dereceye kadar soru-cevap formatına da sahiptir, ancak Pistis Sophia mitinin ötesinde, odak noktası daha çok İsa'nın ilahi gizemleri tanımlaması ve bunların minimum öğrenci girişi ile sıralanmasıdır. 3 Jeu Kitaplarındaki gizemlerin vaftizlere atıfta bulunduğuna inanan C. Schmidt, bu pasajları uzlaştırmak için bir öneri sunar (PistisSophia:EingnostischesOriginalwerk,62-63).

--- SAYFA 166 ---

3 pistis sophia 155 iki metin kitapların tarihinin biraz farklı versiyonlarını içeriyor, 3ps daha fazla ayrıntıya giriyor. Günahlar ve bunların cezaları ile ilgilenmesinin yanı sıra, 3ps gizemlerin yayılması, tövbe ve gizemleri başkalarına vermenin ne zaman uygun olup olmadığı ile de kapsamlı bir şekilde ilgilenir. Ayrıca insanın oluşumu, kendisini oluşturan bileşenler ve bunların hem bedende hem de ölümden sonra nasıl bir bağlantı içinde olduğu ele alınmaktadır. Vazgeçilmesi gereken günahlar ve çaba gösterilmesi gereken erdemler listesinin yer aldığı giriş bölümünün ardından sorular ve cevaplar başlıyor. Bunlar öncelikle bazı gizemleri almış olanların günahları ve bağışlanmanın mümkün olduğu durumlarla ilgilidir. Ceza alemlerinin sayısı ve adları, başka hiçbir yerde bulunmayan 4psb'dekilerle eşleşir. Bu metin, kurtuluş için diğerlerinden daha fazla izin verir, çünkü dış karanlığa sürgün edilenler bile, eğer gerekli bilgiye sahiplerse veya bir inanılı onlar adına gizemler gerçekleştirirse, özgürlük umuduna sahiptirler. Bu bağışlama, İsa'nın Petrus'un merhametini sınıadığı ve ona, üç vaftiz aldıktan sonra layık bir davranışta bulunmadığı için bir kadını ışığın mirasından mahrum etmesini emrettiği bir bölümle daha da açıklanmaktadır. Peter, daha sonra tövbe etmesi ve böylece testi geçmesi durumunda ona önce daha yüksek gizemleri vermelerini önererek davasını savunur (3ps 110[310]). Açıkçası yazar, kurtuluş için mümkün olduğu kadar çok şans sunmanın önemli olduğunu düşünüyordu. İnsanın çeşitli kısımları arasındaki karmaşık ilişkiler de büyük ilgi görüyor; hem arkonlardan hem de yükseklerden en az beş unsur pek de uyumlu olmayan bir şekilde bir araya geliyor. Arhontların kötü "sahte ruhunun"⁴ etkisinden kurtulmak için gizemler gereklidir. 4psb'de olduğu gibi, Işık Bakiresi'nin, eğer yaşamdaki gizemleri kabul etmezlerse, işledikleri günahlara layık bedenlerde ruhları dünyaya geri gönderdiği fikrini buluyoruz (3ps 111[285-286]); ama uygun gizemleri almış olanlara mührünü verir ve onları Işık Hazinesi'nin içindeki veya dışındaki miras yerine ulaşana kadar yollarına gönderir. Bununla birlikte, gezegensel konumlara dayalı olarak dünyada ruhların biraz daha keyfi bir şekilde tahsisi eksiktir; bununla birlikte, kısmen, hem olumlu hem de olumsuz potansiyele sahip, her şeyi kapsayan bir güç olarak kabul edilmek yerine, kadere ilişkin yeni, tamamen olumsuz görüşten kaynaklanmaktadır. Vaftizlerin herkes için gerekli olan arınma ayinleri olduğu ve yalnızca bir ruhun ölümden sonra gideceği seviyeyi belirleyen "daha yüksek" veya "aşağı" gizemlerin saflarının dışında olduğu görüşündeler. 4 "□□□□□□□□□□□□□□□□" ifadesi çeşitli şekillerde tercüme edilmiştir; her ne kadar V.MacDermot "ruh muadili"ni verse de, bu çalışmada "sahte ruh" çevirisi kullanılacaktır. Bu öge hakkında daha fazla bilgi için Bölüm 6.3.4.1'e bakın.

--- SAYFA 167 ---

156 6. Bölüm Bu nedenle metin, gizemlerin değerliliği ve giderek daha fazla din propagandası yapan bir dinde bunların dağıtılmasına ilişkin protokoller gibi karmaşık konuları ele alıyor. Hedef kitlesi henüz vaftiz veya gizemleri almamış bir grup üyesidir; bu, kişinin bu gizemlere layık olmak için nasıl yaşaması gerektiğini vurgular. Aşırı günahlar nedeniyle kurtuluştan mahrum kalma korkusunu aşmak ve tövbenin gerçek olması durumunda ikinci şansların olabileceğine dair umut vermek gibi ikili bir rolü vardır. Bireyin bileşenlerinin ana hatları, birbirleriyle olan düşmanca ilişkileriyle, insanlığın içinde bulunduğu kötü durumu ve günahla mücadelesini açıklamaya çalışıyor. Jeu Kitaplarında bulunan gizemlerin tüm insanlar için gerekliliği özellikle vurgulanmıştır (3ps 134[349]) ve Jeu Kitaplarında tanımlandığı gibi bedenden yükseliş sırasında uygun mühürlerin ve savunmaların sunulması hayati önem taşımaktadır (3ps 112-113[289-293]). Hedef kitle henüz gizemlere layık olmadığı için açıkça anlatılmıyor; ancak bunların, daha önceki ritüel hazırlık metinleri veya kılavuzlarında olduğu gibi listelenmemiş veya ana hatlarıyla belirtilmemiş olmasına rağmen, yegâne kurtuluş yöntemi olarak kaldıkları açıktır. 2 Kozmoloji 2.1 Tarifsizin Uzayları Bunlar hem 3ps hem de 1/2ps'deki en yüksek bölgelerdir; metinsel gelenekte Tarif edilemez ve İlk Gizem'in evrenin en yüksek güçlerini ifade etmek için kullanılan terimler haline geldiği noktada - daha önce en yüksek ilke ya "yaklaşılamaz" tanrı ya da tüm babalıkların babası olan İsa'nın Babası olarak anılıyordu. Bu bölgeler ve bunlarla ilgili gizemler aynı zamanda mirasların yerleriyle de yakından bağlantılıdır (bkz. Bölüm 6.2.2). İlk olarak, Birinci Gizem'in dışarıdaki ilk uzayının gizemlerine ve İkinci Uzayının gizemlerine şifreli göndermeler olarak görünürler (3ps 105[266-267]). Daha sonra metin, "tüm eserlerinde sahte ruhu dinlemeyen, iyileşen ve ikinci mekandaki veya üçüncü mekandaki ışığın gizemlerini kendi içinde alan" bir ruhu anlatır (3ps 112[286]). Kısa bir süre sonra "ilk uzayda" gizemleri kabul eden bir ruh hakkında bazı tartışmalar var (3ps 112[287]). Bu durumda bu mekânların Tarifsiz veya İlk Gizem ile doğrudan bağlantısı yoktur. Bununla birlikte, her iki durumda da ruh, miras aldığı yere (3ps 112[289]) veya "gizemleri aldığı ölçüde krallığının yerine" (3ps 112[287]) seyahat eder. Miraslar tek bir yer değil; kişinin nihai hedefi, hayatta aldığı gizemlere bağlıdır.

--- SAYFA 168 ---

3 pistis sophia 157 Daha sonra, Maria (muhtemelen Mary Magdalene) "bu üç mekanın gizemlerini ve bu İlk Gizemin gizemlerini ve Anlatılamaz Olanın gizemlerini" araştırır (3ps 117[301-302]). Üç alanın gizemleri, bir ruhun o ana kadar ve sonrasında "gizemlerin her birinin güçlü olacağı zamana kadar" işlediği tüm günahları bağışlama gücüne sahiptir (2000 ω00000000ω . Ancak, Tarifsiz ve İlk Gizem'e ait olanlar, ruhun işlediği tüm günahları affedebilir ve ayrıca sonsuzluğa kadar o ruha hiçbir günahın sayılmayacağını garanti edebilir. Bu, gizemlerin farklı düzeyde etkililiğe sahip olduğunu ve iki yüksek varlığın gizemlerinin diğerlerini geride bıraktığını gösteriyor. Aslına bakılırsa, İlk Gizem'in gizemleri Tarifsiz'in gizemlerinden daha az güçlüdür - iki söylemin sık sık birbirine bağlanmasına rağmen (3ps105[269],106[272],109[277],123[312]), gerçekten lanetlenmiş ihlalcıyı kurtarabilecek olan yalnızca Tarif Edilemez'in gizemidir (3ps 107[275], 118[304]). Uzayların gerçek doğası ve gizemleri Bölüm'de daha ayrıntılı olarak tartışılacaktır. 7. 2.2 Işık Hazinesi Hazine 3ps'te önemli bir rol oynamamaktadır. Buna yeterince dikkat edilmemesi her iki durumun da bir etkenidir: 1) metnin ana odak noktası davranış kuralları ve ihlallere yönelik cezalar, gizemleri aktarmaya ve ihlalleri bağışlamaya yönelik düzenlemeler ve insanın oluşumu ve vaftizlerin işlevselliği hakkındaki tartışmalardır; ve 2) en yüksek alemler, İlk Gizem ve Tarifsiz'in mirasları/alanları için yeni dilin tanıtılması. Bununla birlikte, sakinlerinin bir kısmı önemli roller oynuyor ve 4psb'deki bir aradan sonra yeniden ortaya çıkıyor. İlk olarak Jeu, alt maddi alemlerin yöneticisi olarak geri döner. Burada ona "Işığın Gözetmeni" ve "Birinci Nizamın Elçisi" adı verilir; bu onun otorite konumunu ve ışık âlemine olan bağlarını yansıtır. Ayrıca bu bölümde "İlk İnsan" unvanını da taşıyor (3ps 111[285], 126[319], 130[329-330]), Sethian teolojisindeki İnsan-İnsanın Oğlu bağlantıları fikrini akla getiriyor⁵ ve dolayısıyla ilahi yayılımların genel hiyerarşisinde son derece üstün bir rol oynuyor. Bununla birlikte, bu terminolojinin kullanımının Seth sisteminde bulunanla aynı olmadığı ve Seth figürünün birçok karakteristik özelliğinin Jeu tasvirinde eksik olduğu unutulmamalıdır.⁶ The 5 Bkz. J.D. Turner, Sethian Gnosticism and the Platonic Tradition (Québec: University of Laval Press, 2001), 78n.22. 6 A.D. DeConick, The Thirteenth Apostle: What the Gospel of Judas Gerçekten Diyor (2007; gözden geçirilmiş baskı Londra: Continuum, 2009), 105 ve n.16'daki açıklamaları karşılaştırın.

--- SAYFA 169 ---

158 Bölüm 6 Böyle bir terminolojinin varlığı, Sethian fikirlerin doğrudan benimsendiğine işaret etmez; bununla birlikte, 4psb ve 3ps'de Seth geleneklerini gevşek bir şekilde yansıtan belirli terminoloji ve kavramların, diğer Jeuian metinlerinde bulunan polemik perdesi olmadan kullanılması, bu başlığın varlığının bir nebze dış etkiyi yansıtabileceğini düşündürmektedir. Jeu'nun alt bölgeler üzerindeki güç konumu, meleklerle dış karanlığın ejderhasının arkonlarını korumalarını emrederken temsil edilir. Bu melekler, ejderhanın arkonlarının on iki gizemli adından birini bilen, ejderhanın azabı içinde hapsedilmiş ruhları alır ve onları Jeu'ya teslim eder, o da daha sonra ruhları dünyadaki "döngülerini tamamlayıp tamamlamadıklarını" görmek için inceler (3ps 130[329-330]). Unutulmamalıdır ki bu, Işık Bakiresi, "yargıç (𐌸𐌹𐌸𐌹𐌸𐌹𐌸)"7'nin bir ruh için atlandığı tek örnektir: Jeu, bu gizem sayesinde dış karanlıktan kurtulan ancak dünyadaki döngülerini tamamlayan ruhlara merhamet eder ve onları ışıgın yedi bakiresine gönderir. Bu varlıklar daha sonra onları vaftiz eder ve onları yok edilmekten koruyarak arınmak için bir kenara koyarlar (3ps 130[330]). Bu, Jeu'ya, metinlerin başka yerlerinde bulunmayan Işık Bakiresi'nin dışında benzersiz bir merhamet gücü veriyor gibi görünüyor. Her halükarda, burada Jeu'nun ilahi alemde açıkça önemli olduğu ve hem kötü ceza alemleri hem de insan ruhları ile ilgili olarak bir rol oynadığı açıktır. 4psa ve daha sonraki metinlerden farklı olarak onun İsa ile ilişkisi belirtilmemiştir; Bu ilişkinin ilgili olduğu bağlamda İsa'nın dünyevi enkarnasyonunun oluşumu açıkça 3ps geleneğinin bir parçası değildir. Burada öne çıkan ikinci önemli figür Melkisedek'tir. Daha önce "Zorokothora" veya "Zorokothora Melchisedek" olarak adlandırılan 3ps'te "Zorokothora" adı kullanımdan kalkıyor. Melkisedek'in aslları, inanlıların kendileri için dua ettiği günahkarların ruhlarını arkonların ve dış karanlığın ejderhasının yargılarından kurtarıyor ve onları incelenmek üzere Işık Bakiresi'ne getiriyor gibi görünüyor (3ps 128[324-325], 129[326]). Melkisedek'in kendisi, arkonların çalışmalarından arıtılmış ışık parçalarını aldığını söylemiştir (3ps 131[333-334]) ve kendisi ayrıca Işık Bakiresi ve Büyük İyi Sabaoth (3ps 112[290-291]) ile birlikte iyi hale gelen ve gizemleri alan ruhları mühürleyenler arasında listelenir. Bu yüksek varlıklar listesinde Jeu adının bulunmadığına dikkat edilmelidir. Hem Jeu'nun hem de Melkisedek'in aslları belirli ruhları dıştaki karanlığın lanetinden kurtarır. 7 3 sayfalarda birkaç kez bu unvanla anılır; bkz. 111[285], 113[294]. Başka bir yerde yargıç olarak görev yapmasına rağmen, bu unvanın görüldüğü tek yer 2 Jeu'nun (b25(63),26-b26(64),32) ateş vaftiz törenidir.

--- SAYFA 170 ---

3 pistis sophia 159 ness; ancak, birinin yayınlanabileceği iki mod vardır ve her biri türlerden birine atanmıştır. Jeu, kendi bilgileriyle kendilerini özgürleştirenleri alırken, Melkisedek, yaşayan inanlıların duaları ve eylemleri aracılığıyla özgürleşenleri ele alır. İki büyük ışık olan Jeu ve Melchisedek'in görevleri, prestij veya ilahi hiyerarşi açısından büyük ölçüde eşit, ancak ayrı görünüyor. Jeu ve onun asları, arkontik varlıkların ve çağların düzenini korurlar ve Melkisedek, alıcılarıyla birlikte, mühürleme ve Işık Hazinesine aktarım için arkonların ve insan ruhlarının çalışmalarından arıtılmış ışığı taşır. Işık Hazinesi'nin, eğer uygun koşullar karşılanırsa, acı çeken ruhlara cezalarından merhamet bahşedilmesinde liderlerinin oynadıkları rol açısından önemli olduğu açıktır. Buradaki Hazine aynı zamanda dış karanlığın ejderhasından kurtarılmış, dünyadaki döngülerini tamamlamış ruhların dinlenme yeri olarak da rol oynuyor. Bu ruhların dünyaya geri dönmelerine izin verilmez ve ışığın gizemlerini ya da Tarifsiz'in işaretini almamışlardır, ancak onların denetçisi - Işık Bakiresi veya Jeu - onlara merhamet eder, onlara yedi bakirenin vaftizini verir, onları arındırır ve sonunda onları Hazine'nin son kademesine yerleştirerek cezadan kurtarır (3ps 128[325], 130[330-331]). Onun diğer açık görünümü, kendisini sahte ruhtan ve kaderden kurtarmak için gizemleri alan ruhun kaderinin tartışılmasındadır: Ruh, ışık yerlerinin tüm uygun mühürlerini sunduktan sonra, "Işık Hazinesi'ndeki herkes onu kendi mühürleriyle mühürler ve o, mirasın yerine gider" (3ps 112[291]). Ruhun yolculuğunun önceki aşamalarının her birinde, ruh bir yerden diğerine hareket ettiğinde metin, ışığı alan kişilerin onu bir sonraki konuma götürdüğünü açıklar; ancak burada, son mühürler alındıktan sonra, mirasın yerine giden hiçbir refakatçi yoktur. Miras(lar)ın yerinin, Işık Hazinesi veya onun içindeki bir bölge için kullanılan başka bir terim olması mümkün görünüyor. 8 2.3 Hakkın Yeri 3ps'te hakkın yerine yalnızca iki referans vardır, her ikisi de Işık Hazinesi'nin nadir sözlerine çok yakındır. Bunlardan ilki, sahte ruhun mühürlerini serbest bırakma gizemini almış bir ruhun yolunun tanımıdır. Gizemi gerçekleştirme ve yukarı doğru ilerleme uzun uzun anlatıldıktan sonra, sonunda "hayatın kapısının üstünde, sağın yerinde" olan Büyük İyi Sabaoth'a ulaşır. Ruh ona övgüler sunar, 8 Ayrıca bkz. 2 Jeu b21(59),7-8, b34(72),27-30, burada mirasın (yerlerin) sırası Işık Hazinesi ile yakından ilişkilidir.

--- SAYFA 171 ---

160 bölüm 6 ve mühürlerini alır. Daha sonra, sağdakilerin yerinde olduğu belirtilen Melkisedek'in alıcıları onu Işık Hazinesine götürmeden önce, mühürlerini alarak sağdakilerin tüm yeri hakkındaki bilgisini verir (3ps 112[291]). Burada hâlâ Hazine ile hakkın yeri arasında kesin bir ayrım yoktur. Şimdiye kadar hakkın yeri ile ilişkilendirilen, yani Hazine olarak tanımlanan varlıklar ona bağlı kalmışlar ve özellikle Melkisedek'tekiler, hakkın mekanının bir varlığı olarak Hazine'nin alanı içerisinde hareket etmeye devam etmektedir. İkinci referans, yeryüzündeki bir inanlının kendisi için dua ettiği, tövbe etmeyen bir günahkarın ruhunun kaderinin açıklanmasıdır. Cezalarından kurtarıldıktan sonra ya doğru bir bedenle yeryüzüne gönderilir ya da yeryüzündeki döngülerini tamamlamışsa vaftiz edilir ve "tüm mükemmel ruhların yükselişine kadar ışığın son sırasına yerleştirilir. Ve sağdakilerin yerinin perdelerini çekmeye hazırlandıklarında o ruhu bir kez daha arındırıp arındırırlar ve onu Işık Hazinesindeki ilk kurtarıcının saflarına yerleştirirler" (3ps. 128[325]). Bu, Hazine'ye girmeden önce aşılması gereken son engelin "sağ görüşlülerin vaftizi" olduğu 4psa'daki kavrama benzer. Muhtemelen Hazine'nin bir bütün olarak "sağdakilerin" yerini oluşturduğu önceki metinlerle aynı çizgidedir. Hakkın (hak olanların) yerine gösterilen dikkat eksikliği, bu kitapta Hazine ile aynı olguya paraleldir; bu durum, cezalandırma ve diğer antropomik kaygılarla karşılaştırıldığında yazarın bu yüksek alanlara ilgisizliğini göstermektedir. Bu noktada hakkın yerinin Hazine'den ayrı bir varlık olarak mı, yoksa onun bir bölgesi veya başka bir adı olarak mı değerlendirildiği tam olarak belli olmasa da, metindeki göstergeler ikincisinin daha muhtemel olduğunu gösteriyor. 2.4 3ps'te, 4psa'ya yalnızca açık bir gönderme vardır: Bir inanlının kendisi adına Tarifsiz'in gizemini gerçekleştirmesi sayesinde dış karanlığın ejderhasından kurtarılan ruhların kaderi tartışılırken, metin Melkisedek'i alıcılarının "[o ruhu] yakalayacaklarını" belirtir. Bulunduğu her yerden ve onu 4psa'nın yerine, Işık Bakiresi'nin huzuruna götürecekler" (3ps 128[324-325]). Bölgenin adı yalnızca bir kez anılsa da, sakini Işık Bakiresi belli bir sıklıkta ortaya çıkıyor ve bu da bölgenin tartışılan konular açısından hâlâ oldukça önemli olduğunu gösteriyor. Işık Bakiresi, yüksek alemlere erişimlerine izin verilecek gizemleri alıp almadıklarını görmek için ruhları inceleyerek, ruhları inceleyerek, yaşamsal rollerini sürdürüyor ve almamışlarsa, yaşadıkları hayata göre bir sonraki reenkarnasyonları için ne tür bir bedeni hak ettiklerini belirliyor. Her ne kadar o ayarlasa da

--- SAYFA 172 ---

3 pistis sophia 161 bir ruhun alacağı beden tipi, 4psb'de bulunan gezegensel veya astral determinizm kaybolmuş veya susturulmuş; kişi, ruhu dünyaya geri göndermeden önce belirli bir gezegensel konfigürasyonu beklemek zorunda kalmak yerine, neredeyse anında - "aynı ayda" - dünyaya geri gönderilebilir ve tamamen onun kararlarına dayalı olarak uygun bedeni alabilir (3ps 108[276], 128[324-325]). Büyük Heimarmene'nin arkonlarının, Adamas krallığı olarak adlandırılan, "Işık Bakiresi'nin huzurunda" (3ps 131[333]) olan, □□□□'yi doğrudan Heimarmene'nin, on iki aeon'un veya zodyak küresinin sınırına yerleştiren aeon'ların başının yerlerinde olduğu söylenir. Aynı zamanda güneş ışığının da kaynağıdır (3ps 103[263], 111[285]), astroloji ve gezegen-güneş ilişkileri için olumlu bir rolün ortadan kaldırılmasına rağmen, önceki metinlerde ima edilen Işık Bakiresi ve güneş arasındaki ilişkiyi iletir. □□□□'nin üst sınırı, sağ taraftaki yaşam kapısıdır (3ps 112[290-291]), üst ve alt alemler arasında bir orta nokta olarak sürekli konumunu sağlam bir şekilde tesis eder - her ne kadar on üçüncü çağ denklemde yer almasa da. 2.5 On Üçüncü Dönemin Hariç Tutulduğuna İlişkin Kanıtlar Önceki bölümde tartışıldığı gibi, 4psb ve 3ps'in ait olduğu gelenek on üçüncü dönemi kapsamamaktadır. Bu metnin, on üçüncü dönemi belirgin bir şekilde öne çıkaran 1/2ps'den açıkça farklı olduğu iddiasını desteklemek için, basitçe bahsi geçmemek yerine, burada açıkça var olmadığına dair kanıt oluşturmak önemlidir. 3ps'de ne on üçüncü çağın kendisinden ne de sakinlerinden bahsediliyor. Bunun tek olası istisnası, önceki bölümde sunulduğu gibi, gizemleri almayan erdemli ruhları kurtaran ve onları Işık Bakiresi'nin (3ps 103[262-263]) huzuruna getiren "büyük üçlü güçlerden" birinin tartışılmasıdır. Bu varlığın ikamet ettiği yerden bahsedilmemiştir, ancak gösterildiği gibi, aktif olarak pozitif varlıklar on üçüncü çağla (Pistis Sophia hariç) ilişkilendirilmez ve kendi alemlerinin üstüne ve ötesine geçmelerine izin verilmez. Bu gelenek, 2 Jeu'nun geleneğine daha yakın görünüyor; burada üçlü güce sahip tanrılar □□□□'nin sakinleridir, burada bir yargı yeri ve potansiyel kurtuluş olarak krallığın yeni rolü için değiştirilmiştir. Metnin doğasının başka yönlerle odaklandığı ve bu bölgeden söz edilmesini gerektirmediği ileri sürülebilir; ancak Heimarmenler ve arkonları sık sık tartışılır ve yukarıda belirtildiği gibi, "Adamas krallığının yerinin" (on iki çağ veya Heimarmene) "Işık Bakiresi'nin (□□□□) huzurunda olduğu ve arada hiçbir alan olmadığı (3ps131[333]) söylenir. Görünüşe göre bu gelenekte on üçüncü çağ yoktur. Görünmez tanrı Barbelo ve başka yerlerdeki tüm görünmez yayılımlar onunla bağlantılıdır.

--- SAYFA 174 ---

3 pistis sophia 163, Heimarmene arkonlarının bağlarını onların huzurunda serbest bırakmak için gizemleri okur, daha sonra kişi sahte ruhtan kurtulur ve Işık Krallığına girebilir. Kurtarıcı dünyaya şu gizemleri anlatmak için geldi: "Çünkü gizemler olmadan, doğru ya da günahkar hiç kimse Işığın Krallığına gidemez" (3ps 133[346]). Günahlardan ve kaderden sorumlu olanlar öncelikle Heimarmenlerin arkonları ve onların kralları olan Adamas'tır, ancak tamamen doğru bir yaşam kurtuluş için yeterli değildir. Reenkarnasyon, kişinin gizemleri almak için ikinci bir şansa sahip olması hâlâ bir olasılıktır, ancak gezegenlerin şeytanlaştırılmasıyla birlikte, pozitif bir reenkarnasyon artık tamamen Işık Bakiresi'nin yargısına bağlıdır.

2.7 Amente ve Kaos Bu iki bölge son bölümde geniş ölçüde tartışıldı ve 3ps'teki tanımlarına veya rollerine çok az şey eklendi. Kozmolojik sıralama ve cezaların ciddiyeti açısından kendi konumlarını koruyorlar. Ancak burada birkaç noktaya değinmeyi hak ediyoruz. Amente, metnin bazı kısımlarında cezanın en düşük veya en hafif seviyesi olarak açıkça mevcut olmasına rağmen¹¹, bazı pasajlarda da çarpıcı biçimde yoktur. Doğru şekilde yaşayan ancak gizemleri almayan ruh için bile, 4psb'de dünyanın dört bir yanına götürüldü, sonra Amente'yi gözlemlmek ve ardından Işık Bakiresi'ne sunulmadan önce □□□□'ye (4psb 147[382]), 3ps'te Amente durağının yerini Kaos ziyareti aldı (3ps 103[263]). Bu metindeki diğer ruh yolculuğu örnekleri aynı zamanda Amente'yi hariç tutarken Kaos ve □□□□'yi de içermektedir. Bir ruhun ceza için "Kaosun Amente'sine" (□□□□□□□□□□□□□□□□; 3ps 111[284]) getirilmesine dair bir referans vardır; ancak pasaj yalnızca Kaos'a atıfta bulunmaya devam ettiğinden, bu açıkça Kaos'un batı bölgesini kastediyor, ayrı bir bölge olan "Amente"yi değil. Bu bölgenin bazı pasajlarda -özellikle de günahlar veya bölgeler ve bunların göreceli ciddiyeti listelerinde- açıkça yer alması, ancak bulunması beklenebilecek diğer bölümlerde kasıtlı olarak hariç tutulması, bu metnin birden fazla kaynaktan veya birden fazla gelenek kullanılarak derlendiğine işaret edebilir. Kesinlikle Amente, Jeuian yeraltı dünyasının en hayati diyarı değildi; yalnızca 4psb ve 3ps'te cisimleşen gelenek kolunda bulunuyordu. 3ps'in oluşturulduğu dönemde, günahları ve ruhun yolculuğunu tartışan birden fazla kaynağın mevcut olması muhtemeldir; bunlardan bazıları bu bölgeyi ve diğerleri de dahil. 11 3ps'in açılışı, en hafifi olan Amente'den başlayarak, günahların ve cezalandırıldıkları bölgelerin uzun bir listesini verir; ayrıca 3ps 127'de[321-322] verilen ceza alanlarının açık düzenine ve bunların göreceli sertliğine bakınız.

--- SAYFA 175 ---

164 bölüm 6 hariç. Kaos, Jaldabaoth ve yordakçılarının yanı sıra Pistis Sophia'nın düşüşü ve restorasyonu mitindeki rolüyle ilişkilendirildiğinden daha uzun bir süre boyunca önemliydi. 2.8 [356-357] Günahların ve ceza alemlerinin açılış listesinde yer alan ve 3ps'nin başında birkaç sayfayı kaplayan ancak nadiren başka yerlerde yer alan Amente'nin aksine, bu açılış bölümünde [359-366] gözden kaçırılmıştır. Dahası, 1 Jeu'da sahip olduğu ve 4psa'da kısmen sahip olduğu gezegensel bağlar artık tamamen yok edilmiştir: 4psa'da iki grup "beş büyük arkon" vardı; bir grup, karışık özelliklerle çağlar boyunca hüküm süren gezegenleri temsil ediyordu (4psa 137[356-357]) ve bir grup, insanlara kötülük bahşederek kesinlikle kötü özelliklerle [359-366] üzerinde hüküm sürüyordu. dürtüler (4psa 139-140[359-366]), yukarıda belirtildiği gibi, artık yalnızca bir grup kötü "beş büyük arkon" vardır ve bunlar, gezegenleri temsil eden Heimarmene'de mevcuttur. Yargı [363-366] (3ps 103[263], 111[285], 127[321]) ile ilişkilidir, fakat aynı zamanda bu metindeki tüm ceza alanlarıyla da bağlantılıdır. Kaderle bağlantılıdır, ancak kaderi bağlayanın [363-366]'lerin varlıkları mı yoksa Heimarmene'lerin varlıkları mı olduğu belirsizdir. ruha.12 Bu karışıklık, gezegensel yönlerin [363-366]'den Heimarmene'e taşınmasının bir kalıntısı olabilir. Daha önceki konumunun tek net izi, Jacthanabas'a yapılan bir göndermedir (3ps 103[263]) - ancak bu bile, bir ruhun [363-366] yoluna götürüldükten sonra yerine götürülmesi gibi, [363-366]'nin ötesinde konumlandırılacak şekilde ifade edilmiştir. 4psa 140[365-366]'da [363-366]'nin son arkonu ve ilgili M.Ö. Frag 2'de (e1(88),18-20) "dış karanlığın arkonunun halefi" olan Jacthanabas'ın, açıkça dış karanlıkla bağları vardı ve iki bölge arasında bir sınır muhafızı olarak anılıyor olabilir. [363-366]'nin kökeni veya doğası hakkındaki tüm belirsizliğe rağmen ve belki de önceki rolünden kalma bir durum olarak, korkulu bir varış noktası olarak konumu 3 puanda hala güçlü. Onun ateşi Kaos'unkinden dokuz kat daha şiddetlidir ve şiddet açısından yalnızca dış karanlığın ejderhası tarafından aşılar (3ps 127[322]). Gezegenlerle veya ay altı bölgelerle olan geçmiş bağlantıları ortadan kaldırıldığında, rolündeki bu artan belirsizliğin, bu bölgenin daha sonraki metinlerde yer almamasının nedeninin bir parçası olması mümkündür. Saf bir ceza alanının ötesinde açık bir kozmolojik yerleşim veya rol olmadan ve günahlar ve onların uygun cezaları konusunda takıntılı olmayan metinlerde, gereksiz hale getirilir ve kullanım dışı kalır. 12 3ps 112[287] bunun [363-366] olduğunu öne sürüyor, ancak 3ps 132[341] daha az net.

--- SAYFA 176 ---

3 pistis sophia 165 2.9 Dış Karanlık Dış karanlık en büyük gelişimini 3ps'de görüyor. Burada çok detaylı bir şekilde anlatılıyor: Dış karanlık, kuyruğu ağzında olan büyük bir ejderhadır ve tüm dünyanın dışındadır ve tüm dünyayı çevrelemektedir. Ve içinde çok sayıda yargı yeri vardır ve on iki ağır ceza odası vardır ve her odada bir arkon vardır ve arkonların yüzleri birbirinden farklıdır. 3ps 126[317] Odaların her birindeki arkonları tanımladıktan sonra açıklamaya devam ediyor: ... her birinin saate göre bir adı var. Ve her biri saate göre yüzünü değiştirir. Ve ayrıca, bu on iki odanın her birine, yüksekliğe açılan bir kapı vardır... Ve Jeu'nun, içindeki odaların tüm arkonlarıyla birlikte isyan etmemesi için ejderhayı gözetlemesi için görevlendirdiği odaların kapılarının her birini gözetleyen yüksekte bir melek vardır. 3ps 126[319] Yalnızca tek bir giriş noktası olmasına rağmen, ejderhanın "kuyruk ağzı" ([363-366]) (3ps 127[320]), birkaç kaçış noktası vardır: on iki oda kapısının her biri, eğer içindeki bir ruh arkonlardan birinin adını okursa açılabilir: "Onlar bunu söylediklerinde, bütün ejderha sarsılacak ve fazlasıyla sarsılacak. Ve bu adamların ruhlarının bulunduğu odanın kapısı yukarıya doğru açılacak" (3ps 130[329]). Aslında, arkonların isimleri saatlere göre sürekli değişse de, "on iki [isim] birbirinin içindedir, öyle ki isimlerden birini söyleyen, isimlerin hepsini söylemiş olur" (3ps 127[320]). Bu, başka yerlerde kaçış umudunun olmadığı tek yerin dış karanlık olduğu inancı göz önüne alındığında şaşırtıcı bir gelişmedir. Dahası, yaşayanlardan biri Tarifsiz'in gizemini yerine getirirse ve o ruh için dua ederse, bir ruh da özgürleşebilir (3ps 128[323]). Bu nedenle, içindeki yangınların ve yargıların [363-366] (3ps 127[322])'dekilerden "yetmiş kat daha şiddetli" olmasına rağmen, daha önce olduğu gibi ruhlar için tamamen umutsuz bir yıkım çukuru değildir. Dış karanlık dünyayı çevreler, güneşin ışığı gündüzleri ejderhanın karanlığını kaplar (3ps 131[332]). Ancak geceleri onun karanlığı duman olarak dünyaya girer ve bu dünyaya neredeyse dokunulabilecek kadar yakındır. Bu, Ay altı alemindeki konumunu, onunla ilişkili başka bir yerde olduğunu gösteriyor.

--- SAYFA 177 ---

166 bölüm 6 korkunç uçurumlar, düşmüşlük ve maddesellik.¹³ Ancak Amente gibi ruhun yargıya giden ilk yolculuğunda bir alem olarak yer almaz. Kaçış potansiyeline ve bu metnin öne sürdüğü ruh için başka bir şansa rağmen, en kötü günahlar için ayrılmış durumda. Bu metinde dış karanlıkta cezalandırılmayı hak eden iki günah listesi bulunmaktadır. Amente veya Kaos'ta bir ceza gerektiren günahların listesinin ardından açılış bölümünde bulunan ilki aşağıdakilerden oluşur: - öldürme - merhametsizlik - dinsizlik - tanrısızlık - büyücülük - küfür - hatalı öğretileri kabul etmek - hatalı öğretiler öğretmek - Birinci Gizem'in öğretilerini terk etmek 3ps 102[259] İkincisi, ejderhanın ve onun tanımının ardından öğrencilere bir "güven" olarak gelir. içerik, oraya gönderilen ruhların yalnızca şu belirli türdeki günahkarlardan olanlar olduğu: - katiller - zehirleyiciler - dinsizler - tanrısızlar - iftiracılar - kirletilmiş erkekler - oğlancılar - zina yapanlar - hatalı öğretide olanlar - hataları öğretenler 3ps 127[320] İki grup arasında bazı farklılıklar olmasına rağmen, büyük miktarda örtüşme vardır. İkinci grup öncelikle cinsel günahları dış karanlığa layık olarak eklerken, genel olarak odak noktası tanrının şerefini lekeleyen veya insanın ölümüyle sonuçlanan günahlardır. İlginç bir şekilde, ilk bölüm iftira ve zina günahlarını Kaos diyarına tahsis ediyor ve bu günahların ağırlığını farklı şekilde değerlendiren farklı yazarlardan iki kaynağın kullanılmasını öneriyor. 13 ilgi çekici bir nokta olarak, ejderhanın ortasındaki (𐌸𐌹𐌸𐌹𐌸𐌹) ruhlara ilişkin bir takım göndermeler vardır (3ps 130[327], 130[329]). Önceki metinlerde 𐌸𐌹𐌸𐌹𐌸𐌹 ile dış karanlık arasındaki bağlantı göz önüne alındığında, bu basitçe ejderhanın içindeki boşluğa atıfta bulunsa da, 𐌸𐌹𐌸𐌹𐌸𐌹'nin belirli bölgesinin burada ejderhayla ilişkilendirilmesi mümkündür. Ejderhanın dünyaya yakınlığı ve 𐌸𐌹𐌸𐌹 ile ay altı alemleri arasındaki eski bağlar göz önüne alındığında, bu basit bir ifadeden daha fazlası olabilir.

--- SAYFA 178 ---

3 pistis sophia 167 2.10 3ps—Kozmoloji Özeti Başka bir yerde belirtildiği gibi, bu metin 4psb ile en yakın bağlarına sahiptir ve büyük ölçüde aynı temel kozmolojik yapıyı paylaşır; ancak ikincisinin gezegen adları ve değişken doğaları hakkındaki daha Helenistik kavramları yoktur. İlk Gizem, mekanlarıyla neredeyse Anlatılamaz olanla aynı seviyede yüksek bir varlık olarak ilk kez sahneye çıkıyor. 𐌸𐌹𐌸𐌹𐌸𐌹 sağ ve sol bölgeler arasında yargılama yeri ve orta yol rolünü sürdürüyor. Gezegenler basitçe "büyük Heimarmene'nin beş büyük arkonuna" homojenleştirilmiştir ve Heimarmene/aeon'lar insanların oluşumunda büyük bir rol oynayarak onların bileşimlerini ve kaderlerini düzenlerler. 𐌸𐌹𐌸𐌹𐌸𐌹'nin da bunda bir rol oynaması, gezegenler ve kaderle ilgili önceki konumuna bir geri dönüş olması mümkündür. Yeraltı dünyası hala Amente, Kaos, 𐌸𐌹𐌸𐌹 ve dış karanlıktan oluşuyor, ancak bazen bu alemlerden bazılarını dışlayan birden fazla kaynağın kullanıldığına dair işaretler var; Her birinde zaman ayırmayı hak eden günah türlerini tanımlamak için büyük çaba harcanıyor. Dış karanlık burada özellikle detaylandırılmıştır, ancak en kötü ruhlar için son yıkım çukuru olarak onun korkunçluğu, çok sayıda kaçış olasılığının eklenmesiyle azaltılmıştır. Bu, metnin, Tarifsiz'in gizeminin her şeyi bağışlayan doğası hakkındaki düzenli nakletmesiyle birleştiğinde, günahı ne olursa olsun, kimseyi sonsuza kadar terk etme konusundaki isteksizliği vurgular. 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 3.1 Mısır Düşüncesi ile Etkileşim 3.1.1 Ouroboros Her ne kadar 4psa'da olumlu bir doğayla kısaca görünse de, güneş diski ile ilişkilendirilerek ve ayın teknesine sıkı bir şekilde bağlı olarak, 3ps'de tamamen kötü bir varlık olarak görünür: kuyruğu ağızda olan, günahkarları iç odalarında hapseden dış karanlığın ejderhası. Bu gelişme onu, Ra'nın her gece alt edilmesi gereken ölümcül düşmanı şeytani yılan Apep'e ve gece yolculuğunda Ra'nın içinden geçtiği yeraltı dünyası sembollerine sahip bir ouroboros olarak Ankh-Neteru'ya daha da yakınlıştır.¹⁴ Bu ikinci ilişki, on iki odasında yaşayan ve isimleri "saatlere göre" değişen on iki varlık tarafından daha da güçlendirilir (3ps 126[319]). 14 B. Mundkur, The Cult of the Serpent: An Interdisipliner Survey of its Tezahürleri ve Kökenleri (Albany: State University of New York Press, 1983), 76; E.A.W. Budge, The Book of Am-Tuat, (Londra: Kegan, Paul, Trench, Trübner & Co., 1905), 259-261.

--- SAYFA 179 ---

168 bölüm 6 Ra'nın yeraltı dünyasındaki yolculuğunda, gecenin on iki saatinin her birinde farklı bir odayı ziyaret eder. 3ps'de güneş dünyanın altındayken ejderhanın görünür olduğunun söylenmesi, hem ejderhanın fiziksel dünyayı kapsayan doğasını hem de güneşin ona göre yolculuğunu yansıtır (3ps 131[332]). Dahası, günahkarlar “kuyruğun ağzından” ejderhanın içine alınır (𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷𐎸𐎹𐎺𐎻𐎼𐎽𐎾𐎿𐏀𐏁𐏂𐏃𐏄𐏅𐏆𐏇𐏈𐏉𐏊𐏋𐏌𐏍𐏎𐏏𐏐𐏑𐏒𐏓𐏔𐏕𐏖𐏗𐏘𐏙𐏚𐏛𐏜𐏝𐏞𐏟𐏠𐏡𐏢𐏣𐏤𐏥𐏦𐏧𐏨𐏩𐏪𐏫𐏬𐏭𐏮𐏯𐏰𐏱𐏲𐏳𐏴𐏵𐏶𐏷𐏸𐏹𐏺𐏻𐏼𐏽𐏾𐏿𐐀𐐁𐐂𐐃𐐄𐐅𐐆𐐇𐐈𐐉𐐊𐐋𐐌𐐍𐐎𐐏𐐐𐐑𐐒𐐓𐐔𐐕𐐖𐐗𐐘𐐙𐐚𐐛𐐜𐐝𐐞𐐟𐐠𐐡𐐢𐐣𐐤𐐥𐐦𐐧𐐨𐐩𐐪𐐫𐐬𐐭𐐮𐐯𐐰𐐱𐐲𐐳𐐴𐐵𐐶𐐷𐐸𐐹𐐺𐐻𐐼𐐽𐐾𐐿𐑀𐑁𐑂𐑃𐑄𐑅𐑆𐑇𐑈𐑉𐑊𐑋𐑌𐑍𐑎𐑏𐑐𐑑𐑒𐑓𐑔𐑕𐑖𐑗𐑘𐑙𐑚𐑛𐑜𐑝𐑞𐑟𐑠𐑡𐑢𐑣𐑤𐑥𐑦𐑧𐑨𐑩𐑪𐑫𐑬𐑭𐑮𐑯𐑰𐑱𐑲𐑳𐑴𐑵𐑶𐑷𐑸𐑹𐑺𐑻𐑼𐑽𐑾𐑿𐒀𐒁𐒂𐒃𐒄𐒅𐒆𐒇𐒈𐒉𐒊𐒋𐒌𐒍𐒎𐒏𐒐𐒑𐒒𐒓𐒔𐒕𐒖𐒗𐒘𐒙𐒚𐒛𐒜𐒝𐒞𐒟𐒠𐒡𐒢𐒣𐒤𐒥𐒦𐒧𐒨𐒩𐒪𐒫𐒬𐒭𐒮𐒯𐒰𐒱𐒲𐒳𐒴𐒵𐒶𐒷𐒸𐒹𐒺𐒻𐒼𐒽𐒾𐒿𐓀𐓁𐓂𐓃𐓄𐓅𐓆𐓇𐓈𐓉𐓊𐓋𐓌𐓍𐓎𐓏𐓐𐓑𐓒𐓓𐓔𐓕𐓖𐓗𐓘𐓙𐓚𐓛𐓜𐓝𐓞𐓟𐓠𐓡𐓢𐓣𐓤𐓥𐓦𐓧𐓨𐓩𐓪𐓫𐓬𐓭𐓮𐓯𐓰𐓱𐓲𐓳𐓴𐓵𐓶𐓷𐓸𐓹𐓺𐓻𐓼𐓽𐓾𐓿𐔀𐔁𐔂𐔃𐔄𐔅𐔆𐔇𐔈𐔉𐔊𐔋𐔌𐔍𐔎𐔏𐔐𐔑𐔒𐔓𐔔𐔕𐔖𐔗𐔘𐔙𐔚𐔛𐔜𐔝𐔞𐔟𐔠𐔡𐔢𐔣𐔤𐔥𐔦𐔧𐔨𐔩𐔪𐔫𐔬𐔭𐔮𐔯𐔰𐔱𐔲𐔳𐔴𐔵𐔶𐔷𐔸𐔹𐔺𐔻𐔼𐔽𐔾𐔿𐕀𐕁𐕂𐕃𐕄𐕅𐕆𐕇𐕈𐕉𐕊𐕋𐕌𐕍𐕎𐕏𐕐𐕑𐕒𐕓𐕔𐕕𐕖𐕗𐕘𐕙𐕚𐕛𐕜𐕝𐕞𐕟𐕠𐕡𐕢𐕣𐕤𐕥𐕦𐕧𐕨𐕩𐕪𐕫𐕬𐕭𐕮𐕯𐕰𐕱𐕲𐕳𐕴𐕵𐕶𐕷𐕸𐕹𐕺𐕻𐕼𐕽𐕾𐕿𐖀𐖁𐖂𐖃𐖄𐖅𐖆𐖇𐖈𐖉𐖊𐖋𐖌𐖍𐖎𐖏𐖐𐖑𐖒𐖓𐖔𐖕𐖖𐖗𐖘𐖙𐖚𐖛𐖜𐖝𐖞𐖟𐖠𐖡𐖢𐖣𐖤𐖥𐖦𐖧𐖨𐖩𐖪𐖫𐖬𐖭𐖮𐖯𐖰𐖱𐖲𐖳𐖴𐖵𐖶𐖷𐖸𐖹𐖺𐖻𐖼𐖽𐖾𐖿𐗀𐗁𐗂𐗃𐗄𐗅𐗆𐗇𐗈𐗉𐗊𐗋𐗌𐗍𐗎𐗏𐗐𐗑𐗒𐗓𐗔𐗕𐗖𐗗𐗘𐗙𐗚𐗛𐗜𐗝𐗞𐗟𐗠𐗡𐗢𐗣𐗤𐗥𐗦𐗧𐗨𐗩𐗪𐗫𐗬𐗭𐗮𐗯𐗰𐗱𐗲𐗳𐗴𐗵𐗶𐗷𐗸𐗹𐗺𐗻𐗼𐗽𐗾𐗿𐘀𐘁𐘂𐘃𐘄𐘅𐘆𐘇𐘈𐘉𐘊𐘋𐘌𐘍𐘎𐘏𐘐𐘑𐘒𐘓𐘔𐘕𐘖𐘗𐘘𐘙𐘚𐘛𐘜𐘝𐘞𐘟𐘠𐘡𐘢𐘣𐘤𐘥𐘦𐘧𐘨𐘩𐘪𐘫𐘬𐘭𐘮𐘯𐘰𐘱𐘲𐘳𐘴𐘵𐘶𐘷𐘸𐘹𐘺𐘻𐘼𐘽𐘾𐘿𐙀𐙁𐙂𐙃𐙄𐙅𐙆𐙇𐙈𐙉𐙊𐙋𐙌𐙍𐙎𐙏𐙐𐙑𐙒𐙓𐙔𐙕𐙖𐙗𐙘𐙙𐙚𐙛𐙜𐙝𐙞𐙟𐙠𐙡𐙢𐙣𐙤𐙥𐙦𐙧𐙨𐙩𐙪𐙫𐙬𐙭𐙮𐙯𐙰𐙱𐙲𐙳𐙴𐙵𐙶𐙷𐙸𐙹𐙺𐙻𐙼𐙽𐙾𐙿𐚀𐚁𐚂𐚃𐚄𐚅𐚆𐚇𐚈𐚉𐚊𐚋𐚌𐚍𐚎𐚏𐚐𐚑𐚒𐚓𐚔𐚕𐚖𐚗𐚘𐚙𐚚𐚛𐚜𐚝𐚞𐚟𐚠𐚡𐚢𐚣𐚤𐚥𐚦𐚧𐚨𐚩𐚪𐚫𐚬𐚭𐚮𐚯𐚰𐚱𐚲𐚳𐚴𐚵𐚶𐚷𐚸𐚹𐚺𐚻𐚼𐚽𐚾𐚿𐛀𐛁𐛂𐛃𐛄𐛅𐛆𐛇𐛈𐛉𐛊𐛋𐛌𐛍𐛎𐛏𐛐𐛑𐛒𐛓𐛔𐛕𐛖𐛗𐛘𐛙𐛚𐛛𐛜𐛝𐛞𐛟𐛠𐛡𐛢𐛣𐛤𐛥𐛦𐛧𐛨𐛩𐛪𐛫𐛬𐛭𐛮𐛯𐛰𐛱𐛲𐛳𐛴𐛵𐛶𐛷𐛸𐛹𐛺𐛻𐛼𐛽𐛾𐛿𐜀𐜁𐜂𐜃𐜄𐜅𐜆𐜇𐜈𐜉𐜊𐜋𐜌𐜍𐜎𐜏𐜐𐜑𐜒𐜓𐜔𐜕𐜖𐜗𐜘𐜙𐜚𐜛𐜜𐜝𐜞𐜟𐜠𐜡𐜢𐜣𐜤𐜥𐜦𐜧𐜨𐜩𐜪𐜫𐜬𐜭𐜮𐜯𐜰𐜱𐜲𐜳𐜴𐜵𐜶𐜷𐜸𐜹𐜺𐜻𐜼𐜽𐜾𐜿𐝀𐝁𐝂𐝃𐝄𐝅𐝆𐝇𐝈𐝉𐝊𐝋𐝌𐝍𐝎𐝏𐝐𐝑𐝒𐝓𐝔𐝕𐝖𐝗𐝘𐝙𐝚𐝛𐝜𐝝𐝞𐝟𐝠𐝡𐝢𐝣𐝤𐝥𐝦𐝧𐝨𐝩𐝪𐝫𐝬𐝭𐝮𐝯𐝰𐝱𐝲𐝳𐝴𐝵𐝶𐝷𐝸𐝹𐝺𐝻𐝼𐝽𐝾𐝿𐞀𐞁𐞂𐞃𐞄𐞅𐞆𐞇𐞈𐞉𐞊𐞋𐞌𐞍𐞎𐞏𐞐𐞑𐞒𐞓𐞔𐞕𐞖𐞗𐞘𐞙𐞚𐞛𐞜𐞝𐞞𐞟𐞠𐞡𐞢𐞣𐞤𐞥𐞦𐞧𐞨𐞩𐞪𐞫𐞬𐞭𐞮𐞯𐞰𐞱𐞲𐞳𐞴𐞵𐞶𐞷𐞸𐞹𐞺𐞻𐞼𐞽𐞾𐞿𐟀𐟁𐟂𐟃𐟄𐟅𐟆𐟇𐟈𐟉𐟊𐟋𐟌𐟍𐟎𐟏𐟐𐟑𐟒𐟓𐟔𐟕𐟖𐟗𐟘𐟙𐟚𐟛𐟜𐟝𐟞𐟟𐟠𐟡𐟢𐟣𐟤𐟥𐟦𐟧𐟨𐟩𐟪𐟫𐟬𐟭𐟮𐟯𐟰𐟱𐟲𐟳𐟴𐟵𐟶𐟷𐟸𐟹𐟺𐟻𐟼𐟽𐟾𐟿𐠀𐠁𐠂𐠃𐠄𐠅𐠆𐠇𐠈𐠉𐠊𐠋𐠌𐠍𐠎𐠏𐠐𐠑𐠒𐠓𐠔𐠕𐠖𐠗𐠘𐠙𐠚𐠛𐠜𐠝𐠞𐠟𐠠𐠡𐠢𐠣𐠤𐠥𐠦𐠧𐠨𐠩𐠪𐠫𐠬𐠭𐠮𐠯𐠰𐠱𐠲𐠳𐠴𐠵𐠶𐠷𐠸𐠹𐠺𐠻𐠼𐠽𐠾𐠿𐡀𐡁𐡂𐡃𐡄𐡅𐡆𐡇𐡈𐡉𐡊𐡋𐡌𐡍𐡎𐡏𐡐𐡑𐡒𐡓𐡔𐡕𐡖𐡗𐡘𐡙𐡚𐡛𐡜𐡝𐡞𐡟𐡠𐡡𐡢𐡣𐡤𐡥𐡦𐡧𐡨𐡩𐡪𐡫𐡬𐡭𐡮𐡯𐡰𐡱𐡲𐡳𐡴𐡵𐡶𐡷𐡸𐡹𐡺𐡻𐡼𐡽𐡾𐡿𐢀𐢁𐢂𐢃𐢄𐢅𐢆𐢇𐢈𐢉𐢊𐢋𐢌𐢍𐢎𐢏𐢐𐢑𐢒𐢓𐢔𐢕𐢖𐢗𐢘𐢙𐢚𐢛𐢜𐢝𐢞𐢟𐢠𐢡𐢢𐢣𐢤𐢥𐢦𐢧𐢨𐢩𐢪𐢫𐢬𐢭𐢮𐢯𐢰𐢱𐢲𐢳𐢴𐢵𐢶𐢷𐢸𐢹𐢺𐢻𐢼𐢽𐢾𐢿𐣀𐣁𐣂𐣃𐣄𐣅𐣆𐣇𐣈𐣉𐣊𐣋𐣌𐣍𐣎𐣏𐣐𐣑𐣒𐣓𐣔𐣕𐣖𐣗𐣘𐣙𐣚𐣛𐣜𐣝𐣞𐣟𐣠𐣡𐣢𐣣𐣤𐣥𐣦𐣧𐣨𐣩𐣪𐣫𐣬𐣭𐣮𐣯𐣰𐣱𐣲𐣳𐣴𐣵𐣶𐣷𐣸𐣹𐣺𐣻𐣼𐣽𐣾𐣿𐤀𐤁𐤂𐤃𐤄𐤅𐤆𐤇𐤈𐤉𐤊𐤋𐤌𐤍𐤎𐤏𐤐𐤑𐤒𐤓𐤔𐤕𐤖𐤗𐤘𐤙𐤚𐤛𐤜𐤝𐤞𐤟𐤠𐤡𐤢𐤣𐤤𐤥𐤦𐤧𐤨𐤩𐤪𐤫𐤬𐤭𐤮𐤯𐤰𐤱𐤲𐤳𐤴𐤵𐤶𐤷𐤸𐤹𐤺𐤻𐤼𐤽𐤾𐤿𐥀𐥁𐥂𐥃𐥄𐥅𐥆𐥇𐥈𐥉𐥊𐥋𐥌𐥍𐥎𐥏𐥐𐥑𐥒𐥓𐥔𐥕𐥖𐥗𐥘𐥙𐥚𐥛𐥜𐥝𐥞𐥟𐥠𐥡𐥢𐥣𐥤𐥥𐥦𐥧𐥨𐥩𐥪𐥫𐥬𐥭𐥮𐥯𐥰𐥱𐥲𐥳𐥴𐥵𐥶𐥷𐥸𐥹𐥺𐥻𐥼𐥽𐥾𐥿𐦀𐦁𐦂𐦃𐦄𐦅𐦆𐦇𐦈𐦉𐦊𐦋𐦌𐦍𐦎𐦏𐦐𐦑𐦒𐦓𐦔𐦕𐦖𐦗𐦘𐦙𐦚𐦛𐦜𐦝𐦞𐦟𐦠𐦡𐦢𐦣𐦤𐦥𐦦𐦧𐦨𐦩𐦪𐦫𐦬𐦭𐦮𐦯𐦰𐦱𐦲𐦳𐦴𐦵𐦶𐦷𐦸𐦹𐦺𐦻𐦼𐦽𐦾𐦿𐧀𐧁𐧂𐧃𐧄𐧅𐧆𐧇𐧈𐧉𐧊𐧋𐧌𐧍𐧎𐧏𐧐𐧑𐧒𐧓𐧔𐧕𐧖𐧗𐧘𐧙𐧚𐧛𐧜𐧝𐧞𐧟𐧠𐧡𐧢𐧣𐧤𐧥𐧦𐧧𐧨𐧩𐧪𐧫𐧬𐧭𐧮𐧯𐧰𐧱𐧲𐧳𐧴𐧵𐧶𐧷𐧸𐧹𐧺𐧻𐧼𐧽𐧾𐧿𐨀𐨁𐨂𐨃𐨄𐨅𐨆𐨇𐨈𐨉𐨊𐨋𐨌𐨍𐨎𐨏𐨐𐨑𐨒𐨓𐨔𐨕𐨖𐨗𐨘𐨙𐨚𐨛𐨜𐨝𐨞𐨟𐨠𐨡𐨢𐨣𐨤𐨥𐨦𐨧𐨨𐨩𐨪𐨫𐨬𐨭𐨮𐨯𐨰𐨱𐨲𐨳𐨴𐨵𐨶𐨷𐨹𐨺𐨸𐨻𐨼𐨽𐨾𐨿𐩀𐩁𐩂𐩃𐩄𐩅𐩆𐩇𐩈𐩉𐩊𐩋𐩌𐩍𐩎𐩏𐩐𐩑𐩒𐩓𐩔𐩕𐩖𐩗𐩘𐩙𐩚𐩛𐩜𐩝𐩞𐩟𐩠𐩡𐩢𐩣𐩤𐩥𐩦𐩧𐩨𐩩𐩪𐩫𐩬𐩭𐩮𐩯𐩰𐩱𐩲𐩳𐩴𐩵𐩶𐩷𐩸𐩹𐩺𐩻𐩼𐩽𐩾𐩿𐪀𐪁𐪂𐪃𐪄𐪅𐪆𐪇𐪈𐪉𐪊𐪋𐪌𐪍𐪎𐪏𐪐𐪑𐪒𐪓𐪔𐪕𐪖𐪗𐪘𐪙𐪚𐪛𐪜𐪝𐪞𐪟𐪠𐪡𐪢𐪣𐪤𐪥𐪦𐪧𐪨𐪩𐪪𐪫𐪬𐪭𐪮𐪯𐪰𐪱𐪲𐪳𐪴𐪵𐪶𐪷𐪸𐪹𐪺𐪻𐪼𐪽𐪾𐪿𐫀𐫁𐫂𐫃𐫄𐫅𐫆𐫇𐫈𐫉𐫊𐫋𐫌𐫍𐫎𐫏𐫐𐫑𐫒𐫓𐫔𐫕𐫖𐫗𐫘𐫙𐫚𐫛𐫜𐫝𐫞𐫟𐫠𐫡𐫢𐫣𐫤𐫦𐫥𐫧𐫨𐫩𐫪𐫫𐫬𐫭𐫮𐫯𐫰𐫱𐫲𐫳𐫴𐫵𐫶𐫷𐫸𐫹𐫺𐫻𐫼𐫽𐫾𐫿𐬀𐬁𐬂𐬃𐬄𐬅𐬆𐬇𐬈𐬉𐬊𐬋𐬌𐬍𐬎𐬏𐬐𐬑𐬒𐬓𐬔𐬕𐬖𐬗𐬘𐬙𐬚𐬛𐬜𐬝𐬞𐬟𐬠𐬡𐬢𐬣𐬤𐬥𐬦𐬧𐬨𐬩𐬪𐬫𐬬𐬭𐬮𐬯𐬰𐬱𐬲𐬳𐬴𐬵𐬶𐬷𐬸𐬹𐬺𐬻𐬼𐬽𐬾𐬿𐭀𐭁𐭂𐭃𐭄𐭅𐭆𐭇𐭈𐭉𐭊𐭋𐭌𐭍𐭎𐭏𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡𐭢𐭣𐭤𐭥𐭦𐭧𐭨𐭩𐭪𐭫𐭬𐭭𐭮𐭯𐭰𐭱𐭲𐭳𐭴𐭵𐭶𐭷𐭸𐭹𐭺𐭻𐭼𐭽𐭾𐭿𐮀𐮁𐮂𐮃𐮄𐮅𐮆𐮇𐮈𐮉𐮊𐮋𐮌𐮍𐮎𐮏𐮐𐮑𐮒𐮓𐮔𐮕𐮖𐮗𐮘𐮙𐮚𐮛𐮜𐮝𐮞𐮟𐮠𐮡𐮢𐮣𐮤𐮥𐮦𐮧𐮨𐮩𐮪𐮫𐮬𐮭𐮮𐮯𐮰𐮱𐮲𐮳𐮴𐮵𐮶𐮷𐮸𐮹𐮺𐮻𐮼𐮽𐮾𐮿𐯀𐯁𐯂𐯃𐯄𐯅𐯆𐯇𐯈𐯉𐯊𐯋𐯌𐯍𐯎𐯏𐯐𐯑𐯒𐯓𐯔𐯕𐯖𐯗𐯘𐯙𐯚𐯛𐯜𐯝𐯞𐯟𐯠𐯡𐯢𐯣𐯤𐯥𐯦𐯧𐯨𐯩𐯪𐯫𐯬𐯭𐯮𐯯𐯰𐯱𐯲𐯳𐯴𐯵𐯶𐯷𐯸𐯹𐯺𐯻𐯼𐯽𐯾𐯿𐰀𐰁𐰂𐰃𐰄𐰅𐰆𐰇𐰈𐰉𐰊𐰋𐰌𐰍𐰎𐰏𐰐𐰑𐰒𐰓𐰔𐰕𐰖𐰗𐰘𐰙𐰚𐰛𐰜𐰝𐰞𐰟𐰠𐰡𐰢𐰣𐰤𐰥𐰦𐰧𐰨𐰩𐰪𐰫𐰬𐰭𐰮𐰯𐰰𐰱𐰲𐰳𐰴𐰵𐰶𐰷𐰸𐰹𐰺𐰻𐰼𐰽𐰾𐰿𐱀𐱁𐱂𐱃𐱄𐱅𐱆𐱇𐱈𐱉𐱊𐱋𐱌𐱍𐱎𐱏𐱐𐱑𐱒𐱓𐱔𐱕𐱖𐱗𐱘𐱙𐱚𐱛𐱜𐱝𐱞𐱟𐱠𐱡𐱢𐱣𐱤𐱥𐱦𐱧𐱨𐱩𐱪𐱫𐱬𐱭𐱮𐱯𐱰𐱱𐱲𐱳𐱴𐱵𐱶𐱷𐱸𐱹𐱺𐱻𐱼𐱽𐱾𐱿𐲀𐲁𐲂𐲃𐲄𐲅𐲆𐲇𐲈𐲉𐲊𐲋𐲌𐲍𐲎𐲏𐲐𐲑𐲒𐲓𐲔𐲕𐲖𐲗𐲘𐲙𐲚𐲛𐲜𐲝𐲞𐲟𐲠𐲡𐲢𐲣𐲤𐲥𐲦𐲧𐲨𐲩𐲪𐲫𐲬𐲭𐲮𐲯𐲰𐲱𐲲𐲳𐲴𐲵𐲶𐲷𐲸𐲹𐲺𐲻𐲼𐲽𐲾𐲿𐳀𐳁𐳂𐳃𐳄𐳅𐳆𐳇𐳈𐳉𐳊𐳋𐳌𐳍𐳎𐳏𐳐𐳑𐳒𐳓𐳔𐳕𐳖𐳗𐳘𐳙𐳚𐳛𐳜𐳝𐳞𐳟𐳠𐳡𐳢𐳣𐳤𐳥𐳦𐳧𐳨𐳩𐳪𐳫𐳬𐳭𐳮𐳯𐳰𐳱𐳲𐳳𐳴𐳵𐳶𐳷𐳸𐳹𐳺𐳻𐳼𐳽𐳾𐳿𐴀𐴁𐴂𐴃𐴄𐴅𐴆𐴇𐴈𐴉𐴊𐴋𐴌𐴍𐴎𐴏𐴐𐴑𐴒𐴓𐴔𐴕𐴖𐴗𐴘𐴙𐴚𐴛𐴜𐴝𐴞𐴟𐴠𐴡𐴢𐴣𐴤𐴥𐴦𐴧𐴨𐴩𐴪𐴫𐴬𐴭𐴮𐴯𐴰𐴱𐴲𐴳𐴴𐴵𐴶𐴷𐴸𐴹𐴺𐴻𐴼𐴽𐴾𐴿𐵀𐵁𐵂𐵃𐵄𐵅𐵆𐵇𐵈𐵉𐵊𐵋𐵌𐵍𐵎𐵏𐵐𐵑𐵒𐵓𐵔𐵕𐵖𐵗𐵘𐵙𐵚𐵛𐵜𐵝𐵞𐵟𐵠𐵡𐵢𐵣𐵤𐵥𐵦𐵧𐵨𐵩𐵪𐵫𐵬𐵭𐵮𐵯𐵰𐵱𐵲𐵳𐵴𐵵𐵶𐵷𐵸𐵹𐵺𐵻𐵼𐵽𐵾𐵿𐶀𐶁𐶂𐶃𐶄𐶅𐶆𐶇𐶈𐶉𐶊𐶋𐶌𐶍𐶎𐶏𐶐𐶑𐶒𐶓𐶔𐶕𐶖𐶗𐶘𐶙𐶚𐶛𐶜𐶝𐶞𐶟𐶠𐶡𐶢𐶣𐶤𐶥𐶦𐶧𐶨𐶩𐶪𐶫𐶬𐶭𐶮𐶯𐶰𐶱𐶲𐶳𐶴𐶵𐶶𐶷𐶸𐶹𐶺𐶻𐶼𐶽𐶾𐶿𐷀𐷁𐷂𐷃𐷄𐷅𐷆𐷇𐷈𐷉𐷊𐷋𐷌𐷍𐷎𐷏𐷐𐷑𐷒𐷓𐷔𐷕𐷖𐷗𐷘𐷙𐷚𐷛𐷜𐷝𐷞𐷟𐷠𐷡𐷢𐷣𐷤𐷥𐷦𐷧𐷨𐷩𐷪𐷫𐷬𐷭𐷮𐷯𐷰𐷱𐷲𐷳𐷴𐷵𐷶𐷷𐷸𐷹𐷺𐷻𐷼𐷽𐷾𐷿𐸀𐸁𐸂𐸃𐸄𐸅𐸆𐸇𐸈𐸉𐸊𐸋𐸌𐸍𐸎𐸏𐸐𐸑𐸒𐸓𐸔𐸕𐸖𐸗𐸘𐸙𐸚𐸛𐸜𐸝𐸞𐸟𐸠𐸡𐸢𐸣𐸤𐸥𐸦𐸧𐸨𐸩𐸪𐸫𐸬𐸭𐸮𐸯𐸰𐸱𐸲𐸳𐸴𐸵𐸶𐸷𐸸𐸹𐸺𐸻𐸼𐸽𐸾𐸿𐹀𐹁𐹂𐹃𐹄𐹅𐹆𐹇𐹈𐹉𐹊𐹋𐹌𐹍𐹎𐹏𐹐𐹑𐹒𐹓𐹔𐹕𐹖𐹗𐹘𐹙𐹚𐹛𐹜𐹝𐹞𐹟𐹠𐹡𐹢𐹣𐹤𐹥𐹦𐹧𐹨𐹩𐹪𐹫𐹬𐹭𐹮𐹯𐹰𐹱𐹲𐹳𐹴𐹵𐹶𐹷𐹸𐹹𐹺𐹻𐹼𐹽𐹾𐹿𐺀𐺁𐺂𐺃𐺄𐺅𐺆𐺇𐺈𐺉𐺊𐺋𐺌𐺍𐺎𐺏𐺐𐺑𐺒𐺓𐺔𐺕𐺖𐺗𐺘𐺙𐺚𐺛𐺜𐺝𐺞𐺟𐺠𐺡𐺢𐺣𐺤𐺥𐺦𐺧𐺨𐺩𐺪𐺫𐺬𐺭𐺮𐺯𐺰𐺱𐺲𐺳𐺴𐺵𐺶𐺷𐺸𐺹𐺺𐺻𐺼𐺽𐺾𐺿𐻀𐻁𐻂𐻃𐻄𐻅𐻆𐻇𐻈𐻉𐻊𐻋𐻌𐻍𐻎𐻏𐻐𐻑𐻒𐻓𐻔𐻕𐻖𐻗𐻘𐻙𐻚𐻛𐻜𐻝𐻞𐻟𐻠𐻡𐻢𐻣𐻤𐻥𐻦𐻧𐻨𐻩𐻪𐻫𐻬𐻭𐻮𐻯𐻰𐻱𐻲𐻳𐻴𐻵𐻶𐻷𐻸𐻹𐻺𐻻𐻼𐻽𐻾𐻿𐼀𐼁𐼂𐼃𐼄𐼅𐼆𐼇𐼈𐼉𐼊𐼋𐼌𐼍𐼎𐼏𐼐𐼑𐼒𐼓𐼔𐼕𐼖𐼗𐼘𐼙𐼚𐼛𐼜𐼝𐼞𐼟𐼠𐼡𐼢𐼣𐼤𐼥𐼦𐼧𐼨𐼩𐼪𐼫𐼬𐼭𐼮𐼯𐼰𐼱𐼲𐼳𐼴𐼵𐼶𐼷𐼸𐼹𐼺𐼻𐼼𐼽𐼾𐼿𐽀𐽁𐽂𐽃𐽄𐽅𐽆𐽇𐽋𐽍𐽎𐽏𐽐𐽈𐽉𐽊𐽌𐽑𐽒𐽓𐽔𐽕𐽖𐽗𐽘𐽙𐽚𐽛𐽜𐽝𐽞𐽟𐽠𐽡𐽢𐽣𐽤𐽥𐽦𐽧𐽨𐽩𐽪𐽫𐽬𐽭𐽮𐽯𐽰

--- SAYFA 180 ---

3 pistis sophia 169 Mısır uygulamasında ölümlerin mumyalanması, Bölüm 1.3.1.2'de belirtildiği gibi Sothis yıldızının döngüsüyle bağlantılıydı. Yazarın bu noktada fiziksel bedene olumsuz bakış açısı göz önüne alındığında, insan bedeninin oluşumu ile ölümlerin mumyalanması arasındaki bu bağlantının tesadüf olması pek olası değildir. Arhontların terinden, gözyaşlarından ve nefesinden vücudun oluşmasının, tanrıların ve insanlığın daha yüksek bir varlığın teri ve gözyaşlarından oluştuğu Mısır sistemiyle de paralellikleri vardır (3ps 131[333-334]).¹⁷ 3.1.3 Diğer Tasvirler Mısır'ın ölümden sonraki yaşam hedefi Amente -Batı- bu metinler boyunca bir ceza mekanına bükülmüşken, 18 3ps'de burası aynı zamanda evdir. oradaki günahkarların yargılarıyla ilgilenen "köpek suratlı"ya. Bu köpek suratı muhtemelen Mısır yargı sahnelerinde anahtar bir figür olarak gösterilen ve çakal başıyla tasvir edilen Anubis'in bir versiyonudur.¹⁹ Dış karanlığın ejderhasında yaşayan diğer hayvan başlı varlıklar da Mısır ikonografik geleneğini yansıtır gibi görünmektedir;²⁰ başlangıçta hayvan başlı tasvirler kötü varlıkların yanı sıra pozitif tanrıları ve koruyucuları da temsil ederken, burada cezalardan sorumlu ve yok edilmeye mahkum tamamen şeytani varlıklar haline gelmişlerdir. 3.2 Astroloji Yukarıda belirtildiği gibi, 4psa beş büyük arkondan oluşan iki takıma sahiptir - çağlar boyunca karışık doğalara sahip gezegenler ve 17 L. Kákosy, "Gnosis und ägyptische Religion", 245-246, Le Origini Dello Gnosticismo: Colloquio di Messina 13-18 Aprile 1966, U. Bianchi, ed. (Leiden: E.J. Brill, 1967), 238-247. 18 Amente'nin cehennem ya da ceza diyarı ile bu şekilde ilişkilendirilmesi genel olarak Kıpti Hristiyanlığının bir parçasıydı; bkz. Ritner, "Roma Yönetimi Altında Mısır: Eski Mısır'ın Mirası" 21, The Cambridge History of Egypt, Cilt. 1: İslami Mısır, 640-1517, C.F. Petry, ed. (Cambridge: Cambridge University Press, 1998), 1-33. 19 OrigWorld gibi metinlerdeki iki figürün bağlantısına rağmen, 4psb ve 3ps'te Amente'de bulunan Ariel'in Jaldabaoth olmadığını belirtmek gerekir. Pistis'te Sophia Jaldabaoth yalnızca Kaos bölgesiyle ilişkilendirilir ve aslan yüzüne sahiptir; Ariel ise Amente'ye ve oradaki köpek suratlı varlığa bağlıdır. 20 P.D.Scott-Moncrieff, seçilen hayvanların eski Mısır kaynaklarında kullanılanlarla tamamen eşleşmediğini gözlemliyor ve bunu, yazarın kullandığı kaynakların umutsuzca yozlaşmış olduğunun bir işareti olarak alıyor (Mısır'da Paganizm ve Hristiyanlık [Cambridge: Cambridge University Press, 1913], 178-179). Bu metinlerin, Mısır dininin eski biçimlerinin zamanla zayıflamasından çok sonra ortaya çıktığını ve ayrıca bu grubun görsellerin güncellenmesine açık olduğunu unutmamak gerekir. Farklılıklara rağmen Mısır kökenli olduğu kesin görünüyor.

--- SAYFA 181 ---

[illegible]

--- SAYFA 182 ---

3 pistis sophia 171 Daha somut astronomik etkinin kanıtı, İsa'nın Jeu Kitaplarını Hanok'un Tufandan korunmak için kopyaladıktan sonra yerleştirdiğini anlattığı 3 sayfa 134[349]'da görülür. İsa şöyle diyor: "Onları Ararad kayasına yerleştirmesini sağladım ve Skemmut'un üzerinde bulunan, başında Jeu'nun ayakları bulunan ve tüm çağlar boyunca ve Heimarmene'de dolaşan arkon Kalapatauroth'u yerleştirdim..." Ararad (ya da Ararat), Yaratılış 8:4'ten Nuh'un gemisinin nihayet durduğu yer olarak bilinir, bu da onu tufan anlatısına bağlar - ancak bu, tüm dünyadaki tek yer olduğu gerçeğidir. Yaratılış'a olası bir gönderme yapan Pistis Sophia, bu ayrıntının muhtemelen başka bir kaynaktan elde edildiğini düşündürmektedir.²⁴ Burada daha ziyade, kitapları korumakla görevli arkhonla ilgili bilgi önemlidir. Skemmut (Ⲕⲉⲙⲙⲁⲩⲧⲉⲧ) Mısır dilinde bir takımyıldızdır, muhtemelen Pleiades'tir.²⁵ Pleiades aynı zamanda Yahudi inancında Tufan'la da ilişkilendirilmiştir.²⁶ Ayrıca Pleiades Boğa takımyıldızında yer alır; Archon adının "bitti" (ⲁⲣⲕⲟⲛ) olan son kısmının Skemmut, "Kalapatauroth" (ⲕⲁⲗⲁⲡⲁⲧⲁⲩⲣⲟⲩⲧⲉⲧ), Yunan takımyıldızı ismine bazı benzerlikler taşıdığı gözlemlenebilir. Bunun tesadüfi olmaması mümkündür ve pozitif göksel koruyuculuğun bir kısmı burada korunmuştur. Her durumda, bir tür astronomik mitolojinin iş başında olduğu açıktır. Bu pasajın hemen öncesinde, bir hakikat öğretmeni olarak tanınmak için "havanın, göğün, döngülerin, yıldızların, ışık saçanların ve yerin ve onun içindeki her şeyin oluşumu" (3ps 134[349]) hakkında doğru bilginin gerekli olduğu belirtilmektedir. Astronomik bilgeliği aldığı düşünülen (1 En 72-82; 2 En 1-48) Enoch'la olan bağlantılar bu astronomik kaygıyı daha da yansıtır olabilir. Bruce Codex'in "Jeu Kitapları" burada Pistis Sophia'da bahsedilenlerse (ya da aynı değiller ama yakından ilişkililerse), o zaman içerdikleri "gizemler" muhtemelen ruhun göklere yükselişi biçimindeki astronomik içerikle ilgilidir - Bölüm 2. 1 ve 2 zaten ana endişeleri olarak sunulmuş durumda. 24 Bazı Gnostiklerin antik metinleri depolamak için kutsal bir dağ fikrini kullanmaları hakkında bkz. G. Stroumsa, Another Seed: Studies in Gnostic Mythology (Leiden: E.J. Brill, 1984), 115-116. 25 Enoch ayrıca Ararat'tan da söz eder ve Jeuian'ın Enochic geleneğe aşına olduğuna dair bazı kanıtlar vardır (bkz. F.I. Andersen, çev., 2). [Slavonic Apocalypse of] Enoch, 212, J.H. Charlesworth, ed., The Old Testament Pseudepigrapha, Cilt 1: Kıyamet Edebiyatı ve Ahit [Londra: Darton, Longman & Todd, 1983], 91-221). 25 Bkz. Crum, A Coptic Dictionary (Oxford: Oxford University Press, 1939), 821. 26 F.C. Burkitt, "Pistis Sophia," 271, Journal of Theological Studies, 23 (1922), 271-280; E.W. Maunder, The Astronomy of the Bible (1908; yeniden basım: Wildside Press llc, 2007) 222-223; Babil Talmud'unda, Berakoth, folio 59a.

--- SAYFA 183 ---

172 bölüm 6 Görünüşte olumlu astronomik mitolojinin bu bölümünün ötesinde, 3ps'te kaderin, gerçek ışığın gizemleri ve güçleri karşısında zayıf, tamamen olumsuz bir varlığa dönüşme sarmalının başlangıcını görüyoruz. Daha önce bu durum kaçınılmaz bir şey olarak görülüyordu ve potansiyel olarak hem olumlu hem de olumsuz etkileri olabilirdi. Artık yıldızlara dair kötü niyetli bir anlayış tüm ağırlığıyla yerli yerindeydi ve her ne kadar göklerin hareketlerine ilişkin bilgi önemli sayılsa da, Jeu'luların özel inançları ve ritüel ilkeleri öbür dünyada umut için gerekliydi. Bu noktada kaderin kendisi hâlâ tam güçteyken ve dışarıdakinin doğumu, yaşamı ve ölümü üzerindeki tüm yönleri kontrol ediyorken, ilerleyen metinlerde bu durum hızla değişiyor. 3.3 Maniheistlerle Etkileşim 3.3.1 Işığı Arındırmak Maniheist mitinde, dünyanın yaratılışından önce karanlığın oğullarından ve arkonlardan istemeden alınan ışığın iki açıklaması vardır: Yaşayan Ruh karanlığın oğullarının önünde belirerek onların ışıklarının bir kısmını kusalmasına neden olur; ve Üçüncü Elçi, Işık Bakiresi ile birlikte arkonların huzuruna çıkar ve onların şehvetle bir kısmını boşaltmalarına neden olur. Her durumda, ilahi varlık onların ışığından saf olanı alır ve geri kalan karışım dünyanın oluşumuna gider. Ayrıca Şabuhrgan, Âz varlığının iblislere şehveti öğrettiğini, onların da düşük doğumlara neden olduğunu, Âz'ın da kendisine elbise olarak oluşturduğu erkek ve dişi iblisleri yuttuğunu anlatır. Âz'ın erkek ve dişi iblisleri daha sonra karışarak daha önceki iblislerin hatalı doğumları sırasında tüketilen ışık gücünün çoğuna sahip olan Adem'i üretirler (Shabuhrgan m 7984.1; 7982).²⁷ İlk insanın yaratılışının hikayesi böyle devam eder. 1) Henüz arıtılmamış karışım dünyaya giderken saflaştırılmış ışığın doğrudan arkonlardan alınarak ışık alemine taşınması, 2) insanın ve ruhun bu karışımından gelişmesi ve 3) arkonların kendi maddelerini tüketmesi unsurları, farklı bağlamlarda da olsa Pistis Sofya'da rol oynar. Kendi maddelerini tüketen arkonlar daha sonra 1ps'de ortaya çıkıyor. Ayın teknesinin 4psa'daki arkonların ışığını çalması (□□□□□□), kumuk veya meninin bedensel görüntüleri hariç, zaten tartışılmıştı. 3ps'te, arkonların içinde arıtılan ışık Melkisedek tarafından alınır, ancak geri kalanı daha sonra dünyada arınma fırsatına sahip olan bir ruha gider. Bu yeni ruh ya "arhonların terinden ve gözlerinin yaşlarından" ya da 27 Bkz. P.O. Skjærvø, Maniheizme Giriş ii—Metinler, 34'ten oluşur.

--- SAYFA 184 ---

3 pistis sophia 173 ağızlarının nefesinden" -başka bir deyişle, arkonların saflaştırılmamış karışımı²⁸ veya onların ışıklarından arındırılmış olanın tortularından yapılmıştır (3ps 131[333-334]). Tüm insanın oluşumunun daha derinlemesine bir açıklaması 3ps 132[340-345]'te gelir, ancak Daha ziyade, herhangi bir insanın üretimi, halihazırda yürürlükte olan reenkarnasyon sistemi ile açıklanmaktadır ve ruhun, türetildiği tortuları arındırma fırsatlarına sahip olması, gücün ışık aleminin bir temsilcisi tarafından alınması ve geri kalan tortuların, düzgün yaşayan insanlar aracılığıyla daha fazla arınmak için dünyaya gitmesi temaları, bu nedenle hem Maniheist hem de Jeuian için ortaktır. gelenekler, araçlar ve spesifik imgeler farklı olmasına rağmen, Jeuian metinlerinin, başlangıçtan itibaren, en önemli mitolojik figürlerini maddi alemlerdeki önemsiz yan oyuncular olarak karalayarak, Sethianlara karşı bariz bir polemik içerdiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, 4psb'de, nispeten olumlu bir figür olarak üçlü güçlü olanlardan biri de dahil olmak üzere, bu türden referanslar yoktu. 4psb ile aynı gelenek çizgisine ait olan 3ps, belirli Sethian veya ilgili metinlerdeki orijinaline çok benzer bir konuma sahip olup, olası Sethian bağları olan tek figür kısa ve az bir açıklama ile görünür, ancak bunlar 4psb'nin aynı iki özelliğidir - tek pozitif veya "büyük" üçlü güçlü olan (3ps 103[262]) ve Jaldabaoth, 4psb ile aynı rolü yerine getirir. Kaos ceza krallığının başı (3ps 102[258-259]), ancak 3ps bu eğilimi daha da ileri götürür, ancak ruhun oluşumu ve yolculuğuna ilişkin teorisinde Sethian kaynaklarından bilinen bazı motifleri bariz bir polemik olmaksızın benimser - onları kesinlikle gerektiği gibi değiştirir, ancak bunları hakaret ima etmeden dahil eder. Yuhanna'nın Apocryphon'u ve sadece 3ps'de oldukça çarpıcı bir şekilde görünen insanın yapısıyla ilgilidir. 3ps'den önce, görünüşte insanda mevcut olan tek unsur ruhtur. Her ikisinde de bunun Mısır kökenlerini yansıtabileceğine dikkat edin; Mısır geleneğinde tanrılar ve insanlık daha yüksek bir varlığın terinden ve gözyaşlarından oluşmuştur. Bakınız L. Kákosy, "Gnosis und ägyptische Religion", 245-246, Le Origini. Dello Gnosticismo: Colloquio di Messina 13-18 Aprile 1966, U. Bianchi, ed. (Leiden: E.J. Brill, 1967), 238-247.

--- SAYFA 185 ---

174 bölüm 6 4ps'a ve b, insan ruhlarının günahlarına göre cezalandırılıp dünyaya geri atılmasıyla ilgili çok fazla tartışma vardır; 3ps'te "sahte ruh" (ⲓⲛⲁⲣⲉⲧⲏ ⲙⲟⲩⲱⲥ) terimi, günahın bir katalizörü olarak görünür,²⁹ terimiyle birlikte Işık aleminden bir unsuru temsil eden "güç". Bu terimler ApJohn'da insanlığın oluşumu ve mücadelesi teorisinde anahtardır ve 3ps'teki doğaları ve mitolojik arka planlarında güçlü farklılıklar olmasına rağmen, görünümleri ve kullanılma şekilleri bu metnin bazı versiyonlarına aşinalık olduğunu düşündürmektedir.³⁰ ⲓⲛⲁⲣⲉⲧⲏ ⲙⲟⲩⲱⲥ terimi kısa metinde kullanılmıştır. ApJohn'un düzeltilmesi (uzun düzeltmede ἀντίμυον için alternatif Kıpti terimlerle birlikte). O, inmiş olan gerçek ruhun anılarından oluşan kötü arkonlardan kaynaklanır ve insanları arzuya ve ilişkiye yönlendirir. Güç (6ⲡⲑ bg'de, ⲓⲛⲁⲣⲉⲧⲏ ii/iii'de) ve ruh birbirinin yerine kullanılabilen terimler gibi görünmektedir (ApJohn iii 34,13-14; bg 67,12; ancak uzun versiyonda ruhtan ayrıdır, ii26,16-17). Her insan buna sahiptir, çünkü o olmadan kişi ayakta duramaz (ApJohn iii 34,7; bg 67,4-7; ii 26,12-14). Daha sonra ya ruh ya da sahte ruh kişinin içine çekilir, ilk durumda onu güçlü kılar ve ikinci durumda onu yoldan çıkarır (ApJohn iii 34,10-18; bg 67,7-18; ii 26,15-22). Ruhun girdiği kişi kurtulacak ve huzur bulacak, sahte ruhun girdiği kişi ise bilgi edininceye kadar reenkarnasyona uğrayacaktır. Üstelik bu uzun şerh, Baş Hükümdar'ın dünyaya gelen bazı varlıklara kökenlerini bilmemeleri için "unutuş suyundan" (ⲓⲛⲁⲣⲉⲧⲏ ⲙⲟⲩⲱⲥ) içirmesini ifade eder (ApJohn ii 25,7; iv 39,4-5). 3ps'te, her insanı oluşturan temel bileşenler, Kurtarıcı'dan kaynaklanan ve ruhun onsuz ayakta kalamayacağı güçtür (6ⲡⲑ) (3ps 131[336-337]); gücün dışında kalan, arkonların maddesinin artıklarından oluşan ruh (3ps 131[334]); ve bunların her ikisinin dışında bulunan, unutkanlık suyu bardağından oluşan sahte ruh (ⲓⲛⲁⲣⲉⲧⲏ ⲙⲟⲩⲱⲥ);²⁹ 4ps'a'da özellikle günahlar Orta yolun arkonları tarafından meydana getirilir, her biri Bu, 3ps'in Heimarmen arkonlarından kaynaklanan sahte ruh teorisinin zıtlığını daha da çarpıcı hale getiriyor.³⁰ Ayrıca A. Böhlig'in "Zum Antimimon Pneuma in den koptische-gnosti-schen Texten" adlı makalesindeki tartışmaya bakın, *Mysterion und Wahrheit: Gesammelte Beiträge zur spätantiken Religionsgeschichte* (Leiden: E.J. Brill, 1968), 162-174, ApJohn ve 3ps'in her ikisinin de Gnostik olduğunu tartışır, ancak 3ps'in, öncekinden daha sonra olması nedeniyle, insanın oluşumunu basitçe sistematikleştirdiğine ve tarih dışı hale getirdiğine ve gizem-dindarlık ve eskatolojinin önemini arttırdığına inanır; metinler.

--- SAYFA 186 ---

3 pistis sophia 175 3ps 131[333]) veya kötülük tohumunun unutkanlık kadehi (3ps 131[333-334]).³¹ Böylece güç ve ruh bu yazar için farklı unsurlardır; güç ApJohn geleneğindeki yüksek ruhun eşdeğeri ve sadece hafıza kaybının bir toniği olmak yerine unutkanlık suyu sahte ruhun kendisi haline gelir. Bu unsurlar ayrıca birbirine bağlıdır; özellikle sahte ruh ruha bağlıdır (3ps 112[286], 131[336, 337]).³² Doğumda, üç bileşenin tümü küçüktür, ancak ruha bağlı olan ancak ana birimin bir parçası olmayan kaderin ek unsuru büyüktür (3ps 111[281-282], 132[345]). Ruhu güçlendiren ya da ruhu zayıflatan sahte ruh yerine, her bir element, güç, ruh ve kötülük/arzu unsurlarını da içeren dünyanın gidasını tüketerek büyür (3ps 111[282]). Sonuçta, bir ruhun kurtulmasının tek yolu ışığın gizemlerini almak ve bedenden çıktığında bunları okumak, böylece sahte ruhu ona bağlayan mühürleri kırmaktır (3ps 112[286-287]). Ruh, ApJohn'da ruhun kurtarılmasında anahtar rol oynasa da, 3ps'teki eşdeğeri olan güç çok az şey yapar. Aslında, "sahte" veya "taklit" ruh teriminin kullanımı, ilk Jeuian sisteminde arkonların taklit edebileceği bir "ruh" bulunmadığından, dış bir kaynaktan ödünç alınmış gibi göze çarpmaktadır.³³ 3ps'te kullanılan terminoloji seti -sahte ruh, ruh ve güç ile unutkanlık suyu veya fincanı- ApJohn'da bulunan insan oluşumu teorisinin etkisini akla getirmektedir. Özellikle "□□□□□□□□□□□□□□□□", bu metinlerin dışında bulunmayan teknik bir terim gibi görünmektedir. Bununla birlikte, bu unsurların bir araya getirilme şekli, büyüme yöntemi ve insan ruhu için nihai kurtuluş tarzının tümü, ApJohn'da bulunanla ilgisi olmayan bir geleneği yansıtmaktadır. Bir kez daha öne çıkan bir temanın 31 İlginç bir şekilde, Kurtarıcı'nın gücünün, ruha nefes veren güneş ve ay disklerinin arkonları ile birlikte beş büyük arkon tarafından aktarıldığı görülmektedir (3ps 131[334-335]). Her ne kadar diğer bazı Gnostik metinlerde popüler olan, kötü dünya yaratıcısının ve onun yordakçılarının elindeki ilk insanın kökeni burada eksik olsa da, Yaratılış öyküsündeki yaşam nefesindeki Gnostik değişim, kaderin kötü baş komutanları tarafından her ruha ışık gücünün bu şekilde solunmasında hâlâ incelikli bir şekilde mevcuttur. ³² Yaratılış sürecindeki bir diğer olası paralellik, insan bedeninin bireysel üyelerinin 365 arkontik güç veya bakan tarafından oluşturulmasıdır (ApJohn ii 15,29-19,3; iv 24,22-29,5; 3ps 342; ApJohn'un kısa versiyonunda meleklerin sayısının 360 olduğuna dikkat edin). ³³ 1psthē Spiritis'te, Pistis Sophia'nın öyküsünün yorumlanmasıyla ilgili bölümde ara sıra önemli bir öğeye gönderme yapıldığına dikkat edin. Bu bölümün dış kaynaklardan büyük ölçüde etkilenmiş olma ihtimali hakkında 8. Bölüm'e bakın. 1/2ps'nin geri kalanı da dahil olmak üzere, mevcut Jeuian metinlerinin büyük bir kısmı, eğer bahsedilmişse, insanın oluşumunda veya kurtuluşunda ruha bir rol vermez.

--- SAYFA 187 ---

176 6. bölüm Seth'in ortamından alınmış ve Jeu'cu teoriye aktarılmış, değiştirilmiş ve Jeu'lu yazarların soteriolojik sistemine tabi kılınmıştır. ApJohn'da yoldan sapmayan ve bunun yerine kötülükten kaçan kişi kurtulurken, 3ps'te doğru olan ve asla günah işlemeyen kişi gizemleri almadan ışığın krallığına kabul edilmez (3ps 103[262-264]). ApJohn'un teknik terminolojisi, önceki rolü takdir edilmeden dahil edilmiştir ve Jeuian gizemleri, kurtuluşun tek yolu olmaya devam etmektedir. 3.5 Katolik Hristiyanlarla Etkileşim Her ne kadar İsa, grubun yazılarında ilahi bir öğretmen olarak sürekli olarak güçlü bir rol oynasa da, daha önceki metinlerde ana akım Hristiyan kutsal metinlerine nispeten az ilgi gösterilmişti. Matta'nın müjdesine yapılan bir avuç atıf tüm ps boyunca yer alır, ancak Lukan atıfları belirgin bir şekilde dikkat çekicidir.³⁴ Ayrıca dikkate değer olan şu ki, 3ps, mevcut Jeuian yazılarının tamamında Pavlus'a ve onun yazılarına yapılan tek atıftır (3ps 113[293-294], Romalılar 13:7-8'den alıntı). Belirli Sethian metinleri veya kavramlarına ek olarak, bu yazar belirli Yeni Ahit metinlerini de dahil etmiş ve yorumlamıştır. Bununla birlikte, bu grubun kültürel ortamında popüler gibi görünen dini metinler ve uygulamaların karışımı ve grubun, Jeu'luların açıkça karşı çıkacağı Katolik Hristiyan fikirleriyle çatışmaları ele almaya çalıştığını gösteren çok az şey olduğu gerçeği göz önüne alındığında, Jeu'lu yazarların Yeni Ahit metinlerine erişiminin heterodoks kaynaklardan gelmiş olması oldukça olası görünüyor. Eski Ahit'e yapılan atıflar neredeyse tamamen eksiktir; bu durum, cehalet değilse bile, en azından Katolik Hristiyan öğretisinin tamamının göz ardı edildiğini göstermektedir.³⁵ Açık ki, Jeuian grubu veya yazarları Yeni Ahit haline gelen metin koleksiyonunun tamamına erişime sahip olsalar bile, kesinlikle içeriğin tümüne eşit bakmadılar - Matta yaygın olarak kullanılıyor, Markos ve Yuhanna ise neredeyse hiç kullanılıyor. Pavlus'a 3. sayfada bir kez atıfta bulunulması ama başka hiçbir yerde belirtilmemesi, yazarının da katıldığı ayrı ve daha açık bir gelenek dizisinin bir işlevi olabilir. Son olarak 3ps, grubun inançlarından dolayı zulme uğradığına dair kanıtlar sunuyor: Meryem birçok kişinin onlara "senin [Kurtarıcı'nın] adı uğruna" zulmettiğini söylüyor (3ps 109[277]). Ancak bu zulmün 34 3ps Lk kullanıp kullanmadığı belli değil. 12:47-48, 12:49-52, 13:6-9 ve 16:9; 4psa, Lk'ye bir referansta bulunur. 12:49; ve 1ps, Lk'nin temalarını kullanıyor. 1 ve 2'nin yanı sıra Lk'ye referans. 22:28-30. Ancak Lukan'daki diğer tüm imaların Matta'da da paralellikleri vardır. Tüm metinlerde 28 bölümden 21'ine potansiyel imalar bulunan Matta ile karşılaştırın. 35 Yaratılış'ta Ararad'a yapılan göndermenin dikkate değer istisnası dışında; ancak yukarıda da belirtildiği gibi bu, başka bir heterodoks gelenekten alınmış olabilir.

--- SAYFA 188 ---

3 pistis sophia 177, genel Hıristiyanlık karşıtı duygulardan ya da İsa adına ileri sürdükleri ve diğer Hıristiyanların öfkesini uyandırmış olabilecek doktrinlerden kaynaklanmış olabilir. 4 Anahtar Kavramlar Bu metnin çoğunluğu genel olarak üç ana kategoriye ayrılabilir: 1) doğru ruhun yolunda günah işleyen kişinin bize gideceği yerlerin ayrıntıları da dahil olmak üzere, uygun etik ve yaşam tarzı davranış kurallarının ana hatlarıyla belirtilmesi (3ps 102-103[256-264], 126-127[317-322]); 2) tekrar günaha girenler için ikinci şanslar ve halihazırda ölmüş olanlar için olası kurtuluş hakkında bilgiler de dahil olmak üzere din propagandası yapma protokolüne ilişkin talimatlar (3ps 104-111[264-281], 118-125[303-317], 128-130[322-331]); ve 3) insanın bileşenleri ve işlevleri üzerine, görünüşe göre Sethian kaynaklarından uyarlanmış, ancak bu yazarın Jeuian sistemi versiyonuna dahil edilmek üzere önemli ölçüde değiştirilmiş spekülasyonlar (3ps 111-118[281-303], 131-132[332-346]).

36 4.1 Davranış Kuralları ve Ruhun Yolu Bunlardan ilki olmasına rağmen kategoriler, bu metnin kozmolojik kardeşi olan 4psb'de kurulan sistemle paralellikler göstermekte olup, 3ps'in de kendisini benzersiz olarak ayırt edecek kadar yeterli farklılıkları vardır. Örneğin, her iki metin de gizemleri almayan doğru ruhun yolunu anlatır (3ps 103[262-264]; 4psb 147[381-383]). Bununla birlikte, 4psb'de gezegenler, o ruhun sonuçta olumlu bir reenkarnasyona ulaşmasında önemli bir rol oynar; bu, 3ps'in yazarı için, kadere ve gezegensel etkilere tamamen olumsuz bakış açısıyla düşünülemezdi. Dolayısıyla 3ps anlatımında yalnızca ruh hakkında karar veren ve ruhun “doğruluk çağları boyunca bedene atılmasına” izin veren Işık Bakiresi yer alır (3ps 103[264]). Bu farklılıklara rağmen, 3ps'in başka yerlerindeki ölüm sonrası ruh yolculuklarının anlatımlarında önemli rol oynayan sahte ruh, kader veya gücün tartışılmaması, bu 36 3ps'nin [284-291], ruhların yaşamdaki eylemlerine dayalı kaderine ilişkin ayrıntıların, insanı oluşturan farklı unsurların rolleri hakkındaki spekülasyonlarla örtüştüğünü göstermektedir. Günahkar yaşamının ya da erdemli yaşamının ve gizemleri almanın ötesinde bu iki kadere neyin yol açtığına dair hiçbir bilgi verilmediğinden ve bunun yerine yolculuğun her aşamasında her insan bileşeninde neler olduğunun ana hatlarıyla belirtilmesine büyük önem verildiğinden, bu bölüm daha çok antropogonik spekülasyon kategorisine girmektedir. Sonuç bölümü (3. sayfa 133-135[346-352]) öncelikle erdemliler de dahil olmak üzere herkes için gizemlerin gerekliliğini vurguluyor.

--- SAYFA 189 ---

178 Bölüm 6'daki açıklamanın, geleneğin bu kolunda ön plana çıkan Sethian'dan ilham alan antropogonik spekülasyondan önceki eski gelenekle hala önemli bağlantıları vardır. 3ps aynı zamanda günahkâr eylem teşkil eden davranışlara ilişkin olarak çok daha fazla ayrıntıya girmektedir; ancak 4psb'de benzer bir titizliğin olmayışı en azından kısmen parçalı yapısından kaynaklanıyor olabilir. Yukarıda tartışıldığı gibi, 3ps'de dış karanlığa layık, benzer ancak aynı olmayan çok sayıda günah listesi vardır, bu da belirli günahların ciddiyeti konusunda tartışma olduğunu düşündürmektedir. Dahası, metnin başlangıcına yakın bir yerde bulunan doğru yaşamla ilişkili spesifik özelliklerin listesi de benzersizdir (3. sayfa 102[260-261]); diğer metinler müritlere gizemleri değersiz olanlara vermemelerini ve belki de değersiz davranış örnekleri vermemelerini öğütler, ancak kişiyi iyi yapan unsurların açık bir tanımını vermezler. Dolayısıyla bu metin, grup üyelerinden beklenen ahlaki ve etik davranışlara ilişkin daha eksiksiz bir rehber sunmaktadır. 4.2 Öğretme Talimatları ve İkinci Şanslar Yaygın din propagandası ve Jeuian gizemlerinin dağıtımına ilişkin düzenlemeleri belirleyen ikinci kategori tamamen 3ps'e özgüdür. Her ne kadar 2 Jeu ve 4psa'da vaftizlerin ve diğer gizemlerin iletilmesinin gerekliliğinden bahsedilse de, bu metinlerde dinleyiciler layık olduklarını kanıtlayana kadar gizliliğin gerekliliği vurgulanmaktadır. Burada, insanları imana getirmek için çeşitli köylere ve ülkelere giden müridlerden özel olarak bahsedilmektedir (107[272-273], 110-111[279-281]); en azından ilk öğretiler için herhangi bir gizlilik kavramı eksiktir. Yazar, kişinin bu gizemleri öğretmesi gereken koşulları, ikinci şanslar için birçok hükümle birlikte özetlemek için büyük çaba harcıyor. Mümkün olduğu kadar çok sayıda insana ulaşma ve eğitim verme konusunda güçlü bir ilgi gösteriyor; her ne kadar bir kişiyi gizemlerden uzak tutmayı tavsiye ettiği durumlar olsa da, bunlar aşırıdır ve nadiren tavsiye edilir. Bir kişinin günah yollarına geri döndükten sonra kaç kez yeniden kabul edilmesi gerektiğine ve hangi düzeyde gizemleri almaya hak kazanabileceğine ilişkin düzenlemeler düzenlenmiştir, ancak bu düzenlemeler tek tip değildir. Örneğin, 3. sayfa 104[264-266], ilk alanda yer alan başlangıcın gizemlerini dışarıdan alan, ancak kuralları çiğneyip birkaç kez geri dönen birinin durumunu tartışır. Bu adamın, Matta 18:22'ye göre yetmiş defaya kadar yedi defaya kadar affedilmesi ve her defasında başlangıcın sırlarının verilmesi tavsiye edilmektedir. Ancak bunun hemen ardından başka bir senaryo veriliyor; eğer bir kardeş başlangıcın gizemlerini alırsa ama Işık Krallığına layık olanı yapmazsa, o zaman öğrencilerin ona vermesi gerekir.

--- SAYFA 190 ---

3 pistis sophia 179 ruhunun kazanılacağı umuduyla ona daha yüksek gizemler anlatır. Eğer Birinci Gizemin ikinci uzayının üç gizemini alır ve daha sonra ihlal ederse, o zaman daha fazla affedilmez ve dış karanlığa lanetlenir (3ps 105[266-270]); Matta 18:15-17'de, günah işleyene üç kata kadar artan sayıda tanıkla yaklaşmaya ilişkin tartışma destek olarak verilmektedir. Başka yerlerde on iki günah ve tövbe kabul edilir, ancak on üçüncüsü lanetlenmeyle sonuçlanır (3ps 118[303-304]). Başka bir durumda, bir günahkarın tövbesinin geçerli olabilmesi için aldığı son gizemden daha yüksek bir gizemi alması gerektiği bildirilir (3ps 123[311-312]). Her ne kadar Anlatılamaz'ın gizemi her zaman herhangi bir suçu affetme olasılığı olarak sunulsa da, topluluğun öğretmenlerine, ilerlemelerindeki çelişkili noktalarda bir üyeyi ihlal nedeniyle kesmeleri yönündeki bu karışık talimatlar, hem bunun grup için büyük bir endişe konusu olduğunu hem de burada sunulan çeşitli pozisyonlarla çok tartışıldığını gösteriyor. 3ps, din değiştirmeye yönelik stratejiler açısından bir "ölülerin dirilişi gizemi"nden bahsediyor: bu güçlü gizem "şeytanları ve tüm acıları ve tüm hastalıkları iyileştirir ve körleri, topalları ve sakatları, dilsizleri ve sağırları iyileştirir... Kim bir gizemi alır ve onu tamamlarsa, eğer şimdi daha sonra herhangi bir şey isterse: yoksulluk ve zenginlik, zayıflık ve güç, veba veya sağlam vücut ve bedenin tüm tedavileri ve ölülerin dirilişi... onu hızla" (3ps 110[279]). Ancak bu sırrın mahiyeti ve nasıl kullanılması gerektiği karmaşıktır: Ölülerin dirilişi ve hastaların iyileştirilmesi sırrını kimseye vermeyin ve bu sırrı öğretmeyin, çünkü o sır arkonlara, o ve onun tüm dualarına aittir. Onun için artık onu kimseye vermeyin ve bütün dünyada imanı tasdik edene kadar onu öğretmeyin. Öyle ki, şehirlere veya ülkelere gittiğinizde, sizi kabul etmezler, size inanmazlar ve sözlerinizi dinlemezlerse, o yerlerde ölülerin diriltin ve o yerlerdeki topalları, körleri ve çeşitli hastalıkları iyileştirin. Ve bu tür şeyler aracılığıyla sana, Her Şeyin Tanrısını vaaz ettiğine inanacaklar ve senin bütün sözlerine inanacaklar. Başka bir deyişle, yalnızca ölülerin diriltmek ve hastaları iyileştirmekle kalmayıp, aynı zamanda icracının dilediği zaman zenginlik ve güç ya da yoksulluk ve zayıflık bahşetmesine olanak tanıyan büyük bir gizem vardır. Bu, genel anlamda dünyayı kucaklamaktan hoşlanmayan bir grupta biraz çelişiyor gibi görünebilir; ve aslında Kurtarıcı, öğrenciye bu gizemin "arkonlara ait" olduğunu ve dünyanın inancı onaylanıncaya kadar kullanılmaması gerektiğini bildirir. Ancak hemen

--- SAYFA 191 ---

180 6. bölüm, bu sırrın, inanmayan insanları ikna etmek için kullanılması gerektiğini söylemeye devam ediyor, aslında önceki talimatın tam tersini emrediyor ve arkontik güç kullanarak inanmayanları imana dönüştürüyor. Bu gizemin yalnızca 3ps'te ve orada yalnızca iki kez ve çelişkili talimatlarla ortaya çıkması, bu kavramın geleneğin bu özel koluna dışarıdan bir kaynaktan uyarlandığını ve bu gelenekte Jeu'lular arasında buna nasıl bakılması gerektiği konusunda tartışmaların olduğunu düşündürmektedir.³⁷ Zaten ölmüş olan ruhların kurtuluşu için verilen hükümler de 3ps'e özgüdür. Yaşayanlar arasındaki inananlar, günahkar bir ruhu derhal haklı cezalarından uzaklaştırmak için harekete geçebilir ve Işık Bakiresi'nin onu doğruluğu bulacak bir bedene atmasını sağlayabilir (3ps 108[275-277]). Grubun reenkarnasyona olan inancı göz önüne alındığında, bu özellikle dikkat çekicidir; Eğer dünyada bir mümin harekete geçerse, cezanın gerekliliğini ve ruhun geçmiş yaşamındaki günahlarına karşılık gelecek şekilde reenkarnasyona uğrama zorunluluğunu ortadan kaldırır. Ayrıca, dünyadaki döngülerini tövbe etmeden tamamlamış ve bu nedenle reenkarnasyon yoluyla gizemleri bulmak için artık başka bir şansa sahip olmayan bir ruh veya yok olmaya mahkum ruhların varış noktası olan dış karanlığa layık günahlar işlemiş bir ruh da yaşayan inananların eylemleriyle kurtarılabilir (3ps 128[322-325]). Olabilenler gizemleri keşfedecek bir bedene yeniden doğarlar; dünyaya yeniden girmemek için döngülerini tamamlayanlar otomatik olarak Işık Hazinesinin en dış bölgesine yerleştirilir. Başka bir deyişle, yaşamın gizemlerini almayan hiçbir ruh, ölümden geri dönülemez bir şekilde cezaya veya yıkıma mahkum değildir. Bu eylemler, hayattaki gizemleri anlama fırsatı bulamamış ruhları kurtarmaya odaklanıyor. Hükümler daha da ileri giderek, bazı gizemleri alan, ancak daha sonra günah işleyen ve tövbe etmeden ölen ve dünyada kendisini kurtaracak gizemleri okuyacak şefkatli bir kişi bulunmayan kişilere bile erteleme olanağı tanıyor. Eğer bir ruh, dış karanlığın ejderhasının on iki isminden herhangi birini öğrendiyse, sadece onu okuması yeterlidir ve o, ejderhanın azaplarından kurtulacak ve ya erdemli bir biçimde dünyaya geri gönderilecek ya da Işık Hazinesi'nin bir tarafına yerleştirilecektir (3ps 130[327-331]). Böylece, ölüm bile düşmüş Jeuian'ı 37'den alıkoyamaz. 3ps111[281]'deki bu gizemle ilgili pasajın hemen ardından, Kurtarıcı'nın şimdi Meryem'e "bana sorduğun sözle ilgili olarak cevap vereceğini" söylediği de belirtilebilir: "İnsanları günah işleyene kadar kim zorlar?" Ancak Meryem bu soruyu önceki metinde hiçbir yerde sormadı, ancak bunu çok daha sonra saat 3'te sormuştur. 131[332], burada Kurtarıcı farklı bir cevap verir. Bu ayrıca bu metnin başka kaynaklardan parça parça derlenmiş olduğunu da göstermektedir.

--- SAYFA 192 ---

3 pistis sophia 181 tüm kurtuluş umuduna sahiptir ve bir ruhun kendisini azaplardan kurtarma ve bir şansa daha sahip olma fırsatı vardır. 4.3 İnsanın Bileşenleri ve İşlevleri Yukarıda tartışıldığı gibi, 3ps insan için çok parçalı bir yapıya sahiptir ve görünüşe göre Yuhanna'nın Apocryphon'unda anlatılan sistemden etkilenmiştir. Bu parçaların ve nasıl oluştuklarının açıklanmasının yanı sıra, bu parçaların nasıl büyüyüp geliştiği, nasıl ayrılarak ölümden sonra kişinin hayatına bağlı olarak farklı yollara veya eylemlere giriştikleri de açıklanmaktadır. İnsan formuna ve işleyişine ilişkin bu açıklamanın yalnızca 3 sayfalarda yer alması dikkat çekicidir; diğer metinlerde tüm tartışma yalnızca ruhun yolu ve doğası üzerinedir. Bu, karmaşık ruh/güç/sahte ruh/beden/kader yapısının Jeuian çevrelerinde geniş çapta benimsenmediği fikrini desteklemektedir. Burada bulunan Sethian sistemiyle uzlaşma ve 4psb'de daha az kapsam elde etme yönündeki açık girişimle el ele gidebilir, ancak 4psb'nin yalnızca ruhla ilgilenmesi ve başka herhangi bir bileşeni tanımaması dikkat çekicidir; bu, bu yönün yalnızca 3ps'in yazarı veya okuyucuları tarafından takip edilen gelenek kolu tarafından benimsendiğini veya Jeuian düşünce tarihinde yalnızca kısa bir dönemi temsil ettiğini öne sürer. Ayrıca, 3ps içinde bile bu öğelerin birleştirilmesi kesintisiz ve tutarlı değildi. Doğru olan ancak gizemleri almayan ruhun yolculuğunun tanımını (3ps 103[262-264]) günah işleyen bir kişinin (3ps 111[284-286]) veya gizemleri alan dürüst bir kişinin (3ps 112[286-291]) ruh yolculuğunun daha sonraki tanımlarıyla karşılaştırmak: birincisi, 4psb 147[381-383]'de de aynısı, yalnızca bedenden çıkan ruha atıfta bulunur; ikincisi, ruhun çeşitli alemlerdeki ilerleyişindeki kaderin, gücün ve sahte ruhun rolleri hakkında uzun uzadıya devam eder. Bu ayrıca, bu metnin, homojen olmayan fikirlere sahip çeşitli kaynakların harmanlanmasını veya derlenmesini temsil ettiğini, bu dış kavramları Jeuian'ın ilahi ve arkontik figürler ve adil cezalar ve reenkarnasyonlardan oluşan inanç sisteminin sınırları içine dahil etmeye ve anlamlandırmaya çalıştığını gösterir. Bu karmaşık sistem ve onun işleyişiyle ilgili en büyüleyici pasajlardan biri, vaftizlerle günahların bağışlanması arasındaki ilişkiyi tartışıyor (3ps 115-116[296-301]). Sahte ruh, bir nefsin işlediği bütün günahlara şahitlik eder ve o günahları, öldükten sonra hak ettiği şekilde cezalandırılınsın diye o nefse mühürler. Ancak vaftizler çok güçlü ve günahları yakan büyük ve bilge bir ateşe dönüşür. Ve gizlice ruhun içine girer ve ruhun karşı koyduğu tüm günahları yok eder.

--- SAYFA 193 ---

182 bölüm 6 kısmı kendi içerisinde sabitlenmiştir. Ve bittiğinde... gizlice bedene de giriyor ve tüm zalimleri gizlice takip ediyor. Ve onları vücudun yan taraflarına ayırır. Çünkü o, sahte ruhu, kaderi ve bedeni bir parçaya kadar kovalar. Ruh ise güç ile başka bir kısma ayrılır. Vaftiz sırrı bu ikisinin ortasında kalır ve onları birbirinden ayırmaya devam eder, böylece onları saflaştırır, maddeyle kirlenmemeleri için onları arındırır. 3ps 115[299] Bu yorum, insanın nasıl bir araya getirildiği açısından ritüelin etkililiğine ilişkin bilimsel bir açıklama getirmeye çalışır: Ruhun zaten işlemiş olduğu günahları yaktıktan sonra, fiziksel olarak, ruhu günaha sürükleyen ve onun tüm yanlışlarını kaydeden yüksek unsurları alt unsurlardan ayırmaya devam eder. Bununla birlikte, çoklu vaftizlerin her birinin nasıl farklı şekilde işlediği açık değildir; bu, beş parçalı insan yapısı kavramıyla birlikte eklenen bu yorumun Jeuian sistemine özgü olmadığına bir işaretidir. 5 Özet Bu metin, Jeuian grubuna katılacak olanlar için uygun yaşama konusunda kapsamlı bir tartışma sunmanın yanı sıra, günah işleyen ancak tövbe edenlere gizemleri ve bağışlamayı aktarmaya yönelik düzenlemelerin ana hatlarını da sunmaktadır. Bu düzenlemeler belki de yeni mühtediler için, yeni başlayan okuyucuya/öğrenciye talimat vermekten daha çok bir kılavuz görevi görmektedir. Belirli bir gizemden bahsedilmiyor: bunlar sayı veya seviye cinsinden veriliyor ve belirli gizemleri aldıktan sonra kişinin kaç kez affedilebileceği, bu düzenlemelerin bazılarının kanonik müjdelerden gerekçelendirilmesi de dahil olmak üzere ana endişe kaynağıdır. Kodeksin geri kalanında olduğu gibi, onun da hedef okuyucularının henüz vaftiz edilmemiş veya ilk vaftizini bile almamış kişiler olması muhtemel görünüyor; Gizemlerdeki ayrıntıların eksikliği ancak onlara layık olmak için nasıl düzgün davranılacağına büyük önem verilmesi bunu destekliyor gibi görünüyor. Metnin karmaşık antropogonik spekülasyonları açısından vaftizlerin günahları nasıl bağışladığının açıklanması da bu işlevle ilgili olabilir; Henüz vaftiz edilmemiş olan kişi öncelikle ritüelin önemini ve mekaniğini öğrenecektir. Bu metinde, grup düzenlemelerinin öğretme ve bağışlama açısından yorumlanması için kanonik müjde metinlerinin (özellikle Matta ve Luka) ayırt edici kullanımı ve görünüşe göre Sethian'ın benzersiz bir şekilde dahil edilmesi

--- SAYFA 194 ---

3 pistis sophia 183 insani gelişme fikri, bir takım noktaları ortaya koymaktadır. Birincisi, bu metnin Hristiyan Gnostik metin ve fikirlerin yaygın olduğu bir ortamda bir araya getirildiğini ve ikincisi, yazarın veya derleyicinin özellikle bu fikirleri mevcut Jeuian sistemine dahil etmekle, belki de geniş bir kitleye hitap etmekle ilgilendiğini gösteriyor. Metnin vaaz verme ve mümkün olduğu kadar çok sayıda insana ulaşma endişesi bu fikri destekliyor - eğer çevredeki nüfusun büyük bir kısmı böyle bir Hristiyanı abone oluyorsa Gnostik kavramlar, daha sonra bu fikirleri benimseyip onları bir Jeuian bağlamına uyarlamak, insanların daha fazla öğrenmesi için ilgi çekici taktikleri yenebilir. Bugün kalan Jeuian kanıtlarının çoğunluğu, kendi üstün konumunu oluşturmak için Sethianlara karşı polemik yapmayı tercih ederken, Jeuian geleneği içindeki bazı kollar veya alt mezheplerin, Jeuian inanç ve uygulamalarının gerekliliğini ve üstünlüğünü hala savunurken, onunla daha az çatışmacı bir şekilde ilgilenmeye çalışması mümkündür. Bunun, Katolik Hristiyanlıktan bilinen belirli Kutsal Yazılardan gelen yorumların geniş çapta bir araya getirildiği ilk Jeuian metni olması da bu durumu yansıtabilir: bunlar, heterodoks Hristiyan gruplar arasında popüler olabilecek Yeni Ahit metinlerinin yalnızca çok sınırlı bir seçkisiyle ilgilenirler ve Katolik Hristiyanlıkla ideolojik bir mücadelede önemli olabilecek meselelerle ilgilenmeye çalışıldığını dair çok az işaret vardır. Daha az ana akım Hristiyan fikirlerinin yaygın olduğuna ve Jeu'cu hassasiyetlere meydan okuduğuna dair pek çok gösterge var. Dahası, pek çok kavramın Mısır kökenleri ve Maniheizm mitolojiyle potansiyel etkileşimin açık kalması, grubun çeşitli ve canlı bir kültürel ortamda geliştiğini gösteriyor. Kozmolojik taslağı, insanın oluşumu ve Sethian sisteminin daha az polemikçi görüşündeki farklılıklara rağmen, bu metnin hala Jeuian kıvrımına ait olduğu belirtilmelidir. Jeuian sisteminin en önemli tanımlayıcı unsurlarını korur: Jeu, Melkisedek, Işık Bakiresi, Büyük İyi Sabaoth ve Adamas dahil olmak üzere ilahi (ve alt-ilahi) karakterler ve bunların işlevleri; ve vaftizler ve gizemler sistemi. 2Jeu ve 4psa'da olduğu gibi belirli vaftizlerin hiçbiri isimlendirilmese de, 3ps'in kendi vaftizlerini aynı olarak anladığı açıktır: gizemleri alan doğru ruhun, Işık Bakiresi ve yedi ışık bakiresinin mühürlerine ve vaftizlerine sahip olduğu bulunmuştur (3ps 112[290]). 2 Jeu'da, ilk vaftizin suyu yedi ışık bakiresinden, ikinci vaftizin suyu ve son mührü Işık Bakiresinden ve üçüncü vaftizin son mührü yine yedi ışık bakiresindendir. Dolayısıyla, her ne kadar isimlendirilmese ve ayrıntılar mevcut olmasa da, vaftiz ritüeli geleneğinin en azından bir kısmının daha önceki metinlerle paylaşıldığı açıktır. Belirli bir dilin olmayışı muhtemelen başlatılmamış durumuyla ilgilidir.

--- SAYFA 195 ---

184 bölüm 6 metnin hedeflenen okuyucuları: vaftizlerin beklenmesi gerektiğini biliyorlar ve burada vaftizlerin neden gerekli olduğunu ve nasıl işlediğini öğreniyorlar, ancak ritüelin ayrıntıları ve ne beklenmesi gerektiği, onları almaya layık oldukları zamana kadar gizli tutulur.

--- SAYFA 196 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_010 Bölüm 2: Özet 4psb ve 3ps yeni bir tematik bölümü temsil ediyor: üyeler için etik veya yaşam tarzı kurallarının sunumları ve bu kurallara tam olarak uymayanlar için cezaların veya bağışlama biçimlerinin ayrıntılandırılması. Metinler muhtemelen henüz herhangi bir vaftiz veya diğer gizemlerden geçmemiş, ancak bunlara layık olmaları için talimat verilen okuyuculara yönelikti. Değerlilik, hem doğru düşünciyi hem de doğru eylemi gerektiriyordu ve bu metinler, inisiyasyona hazırlanan bir bireyi diskalifiye edecek eylem veya tutumları uzun uzadıya ortaya koyuyordu. Bu, müstakbel inisiyelerin kalplerine korku salmak ve onları kararlı kalmaya teşvik etmek için, ihlalcileri bekleyen cezaların açıklamasıyla birleştirilmiştir. Bununla birlikte, özellikle 3ps, tamamen günahsız bir tavır sergilemekten umudunu kesen okuyucuya umut verir: tövbe samimi olduğu ve kişi etik kurallara uyma çabalarında kararlı kaldığı sürece ikinci şanslar vardır. Bu iki metin ayrıca Jeuian geleneğinin ayrı ve benzersiz bir kolunu temsil eder. Özellikle, mevcut diğer Jeu metinlerinin hiçbirinde bulunmayan belirli Seth kavramlarının kozmolojisini ve daha az polemik içeren bir birleşimini paylaşıyorlar. Bu Sethian fikirlerin dahil edilmesi, ayrıca belirli kanonik Hristiyan metinlerine yapılan çok sayıda tanımlanabilir referanslar, giderek artan Hristiyan Gnostik dini-kültürel ortamı yansıtıyor olabilir. yazarlar varlığını sürdürdü ve bu yazarların çabaları senkretik uzlaşma girişimleriydi. Alternatif olarak, grubun geleneksel olarak polemik yoluyla üstesinden gelmeye çalıştığı Seth'lilerin mevcut popülerliğiyle başa çıkmak, burada okuyucuları tanıdık kavramların yeni ama daha az çatışmacı uyarlamalarıyla cezabetmek için farklı bir taktik olabilir. 3ps için en etkili metnin açıkça Yuhanna Apocryphon'u olması, mevcut kanıtlara göre Seth metinlerinin en önemlisi, çabaların bu rakip dini hareketlerdeki en yaygın popüler fikirlerden bazılarını uzlaştırmaya veya açıklamaya odaklandığını gösteriyor. Seth baskılarının ötesinde, Maniheizt etkisine dair devam eden ipuçları ve Mısır geçmişi, rekabetin açıkça görüldüğü bir bölgede çevredeki dini iklime devam eden adaptasyon fikrini desteklemektedir. bol. Bu iki metnin paylaştığı yeraltı dünyasının karmaşık kozmolojisi bile çok yönlü bir kültürel kuluçka alanını yansıtıyor; çünkü çeşitli bölgeler diğer dini kökenlerden koparılmış ve cehennem gibi cezaların bir karışımı halinde bir araya getirilmiş gibi görünüyor. Tüm Jeuian metinlerinde olduğu gibi burada da kozmoloji bilgisi önemli bir rol oynuyor. Bu kozmolojinin temel temsili unsurları, on üçüncü çağın bariz yokluğu veya aslında geri kalan çağların numaralandırılmasıdır; ve

--- SAYFA 197 ---

186 bölüm 2: Cezalandırma diyarlarının benzersiz hiyerarşisinin özeti: Amente, Kaos, Orta (□□□□) ve dış karanlık. Bu alemler, ruhun hayatta işlediği günahlara uyacak şekilde çeşitli kombinasyonlardaki ruhlar tarafından ziyaret edilir; 4psb öncelikle belirli günah türlerine dayalı olarak ruh yolculuğu kalıplarının listelenmesinden oluşur. Bunun tersine, 3ps'te Işık Hazinesi ve Orta (□□□□) sakinleri -Jeu, Melkisedek ve Işık Bakiresi- ruhun yargılanmasında ve taşınmasında önemli roller oynamaya gelirler; bu, özellikle yaşayan inananların ritüel eylemleri tarafından harekete geçirildiğinde günahkar ruhları haklı cezalarından kurtarmak açısından ifade edilir. Bu metin ayrıca Hazine'nin üzerindeki "uzaylar"ın dilini ve İlk Gizem ile Anlatılamaz'ın güçlü gizemlerini tanıtıyor; bu kavramlar 1/2ps'de kapsamlı bir şekilde geliştirilmiştir. Daha benzersiz faktörler arasında yukarıda belirtilen olası Sethian uyarlamaları yer alıyor: unutkanlığı gideren fincan veya ruhların dünyaya yeniden girmesi, Jaldabaoth ve onun 49 yardımcısının Kaosu yönetmesi ve yalnızca 3ps'te ruh, güç, sahte ruh, beden ve kaderi içeren karmaşık insan oluşumu sistemi. 3ps ayrıca din propagandası yapma konusundaki artan endişeyi vurguluyor, gizemleri yaymaya yönelik düzenlemelerin ana hatlarını çiziyor ve grubun katı yaşam tarzı gerekliliklerinde hata yapan ihlalcileri affediyor. Bazı ritüel kılavuzlarında bulunan -ruhsal gelişimlerinde önemli ölçüde ilerlemiş olanlar için olan- gizlilik dilinin aksine, bu daha hazırlık niteliğindeki metinde, kurtuluş, en azından temel Jeuian gizemleri yoluyla mümkün olduğu kadar çok insana yayılmalıydı. Bu metinlerin bağımsız bir Jeuian çevrede ortaya çıkmış olma ihtimaline rağmen, orijinal kompozisyonlarının mevcut Jeuian metinleri şemasındaki kronolojik yerleşimi hakkında hala varsayımlarda bulunulabilir: bunlar büyük olasılıkla Bölüm 1'deki metinlerden sonra ancak Bölüm 3'tekilerden önce yazılmıştı, 4psb muhtemelen 3ps'den önce yazılmıştı. 4psb, geleneksel Helenistik astroloji ve gezegensel doğaların fikirlerini 3ps ve 1/2ps tarafından reddedilen 4psa ile paylaşarak astrolojik olaylardan olumlu etkiler alma olasılığını sunar. 3ps, 1/2ps'de bulunan konu hakkındaki olumsuz duruşa uygun olarak bu pozitif gezegensel eylem potansiyelini ortadan kaldırır. Bununla birlikte, 3p, Jeu Kitaplarında bulunan tüm gizemlerin önemini kabul ederken, 1/2ps, bunlardan bazılarını inananlar için önemsiz veya gereksiz olarak marjinalleştirir. Farklı kozmoloji görüşlerine ve Sethian sisteminin bazı yönleriyle ilgili bariz özür dilemelerine rağmen, bu metinlerin Askew Kodeksine dahil edilmesi, büyük ihtimalle grubun, tek tek metinlerden herhangi birinin orijinal kompozisyonundan çok sonra, kodeksin derlendiği andaki durumunu yansıtır. Sonuç bölümünde daha ayrıntılı bir şekilde gösterileceği gibi, Askew Kodeksi, her metin için kasıtlı bir amaç doğrultusunda, yeni üyeler için bir giriş ve rehber olarak mantıksal bir sırayla bir araya getirilmiştir. Bu bağlamda bu metinlerdeki farklılıklar

--- SAYFA 198 ---

bölüm 2: özet 187 gösterim son derece bağdaştırıcı Jeuian derleyicileri için bir sorun teşkil etmez; hem önceki hem de sonraki metinler birbirlerinden biraz farklı kozmolojiler ve evrensel fizik kullanıyorlar; bu da astral bilime ilişkin değişen görüşleri ve dini imgelerin dışındaki uyarlamaları yansıtıyor. 4psb ve 3ps'in gösterdiği farklılıklara veya gelişmelere rağmen, benimsedikleri davranış kuralları ve yeni din değiştirenleri kararlı kalmaya teşvik etme birincil rolleri, bir bütün olarak Jeuian grubu için önemli faktörler olmaya devam ediyor. Önemli olan temel Jeuian unsurlarının tutarlı kalmasıdır: karakterlerin kadrosu ve dünyaüstü alemlerin temel biçimlendirici mitleri ve kurtuluş için gerekli olan vaftizler ve gizemler dizisi.

--- SAYFA 199 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 200 ---**

bölüm 3 Giriş Metinleri ve Mitler ‘:

--- SAYFA 201 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 202 ---**

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_011 bölüm 7 1/2 Pistis Sophia 1 Metne Giriş Mevcut Jeüian kompozisyonlarının en sonuncusu olan bu iki metin birlikte Askew Kodeksinin yaklaşık üçte ikisini oluşturur. Bunlar, elyazmasındaki ve aslında bir bütün olarak mevcut Jeüian metinleri arasında, içerik ve yapı açısından yakın bir bağlantı veya çağdaş bir kompozisyon varsayacak kadar birbirine yeterince yakın olan yegâne iki kitaptır - her ne kadar burada bile derlemelerinde birden fazla kaynağın kullanıldığına dair açık işaretler olsa da.1 Bunların bağlantısı, bilimde esas itibarıyla oybirliğiyle kabul edilmektedir. Bununla birlikte, bu metinlerde, Jeu Kitaplarında bulunan gizemlerin kozmik kurgusu ve tartışmasına ve ayrı bir kozmoloji ve söylem tarzıyla işleyen Pistis Sophia'nın düşüşü ve kurtuluşu mitinin açıklamasına yaklaşık olarak paralel olan başlangıç ve bitiş bölümleri arasında daha belirgin bir ayrım vardır. Bu bölüm, Pistis Sophia mitini hariç tutan materyale odaklanacaktır: 1ps 1-29[1-43] bölümler ve 2ps 83-101[184-255] bölümleri, mitten ayrılan ve metinlerin geri kalanının perspektifine geri dönen mitsel bölümlerdeki birkaç yan kısımla birlikte. Bu metinler, okuyucuya Jeüian sisteminin merkezinde yer alan ilahi alemlerin ve gizemlerin hiyerarşisini tanıtmayı amaçlamaktadır ve büyük olasılıkla Gnostik Hristiyanlığın diğer biçimlerine aşina olanlar tarafından okunması amaçlanmıştır. İlk kitap, dirilişten sonraki on bir yıllık öğretiden sonra bile, İsa'nın öğrencilerine yükseklere çıkmak için gerçekten ihtiyaç duyulan bilgiyi vermediğini açıklamaya hemen başlıyor. Bu, diğer Hristiyan gruplarının veya metinlerinin öğretilerinin eksik olduğu ve 1 2ps'nin sonu ile ilgili bazı tartışmalara dayandığı fikrini ortaya koymaktadır. Ch. 101[253-255] önceki metinden “Kurtarıcı Kitapların Bir Parçası” başlığıyla ayrılmıştır. Kayıp bir eserin sonu olduğu düşünülmüştür (G.R.S. Mead, PistisSophia, xxiii, 210); F. Legge bunun önceki belgelerden tamamen ayrı olduğunu söylemekten kaçınır ve bu nedenle onu basitçe "eklenmiş bir parça" olarak adlandırır (Pistis Sophia'ya giriş, xv) ve H.C. Puech bunu “bağımsız bir parça” olarak adlandırıyor (“The Pistis Sophia,” 362). Ancak C. Schmidt sonuçta başlığın yanlış yerleştirildiğini ve Bölüm'ün sonuna ait olduğunu düşünüyor. 101 (ms'de 234), dolayısıyla bölümü 2ps'nin parçası olarak kabul ediyoruz (Pistis Sophia: Ein gnostisches Originalwerk, 31, 252 n.1). Mevcut çalışma için bu ikinci yorum kabul edilmektedir.

--- SAYFA 203 ---

192 bölüm 7 yetersiz bilgi. Gerçek bilgi için gerekli olan unsurların bir dizi listesi, yine 2Jeu'da bulunan (ve diğer Jeuian metinlerinde doğrudan veya dolaylı olarak önerilen) gizemler veya rütbelere listelerine paralel olarak verilmiştir. Bu öğelere atıfta bulunuluyor ancak açıklanmıyor; Jeuian öğretileriyle ilgilenenler için bir giriş kitabı olarak bu tür önemli bilgiler sağlanmıyor ve bu bilgilere erişim, grubun ilkelerine bağlılık yoluyla kazanılmalıdır. Muhtemelen Jeu Kitaplarının bu gizemlerin ayrıntılarını içerdiği düşünülüyordu; içeriğinin bir kısmının eskimiş olduğu düşünülse de, ışığın üç bölümünün tüm gizemlerini içerdikleri söylenir (2ps 99[246-247]). 1/2ps aynı zamanda her şeyin neden var olduğunu bildiğini iddia eden ve ayrıca basit olduğunu iddia eden Anlatılamaz'ın bir gizemini vurgular: "Tüm dünyadan ve içindeki her şeyden vazgeçip kendilerini tanrılığa teslim edecek herkes için bu gizem onlar için Işık Krallığının tüm gizemlerinden daha kolaydır ve hepsinden daha başarılı bir şekilde anlaşılır ve hepsinden daha hafiftir" (2ps 95[219]). O halde, yeni ve deneyimsiz okuyucuya bu metinler, diğer dinlerin eksik veya yanlış öğretileri olmasına rağmen, İsa'nın daha sonra müritlerine ayırdığı daha yüksek bilgiye yalnızca bu grubun sahip olduğunu ve bu bilginin Işık Krallığında bir yere ulaşmak için gerekli olduğunu göstermeye çalışmaktadır. Ayrıca okuyuculara, bu gizemlerin göz korkutucu ya da bunaltıcı gelse de, gerçekten sadık olanlar için ustalaşmanın kolay olduğu konusunda da güvence veriyorlar. Burada astral alemler özellikle olumsuz bir rol üstleniyor; kaderin yöneticileri ışıktan gelen bir saldırının özel hedefi oluyor. Dünyayı doğası gereği olumsuz görmeyen ve ölüm sonrası yolculuk için karmaşık talimatları tercih eden bir Mısır kökenli olan grubun kültürel ve dini ortamı, bazı Gnostik mezhepler tarafından benimsenen maddi dünyanın reddedilmesine doğru eğilim göstererek değişmiş görünüyor. Bununla birlikte, bu retorik değişime rağmen, daha önceki Jeu Kitapları tarafından benimsenen kozmoloji ve gizem türlerinin yüzeyin hemen altında kaldığına dair işaretler var. Belki de maddiliğin reddedilmesi yönündeki yeni öneriye ve Tarifsiz'in gizeminin devreye girmesine rağmen, daha önceki gizemlerin buna eşlik eden terk edilmesi ilk başta hayal edilebileceği kadar tam değildir. Görünüşe göre grup, giderek artan bir şekilde kurtarıcı bir figür olarak İsa'ya yönelen ve dünyevi kaygılara karşı çıkan bir kültürel çevreye uyum sağlamaya çalışıyordu. Geçmişte hüküm süren ritüeller tamamen kaybolmamış veya unutulmamış, ancak en azından bazı inisiye sınıfları için önemi azaltılmıştır.

--- SAYFA 204 ---

1/2 pistis sophia 193 2 Kozmoloji 2.1 Tarif Edilemez ve İlk Gizemin Mekanları Her ne kadar Tarif edilemez/İlk Gizem terminolojisi 3ps'de tanıtılmış olsa da, bu alanlar 1/2ps'de çok daha fazla detaylandırılmıştır. El yazmasının ilk sayfası, dirilmiş İsa tarafından öğretilişinin on birinci yılında havarilerin aldıkları gizemlerin kapsamını tartışıyor: O, onlara yalnızca ilk kutsal törendeki yerlere ve perdenin içindeki, birinci kutsallık içindeki, dışarıdaki ve alttaki 24. gizem olan İlk Gizemin yerlerine kadar öğretmişti; bunlar, tüm gizemlerden önce gelen İlk Gizemin ikinci boşluğunda yer alır. 1ps 1[1] İlk kitabın başındaki birkaç referans neredeyse tamamen içeriden dışarıya doğru 24. gizemle ve bu 24 gizemin Birinci Gizemin ikinci alanındaki konumuyla bağlantılıdır (1ps 1[1], 2[5], 6[9], 7[10]). Geri kalan referans 1 sayfa 10'dadır[18], burada İsa'nın giysilerinden birine "ilk gizemlerin iki alanının saflarında yer alan tüm yayılımlar ve sonbahar gizemlerinin adının tüm ihtisamı" atfedilir. Bu pasaj, İlk Gizem'in uzaylarının aynı zamanda gökkubbeden yukarıya doğru evrenin tüm alt bölgelerini de içerdiğini açıklığa kavuşturmak için devam ediyor - yalnızca daha üstün olan Tarifsiz'in uzaylarının safları ve yayılımları hariç. 2ps'de bu alanlar daha ayrıntılı olarak araştırılır. Önemli referanslardan ilki, İsa'nın öğrencilerini "İlk Gizem'in üç alanına, yalnızca Tarif Edilemez uzayının yerleri hariç" götüreceğini belirtir (2ps 84[187]). Bu, İlk Gizem'in üç mekana sahip olduğunu, ancak bu alanlardan birinin Tarifsiz'in mekanı olduğunu veya onu içerdiğini gösteriyor. Üstelik bu mekanların içinde birden fazla yer var. Bu açıklamanın hemen ardından İsa onları götüreceği yerlerin ana hatlarını çizmeye başlar; bunlar Heimarmene ile başlar, sonra çağlar, Orta (□□□□), sağın yeri, Işık Hazinesi ve miraslar. Bu bölgelerin tamamının, 1ps 10'daki pasaja uygun olarak Birinci Gizem'in mekanlarıyla ilişkili olduğu görülmektedir[18]. 2ps 91'de [205-208] kafa karışıklığı belirgin olmaya başlıyor. Burada, bir ruhun, aldığı gizemlerin düzeyine bağlı olarak tam olarak ne kadar uzağa seyahat etmesine izin verildiğine ilişkin bir tartışmada, mekanların hiyerarşisine ilişkin karmaşık bir açıklama ortaya çıkıyor. Verilen en düşük seviye, gizemleri ruha kendisinin altındaki tüm seviyelere gitme yetkisini veren ilk kutsal seviyedir, üçüncü seviyeninkiler

--- SAYFA 205 ---

194 bölüm 7 İlk Gizem'in gizemlerinin altındaki boşluk - ya da tüm maddi alemlerin ve muhtemelen Orta (□□□□□) ya da Hazine'ye kadar. Bunu, dışarıdaki ilk mekanın başı olan İlk Gizem'in dışarıdan 24. gizemi takip etmektedir. Daha sonra 24 gizemin seviyelerinin geri kalan gizemlerinin yanı sıra diğer seviyelerin ve uzayların gizemleri gelir. İlk Gizem'in 24 gizeminin doğası ve dağılımı ve aslında üç alanın çeşitli düzeylere göre konumlandırılması, birçok tartışma ve tartışmanın kaynağı olmuştur. Schmidt, Köstlin'in analizine ilişkin tartışmasında ve bu pasajı daha sonra 1ps'ten gelen başka bir sorunlu pasaj ve referanslarla uzlaştırma girişiminde bu sorunlarla mücadele eder.² İlk olarak şunu söylüyor: Üçüncü mekanın sıralarının birinci yönetmeliğin altında yer alması imkansızdır çünkü kendisi de üçüncü mekanın saflarına aittir. Aslında o, metnin bu noktada hatalı olduğuna inanıyor ve bunu metnin bozulmasına veya yazarın kafa karışıklığına atfediyor. Dahası, Birinci Gizemin 24 gizeminin dağılımını, buradaki üçüncü boşlukta ve 1ps'nin başlangıcındaki ikinci boşlukta görünen görünümüleriyle uzlaştırmaya çalışırken çıkmaza giriyor. Metinlerin kafa karıştırıcı doğası ve birbirleriyle ilişkileri nedeniyle verdiği sonuçlar anlaşılır bir şekilde geçicidir. Burada önerilecek yorum, her ne kadar geçici olsa da, yazarın kendi kozmolojisini tanımlarken hata yaptığı varsayımını ortadan kaldırma avantajına sahiptir. İlk olarak, bu üç alanın numaralandırılmasındaki esnekliğe dikkat etmek önemlidir. Tarif Edilemez'in bir mekânı ve İlk Gizem'in iki mekânı olduğuna dair genel bir varsayım vardır - ancak bazı örtüşmeler vardır ve genellikle Tarif Edilemez'in mekânı ile ilişkilendirilen İlk Gizem'in üçüncü bir mekânından ara sıra söz edilir (2ps 84[187], 91[207]).³ Bu mekânlar içeriden dışarıya doğru ya da dışarıdan içeriye doğru numaralandırılabilir. Dolayısıyla içeriden üçüncü mekan aynı zamanda dışarıdan da birinci mekandır. Dahası, aynı prensip Birinci Gizemin iki mekânı için de geçerlidir: Birinci Gizemin ilk alanı aslında içeriden veya dışarıdan ikinci mekandır, oysa İlk Gizemin ikinci alanı aynı zamanda dışarıdan ilk mekan olabilir.⁴ Bu durumda, İlk Gizemin 24 gizemi dışarıdan birinci mekanda yer alır, aynı zamanda üçüncü mekan (içeriden) olarak da adlandırılır ve ayrıca Birinci Gizemin ikinci mekânı olarak da bilinir - her durumda en düşük seviye 2 C. Schmidt, *Gnostische Schriften in koptischer Sprache*, 356-359. 3 2ps 91[206] aynı zamanda İlk Gizem'in 24 gizemini yöneten kişinin üzerindeki tüm rütbelerin "Açıklanamayan uzayın safları" olduğunu ileri sürer. 4 Bu değişen terminoloji zaman zaman ortaya çıkar ancak en açık şekilde 2. sayfa 99'da[245-246] açıklanmaktadır.

--- SAYFA 206 ---

Bu üç en yüksek seviyeden veya mekandan 1/2 pistis sophia 195. Bağlama bağlı olarak bu alan birinci, ikinci veya üçüncü alan olarak adlandırılabilir. Ayrıca 1ps 1'de Schmidt'in sorunlu bulduğu ifade de açıklanıyor: Orada Birinci Gizem'in yerleri 1. Nizam içinde, 1. Nizam ise dışarı ve altı 24. Gizem'dir. 2ps 91[205]'te, birinci emrin gizemlerine sahip olmak kişiye onun altındaki üçüncü alanın saflarını ziyaret etme gücü verir - ancak bu bahsedilen en düşük rütbedir, diğer rütbelere önemsiz kabul edilir. "İlk emir" ve içeriden gelen son veya 24'üncü gizem olarak çifte görevi korunabilir ve yüksek rütbelere her zaman alttakilerin "içinde" olduğundan, İlk Gizemin geri kalan yerlerinin onun içinde yer alması mantıklıdır. Dışarıdaki ilk boşluğun (veya üçüncü boşluğun) başı dışarıdan 24. gizemdir, dolayısıyla onu içeriden ilk veya 24 gizemin en yükseği yapar. "24 gizemin saflarındaki gizemleri" ve "üçüncü boşluktaki İlk Gizemin saflarının gizemlerini" alanlar, yalnızca içeriden birinci emir/24'üncü gizem ile dışarıdan en yüksek/24'üncü gizem arasındaki skalada yer alırlar, bunların hepsi Birinci Gizemin 24 gizemini oluşturmak için birleşir. Yukarıda belirtildiği gibi Schmid, üçüncü mekanın tüm rütbelere erişim sağlayan ilk yönetmelik hakkındaki ifadenin "eine Ungenauigkeit des Verfassers oder Verberbnis des Textes"e atfedilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.5 Bununla birlikte, metnin kendisi daha sonra "ışığın bu üç bölümünün [burada üç mekanla bağlantılı olan] gizemlerinin son derece çok sayıda olduğunu" belirtir (2ps). 99[246]) ve aslında kozmoloji ve soteriolojideki gelişmelerin ve bu cildin başka yerlerinde tartışılan daha önceki gizemlerin düzene sokulmasının bir sonucu olarak bunların hepsi gerekli değildir. Yukarıda evrenin tüm alt bölgelerinin Birinci Gizem uzayına dahil olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle, İlk Gizemin 24 gizeminden en alttakinin (ilk kutsal tören) alıcısına kendi alanının tüm alt derecelerine ve bölgelerine erişim hakkı vereceğine ve aslında bu rütbelerin çok sayıda olduğuna inanmak son derece mantıklı olacaktır. Mekanlar ve bunlarla ilgili gizemler hakkında daha fazla tartışma var; belki de en önemli bilgi, her uzayın gizemlerinin türleri ve bu uzaylarda neyin seyahat etmesi beklendiğiyle ilgilidir: dışarıdan ilk uzayın gizli işaretleri, cevapları ve gerekli savunmaları vardır, ancak geri kalan ikisinde yoktur (2ps 98[242-244], 99[245-247], 101[254-255]). Bu konu aşağıda daha detaylı tartışılacaktır. 5 C. Schmidt, Gnostische Schriften in koptischer Sprache, 357.

--- SAYFA 207 ---

196 bölüm 7 tablo 7.1 Tarifsizin gizemi bilgisi (2ps 95[220-226]) 5 yardımcı 24 sayısız övgü şarkıcısı Işıkların Büyük Işığı İlk üç-ruhlu olanın 24 gizemi/uzayı İlk kutsal tören (yedi gizeme bölünmüş) İkinci üçlü-ruhlu olanın 24 gizemi Yarıkların büyük ışığı 24 gizemi/uzayı üçüncü üç ruhlu Birinci Gizem (dışarıdan 24. sır) Birinci üç ruhlu olanın 5 ağacı 12 hareketsiz ikinci üç ruhlu olanın 5 ağacı Sarsılmaz olanlar Üçüncü üç ruhlu olanın 5 ağacı Düşünülemez olanlar □□□□□□□□□□(pl) ilk üç ruhlu olanın 12 işaretli olan □□□□□□□□□□(pl) ikinci üç-ruhlu olanın Açıklanmayan olanlar □□□□□□□□□□(pl) üçüncü üç-ruhlu olanın Dipsiz olanlar Aşağıdan ilk üç-ruhlu olan Söylenemez olanların 12 sırası İkinci üç-ruhlu olan Ölümsüz olanlar Yukarıdan ilk üç-ruhlu olan Sonsuz olanlar 12. üçlü-öncesi-ruhlu olan 12 anlaşılabilir Mekanların ve içeriklerinin bu genel taslağının istisnası ve belki de "en yüksek ışık dünyası" hakkındaki pasajların en sorunlu olanı 2. sayfa 95'te[220-226] bulunur. Burada Tarifsiz'in gizemine ilişkin bilgi ana hatlarıyla verilmektedir (Tablo 7.1). Bu yüksek varlıkların veya rütbelerin çoğunun "babasızlara" yayıldığı varsayım ve başka yerlere göre çok daha karmaşık bir gelişim çizgisi sunar. Bu pasaj, Pistis Sofya'nın tamamında babasızların anıldığı tek yerdir. Varoluşun en yüksek alemlerinin gelişiminde bu kadar önemli bir role sahip olan varlıkların bu kadar az ilgi görmesi tuhaftır. Üçlü ruhlu olanların ve ilk yönetmeliğin yerleştirilmesi ve bölünmesi de metnin geri kalanıyla çalışmaktadır. İçeriğinin kitabın geri kalanıyla çatıştığını ve benzersiz olduğunu söylemek yeterli. Başka bir kaynaktan gelen garip bir fikir eklemesi gibi görünüyor ve yazar/derleyici açısından kafa karışıklığına atfedilmesi gereken bir bölüm varsa, bunun muhtemel bir aday olduğu görülüyor. Özetle, bu üç mekan aslında maddi alemlerden Tarifsiz'in mekanlarındaki zirveye kadar varoluşun tamamı için farklı terminolojiye sahip gibi görünüyor. Bu terimleri kullanan spekülasyonlar nispeten geç bir gelişmeydi; gerçekte yalnızca 3ps'te başlıyor ve 1/2ps'de çiçek açıyor. Bununla birlikte, bu terimlerin tanıtılması, yazarların kozmolojik spekülasyonlarında yüzeyde görüldüğü veya bilim adamlarının bu noktaya kadar varsayıldığı kadar dramatik bir değişiklik anlamına gelmez. En yüksek seviyeyi sağlıyorlar

--- SAYFA 208 ---

1/2 pistis sophia 197 gizemleri ve mirasın çeşitli kademelerine erişim; Ancak daha yakından analiz, bu kavramların ve yapılarının tüm eski metinlerde Işık Hazinesi'ni çevreleyen dile ne kadar yakından bağlı olduğunu gösterecektir. 2.2 Işık Hazinesi İlk bakışta, 1/2ps'lik Işık Hazinesi, mirasların yerinin altında veya altındaymış gibi görünebilir (2ps 84[189], 86[198]). Ancak ileride gösterileceği gibi, Hazine burada bile mirasların yeri veya İlk Gizemin/Anlatılamaz'ın mekanlarıyla yakından bağlantılıdır. İlk kutsal tören, İlk Gizemin 24 gizeminin (1ps 1[1]) en dışta olanı olmasının yanı sıra, aynı zamanda ışığın miraslarına karşı da en dıştaki engeldir (2ps 86[198]). Dolayısıyla birinci yönetmelikteki üç boşluğun yerleri mirasların yerini ifade etmelidir. Birinci kutsal törene giren ruh, "ışığın mirasına, gizemlerinin bulunduğu yere kadar gitmeye" devam eder (2ps 86[198]); öyle görünüyor ki, İlk Gizem'in çeşitli gizemleri bu alanların içindeki yerlere karşılık geliyor. Daha sonra Tarifsiz'in gizemleri tartışılır: Tek bir gizeme sahibim, ancak bu gizem üç gizemi tek bir gizem haline getirir, ancak her birinin türü farklıdır. Ve ayrıca beş gizemi de bir yapar, ancak her birinin türü farklıdır, böylece bu beş gizem, ışığın mirasları içindeki krallığın gizeminde birbirine eşittir... Ve onların krallığı, İlk Gizemin on iki gizeminin tüm krallığının toplamından daha üstün ve daha yüksektir... 2ps 98[238]6 Hiyerarşi ayrıca 2ps 99[245]'te kurulmuştur: İlk Gizemin on ikinci gizemi, Anlatılamaz'ın beş gizemini alanlardan daha aşağıdır ve bunlar, Anlatılamaz'ın üç gizemini alanlardan daha aşağıdır ve hepsi de, Anlatılamaz'ın tek gizemini alanlardan daha aşağıdır (12<5<3<1). Tüm bu gizemler aynı genel yapıya atıfta bulunuyor gibi görünüyor, ancak farklı ana hatları ve bölümleri var; her şeyi kapsayan bilgi, daha çok sayıda ancak daha düşük yorumlardan daha üstün. 6 Ayrıca bkz. 2. sayfa 98[242].

--- SAYFA 209 ---

198 bölüm 7 Ayrıca, bu üç alan aynı zamanda son derece çok sayıda üç bölüme sahip olan Işık Krallığı olarak da anılır (2ps 99[246-247]).7 Bu aynı zamanda büyük gizemlerin yanı sıra "alt düzeydeki gizemleri" de içeren Jeu Kitaplarından da söz edilen noktadır.8 En dıştaki uzayın tüm sonsuzlukları ve daha aşağıları içerdiği tespit edilmiştir. bölümleri arasında alt düzey gizemlerin varlığını açıklayan krallıklar; gerçekten de 2 Jeu çağların gizemlerini sunuyor. İsa, "büyük gizemleri", size vereceğim ve size tüm kalıpları ve tüm türleri ve şifreleri ve dışarıdan ilk uzay olan son uzayın mühürleri ile söyleyeceğim gizemlerin başları olarak tanımlıyor. Ve size o uzayın cevaplarını, savunmalarını ve gizli işaretlerini anlatacağım. Öte yandan, içerideki ikinci alan hiçbir yanıt, savunmaya, gizli işarete, şifreye ya da mühüre sahip değildir, ancak yalnızca tür ve kalıplara sahiptir. 2ps 99[247] Bu kesinlikle 1 Jeu'nun içeriğine işaret ediyor gibi görünüyor; hazinelerin türleri, şifreleri, mühürleri ve adları/savunmalarının ayrıntılı ana hatlarıyla ve her hazinenin bir takım "kafalara" sahip olması. Metnin bozulmasından dolayı sadece en dıştaki hazinelerin şifrelere, mühürlere ve savunmalara sahip olduğunu biliyoruz; En içtekiler için kesin olarak kalan tek şey kalıpları ve karakterleridir. İç hazinelere ilişkin yükseliş bilgilerinin farklı olması muhtemeldir.9 Üstelik gizemlerin/uzayların karmaşık bölümü de 1 Jeu'ya yansıyor. Altmış hazine beş "dereceye" (□□□□□) bölünmüştür: "Babalığın iki kademesi vardır, biri ortada ve ikisi dışarıdadır" (1 Jeu b1(39),15-16). Dolayısıyla, bu beş rütbe aynı zamanda dışarının üç kümesi olarak da görülür, 7 2 Jeu ayrıca vaftizlerin her birinin "Işık Krallığının mirası dahilinde" numaralandırıldığını belirtir (2 Jeu b24(62),9-10; b27(65),3-4; b28(66),22-23). Bu dil, 4psa vaftiz anlatımında biraz değiştirilerek öğrencilerin "Işık Hazinesinin Babası olan Babamın Krallığı içinde" (4psa 142[371]) numaralandırılmasına neden olur. 8 H.-M. Schenke, Jeu Kitaplarının aynı zamanda Işık Krallığı'nın bölümlerini de içerdiğini belirten pasajın silinmesi gerektiğini öne sürüyor ("Vorwort", xxxii, C. Schmidt, Koptisch-gnostische Schriften, Cilt 1: Die Pistis Sophia. Die beiden Bücher des Jeû. Unbekanntes altgnostisches Werk 4., um das Vorwort erweiterte Auflage) herausgegeben von Hans-Martin Schenke (1905; revize edilmiş 4. baskı Berlin: Akademie-Verlag, 1981),xvi-xxxiv); ancak bu pasaj metnin şemasına uygundur. 9 Ayrıca aşağıdaki Bölüm 7.4.3'e bakınız.

--- SAYFA 212 ---

1/2 pistis sophia 201 Özetle, Işık Hazinesi (veya Hazine), bu metinlerde kişinin ulaşabileceği en yüksek alemleri temsil eder. Onunla ilgili isimler, gizemler ve ritüeller, bu metinleri kullanan grup için son derece önemlidir; 1 Jeu, yalnızca bir perdenin ardından ima edilen gizemleri 1/2ps'de tam olarak sunuyor. İlk Gizem ve Tarifsiz'deki boşlukların diline rağmen, Hazine'nin üstlendiği rol aynı kalır ve bu daha sonraki metinlerde bile Hazine ile ilişkilendirilen varlıklar İsa'nın arkadaşları ve en yüksek rütbeli kişilerdir. Gizemlerinin belirsizlikle örtülmesinin nedeni, bu son metinlerin, gelecek gizemleri vaat ederek, ancak çok fazla açığa çıkarmadan, daha yeni inisiyellere yönelik olması olabilir. Sonuçta, bu grubun inisiyesi veya takipçisi için hala en önemli unsur olan gizemler, iyi bir ahlaki/etik yaşamla birleşmişti. 2.3 Hakkın Yeri Önceki tüm metinlerde, hakkın yeri ve Işık Hazinesi aynı alem için birbirinin yerine kullanılabilen terimlerdi; yalnızca 1/2ps'de aralarında belirgin ayrım işaretleri vardır. 1ps'de sağın yerine sadece birkaç referans vardır, bunlardan ikisi İyi Sabaoth'la ilgilidir (1ps 8[14], 18[28]). Geriye kalan örnek, İsa'nın ikinci yücelik giysisinin içindekilerin bir listesindedir: En üstte Birinci Gizemin boşluklarıyla başlar, Işık Hazinesi'nin saflarına doğru ilerleyerek aşağıya doğru ilerler. Hazine bölgelerinin dış sınırı olan Işık Hazinesi'nin üç kapısından sonra, "<sağdakilerin> ve Ortadakilerin hepsinin isminin tüm ihtişamına sahip olduğunu" söyler (1ps 10[18-19]). Sağdakiler artık açıkça Hazine kapısının dışındalar. İyi Sabaoth'un Hazine dışındaki yeni konumuyla sağdaki yerle devam eden ilişkisi, onun oraya yerleştirilmesi konusunda bazı çıkarımlar taşıyabilir. O, arkonlardan gelen bir ruhun yerine İsa'nın dünyevi formunda ikamet eden "güç" sağlar. Bu "güç" daha sonra gösterilecektir, Barbelo'dan gelen maddi beden ve İlk Gizem'den gelen ruhla iç içe geçmiştir. 14 Onun Birinci Gizem/Işık Hazinesi'nin alanlarının altında, ancak solun çağlarının üstünde bir orta alemdeki konumu, temel malzeme ile yüksek alemlerin saf ruhu arasında uzanan bir güç üretir. Maddi, ruh ve ruhun üçlü bölümü kesinlikle belirli Hristiyan Gnostik gruplarında tanıdık bir şeydir, ancak burada erken Jeuian kozmolojik yapısını yansıtır olabilir; Bir sonraki bölümde Pistis Sophia mitinin, standart Jeuian sisteminden ayrı, farklı bir kozmoloji kullanarak işlediğini göreceğiz. 14 Bkz. Bölüm 7.4.2.

--- SAYFA 213 ---

202 bölüm 7, aşağıdaki Bölüm 7.4.2'de daha ayrıntılı olarak tartışılacaktır. Şimdilik, Kurtarıcı'nın, en yüksek tanrının altındaki "ilahi" bir figürden, yani tipik insanoğlundan daha yüksek veya daha güçlü bir ruhtan ruh almasının, burada sağdaki bir varlıktan geldiğini belirtmek yeterlidir. 2ps'de sağdakilerin yeri daha fazla dikkat çekiyor çünkü kozmik üstü alemlerin ortaya çıkarılmasına daha fazla odaklanılıyor. Sağın yerinin Hazine'den ayrılması burada daha da belirgindir, İsa'nın belirttiği gibi, sizi Işığın Hazinesi olan Işık Ülkesine götürdüğümde ve içinde bulundukları ihtişamı gördüğünüzde, sağdakilerin yeri, insanlığın dünyasında öğle vaktindeki ışık gibi, ancak güneş olmadan karşınızda sayılacaktır. Ve sağdakilerin yerine baktığınızda, Işık Hazinesi'nin ondan çok uzak olması nedeniyle önünüzde bir toz zerresi kadar olacaktır. 2ps 84[189] Bu, öğrencilerin seyahat edeceği diyarların listesinin ortasında gelir. Soldaki tüm alemlerde, bir sonraki seviyeden bakıldığında her seviye "karanlıkların karanlığı" olarak görünür. Sağdakilerin yeri, aşağıdaki Işık Hazinesi aleminden bakıldığında sadece "insanlık dünyasında öğle vaktinde ışık olarak, ancak güneş olmadan" görünür. Ve Miraslar açısından bakıldığında Işık Hazinesi, dünyadaki güneşin ışığı kadar parlak görünür. Böylece Hazine ile sağdakilerin yeri arasında belirgin bir ayrım olduğunu, ancak soldakilerin aksine her birinin en azından bir miktar aydınlığa sahip olduğunu görüyoruz. Schmidt, hem sağın hem de Midst'in yerini neredeyse Işık Hazinesi ile aynı seviyede görüyor. 15 Ancak bu görüş, kozmolojideki değişimleri ve Jeuian metinlerinin her biri arasındaki çeşitli varlıkların rollerini hesaba katmıyor. Dolayısıyla, ilk kitaplarda hakkın yeri neredeyse Hazine'ye eşitmiş gibi görünürken, hakkın yeri aslında Hazine'nin kendisidir; sonraki metinlerde bu eşdeğerlik, bölgeler ayrıldıkça buharlaşır ve sağdaki yer, "Işık Hazinesi'nin ondan çok uzak olmasının bir sonucu olarak, önünüzde bir toz zerresi büyüklüğüne dönüşür" (2ps 84[189]; yukarıya bakınız). 15 C. Schmidt, Gnostische Schriften in koptischer Sprache, 371.

--- SAYFA 214 ---

1/2 pistis sophia 203 Işık Hazinesi'nin bölünmesi ve sağdaki yerin ötesinde, bölünme sırasında hem Jeu hem de Melkisedek'in iki bölgenin alt kısmına kaydırılması dikkat çekicidir. Bu, ışığın mirasındaki İlk Gizemin gizemlerine bağlı olan beş ağaçtan köken almasına rağmen böyledir (2ps 86[191-196]). İlk Gizem onların ve diğer dört kişinin (Büyük İyi Sabaoth dahil) “arhonların çağlarından, dünyadan ve onların içindeki tüm ırklardan gelen yüce ışığın bir araya toplanmasının organizasyonu için” doğru olanların yerinde olmalarına neden olur (2ps 86[195]). Bu onların önceki metinlerdeki rolleriyle uyumludur - Jeu çoğunlukla evrenin organizasyonu ve maddi alemleri aynı hizada tutmakla ilişkilendirilirken, Melkisedek'in görevi öncelikle arkonlardan ve dünyadan ışık toplamaktır. Maddi alemlerin ilk organizasyonunda Jeu'nun rolü özellikle 1ps'te (15[25], 21[31], 25[34]) kabul edilmektedir, çünkü 4psa ve m.ö. Frag 1'de oluşturulmuştur; ve Melchisedek açıkça Işığın Alıcısı olarak görünür, arkonların elinden geldiğince gücünü arındırır, bu arıtılmış ışığı alıp Işık Hazinesine taşır (1ps 25[34-35], 26[36]). Bu nedenle işleri temelde değişmedi, ancak operasyon tabanları sağ/Hazine ayrımının yerine alt bölgeye yerleştirildi. Ancak bu düşük yerleşim geçicidir. Çağın sonunda Hazinelerin on iki kurtarıcısı, İlk Gizemin on iki gizeminin başkanları olarak yerlerini alacaklar. Şimdi sağ taraftaki görevlerini yerine getiren Jeu, Melchisedek ve beş ağaçtan diğer liderlere, İlk Gizemin on iki gizeminin bölgelerinin en yükseği olan “Işık Hazinesinin ilk sesinin ilk kurtarıcısıyla birlikte kral kardeşler” (2ps 86[195]) olarak gelecek pozisyonları vaat ediliyor. Orada ayrıca Işık Bakiresi, Ortanın Büyük Hegumen'i (□□□□) ve onun on iki hizmetçisiyle birlikte yönetecekler. Bu varlıklar, bir işlevi yerine getirmek için ilahi emirle alt alemlerdedirler, ancak sonuçta onlar yükseklerdeki yöneticiler olacaklardır. 2.4 Orta (□□□□) 1ps'de, □□□□, arkontik ruhlar yerine öğrencilerin ve Vaftizci Yahya'nın bedenlerinde yaşayan göksel güçlerin kaynağı olarak en önemlisidir (1ps 7[12], 8[14]). Bu güçler, Küçük İyi Jao'dan¹⁶ (Vaftizci Yahya için) ve Işık Hazinesi'nin on iki kurtarıcısından¹⁶ kaynaklanır; başka türlü bilinmeyen bir figür. Büyük Jao (İyi), bu cildin başka yerlerinde iki kez ortaya çıkıyor, her ikisi de □□□□ ile bağlantılı ve bir kez de 2Jeu'da Hazine bölgelerinin bir sakini olarak - her durumda olumlu bir role sahip. Ancak metinde “Büyük Jao” isminin aslında çağların arkonlarından birinin adı olduğu belirtiliyor ve

--- SAYFA 215 ---

204 7. bölüm, İsa'nın       'de bulunan on iki "sunucudan (          )" aldığı bölüm. Dahası, 2ps'te bu on iki sunucu aynı zamanda Büyük Jao'nun sunucuları olarak da nitelendirilir (2ps 86[196]), böylece önemli insan figürlerinin tüm güçlerinin şu veya bu şekilde        'deki bir Jao figürü aracılığıyla filtrelenmesi sağlanır. Kurtarıcıların Hazine ile olan birlikteliğine rağmen, on iki kurtarıcının güçlerinin         aracılığıyla gelmesiyle, İsa'nın kendi "gücü" sağdakilerin daha yüksek bir yerindeki Büyük Sabaoth'tan kaynaklandığı için her açıdan, hatta bedenlen üstünlüğü korunur.   yle görünüyor ki, Hazine'nin on iki kurtarıcısından oluşan bir gelenek, insanlığın geri kalanıyla karşılaştırıldığında on iki havarinin üstün doğası geleneğine (burada kadın havarilerin genellikle on ikilere eşit veya üstün olduğu gösterilmesine rağmen) uydurulacak şekilde yapılıyor, İsa'nın hepsine olan nihai üstünlüğüne halel getirilmiyor. Bu kavramlar, müritlerin de diğer herkes gibi arkonların kötülüğüne eşit derecede ba  lı olduğu ve bu nedenle insanlığın geri kalanıyla aynı gizemlere ve arınmalara ihtiyaç duyduğu daha önceki metinlerde yoktur.¹⁷ 1/2ps'deki        'ye yapılan referansların geri kalanı kozmolojik düzey listelerindedir, bu da onun on üçüncü   a   ile son zamanların yerleri arasındaki konumunu güçlendirir. doğru.¹⁸ Bu         figürünü alan insanın üstünlüğü, bazı arkonlar tarafından basitçe bu isimle anılır (2ps 86[196]). H. Odeberg (3Enoch or the Greek Book of Enoch [Cambridge: Cambridge University Press, 1928], Ek ii, 188-192) ve P. Alexander ("3 [Hebrew Apocalypse of] Enoch: A New Translation and Introduction," 238, The Old Testament Pseudepigrapha, Cilt 1: Apocalyptic Literatür ve Testaments, J.H. Charlesworth, ed. (London: Darton, Longman & Todd, 1983], 223-315) bu başlıkların belirli Merkabah metinlerinde bulunan "daha büyük yhwh" ve "daha az yhwh"ye karşılık gelebileceğine inanmaktadır. Eğer bunların kökeni buysa, kesinlikle dolaylıdır, çünkü buradaki konumları bu Merkabah karşılıklarından çok farklıdır ve isimlerin de görünüşe göre arkontik   a  r  şımaları vardır. F. Legge, "İyi Küçük Jao" unvanının bir yazım hatası olduğuna inanıyor ve bu rakamı Büyük Jao (İyi) ile birleştiriyor. (Bkz. F. Legge, Forerunners and Rivals of Christian Being Studies in Religious History from 330b.c. to 330a.d., Cilt 2 (Cambridge: Cambridge University Press, 1915), 149 ve n.3). Büyük ve Küçük Jao'nun aynı figür olmasının ama  lanıp amaçlanmadığı mevcut tartışma için önemli değil çünkü her ikisinin de        'den kaynaklandığı ve olumlu roller oynadığı söyleniyor. ¹⁷ Bkz. 3. sayfa 131-132[337-339], burada İsa ve Meryem (Magdalene), İsa'nın   u sözlerinin gerçek anlamını açıklamaktadır: "Annesini babasını bırakıp gelip beni takip etmeyen, bana layık değildir." Bu, dünyevi baba ve anneye değil, günahkâr ruhu veya sahte ruhu sağlayan arkontik "ebeveynlere", yani hem öğrencilere hem de insanlığın geri kalanına atıfta bulunur. Ancak, not 1 Jeu c6(10),7-11 ve b6(44),25-b7(45),2, burada Hazine yetkilerinin de müritlerin bir parçası haline geldiğini ima eder. ¹⁸ 1sn 10[18-19]; 2sn 84[188], 86[197-198], 93[216], 96[231], 100[248-249, 252].

--- SAYFA 218 ---

1/2 pistis sophia 207 lious'un yanı sıra İsa'nın aktif olarak erkeklerin dünyasındaki güçlerini yok etmeye gittiği gerçeği. Bununla birlikte, etkili büyü'nün varlığı yalnızca inkar edilmekle kalmıyor, aynı zamanda on üçüncü çağdan türetilmiş olsa bile İsa tarafından oldukça aktif bir şekilde onaylanıyor. Açıkça görülüyor ki on üçüncü çağ, kaderin geri kalanının kafası karışmış ve gücü azalmış olsa bile, kötü niyetleriyle insan dünyasındaki gücünü ve etkinliğini koruyan, kendine ait bir birlik içindedir. Aldatıcı aeonik güçler mücadelesi, İsa'nın sunduğu ışığın kurtarıcı gizemleri karşısında insanoğlunun kontrolünü elinde tutma mücadelesidir. 2.6 Küre, Heimarmen ve On İki Aeon Önceki metinlerde esas olarak homojen olan 1/2ps'de bu alt sıralar çarpılır. Burada kürenin, Heimarmene'nin ve Adamas'ın on iki aeonunun açık bir şekilde ayrıldığını görüyoruz; ancak bunlar doğrudan birbirlerine bağlıdır; ve mekan ayırımına rağmen temelde aynı işlevleri yerine getiriyorlar. Adamas ve tiranları üçünü de yönetiyor. En çarpıcı gerçek, kürede ve Heimarmene'de, içlerindeki tüm varlıkların saflarını bırakıp İsa'nın önünde secde etmeleridir (1ps 12-13[21-22]). Yalnızca on iki aeonda bölge sakinleri isyan eder ve ışığa karşı savaş açar.22 Bu beyhude savaşın sonucu, İsa'nın güçlerinin üçte birini alması ve Heimarmene'yi ve küreyi - İsa'ya teslim olan ve mücadele etmeyen aeonların kontrolü altındaki bölgeler - insanların dünyasındaki büyülerinin daha az güçlü olması için döndürmesidir. Artık “Zorba” (ⲉⲙⲉⲛⲁⲙⲁⲥ) olarak adlandırılan Adamas'ın ve çağlar boyunca İsa'nın ve onun giysisinin ışığına tepki gösteren diğer zorbaların hikayesi dört kez anlatılır (1ps 15[24-25]; 16[26]; 27[37-39]; 28[40-41]). Birinci ve üçüncü durumda, arkonların savaş açtıkları kişinin kimliği konusundaki bilgisizliği vurgulanıyor ve İsa'nın onların yollarını ve etkilerini nasıl değiştirdiğine dair bir açıklama yapılıyor. İkinci versiyon olayların kısaltılmış bir anlatımıdır, ancak üç versiyonda da İsa'nın güçlerinin üçte birini aldığından ve etki sürelerini tamamladıklarında altı ay boyunca sola, altı ay boyunca sağa döndürüldüklerinden bahsedilmektedir. Jeu, bu varlıkları orijinal yollarına yerleştiren kişi olmaya devam ediyor, ancak bu metinlerdeki astroloji bilimine yönelik olumsuz görüşe rağmen kendisi de olumlu kalmayı sürdürüyor. Tüm olumsuz saldırılar Adamas'a ve onun takipçilerine yöneliktir. Bu ayrıca Adamas'ı ve kürenin ve aeonların arkonlarını Heimarmenlere ve astrolojik kaygılara bağlar. Onları karıştırıp engelleyerek 22 Bu bölümün son versiyonunda (1ps 28[40-41]), çağların varlıklarının çoğu da ona tapınıyor; aşağıya bakın.

--- SAYFA 219 ---

208 bölüm 7 onların kötü davranışlarının ardından İsa aynı zamanda "astrologlarının, kahinlerinin ve dünyada olacak her şeyi insanlara söyleyenlerin... onlar olacakları anlatmak için hiçbir şeyi anlamayacaklar" (1ps 18[27]) üzerindeki gücünü de ortadan kaldırdı. 4psa'da Adamas, günahlarından dolayı kadere hapsedilmişken, burada büyü ve astrolojik tahminler yoluyla insanların aleminde hareket ederek işin başıdır. Dördüncü versiyon biraz farklı bir hikaye anlatıyor, ancak sonuç aynı. Bu durumda, on iki çağın çeşitli varlıkları İsa'nın ışıktan elbisesini gördüklerinde hepsi secdeye kapandılar, ışığa tapındılar ve "içtekinin en derinine" övgüler yağdırdılar (1ps 28[40]). Yalnızca zorbalar güçlerinin azaldığını gördüler ve "sonsuz dek yere düştüler ve bu dünyanın ölü, içlerinde nefes almayan insanları gibi oldular" (1ps 28[41]). Bunun bir paraleli, onların "ölmüş ve içlerinde nefes olmayan yeryüzünde yaşayanlar gibi olduklarını" söyleyen ilk versiyonda da bulunmaktadır (1ps 15[25]). Burada muhafaza edilen versiyonlar arasındaki farklılıklara rağmen, on iki çağın tiranlarının başı olan Adamas, güç arzusu, ışığa karşı isyan ve cehaletin birleşimi yoluyla kötülüğü temsil eder. Kötülüğü artık 4psa'da olduğu gibi cinsel terimlerle tanımlanmasa da, bu cinsellik kısmen burada efendisi ve efendisi olduğu yıldızların üretimiyle ilişkiliydi (her iki durumda da bu bedenleri ışığın iradesine göre orijinal olarak uygun yollarına yerleştiren Jeu olmasına rağmen). Hem ilk hem de sonraki metinlerde, onun cezalandırılmasına ve gücünün azalmasına yol açan şey, üstün ışığa uymayı reddetmesidir. Kürenin ve Heimarmene'nin biraz ayırık diyarlarına dönersek, her ikisi de arkonların maddesinden (nefesleri, gözyaşları ve terleri) dünyaya gidecek ruhları oluşturma gibi genellikle aeonik rolünü sürdürüyorlar (1ps 25[34-35]). Ancak bir noktada güçlerini insanların ruhlarında dünyaya göndermek yerine, onlar (aeonların arkonları ile birlikte) ruh yaratmak yerine kendi maddelerini tüketerek güçlerini korumayı seçerler, böylece mükemmel ruh sayısına ulaşmak için gereken süreyi uzatırlar (1ps 26-27[36-37]). Hikâyenin bu versiyonunda üç bölge de birlikte hareket ederek doğrudan bağlantılarını daha da güçlendiriyor. Aslında 2ps'deki bölgelerin son taslaklarında Heimarmene ve küreden biri veya diğeri dışarıda bırakılmış, bu da üçlü kümenin bir zorunluluk olarak benimsenmediğine işaret ediyor. 23 1/2ps'de ayrı bölgeler olmalarına rağmen rolleri bir olarak kalıyor ve bağımsızlıklarından tutarlı bir şekilde yararlanılmıyor gibi görünüyor. 23 2ps 84[187-188]: küre eksik; 93[214-215]: Heimarmene kayıp.

--- SAYFA 220 ---

1/2 pistis sophia 209 2.7 Kaos(lar) ve Dış Karanlık 3ps ve 4psb, çok çeşitli cezalandırma alanları hakkında uzun uzadıya devam ediyor, çünkü onların temel kaygısı, bir inanan için uygun davranışı, bu yaşam tarzı sürdürülmezse sonuçları ve tüm olasılıklarda ruhun ölümden sonraki yolculuğunu tartışmaktır. 1/2ps'de günahlar ve cezalar hakkında neredeyse hiç tartışma yok, bu yüzden belki de burada ceza alemlerinin küçümsenmesi şaşırtıcı değildir. Düzenli kozmolojide Pistis Sophia'nın yıkılışı ve yeniden toparlanması mitini içeren bir analiz, Kaos'a bir ceza diyarı olarak sağlıklı bir bakış açısı sunuyor gibi görünüyor. Ancak bu, Bölüm'de tartışılacaktır. 8'de bu efsanenin, çevredeki metnin ve aslında Jeuian kitaplarının geri kalanından ayrı ve onunla ilgisi olmayan bir kozmoloji kullandığını görüyoruz. Bu efsanenin dışında, 1/2ps oldukça yoğun bir şekilde kozmolojinin ve tüm varoluşun kökeni ve amacının ana hatlarını çizmeye odaklanıyor. Bu nedenle, Pistis Sophia mitinin dışında, kozmoloji ve evrensel düzeni ortaya koymak ve listelemekle ilgilenen metinlerde, diğer Pistis Sophia metinlerinde bulunan ceza alanlarının hiçbirinin ortaya çıkmaması, hatta var olarak kabul edilmemesi oldukça dikkat çekicidir. Amente ve Midst (□□□□) tamamen ortadan kaldırıldı; Kaos ve dış karanlığın her birinden birer kez bahsedilir, ancak daha önceki metinlerde veya Pistis Sophia mitinde bulundukları anlamda ayrı alemleri temsil etmeleri pek olası değildir. Her iki referans da 2ps'de bulunur. Birincisi, Mecdelli Meryem, kendisinin ve öğrencilerinin her şey hakkında tam bilgiye ihtiyaçları olduğunu söyleyerek İsa'ya sorularını haklı çıkarıyor: "Kardeşlerim, karanlığın sert arkonlarının eline geçmesinler ve dış karanlığın sert alıcılarının ellerinden kurtulmaları için bunları tüm insan ırkına vaaz ediyorlar" (2ps 88[201]). Daha sonra, 2. sayfa 91-93[208-217], evrendeki her şeyin bir nedenini göstermeye çalışan, Tarif Edilemez'in gizemine ilişkin bilginin onu alan kişiye vereceği bir dizi uzun listeyi verir. Bu listenin ilk kısmı bir dizi antitez şeklinde gelir - neden karanlık var ve neden ışık, neden günahkarların cezası var ve neden Işık Krallığı'nda yatılıyor, vb. Burada Kaos, Işık Hazinesi ile yan yana olarak -bazen 3p'de olduğu gibi- çoğul olarak görünür (2ps 91[208]). Ancak bunlar belirli bölgelerden ziyade bölge türleri için genel kategoriler gibi görünüyor; karanlık vardır ve ışık da vardır; Kaos/karanlık bölgeleri ve ışık bölgeleri de bu şekilde mevcuttur. Hazine'nin bu cildin başka yerlerinde birkaç bölge veya alt bölümden oluştuğu gösterilmiştir ve burada tüm Işık Krallığını temsil eden bir terminoloji olarak hareket etmektedir. Daha sonra, Anlatılamaz'a ilişkin bilgiler listesi, öğeleri tamamen zıt çiftler halinde sunmaya son verir ve sonlara doğru, evrendeki her bölgenin varlığını sırayla açıklamaya koyulur: Bu bölüm gökkubbeye başlar, arkonlara doğru ilerler.

--- SAYFA 221 ---

210 âlemlerin 7. bölümü, aeonların zalim arkonları, on üçüncü aeon ve onun sakinleri ve sağdakilerin yeri olan [] ve Işık Hazinesi boyunca yukarı doğru hareket eder. Kısacası var olan her şeyin açıklamasında Kaos'tan, dış karanlıktan ya da özel olarak adlandırılan herhangi bir ceza bölgesinden hiç bahsedilmiyor. Bu yazar veya derleyici için "dış karanlığın" ne anlama geldiğine dair bir ipucu 2ps 84'te[187-189] bulunmaktadır. Burada İsa öğrencilerine onları, yukarıda belirtildiği gibi evrenin tüm bölgelerini içeren İlk Gizem'in üç alanına götüreceğini söyler. Dünyadan başlayarak, onları ilk önce Heimarmene'nin arkonlarının yerine götürecektir ve "onların son derece büyük ihtişamının bir sonucu olarak, önünüzdeki bu dünyayı karanlıkların karanlığı olarak kabul edeceksiniz" (2ps 84[187]). Oradan on iki çağa, onların büyük görkeminden hareket ederek, Heimarmene'nin arkonlarının bulunduğu yere geriye bakmak, karanlıkların karanlığı gibi görünür. Aynı şey, on üçüncü aeondan görülen on iki aeon'un ve yine []'den görülen on üçüncü aeon'un perspektifi için de geçerlidir. []'den sağdakilerin yerine geçtiklerinde, az miktarda bir parlaklık fark edilir ve insanoğlunun dünyasında sadece gece olarak görünür. Işık Hazinesi'nin bakış açısından sağdakilerin yeri, güneşsiz dünyada öğle vaktinin ışığı gibi görünür; ve miraslardan Hazine, dünyadaki güneşin tam ışığı olarak görünür. Bunun anlamı, []'nin altındaki tüm bölgelerin (Heimarmene/küre, on iki aeon ve on üçüncü aeon) hepsinin dış karanlık, mirasların ışığının ötesindeki karanlıkların karanlığı olarak sayıldığıdır. Bu özellikle aeonların ceza bölgeleri olarak kabul edildiği 2 Jeu kozmolojisiyle uyumludur. 1/2ps, çağlar boyu arkonları kötülüğün simgesi olarak, kötü büyüden sorumlu olan ve insanlığı kendi kontrolünde tutan kişiler olarak sunar. Işığa karşı savaşır, gerçek giysisiyle yükselen İsa'ya karşı bilgisizce savaşır. Güçlü bir şekilde ceza odaklı metinler olan 3ps ve 4psb, günahkar ve pişmanlık duymayan ruhu bekleyen çok sayıda korkunç bölgeyi tasvir ederken, burada kötülük ve tiranlık tamamen çağların arkonlarına devredilmiş ve sayısız farklı ceza düzeyi geçersiz kılınmıştır. Kaos ve dışarıdaki karanlık, bu metinlerin odak noktası olarak verilen kaygılar değildir; daha ziyade bu yazar için bağımsız kavramlar olarak mevcut değildirler. Miraslar/Işık Hazinesi bölgelerinde olduğu gibi, 1/2ps, Jeu Kitaplarında bulunan alt âlemlerin yapısına yakından paraleldir, ancak her bölge için daha fazla bölüm ifade edilmiş ve biraz farklı bir dille ifade edilmiştir.

--- SAYFA 222 ---

1/2 pistis sophia 211 2.8 1/2ps—Kozmoloji Özeti 1/2ps'nin efsanevi olmayan kısmı (esas olarak 1ps 1-29[1-43] ve 2ps 83-101[184-255]'ten oluşur) kozmolojiyi ve evrensel düzeni çok büyük bir öneme sahip olarak sunar. Evrenin bölgelerini ve varlıklarını sırayla özetleyen listeler sıklıkla karşımıza çıkıyor (1ps 1[1-4], 10[18-19], 11-14[20-24]; 2ps 84[186-189], 86[191-198], 91[205-208], 93[216-217], 96[230-232], 100[248, 252]) ve bu hiyerarşilere ilişkin bilgi, grup üyeliğinin tanımlayıcı unsurlarından biriydi. Bu bilgi Jeuiyanları diğer Gnostik Hristiyanlardan ayıran şeyin anahtarlarından biridir. İlk bakışta, 1/2ps'lik kozmolojik soğanın katmanları, mevcut tüm Jeuiyan metinleri arasında en karmaşık olanı gibi görünmektedir. İlk Gizem ve Tarifsiz'in mekanlarının dili kullanılıyor ama bu, tüm varoluşu kapsayan bir terminoloji görevi görüyor gibi görünüyor. Yakından incelendiğinde, seviyelerin çoğalmasının çoğunun öncelikle mevcut bölgelerin, genellikle daha önce birden fazla isimle bilinen bölgelerin bölünmesinden kaynaklandığı görülüyor. Böylece mirasın yerleri bazen Işık Hazinesinden bağımsız olarak tanımlanır ve Işık Hazinesi ve sağın yeri ayrı bölgelere bölünmüştür - bunların hepsi Jeu Kitaplarında anlatılan Işık Hazinesinin yapısını ve amacını yansıtsa da. Ancak metinler hâlâ nihai rollerinin ve kaderlerinin birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğunu ve tüm bu alemlerin aynı orijinal kozmolojik tohumdan türediğini ima ediyor. Dahası, on iki çağ, Heimarmene ve küre, önceden tek bir bölge için farklı isimler olmasına ve hepsi aynı kötü hükümdar Adamas'ın kontrolü altında kalmasına rağmen ayrı varlıklar haline gelir. Bölünmüş bölgelerin rolleri esasen bölünmemiş benzerleriyle aynı kaldığından, bu bölünmelerin nedeni belirsizdir. Mevcut bölgelerin farklı isimlerle çoğaltılmasının ötesinde, 3ps, 4psb ve hatta 4psa'da bulunan ceza alemlerinin esasen tamamının ortadan kaldırılması da dikkat çekicidir. Her ne kadar önceki bilim adamları bu metinleri doğrudan 3ps ile ilişkilendirmiş ve böylece onları bir dizi karmaşık yeraltı dünyası ile ilişkilendirmiş olsalar da, kozmolojik listelerin veya evrensel bilginin gizemlerinin herhangi birinde bunlarla ilgili herhangi bir tartışmanın olmayışı aksini gösteriyor. En eski adı verilen ceza bölgesi olan □□□□, Amente gibi tamamen yok oldu; dış karanlıktan bahsediliyor, ancak görünüme göre soldaki yerin tamamı, □□□□□'nin ötesindeki bölgeler için kullanılan başka bir terim. Kaos, Pistis Sophia'nın hikayesinde büyük bir rol oynasa da, bir sonraki bölümde daha detaylı tartışılacağı gibi bu, çevreleyen metnin kozmolojisini veya düzenli Jeuiyan sistemini yansıtmaz. Burada da Kaos, maddi olarak kalan bölgeler için daha genel bir terime dönüştürülmüştür ve ayrı bir konum değildir. Görünüme göre kötü işkenceler esas olarak

--- SAYFA 223 ---

212 bölüm 7, ışığa isyan olarak tanımlanan ve insanlığın ilerleyişini engelleyen on iki çağın kapsamı. Sonuçta bu metinler büyük ölçüde 1 ve 2 Jeu'da bulunan en eski kozmolojiyi yansıtırken, belirli bölgeleri birkaç katmana bölüyor ve bunları tanımlamak için kullanılan dilin bir kısmını değiştiriyor. Yalnızca Jeuiyan gizemlerini alanların erişebildiği bir ışık diyarı, yani sağ vardır; gizemleri almayan ruhların tuzağa düşürüldüğü ve reenkarne olmaya zorlandığı bir karanlık diyarı, maddi alem var ve bunların arasında □□□□□, Orta var. Jeu Kitaplarında olduğu gibi cezanın özel bölgeleri yoktur; çağlar, kurtarılmamış ruhları hapsedme işlevini yerine getirir. Ancak Jeu Kitaplarından farklı olarak, on iki kötü çağla olan bağları nedeniyle görünür yıldızlara ve gezegenlere karşı çok daha açık bir polemik vardır. İsa'nın kendisi onların kötülüğüne karşı hareket ederek kaderin gidişatını etkiliyor; ancak bu eylemlerin yalnızca küçük bir etkisi var ve onun insanlığın kurtarıcısı olarak davranmasının ana yolu değil. 1/2ps'deki Kutsal Yazılar ve mitolojik yorumların perdesine rağmen gizemler kurtuluşun gerçek anahtarı olmaya devam ediyor. İsa bu gizemleri inanmaya istekli olanlara yaymak için öğrencilerine sunar ve böylece göksel bir kurtarıcı gibi davranır. 1/2ps'deki tüm alemler dünyadaki insanlarla ilişkileri ışığında tartışılmaktadır. On iki çağ, tipik insanın bedenlerini ve ruhlarını sağlar. Yeni Ahit'in önemli figürlerinin arkontik ruhlarının yerini □□□□□'den gelen unsurlar almıştır. İsa'nın yüksek unsurları Birinci Gizem'den ve sağ yerden gelirken, on üçüncü çağın Barbelo'su, İsa'nın maddi yapısının üstünlüğünü bile koruyarak, maddi bir bedenle enkarnasyonunu sağlar. İster kaderin güçleri (sonsuzluklar, Heimarmene, küre) isterse İsa'nın dünyaya gelişi sırasında belirli insanlardaki özel ruhsal unsurların sağlanması veya filtrelenmesi yoluyla olsun (□□□□□, sağın yeri, Işık Hazinesi), insanların Jeu'cu kozmolojiyle olan bu ilişkisi, kitapların ikna edici mesajı için hayati önem taşıyordu. Bir giriş metni olarak, okuyucuyu bu alemlerle tanıştırmak ve hem bu öğretilerin saf ruhlar aracılığıyla kökenini göstererek, hem de bu bilgiyi veya daha yüksek gizemleri almayan ruhların kökenini ve kaderini göstererek, Jeuiyanların öğretisinin diğer rakip Hristiyan veya Gnostik gruplara karşı üstünlüğünü oluşturmada nasıl bir rol oynadıklarını açıklamak çok önemliydi.

--- SAYFA 224 ---

1/2 pistis sophia 213 3 Dış Sistemlerle Etkileşim 3.1 Astroloji Astroloji ve astral güçler hakkındaki spekülasyonlar, Pistis Sophia mitiyle ilgilenmeyen 1ps metninin büyük bir kısmının odak noktasını oluşturur. İsa ve havarileri, "ayın dolunay olduğu gün olan Tobe ayında ayın 15'inde" (1ps 2[4]; ayrıca bkz. 3[6]) Zeytin Dağı'nda otururken, güneş doğar ve büyük bir ışık gücü aşağıya inerek İsa'yı çevreler ve onu yükseklerle çıkarır. Bu daha sonra her iki armatürün (güneş ve ay) tam güçte olduğu zamanda gerçekleşir. Göklerde kaybolduktan üç saat sonra, "göklerin tüm güçleri bozuldu ve hepsi birbirlerine karşı sarsıldı, onlar ve tüm çağlar, tüm yerleri, tüm rütbeleri ve tüm dünya, üzerinde yaşayan herkesle birlikte hareket etti" (1ps 3[6]). Bu çalkantı ertesi günün dokuzuncu saatine kadar, İsa'nın ışıklar içinde geri döndüğü zamana kadar devam eder.²⁴ Bu, ilk yükselişten dönüşe kadar toplam 33 saatlik bir süreye, 30 saatlik kozmik ve dünyevi çalkantıya karşılık gelir. İsa döndükten sonra kaygılı öğrencilerine nereye gittiğini ve ortadan kayboluşu sırasında neler olduğunu açıkladı. Kozmik alemleri geçerek yol boyunca korku ve dehşete neden oldu. Spesifik olarak, ışıktan elbisesini giyip küreler arasında yükseldiğinde, çağların arkonları onun ışığına karşı savaş açtılar. Çağların arkonlarıyla karşılaşmanın açıklaması dört kez verilmiştir (1ps 15[24-25]; 16[26]; 27[37-39]; 28[40-41]). On iki çağa ulaşmadan önce, İsa ilk olarak üç bölgeyi geçer: gökkubbe, küre ve ikinci küre veya Heimarmene. Yukarıda Bölüm 7.2.6'da belirtildiği gibi, bölgelerin bu şekilde bölünmesi, on iki aeon'u/zodyak'ı doğrudan Heimarmene ile ilişkilendiren önceki metinlerden açık bir değişikliktir - ve aslında en azından 4psa'da Heimarmene/küre, aeon'lar için bir hapisane veya kontrol mekanizması olarak düşünülmüştü (4psa 136[356]).²⁵ Burada 24 Dokuzuncu dönemde bu geri dönüşün gerçekleşmesi mümkündür. saat, çarmıha gerilme sırasındaki karanlığın Markan geleneğini (Markos 15:33) yansıtmaktadır. Orada ölürken ve dokuzuncu saatte buraya geri dönerken, her ikisi de bir karanlık veya kaos döneminden sonra ışığın yeniden sağlanmasını içerir. Ancak yazarın Mark'a aşina olduğuna dair çok az kanıt var, dolayısıyla bu bir varsayım olarak kalıyor. ²⁵ H.J. Hodges, metni düzeltecek kadar tüm kozmolojinin standart astronomik görüşünü destekleyecek kadar ileri giderek bu bölgelerin burada da bir ve aynı olduğunu savunur: "□□□□□□□□'yü □□□□□□□□ için bir haplografi olarak yorumlamayı tercih eder, çünkü bu bağlamda daha anlamlı..." ("Astrolojik Determinizmden Gnostik Kurtuluş: Hipparchan 'Trepidation' and the Breaking of Fate," 367n.49, Vigiliae Christianae, 51 (1997), 359-373.) Böylece birinci küreyi, Heimarmene'yi veya ikinci küreyi (ki bu küre) yoğunlaştıracaktı.

--- SAYFA 225 ---

Bu iki bölgenin doğası hem bölünmüş hem de tersine çevrilmiştir: Çağlar Heimarmen'i kontrol etmektedir. Bunun nedeni muhtemelen kadere bakış açısının değişmesidir: Daha önce kader, evrenin değişmez bir gerçeği idi ve iyi ya da kötü etkileri olabiliyordu; aynı şekilde insanlar kadar insan olmayanlar için de geçerliydi ve günahı ısrar eden arkonlar onun bağlarına tabiydi. Artık tamamen olumsuz bir varlık olduğundan, kötü arkonların iradesine tabidir, tersi değil. Bu kontrol ilişkisi ayrıca eonların zodyaktan ayrılmasını, eonların bu göksel kürenin ötesinde daha yüksek bir bölgeye kaldırılmasını da ifade eder. J. van der Vliet, Trimorfik Protennoia'da yazarın amacının, astrolojik gerçekliklerin teknik bir tanımından ziyade arkontik rejimin şeytani bir yorumu olduğunu gözlemliyor. PS'de on iki çağlar, görünüşe göre zodyak üzerine modellenmiş olmasına rağmen, aynı zamanda iki kürede yer alan gök cisimlerinden farklı ve onlardan üstündür. Çağların arkonları ikincisini insan bakış açısından Kader'i inşa etmede araç olarak kullanırlar. Benzer şekilde, Yuhanna'nın Apokrifyonu'nda, Baş Arhont ve güçleri Kader'i yarattı 've göklerin tanrılarını, melekleri, iblisleri ve insanlığı ölçü, zaman ve anlarla zincirledi, böylece hepsi onun (Scil. Kader'in) bağında (□□□□) olsun ve o herkesin üzerinde efendi olsun' (bg 72.4-11; Waldstein-Wisse, özet, 75-76). Zaman ve mekan, arkonlar adına Kader tarafından yönetilen bir hapishanedir.²⁶ Bu nedenle, bir dizi farklı Gnostik belgede, arkonların çağlarının gerçek fiziksel zodyak olarak değil, onu aşan bir şekilde tasvir edildiği, arkonların kozmik kanuna tabi varlıklar yerine kaderin yaratıcıları veya boyun eğdiricileri olduğu bir eğilim görebiliriz. Bunlar açıkça yazarın sistemine aşılacak kavramlardır, çünkü daha önceki metinlerde durum böyle olmadığı da kanıtlanmıştır. Burada bile kaderin daha yüksek kökeninin ve gidişatının izleri kalır - İsa'nın bizzat belirttiği gibi, Heimarmenler ve kürenin etki dönemleri başlangıçta sabitti "ilk kutsal emrin emri ve İlk Gizemin emri yoluyla, Işığın Gözetmeni Jeu onları, İsa'nın yolculuğunun tanımında açıkça belirgin bir şekilde sola bakacak şekilde yerleştirmişti ve aynı zamanda "ikinci küre" olarak adlandırılmıştı. "□□□□□□□□□□□□□□□□") ve arkonların çağları, hepsi zodyak çemberindedir 26 J. van der Vliet, "Fate, Magic and Astrology in Pistis Sophia, Bölüm 15-21," 529, The. Eski Mısır Bilgeliği: Gerard P. Luttikhuisen, A. Hilhorst ve G.H. van Kooten Onuruna Yahudi, Erken Hristiyan ve Gnostik Denemeler (Leiden: Brill, 2005), 519-536.

--- SAYFA 226 ---

1/2 pistis sophia 215, nüfuz (dönemlerini) ve eylemlerini tamamladıkça" (1ps 15[25]; ayrıca bkz. 1ps 21[31], 25[34]). 4psa'da arkonları Heimarmene'de bir hapishanedeymiş gibi sabitleyen ve gezegenleri onların üzerine yerleştiren Jeu'dur (4psa 136[356], ayrıca bkz. 139[359]). İsa'nın küreler ve çağlar boyunca geçişinin sonuçları, doğrudan yüzeyde, kaderin güçlerinin doğasında dramatik değişikliklere neden olur: İsa şunu duyurur: Onların kötü eylemlerini yapmamaları için ve dünyadaki insanlar gizemleri için onları çağırdıklarında... onları tamamlamayacakları için, tüm güçlerinin üçte birini aldım. ve onların etki (dönemlerini) tamamladıklarında altı ay boyunca sola dönük kalmalarını ve etki (dönemlerini) tamamladıklarında altı ay boyunca sağa bakmalarını sağladı. 1ps 15[25]27 Güçlerinin üçte birinin ortadan kaldırılması Rev. 12.4-9'u hatırlatıyor, burada ejderha cennetin yıldızlarının üçte birini yeryüzüne fırlatır ve ardından cennetin güçleri tarafından yok edilir. H.J. Hodges, bunun Hipparchus tarafından keşfedilen ekinoksların devinimi ile bağlantılı olduğunu ileri sürmektedir:²⁸ ancak devinimin uzun, gözlemlenemeyen süreci, İsa'nın göğe yükselişindeki hızlı değişimlerle ya da kürelerin dönüşüyle bağdaşmamaktadır, bu fikri Platon'un Devlet Adamı'ndan bir pasajla ilişkilendiren Van der Vliet'in önerisi çok daha çekicidir. (269ff.).²⁹ Bu pasaj, kozmosun ikili hareketini, hareketini düzelteren dışsal bir ilahi nedenin periyodik müdahalesine bağlar; böylece kendi haline bırakıldığında bir yöne, düzeltici rehberlik altında ise ters yönde hareket eder. 30 27 Ayrıca bkz. 1. sayfa 18[27], 20[29.28 H.J. Hodges, "Gnostic Liberation", 369-373. Ayrıca bkz. N. Denzey, Cosmology and Fate in Gnosticism and Graeco-Roman Antiquity: Under Acımasız Gökyüzü (Leiden: Brill, 2013), 135-136. 29 J. van der Vliet, "Pistis Sophia'da Kader, Büyü ve Astroloji", 530. 30 J. van der Vliet, "Pistis Sophia'da Kader, Büyü ve Astroloji", 530. Ancak bu kavramın Pistis Sophia'nın bu kısmıyla sınırlı olduğunu ve aslında olumlu olduğunu belirtmek gerekir.

--- SAYFA 227 ---

216 Bölüm 7 Bu kavram ayrıca bu kozmik yeniden düzenlemenin duyurusunu takip eden şartlara da uymaktadır. Astrologlar, ilk dağılımlarına göre Heimarmenene'yi ve kürenin sola döndüğünü bulduklarında, sözleri aynı fikirde olacak ve ne olması gerektiğini söyleyecekler. Ama Heimarmene ile karşılaştıklarında ya da sağa dönük küreyle karşılaştıklarında, hakikat hakkında hiçbir şey söylemiyorlar, çünkü ben onların etki (dönemlerini) ve dörtgenlerini, üçgenlerini ve sekiz rakamlarını çevirdim... Aynı şekilde kahinler de, arkonların adını çağırdıklarında ve sola bakarak onlarla karşılaştıklarında, dekanlarında arayacakları her şeyi onlara kesin olarak anlatacaklar. Bununla birlikte, kahinleri sağa bakarken isimlerini çağırdıklarında, onları duymayacaklar çünkü onlar, Jeu'nun onları belirlediği ilk kuraldan farklı bir biçimde bakıyorlar, çünkü isimleri sola döndüklerinde, sağa döndüklerinde olduğundan farklı oluyor. 1ps 21[30-31] Astrologların, kahinlerin ve diğer astral büyü tedarikçilerinin güçlerinin sınırları zamanın yalnızca yüzde ellisinde geçerlidir; küreler alışılmış yönlerinde hareket ettiği zamanın geri kalanında, tüm bu güçler hiçbir engel olmadan çalışır. Bu, Enkarnasyonun kader bağları üzerinde ezici bir zaferi gibi görünmüyor. Bununla birlikte, kozmosun hareketinin ilahi müdahale (İsa) tarafından düzenli olarak düzeltildiği, geri kalan zamanda ise kendi ters yönünde gitmesine izin verildiği ve biliminin astrolojinin ve diğer kehanet biçimlerinin doğru kullanımına izin verdiği kavramına uymaktadır. Ancak kahinlerin sınırlı engellemesi değişen küresel hareketlerle bitmiyor: Şimdi onların altı ay sola, altı ay sağa dönerek geçirmelerine neden oldum. Onları altı ay boyunca sol taraflarına bakarak ve altı ay boyunca sağ taraflarına bakarak geçirdiğim zamanın hesabını şimdi bulacak olan kişi, kozmik yapının daha önceki yinelemelerinden kaderin kökeninin izleri, yukarıda belirtildiği gibi burada bile mevcuttur.

--- SAYFA 228 ---

1/2 pistis sophia 217 ve artık onlara bu şekilde danışacak olan, onların nüfuz (dönemini) kesin olarak bilecek ve yapacakları her şeyi tahmin edecektir. 1ps 21[30] Böylece akıllı bir astrolog, her iki dönüş için de süreyi hesaplayarak sınırlamanın tamamen üstesinden gelebilir. Son olarak, on üçüncü çağın gizemlerini ve büyüsunü bilen herkes, bunu her zaman doğru bir şekilde kullanacaktır, çünkü İsa'nın belirttiği gibi, "Birinci Gizem'in emri uyarınca ben gücü oradan almadım" (1ps 20[29]). Başlangıçta kozmosta güçlü bir değişim ve astrologlar ve sihirbazlar için ciddi bir engel gibi görünen şey, artık nispeten kolaylıkla üstesinden gelinebilen küçük bir rahatsızlık gibi görünüyor. Kaderin ve büyüün güçleri dünyada hâlâ etkindir ve bunların bilgisine, onu nasıl öğreneceğini bilenler erişebilir. Kötü doğalarına rağmen, bunlar ilahi kanallar aracılığıyla kurulmuştu ve İsa'nın eylemleri, Birinci Gizem'in emriyle hiçbir zaman onları tam bir yenilgiye uğratmayı amaçlamamıştı. Van der Vliet, 1ps metnindeki çelişki ve uyumun doğasını şu ifadelerle özetliyor: Yazarın büyü ve astrolojiye ilişkin teknik takdiri, etik ve şeytani reddiyeyle dengeleniyor. Bu ikilemin arka planına karşı onun okült bilimlere karşı paradoksal tutumu çözümlenebilir. Onun şaşırtıcı tavizleri, bilimsel veya en azından ampirik olarak inkar edilemez gerçekleri göz önünde bulundurarak, büyü ve astrolojiye ilişkin öncelikle teknik bir anlayışa yer açmayı amaçlamaktadır. İsa'yı başarısızlıkla suçlamak yerine, temel kategorileri kabul eden, ancak yine de etik açıdan motive edilmiş bir mesafeye izin veren, sofistike ama görünüşte çelişkili bir tutum benimsiyor. Böylece hem akademisyenlerin hem de Hristiyanların yürüyebileceği ortak bir zemin üzerinde müzakere ederek büyüye karşı birçok standart polemik ötesine geçer.³¹ Son aşamalarda, astroloji tamamen olumsuz bir bilim olarak görülse bile, onun ilahi kanallar tarafından orijinal organizasyonu kabul edilir ve dünyadaki görünürdeki ampirik kanıtları inkar edilmez. Bu son yinelemede bile kötü olarak kabul edilen şey kaderin (Heimarmene'lerin) kendisi değildir; Korkularına rağmen içindeki varlıklar İsa'ya yükselişinde övgüler sunarlar. Kötülüğün ve isyanın gerçek kaynağı, kaderin kendisini açacak şekilde yaratıldı ve kader küreleri kötü niyetli varlıklar tarafından kontrol ediliyor. İsa yükselişinde bu küreleri etkiler 31 J. van der Vliet, "Fate, Magic and Astrology in Pistis Sophia" 536.

--- SAYFA 229 ---

218 bölüm 7 ancak Birinci Sırrın emriyle onların gücünü tamamen yok etmez. İsa'nın üstleneceği önemli bir rol olsa da, kaderin bağlarından ve arkonların zincirlerinden gerçekten kaçmanın tek yolu, yazarın topluluğu tarafından öne sürülen gizemleri - tüm metinler boyunca tek sabiti sunan gizemleri - almaktır. 3.2 Sethian'larla Etkileşim Bir sonraki bölümde, güçlü Seth rekabetine karşı koymanın, bu giriş metinlerini yazan ve derleyen yazarların en önemli endişeleri arasında olduğu gösterilecektir. Ancak Pistis Sophia dışındaki efsane materyallerinde Sethianların dikkate alınması gereken bir güç olarak görüldüğüne dair özel bir ipucu da var. Yukarıda belirtildiği gibi, on iki maddi çağ döndürülür ve güçlerinin bir kısmı alınırken, yalnızca on üçüncü çağ sağlam ve tam güçte kalır. İsa, "On üçüncü çağdakilerin büyüünün gizemlerini çağıranların, onları iyi ve kesinlikle yerine getireceklerini, çünkü İlk Gizem'in emrine göre ben gücü oradan almadığımı" (1ps20[29]) belirtir. Bu ciltte, Jeuian sisteminde on üçüncü aeon'un, Sethian'ın yüksek tanrılarının - görünmez tanrı, görünmez tanrının - ikametgahı olarak hizmet ettiği gösterilmiştir. Barbelo ve üç güçlü olanlar. Barbelo, İsa'nın maddi bedeniyle enkarnasyonunu sağlayarak 1/2ps'de daha yüksek bir amaca hizmet eder, ancak bunun on üçüncü çağın İsa'nın saldırısından muaf tutulmasının açıklaması olması pek olası görünmüyor. Pistis Sophia mitinin tamamını oluşturan incelikli Seth polemiki göz önüne alındığında, bu Jeu'luların yaşadığı ve uyguladığı bölgede hatırı sayılır bir Seth etkisinin olması kuvvetle muhtemeldir. Yukarıda da görüldüğü gibi büyücülüğe ve kehanete de büyük bir ilgi vardı. On iki çağ, onları daha az güvenilir bilgi kaynakları haline getirmek için döndürülür ve boşaltılırken - tanınmış bir bilim olduğu için doğru tahminlerin olasılığına hala izin verirken - güç ve bilgi için Sethian "tanrılarının" gerçek evi olan on üçüncü çağa dönenler her zaman başarılı olacaktır. Bu, Sethianların büyü ve astral tahminleri kullanmada özellikle doğru oldukları bilindiğini düşündürebilir. Eğer Sethianlar Jeu'lular için en büyük tehdit olsaydı, o zaman onların büyülerinin görünen gücüne ilişkin bir açıklama gerekli olurdu. On üçüncü dönemi müdahaleden muaf tutan bu pasaj, ister Seth'li bir gruptan olsun, ister Sethian'ların büyü gücü konusundaki şöhretine aşina olan başka bir geçmişe sahip olsun, potansiyel yeni Jeu'lu din değiştirenlere, bu gücün neden başarılı olduğunu açıklamaya yardımcı olabilir, ancak yine de Jeu'lulardan edinilen ilahi öğretilerin aksine, onu düşük maddi varlıklardan geliyormuş gibi göstermeye yardımcı olabilir.

--- SAYFA 230 ---

1/2 pistis sophia 219 3.3 Maniheist ve Mısır İzleri Bölüm 6'da Âz olarak bilinen varlığın Maniheist hikayesi anlatılmıştır (Bölüm 6.3.3.1). Işığın elçileri yavaş yavaş karanlığın oğullarından tüm ışığı toplarken, Âz, iblislerin ürettiği maddeyi tüketerek, ışığın kendisinden arınmasının yol açtığı yıkımdan kendini korumaya çalıştı. Dahası, iblislerin karışması, daha önce tüketilen düşük doğumlardan gelen ışık gücünün çoğunu içeren ilk insanı üretti. 1ps'te, arkonlar maddi kalıntıları insanların ve dünyadaki yaratıkların ruhlarını oluşturmak için kullanırlar (1ps 25[35]).³² Melchisedek'in gelip aeonların ve Heimarmene'nin arkonlarının gücünü topladıktan sonra, bu arkonların tamamen güçsüz ve zayıf hale gelmemeleri için ruhlar olarak dünyaya girmesine izin vermek yerine kendi maddelerini yutmaya başladıkları söylenmektedir (1ps 26[36]). Karanlığın yaratıklarının kendi maddelerinden ruhlar oluşturması ve en sonunda bu maddeyi tüketerek kendilerini ve ışık güçlerini korumaya çalışmaları şeklindeki bu ortak unsurlar, küçük ve belirli imgelerde önemli farklılıklar olsa da, Maniheist bir bağlantıya işaret edebilir. Önceki metinlerin Maniheist bağlara ilişkin daha güçlü bir öneri içermesi gerçeği, daha sonraki metinlerde bu tür sessiz izlerin tespit edilmesini makul kılmaktadır, ancak Maniheistlerin mevcut yazarların ana etkisinden veya ilgi alanından uzak olduğu açıktır. Ayrıca, 1/2ps oranında Mısır etkisi son derece küçük bir rol oynamaktadır ve bu, öncelikle "dekan" teriminin astrolojik anlamda kullanımında bulunmaktadır. Bu dekanlar beden oluşumunda rol oynarlar (1ps 8[14]) ve kahinlerle doğrudan ilişkilidirler. Bu kahinler dekanlardan bilgi almaya çalışırlar, ancak çabaları İsa tarafından boşa çıkar. (1ps 21[31]).³³ 32 Ayrıca bkz. 2ps 100[249], burada Kurtarıcı şöyle der: "Sizler özellikle Hazine'nin süprüntülerisiniz ve siz sağdakilerin süprüntülerisiniz ve siz tüm görünmez olanların ve tüm arkonların süprüntülerisiniz" - bu, insanlığın yalnızca arkonlarda bulunan ışık izlerinden değil, aynı zamanda daha yüksek olanlardan türediğini gösterir. krallıklar da. Bununla birlikte, "ışığın yayılımlarının gizemlere ihtiyacı yoktur, çünkü onlar artırılmıştır; ancak insan ırkının ihtiyacı vardır çünkü bunlar gerçek maddi kalıntılardır." (2ps100[250]) Onların karışık kökenleri, arınmadan önce hala büyük bir mücadele gerektirir.

33 Şunu da belirtmek gerekir ki, Jeu Kitapları'nın ana metninin bir parçası olmasa da, "dekan" terimi, 1/2ps diliyle güçlü bağları olan ve çağların kurulmasıyla ilgili olarak İlk Gizem'i öven, Bruce Codex'in parçalı ilahisi olan M.Ö. Frag 1'de yer almaktadır. Her dörtlükte, kimliği belirsiz konuşmacı (görünüşe göre İsa), Jeu'nun on üç çağdan birini kurduğundan ve onun içinde "arkonlar, dekanlar ve bakanlar kurduğu" gerçeğinden bahsediyor. Bu parça hem terminolojiyi hem de 1/2ps'lik belirli kozmogonik varsayımları paylaşıyor ve dekanları sıkı bir şekilde astrolojik geleneğe yerleştiriyor gibi görünüyor.

--- SAYFA 231 ---

En eski metinler -özellikle 1Jeu- Mısır erginleme ve cenaze edebiyatının neredeyse ayna görüntüleridir; 1/2ps'lik son metinler ise en az belirgin Mısır materyalini içerir. Bu aynı zamanda bu yazarların yazdıkları dini ve kültürel çevrenin kaygılarını da yansıtmaktadır. Mısır unsurları büyük olasılıkla Jeuian sistemi için hala hayati öneme sahiptir; Jeu Kitapları hâlâ onların temel metinleridir (2ps 99[246-247]) ve bu metinlerin kozmolojisi baştan sona dolaylı olarak ima edilmiştir. Bununla birlikte, bu metinler dine giriş olarak yazılmıştır ve asıl endişe, grubun varlığını sürdürmesine yönelik ana rekabeti ve mevcut tehditleri ele almaktan çok daha fazlasıdır. 3.4 Katolik Hristiyanlıkla Etkileşim 1/2ps, ritüellerin eğitimci veya görevlisi rollerinin ötesinde, İsa için anlatı eylemi içeren, günümüze ulaşan tek Jeuian metinleridir. Onun Pistis Sophia miti bağlamındaki eylemleri bir sonraki bölümde ele alınacaktır. Efsanenin dışında, ışıktan elbisesini alır, çağlar boyunca yükselir ve gizemiyle çağların tüm arkonlarını kişisel olarak yener. Bu eylemlerin dirilişten yalnızca on bir yıl sonra gerçekleşmesi anlamlıdır; onun ölümü veya dirilişiyle ilgili herhangi bir önem kavramı eksiktir. Aslında, Yeni Ahit'teki İsa'nın ilahi olana erişimi olduğu fikri tamamen reddedilir: İsa yükselip geri döndükten sonra, öğrencilerine "başlangıçtan beri var olan... benim de şimdi geldiğim - çarmıha gerilmeden önce değil, şimdi geldiğim İlk Gizem"den bahseder (1ps 7[9-10], vurgu bana aittir). Aslında bu, onun tüm yaşamının, ölümünün ve başka yerde kaydedilen diriliş sonrası eylemlerinin tamamının, bu metinlerde yer alan eylemler ve bilgilerle karşılaştırıldığında önemsiz olduğunu ortaya koyuyor. Her ne kadar daha sonra onun dünyevi vaftizine atıfta bulunulsa da (1ps 62[123, 125]), dünyadaki ikametinin nihai önemi insanlığa ışığın gizemlerini getirmektir ve bu noktaya kadar İsa'nın bu gizemler ve ilahi alemler hakkındaki bilgilerin yalnızca küçük bir kısmını açıkladığı ilk sayfalardan açıkça anlaşılmaktadır. O, gerçek ilahi giysisini ve doğasını ancak diriliş sonrası yaşamının diğer kayıtlı geçmişlerinden on bir yıl sonra üstlenir ve ardından öğrencilere gerekli kurtarıcı bilgiyi verme sürecine başlar. Bu hem Katolik Hristiyanlara hem de diğer Gnostik Hristiyanlara doğrudan bir hakaret olacaktır. Aynı zamanda Cebrail'in ismiyle "sonsuzlukların meleği" olarak anılması da dikkat çekicidir (1ps 7[12]; ayrıca bkz. 8[13]) ve daha sonra Cebrail ve Mikail'in her ikisinin de çağlardan gelmiş olarak tanımlanması (2ps 64[129]) dikkate değerdir. Bu, Katolik Hristiyanlığın meleklerinin ilahi değil, yalnızca arkontik varlıklar olduğunu göstermektedir. İlk örnekte İsa, Cebrail'in Meryem'le konuşarak ona bir çocuk doğuracağını söylediği Luka'daki duyuruya gevşek bir şekilde değiniyor. Yaygın olarak bilinen hikayeyi açıklamak ve yine de İsa'nın kendisini kutsal tutmak için burada

--- SAYFA 232 ---

1/2 pistis sophia 221 müjdeyi veren aeonik Cebrail, Cebrail kılığına giren İsa'dır. Bu bölüm aynı zamanda Vaftizci Yahya'nın doğuşunu da açıklamaktadır. Bunlar, popüler dini hikayeleri açıklama ama onların olağan yorumlarını gözden düşürme ve onları Jeuian merceğinden yorumlama girişimleridir. Katolik bir Hristiyan geleneği olmasa da, H. Odeberg'in, Pistis Sophia metinlerinin Enoch geleneğine aşinalık gösterebileceğini öne sürdüğü de dikkate alınmalıdır - özellikle Jeu Kitapları'nı Enoch'a atfettikleri için (2ps 99[247]; 3ps 134[349]).³⁴ 1ps, büyü bilgisine gönderme yapar. 1Enoch(7-8)'da bulunan temaları akla getiren "aşırı günah işleyen melekler"(1ps15[25],18[27],20[29]) tarafından getirilmiştir. Ancak bu noktalarda şunu göz önünde bulundurmak gerekir ki, PistisSophia metinlerinin yazarı Hanok'a atfedilen bu tür geleneklere ve kitaplara aşına olsa da, Pistis Sophia metinleri Enoch'tan daha sonradır. Jeu kitapları ve çeşitli Yahudi-Hristiyan ve Gnostik fikirlerin mevcut olduğu bir zamandan kaynaklanmaktadır. 1 Jeu, Enochicor Hekhalotas metinlerinden çok Mısır Ölüler Kitabı'na benziyor ve grubun kökenlerinin muhtemelen bu tür etkilerle çok az ilgisi var. 4 Temel Kavramlar Bu kitaplar, İsa'nın kurtarıcı olduğunu iddia eden diğer herhangi bir dinde mevcut olan her şeyin ötesinde bilgiye dair ipuçları vererek, okuyucuya onları üreten grup hakkında temel bir giriş görevi görür. 1/2ps'nin büyük bir kısmı, bir sonraki bölümde tartışılacak olan özel bir amaca hizmet eden Pistis Sophia mitiyle ele alınmıştır; geri kalanının büyük bir kısmı kozmoloji ve astrolojinin açıklamalarıyla ve Jeuian öğretilerinin yolunda ısrarla devam edenlerin erişebileceği bilgilerin listelenmesiyle ilgilidir. Ancak grubun durumuna ilişkin bilgiler de mevcut. 2ps, özellikle İsa'nın öğrencilerine "tüm insan ırkına vaaz etmelerini" söylediği 3ps'te bulunan din propagandası eğilimini yansıtır (2ps 100[250-251]). Kuşkusuz farklı düzeyde başlangıç veya talimat olmasına rağmen,³⁵ haberi mümkün olduğu kadar yayma emri hala mevcuttur. 34 H. Odeberg, 3Enoch, Ek ii, 188-192. Bununla birlikte, Metatron'un rollerinin sistematik tezahürleri olarak Jeu, iki Jao varlığı ve Küçük Sabaoth ile olan bağlantıları, bu çoklu varlıkları birleştirir ve çeşitli metinler arasındaki çeşitliliği ve mevcut etkilerin çeşitliliğini takdir etmez. 35 Örneğin, 3 s. 104-106[264-272], 122-123[310-313], 130[327], 2 s. 86[191-196], 90- 91[203-208], 97[234-237], 99[244-247], 101[254-255].

--- SAYFA 233 ---

222 7. Bölüm Bu kitapların kendisi, zaten takipçisi olmayan insanlara yardım etmek için tasarlandı; diğer grupların öğretilerinin incelikli (ve o kadar da ince olmayan) aşağılamalarını sunarken, Jeu'luların kendileri tarafından sunulan gerçek gerçeklikleri gösterme iddiasındalar. 2ps aynı zamanda grup üyelerinin maruz kaldığı zulme dair bir öneri de içerir: Müritler yükseltilecek çünkü vaazları tamamlanana kadar dünyada herkesten çok onlar acı çecekler (2ps 96[232]). Bu sıkıntı belki de, burada havarisel otorite iddiasında bulunan ve daha önce de belirtildiği gibi diğer grupların inançlarını sunarken hiçbir dost edinmeyen bu grubun benimsediği vaazın alışılmışın dışında doğasından kaynaklanmaktadır. Efsanevi bölüm arasında dağılmış olarak, efsaneden açıkça ayrılan ve dışarıdan önemli noktalar sunan bir dizi pasaj vardır. Burada grubun metinleri kullanımı ve İsa'nın oluşumunun doğası hakkında tartışılacaktır. Bu bölüm, dışsal dil ve sunumdaki farklılıklara rağmen, Jeu Kitapları'nın ve gizemlerinin bu yazar/derleyici için açık öneminin tartışılmasıyla sona erecektir.

4.1 Üç Katlı Jeuian İncili mi? Pistis Sophia'nın tövbelerinin sunumu sırasında sıra Pistis Sophia'nın beşinci tövbesinin yorumlanmasına geldiğinde Philip gönüllü olarak öne çıkıyor. Ruhu birçok kez taşmasına rağmen, tövbelerle ilgili herhangi bir yorum yapmasına izin verilmediğinden yakınıyor, çünkü İsa'nın tüm sözlerini ve eylemlerini yazmak onun sorumluluğunda. İsa, her şey tamamlandığında istediğini söyleyebileceğini söylüyor ve şu anda Birinci Gizem tarafından İsa'nın tüm sözlerini ve eylemlerini kaydetmekle görevlendirilenlerin Philip, Matta ve Tomas olduğunu doğruluyor. Meryem bu durumu yorumlamak için Musa aracılığıyla söylenen "Her şey iki ve üç şahit aracılığıyla sabit olacaktır" şeklindeki kehanete atıfta bulunarak ortaya çıkar (1ps 43[72]; Tesniye 19:15; ayrıca bkz. Matta 18:16). Bu yorum yapıldıktan sonra Philip, tövbeyi yorumlamak için izin alır. Bundan önce Philip, Matthew veya Thomas'ın konuşmasının yasaklandığına dair hiçbir belirti yok; aslında bundan sonra üçü de yorum yapmadan bir dizi yorum yapıyor. Aslında Philip, Pistis Sophia'nın öyküsünün başlangıcından önce konuştuğu söylenen Meryem'in yanı sıra ilk ve tek havaridir (1ps 22[32]). Bu pasajda yine "Filipus oturdu ve İsa'nın söylediği her sözü yazdı" deniyor ama sonra öne çıkıyor, secdeye kapanıyor ve bir soru soruyor. Bu onun katip olarak rolünü doğruluyor, ancak genel olarak konuşma iznine sahip olduğunu açıkça gösteriyor. Görünen o ki, beşinci tövbe olayı, yalnızca geçerli müjde yazarlarının kim olduğunu ortaya koymak ve bu sayıdaki müjdelere kutsal metinlerden destek sağlamak amacıyla ortaya çıkıyor. Kesinlikle Yeni Ahit alıntıları ve

--- SAYFA 234 ---

1/2 pistis sophia 223 Pistis Sophia'daki imalar büyük oranda Matta'dan kaynaklanırken, diğer üç "kanonik" İncil'e yapılan göndermeler çok azdır. 36 Philip'in burada hikayeyi yazarken iki kez görülmesi, 1ps'in kendisine atfedilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Her ne kadar Philip ve Thomas'a atfedilen İnciller Nag Hammadi elyazmalarında korunmuş olsa da, Jeuian metinlerinde bulunan fikirlerle bariz bağlantılar göstermezler; başka gelenekleri içeren farklı versiyonlara sahip olmaları muhtemeldir. Gerçekten de Epiphanius, ruhun arkonları geçerek yükselişini tartışan bir "Filipus İncili"nden (Pan 26.13.2) bahseder ve Nag Hammadi'de bulunan bu başlığa sahip metinden Jeuian grubu ve Pistis Sophia ile daha yakın tematik bağları var gibi görünmektedir. Daha sonra Maniheistlerin hem Philip'in İncilini hem de Thomas'ın İncilini kullandıkları söylendi (Konstantinopolisli Timothy, s. 86.1.21c; Bizanslı Ps.-Leontius, s. 86.1.1213c); Jeuian ve Maniheist sistemler arasında gösterilen diğer bağlantılar göz önüne alındığında, bu bir tesadüf olmayabilir.

4.2 İsa'nın Oluşumu Pistis Sophia mitindeki açık ara en uzun ara bölüm olan 1ps 61[120]-2ps 63[129]37, Mezmurlar'ın en az dört yorumunu sunar. 85 10-11: "Merhamet ve gerçek birbiriyle karşılaştı; doğruluk ve barış birbirini öptü. Gerçek yerden filizlendi ve doğruluk gökten baktı." İsa'nın annesi Meryem tarafından iki yorum yapılmıştır; biri muhtemelen Magdalene olan "diğer Meryem" tarafından ve diğeri de Yuhanna tarafından 2ps'nin başında yapılmıştır. Her yorum ayeti üç çifte ayırır - merhamet/hakikat, doğruluk/barış ve hakikat/doğruluk - ve biraz farklı bir bakış açısı sunar; genellikle bu pasajı Jeuian kozmolojisi ışığında İsa'nın bedeninin bileşimine bağlar ve bazen müjde öyküleriyle paralellikler sunar; bazıları iyi bilinir ve biri yalnızca bu metinde bulunur. İsa'nın annesi tarafından yapılan ilk yorum (1ps 61[121-123]), İsa'nın çocukluğu hakkında PistisSophia'ya özgü bir hikaye ile başlar. Massaux, Influence de l'Évangile de saint Matthieu sur la littérature chrétienne avant saint Irénée (Louvain: Publications Universitaires de Louvain, 1950), özellikle 420-455, Nag Hammadi kütüphanesinin keşfinden önce çeşitli İrlanda öncesi "Gnostik" gruplardan elde edilen kanıtlar hakkında. 37 1 ve 2ps arasındaki arada (1ps 62[126]), bu metinlerle ilgisi olmayan, başka bir el ile yazılmış ve muhtemelen metne orijinal kompozisyonundan sonra eklenen bir ekleme vardır.

--- SAYFA 235 ---

224 7. bölüm küçüktü, Ruh onun üzerine gelmeden önce bir gün Yusuf'la birlikte dışarıdaydı. Ruh yüksekten evlerine indi ve Meryem onun İsa olduğunu sandı; ancak Ruh, kardeşi İsa'yı görmek istediğinde Meryem'in kafası karıştı ve onu yatağın ayağına bağladı. İsa ve Yusuf'u bulmak için dışarı çıktı ve durumu açıkladı. İsa heyecanlandı ve bu figürü görmek istedi; bunun üzerine hepsi eve gittiler ve Ruh'un yatağa bağlı olduğunu gördüler. İkisinin birbirine benzediği açıktı ve serbest bırakıldığında ikisi sarıldı, öptü ve bir oldu. Bu hikaye, aşağıdaki Mezmur ayetlerinin açıklanması için arka plan görevi görmektedir. Ruh merhamettir, yükseklerden iner ve dünyadaki insanların günahlarını bağışlar; Meryem'e emanet edilen Barbelo'nun gücü - İsa'nın fiziksel bedeni - hakikattir ve hakikatin yerini vaaz eder.³⁸ Hikâyede olduğu gibi bu ikisi dünyada tam anlamıyla buluşur. Yine Ruh doğruluktur ve birbirini öpen güç/maddi beden huzurdur. Son olarak, yerden fıskıran hakikat, Meryem'den doğan maddi veya dünyevi bedendir ve gökten bakan doğruluk, yükseklerden gelen güçtür, muhtemelen Ruh'tur. Bu, PistisSophia ve Jeuian metinleri genel olarak İsa'nın dirilişinden önceki hayatı veya eylemleriyle çok az ilgi gösterdiğinden, muhtemelen başka bir kaynaktan uyarlanmış olan, yeryüzünde meydana gelen içgüdüsel bir hikayenin çok gerçekçi bir yorumudur. Buna karşılık, diğer Meryem'in ikinci yorumu yalnızca maddi olmayan şeye odaklanır (1ps 62[123-124]). Burada eşleştirilen unsurlar daha önce olduğu gibi Ruh'tur, ancak şimdi İyi Sabaoth'un gücü maddi bir beden yerine bunun karşılığıdır. Diğer Meryem versiyonunda Ruh, İsa'nın üzerine yalnızca Yahya tarafından vaftiz edildiğinde gelir ve bu Ruh, onun içindeki Sabaoth'un gücüyle buluşur; maddi beden hiçbir rol oynamaz. Gerçeklerin yeryüzünden fıskırdığı Sabaoth'un gücünü kabul ettiğinde bile, fizikselliğin yükünü annesinin üzerine yükleyen "annen Meryem, yeryüzünde yaşayan"dan filizlendiği şeklinde açıklanır. Olaylar dünyada gerçekleşmesine rağmen, söz konusu olan unsurların tümü maddi alemin ötesindendir: Ruh yücelerdendir/Hazinedendir/Anlatılamaz ve İyi Sabaoth maddi çağların üzerindeki sağdaki yere aittir. Bu, hem bu metinde hem de diğer bazı Gnostik eserlerde gösterildiği gibi, havarilerin ruhsal açıdan en aydınlanmış olanı olan Magdalalı Meryem'in görüşüyle uyumlu olabilir.³⁹ 38 Barbelo hakkında daha fazla bilgi için bkz. Bölüm 4.3.5.2. 39 Örneğin, Meryem İncili onu bu aydınlanmış konumda tasvir eder ve ayrıca 1ps 36[58] ve 4psb 146[377'de bulunan Petrus'un onunla olan rekabetini de içerir. Kurtarıcı ile olan yakın ilişkisi için ayrıca GosPhil 63,33-64,10'a bakın. Büyük ve Küçük Sorular

--- SAYFA 236 ---

1/2 pistis sophia 225 Üçüncü yorum yine İsa'nın annesi tarafından yapılmıştır ve yine ayetlerin İncil hikayeleri ve tanınmış karakterler açısından yorumlanmasına odaklanmaktadır (1ps 62[124-125]). Burada arka plandaki anlatı açıkça verilmemiştir ancak ana tema Meryem ile Elisabeth'in ve İsa ile Yuhanna'nın hikayesidir. Böylece merhamet ve hakikatin buluştuğu gibi Meryem ve Elisabeth de buluştu; aynı zamanda Meryem'in kendi rahminden çıkan Sabaoth'un gücü - İsa - vaftizinde hakikatle buluşan, Elisabeth'ten çıkan Yahya'dır. İsa ve Yuhanna da doğruluk ve barıştır. Diğer Meryem versiyonunda olduğu gibi, topraktan filizlenen hakikat, onun rahminden çıkan İyi Sabaoth'un gücüdür; ancak müjdede Ruh yerine doğruluk, İsa'nın Cebrail şeklini alması olarak anlatılır. John'un son yorumu yine daha yüce varlıklara odaklanıyor. Burada Sabao'nun gücü her zaman Barbelo meselesiyle doğrudan bağlantılıdır; "Işık Hazinesi'nin dışında olan sağdaki yerden çıkıp soldaki yere gittiği" söylenir (2ps 63[128]). Bu, 1/2ps'lik efsanevi olmayan kısımda alınan son haliyle Jeüian kozmolojik düzenini güçlendirir: İyi Sabaoth, şu anda Hazine'nin altında olan sağdaki yerde ikamet ediyor; ve Barbelo on üçüncü çağda soldaki yerde yaşıyor. Yahya'nın yorumuna başlamadan önce bölümün başında Yahya'nın konuştuğu figürün İsa olduğu açıkça belirtiliyor. İçeriye bakan İlk Gizem, İsa'nın babası olarak anılır. Ancak yorumun son bölümünde John şöyle der: "Doğruluk... gökten bakan sensin, ileri bakan İlk Gizem, ışık krallığının gizemleriyle yüksek yerlerden çıkıp... Kurtarıcımız İsa olanın üzerine bir güvercin gibi indin." (2ps63[128-129]). 40 Bundan böyle muhatap metinde İlk Gizem olarak anılacaktır. Bu yorum özellikle ilginçtir, çünkü İsa'yı oğul ve Baba ikili doğasıyla ya da dışarıya ve içeriye bakan İlk Gizem ile özdeşleştirir; bu, Yuhanna'nın müjdesinde en açık şekilde paralel olan bir görüştür ve yazarın Yuhanna'nın böyle bir görüşe sahip olduğu geleneğinin farkında olduğunu düşündürür. Epiphanius'un (Pan 26.8.2) bahsettiği Meryem'e dair rivayetler de ona yüksek itibara sahip bir yer öneriyor gibi görünüyor, ancak Epiphanius'un tanımladığı şekliyle ilkinin içeriği Pistis Sophia'nın kilerle çelişiyor, bu da onu çevreleyen geleneklerin gruptan gruba değiştiğini öne sürüyor. 40 Güvercinin buraya inişi, İlk Gizem'in Kutsal Ruh'la açık bir ilişkisi değildir. Matta metinlerde müjdeye dair imaların büyük bir kısmını sağlıyor ve bu pasajın, onun çarpıcı görüntülerinden birini, orijinal amacını tam olarak takdir etmeden veya buna değinmeden kullandığı görülüyor.

--- SAYFA 237 ---

226 bölüm 7 Tablo 7.2 her yorum için verilen karşılıkları listelemektedir. Bu bilgilerden bir takım gözlemler yapılabilir. Birincisi, Mezmurdaki her terim çiftinin daha yüksek bir güçle ilişkili bir terimi ve nispeten daha düşük bir güçle ilişkili bir terimi vardır ve onu ifade etmek için kullanılan terimler değişse bile yüksek/düşük ikiliği her yorum için aynıdır. Böylece birinci grupta merhamet hakikatten, ikinci sette doğruluk barıştan, üçüncü sette ise doğruluk hakikatten üstündür. Bu, kutsal metinlerin yorumlanmasında çeşitliliğe izin verildiği ve aslında teşvik edildiği halde, belirli kavramlar için kabul edilmiş standartların veya hiyerarşilerin bulunduğunu göstermektedir. İkincisi, belirli bir yorum için kullanılan farklılıklar ve bunları tanımlamak için kullanılan özel dil olmasına rağmen, İsa'yı oluşturmak için devreye giren üç ana unsur vardır. Göreceli yücelik sırasına göre bunlar şunlardır: Yüksekten Ruh/İlk Gizem, sağdaki İyi Sabaoth'tan gelen güç ve on üçüncü çağdaki Barbelo'dan maddi bir beden.

--- SAYFA 238 ---

1/2 pistis sophia 227 tablo 7.2 Ps. 85:10-11 İsa ile ilgili olarak "Merhamet ve gerçek birbiriyle karşılaştı ve doğruluk ve barış birbirini öptü. Gerçek yerden filizlendi ve doğruluk gökten baktı." Merhameti kim yorumluyor (gerçeği karşılıyor) Hakikat (merhametle buluşuyor) Doğruluk (barışı öper) Barış (doğruluğu öper) Hakikat (yerden filizleniyor) Doğruluk (gökten dışarı bakıyor) İsa'nın annesi Meryem Ruh (yüksekten/1. Gizem) Barbelo'dan güç/İsa'nın maddi bedeninden gelen güç İsa'nın Ruhu İsa'nın maddi bedenine emanet edilen güç İsa'nın maddi bedeninden gelen güç İsa'nın maddi bedeninden yüksekten gelen güç Diğer Meryem (Mecdaleli?) Tanrılık Ruhu Sabaoth'un Gücü Işığın İyi Ruhu Sabaoth'un Gücü Sabaoth'un İyi Gücü Yüksekten gelen İyi Ruh Meryem, İsa'nın annesi Sabaoth'un Gücü (Meryem'den çık, =İsa) Yuhanna (Elisabeth'ten) İsa John Sabaoth'un Gücü İyi İsa Meryem'le konuşmak için Cebrail'i örnek alıyor Yuhanna 'sen' (Baba/1. Gizem tarafından gönderildi) Sabaoth'un Gücü (Barbelo meselesine girdi) 'sen' (Baba/1. Gizem aracılığıyla) Sabaoth (Barbelo meselesine girildi) Sabaoth'un Gücü (Barbelo meselesine girildi) ('sen'), 1. Gizem

--- SAYFA 239 ---

228 bölüm 7 Üç seviyeli bir sistem, 1/2ps'de başka bir yerde sunulan karmaşık kozmolojinin aksine, evren için daha temel bir sağ/orta/sol organizasyona sahip olan, daha önceki metinlerde bulunan kozmolojiyi anımsatmaktadır. Bu yorumlar, İsa'nın varoluşun bu önceki üç düzeyinin her birinden öğeleri nasıl somutlaştırdığını açıklamaktadır: yükseklik yerleri, orta alemler (burada sağın yeri) ve maddi alemler (solun yeri). Bu pasajlar, İsa'nın bedensel yapısıyla ilgili geleneğin, burada yer alan metinden daha eski olduğunu öne sürüyor. Bu, 4psa gibi erken bir tarihte Jeu'dan "[İsa'nın] Babasının Babası" olarak söz edilmesi gerçeğiyle de desteklenmektedir (4psa 136[355], 139[359, 360]). Bu gizemli ifade 2. sayfa 86[195]'da, İsa'nın, Babası olarak adlandırdığı kişinin İyi Sabaoth olduğunu ve Büyük Sabaoth'un babasının Jeu olduğunu söylediğinde açıklığa kavuşturulmuştur. 3ps'te ruhları oluşturan arkonların o ruhların babaları olduğu anlatılır (3ps 131[337]). Mezmurlar 85:10-11'deki bu yorumlar, İsa'nın ruhunun (ya da "gücünün") arkonlardan değil, Büyük İyi Sabaoth'tan geldiği gerçeğini vurgulamaktadır. 1ps 8[13-14] ayrıca, İsa'nın dünyadaki oluşumu ve anlayışı hakkında anlattığı gibi, Meryem'i Cebrail formunda çağırdığını söyleyerek bu gerçeği açıklığa kavuşturur: "ruh yerine, sağın yerinde olan Büyük Sabaoth'tan, İyi'den aldığı gücü ona aktardı." Yaratıldığında, İsa ruhunu (ya da "gücünü") maddi arkonlardan değil, Büyük Sabaoth'tan alır.⁴¹ Bununla birlikte, onun yalnızca İsa'nın dünyevi enkarnasyonunun Babası olması önemlidir: bu yorumların da belirttiği gibi, onun göksel Babası ve muadili olan Ruhsal İlk Gizem, dünyevi İsa vaftiziyle gelir ve o zaman bile, ilahi giysisinin ya da doğasının tamamını henüz almaz. Büyük Sabaoth'un gücü ile Barbelo meselesinin Ps.'de sıklıkla birlikte anılması. 85:10-11 yorumları, normalde arkonlardan türeyen maddi bedenler ve ruhlar arasında yakın bir ilişki olduğunu ileri sürer. İyi Sabaoth'un gücünün vaftizle ilişkili olduğunu belirtmek de ilginçtir; insan ırkını vaftiz eden bu güçtür (1ps 61[122], 62[123-124]) ve İlk Gizem, İyi Sabaoth'un gücünü vaftiz etmiştir (2ps 63[128]). Bu pasajlara göre vaftiz "bağışlanma" getirebilse de, Hazine'ye veya yükseklerle giriş izni vermez. Bunları ancak yüksek Ruhun/İlk Gizemin alanı olan gizemlerin alınması sağlayabilir. 41 C. Schmidt de bu rolün İsa'nın önceden var olan Babasınınkinden farklı olduğunu gözlemler; bkz. Pistis Sophia: Ein gnostisches Originalwerk des dritten Jahrhunderts aus dem Koptischen übersetzt (1925; yeniden basım: Graz: Edition Geheimes Wissen, 2010), 67n.3.

--- SAYFA 240 ---

1/2 pistis sophia 229 Çok sayıda yorumdan, bu ayet dizisinin yazar için çok önemli olduğu görülebilir. İsa'nın karmaşık doğası, göksel varlıkların ve onların doğalarının çokluğu ve müjde pasajlarının yorumlanması gibi konuların tümü, bu iki ayetin yorumlarında bulunur. İsa, çok değerlikli yorumların hem kabul edildiği hem de teşvik edildiği izlenimini vererek tüm yorumları eşit derecede övüyor. İfadeler farklı olsa da, manevi Meryem ve Yuhanna'nın yorumları birbirine karşılık gelir; ve özellikle müjde hikayeleriyle ilgili olarak İsa'nın annesi Meryem'in daha dünyevi yorumları, giriş niteliğindeki Gnostik öğreti ve yorumlama araçlarıyla büyük ölçüde uyumludur. 4.3 1/2ps'de Işığın Gizemleri ve Jeu Kitapları Bu en eski ve en yeni metinler arasında, kullanılan dilin türünde, kozmolojinin ve ışığın yüksek tanrılarının tanımlanmasında ve temaların, pasajların ve daha iyi bilinen Katolik ve Gnostik Hristiyanlıklardan uyarlanan metinlerin yorumlarının kullanımında büyük bir değişiklik vardır. Pistis Sophia, önceki akademisyenler tarafından sıklıkla yozlaşmış ve aşağılanmaya değer görülürken, bu bilim adamları Jeu Kitaplarını birkaç paragraftan fazla tartışmayı pek uygun görmüyorlardı ve onları cahil ve karmaşık bir bataklıktan başka bir şey olarak görmüyorlardı. Ancak buradaki analiz, dil değişikliğinin öncelikle diğer Katolik ve Gnostik Hristiyan metinlerine ve fikirlerine daha aşına olan farklı bir kitleye hitap etmek için bir araç olduğunu gösteriyor. Ancak altta yatan mesaj, gerçek gizemlerin Jeu Kitaplarında bulunabileceğidir; bunlar büyük olasılıkla Bruce Kodeksi metinlerinin bir versiyonudur veya onlarla çok yakından ilişkilidir. Kozmolojik bağlantılar yukarıda zaten tartışılmıştı; burada Jeuian inancını ve uygulamasını birbirine bağlayan ışık gizemlerinin yakın ilişkisi sunulacak. 1ps, İsa'nın dirilişinden sonraki on birinci yılda öğrencilerine gerekli gizemlerin yalnızca küçük bir kısmını aktardığını belirtiyor. Daha sonra dokuz gözlemci, üç amin, beş ağaç, yedi ses vb. dahil olmak üzere henüz hakkında konuşmadığı birçok şeyi listeler. Bu unsurlar bu metinler grubuna özgüdür ve görünüşe göre Jeuian sisteminin çekirdeğini oluşturur, metinler boyunca birkaç kez, özellikle 2 Jeu ve 1/2ps'de görülür (bkz. Tablo 2.1). Jeuian metinlerinin hem en eski hem de en yeni metinlerinde yer almaları, diğer tasvirlerin bazılarında görülen değişkenliğe rağmen tutarlı bir çekirdek göstermektedir. İsa'nın dünyadaki eylemlerinin daha büyük bir rol oynamaya başladığı aşamada bile, her zaman kurtuluşun anahtarı olduğu söylenen gizemlerdir. 2 Jeu Jesus'ta bunu açıklıyor

--- SAYFA 241 ---

230 bölüm 7 Bu gizemleri ve günahların bağışlanması gizemini almış olanlar bedenden çıktıklarında, tüm çağlar birbiri ardına geri çekilir ve onlar (ruhlar) Işık Hazinesi'nin kapılarına ulaşana ve kapıların bekçileri onlara açılana kadar batıya ve sola kaçarlar... Size her gizemi vereceğim, böylece sizi Işık Krallığının her gizeminde yerine getirebilirim, böylece çağrılarsınız. 'Pleroma'nın oğulları, her gizemle tamamlanır.' 2 Jeu b(58),23-b(59),26 Ruh, en sonunda içsel olanın en iç kısmına, nihai dinlenme yerine giden karmaşık bir yolda ilerler. Gizemler olmadan bu ölüm sonrası dinlenme imkansızdır. Bu, dünyanın doğası gereği olumsuz olarak değerlendirilmediği bir aşamadır; dolayısıyla gizemler öncelikle değerli bireyleri tamamlayan veya tatmin eden, ilahi yüksekliklere geçişi sağlayan bilgi olarak hizmet eder. Görünüşe göre önemli ölçüde daha sonra yazılmış olan 2ps. paragrafta İsa şöyle demiştir: ... insan ırkı ile ilgili olarak, maddi bir konu olduğundan dolayı kendimi rahatsız ettim, onları arındırmak için ışığın tüm gizemlerini onlara getirdim... Aksi takdirde, tüm insanlık ırkından hiçbir ruh kurtarılamazdı; onlara arınmanın gizemlerini getirmediğim sürece Işık Krallığını miras alamayacaklardı. 2ps 100[250] İsa'nın gizemleri getiren kişi olarak rolü ve maddiliğin olumsuzluğu vurgulanıyor, ancak yine de bir insanın kurtuluşa ulaşması ve Işık Krallığına girmesi için gerekli olan şey gizemlerin kendisidir. Ancak her durumda gizemlerin kendileri asla açıklığa kavuşturulmaz. 2ps'de İsa, "İki büyük Jeu Kitabı"ndan bahseder ve içerdikleri gizemlerin son derece çok olduğunu, ancak bazılarının, onlara vereceği ve üstün olan büyük gizemler karşısında aşağı düzeyde ve esasen gereksiz olduğunu belirtir (2ps 99[246-247]). Bu, onun daha önceki 3ps'teki "hiç kötülük yapmamış ve hiç günah işlememiş olan doğru kişiler için bile, Jeu Kitaplarındaki gizemleri bulmaları gerekir" (3ps 134[349]) şeklindeki ifadesiyle çalışmaktadır. 3ps'nin doğrudan 1/2ps'nin bir parçası olmadığına dair başka bir kanıt olmasının yanı sıra, burada önerilen kronolojik sıralamayı da desteklemektedir - gereksiz gizemler geliştirmek ve daha sonra bunların hayati olduğunu söylemek için çok az neden olacaktır. Bunun yerine, grupta gizemlerin düzene sokulduğu veya basitleştirildiği, bazı şeylerin zaman içinde geçerliliğini yitirdiği düşünüldüğü ileri sürülüyor. Vaftiz talimatlarının 2 Jeu ile 4psa arasında basitleştirilmesinde de bunun işaretleri vardır.

--- SAYFA 242 ---

1/2 pistis sophia 231 Ancak bu, 1/2ps'in Jeu Kitaplarındaki tüm gizemleri ilgisiz olarak gördüğü anlamına gelmez. İsa öğrencilerine "krallığının üç bölümünün büyük gizemlerini. Bunlar gizemlerin başlarıdır... tüm türleriyle, şifreleriyle ve son boşluğun mühürleriyle" (2ps 99[247]) sunacağını vaat eder. Bu, Jeu Kitaplarında sunulan bilgi türünü güçlü bir şekilde yansıtmaktadır. 1/2ps'in kendisi diyagramlar veya spesifik mistik bilgi içermez, ancak bunun nedeni metnin henüz bu bilgiyi almaya layık olmayanları hedef almasıdır - grubun öğretilerinde ilerleyenlerin, bunu yapmaya hak kazandıkları bir noktada bunları Jeu Kitaplarından öğrenecekleri varsayılmaktadır. 2ps'de İsa, savunma (□□□□□□□□) veya gizli işaretler gerektiren şeyin yalnızca son boşluk veya dışarıdan ilk boşluk (boşlukların en alt kısmı) olduğunu açıkça belirtir. "Savunma" teriminin 1 Jeu'da yer almaması, ancak 2 Jeu'da yer alması dikkat çekicidir, özellikle de bunların çağların arkonlarına sunulmasıyla bağlantılı olarak. 1/2ps, İlk Gizem'in uzaylarının maddi çağlara kadar tüm varoluşu içerdiğini, ancak yalnızca en alttaki uzayın - yani çağların bulunduğu alanın - savunma gerektirdiğini tespit eder. En alttaki bölgelerin gizemleri, 1/2ps'nin yazarının ışığın daha yüksek gizemlerini alanlar için gereksiz gördüğü gizemler olmaya başlıca adaylar gibi görünür. 2ps 99[246-247] üstün gizemlerin "tüm insan ırkını yüksek yerlere çıkaracak yer ve rütbeye göre başlar" olduğunu ve ayrıca iç mekanların yalnızca "tipler ve modeller"e sahip olduğunu söylemeye devam ediyor. 1 Jeu'nun ilk yarısı, en içteki hazinelerin her birinin ana hatlarını veya haritasını çıkarmak, başlarını, rütbelerini ve türlerini sıralayarak uzun uzadıya devam ediyor, ancak mühür veya şifrelere ilişkin hiçbir kayıt sunmuyor. Ancak boşluktan sonraki metin, en dıştaki hazineler için mühürler ve şifreler sunuyor. Bu belgenin büyük bir kısmı kaybolmuştur, bu da iç ve dış bölgeler için gerçekten farklı bilgilerin sağlanıp sağlanmadığının bilinmesini imkansız hale getirmektedir; tüm hazinelerin eşit kabul edilmemesi mümkündür. Ancak kesin görünen şey, Jeu Kitapları'nda yer alan bilgilerin en azından bir kısmının, 1/2ps yazarları ve zamanın Jeu'luları tarafından hala oldukça değerli olduğudur. 5 Özet Her ne kadar bu metinler büyük olasılıkla mevcut Jeuian kitaplarından en son üretilenler olsa da, inisiyeler tarafından ilk önce okunması amaçlanan metinler bunlar olurdu. 1/2ps giriş niteliğinde gibi görünüyor, evrene yeni başlayanlar için bir taslak sunuyor ve hikayeler ve örtülü bir dil içeriyor.

--- SAYFA 243 ---

232 7. bölüm bu tür metinlerde bekleniyor. Daha ileri seviyedeki inisiyeler, ışığın miraslarının gizemlerini öğrenmek için Jeu Kitaplarına yönlendirilir ve bu bilgiler burada açıkça sunulur. En eski ve en yeni metinler, en yüksek tanrılara ve evrenin bölümlerine atıfta bulunmak için farklı bir dil kullanıyor olsa da, bunların ana içerikleri esasen benzer kalıyor. Jeuian sisteminin en önemli tanımlayıcı unsurları — kozmolojiyi tanımlamak için kullanılan genel yapı ve terminoloji; dünya üstü dünyadaki karakterlerin kadrosu; ve kurtuluşa ulaşmak için gerekli olan ışığın belirli gizemleri hâlâ açıkça yerli yerindedir. Bu unsurların ilki ve sonuncusu, 1/2ps'nin Pistis Sophia mitiyle ilgili olmayan bölümlerinde tartışılan malzemenin büyük kısmını oluşturur ve bunların Jeuian öğretilerine aşina olmayan veya bunlarla ilgilenmeyenler için ne kadar önemli görüldüklerini vurgular. En eski ve en yeni metinler arasındaki temel kavramlardaki genel tutarlılığa rağmen, aralarında basit dil çarpıtmalarıyla veya kafa karıştırıcılıkla açıklanamayan bazı değişiklikler vardır. 2ps, Jeu Kitaplarındaki bazı gizemlerin aşağı düzeyde ve gereksiz olduğunu açıkça belirtir; birden fazla isimle kozmolojik seviyelerin hâlâ aynı işlevleri sürdüren ayrı bölgelere bölünmesinin nedeni açık değildir. Bunların belli bir süre boyunca yazıldığı ve hem kozmolojik spekülasyonlarda hem de ritüel uygulamalarda bu dönemde ilerleme kaydedildiği açıktır. Bu, zamanla değişen dini-kültürel çevreye uyum sağlayan, gelişen bir grup veya topluluktur. Üye olmayanlara erişim daha önemli hale geldikçe, rakip dini hareketlerin sunduğu sorunların ele alınması da önem kazandı ve grup üyeliği sürecini daha basit ve daha çekici hale getirdi. Karmaşık gizem ritüelleri veya bilgileri kısmen basitleştirildi. Dahası, havarisel otoriteyi ismiyle yönlendirme iddiaları da dahil olmak üzere, başka herhangi bir Hristiyan grup için mevcut olan her şeyden daha yüksek bilginin kıskırtıcı önerisi verilmektedir; bu, çevredeki diğer Hristiyan grupların artan önemine dair bir başka kanıttır. Yeni üyeleri ikna etmek, Kutsal Yazılardan iyi bilinen pasajlar, İncil referansları kullanmak ve kendi mesajlarının yapı taşları olarak isimlerini tanıyan müritlerden alıntı yapmak, grubun hayatta kalması için hayati hale gelmişti.

--- SAYFA 244 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_012 bölüm 8 Pistis Sophia Efsanesi Daha önce tartışıldığı gibi, 1/2ps'ler doğrudan veya sürekli olarak bağlantılı metinlerdir, ancak derlemelerinde hala farklı kaynakların kullanıldığına dair işaretler vardır. Bu iki metin bir arada Askew Kodeksi'nin yaklaşık üçte ikisini oluşturur. Bununla birlikte, bu metinlerde, Jeu ve 4psa Kitaplarında bulunan kozmik düzene ve Pistis Sophia'nın düşüşü ve kurtuluşu mitinin açıklamasına yaklaşık olarak paralel olan başlangıç ve bitiş bölümleri arasında daha belirgin bir ayrım vardır. Bu efsanevi kısım, bu iki metnin yarısından biraz fazlasını kaplıyor ve 1/2ps 30-82'yi [43-184] kapsıyor. Bu bölümde, içeriği homojen olmasa da bu “mitsel” bölüm incelenecektir. Pistis Sophia'nın hikayesi ve tövbeleri ile her bir tövbe/yorum seti arasında görünen ara pasajlar ve ayrıca baştan sona meydana gelen bir dizi yan tartışma arasında varsayılan kozmoloji ve ilahi yapı açısından bir bölünme vardır. Her ne kadar 1ps, (Pistis) Sophia'nın eski durumuna getirilmesi emriyle sonuçlanan tam bir pişmanlık dizisi içeriyor gibi görünse de, 2ps süreci yapay olarak uzatıyor gibi görünüyor, yine belki de kaynakların bir birleşimini temsil ediyor. Hatta öğrencilerin her övgü veya tövbe şarkısını yorumlayış biçimi bile 1ps ve 2ps arasındaki ayırmadan sonra değişir. Her ne kadar 1. ve 2. sayfalar arasında, mevcut diğer Jeuian metinlerinin herhangi birinden daha güçlü içerik ve tema bağlantıları olsa da, bunlar tek tip kompozisyonlardan uzaktır; muhtemelen çok sayıda metin veya gelenekten geç bir tarihte derlenmiş olup, onları mevcut bütün içinde harmanlamaya çalışmaktadır. Efsane, Pistis Sophia'nın on üçüncü çağdan düşüşünü ve on üçüncü çağa geri dönüşünü açıklamak ve onun öyküsünün, özellikle de tövbelerinin yorumunu belirli Mezmurlar ve Süleyman'ın kasideleri ışığında sunmak için yola çıkar. Bilgeliğin düşüşü ve kurtuluşu efsanesi Gnostik sistemlerde oldukça yaygındır ve burada sunulan versiyon, daha iyi bilinen hikayelerden en az birinin etkisini açıkça göstermektedir. Bununla birlikte, aynı zamanda bilinen diğer versiyonlardan çarpıcı farklılıklara sahiptir ve açıkça Jeuian inanç sisteminin ışığında uyarlanıp yeniden yorumlanmıştır. Dolayısıyla Pistis Sophia, başlangıçta manevi alemden ziyade maddi çağlardan türemiştir, günahı kavramı beceriksizce eklenmiştir ve İsa'nın yükselişi, onun kurtuluşu için yapay olarak gerekli kılınmıştır. Onun uzun tövbe ve övgü dualarını “yorumlamak” için Mezmurların yaygın şekilde kullanılması, grubun artık daha doğrudan kutsal metinlerle ilgili gerekçeler aradığını gösteriyor; bu eğilim, yavaş yavaş metinlere sızıyor ve ancak burada tam olarak burada yer alıyor.

--- SAYFA 245 ---

234 8. bölüm çiçek açıyor.1 Sofya efsanesi/kutsal metin yorumunun bu kombinasyonu, son bölümde kısmen ve 2. Bölümde daha küçük bir biçimde görüldüğü gibi, grubun kültürel ortamında Hristiyan Gnostik etkisinin sürekli olarak güçlendiğini gösteriyor. Burada ayrıca, hem 2ps'nin mitolojik olmayan bölümünde hem de Kurtarıcı ile devam eden diyalogda İsa ile yapılan konuşmanın öğrencilerinin kısmına hakim olan Yuhanna ve Mecdelli Meryem'in yanı sıra öğrenciler de hakimdir. 3ps'de2 aydınlanmış yorumlar sunmak için öne çıkıp, grubun havarisel otoritesi için daha geniş bir havuzdan teklifte bulunun. Yukarıda belirtildiği gibi metinlerin bu kısmı homojen değildir. Ancak genel olarak bir kalıp izler: Pistis Sophia'nın öyküsünün veya tövbelerinin bir kısmı anlatılır, havarilerden biri bunu yorumlamaya gönüllü olur, bir Mezmur veya Süleyman'ın kasidelerinden biri şeklinde bir yorum yapılır ve İsa daha sonra havarilerini över veya kutsar. Ayrıca öğrencilerin, Mezmurlardan veya diğer Yeni Ahit metinlerinden alıntılarla, Pistis Sophia hikayesiyle ilgisi olmayan unsurların yorumlarını verdikleri bazı yan tartışmalar da vardır; bunlar zaten Bölüm'de tartışılmıştı. 7. Burada özellikle Pistis Sofya'nın hikayesine odaklanılacaktır. Öncelikle hikayenin bir özetini sunacak, ardından diğer Hristiyan Gnostik geleneklerle ilişkisi ve mevcut versiyonun nasıl oluştuğuna dair bir tartışma sunacak; Pistis Sophia öyküsünün dahil edilmesinden önce tasarlanmış olası bir erken Jeuian kurtuluş mitinin analiziyle sonuçlanacaktır. 1 Bu Mezmurlar için kullanılan yorumlama yöntemi hakkında bkz. J. Carmignac, "Le gen littéraire du 'péshèr' dans la Pistis-Sophia," *Revue de Qumran* 16 (1963-1964), 497-522; Süleyman'ın Mezmurları ve Gazelleri'nin kullanımı hakkında bkz. W.H. Worrell, "The Odes of Solomon and the Pistis Sophia", *Journal for Theological Studies* 13 (1911), 29-46; H. Ludin Jansen, "Pistis Sophia'da Gnostik Yorum", IX. Uluslararası Dinler Tarihi Kongresi Bildirileri, Tokyo ve Kyoto 1958 (Tokyo: Maruzen, 1960), 106-111; A. Kragerud, *Die Hymnen der Pistis Sophia* (Oslo: Universitetsforlaget Trykningssentral, 1967); G. Widengren, "Die Hymnen der Pistis Sophia und die gnostische Schriftauslegung", *Liber Amicorum*: C.J. Bleeker onuruna yapılan çalışmalar, (Leiden: E.J. Brill, 1969), 269-281; C. Trautmann, "La citation du Psaume 85 (84, 11-12) et ses commentaires dans la Pistis Sophia," *Revue d'histoire et de philosophie religieuses* 59 (1979), 551-557'de. 2 Mecdelli Meryem'in açık ara en önde gelen konuşmacı olduğuna dikkat edin; 2ps'in efsanevi olmayan bölümünde bile John yalnızca bir kez konuşuyor. Ayrıca 4psb'nin soru soran diğer birkaç öğrencinin de adını verdiğine dikkat edilmelidir.

--- SAYFA 246 ---

pistis sophia efsanesi 235 1 Pistis Sophia'nın Düşüşü ve Restorasyonu: Hikaye Pistis Sophia, 24 görünmez olandan biridir, büyük görünmez olanın/tanrı'nın evladıdır. Bu nedenle, on üçüncü çağda kardeşleriyle birlikte yaşar ve kendisine verilen paya göre on üçüncü çağın gizemini gerçekleştirir. İlk Gizemin emriyle, sonunda yukarıya bakar ve Işık Hazinesi perdesinin büyük ışığını görür. O ışığa gitmeyi arzuluyor ve on üçüncü çağın gizemini gerçekleştirmeyi bırakıyor, ancak ışığa ulaşamıyor ve onun yerine ona övgüler yağıdırıyor. Bu çağda kendine özgü rolünü oynamayı bırakıp doruğa kadar övgüler söylemeye başladığında, on iki çağın tüm arkonları ondan nefret eder. Daha da önemlisi, itaatsiz olan üç güçlü kişi Authades de ondan nefret etmektedir. Authades'in itaatsizliği, aeonların varlıkları için gerekli olan artırılmış ışıktan veya güçten vazgeçmeyi reddetmesinden ve on üçüncü aeon ve onun altındaki tüm aeonlara hükmetme arzusundan oluşur. O zaman Pistis Sophia'dan nefret etmeye başlar çünkü o onun üstüne çıkmak ve onun kontrolü dışına çıkmak istemiştir. Nefretini harekete geçirmek için, aslan suratlı bir gücün yanı sıra çok sayıda başka yayılım yayar ve bunları tüm çağların altına, Kaos'a gönderir. Aslan yüzlü güç, Authades'in yüksekliğe kadar vazgeçmeyi reddettiği ışık gücünden oluşur. Birinci emrin emriyle Authades, Pistis Sophia'ya aşağıya bakması, aslan yüzlü ışık gücünü görmesi ve onu kendisi için arzulaması için zulmediyor. Nitekim onu gördüğünde, onun yükseklerin ışığı olduğunu zannedip, kökenini anlayamamaktadır. Kendi kendine şöyle düşünüyor: "Oraya ortağım olmadan gideceğim ve ışığı alacağım ve ondan kendim için sonsuz ışık yaratacağım, böylece en yüksekteki ışıkların ışığına gidebileceğim" (1ps 31[45-46]). On iki çağın arkonlarının yol boyunca ona zulmetmesiyle aşağı doğru yolculuğuna başlar ve Kaos'taki aslan suratlı güce ulaştığında onu yutmaya çalışır. Bunun yerine Authades'in yayımları onu çevreliyor ve aslan yüzlü güç, onun ışık güçlerini yutuyor. Onun Kaostaki meselesi, Jaldabaoth adı verilen, "[İsa'nın] sana birçok kez bahsettiğim" (1ps 31[46]) aslan suratlı başka bir güce dönüşür. Pistis Sophia hatasının farkına varır ve uzun süren tövbe sürecine başlar. İlk pişmanlıklar on üçtür. Yedinciden sonra, Birinci Gizem henüz onun Kaos'tan çıkarılmasını emretmemiş olmasına rağmen, İsa ona acır ve onu "Kaos'ta biraz daha geniş bir yere" taşır (1ps 47[84]). On üçüncüsünden sonra, kendisi için emredilen tüm acıların yönetmeliği tamamlandı ve Birinci Gizem, Pistis Sophia'ya yardım etmek ve onu Kaos'tan çıkarmak için İsa'ya büyük bir ışık gücü gönderdi. İsa ayrıca kendisinden büyük bir ışık gücü gönderir ve iki güç buluşur.

--- SAYFA 247 ---

236 bölüm 8 ona yardım edin (1ps 60[118-119]). Tüm bu sözleri İsa kılığında söyleyen kişinin aslında İlk Gizem'in bir unsuru olduğu ortaya çıkıyor. İsa/İlk Gizem, Cebrail ve Mikail'i çağlardan aşağı çağırır ve onlara devasa bir ışık saçar, onlara Kaos'a gitmeleri, Authades'in yayılımlarından çalınan ışık güçlerini geri almaları ve bunları kendisine geri vermeleri talimatını verir. Işığı geri geldiğinde, yükseklerden gelen büyük ışık Kaos'tan geri döner. Authades'in yayılımları, Pistis Sophia'nın ışık güçlerinin kendilerinden alınıp ona geri verilmesiyle üzüldü, bu yüzden kendilerine daha fazla ışık gücü gönderen Authades'i çağırırlar. Birçoğu yılan, ejderha ve yedi başlı basilisk gibi hayvan başlı formlara dönüşür ve birlikte Pistis Sophia'yı Kaos'a geri sürüklerler. Tiran Adamas da on iki çağdan aşağıya bakıyor ve hepsinin üstünde Işıkların Işığına gitme arzusundan dolayı Pistis Sophia'ya kızıyor. O da ona zulmetecek bir kuvvet indirir. Sonunda tekrar ışığa doğru ağlar; İsa/İlk Gizem bir kez daha Cebrail ve Mikail'i, ona rehberlik edecek büyük ışık yağmuruyla Kaos'a gönderir. İsa/İlk Gizem de Kaos'a iner, Authades'in yayılımlarını on üçüncü çağa dönememeleri için kısıtlar ve aslan yüzlü yayılımın ve diğer tüm yayılımların gücünü ortadan kaldırır. Pistis Sophia, Kaos'tan çıkarılırken bir dizi övgü şarkısı daha söylüyor. Ancak bu noktada on üçüncü çağdaki yerine, "doğruluğun yeri"ne (1ps 32[51], 50[94], 55[106]) geri getirilmedi, ki onun arzuladığı da buydu; bunun yerine onun altına yerleştirilir. İlk Gizem onu orada terk etmeye başladığında, Adamas, Tiran ve Authades gittiğinde ona baskı yapacaklarını ve bir kez daha onun tüm ışığını alacaklarını söyler ve ona daha fazla baskı yapmamaları için ışıklarını kaldırmasını ister. Babasının henüz ışıklarının alınmasını emretmediğini, ancak ona karşı savaşmamaları için onları mühürleyeceğini söyler. Işıkları belirlenen zamanda, yani "üç vakit tamamlandığında" kaldırılacaktır (2ps 76[168-169]). Bu zamanın ne zaman geleceğini bilecektir çünkü Işık Hazinesi'nin kapısı - "on üçüncü çağa, yani sola açılan bu" (2ps 76[169]) açılacaktır. Bu noktada Adamas ona karşı saldırısını yenileyecek ve İlk Gizem'in ona tekrar yardım edebilmesi için kadının tekrar övgüler söylemesi gerekecek. Bu tavsiyeye sevinir ve on üçüncü çağın altında onu terk eder. Bu, hikayeyi 1ps'in açılışına, İsa'nın bu giysiyi yüksekten göndermeden önce Zeytin Dağı'nda olduğu sahneye geri getiriyor. O zaman Adamas on iki çağdan bakıp Kaos'taki şeytani gücünü içinde hiçbir ışık olmadan gördüğü zaman gelir. Işığını ortadan kaldıran İlk Gizem olmasına rağmen Adamas, Pistis Sophia'yı suçlar ve öfkeyle karanlık yayılımlar yaymaya başlar.

--- SAYFA 248 ---

pistis sophia efsanesi 237 onu Kaos'a geri getirme niyetiyle. Tekrar ışığa övgüler yağdırır ve daha fazla yaygara ya da kavga olmadan, İsa onu on üçüncü çağa geri getirir. Görünmez arkadaşları onu tanıyor ama İsa'yı tanımıyor, bu yüzden "ben onu kurtarana kadar benim [İsa'nın] aşağıdaki insanlık dünyasında onun için yaptığım harikaları" bilsinler diye daha fazla övgüler söylüyor (2ps 81[178-179]). 2 Pistis Sofya'nın Düşüşü ve Restorasyonu ve Yuhanna Apokrifonu Yakından incelendiğinde, Pistis Sofya'nın öyküsünün, Yuhanna Apokrifonu'ndaki Sofya'nın düşüşü ve restorasyonunun bir uyarlaması ve yıkımı olduğu ortaya çıkar.³ Bu ikinci versiyonda bulunan ayrıntıların çoğu, herhangi bir arka plan olmaksızın ve Jeu'cu dünya görüşüyle bağlantısız olarak zikredilmektedir. Aslında bu ayrıntıların birçoğu, özellikle hikayenin bu versiyonuna paralel olarak yapay ve beceriksizce dahil edilmiş gibi görünüyor. Pistis Sophia, görünmez olanın/tanrı'nın soyundan biri olarak on üçüncü çağda ortaya çıkar.⁴ Daha önce de belirtildiği gibi, 3'ün görünmez tanrısı 3'ün görünmez tanrısı Burada tartışma ApJohn ile paralellik ve karşılaştırmalara odaklansa da, Trimorphic Protennoia'nın özellikle (39:13-32) bir kısmıyla bazı belirgin benzerliklerin bulunduğunu belirtmek gerekir. Orada, en yüksek tanrının (Jeuian terimleriyle görünmez tanrı) oğluna bağlı ışık çağlarından biri olan büyük ışık Eleleth, kendisini kral ilan eder ve kendisini Kaos ve yeraltı dünyasıyla ilişkilendirir ve kısa bir süre sonra Jaldabaoth, Kaos/yeraltı dünyasının hükümdarı olarak görünür. Bu Jaldabaoth, "[gücü] masum olandan (yani Sophia'dan) kapmış olan; daha önce inen Işığın Epinoia'sı (yani Sophia) olan onu alt eden kişidir." Bu pasaj, gücü arzulayan ve Kaos alemleriyle ilişki kurmaya istekli olan en yüksek tanrılarla ilişkilendirilen ayrı bir varlığın varlığına ve aynı zamanda Sophia'nın masumiyetine ve onun gücünün haksız yere ele geçirilmesine paralellikler sağlar. Görünüşe göre dönemin Sophia mitlerinin en göze çarpanı olan ApJohn ile paralellikler en belirgin olsa da, ps mitinin yapısının derlenmesinde mit versiyonlarının bir karışımının kullanılmış olması oldukça muhtemeldir. 4 Pistis Sophia, ikinci tövbesinde, Işığın ışığının kendisinden yayıldığını ve Işığın onun yayılmasına neden olduğunu belirtir (1ps 35[57]). Açıkça görülüyor ki görünmez tanrının ve/veya Barbelo'nun çocukları olarak, Jeuian bağlamında durum böyle değil. Bunun, onun ilahi kökenine ilişkin daha tipik bir Gnostik düşünceye bir geri dönüş olması mümkündür; alternatif olarak, en yüksek tanrının yayılımı olan Jeu'nun daha düşük, aeonik varlıkların yayılmasına ve organizasyonuna neden olduğu şeklindeki Jeuian fikrini temsil edebilir. Daha sonra Pistis Sophia, İsa'nın ışığını "bir zamanlar gördüğü ve inandığı Hazinenin ışığı" (1ps 47[84-85]) sanarak Jeu ile olan ilişkiyi daha olası hale getirir. Burada daha aşağı ve maddi olan on üçüncü çağdaki kökeni tartışılmaz. 5 Bkz. Bölüm 2.3.3.

--- SAYFA 249 ---

[illegible]

--- SAYFA 250 ---

pistis sophia efsanesi 239'a 1/2ps'nin tamamında atıfta bulunulur ve Pistis Sophia'nın ışık güçlerinin çalınması da dahil olmak üzere hikayedeki aslan suratlı yayılımla yapılan tüm eylemler, Authades'in orijinal yayılımı tarafından gerçekleştiriliyor gibi görünmektedir. O halde bu tek seferlik referans, aslan suratlı Jaldabaoth'un, iki hikaye arasındaki sayısız diğer tutarsızlıkların yanı sıra, aktif olarak hiçbir şey üretmemesine rağmen, orijinal efsaneyle uyumlu olarak nasıl Sofya figüründen geldiğinin bir açıklaması olarak tasarlanmış gibi görünüyor. ApJohn'da Sophia'nın gayri meşru çocuğu, kendi çağlarını ve meleklerini yaratmaya ve kendisini hükümdar ilan etmeye başlar, ancak annesinden çaldığı ışığı kendine saklar. Bu ışık olmadan o yetersizdir, bu yüzden Sophia -anne- ağlar ve bir tövbe duası eder. Kardeşleri onun için dua eder ve görünmez ruh razı olduğunda eşi onun eksikliklerini düzeltmek için yanına gelir; ancak o, kendi sonsuzluğuna geri dönmez. Bunun yerine, eksikliği düzeltilinceye kadar boydaki yerinin hemen altındaki bölgeye yerleştirilir (ApJohn iii 21,1-15; bg 46,7-47,13; ii 13,36-14,13). PistisSophia, durumunu çok daha kötü hale getiriyor: Yavrularının gelişimine ve onun eylemlerine uzaktan tanık olmak yerine, burada, hiçbir ilgisi olmayan, ışığa olan sevgisinden dolayı ondan nefret eden ve kıskançlıkla tüm ışığını çalan kötü yayılımlar tarafından aktif olarak işkence görüyor. Dahası, "kardeşlerime yabancılaştırdığını" (1ps 32[48]), "partnerimi aradım, gelip benim için savaşsın diye ama gelmedi" (1ps 32[49]), "kardeşim, ortağım, aralarında tutulduklarım yüzünden bana yardım etmekten korktu" (1ps 48[87]); Işık tanrısı hakkında şöyle der: "Yabancı oluşumların bana yardım etmesine izin vermedin ve partnerimin beni dertlerimden kurtarmasına izin vermedin" (1ps 41[70]). ApJohn Sophia'da kardeşleri ona acıyıp onun için dua ederken ve eşinin ona yardım teklif etmesine izin verilirken, Pistis Sophia tüm bu konforlardan mahrum bırakılır ve kardeşleri mesafeli ve sessiz kalır. Bunun nedeni kısmen ApJohn'da kendisinin ve kardeşlerinin yükseslere ait olmaları ve dolayısıyla bir nebze güç ve zekaya sahip olmaları, Pistis Sophia'da ise maddi alemde yaşayan aşağı bir varlığın çocukları olmaları ve hiçbir bilgi veya güce sahip olmamalarıdır. Eşi yerine, İlk Gizem ve gerçek en yüksek varlığın temsilcisi olan İsa ona yardım etmek için gönderilir. ApJohn versiyonunun aksine, yüksek ruhun izni olmadan kişisel şefkatle hareket ederek bir kez ziyaret eder; ancak bu durumda onu yalnızca Kaos'un sınırları içerisine taşıyabilir ve ona kimin yardım ettiğini tanımaz. O olduktan sonra amaçlandı. Jaldabaoth/yaratıcı ve arkontik theriomorphism hakkında bir tartışma için bkz. T. Rasimus, *ParadiseReconsidered*, 106-128. Ayrıca bkz. Jackson, *TheLionBecomesMan:The Gnostic Leontomorphic Creator and the Platonic Tradition* (Atlanta: Scholars Press, 1985) ve Pistis Sophia hakkındaki tartışması, 26-34.

--- SAYFA 251 ---

240 8. bölüm onun gerekli sayıda tövbesini tamamladı - indiği her çağ için bir tane - sonra Baba, alt eşi yerine İsa'ya/İlk Gizem'e ona yardım etmesi için izin verir. Bu durumda tüm ışığını anında ona geri verir. Ancak onu asıl yerine geri getirmez ve hak ettiği pozisyonundan hemen önce bırakır. ApJohn versiyonunda, ışığını veya eksikliğini giderene kadar dışarıda bırakılır, ancak burada durum böyle değildir; ışığı zaten geri yüklenmiştir, dolayısıyla daha önceki hikayenin modelini takip etmek dışında, kendi yerinin dışında bırakılması için hiçbir neden yoktur. Öyleyse neden Kurtuluş figürünün, İlk Gizem tarafından emredilen zaman gelmeden önce fazladan ortaya çıkışı var? Bu, onu on ikinci çağa taşıdığı ikinci ziyaret ve onun yerine geri getirildiği son ziyaretle birleştiğinde, ApJohn'un uzun versiyonundaki Pronoia ilahisinde bulunan kurtarıcı üçlü iniş şemasına bir paralellik sağlayabilir. İlk inişte, kurtarıcı figür hapishaneye ve Kaos sarsıntısının temellerine girer, ancak kendini gizler ve tanınmadan kalır (Ap John ii 30,17-21; iv 47,2-8). İkinci inişte yine karanlığa girer ve Kaos'un temelleri yıkılıp Kaos'ta olanları yok etsinler diye sarsılır - ama "zamanından önce yok olmalarınlar diye" yine oradan ayrılır (ApJohn ii 30,25-32; iv 47,12-22). Son olarak, üçüncü inişte tekrar "beden" hapishanesine girer, kurtarılacak kişiyle konuşur, onu tuzağa düşüren Kaos şeytanları konusunda uyarır ve onu onurlu yere yükseltir (ApJohn ii 31,3-24; iv 48,3-49,4). İsa/Birinci Gizem'in yedinci tövbesinden sonra Pistis Sophia'ya yaptığı ilk izinsiz ziyarette, ona biraz yardım eder ve ona kimin yardım ettiğini bilmez (1ps 47[84]). On üçüncü tövbesinden sonraki ikinci ziyaretinde, tüm ıstıraplarının düzeni tamamlandığında, onu evinin hemen dışında bırakır ve Authades ile Adamas'ın arkonlarından ve yayılımlarından tüm ışığı uzaklaştırmasını ister, böylece artık ona baskı yapma güçleri olmasınlar. İsa/İlk Gizem, Babasının henüz onların ışıklarını ortadan kaldırma emrini vermediğini, ancak "Babamın ışıklarını onlardan almamı emredeceği belirlenen zaman gelene kadar" güvende olacağını ve bu şeylerin "üç kez tamamlandığında" gerçekleşeceğini söyler (2ps 75-76[168-169]). Üçüncü ziyaretinde Pistis Sophia'yı yerine geri getirir; burası Jeuian sisteminde ilahi bir yer değildir ancak Sethian versiyonunda öyledir. Böylece, Ziyaret 1'in kalıplarını buluyoruz: gerçeğin gizliliği/cehaleti, Ziyaret 2: zalimleri yenmek için belirlenen zamanı beklemek ve Ziyaret 3: yüксеkliğe/orijinal yere restorasyon. Sonuç olarak Pistis Sophia efsanesi, Sophia figürünü, aktif olarak izinsiz bir yayılım üreten ve onu kandıran ApJohn'dan dönüştürür.

--- SAYFA 252 ---

gayri meşru çocuğun gücünü Adem'e devretmesine neden olur ve kendi ışığını yeniden kazanmaya çalışır; kandırılan, zorbalığa uğrayan ve sonunda dış güçler aracılığıyla yeniden bütünleştirilen tamamen pasif bir figüre dönüşür. Ap John mitinin tüm amacı aslında yeniden anlatımda kaybolmuştur: Başlangıçta kötülüğün ortaya çıkışını, dünyanın yaratılışını, insanın kökenini ve kurtuluş tarihini açıklamaya hizmet ediyordu ve bunların hepsi Pistis Sophia'da tamamen eksikti. Bunun yerine kötülük zaten vardır, Pistis Sophia hiçbir şey yaratmaz ve insanın kökenine ya da insanlığın ilahi olanla nasıl ilişkilendirildiğine dair bir tartışma yoktur. Kurtarıcının inişi ve yükselişi, Pistis Sophia'yı (maddi) çağlardaki yerine geri getirirken, onun günahı zaten affedildiği ve ışığı geri geldiğinden, onun veya kozmosta herhangi bir eksikliği gidermez. Bu "kurtuluş" inişi, ilahi dünyayla bağlantısı belirsiz kalan insanlığın geneline hiçbir şey kazandırmaz. Yalnızca İsa'nın/İlk Gizem'in dünyaya getirdiği gizemler, onları alan bireyleri kurtarabilir ve onlara Işık Hazinesine girme izni verebilir; dürüst olanlar da dahil olmak üzere tüm diğerleri, bu gizemleri bulana kadar reenkarnasyona devam etmelidir. 3 Efsanevi Kozmoloji ve Sethian Polemik Pistis Sophia'nın öyküsünün ve mücadelelerinin çevreleyen metinle çok az ilişkisi olduğu gibi, mitte bulunan kozmolojinin de Pistis Sophia'nın geri kalanında geliştirilen kozmolojiyle çok az benzerliği vardır. Mevcut Jeuian edebiyatının çoğundan farklı olarak, karmaşık bir evrenin ortaya çıkışı ve onu nasıl yönlendireceğine dair bilgi burada çok az rol oynuyor, çünkü bu, gizemleri anlayacak veya en azından onları almak için hazırlıklara başlayacak kadar ilerlemiş olanlara ayrılmış bir bilgidir. Jeuian inancına yeni başlayanlara giriş niteliğinde bir parça olarak hizmet veren, iyi bilinen bir Seth öyküsünün bu modifikasyonunda, kozmoloji, tanıdık öykünün ayrıntılarına uyacak şekilde basitleştirilmiş ve değiştirilmiştir; bir yandan da onu elde etmek için çalışmaya istekli olanları bekleyen daha yüksek bir gerçeğin var olduğu ima edilmektedir. 1/2ps'nin geri kalanındaki kozmoloji, mevcut tüm Jeuian metinleri arasında en karmaşık olanıdır; en azından gökkubbeyi, ilk küreyi, Heimarmene'yi, on iki aeon'u, on üçüncü aeon'u, Orta'yı (□□□□□), sağın yerini, Işık Hazinesi'ni ve Tarifsizin Uzaylarını içerir. Ancak Pistis Sophia mitinde temel taslak yalnızca Işık Hazinesi'nden, on üçüncü çağdan, on iki çağdan ve her biri doğrudan üzerindeki bölgeyle sınırlanan doğrusal bir hiyerarşide var olan Kaos'tan oluşur.⁷ Dolayısıyla, 7 için Amente terimi iki kez görünür (1ps 49[89]; 2ps 72[163]), ancak her iki durumda da bunlar

--- SAYFA 253 ---

242 bölüm 8 örneğinde, yükseklikteki Işık Hazinesi on üçüncü çağla doğrudan bir kapıyı paylaşır (2ps 76[169]). Bu düzen yalnızca mitin kendi bağlamında bulunur; İsa ile öğrencileri arasındaki konuşma efsaneden uzaklaştığında, örneğin Mezmurlar'ın uzun yorumlanması sırasında. 85:10-11 ve bunun İsa'nın bedeni ve onun oluşumuyla nasıl bağlantılı olduğu8 - Jeuian sisteminin tam, "gerçek" kozmolojisi kabul edilmektedir. Işık Hazinesi gerçek ışığın diyarı olarak kurulmuş olsa da mitin odak noktası on üçüncü çağdır. Bu mitsel bağlamda, yükseklerdeki bir yer (1ps 29[42], 57[110], 2ps 74[166]) ve "doğruluğun yeri" (1ps 32[51], 50[94], 55[106]) olarak anılır.9 Bununla birlikte, maddi dünyanın kibirli sözde tanrısının sadece ikamet etmekle kalmayıp aynı zamanda da ikamet ettiği maddi bir çağdır. onun kötü yayılımlarıyla birlikte ortaya çıkar. Seth hikayesinde Sophia, doğası gereği yüksekliğin dışında yaşamak için yaratılmış aşağı seviyedeki, mutant yavrularından üstün olmasına rağmen, burada sadece aynı yerde ortaya çıkmakla kalmıyorlar, aynı zamanda görünmez tanrı ile üçlü güce sahip olanlardan biri olarak Authades, Pistis Sophia'nın tövbelerinin Mezmurlardaki karşılıklarından biri olan Pistis Sophia'dan köken olarak üstündür - Kaos'un sembolü olarak hizmet eder ve terimin Mısırca çevirisidir. Mezmurlarda "Şeol". Pistis Sophia aynı zamanda Authades'in sağında bir "dış karanlığın arkonunun" olmasını ister (1ps 55[105]); ancak bu, konuşmacıya eziyet edenlere şeytanı sağ ellerinde tutmaya çağıran Mezmur ile paralellik gösterir; Pistis Sophia'nın durumunda zaten kötülüğün hükümdarı olduğu varsayılan masum konuşmacının işkencecisinin yanında kötü bir hükümdarın bulunması edebi bir gerekliliği yerine getirir. Buradaki kötü yayılımların nihai cezalandırma yeri Kaos olduğundan, dış karanlığın kendisi mitik kozmolojiye dahil değildir. 8 Bkz. Bölüm 7.4.2. 9 Burada doğruluk olarak tercüme edilen □□□□□□□□□□ teriminin aynı zamanda "adalet" anlamına da gelebileceğini unutmayın. A.D. DeConick bunu "düzeltme" olarak sunuyor ("Apostles as Archons: The Fight for Apostolic Authority and the Emergence of Gnosticism in the Tchacos Codex and Other Early Christian Literature," 285, The Codex Judas Papers: Proceedings of the International Conference on the Tchacos Codex at Rice University, Houston, Texas, 13-16 Mart 2008, M.S. DeConick, ed. ancak bu, bölgenin rolüne tam olarak uygun görünmüyor. Adamas Sabaoth'un 4psa'da ceza olarak Heimarmene'de hapsedildiği anlamda bile burası bir ceza yeri değil. Daha ziyade, varlıkların - görünmez ata, üç üçlü güce sahip tanrılardan ikisi ve Pistis Sophia hariç 24 görünmez tanrının - İlk Gizem'in iradesine göre kendilerine atanan rolleri sorgusuz sualsiz takip ettiği bir yer hissine sahiptir. Bu katı sınırlar içinde hareket etmeyen varlıklar cezalandırılır, ancak on üçüncü çağın dışında - eylemleri İlk Gizem'in emrine uygun olmasına rağmen, kendisinin ötesinde çabaladığı için Birinci Pistis Sophia; sonra kıskançlık ve güç arzusu nedeniyle Kaos'a gittikten sonra on üçüncü çağa dönmeleri yasaklanan Authades ve yardakçıları.

--- SAYFA 254 ---

pistis sophia efsanesi 243 görünmez tanrının 24 görünmez çocuğu. Dolayısıyla on üçüncü çağ, kitabın büyük şemasında kesinlikle daha aşağı bir bölgedir; ApJohn ile terminolojik paralellikler kurulabilirse, "adil" (𐤀𐤓𐤌𐤍𐤏𐤍) teriminin Jaldabaoth'un Havva'dan olan gayri meşru oğullarından biri için geçerli olduğu gözlemlenebilir (iii 31,13; bg 62,12-14; ii 24,19-20; iv 38,3). Bölgeye okuyucunun geçmişine bağlı olarak olumlu ya da aşağılayıcı çağrışımlar içerebilecek bir terimle atıfta bulunmak kasıtlı olabilir: Her ne kadar ApJohn mitinde Sophia'nın yeri "yükseklik"te olsa da, Jeuian gerçekliğinde "yükseklik" yalnızca maddi evrenin zirvesidir, maddi yöneticilerle ilişkilendirilir ve gerçek ışık ülkesinden ayrılır. Burası sadece aşağı bir bölge değil, aynı zamanda sakinlerinin kurtuluşa giden açık bir yolu da yok; Üstün ışık alemine ulaşmaya çalışan Pistis Sophia bile ancak on üçüncü çağda yerini korumayı başarıyor. Orada yaşayan diğer varlıklar İsa'yı, ölen kız kardeşleriyle birlikte geldiğinde tanıyamazlar ve onun varlığından dolayı heyecandan titrerler, tıpkı içlerinden geçtiği on iki çağdaki arkonların yaptığı gibi. PistisSophiahas, onun için yaptığı harikaları bilsinler diye kardeşlerine övgüler yağdırır (2ps 81[178-181]), çünkü onlar cahildirler ve gerçek ışık. Bu mitik bağlamda "doğruluk" yeri olarak adlandırılrsa da on üçüncü çağ, korku, cehalet ve güçsüzlük bölgesidir. Her ne kadar bu bölge ve burada yaşayanlar hakkında genel olarak olumlu bir görüş için argümanlar yapılmış olsa da, burada da gösterildiği gibi, buna dair kanıtlar son derece sınırlıdır. Bu, Yahuda İncili (55,10-11), 11 Mısırlıların İncili (iii 63,17-18; 64,3-4; iv 75,5-6; 18-19), Adem'in Kıyameti (82,10-19) veya Zostrianos gibi diğer bazı Gnostik metinlerde bulunan negatif on üçüncü aleme daha uygundur. (4,25-28). Efsanenin amaçları açısından, on iki çağ tamamen Pistis Sophia'nın Kaos'un en alt noktasına ulaşmak için inmesi gereken bölgeler olarak hizmet eder ve bağışlanmak ve on üçüncü çağa dönmesine izin vermek için okuması gereken on üç tövbeye yapısal paralellik sağlar. Bire 10'u bağlayan arkonların merkezi olarak tipik rollerini önerebilecek bir referans vardır. Örneğin M. Meyer, "The Thirteenth Daimon: Judas & Sophia in the Gospel of Judas," Chapman Üniversitesi, http://www.chapman.edu/wilkinson/religious-studies/_files/marv-meyer/13th_daimon_FINAL-11408.pdf. Erişim tarihi: 11 Haziran 2015. Yorumunun reddi için bkz. A.D. DeConick, The Thirteenth Apostle, 165-168. H. Leisegang (Die Gnosis [Leipzig: Alfred Kröner Verlag, 1924], 354, 362), Pistis Sophia'ya maddi alanın dışında bir yer sağlamak için on üçüncü çağın soldaki yerin dışında Orta dönem olduğunu öne sürecek kadar ileri gider, ancak bu metin tarafından desteklenmez. 11 Ayrıca bkz. A.D. DeConick, On Üçüncü Havari, 163-164.

--- SAYFA 255 ---

[illegible]

--- SAYFA 256 ---

pistis sophia efsanesi 245 kaos ve Dünya arasındaki ilişki, Pistis Sophia'nın öyküsünün sonunda on üçüncü çağa geri döndüğü zaman daha açık bir şekilde ortaya çıkar. Kardeşleri İsa'nın varlığından dolayı heyecanlanıyor; onun kimliğinden habersizler, bu yüzden Pistis Sophia bir övgü şarkısı söylüyor, böylece "benim [İsa'nın] onu kurtarana kadar aşağıdaki insanlık dünyasında onun için yaptığım harikaları" bilebilsinler (2ps 81[178-179]). "Onun için yaptığım tüm harikaları bilmelerini diledi. Ve insanlığın dünyasına gittiğimi bilmelerini diledi. Onlara yüksekliğin gizemlerini verdim" (2ps 81[181]). Bu açıkça, İsa'nın insanlığı kurtarmak için dünyaya inişini Pistis Sophia'yı kurtarmak için Kaos'a inişine eşitliyor veya en azından ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlıyor. Bu mitsel hikayenin Sethian mitinin bir versiyonuna hitap ettiği ve dolayısıyla okuyucularının bir dereceye kadar bu hikayeye aşina olmasını beklediği gerçeği göz önüne alındığında, bu kozmolojik şemanın olası bir nedeni ortaya çıkıyor. Sethian efsanesinde, Sophia, onarılmadan önce dünyanın üzerindeki maddi kozmosun üst seviyelerine düşerek ilahi dünyadan türetilir. İnsanlığa giren, uyandırılması ve ortaya çıktığı ilahi yere geri döndürülmesi gereken, onun ilahi gücüdür. Seth'li inanlı, Sophia öyküsünü kendi deneyiminin temsilcisi olarak görecektir ve ilahi unsurunun en yüksek noktaya geri döneceği bilgisinden dolayı kurtuluşu bekleyecektir. Buna karşılık Jeu'lular, değişen derecelerde bariz polemiklerle Sethian sistemini değersizleştirme yönünde tutarlı bir eğilim gösterdiler. Seth inanlısının deneyiminin temsilcisi olan Sophia-kahramanı alıp onun tüm deneyimini bir seviye aşağıya kaydırması (maddi kozmosun üst kısımlarından başlayarak insan dünyasına düşme, sadece maddi kozmosun üst kısmına geri getirilme) sayesinde, özünde Sethian inanç sisteminin tamamının rütbesini düşürür. Sophia'nın tüm hikayesi ve içinde bulunduğu kötü durum, alt maddi alemlerde bir daire olarak sunuluyor. Mesaj şu: Sethian inançları ve uygulamaları ilahi değildir ve sizi kurtaramaz. Sophia ilahi bir güç değildir ve aslında cahil ve güçsüzdür; gerçek boyla bir bağlantı kurmaz. Pistis Sophia'yı meraktan okuyan biri gibi, kutsal yazılarda öğrendiklerinin ötesinde daha yüksek ve daha ilahi bir şeyin olduğu fikrine sahip olsa bile, gerçek Jeuian gizemlerini öğrenmeden bu inancın faydası yoktur. İsa, bu gizemleri, Sethian Hristiyanlığının temsilcisi Pistis Sophia değil, Jeuianların yetki iddia ettiği kurtarıcılar/müritler aracılığıyla insanlık dünyasına verir.

--- SAYFA 257 ---

246 bölüm 8 4 Pistis Sophia Miti Üzerine Diğer Gözlemler Metinde, mitsel hikayenin Jeuian sistemine özgü olmadığını ve bazen gelişigüzel bir şekilde dış kaynaklardan türetilen kompozisyon veya derlemeye işaret eden başka ince işaretler ve tutarsızlıklar da vardır. 4.1 Tövbeler, Hamdler ve Organizasyonları Öncelikle 1ps'in tam bir tövbeler kümesini içerdiği görülmüştür. On üçüncü tövbe zamanında metin, tam bir iyileşme sürecini temsil ettiği için tövbelerin sayısının ardındaki mantığı açıkça belirtmektedir. Pistis Sophia haykırıyor: Ey Işıkların Işığı, ben on iki çağa karşı günah işledim. Ben onlardan aşağı indim. Bu nedenle her çağa göre bir tane olmak üzere on iki tövbeyi söyledim. Şimdi bu zamanda, Ey Işıkların Işığı, günahımı bağışla, çünkü bu çok büyüktür. Çünkü yüksek yerleri bıraktım. Kaosun yaşandığı yerlerde yaşamaya geldim. 1ps 57[110] Hemen ardından on üçüncü tövbesine başlar; bunun ilk bölümünde şunlar yazılıdır: Sana ilahiler söylerken beni dinle, Ey Işıkların Işığı. On üçüncü çağın on üçüncü tövbesinin tamamlanması için indiğim yer olan on üçüncü çağın tövbesini söylerken beni dinleyin. Bu (çok uzun süreler boyunca) haddi aştığım şeylerden, onlardan indim. 1ps 57[110] Tövbeler, Pistis Sophia'nın indiği on üç aeonik alemini temsil eden on üç sabit döngü anlamına geliyordu. Bu tövbesini tamamladığında İsa şöyle der: Artık Pistis Sophia bu sözleri söylediğinde, onun Kaos'tan çıkarılmasının zamanı dolmuştu. Ve tek başıma, İlk Gizem olmadan, kendimden bir ışık gücü ortaya çıkardım. Pistis Sophia'yı Kaos'un derin yerlerinden yukarı çıkarsın ve onu Kaos'un üst noktasına getirsin diye, Birinci Gizem'den onun Kaos'tan tamamen çıkarılması emri gelene kadar onu Kaos'a gönderdim. 1s. 58[112]

--- SAYFA 258 ---

pistis sophia efsanesi 247 Burada bazı çelişkiler var. Metin, Pistis Sophia'dan talep edilen şeyin on üç tövbe olduğunu açıkça belirtiyor, çünkü bunlar onun düşüşte geçtiği ve günah işlediği her dönemi temsil ediyor. Hatta burada bile açıkça "Onun Kaos'tan çıkarılması için zaman dolduğu" yazıyor. Ancak daha sonra metin geri döner ve olaylar bir süre daha devam ederken onu Kaos'ta bırakır (ancak hafifçe hareket eder). Authades ve İsa'nın ışık gücünü içeren bu olaylar sırasında Pistis Sophia övgü şarkıları söyler. Daha sonra Pistis Sophia'nın herhangi bir tövbesi ya da eylemi olmadan, İsa şöyle der: Pistis Sofya on üçüncü tövbesini söylediğinde oldu, üstelik o saatte Pistis Sofya için emredilen tüm felaketlerin kutsal töreni tamamlandı... Ve onun Kaos'tan kurtarılması ve tüm karanlıklardan çıkarılmasının zamanı geldi. Tövbesi İlk Gizem tarafından kabul edildi. 1ps 60[118] Bu yine geriye doğru gidiyor gibi görünüyor ve on üçüncü tövbeyi dile getirir getirmez Birinci Gizem'in onun ortaya çıkarılabileceğini düşündüğünü öne sürüyor. Bu pasajın on üçüncü tövbenin hemen sonrasına ait olduğu görülmektedir. Tutarsız bir şekilde zamanının dolduğunu ancak ortaya çıkmasına henüz izin verilmediğini belirten bu tövbeyi takip eden metin, yedinci tövbesinden sonra meydana gelen olaylarla daha fazla ortak noktayı paylaşıyor gibi görünüyor: İsa, Birinci Gizem'den onu Kaos'tan çıkarmak için izin almamış olmasına rağmen, onu alt Kaos'tan Kaos'un üst kısımlarına getirerek ona yardım etmek için tek başına hareket eder. Derleyicinin, on üçüncü tövbenin ardından İsa'nın Pistis Sofya adına yaptığı eyleminin geleceğini bilerek, bu pasajı yanlışlıkla başka bir kaynak metindeki İsa'nın yedinci tövbesindeki eylemleriyle birlikte hatalı bir şekilde yerleştirmiş olması mümkündür. Pistis Sophia'nın Kaos'tan ortaya çıkma zamanı geldikten sonra, Mezmurların yorumlarının uzun bir aralığı vardır. 85 10-11, Bölüm 7'de tartışılmıştır. PistisSophia'nın hikayesi tekrar 2ps'de alınmıştır, ancak bu da hızla Kaos'tan ayrılmasına izin verilmeden önceki döneme geri dönmektedir. Yorumların tarzı da değişiyor; önceleri esas olarak Pistis Sophia'nın tövbe şarkılarını mısra ayet Mezmur veya Kaside yorumlarıyla takip ederken, şimdi ilahi bölümlerinin yanı sıra daha çok düzyazı var. Öğrenciler uzun uzadıya devam ederler, bir Mezmur verirler, ardından anlatının her bölümünü yeniden anlatırlar ve/veya Mezmurun her ayetinin onu nasıl yansıttığına dair bir açıklamayla ilahiyi överler.

--- SAYFA 259 ---

[illegible]

--- SAYFA 260 ---

metindeki Pistis Sophia'nın hikayesi, onun son övgü şarkısını kapsıyor; görünmeyen dostlarının Kurtarıcı'nın onun için yaptığı harikaları ve bunların yorumunu bilmesi için veriliyor. Önceki gruptan farklı olarak, bilinen Jeuian olmayan sistemlerden benimsenen unsurlar daha az belirgindir; bazı yönlerden daha önceki yalnızca Sophia'ya özel pasajla çelişiyor gibi görünüyor, çünkü o, kendi ihlalinin yerini terk ettiğini (2ps 81[180]) partneri olmadan hareket etmediğini veya bir ışık çağı yaratmaya çalışmadığını belirtiyor. Belki de en çarpıcı olanı, bu pasajın Adamas'ın ve Pistis Sophia'ya çektiği eziyetlerin öyküsünü kesiyor olmasıdır: Bundan hemen önce, Adam ona yeniden saldırmaya yeni başlamıştı ve o da yardım için seslendi. Bu çağrının yorumlanmasından sonra İsa, onu on üçüncü çağa getirdiğini söyler; Adamas'la ilgilenilmez ve hikayenin geri kalanında unutulur. Belirlenen zamanın sonunda doruğa ulaşan son savaşın bu şekilde belirsiz bir şekilde silinmesi, kaynakların düzensiz bir şekilde birleştirildiğini gösteriyor ve bu noktada birkaç kez art arda kısaltılmış isme geçiş bu varsayımı destekliyor. Hikayenin kısa ismin kullanıldığı genişletilmiş pasajlarla hem açılıp bitmesi, hem de ana metinde tam ismin çok daha yaygın olması ilginçtir. Efsanevi yapının ve malzemenin büyük bir kısmı, popüler bir Sofya mitini yazarın/derleyicinin dini-kültürel ortamından alma ve onu Jeu'cu bir ışıkta yeniden yazma veya yeniden sunma çabası gibi görünüyor. En azından bu, derleyicinin ele almak istediği önemli kaynaklardan bazılarının mit Sophia olarak adlandırıldığını, Jeu'luların ise Pistis Sophia'yı tercih ettiğini gösteriyor - kitaplardan en az birine verilen başlıkta görüldüğü gibi (2ps, daha sonraki bir tarihte "Pistis Sophia'nın İkinci Kitabı" başlıklı) ve mevcut Jeuian metinlerinde başka bir yerde bir Sofya figürünün görüldüğü tek yer (4psa 137[356]). 4.3 Authades ve Adamas Mevcut tüm Jeuian metinleri arasında, Authades figürü yalnızca 1/2ps13'teki Pistis Sophia mitinin bağlamında ortaya çıkıyor; bu bağlamda oynadığı önemli rol ve diğer Jeuian metinlerinde kötü varlıklar, ceza diyarları ve daha az derecede üçlü güçlü olanlar hakkında ortaya çıkan çok sayıda spekülasyon göz önüne alındığında, bu oldukça çarpıcı bir gerçek. Mevcut diğer Jeuian metinlerinde (Sabaoth) Adamas, on ikinci çağdan itibaren hüküm süren kötülüğün tek başıdır. Peki neden bu aksi takdirde bilinmeyen, çağların hükümdarı olacak bu efsanede birdenbire ortaya çıkıyor da başka hiçbir yerde ortaya çıkmıyor? 13 2ps 93[216]'daki geçici bir referans haricinde, Anlatılamaz'ın gizeminin bilgisinde yer alan uzun bir unsur listesinin ortasında.

--- SAYFA 261 ---

250 Bölüm 8 Öncelikle Authades ve Adamas'ın bazen Pistis Sophia mitinde bir araya getirildiğini belirtmek gerekir. Her ne kadar kökeninin on üçüncü çağa ait olduğu genel olarak ileri sürülse de, Authades bazen on ikinci çağla ilişkilendirilir (1ps 30[44]; 46[79-81—7. pişmanlık]; 2ps 67[145]), bu da hikayenin zulmedeninin on ikinci çağın hükümdarı Adamas olduğu bir versiyonunun olasılığını akla getirir. Mevcut versiyonda, Authades mitteki tek kötü adamdır, ta ki Adamas aniden 2. sayfa 66'da ortaya çıkana kadar[138], görünüşe göre yazar/derleyici, Mezmur için daha sonra açıklanacak olan yorumsal bir sorun olduğunu algılamıştır: "Geceleri dehşetten ve gündüzleri uçan bir oktan korkmayacaksın. Karanlıkta yürüyen herhangi bir şeyden; öğle vakti şeytani bir darbeden" (Mezmur 91:5-6). Authades'in gücünün gündüz uçan oku temsil ettiği söylenirken, Adamas öğle vakti şeytani darbeyi indirmek için gelir. Ancak hikayede Authades'in gücü on üçüncü çağdan gelse de yorumda Authades'in "on ikinci çağın efendisi olduğu ve tüm çağları aydınlatan kişinin o olduğu; bu nedenle o [David] 'gün' dedi" (2ps 67[145]) detaylandırılmıştır. Ayrıca Adamas'ın "öğlen darbesi" onikinci çağdan, yani "öğlen vaktinden" geldiği için bu şekilde adlandırılmıştır (2ps 67[146]). Yazarın on ikinci çağı gün ışığı/öğlen sembolüyle ilişkilendirdiği açıktır, ancak bu on ikinci çağ/Adamas metaforunu on üçüncü çağın hükümdarı Authades'in düşmanlığıyla uydurmaya çalışırken durumu karıştırmıştır. Bu yorumlayıcı aradan sonra Adamas, hikayenin sonuna doğru, İsa'nın Pistis Sophia'ya dönmeden önce ona ne olacağını açıkladığı ana kadar aktif bir rolden tekrar kaybolur: (gücünden) ondan. Şimdi senin ışığını senden alıp Kaos'a göndermek ve kendi yayılımına koymak için sana karşı öfkeli olacak, böylece Kaos'tan çıkıp onun yerine gelme gücüne sahip olacak. Ama bu işleri Adamas başlatacak. 2ps 76[170] Anlatımın yarısına gelindiğinde anlatı değişir; düşmanın adı Authades'ten Adamas'a değişir. Authades bir daha ortaya çıkmaz ve Adamas hikayenin geri kalanında zalim rolünü üstlenir. Her ne kadar ışık gücü yalnızca Authades'in yayılımlarından kaldırılmış olsa da (2ps 66[141]), belirlenen bitiş zamanında onun yayılımlarına bakan ve gören kişi Adamas'tır.

--- SAYFA 262 ---

pistis sophia efsanesi 251 hafifler ve öfkelenir (2ps 77[171-172]). Bu ayrıca hikayenin Adamas'ın ana düşman olduğu bir versiyonunun da var olduğu fikrini destekliyor. Yukarıda belirtildiği gibi, bu son hikaye akışı yarıda kesiliyor ve hiçbir zaman bitmiyor; bu da Adamas, Authades ve Pistis Sophia'nın son zulmü arasındaki bağlantılara ilişkin diğer metinsel ipuçlarını ortadan kaldırıyor. ApJohn'da (ii 13,27; bg 46,1),14 annesi Sophia'nın gücünü ortadan kaldırması bağlamında Jaldabaoth'un başka bir adı veya tanımlayıcısı olarak "Authades"ın kullanıldığı gözlemlenmelidir.¹⁵ Buradaki ismin kullanımının, kısmen Pistis Sophia'nın kötülüğün kökeni ve Pistis Sophia'nın 19. yüzyıldaki düşmüş duruma nasıl düştüğü konusundaki karışık görüşüne dayanarak, daha önceki mitteki bu tek figürün ikiye birleştirilmesi olması mümkündür. İlk yer. ApJohn mitinde Sophia'nın hatası Jaldabaoth'un yaratılmasına neden olur, bu da dünyanın ve kötülüğün yaratılmasına yol açar. Sophia'nın gücünü elinden aldığı ApJohn, eyleminde ona kibirli Authades adını verir. Jeu'cu dünya görüşünde kötülüğün kökenine dair böyle bir hikaye yoktur; her şey Tarifsiz/İlk Gizem'in planı ve Jeu'nun eylemi aracılığıyla ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla PistisSophiamyth'te, maddiyatlar ve dünya zaten mevcuttur ve hikaye, ApJohn terminolojisini takip ederek Authades adı verilen bir varlığın eylemi yoluyla Pistis Sophia'nın gücünün ortadan kaldırılmasıyla başlar. Daha sonra, onun meselesi tamamen önceki efsaneyi takip etmek için Jaldabaoth olur; ancak bu başka bir rol oynamaz çünkü Jaldabaoth'un maddi dünyanın kıskanç, hevesli tanrısı konumunu alan Authades'tir. Authades'in sadece dışarıdan gelen bir efsaneden (özellikle de ApJohn'dan) yoğun bir etkiye sahip olduğu gösterilen bir hikaye bağlamında ortaya çıkması ve ApJohn'da kötülüğün başı olarak kısaca Authades olarak adlandırılması, her ne kadar bu Jaldabaoth'un başka bir adı olsa da, figürün Jeu'lu yazarlar tarafından özellikle daha iyi bilinen Sethian hikayesiyle paralellikleri ilerletmek için benimsendiğini gösteriyor. Daha geleneksel Jeuian sisteminde Authades'in var olmaması, bu figürün neden bazen Jeuian metinlerinde birincil evrensel kötü adam olarak zengin bir mitolojik geleneğe sahip olan Adamas'la birleştirildiğini açıklamaktadır. Jeu'lular için Jaldabaoth'un açıkça bir hükümdar olarak rütbesinin düşürülmesi gerçeği. 14 Ayrıca bkz. HypArch 90,29; 92,27. 15 A. Marjanen'in bu pasajın görünüşe göre daha önceki bir açıklamaya ikincil bir ekleme olduğunu gözlemlediği belirtilmelidir ("The Figure of Authades in the Nag Hammadi Documents", 572, Coptica, Gnostica, Manichaica: Mélanges Wolf-Peter Funk, eds. L. Painchaud ve P.-H. Poirier [Quebec: Les presses de l'Université Laval, 2005], 567-581). Bununla birlikte, ps'nin açıkça daha sonraki bir belge olduğu gerçeği ve ps efsanesi ile mevcut formlarda mevcut olan ApJohn hikayesi arasındaki açık (ve bazen zorlama) paralellikler göz önüne alındığında, ps'yi derleyen, Authades'e göndermeyi içeren efsanenin bir versiyonuna erişimi olması muhtemel görünüyor.

--- SAYFA 263 ---

252 bölüm 8 kötü çağlardan (2 Jeu) veya ceza alemlerinden (4psb, 3ps) biri ve ApJohn veya Setian mitolojik geleneğinde olduğu gibi aynı önemli role sahip değildi, kökeninin PistisSophiamy'de neden sonradan düşünülerek eklendiğini ve bir daha ortaya çıkmadığını açıklıyor. Yazarlar, değiştirdikleri efsaneden bu figürün dahil edilmesi gerektiğini biliyorlardı, ancak hikayesi Jeuian evrenindeki konumuna yabancıydı, bu yüzden onun dahil edilmesini geçıştirdiler ve yollarına devam ettiler. 5 Daha Eski, Sophia Jeuian Dışı Bir Kefaret Efsanesi mi? Pistis Sophia figürünün ve onunla ilgili tüm mitin Jeuian sistemine ikincil eklemeler olup olmadığı tartışılabilir: Daha önceki Jeu Kitapları metinlerinde yer almıyor ve mitsel yeniden anlatım dışında ona yapılan tek referans, böyle bir hikayenin bilgisinin göstergesi olan 1/2psiskısacası ve eksikleri. Bununla birlikte, Jeu'luların Jabraoth ve Jabraoth'un hikayesi biçiminde kendi kurtuluş mitlerine sahip olmaları muhtemel görünüyor. 4psa 136[355-356]'da bulunan çağların kardeş-liderleri Sabaoth'tan, Yuhanna'nın Mezmurlar yorumunda kısaca bahsedilmektedir. 85:10-11 (2ps 63[128]), M.Ö. Frag 1 a4(38),19-22 ve muhtemelen 2 Jeu'da (6. çağda Little Midst'in inanan arkonları; 2 Jeu b41(79),17-b42(80),15)'te ima edilmiştir.16 Bu efsane için Pistis Sophia'nın hikayesinin derinlemesine anlatımına eşdeğer hiçbir şey yoktur; sadece bir avuç referans var. Ancak bu, daha önceki mitin temasını ve bunun Jeuian sistemine nasıl uyduğunu bir araya getirmeye başlamak için yeterlidir. Burada analiz 4psa'daki en uzun referansla başlayacak ve ardından diğer imalara bakılacaktır. Hikaye şöyle diyor: Çünkü Adamas'ın arkonları isyan ettiğinde ve cinsel ilişkiyle ilgilenmeye devam edip baş melekler, melekler, bakanlar ve dekanlar doğurduklarında, o zaman Babamın Babası Jeu sağdan geldi. Heimarmene küresini sınırladı. Çünkü on iki çağ vardı; Adamalar Sabaoth altısını yönetiyordu ve kardeşi Jabraoth diğer altısını yönetiyordu. Artık Jabraoth arkonlarıyla birlikte ışığın gizemlerine inanıyordu. Ve o, ışığın gizemlerini uyguladı ve cinsel ilişkinin gizemini terk etti. Ancak Sabaoth, Adamalar, arkonlarıyla birlikte cinsel ilişkide bulunmaya devam ettiler. Ve Babamın Babası Jeu, Jabraoth 16 Ayrıca spesifik olmayan referanslar da vardır pentantarchonsat2ps86-87[197-199],93[215].

--- SAYFA 264 ---

pistis sophia efsanesine inandı, onu yanında inanan tüm arkonlarla birlikte taşıdı, onu kürenin içine aldı, onu güneş ışığının huzurunda, Ortadakilerin yerleri ile görünmez tanrının yerleri arasında arıtılmış bir havaya götürdü. Onu, kendisine inanan arkonların yanına yerleştirdi. Ve o, ışığın gizemlerini uygulamayan ama cinsel ilişkinin gizemlerini uygulamaya devam eden arkonlarıyla birlikte Sabaoth'u, Adamaları taşıdı. Onları kürenin içine hapsetti. 4psa 136[355-356] On iki kozmik çağın liderliği bölünmüştür. Adamas Sabaoth'u takip eden yarı -sonraki metinlerde görüldüğü gibi basitçe Adamas olarak da anılır- cinsel ilişkinin gizemini uygulamada ısrar eder ve kaderin çemberine hapsedilmekle cezalandırılır.17 Ancak diğer metinlerin çoğu bu figüre ve onun kötülüğüne odaklansa da burada çok önemli bir karakter daha vardır. Sabaoth'un kardeşi Jabraoth bu gizeme son verir, ışığa inanır ve kurtarılır, aeonlar içindeki yerinden on üçüncü aeon ile Orta (□□□□□) arasındaki boşluğa kaldırılır. Böylece Jabraoth, inançla ve ışığın gizemlerini uygulayarak dünyevi durumunun üstüne çıkabilen, yani Hazine'ye girebileceğine karar verilene kadar çok uzun zamanların dışına ve ışığın mevcudiyetine taşınabilen bir figür sunar. Bu, diğer Gnostik grupların Sophia mitiyle tam bir tezat oluşturuyor; burada zaten ilahi bir varlık düşüşe geçiyor ve sonunda ya ilahi ya da dünyaya kendi müdahalesi yoluyla ilahi düzendeki orijinal yerine geri dönüyor; aynı zamanda çağlardan gelen, Kaos'a düşen ve ancak çok fazla tövbe ettikten sonra, hala ışık dünyasının dışında olan kendi yerine geri dönüş hakkı verilen 1/2ps'lik Pistis Sophia'dan da farklıdır. Diğer tüm referanslar bu temel hikayeye yapılan imalardır. Bc Frag 1'deki referans, en yüksek tanrıya İlk Gizem olarak atıfta bulunan bir ilahinin ortasındadır; terminoloji esas olarak daha sonraki 1/2ps metinlerinde bulunur ve aynı zamanda Jeu'nun aeons'u kurduğu önceki metinlerdeki kurucu Jeuian kavramını da yansıtır. Her çağla ilgili olarak İlk Gizemi öven ve on üçüncü çağda doruğa ulaşan kıtalardan sonra, "temiz hava yerine ışığın Krallığına inanan Jabraoth'lu tüm arkonlara..." gönderme yapan son bir övgü kıtası gelir. Bu pasaj, 4psa'da ifade edilen hikayeyi ve dili doğrudan yansıtır. 2 Jeu'da görünüşe göre karışık bir referans var: 6. çağın arkonları veya "Küçük Orta", içlerinde biraz iyiliğe sahipler ve inanıyorlar, ancak bunlar üç 17 Bkz. Bölüm 4.2.5.

--- SAYFA 265 ---

254 8. Bölüm Arhontlar ya da çok güçlü tanrılar, çok uzun zamanların dışına, Orta'nın içindeki ya da öncesindeki uzaya yükseltilmişler. Altı aeon ile ilgili arkonların Midst yakınlarındaki bir alana taşındığını ve ayrıca aeonların burada tartışılma biçimindeki 5/7'lik bölünme göz önüne alındığında, muhtemelen bazı Sethian metinlerinde bulunan kozmik bakış açısını yansıttığını bilerek, bu yazar açısından bir kafa karışıklığı olabilir. Yazarın aeonik sistemi tam olarak kavramadığı, hem görünmez tanrıya hem de onun 24 yayılımına yönelik duaları barındırmak için bir "on dördüncü aeon"u dahil etmesiyle ortaya konmuştur; bunlar, ayrı ayrı ele alınsalar bile, başka yerlerde her zaman her ikisi de on üçüncü aeon'u işgal eder.¹⁸ Ne olursa olsun, 2 Jeu, ışığın gizemlerini alan, aeon'lardan kaldırılan ve ara alemlere hareket eden belirli maddi arkonlar kavramının bu çok erken dönemde mevcut olduğunu gösterir. Jeuian'ın gelişimindeki aşama. Son olarak, Ps'yi yorumlarken 2ps'de. 85:10, "Merhamet ve gerçek birbiriyle buluştu ve doğruluk ve esenlik birbirini öptü", Yuhanna, İlk Gizem'in inisi ve İyi Sabaoth'un gücüyle ilgili bir yorum dizisi veriyor. Ancak ikinci iki dönem için ilave bir mantık yürütme çizgisi daha verir: Doğruluk için İsa'ya şöyle der: "Ve sen arkonların yerine geldin, onlara yüceliğin gizemlerini verdin ve onlar doğru ve iyi oldular." daha sonra barış kavramı için şöyle der: "Ve Jabraoth'un altı çağındaki tüm arkonlar ışığın gizemiyle barıştılar" (2ps 128). Çok uzun zamanların belirli arkonlarının kurtuluş hikayesine yapılan bu atıf, Pistis Sophia'nın yıkılışı ve yeniden restorasyonu hikayesinde bir ara bölüm olarak geldiği için özellikle dikkat çekicidir; çünkü çok uzun bir zamanın varlığı olan Pistis Sophia, ışığın tüm gizemlerini kabul etmez ve onun istasyonunun üzerine çıkmasına izin verilmez. Bu metinlerde Yuhanna, öğrenciler arasında özellikle kutsanmış ve aydınlanmış olarak kabul edilir ve burada, Pistis Sophia'nın övgü ve tövbe yoluyla ışığa ulaşmaya yönelik kusurlu çabalarının öyküsünün ortasında, daha yüksek bir kurtuluş hikayesiyle bu efsanenin bilgisinden söz eder. Her ne kadar paralellikler olsa da - hem Pistis Sophia hem de Jabraoth, hak ettikleri yere girmeyi beklemek için alçak bir noktadan daha yüksek bir noktaya yükseltilmişlerdir - birincisi yalnızca çağlar içindeki yerine geri dönmeyi arzulayabilir, ikincisi ise gizemleri alır ve gerçek ışık krallığına girmeyi bekleyerek maddi alemde çıkarılır. Diğer Gnostik sistemlerin Sophia efsanesi Jeu'cu hassasiyetlere yabancıdır. Jeu'luların kötülüğün kökenine dair bir miti yoktur. Maddi dünya doğaldır ve en yüksek tanrı olan Tarıfsız Olan'ın planına göre ortaya çıkmıştır. 18 Bkz. Bölüm 2.2.3.

--- SAYFA 266 ---

pistis sophia efsanesi 255, Işık Hazinesi'nin yayıcısı ve evrenin düzenleyicisi Jeu'ya kadar. Sabaoth/Jabraoth miti, Jeuian düşüncesinde insanoğlunun erişebileceği yolların bir örneğidir: Işığın gizemlerini almak ya da onları takip etme zahmetine girmemek. Yüksekten düşme yoktur ve insan cehaletten ya da kıskançlıktan yaratılmamıştır; şeyler doğal düzene göre vardır. Jabraoth, ilahi dünyanın dışından gelen (sonsuzluklar maddi evreni temsil eder) ve yalnızca belirli uygulamaları reddederek ve bunun yerine ışığın gizemlerini öğrenip uygulayarak kurtuluşa ulaşan bir figürü temsil eder. Bu belki de Jeu'cu insanlık durumu görüşüne daha iyi bir paralelliktir: Doğru yaşamak ve ışığın gizemlerini almak, Işık Hazinesi'nde bir yer kazanmak için gerekli olan şeydir.¹⁹ Yanlış yaşamaya devam eden ve gizemleri almayanlar, kader dünyasında sıkışıp kalmaya mahkumdur. 6 Özet Pistis Sofya mitinin dahil edilmesi açıkça derleyici(ler)in dini çevrelerine bir yanittir. Rakip Hristiyan Gnostik gruplar arasında popüler olabilecek daha ana akım kutsal metinlere, bu durumda Mezmurlar ve Süleyman'ın Gazelleri'ne yapılan başvurular daha yaygın ve açık hale geliyor. Sophia'nın çeşitli biçimlerdeki hikayesi birçok farklı Gnostik dalda ortak ve öyle görünüyor ki bu tür dallardan en az biri Jeuian'lara büyük bir rakipti. Geçerliliği sürdürmek için Jeu'lular popüler efsaneyi ele almak zorundaydılar ve bunu yapıyorlar, ancak öyle bir şekilde sahip oldukları tüm gücü kaybediyorlar. Tüm Jeuian metinlerinde bulunan Sethian tanrılarının rütbesinin düşürülmesine uygun olarak, ana karakteri ilahi fakat kusurlu bir figürden on üçüncü maddi çağın salt bir varlığına indirgerler. Her ne kadar diğer hikayelerdeki Ayasofya gibi o da en sonunda yerine geri getirilse de, o yer ilahi alemde değil, maddi kozmosta kalır; bir tanrının, dünyanın veya insanın yaratılmasında hiçbir rol oynamaz. Bu versiyondaki Sethian muadili ile kasıtlı, bazen zorla benzerlikler muhtemelen 19 C.Schmidts Jabraoth efsanesine aşına olan kişilerin dikkatini içten tövbenin (μετάνοια) uygun bir ödül aldığı fikrini güçlendirerek ilişkilendirmeye hizmet etmiştir (Gnostische Schriften in koptischer Sprache aus dem Codex Brucianus [tu 8, Leipzig, 1892], 393); ancak 4psa'da anlatıldığı şekliyle hikayenin Jabraoth'un tövbe ettiğini söylemediğine dikkat edin; o sadece gerçek inananlar gibi yanlış olanı reddeder ve doğru olana inanır. Bu, uzun uzun tövbe eden ve yalnızca günah işlemeyen önce yerine getirilmesiyle ödüllendirilen Pistis Sophia'nın tam tersidir. İhlal tövbeyi gerektirir, ancak ödül yalnızca gizemleri uygulamakla gelir.

--- SAYFA 267 ---

256 bölüm 8 Seth miti ve onları yavaş yavaş olayların gerçekte nasıl olduğuyla, yani Jeuian sistemiyle tanıştırmak. Sophia'nın yüksek bir varlıktan salt maddi bir varlığa dramatik değişimi kesinlikle çarpıcı olurdu; ancak bu, yüksek alemlerden bahsedilmeden kalan yalnızca mitin kendisini okumakla tamamen açık olmayabilir. 1/2ps'nin en yeni üyeler veya belki de bu grup hakkında düşünmeye yeni başlayanlar tarafından okunması gerekiyordu. Sethianların veya benzer bir Hristiyan Gnostik grubun, Jeuian'ın dinsel-kültürel ortamında zaten çok daha büyük bir başarı elde ettiği açıktır - en eski Jeuian metinleri Setian figürleri ve kavramlarıyla ilgilidir, ancak son derece polemiksel bir şekilde; ancak daha sonraki metinler, Jeuian sisteminin üstünlüğünü hala incelikli bir şekilde ima ederken polemik yönlerini yumuşatıyor. Bu efsanenin dahil edilmesi, Sethian versiyonuna zaten aşına olanların ilgisini artıracak bir araç olabilir ve daha doğru veya daha kesin bir yorum vaadi verebilir. Pistis Sophia'nın hikayesi, Sethian'lara veya Sethian dünya görüşüyle ilgilenenlere bir mesajdır: sonuçta dünyaya saplanıp kalan küçük bir maddi varlığın hikayesine dayanan inanç sistemlerinin tüm temelini kusurlu olduğu. Niyetleri iyi olsa da (Pistis Sophia ışığın peşinden çaballıyor), yalnızca Jeu'luların sunabileceği ışığın gizemleri olmadan ona ulaşamaz.

--- SAYFA 268 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_013 Bölüm 3: Özet Son tematik bölüm, muhtemelen ilk önce okunması amaçlanan bölümdür: 1/2ps, ayrıntıları vermeden gerçek kurtuluş için anahtar olan bilgilerin ana hatlarını çizen giriş metinleridir. Grubun yaşam tarzında ısrar eden ve kendilerini layık görenler için daha özel materyaller ayrılırdı. Bu metinler büyük olasılıkla Jeuian öğretisi ve uygulamasına aşina olmayan, ancak belki de Gnostik Hristiyanlığın diğer biçimleri hakkında biraz bilgisi olan kişiler için yazılmıştı. Havarilere ve Kutsal Yazılara dayalı otorite iddiasında bulunurlar ve Sethian'ın Sofya mitini uzun uzadıya ele alırlar; bu unsurlar, yazarların kültürel çevresinde güçlü bir Hristiyan Gnostik varlığının bulunduğunu ve Jeu'luların bu tür diğer grupların öğretilerine aşina olanlar arasından yeni üyeler çekmeyi istediklerini gösteriyor. Diğer Hristiyan Gnostik gruplardan veya metinlerden iyi bilinen hikayeleri ve pasajları alarak, onların orijinal mesajlarını küçümseyerek ve Jeuian merceği aracılığıyla daha yüksek veya doğru bir yorum sunarak, diğer öğretmenler veya ritüeller için mevcut olanın ötesinde daha yüksek bir hakikat önerisiyle halihazırda Hristiyanlığın başka bir biçimiyle ilgilenenleri çekmek mümkün olabilir. Bu metinlerin Jeuian kavramlarını tanıtmaya ve potansiyel yeni üyeleri çekmek için diğer dini gruplardan iyi bilinen unsurları açıklama amacı taşıdığından, 2. Bölüm metinlerinde bulunan katı ahlaki ve etik davranış kuralları eksiktir. Okuyucunun ilgisi ciddi olsaydı, doğru yaşam konusunda eğitim almaya başlardı, ancak burada mesele daha yüksek öğretilere erişim iddiasında bulunmak ve İsa'yı kurtarıcı olarak ilan eden diğer gruplar tarafından öğretilen her şeyin en iyi ihtimalle eksik ve en kötü ihtimalle yanlış veya yanıltıcı olduğu yönünde düşünce tohumlarını ekmektir. Bu metinler Jeu'luları gerçek Hristiyanlığın tek temsilcileri olarak göstermeye çalışıyor. Böylece, en başından itibaren, İsa'nın gerçek gizemleri ancak dirilişten on bir yıl sonra açıklamaya başladığı tespit edilmiştir; bu, zorunlu olarak onun yaşamdaki öğretilerinin yanı sıra onun diriliş sonrası eylemlerini ve görünüşlerini tartıştığını iddia eden diğer grupların kayıtlarını da aşağılayıcıdır. Bu metinler, Mezmurlar ve Süleyman'ın Gazelleri'nin liberal kullanımı da dahil olmak üzere, daha yaygın kutsal metinlerden artan sayıda alıntı veya referans içerse de, bu referanslar genellikle daha sonra belirgin bir Jeuian merceği aracılığıyla yorumlanır. Amaç, daha eski, daha yaygın olarak bilinen pasajların ardındaki gerçek anlamı göstermek ve Jeuian mesajının üstünlüğünü göstermektir. Metinler aynı zamanda Matta, Thomas ve Philip tarafından yazılan, sayısı kutsal metinlerle doğrulanan üç katlı bir Jeuian müjdesini de oluşturuyor.

--- SAYFA 269 ---

258 bölüm 3: özet Bir bütün olarak Jeuian sistemindeki kozmolojinin önemi, bu giriş metinlerinde oynadığı güçlü rolde açıkça görülmektedir. Efsanevi olmayan metnin çoğu, çeşitli kozmolojik alemlerin ana hatlarını çizmeye ayrılmıştır. Bölgelerin hiyerarşisini anlamaya büyük önem verilmektedir: diğer Hristiyan Gnostik gruplar yalnızca daha alt düzeydeki maddi yerlere ilişkin bilgiye erişime sahiptir. Bunların ötesinde orta alem, yargı yeri, ardından Işık Hazinesi ve miras yerleri gelir. Maddi yeniden doğuş döngüsünden kaçmak için miraslara girmenin önemi vurgulanıyor ve bunu başaramayanlar için çağın sonunda yok olma tehdidi veriliyor. Bu durumu sunarken, bu yüksek alemlere girmenin tek yolunun - ki kurtuluşa ulaşmanın tek yolu budur - yalnızca Jeuianların sahip olduğu gizemleri, diğer Hristiyan grupların kayıtları sona erdikten çok sonra gelen gerçek giysisiyle doğrudan İsa tarafından öğretilmiş olan gizemleri almak olduğu noktasını güçlendiriyor. Burada farklı kozmolojik bölgelerin insanların oluşumunda oynadığı roller de vurgulanıyor; hem tipik insanoğlu için maddi alemler, hem de İsa ve havariler gibi önemli tanınmış şahsiyetler için orta ve ışık alemleri. Bu figürlere Jeuian sisteminden gelen daha yüksek manevi unsurların atfedilmesi, onların gerçek gizemlerin taşıyıcıları olarak güvenilirliklerini güçlendirirken, aynı zamanda kozmolojik alemlerin çeşitliliğine daha fazla gerekçe katıyor. Özellikle İsa'nın kökenlerini ve soyunu belirlemek hayati önem taşıyor ve onun üçlü oluşumuna ilişkin çeşitli yorumlar kabul ediliyor. Vücudu on üçüncü çağa ait malzemeden yapılmıştır; arkontik bir ruh yerine sağdan gelen bir gücü, orta bir âlemin temsilcisini taşır; ve gerçek yüksekliklerden Ruh'a sahiptir. Ancak tüm bu unsurlara sahip olmasına rağmen, dirilişinden sonraki on birinci yılda yükselişine kadar tüm gizemleri içeren gerçek giysisini almadığı da kesindir; bu, o zamandan önceki herhangi bir öğreti veya eyleme dayalı kurtuluş olasılığını inkar eder. Dahası, bu metinlerde bulunan Seth polemiği göz önüne alındığında, Seth mitolojisindeki yüksek tanrılardan biri olan Barbelo'nun onun maddi bedenini, yani en alt unsurunu sağlaması belki de dikkate değerdir. Sethian polemiğinin 3ps ve 4psb'de incelikli veya sessiz olduğu yerde, burada tam güçtedir. Pistis Sophia'nın düşüşü ve dirilişi efsanesi, Sethian'ın iyi bilinen bir öğreti aracını ele almanın ve onun tüm içeriğinin daha önce yanlış temsil edildiğini öne sürmenin çarpıcı bir örneğidir. Sophia efsanesi, çeşitli Gnostik çevreler tarafından, ilahi bir varlığın hata yoluyla maddeye yerleşmesinin ve bu varlığın ilahi alemdeki gerçek yerini yeniden kazanma mücadelesinin öyküsünü sunması olarak iyi bilinse de -böyle yaparak dünyadaki inananın ruhu için bir alegori sunar- 1/2ps'de bu figür, tamamen pasif ve yeteneksiz olan salt maddi bir varlığa indirgenir.

--- SAYFA 270 ---

bölüm 3: varoluşun gerçek doruklarına girmenin özeti 259. Dahası, 1/2ps efsanesi, Seth metnlerinin belki de en popüler veya en iyi bilineni olan ApJohn'da bulunan versiyona özellikle paralel görünüyor; dolayısıyla yaygın olabilecek temel Sethi öğretilerini hedef alıyor ve onları gerçek kurtuluş için sıg ve etkisiz olarak sunuyor. 1/2ps, Jeuian metnlerinin en sonuncusudur ve görünüşe göre ilk metinlerden oldukça farklı bir dini ortamda yazılmıştır. Diğer grupların artan rekabetine ek olarak veya belki de buna tepki olarak Jeuian uygulamalarında reformlar veya değişiklikler meydana geldi. Bu metinler Jeuian sistemini karakterize eden gizemlerin ve soteriolojinin özünü açıkça kucaklarken, aynı zamanda daha eski gizemlerden bazılarının artık gerekli olmadığını da öne sürüyorlar. Gittikçe karmaşıklaşan bir kozmolojide, görünür yıldızlar ve astroloji hakkındaki düşünceler ayrıca güçlü değişikliklere uğramıştır: Başlangıçta görünür evren ve onun güçleri tarafsız ve doğal olarak görülürken, dinsel-kültürel çevrelerindeki giderek artan güçlü rekabet nedeniyle daha olumsuz bir yorumun benimsendiği görülmektedir. Tüm bunlara rağmen, dikkatli bir okuma, Jeu Kitaplarında bulunan kalıp ve yapılarla çok güçlü bağların hâlâ mevcut olduğunu ve yazarlar için hayati önem taşıdığını ortaya koyuyor. Yeni üyeler, grubun en içteki ritüel kılavuzlarını inceleyemeyecek veya incelemelerine izin verilmeyecektir ve bu nedenle, bu giriş metinleri, Gnostik Hristiyanlığın yaygın olduğu bir ortamda, konuya yeni başlayan ancak meraklı okuyucu için daha erişilebilir bir dil ve hikayeler kullanır. İnisiyelik ancak bir kez değerlilik gösterildiğinde kademeli olarak daha yüksek gizemlere yönlendirilirdi.

--- SAYFA 271 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_014 Sonuçlar Jeu Kitapları ve Pistis Sophia, ana pagan, Gnostik veya heresiyolojik kanıtlarla bilinen diğer Hristiyan gruplarının hiçbirine uymayan bilim adamları tarafından uzun süredir gözden kaçırılmıştır. Bu kitap, bu Kipti Gnostik metinleri incelemek, kendi başlarına tutarlı bir sistemin bulunup bulunamayacağını belirlemek amacıyla yola çıktı. Bu kitapta önerilen kronolojik sırayla metinlerin her biri eleştirel bir şekilde okunarak (en eskiden en yeniye, 1 Jeu, 2 Jeu, 4psa, 4psb, 3ps ve son olarak 1 ve 2ps) tutarlı bir teogonik ve kozmolojik ideoloji ortaya konmuş, bunların kompozisyonu ve derlenmesi süreci boyunca evrim belirgin hale gelmiştir. Bu metinlerin, kendi karmaşık ve gelişen kozmoloji sistemleri, vaftiz veya inisiyasyon ritüelleri, ayinle ilgili dualar, mitolojik spekülasyonlar ve dini ve ahlaki emir ve yasaklarla, yaklaşık olarak üçüncü ila dördüncü yüzyıl Mısır'ında yazan ve uygulayan ayrı bir dini gruba ait olduğu ileri sürülmüştür. Bu araştırmanın da gösterdiği gibi metinleri ve uygulamaları başlı başına incelenmeyi hak ediyor. Kodeksler büyük olasılıkla metinlerin orijinal kompozisyonundan sonra bir noktada derlenmiştir ve elimizdeki metinlerin kendisi de başka kaynaklardan derlemelerdir. Bazen belirli bir metni derleyen kişi, 2 Jeu ve 1/2ps'deki gizem listelerinde veya İsa'nın 1ps'deki düşman arkontik alemlerden yükselişinin tanımlarında olduğu gibi, aynı metin içindeki aynı taslak veya olayın birden fazla, biraz farklı açıklamalarını korumuştur. Dolayısıyla, bugün korunan metinlerin ötesinde, orijinal olarak daha fazla sayıda metin veya geleneğin var olduğu açıktır. Bununla birlikte, bu açıklamalardaki küçük farklılıklara ve hatta metinler arasındaki görünüşte daha büyük değişikliklere rağmen, tüm bu çalışmaların özünde dikkate değer bir tutarlılık yatmaktadır. 1 Jeu ile 1 ve 2ps arasında (en büyük zamansal boşluğa ve kozmolojik bakış açısında belirgin farklılığa sahip metinler) aslında kurtuluş için gereken gizemlerin özü ve taslaklarının esasen aynı olduğu, ancak farklı bir dile büründüğü gösterilmiştir. İlk metinlerdeki Işık Hazinesi'nin gizemleri, sondaki İlk Gizem ve Tarifsiz'in gizemleridir. 1 Dini-Kültürel Faktörler Terminolojideki değişikliklerin ve belirli figür ve kavramların rolünün veya doğasının gizlenmesinin nedeni, dini temaların ve fikirlerin metinlerde nasıl benimsendiği veya sunulduğu analiz edilerek açıklanabilir.

--- SAYFA 272 ---

Bu metinleri yaratan grup, güçlü astrolojik eğilimlere sahip ve belki de daha önceki Osiris ibadetiyle ilişkili fikirlerin izlerini taşıyan Mısır bağlamında ortaya çıktı. Erken dönemde, teolojilerini aşağı veya hatalı buldukları ancak yanıt gerektirecek kadar tehditkar olan Sethian Gnostiklerle karşı karşıya geldiler. Böylece, Seth'in yüksek üçlüsünün adları, aşağılıklarını göstermek için maddi alemlerin taslağına dahil edildi ve onların kötü başkanları, kolaylıkla aşılabilecek küçük ibislere dönüştürüldü (2 Jeu). Görünüşe göre onların Maniheist görüşlerle de daha olumlu etkileşimleri vardı; arkonlardan ışık toplamaya ilişkin Maniheist dili de Pistis Sophia metinlerinin başlarında ortaya çıkıyor. Bazı yazarlar popüler Yunanca büyü metinlerinde bulunan isimleri veya kelimeleri dahil ettiler, ancak bunun kapsamı nispeten sınırlıydı (4psa ve 4psb). Zamanla grubun kültürel ortamındaki Sethian etkisi açıkça arttı; sonuç olarak Jeu'lular, değişen dini iklimde rekabet üstünlüğünü sürdürme girişimlerinde farklı teknikler kullandılar. Bazen çeşitli Sethian unsurlarını minimum düzeyde polemikle (4psb ve 3ps) birleştirdiler, bazen de onları ince yıkıcı değişimlerle (1/2ps) sundular. Bu sonraki örneklerin en dikkate değer olanı, Pistis Sophia'nın düşüşü ve kurtuluşu mitinin uyarlanmasıdır: Hikayesi birçok yönden muhtemelen ApJohn'da bulunan en popüler versiyona benzer şekilde tutulur, ancak tüm karakterler aşağıya kaydırılır, böylece tüm olaylar dizisi en yüksek ilahi alemlerden gelen varlıkları birleştirmek yerine kozmostaki maddi varlıklarla gerçekleşir. Bu popüler hikayeyi tanıdık tutarak, ancak Sophia dünyasının ötesinde daha yüksek gerçeklerin var olduğunu ima ederek, okuyucuları veya dinleyicileri Jeu'lu liderlerin sunduğu gerçek gerçek ve kurtuluş hakkında daha fazla bilgi edinmek istemeye ikna etmeyi ummuş olmaları mümkündür. Bununla birlikte, zamanla izin verilen tüm bu yüzeysel eklemelere veya değişikliklere rağmen, sonuçta en derindeki, çekirdek Jeuian gizemler ve soterioloji sistemi aynı kaldı. Bu çok değerlikli dinsel ortamda, daha Katolik Hristiyan gruplar veya fikirlerle etkileşime dair çok az işaretin olması dikkat çekicidir. Her ne kadar Matta'nın müjdesine sık sık atıfta bulunulsa ve İsa'nın sözlerinin ve eylemlerinin bir kaydedicisi olarak kabul edilse de, diğer üç müjde çok az kullanılıyor ve Pavlus'a yalnızca bir kez atıfta bulunuluyor; bu da Yeni Ahit metinlerinin daha geniş bir külliyyatının özellikle popüler olmadığını gösteriyor. En son metinlerdeki Gnostik Hristiyan mitinin yorumlanması için birkaç Mezmurun kullanılması dışında, Eski Ahit de benzer şekilde atlanmıştır. İsa'nın doğumuna, ölümüne ya da dirilişine hiçbir önem atfedilmiyor ve onun tüm gerçek öğretilerinin onun dirilişinden ancak on yıl sonra açıklandığı söyleniyor. Vaftiz bu grup için çok önemlidir, ancak vaftiz ritüelleri, vaftizin bilinen versiyonlarıyla ilişkili herhangi bir öge veya sembolizmle çok az bağlantı göstermektedir.

--- SAYFA 273 ---

262 sonuç Katolik Hristiyan ayini. Öğretileri için havariyel otorite iddia etme girişimleri var, ancak hem İsa'nın sözlerini kaydettiği atfedilen havariler (Matta, Thomas ve Philip) hem de en kutsanmış havari (Meryem), Katolik olmayan Hristiyan etkisini öne sürüyor. Bu, grubun yeni ortaya çıkan Katolik Hristiyanlığından ayrı olarak, diğer Gnostik Hristiyanlıkların geliştiği bir yerde geliştiğini gösteriyor gibi görünüyor. 2 Metinlerin Düzenlenmesi Bütün bunlar, çeşitli dini iklimlerde grubun düşünce ve stratejisinin gelişimine biraz ışık tutuyor. Metinlerin organizasyonu, metinlerin grup üyeleri tarafından nasıl kullanılacağına dair ipuçları sağlamaya devam ediyor. Yukarıda belirtildiği gibi, bu kitap, düşünce veya dildeki bazı gelişme veya değişimleri açıklamaya yardımcı olmak için, en eski metinlerden en yeni metinlere kadar, içeriklerinin orijinal kompozisyonu için her metni önerilen kronolojik sırayla tartışmıştır. Fikirlerin bu kronolojisi, Katolik veya diğer Hristiyan metinleri veya fikirleri hakkında görünüme göre çok az bilgisi olan, öncelikle Mısırlı bir grubun, kültürel çevrelerinde artan Hristiyan Gnostik etkisine nasıl yavaş yavaş tepki verdiğini, kendi büyük planlarına uygun olabilecek fikirleri benimsediğini veya daha tehditkar fikirlere polemik yorumlarla karşılık verdiğini gösteriyor. Ancak bu sıralama aynı zamanda metinlerin tematik bölümler halinde gruplandırılmasına da olanak tanıdı. En eski metinler, Jeuiyan grubunun birincil birleştirici unsuru olarak hizmet eden temel ritüelleri ve kozmolojik gizemleri sunar. Bunlar, hali hazırda vaftiz edilmiş veya başka bir şekilde inisiye olmuş rahiplerin kullanması için tasarlanmış ritüel kılavuzlarıdır. Hem çağlar boyunca hem de birçok Işık Hazinesi boyunca nasıl yükselileceğine dair talimatların muhtemelen uzun bir süre boyunca çalışılması ve ezberlenmesi amaçlanmıştı. Vaftiz ritüelleri de muhtemelen her vaftizden sonra gereken ek talimatlarla birlikte zaman içinde bir sırayla gerçekleştirildi. Ortadaki metinler henüz inisiye olmamış takipçi için uygun davranış talimatlarıyla ilgilidir. Bu materyal genellikle grubun etik yaşam tarzı kurallarını ihlal edenleri bekleyen cezalar hakkında uyarılar şeklini alır, böylece aday inisiye gizemleri almaya layık kalabilmek için uygun şekilde hareket eder. 3ps aynı zamanda bir dizi başka şeyi de açıklığa kavuşturuyor: Birincisi, Jeuiyan grubunun mümkün olduğu kadar çok insana ulaşmaya ve onları dönüştürmeye çalışmak için İsa tarafından öğrencilerine verilen bir görevi vardır; ikincisi, gizemlerin değerini korumanın pek çok tuzağı vardır; ve üçüncüsü, günah işleyen ya da günah işleyen biri için hâlâ günahlardan arınma fırsatları vardır.

--- SAYFA 274 ---

sonuçlar 263 ölümden sonra bile kurtarıldı. Bu, geniş bir din propagandası eğilimini gösteriyor: Bu gizli, elit bir gizem dini değil, daha ziyade gizemlere herkesin, hatta dürüstlerin bile ihtiyacı var. Bu tür materyaller, ilk vaftizine doğru çalışan bir acemi için, kişisel denemeler veya başarısızlıklar karşısında grubun yoluna ve umuduna olan güveni artırmak için yararlı olabilir. En son metinler yeni başlayanları hedef alan metinlerdir ve çok az somut gizem bilgisi veya tuhaf yeni mitoloji içerir. Diğer Hristiyan gruplar tarafından bilinen her şeyden daha yüksek gizemler ve bilgiler önerisiyle hayal kırıklığına uğruyorlar ve gerçek bilginin dirilişten sonra yıllarca saklandığını iddia ediyorlar. Bu gizemlere yalnızca Jeuian grubunun, bireyleri saflaştırıp daha yüksek bilgiye layık kılan etik kurallarına bağlı kalınarak erişilebilir. Belki de en çok bilinen Sophia'nın düşüşü ve kurtuluşu mitinin dahil edilmesi, hikayeye aşına olanların ilgisini çekmeye hizmet ederken, hikayenin tüm mesajını altüst ediyor ve tüm karakterlerini Jeu'luların inandığı tanrıların altına koyuyor. Bu, Sethian okuyucularını veya dinleyicilerini şok edecek, ancak belki de metinde Sophia'nın ulaşamayacağını ancak insanların ulaşabileceğini söylediği daha yüksek ışık konusunda onların ilgisini çekecektir. Bu tematik bölümlerin tanınmasıyla Pistis Sofya'daki metinlerin sıralaması (görünüşe göre kronolojik olarak geriye doğru) anlamlı hale gelir. İlk metinler (1/2ps) giriş niteliğindedir, daha fazla bilgi edinmek isteyen bir potansiyeli teşvik etmek içindir. Ortadaki metinler (3ps ve sonda 4psb) Jeuian takipçileri olan ancak henüz herhangi bir vaftizi almalarına izin verilmemiş olanlar içindir. Okuyucuya nasıl yaşaması gerektiği, değerliliği sürdürme motivasyonu ve kişisel başarısızlık durumlarında umut ve cesaret konusunda talimatlar verirler. En önemlisi, bu noktaya kadar alt alemlerden kurtuluş için gereken gizemlerden bahsediliyor ancak açıklanmıyor - inisiyenin doğru yaşam yoluyla kendisini değerli kanıtlaması gerekiyor. Son olarak, son metin (4psa) ilk vaftizini geçirmek üzere olan kişiye yöneliktir. Bazı ahlaki talimatlar içerir, ancak öncelikle dünyanın nasıl ve neden bu şekilde olduğuna dair benzersiz Jeuian açıklamalar verir ve aynı zamanda ilk vaftizden - ancak yalnızca ilk vaftizden - ne bekleneyeceğine dair temel bir taslak sunar ve iki vaftizin daha beklediğini kabul eder. Başından sonuna kadar okunan Pistis Sophia, yeni bir takipçiyi Jeuian öğretileriyle ilk karşılaşmasından ilk inisiyasyonuna kadar götürür. Yeni başlayan biri için bir el kitabıdır. Bu kitap boyunca incelendiği gibi, elbette ki bu metinler arasında bazı tutarsızlıklar vardır; bu da beklenen bir durumdur, çünkü bunlar belli bir süre boyunca yazıldılar ve Jeu'lular kendi çevrelerinde geliştirdiler. Ancak bu öneri, bu metinlerin, orijinal kompozisyonlarından çok sonra, bu metinde derlendiklerinde neden bu sıraya konulduğunu açıklayacaktır. Sonuna 4psb'nin eklenmesi bir bilmece olmaya devam ediyor, ancak bazı olasılıklar

--- SAYFA 275 ---

264 varılan sonuçlar şunlardır: 1) oldukça kısadır, dolayısıyla kodekste fazladan yer kaplamak için sona dahil edilmiş olabilir ve 2) 4psa'nın sonu ile 4psb'nin başlangıcı arasında, onun dahil edilmesine ilişkin daha fazla ipucu vermiş olabilecek, şimdi kaybolmuş bir boşluk vardır. Ayrıca metinlerin amacına bakmak, Bruce Kodeksi'nde 1 ve 2 Jeu'nun bir arada toplanmasını açıklayabilir, çünkü her ikisi de bu grubun en yüksek ritüellerini ve bilgilerini içeren kılavuzlardır; m.ö. Frag 2, 2 Jeu'da anlatılana benzer bir ruh yolculuğunu yansıtıyor gibi görünmektedir ve m.ö. Frag 1, grup liderleri tarafından ibadette kullanılmış olabilecek ilahi materyali sunmaktadır. Genel olarak bu metinler, çeşitli durumlar için bir ritüel ve ayin rehberi sağlar ve bunlara erişim, büyük olasılıkla, ritüel görevlileri ve diğer tamamen inisiye olmuş bireyler için ayrılmış olacaktır. Bununla birlikte, Bruce Kodeksi Jeuian'larla ilgili olmayan başka metinleri de içerdiğinden, bunu kesin olarak belirlemek daha zordur. Kodeksin, metinlerin orijinal kompozisyonundan çok sonra ve belki de onları kutsal sayan uygulayıcıların ortadan kaybolmasından çok sonra derlenmiş olması muhtemeldir. Bu, bu en kutsal kitapların dışındaki eserlerle aynı kefiye konmasını açıklayabilir. 3 Jeuian Öğretisi, Yaşamı ve Uygulaması Şimdi bu metinleri üreten grubun doğasını gözden geçirmek kalıyor; kozmokratör rolünü □□□□ olarak adlandırılan varlığa tahsis ettikten sonra burada Jeu'lular olarak adlandırılıyor. Kozmolojiyle ilgili spekülasyonlar bu metinlerin çoğuna hakimdir: Kozmosta yükselmenin anahtarlarını sağlayan gizemler bu grup için son derece önemliydi, dolayısıyla kozmik taslak bilgisi de hayati önem taşıyordu. Evrenin esas olarak üç ana bölündüğünü kabul ettiler: solun yeri veya yıldızlar, gezegenler ve ay altı alemleri içeren maddi alemler; hakkın yeri veya Hazine veya Işık Krallığı; ve Midst veya ikisi arasındaki orta bölge. Bu taslağın ayrıntılarında metinler arasında bazı farklılıklar vardır, ancak bu temel alt kümeler esasen aynı görünmektedir. Bazı Gnostik grupların öğretilerinin aksine, Jeuian metinlerinin ilk aşamalarında, Mısır geçmişini yansıtan görünür yıldızlar, ruhun nihai hedefi olarak kabul edilirdi. Daha sonraki metinlerde yıldızlı alemlere ilişkin daha olumsuz bir görüş benimsenmesine rağmen, inisiyenin ölümden sonra yükseldiği ilahi meskenlerin yapısı aynı kalır. Bu değişim nedeniyle Jeu'nun konumu değişiyor gibi görünüyor: görünür kozmosu organize eden kişi olarak, başlangıçta ulaşılmaz tanrıdan (ve belki de İsa'dan) sonra ikinci olarak tasvir edilirken, daha sonra kozmik organizasyonun bu özdeş rolü bozuldu. Ancak yukarıda belirtildiği gibi değişikliklere rağmen

--- SAYFA 276 ---

En yüksek alemlere atıfta bulunmak için kullanılan dildeki sonuçlar 265, bunların yapısı ve içerikleri aslında baştan sona aynı kalıyor gibi görünüyor ve Jeu'nun nihai kaderi Işık Krallığı'nda yatıyor. Bu grup, kurtuluşa ulaşmanın tek bir yolu olduğuna inanıyordu: çeşitli kozmik alemlerden geçerek yükseklerle çıkmayı sağlayan ışığın gizemleri. Bu gizemler, İsa'nın dünyaya sunmak için geldiği şeylerdi ve bunları yalnızca bu grup sağlayabilir. Bununla birlikte, gizemleri almadan önce kişinin, grubun katı ahlaki kurallarına göre uzun bir başlangıç dönemi yaşayarak grubun kurallarına inanç ve bağlılık göstermesi gerekiyordu. Yeterli bir sürenin ardından, inisiye gruplarına aynı anda uygulanan karmaşık bir dizi vaftiz veya arınma ayinleri gerekliydi. Bunlar, inisiyeler için tütsü sunularını, mühürleri, duayı ve ritüel ekmek ve şarap yemeklerini içeriyordu. Bu ritüellerin belirli bir süre boyunca gerçekleştirilmiş olması muhtemeldir ve her vaftizden sonra ek talimatlar verilmesi gerekmektedir. İlahiler ve grup duaları da grubun uygulamasının önemli bir parçasıydı ve bunların birçoğu ayin amaçlı kullanım için kaydedildi. Bu şekilde arandıktan sonra, grup üyelerine ölüm sonrası yükselişte kullanılmak üzere bir dizi sihirli isim, sayı ve mühür öğretildi; bunlar hayatta da meditasyon yoluyla uygulanmış olabilir veya uygulanmamış olabilir. Bu mistik şifreler ve diyagramlar farklı türlerde sınıflandırılmış ve 1 ve 2 Jeu'da çok detaylı bir şekilde kaydedilmiştir. Pistis Sophia metinlerinde eksik olmalarına rağmen, bunların kullanımına pasif olarak atıfta bulunulmakta ve hala varsayılmaktadır. Orta ve sonraki aşamalarda, bu grubun inançları nedeniyle zulme uğradığına dair göstergeler var ve bu da uygulayıcıları arasında bir kimlik duygusunu güçlendiriyor. Bu, doğru yaşam ve uygulamanın yanı sıra misyon ve toplulukla da çok ilgilenen bir gruptu. Bu gizemleri almadan önce veya sonra herhangi bir aşamada grubun etik ve ahlaki kurallarını ihlal etmek kişinin otomatik olarak dışlanmasına neden olmuyordu: Sistem hem bu hayatta hem de sonraki hayatta ikinci şanslara izin veren hükümlere sahipti. Gizemleri alan ancak kuralları çiğneyen insanlar, geçmişteki günahları silmek için daha yüksek gizemler alabilirler ve Anlatılamaz'ın gizemi her türlü yanlış affedebilirdi. Doğru şekilde yaşayan ancak gizemleri bulamayanların, onları kesinlikle bulacak bilge bir bedende reenkarne olacaklarına inanılıyordu. Kötülük içinde yaşayanlar, yoğun bir ceza döneminden sonra yeniden enkarne olacak ve ışığı bulma şansına sahip olacaklardı. Bu özellikler, bu metinlerin belirli bir yapıya ve inanç ve uygulamalar sistemine sahip bir grubun ürünü olduğunu göstermeye hizmet eder. Yukarıda belirtildiği gibi, bugün kalan kodeksler muhtemelen orijinal metinlerin oluşturulmasından çok sonra, bunları orijinal olarak üreten grubun üyesi olan veya olmayan yazarlar tarafından derlenmiştir. Buna rağmen Jeu Kitapları ve Pistis Sophia mevcut haliyle hala nispeten büyük bir koleksiyon sunmaktadır.

--- SAYFA 277 ---

266 sonuç Farklı bir inanç ve uygulama sistemine sahip ayrı, benzersiz bir grup hakkında bilgi bütünü. Bu kitap, bunların büyük ölçüde tutarlı bir ilahi figürler ve kozmolojik teori kadrosuna sahip olduğunu gösterdi ve sapmaların meydana geldiği yerlerde, daha geniş bir kültürel bağlam içindeki olası açıklamalar gösterildi. Tüm metinler boyunca, ışığın gizemlerini öğrenmek ve katı bir ahlaki kurala bağlılık, olumlu bir ölümden sonra yaşama ulaşmanın tek yolu olarak kaldı. Zaman içinde çevredeki dini ve kültürel olgularla etkileşimden kaynaklanan yüzeysel değişikliklere veya eklemelere rağmen bu süreçlerin temel formunu koruduğu görülmektedir. Bu metinlerin yapısı ve içeriklerine ilişkin bu genel bakışın ışığında, belki de bunların, milattan sonra ilk yüzyılların dinamik dini ikliminden ortaya çıkan önemli tarihi ve dini belgeler olarak daha iyi takdir edilmesi mümkün olabilir.

--- SAYFA 278 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_015 ek 1 Jeuian Sistemi: Kozmolojiler Jeuian kozmolojisi konusu karmaşık bir konudur. Metinler belirli bir süre boyunca yazıldıkça bazı fikirler değişti ve alanlar eklenebilir, çıkarılabilir veya amaçları değiştirilebilir. Her metin genel yapının farklı bir parçasını sunar ve grubun odak noktası ve kültürel ortamı değiştikçe bu yapı da değişir. Birkaç bilim insanı Pistis Sofya'nın kozmolojisi için tutarlı bir taslak sunmaya çalıştı; belki de en açık olanı C. Schmidt¹ ve G.R.S. Mead, aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.² Bu ana hatlar, her bir metinde gerçekte bulunan farklı kozmolojik aşamaları ayırt etmeden, bu metinlerde şimdiye kadar ortaya çıkan tüm kozmolojik unsurları birleştirerek Jeuian kozmik yapısına ilişkin belki de aşırı basitleştirilmiş bir fikir vermektedir. İkinci tablo, grubun soteriolojik süreç görüşündeki gelişim aşamalarının anlaşılması için gerekli olan, her bir metinde bulunan tam kozmolojik resmi sunar. 1 Gnostische Schriften in koptischer Sprache aus dem Codex Brucianus (Leipzig: J.C. Hinrichs'sche Buchhandlung, 1892), 347–348. 2 Unutulmuş Bir İncanın Parçaları (1905; yeniden basım: New York: University Books, 1960), 574–575.

--- SAYFA 279 ---

268 ek 1 C. Schmidt, Gnostische Schriften in koptischer Sprache, 347–348 G.R.S. Mead, Unutulmuş Bir İncanın Parçaları, 574–575 i. En Yüksek Işık Dünyası veya Işık Krallığı a. Tarif edilemez'in $\chi\omega\rho\eta\mu\alpha\tau\alpha$ 'sı b. Birinci Gizem ii'nin iki $\chi\omega\rho\eta\mu\alpha\tau\alpha$ 'sı. Yüksek Işık Dünyası a. Işık Hazinesi i. Işığın $\pi\rho\omicron\beta\omicron\lambda\alpha\iota$ 'sı ii. Taxei'lerin Taxei'leri b. Hakkın Yeri c. Ortanın Yeri Anlatılamaz Olan Anlatılamaz Olanın Uzuvarları i. En Yüksek Işık Dünyası veya Işık Krallığı a. Tarif Edilemez'in İlk Mekanı b. Tarif Edilemez'in İkinci Mekanı veya Birinci Gizemin Birinci Mekanı c. Birinci Gizemin İkinci Mekanı ii. Yüksek (veya Orta) Işık Dünyası a. Işık Hazinesi b. Hakkın Yeri c. Ortanın Yeri iii. Aşağı Işık veya Aeon dünyası a. Solun yeri i. 13 çağlar ii. $\epsilon\iota\mu\alpha\rho\mu\epsilon\nu\eta$ iii. $\sigma\phi\alpha\iota\rho\alpha$ iv. Midst'in Archonları - $\sigma\tau\epsilon\rho\epsilon\omega\mu\alpha$ b. Kozmos, özellikle. insanlık ç. Yeraltı Dünyası i. Amenti ii. Kaos III. Dış Karanlık iii. Aşağı Işık veya Aeon dünyası (Işık ve Maddenin Karışımı) a. Solun Yeri i. On Üçüncü Aeon ii. On İki Çağ iii. Kader iv. Küre v. Orta Yolların Hükümdarları vi. Aşağı Gökkubbe b. Erkeklerin Dünyası c. Yeraltı Dünyası i. Amenti ii. Kaos III. Dış Karanlık

--- SAYFA 280 ---

jeuian sistemi: kozmolojiler 269 Ruhun erişebileceği bölgeler

--- SAYFA 281 ---

© koninklijke brill nv, leiden, 2015 | doi: 10.1163/9789004301191_016 ek 2 Işık Hazinesi Rütbeleri (2 Jeu b32(70),4–b37(75),32): Tam Liste Bu, herhangi bir metinde bulunan Işık Hazinesi'ndeki rütbelerin en uzun listesidir ve Tablo 2.1'e tamamen uymamaktadır. ya boyutveyageneliçerik.Listenin ilk bölümü, listelerin tamamında bulunan ana sıralamaların mevcut olduğunu gösterdiği için tabloya dahil edilmiştir. Ancak bu listedeki girişlerin çoğunluğu Jeu Kitaplarında benzersizdir. Pistis Sophia'daki önemli rollerine rağmen bu listenin, Jeu Kitaplarının tamamında Büyük Sabaoth ve Büyük Jao'dan bahseden tek yer olması ilginçtir. Liste muhtemelen, Tarif Edilemez'in Gizemi Bilgisi listesinde (Tablo 7.1) bulunana benzer şekilde sapkın bir geleneği temsil ediyor; aslında, görünüşe göre doğrudan ilişkili olmasalar da, ikisi metinlerin başka yerlerinde bulunmayan bazı unsurları paylaşıyor. Liste referans ve eksiksizlik amacıyla buraya eklenmiştir. – 9 ToL İzleyicisi – 3 Amin – Çocuğun Çocuğu – Büyük Sabaoth (ToL'un) – Yüce Jao (ToL'nin) – 7 Amin – 5 Ağaç/Hareketsiz Ağaçlar – 7 Ses – Anlaşılmaz Olanlar – Sonsuz Olanlar – Hiper-öncesi Anlaşılmaz Olanlar – Hiper-öncesi Sonsuz Olanlar – Kirlenmemiş Olanlar – Hiper-öncesi Kirlenmemiş Olanlar – Hareketsiz Olanlar – Hiper-Hareketsiz Olanlar – Babasız Olanlar – Babasız Olanlar – 5 Kesik – 3 Boşluk – 5 ToL Yardımcısı – Üç Ruhlu Olanlar – Üçlü Güçlü Olanlar (ToL'un büyük kralının) – İlk Nizam – Miras – Sessizlik + Dinlenme – Perdeler (ToL kralının önünde) – Büyük Adam/ToL/Jeu Kralı – ToL'yi çevreleyen yer (+ Jeu) tekrar – 2. ToL Kapıları + Gözcüler – Üçlü-güçlü olanlar (isimler verilmiştir) – 12. Büyük Yayılımın 12. Derecesi (Gerçek Tanrının) – Gerçek Tanrı – Yaklaşılmaz Tanrı (ulaşılamaz)

--- SAYFA 282 ---

Kaynakça Alexander, P., "3 (İbranice Kıyamet) Enoch: Yeni Bir Çeviri ve Giriş," The Old Testament Pseudepigrapha, Cilt. 1: Kıyamet Edebiyatı ve Ahitleri, J.H. Charlesworth, ed., Londra: Darton, Longman & Todd, 1983, 223-315. Allen, T.G., çev., Ölülerin Kitabı veya Güne Göre İlerlemek: Kendi Terimlerinde İfade Edilen Eski Mısırlıların Ahirete İlişkin Fikirleri, Chicago: The University of Chicago Press, 1974. Amélineau, E., Essai sur le Gnosticisme égyptien: Ses développements et son Origine égyptienne, Paris: Ernest Leroux, 1887. , "Les featureés gnostiques d'Oxford", Revue de l'histoire des Religions 21 (1890), 176-215, 261-294. , Notice sur le papyrus gnostique Bruce, Paris: Imprimerie Nationale, 1891. , Pistis Sophia: Ouvrage gnostique de Valentin, 1895; yeniden basıldı Milan: Archè, 1975. Andersen, F.I., çev., 2 [Slavonik Kıyamet] Enoch, Eski Ahit Pseudepigrapha, Cilt. 1: Kıyamet Edebiyatı ve Ahitleri, J.H. Charlesworth, ed., Londra: Darton, Longman & Todd, 1983, 91-221. Arendzen, J., "Gnostisizm," The Catholic Encyclopedia 6 (1909), New York: Appleton, 592-602. Assmann, J., Death and Salvation in Ancient Egypt, D. Lorton, çev., Londra: Cornell University Press, 2001. Audollent, A., Defixionum tabellae quotquot innotuerunt: tamin Graecis orientis quamin totius Occidentis partibus praeter Atticas in Corpore Inscriptionum Atticarum editas..., Paris: A. Fontemoing, 1904. Barb, A.A., "Diva Matrix: P.P. Rubens'e Sahip Olmada Sahte Bir Gnostik Baskı ve Bir Sembolün İkonolojisi" Journal of the Warburg and Courtauld Institutes 16 (1953), 193-238. Barton, T., Ancient Astrology, Londra: Routledge, 1994. Beck, R., Beck on Mithraism: Collected Works with New Essays, Ashgate Publishing, Ltd., 2004. Betz, H.D., ed., The Greek Magical Papyri in Translation, 1986; 2. baskı Chicago: University of Chicago Press, 1992. Bianchi, U., ed., Le Origini dello gnosticismo: Colloquio di Messina 13-16 nisan 1966. Studies in the History of Religions 12. Leiden: E.J. Brill, 1967. Böhlig, A., "Zum Antimimon Pneuma in den koptische-gnostischen Texten," Mysterion und Wahrheit: Gesammelte beiträge zur spätantiken Religionsgeschichte. Arbeiten zur Geschichte des spätern Judentums und des Urchristentums, Cilt. 6. Leiden: E.J. Brill, 1968, 162-174. ve F. Wisse, eds., Nag Hammadi Kodeksleri iii,2 ve iv,2: The Gospel of the

--- SAYFA 283 ---

272 Mısırlılar bibliyografyası (Büyük Görünmez Ruhun Kutsal Kitabı). Nag Hammadi Çalışmaları 4. Leiden: E.J. Brill, 1975. Bohak, G., Ancient Jewish Magic: A History, Cambridge: Cambridge University Press, 2008. Bonner, C., Studies in Magical Muskalar, Başta Graeco-Egyptian, Ann Arbor: University of Michigan Press, 1950. Bousset, W., Hauptprobleme der Gnosis. Forschungen zur Religion und Literatur des Alten und Neuen Testaments 10. 1907; Yeniden basıldı Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1973. Bowden, H., Mystery Cults in the Ancient World, Londra: Thames & Hudson Ltd, 2010. Bradshaw, P.F., The Search for the Origins of Christian Worship: Sources and Methods for the Study of Early Liturgy, Oxford: Oxford University Press, 2002. , Reconstructing Early Christian Worship, Londra: Society Hristiyan Bilgisini Teşvik Etmek için, 2009. Brakke, D., Gnostikler: Erken Hristiyanlıkta Efsane, Ritüel ve Çeşitlilik, Cambridge, ma: Harvard University Press, 2010. Budge, E.A.W., Mısır Ölüler Kitabı, 1895; yeniden basıldı New York: Dover Publications, Inc., 1967. , The Book of Am-Tuat, Londra: Kegan, Paul, Trench, Trübner & Co., 1905. Burkitt, F.C., "Pistis Sophia," Journal of Theological Studies 23 (1922), 271-280. , Kilise ve Gnosis. İkinci Yüzyılda Hristiyan Düşüncesi ve Spekülasyon Üzerine Bir Çalışma, Londra: Cambridge University Press, 1932. Carmignac, J., "Le tür littéraire du 'péshèr' dans la Pistis-Sophia," Revue de Qumran 16 (1963-1964), 497-522. Chadwick, H., Origen: Contra Celsum, Cambridge: Cambridge University Press, 1965. Charlesworth, J.H., ed., The Old Testament Pseudepigrapha, Cilt. i & ii, Londra: Darton, Longman & Todd, 1983. Cirillo, L., "Mani Logion: 'Hakkında Konuşulan Arınma, Gnosis Yoluyla Gelen Şeydir' (cmc 84, 9-12)," Maniheizm Üzerine Yeni Işık: Altıncı Uluslararası Maniheizm Kongresi'nden Makaleler, J.D. Beduhn, ed. Nag Hammadi ve Maniheizm Çalışmalar 64. Leiden: Brill, 2009, 45-59. Colpe, C., "Heidnische, jüdische und christliche überlieferung in den Schriften aus Nag Hammadi", Jahrbuch für Antike und Christentum 25 (1982), 65-101. Coyle, J.K., Maniheizm ve Mirası. Nag Hammadi and Manichaeism Studies 69. Leiden: Brill, 2009. Crégheur, E., "La topographie céleste des Livres de léou: une illustration de la merveilleuse Imagine des gnostiques," Phénoménologie d'un merveilleux, P. Schallum, ed., Québec: Presses de l'Université du Québec, 2012, 111-131. , Baskı eleştirisi, çeviri ve giriş des 'deux Livres de léou' (ms Bruce 96), avec des notlar filologiques et textuelles, PhD diss, University of Laval, 2013.

--- SAYFA 284 ---

kaynakça 273 Crum, W.E., A Coptic Dictionary, Oxford: Oxford University Press, 1939. Davila, J.R., "The Ancient Jewish Apocalypses and the Hekhalot Literatür," Paradise Now: Essays on Early Jewish and Christian Mysticism, A.D. DeConick, ed. İncil Edebiyatı Derneği Sempozyum Serisi 11. Atlanta: İncil Edebiyatı Derneği, 2006, 105-125. DeConick, A.D., On Üçüncü Havari: Yahuda İncili Gerçekten Ne Diyor, 2007; gözden geçirilmiş baskı Londra: Continuum, 2009. , "Apostles as Archons: The Fight for Authority and the Emergence of Gnosticism in the Tchacos Codex and the Other Early Christian Literatür", The Codex Judas Papers: Proceedings of the International Congress on the Tchacos Codex, Rice University, Houston, Texas, 13-16 Mart 2008, A.D. DeConick, ed. Nag Hammadi ve Maniheist Çalışmalar 71. Leiden: Brill, 2009, 241-288. , "Gnosis'i Oluşturmak: Antik Yeni Çağda Gnostik Maneviyat", Gnostisizm, Platonculuk ve Geç Antik Dünya: John D.Turner'ın Onuruna Denemeler, K.Corrigan ve T. Rasimus, eds. Nag Hammadi ve Maniheist Çalışmalar 82. Leiden: Brill, 2013, 285-305. , "Ruhlara Giden Yol Gezegenlerden Geçiyor: Haritalanan Ofitlerin Gizemleri", Practicing Gnosis: Nag Hammadi, Maniheist ve Diğer Geç Antik Edebiyatta Ritüel, Büyü, Teurji ve Liturji. Birger Onuruna Yazılar A. Pearson, A.D. DeConick, G. Shaw ve J.D. Turner, eds. Nag Hammadi ve Maniheist Araştırmalar 85. Leiden: Brill, 2013, 37-74. De Faye, E., Gnostiques et gnosticisme: étude critique des document du gnosticisme chrétien aux iie et iiie siècles. Bibliothèque de l'École des hautes études. Sciences religieuses 27. Paris: Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1925. Delatte, A. ve Ph. Derchaine, Les intailles magiques gréco-égyptiennes de la Bibliothèque Nationale, Paris: Bibliothèque Nationale, 1964. Denzey, N., "Stalking That Elusive Ophites: The Ophite Diagrams Yeniden Değerlendirildi", Frederik Wisse Onuruna Yazılar, arc: The Journal of the Fakültesi of the Religion Studies 33 (2005), 89-122. , Gnostisizm ve Greko-Romen Antik Çağda Kozmoloji ve Kader: Acımasız Gökyüzü Altında. Nag Hammadi ve Maniheist Çalışmalar 81. Leiden: Brill, 2013. DeVore, N., Astroloji Ansiklopedisi, Abingdon, md: Astrology Classics Publishing, 1999. Doresse, J., Les livres secrets des gnostiques d'Egypte: Introduction aux écrits gnostiques coptes découverts à Khénoboskion, Paris: Librairie Plon, 1958. Evans, E., "Jeu'nun İkinci Kitabında Ritüel," Gnosis'i Uygulamak: Nag Hammadi, Maniheist ve Diğer Geç Antik Edebiyatta Ritüel, Büyü, Teurji ve Liturji. Birger Onuruna Yazılar A. Pearson, A.D. DeConick, G. Shaw ve J.D. Turner, eds. Nag Hammadi ve Maniheist Çalışmalar 85. Leiden: Brill, 2013, 137-159. Evans, J., Antik Astronomi Tarihi ve Uygulaması, Oxford: Oxford University Press, 1998.

--- SAYFA 285 ---

274 bibliyografya, "Astrologun Aygıtı: Greko-Romen Mısır'daki Mesleki Uygulamanın Bir Resmi," *Astronomi Tarihi Dergisi* 35 (2004), 1-44. Ferguson, E., *Erken Kilisede Vaftiz: İlk Beş Yüzyılda Tarih, Teoloji ve Liturji*, Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company, 2009. Ferguson, J., *Roma İmparatorluğunun Dinleri*, Ithaca, ny: Cornell University Press, 1970. Finney, P.C., "Gnostics Make Picture?" *Gnostisizmin Yeniden Keşfi: Uluslararası Gnostisizm Konferansı Bildirileri* Yale, New Haven, Connecticut, 28-31 Mart 1978, Cilt. 1, B. Layton, ed. *Dinler Tarihi Çalışmaları* 41. Leiden: E.J. Brill, 1980, 434-454. Fossum, J. ve B. Glazer, "Sihirli Metinlerde Seth", *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 100 (1994), 86-92. Fowden, G., *The Egyptian Hermes: A Historical Approach to the Late Pagan Mind*, Princeton: Princeton University Press, 1986. Frankfurter, D., *Religion in Roman Egypt: Assimilation and Resistance*, Princeton: Princeton University Press, 1998. Gardner, I. ve S.N.C. Lieu, *Roma İmparatorluğu'ndan Maniheizm Metinler*, Cambridge: Cambridge University Press, 2004. Gieschen, C.A., *Angelomorfik Kristoloji: Öncüller ve Erken Kanıtlar. Arbeiten zur Geschichte des antiken Judentums und des Urchristentums* 42. Leiden: Brill, 1998. Giversen, S., ve B.A. Pearson, "Melchizedek," *Nag Hammadi Codices ix and x*, B.A. Pearson, ed. *Nag Hammadi Çalışmaları* 15. Leiden: E.J. Brill, 1981, 19-85. Harnack, A. von, *Über das gnostische Buch Pistis-Sophia; Brod und Wasser: die eucharistischen Elemente bei Justin: zwei Untersuchungen. Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur* 7. Leipzig: J.C. Hinrichs'sche Buchhandlung, 1891. , *Die Chronologie des altchristlichen Litteratur bis Eusebius ii. Die Chronologie der Litteratur von Irenaeus bis Eusebius*, Leipzig: J.C. Hinrichs'sche Buchhandlung, 1904. Hedrick, C.W., ed., *Nag Hammadi Codices xi, xii, xiii. Nag Hammadi Studies* 28. Leiden: E.J. Brill, 1990. Heyob, S.K., *Greko-Romen Dünyasındaki Kadınlar Arasında İsis Kültü. Études préliminaires aux Religions Orientales dans l'Empire Romain* 51. Leiden: E.J. Brill, 1975. Hippolytus, *Philosophumena veya Tüm Sapkınlıkların Reddi*, F. Legge, çev. Londra: Hristiyan Bilgisini Teşvik Derneği, 1921. , *Refutatio omnium haeresium*, M. Marcovich, ed. *Patristische Texte und Studien* 25. Berlin: Walter de Gruyter, 1986. Hodges, H.J., "Astrolojik Determinizmden Gnostik Kurtuluş: Hipparchan 'Trepidation' and the Breaking of Fate," *Vigiliae Christianae* 51 (1997), 359-373.

--- SAYFA 286 ---

kaynakça 275 Hopfner, T., Griechisch-ägyptischer Offenbarungszauber, Cilt. 1. Studien zur Palaeographie und Papyruskunde 21. Leipzig: Haessel, 1921. , "Das Diagramm der Ophiten," Charisteria Alois Rzachzum Achtzigsten Geburtstag dargebracht, Reichenberg: Stiepel, 1930, 86-98. Horton, FL Jr., The Melchizedek Tradition: A Critical Inceing to the FifthCenturya.d.andintheEpistletotheHebrews, Cambridge:CambridgeUniversity Press, 1976. Jackson, H.M., The Lion Becomes Man: The Gnostic Leontomorphic Creator and the Platonic Tradition. sbl Tez Serisi 81. Atlanta: Scholars Press, 1985. Jansen, H.L., "Gnostic Interpretation in Pistis Sophia," IX. Uluslararası Dinler Tarihi Kongresi Bildirileri, Tokyo ve Kyoto 1958, Tokyo: Maruzen, 1960, 106-111. Kákosy, L., "Gnosis und ägyptische Religion", Le Origini dello gnosticismo: Colloquio di Messina13-18aprile1966,U.Bianchi,ed.StudiesintheHistoryofReligions12.Leiden: E.J. Brill, 1967, 238-247. King, K., Gnostisizm Nedir?, Cambridge, ma: The Belknap Press of Harvard University Press, 2003. Köstlin, K.R., "Das gnostische System des Buches Pistis Sophia," Theologische Jahr-bücher 13 (1854), 1-104, 137-196. Kragerud, A., Die Hymnen der Pistis Sophia, Oslo: Universitetsforlaget, 1967. Laurence, R., çev., The Book of Enoch the Prophet, 1883; yeniden basıldı San Diego: Wizards Bookshelf, 1995. Layton, B., ed., The Rediscovery of Gnosticism: Proceedings of the International Conference on Gnosticism at Yale, New Haven, Connecticut, 28-31 Mart 1978, Cilt. 1 & 2. Dinler Tarihi Çalışmaları 41. Leiden: E.J. Brill, 1980, 1981. , The Gnostic Scriptures, Garden City, ny: Doubleday, 1987. , ed., Nag Hammadi Codex ii,2-7, Birlikte xiii,2, Brit. Lib. Or.4926(1) ve P.Oxy.1,654,655, Cilt. ben ve ii. Nag Hammadi Çalışmaları 20 ve 21. Leiden: E.J. Brill, 1989. , "Arhontların Hipostası", Nag Hammadi Codex ii,2-7, Cilt. 1, B. Layton, ed. Nag Hammadi Çalışmaları 20. Leiden: E.J. Brill, 1989, 234-259. , kritik. ed., "Başlıksız İnceleme: Dünyanın Kökeni Üzerine," H.-G. Bethge, B. Layton ve Societas Coptica Hierosolymitana, çev., Nag Hammadi Codex ii,2-7, Cilt. 2, B. Layton, ed. Nag Hammadi Çalışmaları 21. Leiden: E.J. Brill, 1989, 28-93. ve W.W. Isenberg, "Philip'e Göre İncil", Nag Hammadi Kodeksi ii,2-7, Cilt. 1, B. Layton, ed. Nag Hammadi Çalışmaları 20. Leiden: E.J. Brill, 1989, 142-215. ve T.O. Lambdin, "Thomas'ın İncili", Nag Hammadi Codex ii,2-7, Cilt. 1, B. Layton, ed. Nag Hammadi Çalışmaları 20. Leiden: E.J. Brill, 1989, 52-93. Lease, G., "Mitraizm ve Hristiyanlık: Borçlanmalar ve Dönüşümler," Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt Cilt. 2.23.2, W. Haase, ed., Berlin: Walter de Gruyter, 1980, 1306-1332.

--- SAYFA 287 ---

276 kaynakça Legge, F., 330b.c.'den Dinsel Tarih Araştırmaları Yapan Hristiyanlığın Öncüleri ve Rakipleri. 330a.d.'ye, Cilt. 2, Cambridge: Cambridge University Press, 1915. , "Giriş", Pistis Sophia, G. Horner, ed. ve çev., Londra: Hristiyan Bilgisini Teşvik Derneği, 1924, vii-xlvi. Leisegang, H., Die Gnosis. Kröners Taschenausgabe 32. Leipzig: Alfred Kröner Verlag, 1924. Lesses, R.M., Güç Kazanmak İçin Ritüel Uygulamalar: Erken Yahudi Mistisizminde Melekler, Büyüler ve Vahiy, Harrisburg, pa: Trinity Press International, 1998. Liddell, R. Scott ve H. Drisler, A Greek-English Lexicon, 7. baskı. New York: Harper, 1883. Lieu, S.N.C., Daha Sonra Roma İmparatorluğunda ve Ortaçağ Çin'inde Maniheizm: Tarihsel Bir Araştırma, Manchester: Manchester University Press, 1985. Logan, A.H.B., "Beş Mührün Gizemi: Gnostik İnisiyasyonun Yeniden Değerlendirilmesi", Vigiliae Christianae 51 (1997), 188-206. , Gnostikler: Bir Erken Hristiyan Kültünün Belirlenmesi, Londra: t&t Clark, 2006. Manilius, Astronomica: G.P.'nin İngilizce Çevirisi ile. Goold, GP Goold, ed. ve trans. Loeb Classical Library 469. Londra: Heinemann Ltd., 1977. Manniche, L., Sacred Luxuries: Fragrance, Aromatherapy, and Cosmetics in Ancient Egypt, Ithaca, New York: Cornell University Press, 1999. Marjanen, A., "The Figure of Authades in the Nag Hammadi Documents," Coptica, Gnostica, Manichaica: Mélanges Wolf-Peter Funk, L. Painchaud ve P.-H. Poirier, ed., Quebec: Les presses de l'Université Laval, 2005, 567-581. Marksches, C., Gnosis: An Introduction, J. Bowden, çev., Londra: t&t Clark, Ltd., 2003. Massaux, É., Influence de l'Évangile de saint Matthieu sur la littérature chrétienne avant saint Irénée. Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 75. Louvain: Publications Universitaires de Louvain, 1950. Massey, G., Eski Mısır: Dünyanın Işığı, Londra: T. Fisher Unwin, 1907. Mastrocinque, A., Yahudi Büyüsünden Gnostisizme. Studien und Texte zu Antike und Christentum 24. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. Maunder, E.W., The Astronomy of the Bible, 1908; yeniden basıldı Wildside Press llc, 2007. Mead, G.R.S., Unutulan İncanın Parçaları, 1905; yeniden basıldı New York: University Books, 1960. , Pistis Sophia: The Gnostic Tradition of Mary Magdalene, Jesus, and his Disciples, 1921; yeniden basıldı Mineola, ny: Dover Publications, Inc., 2005. Meyer, M.W., ed., The Ancient Mysteries: A Sourcebook, 1987; Philadelphia: University of Philadelphia Press, 1999., "The Thirteenth Daimon: Judas & Sophia in the Gospel of Judas," Chapman University, http://www.chapman.edu/wilkinson/religious-studies/_files/marv-meyer/13th_daimon_FINAL-11408.pdf, erişim tarihi: 11 Haziran, 2015.

--- SAYFA 288 ---

kaynakça 277 ve R. Smith, *Ancient Christian Magic: Coptic Texts of Ritual Power*, San Francisco: Harper, 1994. Michel, S., *Die Magischen Gemmen im Britische Museum*, Cilt. 1, Londra: The British Museum Press, 2001. , *Bunte Steine—dunkle Bilder: magische Gemmen*. Schriften der Archäologischen Sammlung Freiburg 5. München: Biering ve Brinkmann, 2001. Mundkur, B., *Yılan Kültü: Tezahürleri ve Kökenlerinin Disiplinlerarası Bir Araştırması*, Albany: New York Eyalet Üniversitesi Yayınları, 1983. Murray, M.A., *Mısır Tapınakları*, 1931; yeniden basıldı Mineola, ny: Dover Publications, Inc., 2002. Nelson, C., “399-Day Mean Sinodic Period of Jupiter,” http://www.timeemits.com/HoH_Articles/399-Day_Mean_Synodic_Period_of_Jupiter.htm, erişim tarihi: 11 Haziran 2015. Neugebauer, O. ve R.A. Parker, *Mısır Astronomik Metinleri*, Cilt. 2: Ramesside Yıldız Saatleri. Brown Egyptological Studies 5. Londra: Brown University Press, 1969. Odeberg, H., *3Enoch: or, the Greek Book of Enoch*, Cambridge: Cambridge University Press, 1928. Pearson, B.A., “Marsanes,” *Nag Hammadi Codices ix ve x*, B.A. Pearson, ed. *Nag Hammadi Çalışmaları* 15. Leiden: E.J. Brill, 1981, 229–347. , *Roma ve Kıpti Mısır'da Gnostisizm ve Hristiyanlık*. Antik Çağ ve Hristiyanlık Çalışmaları. New York: t&t Clark International, 2004. , *Antik Gnostisizm: Gelenekler ve Edebiyat*, Minneapolis: Fortress Press, 2007. Pettipiece, T., *Maniheist Kephalaia'da Pentadik Redaksiyon*. *Nag Hammadi ve Maniheist Araştırmalar* 66. Leiden: Brill, 2009. Philo, *Philo of Alexandria: The Contemplative Life, Giants and Selections*, D. Winston, çev., Mahwah, New Jersey: Paulist Press, 1981. Piper, R.A., “Jesus and the Conflict of Powers in q: Two q Miracle Stories,” *The Sayings Source q and the Tarihsel İsa*, A. Lindemann, ed. *Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium* 158. Leuven: Leuven University Press, 2001, 317–350. Pleše, Z., *Gnostik Evrenin Şiiri: Yuhanna'nın Kıyametinde Anlatı ve Kozmoloji*. *Nag Hammadi ve Maniheist Çalışmalar* 52. Leiden: Brill, 2006. Przybylski, B., “Gnostik Literatürde Takvimsel Verilerin Rolü,” *Vigiliae Christianae* 34 (1980), 56–70. Ptolemy, *Tetrabiblos*, F.E. Robbins, ed. ve trans. Loeb Klasik Kütüphanesi 435. 1940; Londra'da yeniden basıldı: William Heinemann Ltd., 1956. Puech, H.C., “Pistis Sophia,” *New Testament Apocrypha*, Cilt. 1: İnciller ve İlgili Yazılar, W. Schneemelcher, ed., R. McL. Wilson, çev., Cambridge: James Clarke & Co. Ltd., 1991, 361–369. Rasimus, T., *Gnostik Mit Oluşturmada Yeniden Değerlendirilen Cennet: OftheOphite Evidence'in Işığında Sethianizmi Yeniden Düşünmek*. *NagHammadiandManichaeandStudies* 68. Leiden: Brill, 2009.

--- SAYFA 289 ---

278 kaynakça Redford, D.B., The Oxford Encyclopedia of Ancient Egypt, Cilt. 2, Oxford: Oxford University Press, 2001. Ritner, R.K., "Egypt under Roman Rule: the Heritage of Ancient Egypt," The Cambridge History of Egypt, Cilt. 1: İslami Mısır, 640-1517, C.F. Petry, ed., Cambridge: Cambridge University Press, 1998, 1-33. Roberts, A., J. Donaldson ve A.C. Coxe, çev., The Ante-Nicene Fathers, Cilt. 2, Buffalo: The Christian Literatür Şirketi, 1885. Robinson, J.M., ed., The Coptic Gnostic Library: A Complete Edition of the Nag Hammadi Codices, Cilt. 1-5, Leiden: Brill, 2000. ve J.E. Goehring, "Seth'in Üç Steli", Nag Hammadi Codex vii, B.A. Pearson, ed. Nag Hammadi ve Maniheizt Çalışmalar 30. Leiden: E.J. Brill, 1996, 371-421. Rochberg, F., "Cennet ve Dünya: Mezopotamya Göksel Kehanetinde İlahi-İnsan İlişkileri", Dua, Büyü ve Antik ve Geç Antik Dünyadaki Yıldızlar, S. Noegel, J. Walker ve B. Wheeler, eds. Tarih Serisinde Büyü. University Park, Pensilvanya: Pennsylvania State University Press, 2003, 169-186. Rognstad, M., "Gnostiske initiasjonritualer: En studie av initiasjonsritualene i 2. Jeubok i Codex Brucianus" Yüksek lisans tezi: University of Bergen, 2006. Rousseau, A. ve L. Doutreleau, Irénée de Lyon: Contre les Hérésies Livre i, Vols. 1 ve 2. Kaynaklar chrétiennes 263-264. Paris: Éditions du Cerf, 1979. Schenke, H.-M., "Sethian Gnostisizmin Fenomen ve Önemi," Gnostisizmin Yeniden Keşfi: Yale, New Haven, Connecticut'taki Uluslararası Gnostisizm Konferansı Bildirileri, 28-31 Mart 1978, Cilt. 2, B. Layton, ed. Dinler Tarihi Çalışmaları 41. Leiden: E.J. Brill, 1981, 588-616. , "Vorwort", C. Schmidt, Koptisch-gnostische Schriften, Cilt. 1: Die Pistis Sophia. Die beiden Bücher des Jeû. Unbekanntes altgnostisches Werk 4., um das Vorwort erweitert. Auflage herausgegeben von Hans-Martin Schenke. Die Griechischen Christlichen Schriftsteller der ersten Jahrhunderte. 1905; gözden geçirilmiş 4. baskı Berlin: Akademie-Verlag, 1981, xvi-xxxiv. Schmidt, C., Gnostische Schriften in koptischer Sprache aus dem Codex Brucianus. Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur 8. Leipzig: J.C. Hinrichs'sche Buchhandlung, 1892. Schmidt, C., "Die in dem koptisch-gnostischen Codex Brucianus enthaltenen 'Beiden Bücher Jeû' in ihrem Verhältnis zu der Pistis Sophia untersucht," Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie 37 (1894), 555-585. , Koptisch-gnostische Schriften, Cilt. 1: Pistis Sophia'yı öl. Die beiden Bücher des Jeû. Unbekanntes altgnostisches Werk. Die Griechischen Christlichen Schriftsteller der ersten Jahrhunderte 13. Leipzig, 1905. , Pistis Sophia: Ein gnostisches Originalwerk des dritten Jahrhunderts aus dem Koptischen übersetzt, 1925; Graz: Edition Geheimes Wissen, 2010'da yeniden basılmıştır.

--- SAYFA 290 ---

kaynakça 279, ed., The Books of Jeu and the Untitled Text in the Bruce Codex, V. MacDermot, çev. Nag Hammadi Çalışmaları 13. Leiden: E.J. Brill, 1978., ed., Pistis Sophia V. MacDermot, çev. Nag Hammadi Çalışmaları 9. Leiden: E.J. Brill, 1978. Scholem, G., "Über eine Formel in den koptisch-gnostischen Schriften und ihren jüdischen Ursprung," Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche 30 (1931), 170–176. , Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism and Talmudic Tradition, 2. baskı New York: jtsa, 1961. Schweizer, A., TheSungod'sJourneyThroughtheNetherworld:ReadingtheAncientEgyptian Amduat, E. Hornung, çev., Ithaca, New York: Cornell University Press, 1994. Scott-Moncrieff, P.D., Mısır'da Paganizm ve Hristiyanlık, Cambridge: Cambridge University Press, 1913. Segal, A.F., "Helenistik Yahudilikte Cennetsel Yükseliş, Erken Hristiyanlık ve Çevreleri", Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt Cilt. 2.23.2, W. Haase, ed., Berlin: Walter de Gruyter, 1980, 1333–1394. , "Helenistik Büyü: Tanımın Bazı Soruları", Gnostisizm ve Helenistik Dinler Üzerine Çalışmalar: 65. Doğum Günü Vesilesiyle Gilles Quispel'e sunulmuştur, R. van den Broek ve M.J. Vermaseren, eds. Doğu İmparatorluğu'na ait ön çalışmalar 91. Leiden: E.J. Brill, 1981, 349–375. , Ölümünden Sonra Yaşam: Batı Dinlerinde Ölümünden Sonra Yaşamın Tarihi, New York: Doubleday, 2004. Sevrin, J.-M., Le dossier baptismale Séthien: Études sur la sacramentaire gnostique. Bibliothèque Copte de Nag Hammadi, Bölüm "Etudes" 2. Québec: University of Laval Press, 1986. Sieber, J.H. ve B. Layton, "Zostrianos," Nag Hammadi Codex iii, J.H. Sieber, ed. Nag Hammadi Çalışmaları 31. Leiden: E.J. Brill, 1991, 7–225. Skjærvø, P.O., Maniheizme Giriş i & ii, ders notları, Erken İran Medeniyetleri 103, 2006 Güz dönemi. <http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Manicheism/>, erişim tarihi: 20 Eylül 2013. Smith, M., Traversing Eternity: Texts for the Afterlife from Ptolemaic and Roman Egypt, Oxford: Oxford University Press, 2009. Stroumsa, G., Another Seed: Studies in Gnostic Mythology. Nag Hammadi Çalışmaları 24. Leiden: E.J. Brill, 1984. Tardieu, M., "Aberamenthō," Gnostisizm ve Helenistik Dinler Üzerine Çalışmalar: 65. Doğum Günü Vesilesiyle Gilles Quispel'e sunulmuştur, R. van den Broek ve M.J. Vermaseren, eds. Doğu İmparatorluğu'na ait ön çalışmalar 91. Leiden: E.J. Brill, 1981, 412–418. ve J.-D. Dubois, Introductionàlalittératuregnostique Cilt. 1: Collectionsretrovées avant 1945, Paris: Les Éditions du Cerf, 1986.

--- SAYFA 291 ---

280 kaynakça Taylor, J.H., *Death and the Afterlife in Ancient Egypt*, Londra: British Museum Press, 2001. , *Journey through the death: Ancient Egypt Book of the Dead*, Londra: The British Museum Press, 2010. Tertullian, *Apology/De Spectaculis*, T.R. Glover, çev. Loeb Klasik Kütüphanesi 250. 1931; Londra'da yeniden basılmıştır: William Heinemann Ltd., 1977. Trautmann, C., "La citation du Psaume 85 (84, 11-12) et ses commentaires dans la Pistis Sophia," *Revue d'histoire et de philosophie religieuses* 59 (1979), 551-557. Turner, J.D., "Trimorphic Protennoia", *Nag Hammadi Codices* xi, xii, xiii, C.W. Hedrick, ed. *Nag Hammadi Çalışmaları* 28. Leiden: E.J. Brill, 1990, 371-454. , "Gnostisizm ve Platonizm: Nag Hammadi'den Platonlaştırıcı Sethi Metinlerinin Daha Sonra Platoncu Edebiyatla İlişkisi", *Neoplatonizm ve Gnostisizm*, R.T. Wallis, ed. *Neoplatonizm Çalışmaları* 6. Albany: State University of New York Press, 1992, 425-459. , "Gnostisizmde Ritüel", *Gnostisizm ve Daha Sonra Platonculuk: Temalar, Figürler ve Metinler*, J.D. Turner ve R. Majercik, eds. *İncil Edebiyatı Derneği Sempozyum Serisi* 12. Atlanta: İncil Edebiyatı Derneği, 2000, 83-139. , *Sethian Gnostisizmi ve Platonik Gelenek*. Bibliothèque Copte de Nag Hammadi, Bölüm "Etudes" 6. Québec: University of Laval Press, 2001. ve O.S. Wintermute, "Allogenes", *Nag Hammadi Kodeksleri* xi, xii, xiii, C.W. Hedrick, ed. *Nag Hammadi Çalışmaları* 28. Leiden: E.J. Brill, 1990, 192-241. Vliet, J. van der, "Pistis Sophia'da Kader, Büyü ve Astroloji, Bölüm 15-21", *Eski Mısır Bilgeliği: Gerard P. Luttikhuisen, A. Hilhorst ve G.H.'nin Onuruna Yahudi, Erken Hristiyan ve Gnostik Denemeler*. van Kooten, der. *Antik Yahudilik ve Erken Hristiyanlık* 59. Leiden: Brill, 2005, 519-536. VonLieven, A., "Gnosis and Astrology: 'Book iv' of the Pistis Sophia," 228, *Under One Sky: Astronomy and Mathematics in the Ancient Near East*, J.M. Steele ve A. Imhausen, eds., Münster: Ugarit-Verlag, 2002, 223-234. Waldstein, M. ve F. Wisse, eds., *The Apocryphon of John: Synopsis of Nag Hammadi Codices* ii,1; iii,1; ve iv,1 ile bg 8502,2. *Nag Hammadi ve Maniheizt Çalışmaları* 33. Leiden: E.J. Brill, 1995. Welburn, A.J., "'Apocryphon of John' Arhontların Kimliği", *Vigiliae Christianae* 32 (1978), 241-254. Widengren, G., "Die Hymnen der Pistis Sophia und die gnostische Schriftauslegung," *Liber Amicorum*: C.J. Bleeker onuruna yapılan çalışmalar, Amsterdam Üniversitesi Dinler Tarihi ve Din Fenomenolojisi Kürsüsünden Emekli Olması Vesilesiyle Yayınlandı. *Dinler Tarihi Çalışmaları* 17. Leiden: E.J. Brill, 1969, 269-281. Williams, F., çev., *Salamis'li Epiphanius'un Panarion Kitabı* i, Mezhepler 1-46. *Nag Hammadi Çalışmaları* 35. Leiden: E.J. Brill, 1987.

--- SAYFA 292 ---

kaynakça 281 Williams, M., "Gnostisizm'i Yeniden Düşünmek: Şüpheli Bir Kategorinin Parçalanması İçin Bir Argüman, Princeton: Princeton University Press, 1996. Wilson, R. McL. ve G.W. MacRae, "Meryem'in İncili", *Nag Hammadi Codices* v,2-5 ve *with Papyrus Berolinensis 8502,1 and 4*, D.M. Parrott, ed. *Nag Hammadi Studies* 11. Leiden: E.J. Brill, 1979, 453-471. Wisse, F., "Stalking That Olması Zor Sethianlar", *The Rediscovery of Gnosticism: Proceedings of the International Conference on Gnosticism at Yale, New Haven, Connecticut, March 28-31, 1978*, Cilt 2, B. Layton, ed. *Studies in the History of Religions* 41. Leiden: E.J. Brill, 1981, 563-576. Witte, B., *Das Ophitendiagramm nach Origenes' Contra Celsum* vi 22-38. *Arbeiten zum spätantiken und koptischen Ägypten* 6. Altenberge: Oros, 1993. Worrell, W.H., "The Odes of Solomon and the Pistis Sophia," *Journal of Theological Studies* 13 (1911), 29-46.

--- SAYFA 293 ---

Dizin 24 görünmez tanrının yayılımları 45, 59, 125, 243 Aberamentho 112-116 Adonis 152 kürenin on dördüncü 45-46'sı 144-145 on üç 136, 246 on üçüncü 46-47, 47n9, 52, 58, 100-101, 108, 117, 144, 161-162, 200n13, 205-207, 218, 235, 242, 243 on iki 47-50, 51, 52, 54-55, 58, 101-102, 107, 207-208, 213, 235, 243, 253 Agrammachamarei 117 Allogenes 59, 125n70 Amente 113, 145-146, 169n18, 241n7 Afrodite 107 Bkz. Adem'in Venüs Kıyameti 243 Yuhanna Kıyameti 54, 54n27, 57, 59n39, 60, 60n42, 126, 145n3, 150, 175, 237-241, 243, 251 Yuhanna Apocryphon'u 173-174 Ararad 171 arkonlar beş büyük 28, 99, 107, 110, 122, 162, 164, 169, 175n31 ışığın 46'sı dış karanlığın 103, 165, 242n7 Ariel 145, 169n19 Authades 125, 235, 236, 242, 244, 248, 249-252 Âz 172, 219 Bainchoooch 112, 117-118, 144 vaftiz 61-62, 71, 80, 100, 181-182, 183, 228 ateş 61, 65-67 İsa'nın 224, 225, 228 ilk sunu 96, 130-132 Kutsal Ruh'un 67, 92 su 64-65, 130, 131 Barbelo 57, 100, 101, 115, 121n64, 125-127, 206, 206n21, 224, 225, 238 kan 101, 125, 129, 147 Ölüler Kitabı 24-26, 52n22, 53, 89, 89n38 Bubastis 107 Kaos 146-147, 148n10, 150, 163, 166, 209-210, 211, 235, 236, 237n3, 240, 242n7, 244, 245, 247 karakter 34, 75, 82, 84-86 şifre 35-36, 73, 87, 89 ilk amin 68 Işık Hazinesi Babasının isminin 130 yedi sesin 64, 65, 67, 130n78 sahte ruh 155n4, 162, 174, 174n29, 175, 181 unutkanlık kadehi 143, 144, 145n3, 162, 174-175, 186 bilgelik 143, 144 dekan 52, 55, 105-106, 110n31, 168, 219, 219n33 ay gemisinin ejderhası 106, 120 dış karanlığın 158, 165, 167-168, 169 güneşin 105 tortusu 96n4, 173, 174, 219, 219n32 Enoch 171, 221 Baba 16, 84 İsa'nın 18, 30, 40, 65, 66, 97, 98, 225 Işık Hazinesi 18, 40, 54 İlk Gizem 116n50, 156, 193, 203, 206, 214, 217, 220, 225, 228, 235, 236, 239, 242n9, 246, 247 197'nin 12 gizemi, 199, 200, 203 24 gizem 194, 195, 197 157 boşluk 22, 156, 193-195, 199, 210, 231 beş ağaç 28, 31, 203 Cebrail 35, 220, 225, 228, 236 kapı 24-26, 84, 98, 159, 200n13, 201 Yahuda İncili 54, 60n42, 243 Mısır İncili 59n39, 60n42, 125n70, 126, 243 Heimarmene 97, 102, 168, 213, 214, 216 Bkz. çok uzun süre

--- SAYFA 294 ---

indeks 283 Hekate 118 Arhontların Hipostazı 60, 150, 251n14 Tarifsiz 98 gizemi 165, 179, 192, 196, 197, 200, 209 21, 156-157, 193, 194 kalıtım 156, 159, 197, 198n7, 199, 202, 258 görünmez tanrı 45, 46, 49, 49n14, 57, 58-59, 100, 101, 108, 117, 125, 237 ikinci büyük 45, 46 Jabraoth 49, 97, 99, 101, 252-254, 255n19 Jacthanabas 103, 164 Jaldabaoth 47, 50, 54, 60-61, 146, 149, 150-151, 151n13, 169n19, 235, 237n3, 238, 244, 248, 251 Büyük Jao 116n51, 203n16, 204, 270 küçük 203, 204n16 Jeu 23, 84, 97-98, 121, 136, 158, 159, 199n11, 207, 237n4, 264 İsa'nın Babasının Babası 98, 228 Birinci Adam 157 Işık Gözetmeni 157, 214 gerçek tanrı 16, 18, 26, 29n28, 30, 33, 36, 40-41, 51, 52, 54, 97 Yuhanna 223, 225, 234n2, 254 127n74 müjdesi, 129 Vaftizci 203, 225 Jüpiter 99, 108, 108n30, 110, 111, 136, 149, 149n11 Kephalaia 31, 122, 123 Luka müjdesi 176 Mars 100, 108, 124, 149 Marsanlar 59, 125n70 Meryem Magdalene 157, 176, 209, 222, 223-224, 234n2 İsa'nın annesi 206n21, 220, 223-224, 225 Maskelli 116-117 Matta 61, 223 127n74 müjdesi, 129, 176 Melkisedek 66, 98, 98n6, 121, 136, 158-159, 172, 203 Merkür 100, 108, 108n30, 117, 124, 144 Michael 220, 236 Orta 45-46, 55, 97-98, 99-100, 104, 136, 142-144, 160-161, 170, 203-205 22, 22n14, 23, 29, 95, 102-103, 104, 109, 122, 147, 148, 164, 166n13, 170 küçük 48, 54 ay 31, 31n33, 55, 55n30, 92, 106-107, 107, 111, 120, 121, 121n65, 123, 170n23, 172, 175n31, 213 günahların bağışlanmasının gizemi 44, 46 ölülerin dirilişinin gizemi 179-180 arkonların kötülüğünü ortadan kaldırmanın gizemi 67-68, 92 okyanus 114 Dünyanın Kökeni Üzerine 60n42, 151, 151n13 Ofit Diyagramı 79-81 Osiris 26, 27, 33, 37 dış karanlık 103-104, 147-148, 165-166, 209-210 Pavlus 176 Persephone 146, 149, 152 Petrus 155, 224n39 Philip 222-223 Pistis Sophia 100, 108, 233, 235-237, 237n4, 238, 239, 241, 243, 247, 248-249, 251, 254 sağdaki yer 44-45, 97-98, 159-160, 201-203, 225 Ülker 171 Ra 27, 167 Adamas Sabaoth 48-49, 60, 60n42, 67, 102, 136, 145, 162, 207-208, 236, 249-251, 253 Büyük 41, 60n42, 98, 136, 158, 159, 201, 204, 224, 225, 228, 270 Küçük 99-100, 108, 136, 143, 150, 221n34 Satürn 100, 108, 124, 149 mühür 93 aeon 45, 89-91 vaftiz 91-93 iki amin 68 Işık Bakiresi 66, 183 Hazine 34, 87-89 Şabuhrgan 31n33, 120, 172

--- SAYFA 295 ---

284 indeks günah 63, 66, 122, 128, 131, 141, 151, 166 Sirius See Sothis Skemmut 171 Sophia 126, 237n3, 238-240, 242, 245, 251 Sothis 27, 169 güneş 22, 23, 30, 31, 31n33, 91, 92, 105, 107, 111, 115, 120, 121, 123, 143, 150, 150n12, 168, 170n23, 175n31, 213 Thernopsi Formülü 118-119 Thomas 222, 223 Üç Seth Steli 59, 60n42, 125n70 günah işleyen melekler 206 Işık Hazinesi 16, 17-22, 23, 28n27, 31, 33n36, 39-43, 44, 44n4, 54, 96-97, 97, 125, 136, 142, 157-159, 159n8, 160, 197-201, 202, 209, 211, 231, 236, 237n4, 270 on iki kurtarıcı 199, 203, 204, 244 Trimorfik Protennoia 60, 125n70, 150, 214, 237n3 üçlü güçlü olanlar 59, 100, 101, 108, 117, 125, 144, 161, 235, 242, 254 Typhon 107, 113, 118 Venüs 91n44, 100, 108, 110, 149, 149n11 Işık Bakiresi 61, 66, 120, 136, 142-143, 149, 150, 155, 158, 160, 161, 170, 183 gözlemci 18-21 şarap 62, 64, 65, 67, 101, 125, 129, 130-131 Zeus Bkz. Jüpiter zodyak 50, 52, 56n33, 92, 97, 100, 102, 107, 123, 149, 214 Zorokothora Bkz. Melchisedek Zostrianos 59, 60n42, 125n70, 243